

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

AARBOG
FOR
RIGSDAGSSAMLINGEN
1939—40

VED
JENS MØLLER
LANDSTINGSSEKRETÆR

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHADEL — NORDISK FORLAG
A.-S. J. H. SCHULTZ BOGTRYKKERI
1940

Pris: 6 Kr. 50 Øre.

AARBOG
FOR
RIGSDAGSSAMLINGEN
1939—40

VED
JENS MØLLER
LANDSTINGSSEKRETÆR

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDEL — NORDISK FORLAG
A.-S. J. H. SCHULTZ BOGTRYKKERI
1940

Indhold.

	Side
Mindetaler	V
Rigsdagens Hilsen paa Kongens 70 Aars Fødselsdag..	X
Den ordentlige Rigsdagssamling 1939—40.....	1
Ministeriets Medlemmer	2— 3
Rigsdagens Medlemmer	4— 16
Partigruppering	16
Partiernes Bestyrelser	17— 18
Dansk interparlamentarisk Gruppe.....	18
Rigsdagens Aabningsmøde.....	19— 23
Tingenes Præsidium og Sekretærer.....	24 og 25
Medlemmer af de staaende Udvalg	24— 26
Fortegnelse over Lovforslag, Beslutninger m. m.	27— 37
Proklamation og Regeringserklæring 9. April.....	39— 42
Ministeriet og Partiernes Fællesudvalg.....	43— 45
Finanslov	46— 72
Tillægsbevillingslov.....	73— 76
Øvrige vedtagne Love	77—537
Ikke vedtagne Lovforslag	538—560
Beslutninger m. m.	561—575
Forespørgsler	575—603
Valgs Prøvelse.....	603—605
Valg til Kommissioner og Hverv	605—612
Landstingets Forretningsorden	612—614
Andragender	614

I Løbet af Rigsdagssamlingen er nedennævnte Medlemmer afgaaet ved Døden:

1. Landstingsmand, Redaktør *J. P. M. Simonsen* døde den 7. Oktober 1939. I Landstingets Møde den 18. Oktober udtalte Landstingets Formand (*C. F. Sørensen*):

»Siden Landstinget holdt sit sidste Møde, har Tinget mistet et af sine Medlemmer, idet Redaktør Simonsen den 7. Oktober afgik ved Døden paa Aarhus Kommunes hospital efter flere Maaneders Sygeleje. Han blev 70 Aar gammel.

Det er et virksomt Liv, der er afsluttet ved vor Kollegas Død. Som ung Typograf fik han Ansættelse paa Dagbladet »Demokraten«s Trykkeri; men det varede ikke mange Aar, før han avancerede op i Redaktionen for i 1901 at blive Landstingsmand Harald Jensens Medredaktør og ved hans Død 1925 Chefredaktør. Ogsaa i det kommunale Liv i Aarhus spillede Simonsen en Rolle, idet han fra 1906 til 1925 var Medlem af Byraadet. Men det var som politisk Skribent, Taler ved en Mængde Møder og som Rigsdagsmand, han øvede sin betydeligste Gerning.

Efter at Simonsen ved flere Folketingsvalg havde været Socialdemokratiets Kandidat uden at opnaa Valg, blev han i 1918 valgt til Folketingsmand for Aarhus Amts 2. Kreds, et Mandat, han bevarede til 1932, da han valgtes til tingvalgt Medlem af Landstinget.

Simonsen var gennem Aarene sit Partis Ordfører ved Behandlingen af mange vigtige Lovforslag, og levende interesseret i sociale Spørgsmaal, som han var, evnede han paa sin stil-

færdige Maade i vel tilrettelagte Indlæg at gøre sit Partis Synspunkter gældende under Forhandlingerne. Her i Tinget var han bl. a. Medlem af Finansudvalget og Formand for Udvalget angaaende Indfødsrets Meddelelse.

Vi, hans Medarbejdere i Landstinget, vil bevare Mindet om en flittig og samvittighedsfuld Kollega og et bravt Menneske.«
(L. Sp. 48).

2. Landstingsmand, fhv. Minister, Formand for Radioraadet *N. P. Fisker* døde den 26. December 1939. I Landstingets Møde den 10. Januar udtalte Landstingets Formand (*C. F. Sørensen*):

»Efter faa Maaneders Forløb har Døden atter gæstet Landstinget. Anden Juledag afgik det 8. landstingsvalgte Medlem, fhv. Minister for offentlige Arbejder *N. P. Fisker* ved Døden.

Det var kun en kort Tid, den afdøde fik Lejlighed til at tage Del i Landstingets Arbejde, knap $\frac{3}{4}$ Aar. Men forud for hans Indtræden her i Tinget laa en lang og betydningsfuld Gerning i det offentlige Livs Tjeneste, som Kommunalmand, Folketingsmand og Minister.

N. P. Fisker blev født den 9. September 1886, han blev altsaa kun 53 Aar. 21 Aar gammel tog han Lærereksamen fra Silkeborg Seminarium, og efter nogle Aars Lærergerning i Østjylland blev han i 1915 Førstelærer i Almind ved Viborg, hvor han virkede indtil 1933.

Fra sin tidligste Ungdom var *Fisker* stærkt politisk interesseret. I 1919 blev han Medlem af Almind Sogneraad, og han var Sogneraadets Formand fra 1923 til 1925. Omtrent samtidig fik han Sæde i Viborg Amtsraad, og han udførte her gennem 13 Aar et meget betydeligt Arbejde. Den store Anseelse, Lærer *Fisker* nød, gav sig bl. a. Udslag ved, at han i 1925 valgtes til Formand for Repræsentantskabet for Jydsk Husmandskreditforening.

Ved Redaktør Jacob Christensens Død 1924 traadte *Fisker*

ind i Folketinget. Hans rige Evner gjorde sig hurtigt gældende her, han fik overdraget vigtige Ordførerskaber og blev Medlem af Finansudvalget. Ikke mindst vil man huske de fremragende Evner som Forhandlingsleder, han lagde for Dagen som Formand for Landbokkommissionen af 1931.

Efter et Par Aars Virksomhed som administrerende Direktør for Kongeriget Danmarks Hypotekbank optoges Fisker 1935 i Ministeriet Stauning som Minister for offentlige Arbejder. Med sædvanlig Energi og Interesse og med vaagen Sans for Udviklingens Krav tog Fisker fat paa de vidtforregnede administrative Opgaver, der hører under dette Ministerium, og her som overalt i vort offentlige Liv, hvor han satte sine Kræfter ind, fik han Lejlighed til at gøre en frugtbar Indsats. Sidste Efteraar nødte Helbredshensyn ham til at træde tilbage fra Ministerstillingen.

Det er et overordentlig flittigt og arbejdsomt Liv, der brat er afsluttet ved dette Dødsfald. N. P. Fisker var Socialdemokratiet en god Mand, og han var det danske Samfund en trofast Arbejder, hvis Minde vil leve længe i vide Kredse af vort Folk.« (L. Sp. 667).

3. Landstingsmand, Gaardejer *Henrik Jensen* døde den 12. Maj 1940. I Landstingets Møde den 15. Maj udtalte Landstingets Formand (*C. F. Sørensen*):

»Siden Landstingets sidste Møde er Landstingsmand for 6. Kreds, Gaardejer *Henrik Jensen*, Grynderupgaard, afgaaet ved Døden efter nogen Tids Sygdom. Han blev 66 Aar gammel.

Det var efter grundig Forberedelse i det offentlige Livs Tjeneste, at *Henrik Jensen* i ret fremskreden Alder fik Sæde i Rigsdagen. Han havde i mange Aar været Skolekommissionsmedlem og Sogneraadsformand og tillige en Tid været Skatteraadsmember, da han i Foraaret 1924 valgtes til Medlem af Folketinget som Repræsentant for Aalborg Amt. Sit Folketingsmandat bevarede han til 1929, og der gik saa en halv Snes Aar, inden han atter blev Medlem af Rigsdagen, idet han ved N. K. Kristensens Mandatnedlæggelse traadte ind som Medlem af Landstinget fra Aarsskiftet 1939. Han havde saaledes kun Sæde her i Tinget i knap halvandet Aar.

VIII

En meget betydelig Gerning udøvede Henrik Jensen i Tidens Løb inden for Landbrugets forskellige Andelsforetagender, og navnlig paa Mejeribrugets Omraade varetog han en lang Række Tillidshverv. Det sidste Par Aar var han Formand for De samvirkende jyske Mejeriforeninger.

I det korte Tidsrum, Henrik Jensen var Medlem af Landstinget, tog han kun sjældent Del i Forhandlingerne her i Salen, og hans Optræden var i det hele præget af Tilbageholdenhed. Men den, der kom den stilfærdige Mand paa lidt nærmere Hold, opdagede snart, at han var en Mand med stor og omfattende praktisk Indsigt og en paa selvstændigt Skøn bygget Overbevisning. Den Tillid og Anseelse, som han tidligt havde vundet baade paa sin Hjemegn og i sine Standsfællers Kreds, fulgte ham

derfor ogsaa i hans Rigsdagsgerning, og vi vil her i Tinget bevare et smukt Minde om vor afdøde Kollega.« (L. Sp. 1667).

4. Folketingsmand, Godsejer *A. C. Duborg* døde den 8. Juni 1940. I Folketingets Møde den 11. Juni udtalte Folketingets Formand (*Hans Rasmussen*):

»I Søndags gik den Meddelelse ud gennem Radioen, at Folketingsmand *A. C. Duborg* var død Natten i Forvejen, 60 Aar gammel.

Mange af hans Kolleger her overraskedes over denne Tidende, thi man var vant til at se ham færdes her i Rigsdagen som stærkt interesseret Deltager i Arbejdet. Man erfarer imidlertid nu bagefter, at *Duborg* i Aarevis havde været angrebet af ret alvorlig Sygdom.

A. C. Duborg var Repræsentant for Venstre i Svendborg Amt. Han indvalgte her i Tinget 24. April 1929 og kom ret hurtigt til at indtage en solid Position gennem sin grundige Indsigt i de Spørgsmaal, han særligt beskæftigede sig med. Det var

navnlig Landbrugsinteresser, der optog ham. Man lagde uvilkaarlig Mærke til hans solide Argumentation, og man anerkendte det Arbejde, der laa bag ved adskillige af hans Ordførertaler her i Tinget.

Duborg var vistnok ikke altid fuldt ud enig med alle dem, paa hvis Vegne han talte, men dette mindskede ikke Respekten for ham. Man havde i ham en saglig Arbejdskraft af stor Værdi, og det skønnede man paa. Duborg udfyldte paa ærefuld Vis sin Plads her i Folketinget. Derom vil alle herinde være enige. Hans Vælgere i Svendborg Amt sikkert ligeledes.

Dagen efter den sørgelige 9. April henvendte Duborg sig til mig og spurgte om, hvorledes det vilde komme til at ligge med Møderne her i Tinget.

Jeg gav ham de Oplysninger, jeg paa det øjeblikkelige Tidspunkt var i Stand til. Duborg takkede, men føjede saa til: »Jeg maa desværre bede om Orlov. Jeg kan ikke tage denne Situation, Danmark nu er kommet ind i.«

Vi skiltes, men Duborgs sidste Ord til mig kan jeg ikke glemme. De var et Vidnesbyrd om, at hans Følelsesliv var kommet i den stærkeste Bevægelse ved det, der Dagen i Forvejen var overgaaet vort Fædreland. Der er næppe Tvivl om, at denne triste Begivenhed har bidraget til at fremskynde hans Død.

Jeg har taget denne personlige Erindring med blandt mine Ord her ved denne Lejlighed. Den forklejner ikke Mindet om Folketingsmand Duborg. Han var en god Landsmand.«

(F. Sp. 4627).

Rigsdagens Hilsen paa Hans Majestæt Kongens 70-Aars Fødselsdag.

Den 26. September 1940 modtog Hans Majestæt Kongen Rigsdagens Formænd i Christian VIII's Palæ, og Folketingets Formand fremsatte følgende Udtalelse:

Deres Majestæt!

Vi har paa Rigsdagens Vegne den Ære at give Møde her i Dag for at bringe Danmarks Konge en ærbødig Hilsen i Anledning af Syvtiaars-Fødselsdagen.

Vi er kommet for at ønske til Lykke og for at sige Tak.

Rigsdagen ønsker først Deres Majestæt til Lykke med selve den Fødselsdag, der kun opnaas af et Faatal af Mennesker. Men dernæst, og ikke mindre, er det vor Opgave at ønske til Lykke med den enestaaende smukke og stærke Stilling, som Danmarks Konge i stedse højere og højere Grad er kommet til at indtage som Samlingsmærke for hele det danske Folk.

Fra alle Dele af Riget vendes Tankerne i Dag mod vor Konge og mod Kongehuset, og fra alle Sider er man enig om at gøre Dagen i Dag til en stor Festdag. I Tankerne staar alle vore Landsmænd bag os, naar vi bringer Kongen denne Hilsen.

Til vor Lykønskning følger Rigsdagen gennem os paa hele det danske Folks Vegne en inderlig og dybtfølt Tak for vel udført Kongegerning i mange svundne Aar. I lyse Tider og gennem mørke og tunge Perioder vidste vi, at Danmarks Konge altid samvittighedsfuldt var paa Post og ikke veg tilbage for Byrderne ved at staa i Spidsen for Statens Styrelse. I alle Kredse i Danmark er man klar over Deres Majestæts personlige Indsats baade før og nu, en Indsats, der ikke kan vurderes højt nok.

Vi hilser og hylder i Dag Danmarks Konge i sikker Forvisning om, at Kongen som hidtil stedse vil staa trofast paa Vagt for Danmarks Riges Sag.

Vi ønsker paa det varmeste, at Kong Christian længe endnu maa staa i Spidsen for det danske Folk og snart igen maa opleve at se et frit og selvstændigt Danmark.

I Forbindelse hermed anmodede Tingenes Formænd Hans Majestæt Kongen om Tilladelse til, at Rigsdagen lader udføre et Maleri af Kongeparret. Maleriet vil blive ophængt i Rigsdagen.

Hans Majestæt Kongen bad Formændene bringe Rigsdagen en Tak for denne Hilsen. Kongen udtalte som sin Overbevisning, at naar alle udviste Sammenhold, Ro og Værdighed, vilde vi have Lov til at vente, at Danmark skulde komme gennem de nuværende Vanskeligheder og atter gaa lysere Tider i Møde.

Den ordentlige Rigsdagssamling 1939—40.

Rigsdagens 92. ordentlige Samling aabnedes den 3. Oktober 1939. Aabningsakten fandt Sted i Fællessalen (se Side 19).

Samlingen sluttede den 30. September 1940.

Der afholdtes 264 Møder i Folketinget og 250 i Landstinget.

Ministeriet Stauning I.

Efter Rekonstruktionerne af 4. November 1935,
15. September 1939 og 10. April 1940.

- Statsminister: *Th. A. M. Stauning*, f. 73.¹⁾
 Udenrigsminister: *P. R. Munch*, f. 70.²⁾⁹⁾
 Finansminister: *V. Buhl*, f. 81.³⁾
 Justitsminister: *S. Unmack Larsen*, f. 93.⁴⁾⁹⁾
 Minister for Landbrug og Fiskeri: *Kr. M. Bording*, f. 76.²⁾
 Indenrigsminister: *Bertel Dahlgaard*, f. 87.²⁾⁷⁾⁹⁾
 Minister for offentlige Arbejder: *Axel I. Sørensen*, f. 82.⁵⁾⁹⁾
 Socialminister: *Ludvig V. Christensen*, f. 78.⁶⁾⁹⁾
 Kirkeminister: *Johannes T. C. Hansen*, f. 81.⁶⁾⁹⁾
 Undervisningsminister: *Jørgen P. L. Jørgensen*, f. 88.⁶⁾
 Forsvarsminister: *Alsing E. Andersen*, f. 93.⁶⁾⁹⁾
 Minister for Handel, Industri og Søfart: *Johannes Kjørboel*, f. 85.⁶⁾
- Ministre uden Portefeuille⁸⁾ {
     S. Brorsen,
     O. C. Krag,⁹⁾
     H. Hauch,⁹⁾
     Henning Hasle,⁹⁾
     Christmas Møller,
     V. Fibiger.

¹⁾ Udnævnt ³⁰/₄ 1929; Minister for Søfart. og Fiskeri fra ³⁰/₄ 1929 til ³¹/₅ 1933; Forsvarsminister fra ³¹/₅ 1933 til ⁴/₁₁ 1935.

²⁾ Udnævnt ³⁰/₄ 1929.

³⁾ Udnævnt ²⁰/₇ 1937.

⁴⁾ Udnævnt ¹⁵/₉ 1939.

⁵⁾ Udnævnt ¹⁵/₉ 1939.

⁶⁾ Udnævnt ⁴/₁₁ 1935.

⁷⁾ I Henhold til kgl. Resolution af 2. Oktober 1939 er Sager vedr. Undersøgelse af Levnedsmidler, der hidtil henhørte under Justitsministeriet, overgaaet til Indenrigsministeriet. (F. Sp. 27, L. Sp. 7).

⁸⁾ Udnævnt ¹⁰/₄ 1940 (F. Sp. 3959, L. Sp. 1517).

⁹⁾ Afskediget i Naade ved kgl. Resolution af ⁸/₇ 1940 (F. Sp. 4941, L. Sp. 2014).

Ministeriet Stauning II.

Efter Rekonstruktionen af 8. Juli 1940.

- Statsminister: *Th. A. M. Stauning*, f. 73.¹⁾
 Udenrigsminister: *Erik Scavenius*, f. 77.¹⁰⁾
 Finansminister: *V. Buhl*, f. 81.³⁾
 Justitsminister: *Harald Petersen*, f. 95.¹¹⁾
 Minister for Landbrug og Fiskeri: *Kr. M. Bording*, f. 76.²⁾
 Indenrigsminister: *Knud Kristensen*, f. 80.¹¹⁾
 Minister for offentlige Arbejder: *Gunnar Larsen*, f. 02.¹¹⁾
 Arbejds- og Socialminister: *Johannes Kjærboel*, f. 85.¹²⁾
 Kirkeminister: *V. Fibiger*, f. 86.¹³⁾
 Undervisningsminister: *Jørgen P. L. Jørgensen*, f. 88.⁶⁾¹⁵⁾
 Forsvarsminister: *Søren Brørsen*, f. 75.¹⁴⁾
 Minister for Handel, Industri og Søfart: *Christmas Møller*, f. 94.¹³⁾

¹⁰⁾ Udnævnt $\frac{8}{7}$ 1940; Udenrigsminister $\frac{28}{10}$ 1909— $\frac{5}{7}$ 1910 og $\frac{21}{6}$ 1913— $\frac{30}{3}$ 1920.

¹¹⁾ Udnævnt $\frac{8}{7}$ 1940.

¹²⁾ Minister for Handel, Industri og Søfart $\frac{4}{11}$ 1935— $\frac{8}{7}$ 1940. — Socialministeriet benævnt Arbejds- og Socialministeriet i Henhold til kgl. Resolution af $\frac{8}{7}$ 1940.

¹³⁾ Udnævnt $\frac{8}{7}$ 1940; Minister uden Portefeuille $\frac{10}{4}$ — $\frac{8}{7}$ 1940.

¹⁴⁾ Udnævnt $\frac{8}{7}$ 1940; Forsvarsminister $\frac{9}{10}$ 1922— $\frac{23}{4}$ 1924 og $\frac{14}{12}$ 1926— $\frac{30}{4}$ 1929; Minister uden Portefeuille $\frac{10}{4}$ — $\frac{8}{7}$ 1940.

¹⁵⁾ I Henhold til kgl. Resolution af $\frac{8}{8}$ 1940 er Sager af ikke-teknisk Art vedr. Radiospredning, der hidtil henhørte under Ministeriet for offentlige Arbejder, henlagt under Undervisningsministeriet (F. Sp. 5249, L. Sp. 2197).

Medlemmerne af Rigsdagen.

Parti- eller Gruppebetegnelser: S. = Socialdemokratiet, V. = Venstre, KF. = Det konservative Folkeparti, RV. = Det radikale Venstre, B. = Bondepartiet, DK. = Danmarks kommunistiske Parti, NA. = Danmarks national-socialistiske Arbejder-Parti, DR. = Danmarks Retsforbund, Sl. = Slesvigske Parti, NG. = Det nationale Genrejsningsparti, UG. = Uden for Grupperne.

A. Folketinget.

Efter Valget til Folketinget den 3. April 1939.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
A. Storkredse i København— Frederiksberg.¹⁾			
I. Søndre Storkreds.			
Gerda Mundt, Borgerrepræsentant...	$\frac{4}{9}$ 74	KF.	$\frac{16}{11}$ 32
O. P. Bouet, Værkmester.....	$\frac{25}{3}$ 79	KF.	$\frac{11}{4}$ 24 ²⁾
Th. Stauning, Statsminister.....	$\frac{26}{10}$ 73	S.	$\frac{29}{5}$ 06
Johs. Kjærboel, Arbejds- og Socialminister.....	$\frac{23}{12}$ 85	S.	$\frac{22}{10}$ 35
Rasmus Hansen, Redaktionssekretær..	$\frac{16}{8}$ 96	S.	$\frac{16}{1}$ 36
E. Friis, Rodemester.....	$\frac{20}{8}$ 77	S.	$\frac{24}{4}$ 29
Nina Andersen, Borgerrepræsentant..	$\frac{20}{11}$ 00	S.	$\frac{1}{2}$ 36
II. Østre Storkreds.			
Aksel Larsen, Støberiarbejder.....	$\frac{5}{8}$ 97	DK.	$\frac{16}{11}$ 32
C. Westermann, Kommandørkaptajn.	$\frac{14}{2}$ 94	KF.	$\frac{2}{9}$ 33
William Prieme, Grosserer.....	$\frac{16}{8}$ 94	KF.	$\frac{16}{11}$ 32
K. E. S. Rager, Ingeniør, Cand. polyt.	$\frac{15}{9}$ 84	RV.	$\frac{24}{4}$ 29

¹⁾ Medlemmernes Rækkefølge inden for hver enkelt Amtskreds (Storkreds) er bestemt efter Partibetegnelsernes alfabetiske Rækkefølge (jfr. Meddelelse fra Indenrigsministeriet af 25. Marts 1939) og inden for Partierne efter den Orden, hvori Kandidaterne er erklæret for valgt.

²⁾ Var ikke Medlem $\frac{24}{4}$ 29— $\frac{16}{11}$ 32 og $\frac{22}{10}$ 35— $\frac{3}{4}$ 39.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Ludvig Christensen, fhv. Minister ...	28/7 78	S.	3/4 39 ¹⁾
H. C. Hedtoft-Hansen, Forretningsfører	21/4 03	S.	22/10 35
J. Friis-Skotte, fhv. Minister.....	1/12 74	S.	22/4 18
Lars M. Olsen, Sekretær.....	7/7 05	S.	3/4 39
Ingvard Dahl, Tømrer	18/7 94	S.	6/8 39
III. Vestre Storkreds.			
Aksel Møller, Ekspeditionssekretær, Cand. polit.	1/1 06	KF.	3/4 39
C. J. F. Sven, Overretssagfører	24/1 87	KF.	26/4 20 ²⁾
O. P. J. Skjerbæk, Overinspektør for Børneforsorgen	8/8 85	KF.	22/9 36
Valdemar Sørensen, Grosserer.....	16/1 80	RV.	22/10 35
Fr. Dalgaard, Landsretssagfører, For- retningsfører.....	20/4 93	S.	22/10 35
Alsing Andersen, fhv. Minister.....	5/2 93	S.	24/4 29
J. Chr. Jensen, Direktør	30/11 77	S.	11/5 18
O. E. Einer-Jensen, Hovedkasserer ..	5/7 89	S.	20/1 24
B. Amterne paa Øerne.			
Københavns Amtskreds.			
Martin Nielsen, Redaktør.....	12/12 00	DK.	3/4 39
Aage Henriksen, Fuldmægtig	30/9 02	NA.	3/4 39
Svend E. Johansen, Kontorchef.....	8/7 02	NG. ³⁾	9/5 36
Povl Drachmann, Redaktør,Cand.polit.	30/6 87	KF.	26/4 20
Carsten Raft, Journalist.....	28/4 95	KF.	22/10 35
Kristen Amby, Fængselspræst.....	4/3 94	KF.	16/11 32
Jørgen Jørgensen, Undervisningsmini- ster, Gaardejer	19/5 88	RV.	24/4 29
H. C. Hansen, Partisekretær.....	8/11 06	S.	7/12 36
N. P. Nielsen	7/7 71	S.	11/1 16 ⁴⁾
W. Villumsen, Typograf.....	23/7 89	S.	16/11 32

1) Landstingsmand 1/5 25—3/4 39.

2) Var ikke Medlem 22/9 36—3/4 39. Landstingsmand 22/9 36—3/4 39.

3) Anmeldte 16/7 40 »Det nationale Genrejsningsparti« som politisk Parti og sig selv som dets Repræsentant i Folketinget (F. Sp. 4990).

4) Var ikke Medlem 22/4 18—6/7 20.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Frederiksborg Amtskreds.			
Victor Larsen, Proprietær	25/2 90	KF.	11/4 34
P. D. Jensen, Parcellist	16/1 80	RV.	5/10 39 ¹⁾
R. S. Schytz, Montør	6/7 01	S.	3/4 39
Emil Retoft, Borgmester	4/7 94	S.	22/10 35
Marius Jensen, Gaardejer	24/1 88	V.	22/10 35
Holbæk Amtskreds.			
N. P. Andreasen, Parcellist	25/7 81	RV.	24/4 29
Fr. Andersen, Borgmester	26/5 77	S.	26/4 20 ²⁾
Otto Jensen, Sekretær	28/5 97	S.	3/4 39
Vagn Bro, Politimester	17/2 94	V.	26/4 20 ³⁾
Sorø Amtskreds.			
Alfred Bindslev, Borgmester	21/6 96	KF.	2/12 26
H. P. Hansen, fhv. Minister	6/10 72	S.	20/5 13
J. P. Jensen, Dyrslæge	23/1 69	S.	6/7 20
Arnth Jensen, Førstelærer	27/9 83	V.	8/8 27
Præste Amtskreds.			
A. Chr. Hartel, Proprietær, Cand. mag.	1/3 89	B.	22/10 35
Povl Falk-Jensen, Forpagter	29/9 84	KF.	6/7 20 ⁴⁾
Kristian Nygaard, Højskolelærer	27/12 87	RV.	22/10 35
H. P. Hansen, Borgmester	21/1 75	S.	16/11 32
Viggo Nielsen, Journalist	6/11 00	S.	22/10 35
Carl Petersen, Statshusmand	1/5 94	S.	22/10 35
Otto Himmelstrup, Sekretær, Cand. polit.	1/12 83	V.	11/4 24

1) Indtraadt i Stedet for Konsulent Aage Fogh, der nedlagde sit Mandat fra 5/10 39. (F. Sp. 26).

2) Var ikke Medlem 21/9 20—11/4 24.

3) Var ikke Medlem 6/7 20—2/12 26 og 22/10 35—3/4 39.

4) Var ikke Medlem 21/9 20—3/4 39.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Bornholms Amtskreds.			
Hans Rasmussen, Redaktør	$\frac{23}{6}$ 73	S.	$\frac{29}{5}$ 06 ¹⁾
Hans Conrad Koefoed, Gaardejer	$\frac{2}{11}$ 88	V.	$\frac{11}{4}$ 37
Maribo Amtskreds.			
J. L. Grønning, Proprietær	$\frac{4}{5}$ 82	KF.	$\frac{22}{9}$ 36
A. M. Hansen, Statsrevisor	$\frac{21}{9}$ 77	RV.	$\frac{22}{4}$ 18 ²⁾
V. Buhl, Finansminister	$\frac{16}{10}$ 81	S.	$\frac{3}{4}$ 39 ³⁾
Hartvig Frisch, Lektor	$\frac{17}{1}$ 93	S.	$\frac{2}{12}$ 26
Peder Nørgaard, Underdirektør	$\frac{15}{12}$ 95	S.	$\frac{12}{10}$ 38 ⁴⁾
N. C. Løje, Proprietær	$\frac{25}{12}$ 73	V.	$\frac{16}{11}$ 32
Odense Amtskreds.			
Christmas Møller, Minister for Handel, Industri og Søfart	$\frac{3}{4}$ 94	KF.	$\frac{21}{9}$ 20
Oluf Steen, Landmand	$\frac{16}{7}$ 92	RV.	$\frac{11}{4}$ 24
C. N. Hauge, fhv. Minister	$\frac{13}{9}$ 70	S.	$\frac{25}{5}$ 09 ⁵⁾
Johs. Hansen, fhv. Minister	$\frac{24}{11}$ 81	S.	$\frac{3}{4}$ 39 ⁶⁾
L. M. Larsen (Bjerre), Gaardejer	$\frac{22}{5}$ 83	S.	$\frac{2}{12}$ 26
Povl Fr. Jensen (Horsebæk), Gaardejer	$\frac{22}{7}$ 79	S.	$\frac{22}{10}$ 35
Søren P. Larsen	$\frac{14}{7}$ 88	V.	$\frac{2}{12}$ 26
Svendborg Amtskreds.			
A. C. D. Petersen, Statsrevisor, Gaard- ejer	$\frac{3}{4}$ 80	KF.	$\frac{11}{4}$ 24
P. Munch, fhv. Minister., Dr. phil.	$\frac{25}{7}$ 70	RV.	$\frac{25}{5}$ 09
Poul Hansen, Kontorist	$\frac{7}{5}$ 10	S.	$\frac{3}{4}$ 39
Svend Horn, Maskinarbejder	$\frac{11}{3}$ 06	S.	$\frac{3}{4}$ 39
J. Chr. Jensen-Broby, Gaardejer	$\frac{18}{2}$ 88	V.	$\frac{18}{2}$ 19
A. C. Duborg, Godsejer	$\frac{20}{8}$ 79	V.	$\frac{24}{4}$ 29
Under Samlingen ($\frac{8}{6}$ 40) afgik ved Døden: A. C. Duborg, Godsejer. I hans Sted indtraadte: K. Damsgaard, Konsulent	$\frac{9}{6}$ 03	V.	$\frac{9}{6}$ 40

1) Var ikke Medlem $\frac{20}{5}$ 13— $\frac{21}{9}$ 20.2) Var ikke Medlem $\frac{26}{4}$ — $\frac{21}{9}$ 20.3) Landstingsmand $\frac{23}{9}$ 32— $\frac{3}{4}$ 39.4) Var ikke Medlem $\frac{3}{4}$ — $\frac{5}{6}$ 39.5) Var ikke Medlem $\frac{20}{5}$ 10— $\frac{20}{5}$ 13.6) Landstingsmand $\frac{1}{10}$ 28— $\frac{3}{4}$ 39.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
C. Amterne i Jylland.			
Hjørring Amtskreds.			
Chr. Christiansen, Forretningsfører...	14/9 95	S.	1/1 32 ¹⁾
E. O. Levinsen, Forretningsfører....	7/5 91	S.	16/11 32
Hans Pinstrup, Gaardejer.....	7/8 92	V.	16/11 32
J. S. Vanggaard, Statsrevisor, Gaardejer	25/12 75	V.	20/5 10
E. M. Kjær, Kommunalærer.....	9/1 93	V.	22/10 35
Thisted Amtskreds.			
V. Fibiger, Kirkeminister, Proprietær.	11/2 86	KF.	26/4 20
Marinus Sørensen, Gaardejer.....	8/2 86	S.	2/12 26
J. E. Nørgaard, Gaardejer.....	17/8 91	V.	16/11 32
Aalborg Amtskreds.			
Svend Nielsen, Gaardejer.....	30/8 79	B.	11/4 24 ²⁾
Th. M. Andersen, Smedemester.....	27/8 88	NA.	3/4 39
Ole Bjørn Kraft, Redaktør.....	17/12 93	KF.	2/12 26
J. Hassing-Jørgensen, fhv. Minister, Direktør.....	3/9 72	RV.	22/10 35
J. N. A. Strøm, Fabriksarbejder....	21/12 98	S.	16/11 32
C. Bollerup Madsen, Redaktør.....	11/6 84	S.	22/10 35
Jens Sørensen (Sejlfod), Gaardejer..	14/7 78	S.	1/1 30
Christen Andersen, Husmand.....	29/10 85	S.	22/6 35 ³⁾
N. Elgaard, Redaktør.....	1/2 79	V.	24/12 22
N. Edvard Sørensen, Statshusmand...	29/8 93	V.	24/4 29
Viborg Amtskreds.			
Bertel Dahlgaard, fhv. Minister.....	7/11 87	RV.	26/4 20
A. C. Mortensen, Redaktør.....	22/1 70	S.	26/4 20
Th. Hauberg, Førstelærer.....	6/10 87	S.	24/4 29 ⁴⁾
Laust Nørskov, Gaardejer.....	22/1 83	V.	30/9 14
S. Brorsen, Forsvarsminister, Gaardejer	1/7 75	V.	17/9 07 ⁵⁾

1) Var ikke Medlem 16/11 32—22/10 35.

2) Var ikke Medlem 16/11 32—22/10 35 og 20/1—3/4 39.

3) Var ikke Medlem 3/4—1/9 39.

4) Var ikke Medlem 16/11 32—22/10 35.

5) Var ikke Medlem 24/4 29—1/5 32.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Randers Amtskreds.			
Chr. E. Boeck-Hansen, Direktør, Cand. polyt.....	25/9 82	KF.	22/10 35
Alfr. Andersen, Typograf.....	3/11 89	S.	3/4 39
Gustav Pedersen, Forretningsfører...	3/4 93	S.	11/4 24 ¹⁾
M. F. Mortensen, Statshusmand.....	5/5 74	S.	24/4 29
F. R. Christiani, Ingeniør, Dr. techn..	8/2 77	V.	16/11 32 ²⁾
Knud Kristensen, Indenrigsminister, Gaardejer	26/10 80	V.	26/4 20 ³⁾
Aarhus Amtskreds.			
Alfred Jensen, Murarbejdsmand.....	7/7 03	DK.	6/10 36
Henning Hasle, overord. Gesandt og befuldm. Minister.....	2/11 00	KF.	16/11 32
O. Kier, Ingeniør.....	16/3 91	KF.	3/4 39
A. Sneum, Kommunalærer.....	29/7 79	S.	11/4 24
Holger Eriksen, Journalist.....	5/12 94	S.	22/10 35
Leonhard Hansen, Forretningsfører ..	18/6 87	S.	16/11 32
J. Kr. Jensen (Lillering), Gaardejer ..	1/12 87	S.	11/4 24 ⁴⁾
Skanderborg Amtskreds.			
P. Korsgaard, Ingeniør.....	17/7 74	KF.	22/4 18
Albinus Jensen, Redaktør	1/3 83	S.	31/1 23 ⁵⁾
Anton Simonsen, Husmand.....	21/3 87	S.	21/6 39
Kr. Juul, Gaardejer.....	10/6 92	V.	3/4 39
Vejle Amtskreds.			
Valdemar Thomsen, Gaardejer	12/12 87	B.	16/11 32
P. Gregersen, Lærer.....	13/11 89	DR.	16/11 32
J. Schultz Petersen, Proprietær.....	1/8 77	KF.	3/4 39
P. Halskov Clausager, Ingeniør, Cand. polyt.....	3/6 00	RV.	3/4 39
Holger Larsen, Redaktør	8/1 80	S.	26/4 20

1) Var ikke Medlem 2/12 26—29/9 34.

2) Var ikke Medlem 22/10 35—21/1 39.

3) Var ikke Medlem 24/4 29—16/11 32.

4) Var ikke Medlem 2/12 26—24/4 29.

5) Var ikke Medlem 11/4 24—22/10 35.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
M. Larsen, Togfører.....	28/7 93	S.	3/4 39
Axel I. Pedersen, Skotøjshandler...	27/8 05	S.	15/9 39
Inger Gautier Schmit, Frue.....	25/10 77	V.	24/4 29 ¹⁾
Laurits Pedersen, Gaardejer.....	25/1 86	V.	22/10 35
Ringkøbing Amtskreds.			
Jens Thomsen, Gaardejer.....	23/6 80	B.	22/10 35
A. Vesterager, Lærer.....	12/3 70	KF.	22/4 18
M. P. Rasmussen (Gylling), Gaardejer	8/10 82	RV.	24/4 29
Kr. M. Bording, Minister for Landbrug			
og Fiskeri.....	11/4 76	S.	21/9 20
Niels Yde, Lærer.....	2/10 78	S.	16/11 32
J. Sønderup, Gaardejer.....	2/2 94	V.	22/10 35
O. C. Krag, fhv. Minister, Dr. phil....	23/9 70	V.	11/4 24 ²⁾
C. M. Julin, Landssekretær.....	24/5 82	V.	2/12 26
Ribe Amtskreds.			
Oluf Pedersen.....	6/9 91	DR.	16/11 32
J. K. Jensen (Gørding), Læge.....	8/7 70	RV.	16/11 32
L. J. Bomholt, Form. f. Radioraadet.	11/6 96	S.	24/4 29
M. K. Sørensen, Overportør.....	30/9 79	S.	20/3 28
Erik Eriksen, Gaardejer.....	20/11 02	V.	22/10 35
Einar Simonsen, Gaardejer.....	25/2 94	V.	22/10 35
O. Øllgaard, Gaardejer.....	12/11 90	V.	3/4 39
Haderslev-Aabenraa-Sønderborg- Tønder Amtskreds.			
Frits Clausen, Læge.....	12/11 93	NA.	3/4 39
A. Svensson, Redaktør.....	19/11 80	KF.	16/11 32
Peter Petersen (Røj), Domæneforpagter	13/4 75	KF.	22/10 35
Jens Møller, Dyr læge.....	2/7 94	SL.	3/4 39
J. P. Nielsen, Bager.....	23/4 73	S.	21/9 20

¹⁾ Medlem af Landstinget 11/5 18—24/4 29.

²⁾ Landstingsmand 10/7 14—11/4 24.

Folketinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
P. H. Mortensen, Maskinarbejder ...	5/3 86	S.	11/4 24 ¹⁾
H. J. Hinrichsen, Arbejdsmand.....	13/7 83	S.	24/4 29
Jørgen Gram, Gaardejer.....	19/11 87	V.	22/10 35
Erik Appel, Domæneforpagter, Cand. mag.	2/11 80	V.	3/4 39
D. Valgdistrikterne paa Færøerne.			
Færø Amtskreds.			
Johan Poulsen, Førstelærer	26/9 90	UG.	3/4 39 ²⁾

1) Var ikke Medlem 2/12 26—1/10 27.

2) Valget paa Færøerne fandt Sted den 19. April 1939.

B. Landstinget.

Efter Valgene til Landstinget i 1., 2., 3., 4., 5. og 6. Kreds den 14. April 1939 og i 7. Kreds den 27. April 1939.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
Landstingsvalgte.¹⁾				
1	M. Jensen-Aale	6/6 65	S.	11/5 18 ²⁾
2	Albert Jensen, Urmager	19/6 69	S.	11/5 18 ³⁾
3	J. P. M. Simonsen, Redaktør	8/4 69	S.	1/1 32 ⁴⁾
4	A. Johansen, Hovedkasserer	13/12 68	S.	19/3 34
5	Johannes P. Nielsen, Forretningsfører	27/10 69	S.	9/12 35
6	C. F. Sørensen	18/2 70	S.	11/5 18 ⁵⁾
7	C. E. Christiansen, Borgmester	26/3 79	S.	22/9 36
8	N. P. Fisker, fhv. Minister, Formand for Radioraadet	9/9 86	S.	14/4 39 ⁶⁾
9	Anna Westergaard, Fuldmægtig	8/6 82	RV.	3/10 39 ⁷⁾
10	Martin Sørensen (Peterslund), Gaard- ejer	27/6 74	RV.	29/10 36
11	H. Jepsen Christensen, Gaardejer ...	28/2 80	V.	7/10 20
12	J. Villemoes, Konsul, Grosserer ...	28/9 80	V.	27/6 28
13	Svenning Rytter, Præsident for Kø- benhavns Byret	19/1 75	V.	30/4 29 ⁸⁾
14	S. C. Nørgaard, Overlærer	1/7 73	V.	9/3 33 ⁹⁾
15	Esther Malling Pedersen, Redaktør, Frue	11/3 85	V.	22/9 36 ¹⁰⁾

1) Valget fandt Sted den 11/3 39. (Aarbog 1938—39 pag. 551).

2) Landstingsvalgt siden 1/3 32.

3) Landstingsvalgt siden 26/9 26.

4) Folketingsmand 22/4 18—1/1 32.

5) Landstingsvalgt siden 22/9 36.

6) Folketingsmand 4/12 24—3/4 39.

7) Indtraadt som Stedfortræder for fhv. Minister C. Th. Zahle, der nedlagde sit Mandat fra 3/10 39. (L. Sp. 2).

8) Folketingsmand 26/4 20—30/4 29.

9) Folketingsmand 25/9 09—20/5 13, 22/4 18—2/12 26.

10) Landstingsvalgt siden 14/4 39.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
16	H. P. Stein, Redaktør	14/7 74	KF.	23/9 32 ¹⁾
17	M. C. Schaumann, Fabrikant	30/12 75	KF.	1/10 28 ²⁾
18	J. R. Poulsen, Proprietær	31/8 73	KF.	23/9 32 ³⁾
19	Holger Unmack, Direktør.....	7/10 70	KF.	23/9 32 ⁴⁾
	Under Samlingen (7/10 39) afgik ved Døden:			
a)	3. J. P. M. Simonsen, Redaktør. I hans Sted indtraadte: Andrea Brochmann, Frue	1/5 68	S.	6/5 26 ⁵⁾
b)	og (26/12 39): 8. N. P. Fisker, fhv. Minister, Formand for Radoraadet. I hans Sted indtraadte: Laurits Knudsen	17/7 69	S.	26/4 20 ⁶⁾
	1. Kreds.			
1	Halfdan Henriksen, Direktør.....	12/11 81	KF.	23/9 32 ⁷⁾
2	Max Bender, Murer	28/2 85	S.	14/4 39
3	Ingeborg Hansen, Landsretssagfører, Frue	17/2 86	S.	22/9 36
4	Lisbet Hindsgaul, Frue	21/5 90	KF.	19/6 35
5	K. K. Steincke, fhv. Minister	25/8 80	S.	11/5 18
6	Josef Andersson, Forretningsfører ...	18/1 85	S.	14/4 39
7	Charles Petersen, Forretningsfører ...	16/12 77	S.	26/3 28
8	Hermod Lannung, Landsretssagfører .	9/11 95	RV.	14/4 39
9	Erik Jacobsen, Sekretær	19/12 85	S.	8/10 39 ⁸⁾
10	A. O. C. Fløtkjær, Forretningsfører ...	15/4 92	S.	1/2 39

1) Landstingsvalgt siden 14/4 39.

2) Landstingsvalgt siden 22/9 36.

3) Landstingsvalgt siden 22/9 36.

4) Landstingsvalgt siden 14/4 39.

5) Var ikke Medlem 23/9 32—12/10 33; landstingsvalgt siden 8/10 39.

6) Landstingsvalgt siden 27/12 39.

7) Folketingsmand 11/4 24—22/9 32.

8) Indtraadt som Stedfortræder for Fru Andrea Brochmann, efter at denne var blevet landstingsvalgt Medlem.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
2. Kreds.				
1	P. B. Thisted Knudsen, Sagfører . . .	4/4 04	V.	14/4 39
2	Nikoline Winther, Frue	21/9 91	V.	18/8 39
3	A. P. Hansen, Husmand	6/5 76	S.	11/5 18
4	Oluf Johansen, Statshusmand	29/3 94	RV.	22/9 36
5	Axel Christensen, Smedemester	3/5 89	RV.	22/9 36
6	Alfred Date, Overlærer	6/2 82	S.	14/4 39
7	J. I. Krarup, Forpagter	12/2 82	KF.	22/11 37
8	P. K. Thomsen, Overlærer	30/9 78	S.	22/9 36
9	Hans Hansen, Tømrer	9/11 85	S.	1/10 37 ¹⁾
10	Severin Hansen, Fisker	19/7 80	S.	22/9 36
11	R. Kantsø, Hovedkasserer	2/11 77	S.	8/5 36
12	Axel B. Lange, Købmand	28/7 75	KF.	11/6 18 ²⁾
3. Kreds.				
	Niels Nielsen, Borgmester	8/8 72	S.	22/9 36
4. Kreds.				
1	Jørgen Jørgensen, Gaardejer	7/6 91	KF.	14/4 39
2	H. P. Johansen, Kommunelærer	24/3 81	S.	23/9 24 ³⁾
3	P. C. Petersen, Husmand	10/11 78	S.	26/9 26
4	A. Elmquist, Landsrettsagfører, Direktør	18/5 88	V.	14/4 39 ⁴⁾
5	J. Veistrup, fhv. Gaardejer	25/9 70	RV.	20/9 10
6	Johannes Stensballe, fhv. Minister	6/7 74	V.	10/8 20
5. Kreds.				
1	Jørgen Otsen, Bogtrykker	12/4 89	KF.	10/10 37
2	O. I. Offersen, Karetmager	7/4 82	S.	22/9 36
3	S. Chr. Grove, Redaktør	9/4 72	S.	22/9 36
4	Jørgen Møller	6/11 77	S.	1/10 20
5	P. A. Poulsen (Stenderup), Førstelærer	10/4 94	KF.	14/4 39

1) Folketingsmand 16/11 32—22/10 35.

2) Var ikke Medlem 11/4 24—1/10 28. — Folketingsmand 11/4 24—2/12 26.

3) Folketingsmand 26/4—21/9 20.

4) Folketingsmand 16/9 27—16/11 32.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
6	N. P. Jensen, Borgmester	9/1 80	S.	14/4 39
7	O. H. Malchau, Overassistent	13/8 92	KF.	14/4 39
8	Albert Andersen, Journalist	8/5 88	S.	22/9 36
9	Fr. Kristiansen, Gaardejer	29/10 90	RV.	22/9 36
10	H. R. Stumph, Redaktør	24/12 76	S.	11/2 30
11	Jens Høyer, Forpagter	23/8 72	V.	4/10 30
12	K. J. Pedersen, Gaardejer	18/1 73	V.	8/8 32
13	Jens Jensen, Murmester	5/7 90	V.	14/4 39
14	J. P. Bækgaard, Husmand	25/2 78	V.	11/5 18
15	Jens Rahbek, Gaardejer	26/9 86	V.	22/9 36 ¹⁾
	Under Samlingen (^{31/10} 39) nedlagdes Mandat af:			
	6. N. P. Jensen, Borgmester. I hans Sted indtraadte:			
	M. P. Madsen, Murer	26/4 75	S.	1/11 39
	6. Kreds.			
1	M. Chr. Korsgaard, Proprietær	25/8 83	KF.	22/9 36
2	J. S. Foget, Gaardejer	8/7 00	B.	14/4 39 ²⁾
3	H. Hauch, fhv. Minister, Gaardejer.	6/9 76	V.	11/5 18
4	Th. Jensen, Borgmester	27/12 87	S.	27/12 39 ³⁾
5	Aksel Hvid, Murmester	18/3 77	S.	14/4 39
6	N. Chr. Nielsen Mann, Husmand ..	20/1 94	V.	23/9 32
7	Kr. Johansen, Husejer	4/1 78	S.	11/5 18
8	G. Gudiksen, Gaardejer	5/1 81	RV.	29/5 39
9	N. P. Josiassen, Redaktør	19/1 73	S.	23/9 24
10	Henry Hansen, Rørmester	6/5 97	S.	14/4 39
11	Søren Stegger Nielsen, Amtsskolekon- sulent	20/3 87	V.	23/9 24 ⁴⁾
12	Henrik Jensen, Gaardejer	28/12 73	V.	1/1 39 ⁵⁾

1) Folketingsmand ^{30/3} 22—^{24/4} 29 og ^{16/11} 32—^{22/10} 35.

2) Folketingsmand ^{22/10} 35—^{3/4} 39.

3) Indtraadt som Stedfortræder for Laurits Knudsen, efter at denne var blevet landstingsvalgt Medlem. (Se Side 13).

4) Folketingsmand ^{1/10} 22—^{11/4} 24.

5) Folketingsmand ^{11/4} 24—^{24/4} 29.

Medlem	Landstinget	Fødselsdag	Parti eller Gruppe	Medlem siden
	Under Samlingen ($1\frac{2}{5}$ 40) afgik ved Døden: 12. Henrik Jensen, Gaardejer. I hans Sted indtraadte: P. J. Ravn, Realskolebestyrer	$9/1$ 84	V.	$13/5$ 40
	7. Kreds. P. S. Niclasen, Redaktør	$3/1$ 89	1)	$22/9$ 36 ²⁾

Parti-Gruppering ved Samlingens Slutning.

<i>Folketinget.</i>		<i>Landstinget.</i>	
Socialdemokratiet ³⁾	64	Socialdemokratiet ³⁾	35
Venstre	30	Venstre	18
Det konservative Folkeparti	26	Det konservative Folke-	
Det radikale Venstre ³⁾	14	parti ⁴⁾	13
Bondepartiet	4	Det radikale Venstre ³⁾ . . .	8
Danmarks kommunistiske		Bondepartiet ⁴⁾	1
Parti	3	Uden for Partierne ¹⁾	1
Danmarks national-sociali-			
stiske Arbejder-Parti . . .	3		
Danmarks Retsforbund . . .	2		
Slesvigske Parti	1		
Det nationale Genrejsnings-			
parti	1		
Uden for Partierne	1		
	149		76

1) Uden for Partierne, i Valgruppe med Socialdemokratiet og Det radikale Venstre. (L. Sp. 9).

2) Valget fandt Sted 27. April 1939.

3) Socialdemokratiet og Det radikale Venstre danner een Valgruppe ved samtlige Valg. (L. Sp. 9).

4) Det konservative Folkeparti og Bondepartiet anmeldt som een Valgruppe ved samtlige Valg $\frac{4}{10}$ 39 (L. Sp. 9); den $\frac{4}{7}$ 40 udmeldte Bondepartiet sig af Fællesgruppen (L. Sp. 1986).

Partiernes Bestyrelser ved Samlingens Slutning.*Socialdemokratiet.*

Folketinget: Hartvig Frisch (Formand), Fr. Andersen (Næstformand), Otto Jensen (Sekretær), Alsing Andersen, V. Buhl, H. P. Hansen (Sorø A.), Hedtoft-Hansen, Hans Rasmussen, Stauning og Strøm.

Landstinget: Ch. Petersen (Formand), Jensen-Aale (Næstformand), Stumph (Sekretær), H. P. Johansen, Steincke og C. F. Sørensen.

Venstre.

Folketinget: Elgaard (Formand), Erik Eriksen (Næstformand), Arnth Jensen (Sekretær), Jensen-Broby, Nørskov, Hans Pinstrup, Inger Gautier Schmit og Vanggaard.

Landstinget: Stensballe (Formand), Bækgaard (Næstformand), Villemoes (Sekretær), Hauch, Jøfsen Christensen, Rahbek og Rytter.

Det konservative Folkeparti.

Folketinget: Ole Bjørn Kraft (Formand), A. C. D. Petersen (Næstformand), Bindslev, Korsgaard og Victor Larsen.

Landstinget: Halfdan Hendriksen (Formand), Korsgaard (Næstformand), Lisbet Hindsgaul, Jørgen Jørgensen, Krarup, Schaumann og Stein.

Det radikale Venstre.

Folketinget: A. M. Hansen (Formand), Steen (Næstformand), N. P. Andreasen, Rager og Rasmussen (Gylling).

Landstinget: Veistrup (Formand), Martin Sørensen [Peterslund] (Næstformand).

Bondepartiet.

Folketinget: Valdemar Thomsen (Formand), Hartel (Næstformand).

Danmarks kommunistiske Parti.

Folketinget: Aksel Larsen (Formand), Alfred Jensen (Næstformand).

Danmarks national-socialistiske Arbejder-Parti.

Folketinget: Frits Clausen (Formand), Th. M. Andersen (Næstformand).

Danmarks Retsforbund.

Folketinget: P. Gregersen (Formand).

Dansk interparlamentarisk Gruppe 1939—40.

Den 13. December 1939 valgte til

Bestyrelse:

Statsminister Th. Stauning (Formand), Folketingsmand, Dr. phil. Krag (Næstformand), fhv. Landstingsmand, Nationalbankdirektør Bramsnæs, Folketingsmand H. P. Hansen (Sorø A.), Folketingets Formand Hans Rasmussen, Folketingsmand Hartvig Frisch, Landstingets Formand C. F. Sørensen, Landstingsmand Stumph, Medlem af Folketinget Fru Inger Gautier Schmit, Folketingsmand Vanggaard, Landstingsmand Axel B. Lange, fhv. Landstingsmand, Præsident Holger Andersen, fhv. Folketingsmand, Dr. A. Fraenkel, Folketingsmand A. M. Hansen og Udenrigsminister P. Munch.

Til Revisorer genvalgte: Fhv. Folketingsmand, Statsrevisor L. D. Rasmussen og fhv. Landstingsmand, Bankdirektør Jensen-Stevns.

Gruppens Sekretær er: Rigsdagskasserer P. Yssing.

Delegerede i Nordisk interparlamentarisk Raad.

Medlemmer: Statsminister Th. Stauning (Formand), Folketingsmand, Dr. phil. Krag, Landstingsmændene Axel B. Lange og Veistrup.

Suppleanter: Folketingsmændene H. P. Hansen (Sorø A.), Vanggaard, Ole Bjørn Kraft og Rager.

Delegerede i interparlamentarisk Unions Raad.

Medlemmer: Folketingsmand Hartvig Frisch og Folketingsmand, Dr. phil. Krag.

Suppleanter: Folketingsmand Ole Bjørn Kraft og Udenrigsminister P. Munch.

Rigsdagens Aabningsmøde.

Aabningen af Rigsdagens 92. ordentlige Samling fandt Sted i Henhold til kgl. aabent Brev af 15. September 1939 i Rigsdagens Fællessal den 3. Oktober og overværedes af Ministeriets og Rigsdagens Medlemmer samt herværende Repræsentanter for fremmede Magter. Endvidere var Pressen repræsenteret.

Aabningsakten foretoges af *Statsminister Stauning*, der fremsatte følgende *Udtalelse*:

I Overensstemmelse med § 40 i Danmarks Riges Grundlov har Hans Majestæt Kongen ved Aabent Brev af 15. forrige Maaned indkaldt til en ordentlig Rigsdagssamling, der i Henhold til Kongens Bestemmelse skal aabnes i Dag. Ved Reskript af 15. forrige Maaned har Hans Majestæt Kongen dernæst overdraget mig at aabne denne i Dag sammentrædende Rigsdag og at foranledige det i saa Henseende videre fornødne. Dette sker herved. I Kongens Navn erklærer jeg den ordentlige Rigsdagssamling for aabnet.

Rigsdagen samles i Aar til den ordentlige Samling under urolige og triste Forhold. Krigen er udbrudt, og selv om Danmark er uden for det store Opgør og har erklæret sin ubetingede Neutralitet, vil Krigens Virkninger dog blive særdeles følelige for det danske Folk.

Der er for saa vidt ingen Grund til Uro her i Landet; thi Danmarks Neutralitet er anerkendt, og Landet befinder sig i venskabeligt Forhold til alle Magter og i normal Forbindelse med disse, og nu gælder det om at udvise en fuldkommen upartisk Adfærd over for de Nationer, som er Deltagere i Krigen. De af Situationen krævede Neutralitetsforanstaltninger er iværksat og opretholdes i den Udstrækning, som Forholdene udkræver det.

Men selv om vi er fritaget for de alvorlige Bekymringer, som andre maa stride med, har vi megen Aarsag til Bekymring over de Vanskeligheder, der er Følger af Krigen.

Vore ganske betydelige Varebeholdninger vil kun kunne holde en begrænset Tid, hvis nye Tilførsler ikke kan sikres. Den Mangel paa Raastoffer og Brændsel, som man maa forudse, hvis normale Tilførsler ikke sikres, har allerede medført Standsning eller Indskrænkning i nogle Virksomheder, og der kan sikkert regnes med stigende Arbejdsløshed og hvad deraf følger, hvis det ikke lykkes at sikre Opretholdelse af Samhandel med den os omgivende Verden.

Det er mit Haab, at de Forhandlinger, der føres med de krigsførende Magter, maa føre til Resultater, som baade sikrer den normale Handels Fortsættelse og sikrer de danske Erhverv Priser for deres Varer, som svarer til den stedfundne Ændring i Valutaforholdene og til den Stigning i Prisen paa Varer, der er Raaprodukter for danske Erhverv.

Det maa være Rigsdagens og Regeringens Opgave at søge hindret Udskjelser paa Produktionens og Handelens Omraader; men Befolkningen maa være forberedt paa, at en europæisk Krig uvægerligt medfører Prisstigninger og maaske deraf følgende Savn og Besværligheder. Det vil være en national Opgave at medvirke til de lempeligst mulige Vilkaar for Befolkningen, at fritage den for en urimelig Byrde i Form af upaakrævede Prisstigninger; men Befolkningen kan ikke vente at blive forskaonet for alle Følger af en unormal Verdenstilstand; thi saadanne kan ikke afværges.

Hvad der er Hovedsagen for Danmark, er Produktionens og Beskæftigelsens Opretholdelse i størst mulig Udstrækning. Hertil kræves Varetilførsler i betydeligt Omfang. Disse Tilførsler maa naturligt tilvejebringes ved Erhvervenes Medvirken, og disse maa have Adgang til forsvarligt, normalt Udbytte af Virksomheden. Ved forskellige Love og ved Dispositioner i Henhold til saadanne er visse Regler givet eller forberedt; men det har været og er fremdeles Regeringens Ønske, at Erhvervene og Repræsentanter for Befolkningen skal træffe Bestemmelser angaaende Fordeling af Varer, passende Avance og passende Priser.

I hvilken Udstrækning Indgreb maa foretages til Sikring af Befolkningens Interesser, vil fremdeles være Genstand for

Overvejelse under Medvirken af alle interesserede og under Medvirken af Repræsentanter for Rigsdagen, og det vil være til Folkets Gavn og til Landets Ære, om man samler sig om disse Opgaver i den Samfølelsens Aand, som Tiden kræver.

Jeg skal endnu tilføje, at Regeringen har truffet en Række Foranstaltninger vedrørende Færøernes og Grønlands Forsyning med Livsfornødenheder og har fra Færøernes Lagting som ogsaa fra Grønlands Styrelse faaet tilkendegivet Tilfredshed med det, der er foretaget.

De Forhold, vi nu kender, har allerede medført betydelige ekstraordinære Udgifter, og hvis ingen forbedrende Ændring indtræder, vil store Krav blive rettet til Staten og dermed til Landets Borgere.

Det har været Regeringens Hensigt saa vidt muligt at søge Arbejdet i den nedsatte Skattekommission ført saa langt frem, at der i Løbet af Rigsdagssamlingen kunde fremsættes Forslag til en Revision af Lovgivningen vedrørende Indkomst- og Formueskatten, Ejendomsskatterne og anden direkte Beskatning.

Under den Usikkerhed paa de økonomiske Omraader, som nu gør sig gældende, har dette foreløbig maattet opgives, og Bestræbelserne maa indtil videre gaa ud paa gennem midlertidig Lovgivning at tilvejebringe de nødvendige Midler til Dækning af det forhaandenværende Udgiftsbehov, herunder de meget betydelige Merudgifter, som de ekstraordinære Forhold har medført eller kan forudses at ville medføre i den kommende Tid.

Ved Tilrettelæggelsen af denne midlertidige Lovgivning vil der blive taget fornødent Hensyn til Forskel i Skatteevne og Indtjeningsmuligheder. For Selskabers Vedkommende vil man foreslaa, at den Del af Indkomsten, der udbetales som Udbytte til Aktionærerne, bliver væsentlig højere beskattet end den Del, der anvendes til Konsolidering af Selskabernes Økonomi og fremtidige Virksomhed.

Vedrørende Børsspekulation blev ved Slutningen af forrige Rigsdagssamling gennemført en Tredobling af Omsætningsafgiften ved Salg af Aktier med større Kursstigning siden Krigens Udbrud, ligesom en Ændring af Reglerne for Indkomstbeskatning af Avance ved Aktiesalg blev bebudet. For saa vidt yderligere Foranstaltninger maatte vise sig paa-

krævet for at hindre en usund og samfundsskadelig Spekulation, vil saadanne blive iværksat.

For Landets Produktion og Omsætning maa det være Opgaven at sikre de friest mulige Vilkaar, saa langt og saa længe der ikke forsøges Overgreb paa den Befolkning, som i Forvejen er paalagt tunge Byrder. Situationen kræver Samfundssind og Samfølelse af alle Borgere; den ene Gruppe bør ikke berige sig paa andre Grupperes Bekostning. Alle maa tage deres Part af de Byrder og Omkostninger, som kommer til os udefra; men de stærkere maa tage den Del, som de svagere ikke kan bære.

Man maa regne med, at almindeligt Lovgivningsarbejde maa hvile, saa længe alle Kræfter er optaget af Tidens nødvendige Gerning; men det betyder ikke, at Interessen for en almindelig Udvikling er svækket. Undervisningsministeriet har saaledes forberedt Lovforslag om Husholdningsuddannelse, og i et nedsat Udvalg arbejder man med Planer for en betydelig Udvidelse af Lovgivningen om Ungdomsskoler, og naar Forholdene tillader det, vil saadanne Forslag fremkomme.

Forskellige Lovforslag om Ændringer i Sømandslov og Sølov, om Navigationsundervisning m. v. er forberedt i Handelsministeriet, og fra en Kommission ventes Forslag angaaende Forretningers Lukketid.

Socialministeriet forbereder Loven om Arbejderbeskyttelse, og et Udvalg beskæftiger sig med Planer om Udbygning af Folkeforsikringsloven.

Finansministeriet beskæftiger sig med Enkers Pensionsrettigheder, og Justitsministeriet arbejder med Færdselslov og Ændringer i Brandpolitiloven. En Kommission behandler Spørgsmaalet om Landarbejdernes Arbejdstid samt Loven om Forholdet mellem Husbond og Medhjælpere.

Indenrigsministeriet har foruden at udarbejde en ny Valglov beskæftiget sig med Planer om Tilsyn med Bygge-lovgivningen og om Videreføring af Boligbyggeriet. Desuden forberedes en Revision af Levnedsmiddellovgivningen.

Landbrugsministeriet beskæftiger sig med forskellige Forslag til Revision af ældre Love, og i Trafikministeriet arbejder man med Trafikkommissionens Betænkning og afventer et nedsat Udvalgs Arbejde angaaende Nyordning af Vejræsenet.

Disse og andre Opgaver har ikke kunnet fremmes til Behandling paa Grund af de indtraadte Forhold; men man vil saaledes, naar Tid og Forhold tillader det, hurtigt være i Stand til at fremme en Række samfundsnyttige Lovarbejder.

Indtil videre vil den europæiske Situation stille sine Krav saavel til Regeringens og Rigsdagens Arbejdskraft som til Borgernes Ydeevne, og det er at haabe, at de herhen hørende Opgaver maa kunne løses saaledes, at Landets Selvstændighed ikke anfægtes og Befolkningen skaanes for de flest mulige Byrder.

Tiden kalder, stærkere end i normale Tider, paa Samarbejde mellem alle gode Kræfter, thi der er een Opgave, som overskygger alle andre, og som bør samle alle Danske, det er *Bevarelse af vort Land uskadt igennem de mørke Tider og Sikring af Folkets Velfærd, saa langt Nationens Evner rækker.*

Jeg opfordrer til Samling om denne Opgave og indleder denne Rigsdagens ordentlige Samling med et Leve vort Fædreland, Leve Danmark! (Medlemmerne besvarede Statsministerens Leve med et trefoldigt Hurra).

Jeg skal derefter anmode Tingene om at konstituere sig under Aldersformændenes Ledelse.

Præsidium og Sekretærer samt staaende Udvalg.

A. Folketinget.

Folketinget sattes den 3. Oktober 1939 ved i Henhold til Forretningsordenens § 2 at vælge et *Præsidium*, bestaaende af en Formand og 3 Næstformænd, samt 4 Sekretærer.

Valg af *Præsidiet* foregik ved Forholdstalsvalg i Henhold til Forretningsordenens § 3; der var anmeldt følgende Valgrupper: Socialdemokratiet og Det radikale Venstre med 78 Medlemmer, Venstre med 30 Medlemmer og Det konservative Folkeparti med 26 Medlemmer. Til *Formand* valgtes: Redaktør *Hans Rasmussen* (S.), til 1. *Næstformand*: Gaardejer *Vanggaard* (V.), til 2. *Næstformand*: Kommandørkaptajn *Westermann* (K. F.) og til 3. *Næstformand*: Statsrevisor *A. M. Hansen* (R. V.). (F. Sp. 1).

Til *Sekretærer* valgtes: Fabrikarbejder *Strøm* (S.), Højskolelærer *Kristian Nygaard* (R. V.), Førstelærer *Arnth Jensen* (V.) og Ekspeditionssekretær, Cand. polit. *Aksel Møller* (K. F.). (F. Sp. 2).

I et senere Møde samme Dag nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 7 foreskrevne 6 staaende Udvalg, nemlig:

- 1) Et Udvalg for *Forretningsordenen* bestaaende af Tingets Præsidium: *Hans Rasmussen*, *Vanggaard*, *Westermann* og *A. M. Hansen* samt følgende valgte Medlemmer: *Hartvig Frisch* (Formand), *Fr. Andersen* (Sekretær), *Fr. Dalgaard*, *Steen*, *Julin* og *Vesterager*. (F. Sp. 4).
- 2) Et Udvalg for *Andragender*: *Gustav Pedersen* (Formand), *Nina Andersen*, *Hinrichsen*, *Villumsen*, *Rasmussen* (Gylling) (Sekretær), *Christiani*, *Simonsen*, *Skjerbæk* og *Hartel*. (F. Sp. 4).

- 3) Et *Udvalg for Prøvelse af Valg*: N. P. Nielsen (Formand), Holger Eriksen, Hedtoft-Hansen, Strøm, N. P. Andreassen (Sekretær), Elgaard, J. E. Nørsgaard, Korsgaard og Ole Bjørn Kraft. (F. Sp. 4).
- 4) Et *Finansudvalg*: Holger Larsen (Formand), Fr. Andersen (Sekretær), E. Friis, Larsen (Bjerre), J. P. Nielsen, Marinus Sørensen, Sneum, Rager, Rasmussen (Gylling), Jensen-Broby, Himmelstrup, Elgaard, Korsgaard, Victor Larsen og Prieme. (F. Sp. 4).
- 5) Et *Lønningsudvalg*: N. P. Nielsen (Formand), Einer-Jensen, Holger Eriksen, Jensen (Horsebæk), A. C. Mortensen, Gustav Pedersen, M. K. Sørensen (Sekretær), A. M. Hansen, Hassing-Jørgensen, Søren P. Larsen, Hans Pinstrup, Sønderup, Bouet, Vesterager og Westermann. (F. Sp. 5).
- 6) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): Hartvig Frisch (Formand), Fr. Andersen, Albinus Jensen, J. P. Jensen, Jensen (Lillering), P. Mortensen, Yde, Steen, Valdemar Sørensen, Erik Eriksen, Løje, Edvard Sørensen, Fibiger, Henning Hasle og Skjerbæk. (F. Sp. 5). Da Henning Hasle og Fibiger ønskede at udtræde af Udvalget, indvalgte i deres Sted Ole Bjørn Kraft og A. C. D. Petersen $12/4$ (F. Sp. 3999).

B. Landstinget.

I Mødet den 3. Oktober 1939 valgtes et *Præsidium*, bestaaende af en Formand og 3 Næstformænd. Efter Forslag af Tingets største Gruppe, omfattende Socialdemokratiets og Det radikale Venstres Medlemmer samt Landstingsmanden for 7. Kreds, valgtes Landstingsmand *C. F. Sørensen* (S.) til *Formand*. Dette Valg foretoges uden Afstemning. (L. Sp. 1). Derefter foretoges Valg af 3 Næstformænd i Henhold til Forretningsordenens § 3 og efter Reglerne i sammes § 40. Til 1. *Næstformand* valgtes: fhv. Gaardejer Veistrup (R. V.), til 2. *Næstformand*: Præsident for Københavns Byret *Rytter* (V.) og til 3. *Næstformand*: Købmand *Åxel B. Lange* (K. F.). (L. Sp. 2).

Til *Sekretærer* valgtes: Redaktør *Stumph* (S.), Statshusmand *Oluf Johansen* (R. V.), Amtsskolekonsulent *Stegger*

Nielsen (V.) og Førstelærer *P. A. Poulsen* (*Stenderup*) (K. F.). (L. Sp. 2).

I et senere Møde samme Dag nedsatte Tinget de i Forretningsordenens § 9 foreskrevne *staaende Udvalg*, nemlig:

- 1) Et *Udvalg for Forretningsordenen*, bestaaende af Tingets Præsidium: C. F. Sørensen, Veistrup, Rytter og Axel B. Lange samt følgende valgte Medlemmer: Gudiksen, Ingeborg Hansen (Formand), Malchau, Nielsen Mann og Stumph. (L. Sp. 3).
- 2) Et *Udvalg for Andragender*: Albert Andersen, Andrea Brochmann, Axel Christensen, Hvid, A. Johansen, Kr. Johansen (Formand), Esther Malling Pedersen, J. R. Poulsen og Rahbek. (L. Sp. 4).
- 3) Et *Finansudvalg*: A. P. Hansen, Ingeborg Hansen, Hauch, Jepsen Christensen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Korsgaard, Lannung (Sekretær), Jørgen Møller, Ch. Petersen (Formand), Schaumann, Simonsen, Stein, Stumph og Villemoes. (L. Sp. 4). Efter at Simonsen var afgaaet ved Døden, indvalgtes Martin Sørensen (Peterslund). (L. Sp. 61). Efter at Hauch var udtraadt af Udvalget, indvalgtes Stensballe. (L. Sp. 1585).
- 4) Et *Udvalg til Valgs Prøvelse*: Elmquist, Ingeborg Hansen (Formand), H. P. Johansen, Lannung, S. C. Nørgaard, Simonsen og Unmack. (L. Sp. 4). Efter at Simonsen var afgaaet ved Døden, indvalgtes Hans Hansen. (L. Sp. 61).
- 5) Et *Udvalg i Henhold til Grundlovens § 45* (Fællesudvalget): Andrea Brochmann, Date, Kantsø, Laurits Knudsen, Korsgaard, Malchau, Esther Malling Pedersen, Johs. Nielsen, Nielsen Mann, Jørgen Otsen, Ch. Petersen, P. C. Petersen, Simonsen, Thisted Knudsen og Veistrup (Sekretær). (L. Sp. 4). Efter at Simonsen var afgaaet ved Døden, indvalgtes Fr. Kristiansen. (L. Sp. 61).

Til at føre *Tilsyn med Rigsdagens Bogsamling* valgte Folketinget *Bomholt* (F. Sp. 5) og Landstinget *H. P. Johansen* (L. Sp. 4).

I Samlingen 1939—40 blev der forelagt 173 Lovforslag (158 Regeringsforslag, 15 fremkommet ved privat Initiativ). Af Regeringsforslagene blev 122 fremsat i Folketinget, 36 i Landstinget. Af de ved privat Initiativ fremkomne Forslag forelagdes 12 i Folketinget, 3 i Landstinget. — Af de forelagte Lovforslag er 158 endeligt vedtaget [A]. 15 blev ikke behandlet til Ende eller bortfaldt [B]. Desuden forelaa en Række Forslag til Beslutning, Forespørgsler m. m. [C].

A.

Vedtagne Lovforslag.

I. Fremsat af Regeringen.

Statsministeren vedrørende:

(Statsminister *Stauning.*)

Side

1. Lov om Tillæg til Lov Nr. 140 af 7. Maj 1937 om Naturfredning	77
2. Lov om Tillæg til Lov Nr. 27. af 19. Februar 1932 om Efterforskning og Indvinding af Raastoffer i Kongeriget Danmarks Undergrund med Tillæg af 31. Januar 1936 og 13. April 1938	81
3. Lov om Indførelse af Sommertid for Aaret 1940.....	82
4. Lov om fortsat gældende »Sommertid«	84
5. Lov om det for Regulering af Arbejdslønninger gældende Pristal	85
6. Lov om Afgørelse af de mellem visse Organisationer af Arbejdsgivere og Arbejdere bestaaende Uoverensstemmelser.....	93
7. Lov om Udbetaling af Hædersgaver til efterladte efter faldne og til saarede den 9. April 1940.....	97

Finansministeren vedrørende:

(Finansminister *V. Buhl.*)

8. Midlertidig Bevillingslov for Finansaaret 1940—41.....	99
9. Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1940 til 31. Marts 1941	46

10. Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret fra 1. April 1939 til 31. Marts 1940	73
11. Normeringslov for Finansaaret 1940—41	100
12. Lov om Udstedelse af 4½ pCt. Statsgældsbeviser	101
13. Lov om midlertidig Udvidelse af Bemyndigelsen til Udstedelse af Skattekammerbeviser	103
14. Lov om Kredit til Indkøb af Varer i Amerikas Forenede Stater	104
15. Lov om midlertidige Ændringer i Forbrugsafgifterne	105
16. Lov om midlertidige Forbrugsafgifter m. m.	110
17. Lov om Forhøjelse af Indkomst- og Formueskatten til Staten for Skatteaaret 1939—40	120
18. Lov om Udskrivning af Indkomst- og Formueskatten til Staten for Skatteaaret 1940—41	123
19. Lov om midlertidige Ændringer i Reglerne om Paaligning og Opkrævning af Indkomst- og Formueskat til Staten	138
20. Lov om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften	145
21. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov af 29. November 1939 om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften (I)	149
22. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov af 29. November 1939 om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften (II)	150
23. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov af 29. November 1939 om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften (III)	150
24. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 325 af 21. September 1939 om midlertidig Ændring af den særlige Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer	151
25. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 173 af 16. Maj 1933 om midlertidig Afgift af Arv	152
26. Lov om Ændring af Revisionsbestemmelsen i Loven om Grundstigningsskyld	153
27. Lov om midlertidigt Løntillæg til Statens Tjenestemænd m. fl.	154
28. Lov om Oprettelse af en Kreditfond	157
29. Lov om Ændringer i Lov Nr. 299 af 26. November 1931 om Statsanstalten for Livsforsikring	159

Ministeren for Landbrug og Fiskeri vedrørende:

(Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording.*)

30. Lov om Foranstaltninger til Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger (I)	163
31. Lov om Foranstaltninger til Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger (II)	168
32. Lov om Foranstaltninger til Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger (III)	172

	Side
33. Lov om en Smørordning	177
34. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 454 af 22. December 1939 om en Smørordning	179
35. Lov om Regulering af Svineproduktionen	180
36. Lov om en Kornordning	182
37. Lov om en Kornordning for Høstaaret 1940—41	184
38. Lov om Foranstaltninger til Fremskaffelse af Midler til Bekæmpelse af Kvægtuberkulose m. m.	194
39. Lov om Tillæg til Lov Nr. 317 af 16. September 1939 om Afgift paa Hvede og Hvedemel	196
40. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 317 af 16. September 1939 om Afgift paa Hvede og Hvedemel	200
41. Lov om Afgift paa Hvede og Hvedemel m. m.	201
42. Lov om Tillæg til Lov Nr. 456 af 31. August 1940 om Afgift paa Hvede og Hvedemel m. m.	206
43. Lov om Fortrinsret i Høsten for Aarene 1939 og 1940 for Gæld, der stiftes af Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Anskaffelse af Saasød, Frø og Kunstgødning	208
44. Lov om Laan til Anskaffelse af Saasød i Foraaret 1940	210
45. Lov om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme	213
46. Lov om Foranstaltninger til Fremme af en hensigtsmæssig Jordfordeling mellem Landejendommene i de sønderjyske Landsdele	219
47. Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 163 af 14. Maj 1934 om Oprettelse og Udvidelse af mindre Landbrug m. m.	221
48. Lov om Laan til Opførelse af Ensilagebeholdere ved Landbrugsejendomme	222
49. Lov om Ændring af Lov Nr. 33 af 26. Februar 1937 om Grundforbedring	226
50. Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 136 af 1. Juni 1929 om Begunstigelser for Mergelselskaber og Lovene Nr. 98 af 31. Marts 1930 og Nr. 74 af 23. Marts 1932 om Tillæg til nævnte Lov	227
51. Lov om Tillæg til Lov Nr. 73 af 23. Marts 1932 om Midler til Bekæmpelse af Plantesygdomme m. m.	230
52. Lov om Tillæg til Lov af 13. April 1938 (Nr. 135 — 1939) om Handel med Foder- og Gødningsstoffer samt Grundforbedringsmidler	231
53. Lov om Udførsel af Landbrugsprodukter	234
54. Lov om Krigsforsikring af Skove og Plantager	237
55. Lov om Fremskaffelse af indenlandske Brændselsmaterialer	241
56. Lov om Tillæg til Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 om Fremskaffelse af indenlandske Brændselsmaterialer	244
57. Lov om Ind- og Udførsel af Fisk	249
58. Lov om Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet	250

59. Lov om Tillæg til Lov Nr. 443 af 22. December 1939 om Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet	252
60. Lov om midlertidig Ændring i Lov Nr. 93 af 31. Marts 1931 om Saltvandsfiskeri	253
61. Lov om midlertidige Ændringer i de gældende Fiskerilove	254
62. Lov om Salg af fersk Fisk m. v. ved offentlig Auktion . . .	256
63. Lov for Færøerne om Ændring af Lov for Færøerne Nr. 90 af 1. April 1925 om Forbud mod Fiskeri med Bundslæbevod	256

Indenrigsministeren vedrørende:

(Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard.*)

64. Lov om en Laanefond for kortfristede Prioritetslaan . . .	258
65. Lov om midlertidig Lempelse i Afdragsvilkaarene for Statsboligfondslaan i mindre Ejendomme	264
66. Lov om Ændring i Lov Nr. 153 af 13. April 1938 om Laan til Boligbyggeri m. m.	265
67. Midlertidig Lov om Ændring i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje m. m. (I)	272
68. Midlertidig Lov om Ændring i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje m. m. (II)	277
69. Lov om ekstraordinært Tilskud til Amtskommunerne . . .	285
70. Lov om midlertidigt Tillæg til Lov Nr. 110 af 18. April 1910 om Indkomstskat til Københavns Kommune	287
71. Lov om Ændring i Lov Nr. 294 af 29. Oktober 1937 om en kommunal Laanefond	291
72. Lov om Indfødsrets Meddelelse (I)	292
73. Midlertidig Lov om Ændring af Lov Nr. 123 af 18. April 1925 om Erhvervelse og Fortabelse af Indfødsret	293
74. Lov om Krigsforsikring af Bygninger	295
75. Lov om Ændringer i Lovgivningen om Indkvartering . . .	302
76. Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 289 af 2. September 1939 om Ændringer i Værnepligtslovgivningen	305
77. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 324 af 21. September 1939 om Borgernes Pligt til at stille fast Ejendom, Løsøre m. v. til Myndighedernes Raadighed	307
78. Lov om visse Foranstaltninger til Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb	307
79. Lov om Ændring i Lov Nr. 125 af 30. Marts 1940 om visse Foranstaltninger til Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb	310
80. Lov om Civilbeskyttelsestjeneste m. v.	313
81. Lov om Udskydelse af Genforelæggelse af Lov Nr. 87 af 21. April 1914 om Embedslægevæsenets Ordning, jfr. Lov Nr. 83 af 31. Marts 1937	316
82. Lov for Færøerne om tvungen Tuberkuloseundersøgelse af Fiskerskibes Mandskab	316

	Side
(Indenrigsminister <i>Knud Kristensen</i>).	
83. Lov om midlertidig Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom	318
84. Lov om Indfødsrets Meddelelse (II)	324
85. Lov om Indfødsrets Meddelelse (III).....	325

Socialministeren vedrørende:

(Socialminister *Ludvig Christensen*.)

86. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring	326
87. Lov om Ændring i Lov Nr. 95 af 27. Marts 1934 om Statsbanepersonalets Sygekasse.....	334
88. Lov om ændret Beregning af Dagpenge i Henhold til Ulykkesforsikringsloven	335
89. Midlertidig Lov om Ændring i Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde med senere Ændringer.....	337
90. Lov om Ændring i Lov af 14. April 1937 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. med senere Ændringer (I).....	341
91. Lov om Ændring i Lov af 14. April 1937 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. med senere Ændringer (II).....	344
92. Lov om Pristalsregulering pr. 1. December 1939 af Dagpengenes Maksimumsbeløb i de statsanerkendte Arbejdsløsheds-kasser og om ekstraordinært Statstilskud til vanskeligt stillede Kasser.....	349
93. Lov om ekstraordinært Statstilskud til vanskeligt stillede Arbejdsløsheds-kasser og om midlertidig Lempelse af Reglerne for Aabning af Arbejdsløsheds-kassernes Fortsættelses-kasser.....	353
94. Lov om ekstraordinært Statstilskud til vanskeligt stillede Arbejdsløsheds-kasser.....	355
95. Lov om Foranstaltninger til Fremme af Beskæftigelsen og Arbejdsanvisningen	357
96. Lov om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde. .	362
97. Lov om Forlængelse af og Ændring i Lov Nr. 172 af 13. April 1938 om Tilskud fra den fælleskommunale Udligningsfond til visse kommunale Arbejder.....	373
98. Lov om Ændring i Lov Nr. 5 af 18. Januar 1934 om Mægling i Arbejdsstridigheder	375
99. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 119 af 7. Maj 1937 om Forbud mod Overarbejde	377
100. Lov om midlertidigt Tillæg m. v. til Alders- og Invalidere- rentenydere	380
101. Lov om midlertidigt Tillæg til Alders- og Invalidere- nydere	382

102. Lov om midlertidigt Tillæg til Alders- og Invalidere-nydere paa Færøerne	383
103. Lov om Forhøjelse af det midlertidige Tillæg til militære Invalidere og saadannes efterladte i de sønderjyske Landsdele	385
104. Lov om Fordeling af Oksekød, Flæsk og Svinekød til trængende Personer og Hjælp til Indkøb af Sødsmælk og Fisk	386
105. Lov om Ydelse af Brændselshjælp til arbejdsløshedsforsikrede	388
106. Lov om Uddeling af Smørrabatkort til trængende (I)..	389
107. Lov om Uddeling af Smørrabatkort til trængende (II)..	392
108. Midlertidig Lov om Arbejde i Bagerier og Konditorier..	393
109. Lov om midlertidige Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 168 af 13. April 1938 om Retsforholdet mellem Arbejdsgivere og Funktionærer i private Erhvervsvirksomheder.....	394
(Arbejds- og Socialminister <i>Kjærboel.</i>)	
110. Lov om Ændring i Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring	398
111. Lov om Forhøjelse af Grænsen for det Beløb, som i Finansaaret 1940—41 staar til Raadighed til Ydelse af personlige Tillæg til Alders- og Invalidere-nydere ...	400
112. Lov om Arbejdsforhold	401
113. Lov om Tillæg til Lov Nr. 276 af 30. Maj 1940 om det for Regulering af Arbejdslønninger gældende Pristal...	412
114. Lov om Uddeling af Smørrabatkort til trængende (III)	416

Forsvarsministeren vedrørende:

(Forsvarsminister *Alsing Andersen.*)

115. Lov om internerede fremmede Militærpersoners Retsstilling	417
116. Lov om midlertidige Foranstaltninger vedrørende Lodsvæsenet	418
117. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 360 af 9. Oktober 1939 om midlertidige Foranstaltninger vedrørende Lodsvæsenet	419

Ministeren for Handel, Industri og Søfart vedrørende:

(Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel.*)

118. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 342 af 22. December 1937 om Indløseligheden af Danmarks Nationalbanks Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta	420
119. Lov om Ændring i Lov Nr. 342 af 22. December 1937 om Indløseligheden af Danmarks Nationalbanks Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta ...	427
120. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 288 af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Landets Forsyning med nødvendige Varer m. v.	429

Side

121. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 327 af 22. September 1939 om Statens Overtagelse af visse Varer.....	431
122. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 284 af 1. September 1939 om Udbetaling af Indlaan i Banker og Sparekasser.....	432
123. Lov om Foranstaltninger til Fremme af danske Erhvervsinteresser	433
124. Lov om Forlængelse af og Ændring i Lov Nr. 287 af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten.....	434
125. Lov om Ændring i Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 om danske Skibes Forsikring mod Krigsfare (I).....	436
126. Lov om Ændring i Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 om danske Skibes Forsikring mod Krigsfare (II).....	436
127. Lov om Ændring i Lov Nr. 184 af 4. Maj 1939 om Forsikring af Varer og Fragt mod Krigsfare til Søs.....	438
128. Lov om Ændring i Lov Nr. 172 af 12. April 1940 om Krigsforsikring af Løsøre.....	440
129. Lov om Ændring i Lov Nr. 172 af 12. April 1940 om Krigsforsikring af Løsøre.....	446
130. Lov om Krigsforsikring af privat Indbo.....	448
131. Lov om Krigsforsikring af Landbrugets Løsøre.....	452
132. Lov om Krigsforsikring af Lystfartøjer.....	457
133. Lov om Priser m. v.	460
134. Lov om Begrænsning af Adgangen til Udbetaling af Udbytte og Tantième i Aktieselskaber m. v.	467
135. Lov om en midlertidig Sukkerordning.....	472
136. Midlertidig Lov om Ændringer i Lov om Patenter, Lov om Mønstre, Lov om Varemærker og Lov om Fællesmærker.....	473
137. Lov om Tilsyn med Begravelseskasser og Ligbrændingsforeninger.....	474
138. Lov om Ændring i Lov for Færøerne Nr. 115 af 4. April 1928 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m.....	479
(Minister for Handel, Industri og Søfart <i>Christmas Møller.</i>)	
139. Lov om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v.	480
140. Lov om Bybefolkningens Forsyning med Mælk og Fløde	487
141. Lov om Krigsulykkesforsikring	491
142. Lov om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten.....	497

Ministeren for offentlige Arbejder vedrørende:

(Minister for offentlige Arbejder *Axel Sørensen.*)

143. Lov om Ændringer i Loven om Statsbanernes Takster m.m.	500
144. Lov om Ændring af Lov Nr. 169 af 11. Maj 1935 om elektriske Stærkstrømsanlæg.....	504

145. Lov om Bemyndigelse til Foretagelse af visse Ekspropriationer m. v. 506
146. Lov om midlertidigt Tillæg til Lov om Afgift af Motor-køretøjer m. v. 506

Justitsministeren vedrørende:

(Justitsminister *Unmack Larsen*.)

147. Midlertidig Lov om skærpet Straf for visse Overtrædelser af Borgerlig Straffelov og om Ændring af Politilovgivningen 507
148. Lov om Forbud mod at bære Uniform m. v. 510
149. Lov om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben m. v. 513
150. Lov om midlertidig Ændring af og Tillæg til Lov af 15. Maj 1875 om Tilsyn med fremmede og rejsende m. m. 516
151. Lov om Ændring i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugs- og Skovejendomme, Fiskere m. fl. 519
152. Midlertidig Lov om bortblevne Personer fra krigsforliste Skibe 521
153. Lov om Ændring i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (Oprettelse af Retskreds Nr. 72 b: Brønderslev Købstad m. v.) 525
154. Lov om Ændring i Lov for Færøerne Nr. 73 af 19. Marts 1930 om Motorkøretøjer m. m. 527
155. Midlertidig Lov for Færøerne om Pantesætning af Fangst 528

(Justitsminister *Harald Petersen*.)

156. Lov om midlertidigt Tillæg til Borgerlig Straffelov . . . 529

II. Forelagt af et eller flere Medlemmer af Rigsdagen.

Folketing.

157. Lov om Udbetaling af Hædersgaver til danske Sømænd og Fiskere og deres efterladte. (Af Brorsen, Elgaard, Arnth Jensen, Jensen-Broby, Krag, Knud Kristensen, Nørskov og Vanggaard) 531

Landsting.

158. Lov om Tillæg til Lov Nr. 3 af 24. Januar 1940 om Tillæg til Lov Nr. 317 af 16. September 1939 om Afgift paa Hvede og Hvedemel. (Af Lange, Hendriksen, Lisbet Hindsgaul, Jørgen Jørgensen, Korsgaard, Schaumann og Stein) 535

B.**Ikke vedtagne Lovforslag.****I. Fremsat af Regeringen.****Undervisningsministeren vedrørende:**(Undervisningsminister *Jørgen Jørgensen.*)

Side

1. F. t. Lov om Ændring af Lov Nr. 211 af 20. Maj 1933 om Folkeskolens Styrelse og Tilsyn og Tilsynet med private Skoler 538

Justitsministeren vedrørende:(Justitsminister *Unmack Larsen.*)

2. F. t. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 174 af 31. Marts 1926 om Brandpolitiet paa Landet og det nærmest dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen 539

II. Forelagt af et eller flere Medlemmer af Rigsdagen.**Folketing.**

3. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer m. v. ændret ved Lov Nr. 122 af 23. Marts 1932. (Af O. Kier, Bindslev, Fibiger, Henning Hasle, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft, Victor Larsen og A. C. D. Petersen) 544
4. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 121 af 9. April 1936 om Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld saaledes som ændret ved Lov Nr. 69 af 31. Marts 1937, Lov Nr. 138 af 13. April 1938 og Lov Nr. 112 af 15. Marts 1939. (Af Hartel, Valdemar Thomsen og Jens Thomsen) 545
5. F. t. Lov om Inddragning af de samfundsskabte Grundværdier til Afvikling af Skatter paa Arbejde og Forbrug samt Modvirkning af offentlig Gældsstiftelse. (Af Oluf Pedersen) 546
6. F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 138 af 24. April 1935 om Afgift for offentlig Auktion m. m. (Af Oluf Pedersen) . . 547
7. F. t. Lov om Ydelse af Dyrtidstillæg til Alders- og Invaliderrentenydere. (Af Alfred Jensen, Aksel Larsen og Martin Nielsen) 547
8. F. t. Lov om midlertidigt Dyrtidstillæg til arbejdsløse. (Af Alfred Jensen, Aksel Larsen og Martin Nielsen) 548

9.	F. t. Lov om Dyrtidsregulering af Lærlingelønninger. (Af Alfred Jensen, Aksel Larsen og Martin Nielsen).....	549
10.	F. t. Lov om Ophævelse af Lov Nr. 100 af 27. Marts 1940 om midlertidige Forbrugsafgifter m. m. (Af Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen).....	550
11.	F. t. Lov om Udbetaling af Udbytte i Selskaber, der omfattes af Lov Nr. 123 af 15. April 1930 om Aktieselskaber (Af Frits Clausen, Th. M. Andersen og Aage Henriksen)..	550
12.	F. t. Lov om Danmarks Forsvar. (Af Frits Clausen)....	553
13.	F. t. Lov om Tilbagebetaling af erlagt Motorafgift. (Af Aage Henriksen)	557

Landsting.

14.	F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 371 af 21. December 1938 om Fortrinsret i Høsten for Aaret 1939 for Gæld, der stiftes af Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Anskaffelse af Saasæd, Frø og Kunstgødning. (Af J. S. Foget).....	558
15.	F. t. Lov om Ændring i Lov Nr. 137 af 13. April 1938 om Tillæg til Lov om Statshusmænds Rentebetaling. (Af J. S. Foget)	558

C.

Andre Sager.

I. Beslutninger m. m.

a. Vedtagne.

1.	Beslutning af Rigsdagen angaaende Statsregnskabet for Finansaaret 1937—38.....	561
2.	Beslutning af Rigsdagen angaaende det af »Kongeriget Danmarks Hypotekbank« for Tiden fra 1. April 1938 til 31. Marts 1939 afgivne Regnskab.....	562
3.	Beslutning af Rigsdagen om Godkendelse af Opgørelsen over de Beløb, som Kjøbenhavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1939 har anvendt til Anlæg i Frihavnen . . .	562
4.	Beslutning af Folketinget (om Opretholdelse af Neutralitet og Værn af Uafhængighed).....	562
5.	Beslutning af Folketinget (om Undersøgelse af Klager over Administrationen af Sct. Hans Hospital)	564
6.	Beslutning af Folketinget i Henhold til Grundlovens § 56.....	565
7.	Afgørelser af, hvilke Hverv de under 15. September 1939 og 8. Juli 1940 udnævnte Ministre bevarer efter deres Udnævnelse	566

b. Ikke vedtagne.

8. Forslag til Beslutning af Folketinget (om Undersøgelse af Prisstigninger).....	567
9. Forslag til Beslutning af Folketinget (om Betalingsmoratorium for erhvervsdrivende m. fl.).....	568
10. Forslag til Beslutning af Folketinget (om Butikslukning).....	569
11. Forslag til Beslutning af Folketinget (om Imødegaaelse af Dannelsen af samfundsskadelige Spekulationsværdier)	569
12. Forslag til Beslutning af Folketinget (om Nationalbankens Overtagelse af Kredit- og Hypotekforeningsobligationer).....	570
13. Forslag til Beslutning af Folketinget (om Udmeldelse af Folkeforbundet og Mægling mellem Finland og Sovjetunionen).....	571
14. Forslag til Beslutning af Folketinget (om Udmeldelse af Folkeforbundet og Tilbagekaldelse af den danske Gesandt i England).....	572
15. Forslag til Beslutning af Folketinget (om Hædersgaver til efterladte efter faldne d. 9. April m. m.).....	572
16. Forslag til Beslutning af Folketinget (om Suspension af Retsembdsmænd, der maatte have Ansvar for, at Elith Jensen er bragt i Fængsel).....	574

II. Forespørgsler.

1—25.....	575
-----------	-----

III. Valgs Prøvelse.

Folketinget.....	603
Landstinget.....	604

IV. Valg til Kommissioner og Hverv..... 605**V. Forretningsordenen.**

Landstinget.....	612
------------------	-----

VI. Andragender..... 614

Proklamation og Regeringserklæring den 9. April.

Kongens og Regeringens Proklamation til det danske Folk.

Tyske Tropper har i Nat overskredet den danske Grænse og har gjort Landgang forskellige Steder. Den danske Regering har under Protest besluttet at ordne Landets Forhold under Hensyn til den Besættelse, som har fundet Sted, og i Henhold hertil kundgøres følgende:

De tyske Tropper, der nu befinder sig her i Landet, træder i Forbindelse med den danske Værnemagt, og det er Befolkningens Pligt at afholde sig fra enhver Modstand over for disse Tropper. Den danske Regering vil forsøge at sikre det danske Folk og vort Land imod de af Krigsforhold følgende Ulykker og opfordrer derfor Befolkningen til rolig og behersket Holdning over for de Forhold, som nu er opstaaet. Ro og Orden maa præge Landet, og loyal Optræden maa udvises over for alle, som har en Myndighed at udøve.

København, den 9. April 1940.

CHRISTIAN R.

Th. Stauning.

Under disse for vort Fædreland saa alvorlige Forhold opfordrer jeg alle i By og paa Land til at vise en fuldt ud korrekt og værdig Optræden, da enhver uoverlagt Handling eller Ytring kan have de alvorligste Følger.

Gud bevare Dem alle. Gud bevare Danmark.

CHRISTIAN R.

Amalienborg, den 9. April 1940.

Regerings Meddelelse til Rigsdagen.

Kl. 21 samledes Tingenes Medlemmer i Fællessalen. Mødet indlededes af *Folketingets Formand*, som udtalte:

Det er i en saare alvorstung og skæbnesvanger Stund, at Rigsdagens Medlemmer i Aften er kaldt til Møde. Den ydre Anledning er kendt af alle. Den har Dagen igennem fyldt vore Sind med Ængstelse, og vi ser med Uro paa, hvad kommende Timer og Dage vil bringe.

Under saadanne Omstændigheder er det naturligt, at Rigsdagen mødes med Landets Regering for at modtage de Meddelelser, som Landets ansvarlige Ledelse maatte have at give.

Statsministeren: Det var med smertelig Sorg, at Befolkningen i Morges erfarede om de Begivenheder, der var i Udvikling.

Vi regnede med, at den Politik, Danmark har ført, kunde have holdt os uden for alvorlige Forviklinger, men Tryghedsfølelsen blev afbrudt, da der i Nat blev forebragt Udenrigsministeren en Meddelelse om, at den tysk-danske Grænse var overskredet af tyske Tropper, og at Landgang foregik forskellige Steder i Landet. Under Indtrykket af disse alvorlige, uvarslede Begivenheder og af en Viden om, at Bombardementsmaskiner overfløj Landets Hovedstad, maatte Kongen og Medlemmer af Ministeriet i Morges Kl. 5—5½ tage Standpunkt til den foreliggende Tilstand og til Meldingen om, at den tyske Regering besatte Landet med tysk Militær.

Vi valgte at søge Landets Forhold ordnet under denne Besættelse i Tillid til Forsikringen om, at *Tyskland ikke har den Hensigt igennem de iværksatte Foranstaltninger at antaste Danmarks territoriale Integritet og politiske Uafhængighed.*

Vi valgte denne Vej for at skaane Landet og Folket for en Krigstilstands Følger — men vi maa dybt beklage Tabet af gode danske Sønner i denne Morgens første Timer, og at mange er blevet Invalider.

Der er straks nedlagt Protest over for Tysklands Gesandt i Anledning af den skete Besættelse, og jeg er sikker paa, at den danske Rigsdag staar sammen med Regeringen om de Følelser, denne Begivenhed maa fremkalde.

Den nuværende Regering har Ansvaret for den Afgørelse, der blev truffet i denne Dags Morgen, og vi føler, at vi har handlet ud fra en ærlig Overbevisning om, at vi ved Afgørelsen fritog Land og Folk for en tungere Skæbne.

Det er Regeringens Ønske, at den Besættelse, som er foregaaet, maa blive ledet med Forstaaelse og human Følelse over for en gammel, nordisk Nation, der ærligt har gennemført en upartisk Neutralitetspolitik i Forventning om derved at kunne bevare sit nationale Liv i fredelig Udvikling.

Forholdene er blevet anderledes, end vi haabede; men vi vil fremdeles søge at sikre Land og Folk imod Krigens Ulykker, og vi stoler paa Folkets Medvirken. Jeg henviser til den af Kongen og Ministeriet i Dag udstedte Proklamation til det danske Folk og gentager:

Lad Ro og Orden præge Landet, og lad os vente en forstandig og loyal Holdning af alle Landets Borgere.

Vort fælles Ønske er Fred mellem Folkene, og med dette Ønske slutter jeg ogsaa denne Redegørelse.

Til denne Meddelelse skal jeg endnu føje den Oplysning, at der paa ny er blevet forhandlet om Regeringens Sammensætning, og der er givet Tilslutning til en Udvidelse, saaledes at de 4 store Partier nu bliver repræsenteret i Ministeriet. De nærmere Meddelelser om Enkeltheder haaber jeg at kunne give i Morgen.

Derefter udtalte *Folketingets Formand*: Den Regeringserklæring, vi nu har hørt af Statsministeren, vil efter min Overbevisning blive tiltraadt af et aldeles overvejende Flertal af Danmarks Rigsdag og af Danmarks Befolkning. Jeg føler mig sikker paa, at man vil godkende Regeringens Holdning under den Situation, der i Morges saa særdeles hastigt kom til at foreligge. Rigsdag og Befolkning vil erkende, at Regeringen maatte handle, som sket er, om ikke store Ulykker skulde times Danmark.

Trods det Mørke og den Usikkerhed, der behersker Øjeblikket, vil vi sætte vort Haab til Fremtiden. Vi vil haabe, vort Land maa gaa uskadt gennem den frygtelige Krise, Verden nu oplever, og at vort Folk maa bevare Retten til at leve sit eget nationale Liv uden Indgreb af nogen Art.

Vi vil ikke kunne tænke den Tanke, at Danmark ikke skulde bestaa som et frit og selvstændigt Land.

Danmarks Befolkning og dens ansvarlige Regering maa staa sammen i de Dage, der forestaar. Befolkningen vil uden Tvivl forstaa Nødvendigheden af den Holdning, som Kongens Proklamation i Dag opfordrer til. Og Regeringen vil lige saa sikkert forstaa sit store Ansvar.

Sammenhold maa til!

Tvedragt maa forsvinde.

Nu er det Danmark og alene Danmark, det gælder.

=====

Ministeriet. — Partiernes Fællesudvalg.

Som omtalt Side 41 meddelte Statsministeren i Fællesmødet af Tingenes Medlemmer Tirsdag Aften den 9. April, at der paa ny var forhandlet om Regeringens Sættelse, og at der var givet Tilslutning til en Udvidelse, saaledes at de 4 store Partier vilde blive repræsenteret i Ministeriet. Den følgende Dag udnævntes 3 Medlemmer af Venstre og 3 af Det konservative Folkeparti til *Ministre uden Portefeuille*, nemlig fra Venstres Side fhv. Minister, Folketingsmand *S. Brorsen*, fhv. Minister, Folketingsmand, *Dr. Krag* og Landstingsmand *Hauch* og fra konservativ Side Folketingsmændene *Henning Hasle*, *Christmas Møller* og *Fibiger*.

Ved et Møde af Formændene for de politiske Partier vedtoges det Tirsdag den 2. Juli at udsende følgende Beslutning:

»De paa Rigsdagen repræsenterede Partier, der ønsker den bestaaende Forfatning bevaret som Grundlag for det politiske Liv, har besluttet at gennemføre et nationalt dansk Samarbejde.

Partierne lægger alle Parti-Uoverensstemmelser til Side og samles til Sikring af den Uafhængighed og Integritet, som er tilsagt vor Land, og som er Folkets fornemste Ønske.

Dette Samarbejde vil paa Rigsdagen og igennem Regeringen virke for Løsning af de Opgaver, som Tiden fører frem, og navnlig vil det være magtpaaliggende at gennemføre saadanne Reformers, som ogsaa med Hensyn til Budgetter og Statsøkonomi under de ændrede Vilkaar skaber Sikkerhed for sunde økonomiske Forhold.

Desuden vil man skride til saadanne Foranstaltninger, som kan bidrage til Formindskelse af Understøttelsestrangen,

ved at den arbejdsdygtige Befolkning føres over til Udførelse af Arbejde, der kan tjene til Sikring baade for de arbejdsløse og for Samfundet.

I øvrigt vil det være Formaalet at bringe Dagens Op-gaver til hurtig Løsning og at sikre det bedst mulige Samarbejde med de Nationer, med hvilke Forbindelse er mulig, og hvis Forstaaelse vi ogsaa paakalder.

Nationalt Samarbejde med disse Folk er Maalet for vore Partiers Bestræbelser.

For at sikre Samarbejdets videre Udvikling og tilrette-lægge Arbejdet, naar Rigsdagen ikke er samlet, vælger Par-tierne et Fællesudvalg paa 2 Medlemmer fra hvert af de fire Partier og 1 Medlem fra Danmarks Retsforbund.

Det konservative Folkeparti:

Halfdan Hendriksen. Ole Bjørn Kraft.

Det radikale Venstre:

J. Veistrup. A. M. Hansen.

Venstre:

J. P. Stensballe. Knud Kristensen.

Socialdemokratiet:

Charles Petersen. Hartvig Frisch.

Danmarks Retsforbund:

Oluf Pedersen.«

Fællesudvalget kom til at bestaa af følgende Medlemmer: Hartvig Frisch (S.), Hedtoft-Hansen (S.), Ole Bjørn Kraft (K. F.), Halfdan Hendriksen (K. F.), Elgaard (V.) [Formand], Stensballe (V.), A. M. Hansen (R. V.), P. Munch (R. V.) og Oluf Petersen (D. R.) [Sekretær].

Den 8. Juli omdannedes Ministeriet, idet Udenrigsmini-ster, Dr. P. Munch, Indenrigsminister Bertel Dahlgaard, Socialminister Ludvig Christensen, Kirkeminister Johs. Han-sen, Forsvarsminister Alsing Andersen, Minister for offentlige Arbejder Axel Sørensen, Justitsminister Unmack Larsen og Ministrene uden Portefeuille Dr. Krag, Hauch og Henning

Hasle traadte tilbage som Ministre, Handelsminister *Kjærbo* overtog Socialministeriet (hvis Navn ændredes til Arbejds- og Socialministeriet) i Stedet for Ministeriet for Handel, Industri og Søfart, og Minister u. P. *S. Brorsen* blev Forsvarsminister, Minister u. P. *Fibiger* Kirkeminister, Minister u. P. *Christmas Møller* Minister for Handel, Industri og Søfart, hvorhos fhv. Udenrigsminister *Erik Scavenius* udnævntes til Udenrigsminister, Folketingsmand *Knud Kristensen* til Indenrigsminister, Ingeniør *Gunnar Larsen* til Minister for offentlige Arbejder og Statsadvokat for København *Harald Petersen* til Justitsminister.

En Fortegnelse over alle Ministeriets Medlemmer findes Side 3.

Finansloven

for Finansaaret fra 1. April 1940 til 31. Marts 1941.
(Finansminister V. Buhl). [A. Sp. 1. — C. Sp. 1329 og 1977].

Fremlagt i *Folketinget* $3/_{10}$ (F. Sp. 5). 1. Beh. $18/_{10}$ — $28/_{10}$,
 $10/_{11}$ — $29/_{11}$ og $5/_{12}$ (F. Sp. 162, 196, 243, 314, 374, 393, 463,
525, 746, 795, 872, 896, 949, 1002, 1194, 1275 og 1464).
Henvist til Finansudvalget (se Side 25). Betænkning (B.
Sp. 135) afgivet $19/_{12}$. (Ordfører: Fr. Andersen). 2. Beh.
 $17/_{1}$ (F. Sp. 2104). Ændringsforslag til 3. Beh. (B. Sp. 1245).
3. Beh. $4/_{7}$ (F. Sp. 4876). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh.
 $5/_{7}$ (L. Sp. 2003). Henvist til Finansudvalget (se Side 26).
Betænkning (B. Sp. 2213) afgivet $5/_{7}$. (Ordfører: Ch. Peter-
sen). 2. Beh. $5/_{7}$ (L. Sp. 2011). 3. Beh. $5/_{7}$ (L. Sp. 2012).
Loven stadfæstet 17. Juli 1940. (Lov-Tid. Nr. 380).

Oversigt over Statens Driftsbudget for Finansaaret 1940—41.

	Efter Lovforslaget		Efter Finansloven	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
§ 1. Domænerne		452 185	1 220 713	
§ 2. Statsvirksomhederne		21 948 488		24 579 889
§ 3. Rentekonto		3 223 055		12 778 055
§ 4. Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolors Fond samt af Bispetienderne	614 220		614 220	
§ 5. Skatter og Afgifter	503 807 917		635 865 417	
§ 6. Overskud af Klasselotteriet	3 175 740		3 175 940	
§ 7. Adskillige Indtægter	3 516 553		3 516 553	
§ 8. Statsydelse til Hans Majestæt Kongen		1 000 000		1 000 000
§ 9. Det kongelige Hus's Aarpenge		131 200		131 200
§ 10. Rigsdagen		2 268 000		2 268 000
§ 11. Statsministeriet		973 527		933 127
§ 12. Udenrigsministeriet		6 382 112		6 451 247
§ 13. Ministeriet f. Landbrug og Fiskeri		18 585 064		50 466 234
At overføre	511 114 430	54 963 631	644 392 843	98 607 752

1939 / 1940

Finansloven.

	Efter Lovforslaget		Efter Finansloven	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Overført...	511 114 430	54 963 631	644 392 843	98 607 752
§ 14. Indenrigsministeriet.....	.....	33 279 390	.....	48 142 859
§ 15. Socialministeriet.....	.....	181 175 405	.....	232 042 964
§ 16. Ministeriet for offentlige Arbejder.....	.....	16 959 131	.....	19 396 517
§ 17. Ministeriet for Handel, Industri og Søfart.....	.....	7 853 599	.....	11 635 089
§ 18. Grønland.....	.....	»	.....	»
§ 19. Justitsministeriet.....	.....	29 773 863	.....	32 076 248
§ 20. Kirkeministeriet.....	.....	3 379 716	.....	3 390 132
§ 21. Undervisningsministeriet.....	.....	79 534 437	.....	79 950 764
§ 22. Krigsministeriet.....	.....	35 721 318	.....	35 722 119
§ 23. Marineministeriet.....	.....	27 314 499	.....	38 970 636
§ 24. Finansministeriet.....	.....	37 271 101	.....	72 824 461
§ 25. Pensionsvæsenet.....	.....	20 362 200	.....	20 362 200
	511 114 430	527 588 290	644 392 843	693 121 741
Merudgift at overføre til § 26 II. H.	16 473 860	.....	48 728 898	.....
	527 588 290	527 588 290	693 121 741	693 121 741

Oversigt over Bevægelserne paa Statens Statuskonti i Finansaaret 1940—41.

Efter Finansloven.

1939/
1940

	Brutto		Netto	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
<i>§ 26 I. Aktiver.</i>				
A. Ejendomme og Anlæg vedrørende Statsvirksomhederne	14 331 617	39 532 191	»	25 200 574
B. Andre faste Ejendomme og Anlæg.	6 501 133	24 057 278	»	17 556 145
C. Aktiver tilhørende forskellige Fonds	14 138 883	19 172 135	»	5 033 252
D. Aktiver under særlig Bestyrelse...	367 605	608 321	»	240 716
E. Udlaan o. lign., som dækkes gennem særlige Statsforskrivninger	10 450 000	48 962 621	»	38 512 621
F. Aktiver tilhørende de under Passivpost 3—5 anførte Fonds	»	»	»	»
G. Tilgodehavender og Udlaan	10 131 465	23 744 159	»	13 612 694
H. Værdipapirer	»	90 000	»	90 000
J. Finansministeriets Mellemsgning med Ministerier og Institutioner ..	28 100 000	»	28 100 000	»
At overføre...	84 020 703	156 166 705	28 100 000	100 246 002

Finansloven.

	Brutto		Netto	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Overført...	84 020 703	156 166 705	28 100 000	100 246 002
<i>§ 26 II. Passiver.</i>				
A. Statsgælden.....	2 905 000	37 142 199	»	34 237 199
B. Skatkammerbeviser og Bankgæld .	101 629 341	»	101 629 341	»
C. Skyld til forskellige Institutioner..	»	15 018	»	15 018
D. Kapitaler under særlig Bestyrelse..	1 654 688	1 413 972	240 716	»
E. Særlige Statsforskrivninger.....	55 850 000	4 000 000	51 850 000	»
F. Henlæggelser til særlige Formaal..	106 427 124	122 857 000	»	16 429 876
G. Finansministeriets Mellemlægning med Ministerier og Institutioner..	»	»	»	»
H. Overskud i Henhold til Driftsbud- gettet.....	»	48 728 898	»	48 728 898
J. Statens Nettoformue:				
I. Overskud af Statens Fonds..	10 908 785	6 884 133	4 024 652	»
II. Forskellige Kapitalindtægter..	14 000 000	»	14 000 000	»
III. Værdiforskydninger.....	»	187 716	»	187 716
	377 395 641	377 395 641	199 844 709	199 844 709

Oversigt over Statens Driftsregnskab for Finansaaret 1938—39.

1939 / 1940

		Bevilling		Regnskab	
		Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
		Kr.	Kr.	Kr. Ø.	Kr. Ø.
§	1. Domænerne	»	261 247	»	337 247.94
§	2. Statsvirksomhederne	»	24 684 985	»	23 450 438.46
§	3. Rentekonto	»	5 938 214	»	6 144 720.71
§	4. Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond samt af Bispetienderne.	613 868	»	526 360.36	»
§	5. Skatter og Afgifter	552 673 271	»	563 317 969.40	»
§	6. Overskud af Klasselotteriet ..	3 163 564	»	3 162 769.72	»
§	7. Adskillige Indtægter	6 229 876	»	6 176 994.23	»
§	8. Statsydelse til Hans Majestæt Kongen	»	1 000 000	»	1 000 000.
§	9. Det kongelige Hus's Aarpenge	»	151 200	»	151 200.
§	10. Rigsdagen	»	2 295 000	»	2 357 124.73
§	11. Statsministeriet	»	1 201 062	»	1 111 325.48
§	12. Udenrigsministeriet	»	6 817 727	»	6 701 933.69
§	13. Ministeriet f. Landbrug o. Fiskeri	»	30 601 676	»	31 988 340.58
At overføre . . .		562 680 579	72 951 111	573 184 093.71	73 242 331.59

Finansloven.

51

	Bevilling		Regnskab	
	Indtægt	Udgift	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.	Kr. ø.	Kr. ø.
Overført...	562 680 579	72 951 111	573 184 093.71	73 242 331.59
§ 14. Indenrigsministeriet.....	»	39 671 235	»	39 258 124.08
§ 15. Socialministeriet.....	»	180 543 661	»	179 439 995.56
§ 16. Ministeriet for offentlige Arbejder.....	»	16 860 549	»	16 319 301.13
§ 17. Ministeriet for Handel, Industri og Søfart.....	»	10 869 836	»	10 796 518.65
§ 18. Grønland.....	»	»	»	»
§ 19. Justitsministeriet.....	»	30 343 959	»	28 952 219.43
§ 20. Kirkeministeriet.....	»	3 636 586	»	3 793 183.34
§ 21. Undervisningsministeriet.....	»	78 918 210	»	79 051 541.83
§ 22. Krigsministeriet.....	»	40 684 247	»	40 660 158.43
§ 23. Marineministeriet.....	»	31 141 046	»	31 001 735.42
§ 24. Finansministeriet.....	»	28 741 183	»	28 593 717.99
§ 25. Pensionsvæsenet.....	»	21 926 208	»	21 849 676.27
	562 680 579	556 287 831	573 184 093.71	552 958 503.72
Merindtægt at overføre til § 26 II. H.	»	6 392 748	»	20 225 589.99
	562 680 579	562 680 579	573 184 093.71	573 184 093.71

Statens Status pr. 31. Marts 1939.

I. Aktiver.

A. Faste Ejendomme og Anlæg vedrørende Statsvirksomhederne	687 695 672 Kr.
B. Andre faste Ejendomme og Anlæg . . .	529 734 738 —
C. Aktiver tilhørende forskell. Fonde m.m.	265 453 667 —
D. Aktiver under særlig Bestyrelse (jfr. Passivpost D.)	31 070 263 —
E. Udlaan o. lign., som dækkes gennem særlige Statsforskrivninger (jfr. Passivpost E.)	248 509 175 —
F. Aktiver tilhørende Fonde under Passivpost F.	12 955 381 —
G. Tilgodehavender og Udlaan m. v. . . .	129 429 346 —
H. Værdipapirer	141 250 859 —
I. Kassebeholdning	2 528 890 —
J. Finansministeriets Mellemregning med Ministerier og Institutioner	0 —
I alt Aktiver . . .	2 048 627 995 Kr.*)

II. Passiver.

A. Statsgælden	1 179 488 400 Kr.
B. Skatkammerbeviser og Bankgæld . . .	58 243 291 —
C. Skyld til forskell. Institutioner uden for Mellemregning med Finansministeriet	366 550 —
D. Kapitaler under særlig Bestyrelse (jfr. Aktivpost D.)	31 070 263 —
E. Særlige Statsforskrivninger (jfr. Aktivpost E.)	262 047 918 —
F. Henlæggelser til særlige Formaal (jfr. Aktivpost F.)	58 738 363 —
G. Finansministeriets Mellemregning med Ministerier og Institutioner	47 386 028 —
H. Overskud fra Driftsregnskaberne	36 105 814 —
I. Henlagt til ekstraordinære Afskrivninger	2 000 000 —
J. Statens Nettoformue	373 181 364 —
I alt Passiver . . .	2 048 627 995 Kr.*)

*) Inklusive Ørebeløb.

I sin Tale ved Fremlæggelsen af Finanslovforslaget karakteriserede Finansministeren *Statsregnskabet for 1938—39* (se Oversigten foran) saaledes, at det ligesom Regnskaberne for de foregaaende Aar bar Vidnesbyrd om en Tid, der vel havde været præget af betydelige Vanskeligheder for vort Land, men som dog alt i alt kendetegnedes af en tydelig Opgangslinie. Slutresultatet var «et fortsat Udtryk for den Konsolidering af Statsfinanserne, som det i en Aarrække er lykkedes at gennemføre». Af Overskuddet paa Driftsregnskabet 20,2 Mill. Kr. var 2 Mill. Kr. afsat til Dækning af Tab paa Udlaan til Driftslaane foreninger for Landbruget; Resten var overført til Forøgelse af den i Forvejen henstaaende Driftssaldo paa 17,9 Mill. Kr., saaledes at der i alt fremkom en Reserve paa godt 36 Mill. Kr., der kunde benyttes til Støtte for Driftsregnskabet i paatrængende Tilfælde.

Udarbejdelsen af *Finanslovforslaget* (se Oversigten foran) havde i Aar været forbundet med særlig store Vanskeligheder, fordi Forudsætningerne med Krigssituationens Opstaaen paa mange Punkter var forrykket i meget væsentlig Grad, og det maatte staa ganske uklart hen, hvorledes Forholdene ude og hjemme vilde stille sig i det Finansaar, der skulde begynde 1. April 1940. Man maatte regne med, at en Del af Statens Indkomstkilder, særlig Toldafgifterne, vilde give et væsentlig mindre Udbytte, og at der paa forskellige Omraader vilde blive stillet nye eller væsentlig forøgede Krav om ekstraordinære Udgifter, der ikke kunde afvises. Det vilde derfor være tvingende nødvendigt, at *Udgifterne* til de mere almindelige og ordinære Statsformaal holdtes nede paa det strengt nødvendige. I Overensstemmelse hermed havde Ministeren ment det rigtigt, at der paa Finanslovforslaget i saa vidt Omfang som muligt burde undgaas Forslag om Optagelse af væsentlige nye Bevillinger eller principiel Udvidelse af de hidtidige Bevillinger til almindelige Statsformaal, men da Tiden ikke havde tilladt en fuldstændig Gennemgang ud fra dette Synspunkt, vilde der blive foretaget en supplerende Gennemgang i saa Henseende. Hvad *Skatterne* angaar, havde Ministeren valgt den Fremgangsmaade i det store og hele at regne med nogenlunde samme Beløb som paa den løbende Finanslov; der maatte saa senere, naar man havde bedre Overblik over Forholdene, foretages de fornødne Ændringer. Alt i alt var Finanslovforslaget opstillet som et *normalt Budget* og ikke som et Budget, der tog Sigte paa en Krigssituation, hvis Følger for Landet ingen kunde overse. Ifald Krigen varede ved, maatte Forslaget underkastes en dybtgaaende *Revision*, idet de Rammer, hvorefter det var udarbejdet, da helt vilde blive sprængt, saaledes som det allerede var sket med Finansloven for 1939—40.

Til 2. Behandling stillede kun 50 Ændringsforslag, gennemgaaende af ringe finansiel Betydning; men under Forhandlingen i Salen den 17. Januar bebudede Finansudvalgets Ordfører, at Finanslovsforslaget sandsynligvis paa Grund af de totalt ændrede Forhold vilde antage en helt anden Skikkelse ved 3. Behandling. Da Spørgsmaal af indgribende Betydning saavel for Udgifternes som for Indtægternes Vedkommende endnu stod uafgjort hen ved Midten af Marts, og Behandlingen af omfattende Ændringer vedrørende de almindelige Bevillinger vilde medføre et usædvanlig stort Arbejde, gennemførtes en *midlertidig Bevillingslov* (Nr. 8), hvorved Finanslovens endelige Vedtagelse blev udskudt. Kort efter indtraadte Begivenhederne den 9. April, der paa adskillige væsentlige Punkter atter ændrede Forudsætningerne.

Til 3die Behandling, der først fandt Sted den 4. Juli, forelaa ikke færre end 970 Ændringsforslag. Man havde derved søgt at *tilpasse* Finanslovsforslaget efter de Forhold, som nu kunde overses, og baade den nye Lovgivning og de ekstraordinære Foranstaltninger, der i øvrigt var gennemført, var taget i Betragtning; samtidig var der sket en å jourføring af de vigtigste Bevillinger, der er afhængige af Prisforholdene. Endvidere var der foretaget Nedsættelser af en Række Udgiftsbevillinger for at gennemføre *Besparelser* i Statshusholdningen; disse Besparelser beløb sig til godt 4 Mill. Kr., men i Realiteten var de betydeligt større, da adskillige Besparelser ikke kom til Udtryk, fordi de paagældende Bevillinger samtidig maatte reguleres paa Grund af Prisstigning. Trods den stedfundne Tilpasning var Budgettet dog stadig præget af betydelig Usikkerhed, og Finansministeren forberedte paa, at de endelige Resultater vilde kunne komme til at afvige betydeligt fra Finanslovens Tal. Udbyttet af Skatterne kunde dog formentlig siges at være ansat efter et ret forsigtigt Skøn, saa at der var en ikke ringe Risiko-paa.

Som det fremgaar af foranstaaende Oversigt over *Finanslovens Driftsbudget*, er Indtægten opgjort til i alt 644,4 Mill. Kr., Udgiften til 693,1 Mill. Kr., saa at der fremkommer et Driftsunderskud paa 48,7 Mill. Kr., medens Underskuddet paa det oprindelige Forslag kun blev anslaaet til 16,5 Mill. Kr. Af Udgiftsbeløbet er dog 140,7 Mill. Kr. af *særlig* Karakter. En Del af dette Beløb (ca. 56 Mill. Kr.) er Udgifter af tilsvarende Art som i de foregaaende Aar, navnlig vedrørende Grundforbedring, Gældssanering, Tilskud til Nedsættelse af Amtsskatterne, Levnedsmiddelkort til ubemidlede, Tillæg til Alders- og Invalidere, Løntillæg til Tjeneste-

mænd, Beredskabslagrene m. m. De øvrige ca. 85 Mill. Kr. angaar Forhold, der er indtraadt efter Krigen. Blandt de væsentligste Poster er 32 Mill. Kr. vedrørende Eksporttilskud til Landbruget (deraf 28 Millioner overført fra det foregaaende Finansaar), 20 Mill. Kr. som ekstraordinært Tilskud til Arbejdsløshedskasserne, 12 Mill. Kr. til Beredskabsforanstaltninger*) og Materielanskaffelser ved Marinen, godt 10 Mill. Kr. vedrørende Det civile Luftværn, fremdeles 4½ Mill. Kr. som ekstraordinært Tilskud til Amtskommunerne og vanskeligt stillede Kommuner, 4,2 Mill. Kr. til Smørrabatkort og 1,4 Mill. Kr. til Støtteforanstaltninger for Privatbanerne. Naar de nævnte særlige Udgifter fradrages, reduceres det samlede Udgiftsbeløb paa Finansloven til 552,4 Mill. Kr. Det tilsvarende Tal for 1939—40 var 521 Mill. Kr. Der er saaledes en Stigning i de almindelige Udgifter paa ca. 31 Mill. Kr., men heraf skyldes ca. 21 Mill. Kr. Forhøjelsen af Tjenestemændenes Reguleringstillæg m. v. Ser man bort fra denne Udgiftspost af ekstraordinær Karakter, indskrænker Forskellen mellem de almindelige løbende Udgifter efter Budgetterne for 1939—40 og 1940—41 sig til et Beløb paa 10 Mill. Kr.

Paa *Kapitalbudgettet* er saa vidt muligt ikke optaget Bevillinger til Kapitalanlæg ud over de til Gennemførelse af allerede trufne Dispositioner nødvendige Beløb. Nettoresultatet paa dette Budgetafsnit er en Forøgelse af Skatkammerbeviser og Bankgæld med 101,6 Mill. Kr., hvilket for en meget væsentlig Del skyldes det budgetterede Driftsunderskud paa 48,7 Mill. Kr.

Til nærmere Belysning af *Forskydningerne* fra det oprindelige Forslag til den endelige Lov hidsættes nedenstaaende Oversigt over nogle af de finansielt betydningsfuldeste Ændringer, der foretoges ved 3. Behandling i Folketinget. Indkomst- og Formueskatterne *forhøjedes* med 100 Mill. Kr. til 250 Millioner. Desuden forhøjedes — i Medfør af Loven om midlertidige Forbrugsafgifter — Tobaksafgifterne med 20½ Million, Chokolade- og Sukkervareafgiften med 3 Millioner og Omsætningsafgiften af stærke Drikke med 1,6 Million. Af de ved nævnte Lov indførte Afgifter ansløges i øvrigt Import-

*) Som Følge af Beredskabsstyrkernes Hjemsendelse og Standsning af forskellige militære Anskaffelser *bortfaldt* Merudgifter til Beløb af ca. 98 Mill. Kr.

afgiften til at indbringe 22 Millioner, Omsætningsafgiften 30 Millioner, Afgiften af Papir og Pap og Parfumeafgiften hver 3 Millioner, Afgiften af Mineralvand 2 Millioner og Afgiften af elektriske Glødelamper og af Radiolamper hver 1 Mill. Kr. Paa den anden Side nedsattes Indførselstolden med $29\frac{1}{2}$ Million, Tillægsafgiften paa Spiritus med $4\frac{1}{2}$ Million, Sukkerafgiften med 1,8 Million, Tillægsafgiften paa Sukker med 1,5 Million og Forlystelseskatten med 1,3 Million. Og Afgiften af Motorkøretøjer nedsattes med 16 Millioner til 10, Benzinafgiften med 10 Millioner til 17, Omsætningsafgiften af Motorkøretøjer med $9\frac{1}{2}$ Million til $\frac{1}{2}$ Million, Tillægsafgiften paa Benzin med 15 Millioner til 5 og Benzinafgiften i Henhold til Loven af 8. April 1932 med 3 Millioner til 1 Million. Samtidig nedsattes Statens Tilskud til Kommunerne til Vejarbejder og Snekastning med 23 Mill. Kr. til 24 Millioner, de til særlige Formaal bestemte Indtægter med $12\frac{3}{4}$ Million til $3\frac{1}{2}$ Million og Statens Tilskud i Henhold til Loven af 8. April 1932 med 3 Millioner til 1 Million. — Samtlige Ændringer af Forbrugsafgifterne medførte en Merindtægt paa ca. 33 Mill. Kr.

Den stærke Stigning paa Landbrugsministeriets Budget var væsentlig forårsaget af Udligningsordningen for Landbruget (32 Mill. Kr.), og Stigningen paa Indenrigsministeriets Budget skyldtes hovedsagelig Udgifter til Det civile Luftværn og ekstraordinære Tilskud til Amtskommunerne og vanskeligt stillede Kommuner. (Paa den anden Side nedsattes Tilskuddet til Amtskommunerne til delvis Dækning af den amtskommunale Grundskyld fra 5,6 til 4,2 Mill. Kr.). Blandt Stigningerne paa Socialministeriets Budget var de største 23 Millioner til vanskeligt stillede Arbejdsløshedskasser og $14\frac{1}{2}$ Million til Fordeling af Oksekød og Flæsk samt Indkøb af Sødme og Fisk til trængende Personer. Som midlertidige Tillæg til Alders- og Invalidereyndere opførtes 5,6 Mill. Kr., og Statens almindelige Udgifter til Aldersrente forhøjedes med 1 Million til $63\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Paa Handelsministeriets Budget medførte Smørrabatordningen for mindrebedlede Børn en Udgiftsstigning paa 3 Mill. Kr., paa Marineministeriets Budget bragte Udgifter i Anledning af Sikringsstyrken og til ekstraordinære Materielanskaffelser Stigninger paa henholdsvis 7 og 5 Mill. Kr., og paa Finansministeriets Budget krævede Reguleringstillæggets Forhøjelse 26,4 Mill. Kr., det midlertidige Løntillæg til Tjenestemænd 7 Mill. Kr.

De over 1 000 Ændringsforslag, der stilledes til 2. og 3. Behandling, var næsten alle tiltraadt af hele Finansudvalget. Paa enkelte Punkter havde *Venstres* Finansudvalgsmedlemmer

dog ikke givet Tilslutning. Dette gjaldt saaledes en Bevilling paa 200 000 Kr. til *Det kongelige Theater* som »ekstraordinært konjunkturbestemt Tilskud«. Fra Venstres Side gjorde man gældende, at naar Statens Tilskud til Teatret i Loven er fikseret til $\frac{1}{2}$ Mill. Kr., burde Ministeren, hvis han ønskede en Ændring, stille Forslag om *Lovens* Ændring; her forelaa en Form for Lovgivning paa Finansloven, som man ikke kunde inlde sig paa, i alt Fald naar det drejede sig om en Sag, hvorom der herskede saa stor Uenighed. Undervisningsministeren var i Princippet ikke uenig heri, men da han ikke ansaa Tidspunktet for inde til at tage hele Spørgsmaalet om Det kongelige Theater op til Drøftelse, og da man var enig i, at Nationalscenen skulde kunne fortsætte sin Virksomhed, syntes han, at man i denne ekstraordinære Situation kunde se bort fra det mere formelle. — Nogle Tekstanmærkninger angaaende *Tolden af Manufakturvarer* med Indhold af *kortfibret Kunstsilke* var ikke tiltraadt af Venstre ud fra den Betragtning, at saa omfattende Lovændringer ikke burde gennemføres paa Finansloven baade af principielle Grunde og af Hensyn til Offentligheden, og at de udenrigspolitiske Hensyn, som havde motiveret, at tilsvarende Tekstanmærkninger blev optaget paa Tillægsbevillingsloven, ikke længer var til Stede. Himmelstrup (V.) henstillede med Tilslutning af Valdemar Sørensen (R. V.), at hele Spørgsmaalet om disse Erstatningsvarers toldmæssige Behandling blev taget op til Gennemarbejdelse i Skattekommissionen. Finansministeren var enig i, at Problemet snarlig burde tages op til en mere indgaaende og rationel Løsning; netop fordi der ikke havde været Tid til en saa indgaaende Behandling, som en Løsning krævede, var man blevet staaende ved Tekstanmærkninger.

De Ændringsforslag, der fulgte af Loven om *midlertidige Forbrugsafgifter*, mødte Indsigelse fra Aksel Larsen (D. K.), som hævdede, at disse Afgifter burde være bortfaldet sammen med de Udgifter, de skulde finansiere, og at deres Opretholdelse ikke kunde forsvares med Henvisning til Underskuddet paa Finansloven, thi dette kunde dækkes ved Beparelser bl. a. paa Honorarernes Omraade. Ligeledes protesterede han mod en Tekstanmærkning, hvorved Erstatningsprodukter for Marcipanmasse m. m. inddroges under Afgiftsplikten i Henhold til Loven om Omsætningsafgift af Chokolade- og Sukkervarer. Tekstanmærkningen vedtoges med 82 Stemmer mod 3 (7 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

Ved 2. Behandling stillede 7 Medlemmer af Det konservative Folkeparti, nemlig Prieme, Hasle, Ole Bjørn Kraft, Victor Larsen, Aksel Møller, Carsten Raft og Westermann, Ændringsforslag om, at Statens Understøttelse til Forfatteren *Martin Andersen-Nexo* (2 400 Kr.) skulde bortfalde. Ord-

føreren for Forslagsstillerne (Prieme) haabede, at Ændringsforslaget ikke vilde give Anledning til større Forhandling, og han fandt det efter den stedfundne udførlige Debat i Pressen ret unødvendigt at citere alle de Udtryk, hvormed Andersen-Nexø havde »smædet sit Land og den Nation, af hvis Midte han er udgaaet, og hvori han lever«. Finansudvalgets Ordfører (Fr. Andersen) forstod udmærket, at Andersen-Nexø Angreb paa Finland, der var Baggrund for Ændringsforslaget, samstemmigt var blevet fordømt i dansk Offentlighed, men da der endnu ikke forelaa Indstilling fra Udvalget angaaende Understøttelser til Forfattere og Kunstnere, vilde han finde det rigtigt, at man trak Ændringsforslaget tilbage og afventede, hvad der skete i Indstillingsudvalget. Ogsaa Undervisningsministeren ansaa det for bedst at iagttage den sædvanlige formelle Fremgangsmaade, og selv om han forstod de Følelser, der havde fremkaldt Ændringsforslaget, vilde han raade til, at Rigsdagen ikke lod sin Stilling bestemme af Antipati eller Sympati for den enkelte Forfatter, men alene lod Hensynet til, hvad den paagældende har ydet gennem sine Bøger, være bestemmende. En lignende Betragtning anlagde Kristen Amby (K. F.), idet han hævdede, at Forfatterunderstøttelsen ikke er en Hædersgave fra Staten, men simpelt hen en Bevilling paa Finansloven for den paagældendes Arbejde som Digter. Han havde gerne set, at man var gaaet den Vej at nedsætte Understøttelsen med nogle faa Kroner for derigennem at give Udtryk for Offentlighedens Fordømmelse af Andersen-Nexø Optræden, men han kunde ikke stemme for Ændringsforslaget og troede, at andre Medlemmer af Partiet stillede sig paa lignende Vis. — Med Henviisning til, at Sagens forudgaaende Behandling i Udvalget om Forfatterunderstøttelser vilde være afgørende for Ministerens og Regeringspartiernes Stilling, frafaldt Prieme indtil videre Ændringsforslaget og tog det tilbage.

Et Par Samraadsspørgsmaal gav Anledning til nogen Forhandling i Tinget. Det ene drejede sig om Anvendelsen af de saakaldte *hemmelige Valutareserver*, nemlig Statens Laan i Sverige paa 30 Mill. sv. Kr. og Københavns Kommunes Laan i Holland paa 8 Mill. Gylden, begge af 1938. Provenuet af disse Laan var, oplyste Handelsministeren, dels benyttet til Dækning af den Merudgift i fremmed Valuta, som de trufne Beredskabsindkøb havde lagt Beslag paa, dels anvendt til Køb af danske Dollarobligationer med det Formaal at spare Landet for de Valutaudgifter, som høje Rentebetalinge ellers vilde have belastet Landet med. En Del havde endelig fundet Anvendelse ved Varebetalinger i Efteraaret 1939, hvorved Vareimporten blev betydelig forøget. — Det andet Spørgsmaal angik *Tilbagebetalingen af udenlandske Laan*, særlig det 6 pCt.s 30 Mill. Kr. store Dollarlaan, der forfalder 1. Januar

1942. Finansministeren var enig i, at dette gav Anledning til alvorlig Overvejelse. Han vidste, at der laa en Post her i Landet, dog ikke nogen stor Post, antagelig mellem 5 og 10 pCt. af det samlede Laanebeløb.

1. Behandling af Finanslovsforslaget begyndte den 18. Oktober og sluttede først den 5. December. Paa Forhandlingens sidste Dag fremsatte *Statsministeren* følgende Udtalelse i Anledning af Begivenhederne i *Finland* (F. Sp. 1464):

»Siden jeg sidst havde Ordet her, er Krigens Ulykker naaet frem til et af de nordiske Lande. Begivenhederne dér har gjort et særdeles dybt Indtryk i Danmark, hvor Samfølelsen med det finske Folk nu er stærkere end nogen Sinde før.

Under Verdenskrigen erklærede de *tre* nordiske Regeringer ved Kongemødet i Norge i 1917, at »hvor langvarig end Verdenskrigen maatte blive, og hvilke Former den end yderligere maatte antage, skal det venskabelige og fortrolige Forhold mellem de tre Riger opretholdes«.

Ved Mødet af Statschefer og Udenrigsministre i Stockholm, nu i dette Aars Oktober Maaned, bekræftede Repræsentanterne for de *fem* nordiske Stater denne Erklæring med Hensikts paa de Begivenheder, som den nye Stormagtskrig maatte medføre. — Samfølelsen mellem Nordens Folk vil bestaa urokket af de triste Begivenheder.

Hertil maa jeg føje, at der i Danmark er fuld Enighed om, at vort Land under de Krige, som Europas nuværende ulykkelige Forhold medfører, vedblivende maa fastholde den Neutralitetspolitik, hvortil alle Forhold henviser os.

Det er da en Selvfølge, at de i kgl. Anordning af 31. Maj 1938 fastsatte Neutralitetsbestemmelser kommer til Anvendelse ogsaa under de som Følge af den senest udbrudte Konflikt indtrædende krigerske Begivenheder.«

Statsministeren sluttede sin Udtalelse saaledes:

»Jeg synes, Tiden er daarligt egnet til det, man med et populært Udtryk kalder »Pindehuggeri«. Der kaldes paa Interessen for store og ofte sørgelige Begivenheder, og jeg mener, at man bør samle Kræfterne om de Opgaver, der i denne Tid overskygger alt det smaa.

Hvorledes Forholdene vil udvikle sig i den nærmeste Tid, er vi ikke i Stand til at overse; om Forsøg, der gøres for at faa den sidst udbrudte Konflikt bilagt paa fredelig Maade, vil lykkes, ved vi endnu ikke. Men vore Ønsker maa samle sig i et fælles dansk Ønske om *Fred*.«

Generaldebatten ved Finanslovens 3. Behandling indledes af *Statsministeren* med en Række Oplysninger om Forholdene paa Færøerne og Grønland og Forbindelsen med

disse Dele af Riget efter den 9. April, en Redegørelse for Udviklingen i Island og nogle Betragtninger over Danmarks indre Forhold og Fremtidsudsigterne (F. Sp. 4907).

Den 9. April anmodede Amtmanden paa *Færøerne* telegrafisk om Bemyndigelse til at handle efter Konduite, og denne Bemyndigelse blev givet ham den 13. April. Imidlertid var der i Lagtinget den 10. April af det færøske Folkeparti fremsat et Forslag vedrørende Lagtingets Overtagelse af Styret af Færøerne. I Forslaget henvisstes til Danmarks Besættelse af tyske Tropper og de for Færøerne herved opstaaede Vanskeligheder af administrativ og økonomisk Art, der nødvendigjorde Lagtingets Overtagelse af hele den offentlige Administration, saaledes at Tinget med fuldt Ansvar blev det eneste lovgivende og raadende Organ i alle Forhold. Det fremhævedes derhos, at Underskriverne, saafremt Lagtinget ikke inden Kl. 18 samme Dag havde bekendtgjort, at Overtagelsen var sket, vilde foretage det i saa Henseende fornødne. Kun det færøske Folkeparti stemte for dette Forslag, som blev forkastet med 16 Stemmer mod 6 (to Lagtingsmænd var fraværende i Danmark). Derefter blev i et af Lagtinget nedsat Udvalg af Folkepartiets Repræsentanter stillet et nyt saalydende Forslag: »Paa Grund af, at den nuværende Situation har medført, at det er umuligt for den danske Regering at udøve den Magt, den har haft over Færøerne, proklamerer Lagtinget, at dette foreløbig overtager denne Myndighed. Ligeledes proklamerer Lagtinget, at Færøerne, som hverken har Hær eller Flaade eller Værnepligt, holder sig neutrale, og at man har indført eget Flag, som er et rødt og blaat Kors paa hvid Dug.« Dette blev ligeledes forkastet. — Den 12. og 13. April kom engelske Krigsskibe til Færøerne og satte Soldater i Land. Lagtinget vedtog den 13. April følgende Protest mod denne Besættelse: »Færøernes Lagting modtog i Gaar Meddelelse om, at England agter at landsætte Tropper til Beskyttelse af Øerne. Dette sker, uden at Færinger har anmodet herom. Det er Lagtingets Standpunkt at holde Færøerne uden for Krigen og Stridighederne Landene imellem. Lagtinget tager Forbehold angaaende dets Rettigheder og protesterer imod, at et andet, om end venligsindet Rige landsætter Tropper paa Færøerne, men de foreliggende Forhold medfører, at der ikke er noget Valg. Færøernes Lagting, der gennem Aarhundreder under skiftende Forhold har repræsenteret Færøerne i Henhold til de skrevne og uskrevne Love, gaar ud fra og ønsker, at der ikke bliver ændret noget vedrørende Færøerne, undtagen efter Samraad med Tinget.« — De første Meddelelser om Begivenhederne paa Færøerne var ufuldstændige Radiomeddelelser. Da tilstrækkelig Oplysning forelaa, paalagdes det den 17. Maj Gesandtskabet i Bern

gennem den derværende britiske Gesandt at meddele den engelske Regering den danske Regerings Protest mod Besættelsen. Han nægtede at bringe denne videre. — Det havde forgæves været forsøgt at komme i Forbindelse med Færøerne for at ordne Pengespørgsmaal og lignende. Danmark vilde selvfølgelig benytte enhver Mulighed, der maatte frembyde sig, til at lette Færøernes Stilling under Krigsforholdene, men for Tiden var Udsigten til at komme i Forbindelse med Øerne temmelig ringe.

Med Hensyn til *Grønland* havde Meddelelser og Forbindelsesmuligheder været meget sparsomme. Grønland var i det hele og store forsynet for en længere Periode, men for enkelte Varers Vedkommende var der Mangler. I Forstaaelse med Gesandtskabet i Washington dannedes der derovre en Grønlandskomite med den Opgave at forsyne Befolkningen paa Grønland med nødvendige Varer; den bestod af 3 Danske med Bopæl i Amerika, og nogle amerikanske Raadgivere traadte i Forbindelse med Komiteen. Den kom i Kontakt med Landsfogderne paa Grønland, og Bestræbelser fandt Sted for at sikre Befolkningens Forsyninger. Man mente her, at der yderligere krævedes sagkyndig Bistand, og planlagde, at Direktør Oldendow og to andre sagkyndige skulde rejse til U. S. A. Den danske Gesandt derovre advarede herimod under Hensyn til amerikanske Stemninger. Man forstod ikke, hvorledes disse kunde gøre sig gældende mod saadan sagkyndig Bistand, men Misforstaaelse maatte være opstaaet i Washington. I hvert Fald blev det givne Visum taget tilbage, saa Sendelsen maatte opgives. — Fra Landsfogderne forelaa et Telegram, hvori meddeltes, at de samlede grønlandske Landsraad paa et den 3. Maj afholdt Møde havde vedtaget en Resolution angaaende Grønlands Forhold til Danmark efter Besættelsen. I Resolutionen gives Udtryk for, at Raadene, da der intet Valg har foreligget, indtil normal Forbindelse atter er oprettet, har overtaget de af den danske Regerings Beføjelser, som denne under de indtraadte Forhold ikke maatte kunne udøve. Samtidig med at afgive et ubrødeligt Troskabsløfte til Hans Majestæt Kongen retter Raadene derhos en særlig Tak til De forenede Staters Præsident for hans Sympati og Respekt for Grønlands Frihed. — »Der er« — udtalte Statsministeren videre — »af Præsident Roosevelt fremsat en offentlig Udtalelse om, at Grønland hører til det vestlige Omraade, hvilket forstaas saaledes, at det omfattes af Monroedoktrinen. Et amerikansk Konsulat er oprettet paa Grønland, og dette er efter Udtalelser af den amerikanske Udenrigsminister begrundet med, at U. S. A. ikke vil taale europæisk Indblanding i Spørgsmaalet om Kolonier paa

amerikansk Omraade. Det er dernæst oplyst, at den britiske Gesandt i Washington har erklæret, at *hverken England eller Frankrig* agter at besætte Grønland, men vil modsætte sig saadan Besættelse af anden Magt. Det siger sig selv, at Danmark gaar ud fra, at dets Rettigheder over Grønland ikke paa nogen Maade kan anfægtes af de Forhold, der er opstaaet som Følge af den europæiske Krig. Disse Rettigheder er da heller ikke fra nogen Side draget i Tvivl.« — Over for lejlighedsvis fremkomne Rygter *herhjemme* om, at der var Planer eller endog Forhandlinger om Salg af Grønland, benyttede Statsministeren Lejligheden til at fastslaa, at disse Rygter savnede ethvert Grundlag. »Ingen Opfordring er rettet til os, og Regeringen vil ikke inlade sig paa nogen Forhandling af saadan Art. Det er dens selvfølgelige Opgave at bevare Grønland for Danmark.«

Statsministeren gjorde derefter Rede for Udviklingen i *Island*:

Da Mulighederne for nogenlunde regelmæssig Forbindelse med Danmark glippede, vedtog Altinget den 10. April 1940 to Beslutninger. Den ene havde følgende Indhold: »Under Hensyn til, at den nu indtraadte Tilstand har umuliggjort det for Hans Majestæt Islands Konge at udøve den ham i Grundloven givne Myndighed, erklærer Altinget, at det indtil videre overdrager Islands Ministerium Udøvelsen af nævnte Myndighed.« Den anden Beslutning lød som følger: »Paa Grund af den Situation, der nu er indtraadt, kan Danmark ikke paa Islands Vegne varetage dettes Udenrigsanliggender ifølge dansk-islandsk Forbundslovs § 7 og ej heller udøve den i samme Lovs § 8 omhandlede Fiskeriinspektion, hvorfor Altinget erklærer, at Island indtil videre helt overtager Udøvelsen af nævnte Anliggender.« Den 11. April afgav den islandske Regering en officiel Erklæring om, at Island hverken kunde eller vilde deltage i Alliance af nogen Art og vilde protestere mod enhver Foranstaltning, der stred mod Islands erklærede Neutralitet. Samme Dag gav Førsteminister Herman Jonasson i en Radiotale en Redegørelse for Beslutningerne af 10. April. Han udtalte her: »Det, som er sket, er følgende: At den Myndighed, som Kongen i Henhold til Forfatningsloven udøver, indtil videre er ført ind i Landet, og det samme er sket med Hensyn til Inspektionen paa Søterritoriet samt Udenrigsanliggenderne, for saa vidt disse Anliggender er varetaget af Danmark. *Men* læg godt Mærke til, at Islands Forfatningslov er uforændret den samme, og at der kun er truffet de Foranstaltninger, som Forholdene gjorde uomgængeligt nødvendige.« — Ved Altingets Slutning den 24. April udtalte Altingspræsident Haraldur Gudmonsson:

»Vor Konge har altid handlet i fuldkommen Overensstemmelse med Islands Forfatning, og vi Islændinge har ogsaa villet være og har været fuldt ud loyale over for ham. Vort Forbundsfolk har hele Tiden, siden Forbundsloven traadte i Kraft, respekteret de Aftaler, som den indeholder, og i alle Henseender opfyldt Overenskomsten, saaledes som man bedst kunde ønske sig. Det samme har vi ogsaa villet gøre. Altinget har ikke paa nogen Maade villet bryde eller har brudt Overenskomsten.« Baade Førsteministeren og Altingspræsidenten udtalte varme Ord om den Samfølelse, der knytter Baand mellem det islandske og det danske Folk. »Disse Ord« — tilføjede Statsministeren — »finder Genklang i danske Sind. Denne Tids Begivenheder vil ikke kunne bryde disse Baand.« — Den islandske Gesandt i Danmark var afrejst til Island for at virke som Raadgiver for Regeringen i udenrigspolitiske Spørgsmaal. Hans Virken her blev midlertidigt varetaget af en Chargé d'Affaires. — Den 10. Maj foretog engelske Tropper en Besættelse af Island. Dette besvarede samme Dag med en islandsk Note, hvori det hedder: »I Anledning af Islands militære Besættelse, hvorved Landets Neutralitet er groft krænket og dets Selvstændighed er indskrænket, maa Regeringen henvise til sin officielle Meddelelse af 11. April, hvori det er tilkendegivet, at Island hverken kunde eller vilde deltage i Alliance med nogen Part og vilde protestere mod enhver Foranstaltning, der er stridende mod Islands erklærede Neutralitet. I Overensstemmelse hermed nedlægger Islands Regering energisk Protest mod det af britiske Hæstyrker begaaede voldelige Overgreb. Fuld Erstatning forventes for Skade hidrørende fra dette Brud paa Islands Status som frit og neutralt Rige.« — »Vi her i Danmark« — sluttede Statsministeren dette Afsnit af sin Tale — »føler naturligt en levende Sympati med den Skæbne, som har ramt det selvstændige Forbundsland Island, til hvilket vi er knyttede ved Kongefællesskab og saa mange andre stærke Baand. Vi forstaa til fulde, at Island, som, trods sin gennemførte upartske Neutralitet, er blevet Genstand for Besættelse, har fremsat en bestemt Protest mod dette Overgreb. Vi giver Udtryk for vor Deltagelse, men samtidig for vort Haab og vor Forvisning om, at Krigens Begivenheder ikke vil medføre, at der gøres varigt Skaar i det Selvstyre, den Uafhængighed, som vi ved det islandske Folk værdsætter saa højt, som noget Folk kan gøre det.«

Det sidste Afsnit af Statsministerens Tale angik, som nævnt, Danmarks *indre Forhold* og Folkets *Fremtidsudsigter*. Naar den Besættelse, som Landet blev udsat for den 9. April, var uundgaelig, var der Grund til at være tilfreds med det

bestaaende Forhold mellem Besættelsesmyndigheder og -tropper paa den ene Side og danske Myndigheder og dansk Befolkning paa den anden Side. »Hertil bidrager den Forstaaelse og Sympati, der bestaar over for vort Naboland Tyskland — og vi har Grund til at haabe, at denne Følelse vil kunne bevares frem igennem Tiderne. Det danske Folk, som har udviklet sig som selvstændig Nation igennem Aarhundreder, og som ikke før har oplevet en Tilstand som den nuværende, føler sig beroliget ved det Tilsagn, der paa bindende Maade blev givet os den 9. April, Tilsagnet om, at Danmark skal genvinde sin Uafhængighed, og at Landets Integritet ikke skal blive antastet. Vi stoler paa dette Tilsagn, og dets Opfyldelse vil befæste Tillidsforholdet mellem Tyskland og Danmark og sikre Gennemførelsen af det Samarbejde, som er saa ubetinget naturligt.« Det danske Folk var fremdeles besjælet af Fredens Aand og vilde derfor ogsaa fremdeles indrette sig paa at øve Fredens Gerning. »Det er et naturligt Ønske i Folket, at der maa blive Arbejdsmuligheder og Virksomhed for alle, og til Opnaaelse af dette Maal stoler vi paa det økonomiske Samarbejde med vor Nabonation, som i øvrigt har bestaaet i mange Aar under de skiftende Forhold.« Uanset Begivenhederne den 9. April vilde det være en dansk Bestræbelse at fortsætte den Politik i Grænselandet, der ogsaa havde vundet Anerkendelse fra tysk Side, som det i øvrigt vilde være vort Ønske at udvikle et godt og venskabeligt Forhold til Tyskland og det tyske Folk. — Det havde været nødvendigt at omlægge det økonomiske Liv her i Landet, og mere Omstilling vilde være paakrævet. Arbejdet hermed var nylig indledet ved særlig Lovgivning, og mere maatte sikkert følge. I saa Henseende talte den Udtalelse, som 5 af Rigsdagens Partier havde vedtaget den 2. Juli (se Side 43), sit klare og tydelige Sprog. »Af denne Udtalelse ses det, at det overvældende store Flertal af Folkerepræsentationen paa den gældende Forfatnings Grund ønsker at bygge videre paa den Samfølelse i Nationen, som i disse Tider giver sig klarere Udtryk end under andre Forhold. Den selvstændige Danskheds Bevarelse er Udgangspunktet, men de samme Partier har ogsaa tilkendegivet Viljen til Samarbejde om den Reformvirksomhed, som Tiden vil kræve. Bortset fra den Finanslov, som formentlig snart vedtages, maa et Arbejde gøres paa det økonomiske Omraade, et Arbejde for at begrænse Statens Udgifter og for at bevare Muligheden for at kunne faa de nødvendige Indtægter fra Borgerne.« — Det gjaldt endvidere om at skabe Beskæftigelse for Befolkningen. Hvis vi kunde hjemføre rimelige Mængder af Brændsel og Raastoffer, var der Mulighed for at tilvejebringe Beskæftigelse, maaske i indskrænket Omfang, men dog

saaledes, at baade den arbejdende Befolkning og Samfundet som Helhed vilde opnaa betydelige Fordele derved. — Der var næppe Tvivl om, at Vanskelighederne for alle Dele af Samfundet vilde blive stærkt forøget. Men det danske Folk maatte indrette sig efter Tidens Vilkaar, som andre havde maattet gøre det. »Den Tid, der forestaar, vil sikkert stille vort Folk, som andre Folk, over for betydelige Opgaver, og jeg har ønsket at benytte Lejligheden til at fremhæve dette, fordi man næppe helt har forsonet sig med det, der er under Udvikling. Naar vi imidlertid anlægger Livet paa Forstaaelse og Samarbejde med Nationerne uden for vort lille Lands Grænser og paa intensivt Arbejde fra alle arbejdsdygtige i Folket, saa har vi Udsigt til at komme igennem Tiden og forhaabentlig frem til lysere Tider. Men for det Arbejde, der skal udføres, for den Tilpasning, som er fornøden, vil det være af afgørende Vigtighed, at vi fastholder Forvisningen om, at vi skal vedblive at være en selvstændig, dansk Nation, knyttet sammen ved Baand, der er lagt igennem svundne Aarhundreder. Vi er et højt ensartet nationalt Samfund, som ønsker at leve i Fred med Verden, i Venskab med vore Naboer, men i øvrigt vort selvstændige Liv i Overensstemmelse med vor Tænkemaade og vore nationale Følelser. Gid Samarbejdets Aand fortsat maa leve inden for vore Grænser, og gid Danmark maa komme lykkeligt igennem og over den alvorfulde Tid, vi oplever.«

Hartvig Frisch gav paa Socialdemokratiets Vegne hel og fuld Tilslutning til Statsministerens Udtalelser om det danske Folks indre Forhold. Indtil Danmark direkte blev inddraget i Krigsbegivenhederne, var det helt naturligt for Demokratiet og nøje sammenhængende med vore historiske Traditioner, at Befolkningen delte sig efter politiske Anskuelser, og at Partierne kappedes om at vinde Tilslutning til deres Idealer. Men højt over denne Kappelstrid om Dagen og Vejen stod selve Danmarks Selvstændighed og Uafhængighed, og i det Øjeblik Krigens Skygge faldt over Landet, maatte alle grundlovstro danske Borgere lægge enhver indre Strid til Side og slaa Kreds om den eneste Opgave i Øjeblikket: at redde Danmark frelst gennem Tidens store Opgør. — Det danske Folk havde ved at vise den Ro og Besindighed, som Proklamationen af 9. April havde appelleret til, vist, at det loyalt vilde overholde den Overenskomst, som det ved Militærbesættelsen var gaaet ind paa, og det var foragteligt, naar man fra en vis Side vilde undergrave denne Ro og Orden, samtidig med at man pukkede paa sit Aandsfællesskab med de fremmede. »Vi andre i det nationalt danske Samarbejde har intet saadant fremmed at pukke paa. Vor nordiske Arv

og vort danske Tankesæt er den Grund, vi staar paa, men den indebærer ganske vist samtidig med Trofasthed over for vort Land den fulde Ærlighed over for ethvert givet Løfte og enhver sluttet Overenskomst.« — Under de ændrede Betingelser maatte vi paa mange Maader begynde forfra. »Vi lægger Skulderen til Hjulet og vil i Fællesskab sætte alt ind paa Øjeblikkets vigtigste Opgave: Arbejde, Haandens Arbejde og Aandens Arbejde, Arbejde til de Tusinder, som ved Teknikkens Omlægninger var sat udenfor, Arbejde til Erstatning for de Raastoffer, hvis Kilder vi er afskaaret fra.«

Knud Kristensen (V.) erkendte, at Tiden opfordrer til at sætte de smaa Ting til Side og at sætte de store og afgørende Spørgsmaal først og næsten ene paa Dagsordenen. Men foruden Bevarelsen af Landets og Folkets Frihed meldte sig ogsaa Spørgsmaal, hvis Løsning kunde bidrage hertil, ja, maaske var en Forudsætning for at naa dette Maal. Det fremgik af de fem Partiers Fællesudtalelse, at man nødvendigvis i det videst mulige Omfang maatte nedsætte de offentlige Udgifter til uproduktive Formaal. En Tilpasning af den offentlige Økonomi baade i Stat og Kommune til Landets Bæreevne var en Forudsætning for Venstres Tilslutning til den Samlingspolitik, der nu var indledet. Men foruden den finansielle var der en anden vigtig Opgave, maaske den allervigtigste, naar det gjaldt Opbygning af Landet og Gennemførelse af Foranstaltninger, som kunde betrygge dets Frihed baade indadtil og udadtil, nemlig en betydelig Indsats over for den baade økonomisk og moralsk hærgende Arbejdsløshed. Venstre mente, at en saadan Indsats kunde og burde gøres gennem en fornuftig Handels-, Pris- og Lønpolitik, der saa vidt muligt sikrer Vilkaarene for Landets Erhverv, og gennem Lovændringer, hvorved »Selvhjælpsevnen og Selvhjælpstilven styrkes, fremmes og belønnes og alt det, som hindrer og hemmer Befolkningens Muligheder for eller Interesse i at hjælpe sig selv, fjernes«.

Ole Bjørn Kraft (K. F.) mente, at Tiden mere end noget andet krævede Resignation og Mod. Ikke Resignation i Betydning af passiv Indvilgen i Forholdenes Udvikling, men forstaaet som Viljen til uden Forbehold at anerkende de ændrede Vilkaar og Viljen til Forstaaelse og Samarbejde med alle, der var rede til at lade Fortid være Fortid og mødes i den Gerning, som alle kunde se nu maatte gøres. Et Skridt i denne Retning var for Folkestyret de fem Partiers Beslutning om at lade al gammel Partistrid fare og gaa ind i et nationalt dansk Samarbejde, en Beslutning, der fandt sit synlige Udtryk i det Fællesudvalg, der skulde muliggøre, at en klar og maalbevidst Fællespolitik til Folkets Tarv og Landets Gavn kunde blive ført. Ved dette Skridt havde man

efter de Konservatives Opfattelse sagt et afgørende Farvel til Fortiden og i en ny Form givet Folkestyret Mulighed for at leve op til Tidens Krav og Virkeliggørelse af, hvad Tiden kræver af Nydannelser paa alle Virkeomraader. Hertil behøvedes Mod, thi Erkendelsen af de nye Vilkaar og Forhold vilde nødvendiggøre at handle uden traditionel Fastholden ved, hvad hver enkelt tidligere havde ment var rigtigt, men for hvilket Forudsætningerne nu maatte være bristet. Og det var ikke alene den gode Mening, men maaske først og fremmest den rigtige Handling, der kaldtes paa. — I det udsendte Manifest var de store Retningslinier fastlagt for vort nationale Arbejdsfællesskab. Centralt i denne Udtalelse stod Spørgsmaalet om paa vort nationale Grundlag at skabe Arbejdsmuligheder for det danske Folk. Det vilde ogsaa være Baggrunden for Gennemførelsen af den paakrævede økonomiske Sanering.

A. M. Hansen (R. V.) mindede om, at Tanken om en Samlingsregering opstod straks ved Krigens Udbrud. Den Gang var den ikke moden til Gennemførelse, men det var dog saaledes, at samtlige Partier, der ønskede den bestaaende Forfatning bevaret, stod rede til med Dags Varsel at indtræde i det nøjeste Samarbejde, naar Nødvendigheden for Alvor bød det, og da Begivenhederne omkring den 9. April indtraf, var der ikke i disse Partier Vaklen eller Tøven i Spørgsmaalet om, hvad Situationen bød dem at gøre. Det var Fællesviljen og Samfundssind, Tiden kaldte paa, og det var Taleren en Glæde at kunne sige, at der ikke var kaldt forgæves. — Et særlig godt Vidnesbyrd om den Endrægtighedens Aand, som Rigsdagens meget store Flertal var sindet at ville handle i, var de fem Partiers Udtalelse af 2. Juli. »Naar fem Partier, som tilsammen repræsenterer omkring 95 pCt. af Landets Borgere, erklærer at ville gennemføre en national dansk Samling, saa gennemfører de denne Samling, og saa vil de 1 700 000 gode danske Vælgere, som de repræsenterer, selvfølgelig ogsaa imødesee en saadan Samling med den fornødne Tillid til, at det, som er Samlingens Formaal, vil blive fyldestgjort.« Det gjaldt nu om, at alle vilde møde de nye Forhold og Vilkaar med fordomsfrit Sind i det nationale Sammenholds Aand.

For *Valdemar Thomsen* (B.) stod to Spørgsmaal som over-skyggende alle andre: Hvordan vilde Forholdene blive for Danmark og det danske Folk under den efter Freden kommende Nyordning af Europa? Og hvordan vilde den danske Bonde økonomisk og paa anden Maade blive placeret i Fremtiden? Med Hensyn til det første Spørgsmaal kunde man sige, at der stort set kun forelaa den Mulighed for Danmark at faa etableret det bedst mulige Samarbejde med vor store

Nabo mod Syd, og den bedst mulige Ordning kunde kun opnaas, saafremt vi kunde være sikre paa, at Tyskland var sindet at vise os vidtstrakt Forstaaelse og Imødekommenhed. Taleren havde de bedste Forhaabninger i saa Henseende, men selvfølgelig kun, hvis vi selv gjorde det yderste for at fremkalde Forstaaelse og Imødekommenhed. Og Forudsætningerne for den bedst mulige Løsning var ikke til Stede, fordi Ministeriet Stauning og dets betroede Mænd havde deres Fortid imod sig i den Grad, at de simpelt hen, i alt Fald over for Tyskland, ikke kunde repræsentere Landet paa rette Maade. Derfor kunde Regeringen Stauning ikke gøre Landet nogen større Tjeneste end at gaa og overlade Ansvaret til Mænd, som med Mod og oprejst Pande kunde gaa til Forhandlingsbordet. Taleren beklagede den Udvidelse af Regeringen, der fandt Sted efter den 9. April, og det endnu mere intime Samarbejde, der nu var indledet mellem de store Partier, men trøstede sig til, at Kongen under de fuldstændig forkvalede Forhold, som Venstre og Konservative havde Ansvaret for, vilde faa Lykke til at finde en Løsning, der kunde staa for Historiens Dom. — Vedrørende Bondens fremtidige Stilling haabede og troede Valdemar Thomsen, at der, naar Krigstidens Vanskeligheder var overstaaet, med det tyske Marked og de tyske Priser som Basis vilde blive tilfredsstillende Arbejds- og Fortjenstmuligheder. Men ogsaa her gjaldt det, at Forudsætningen for, at det kunde ske — en Regering med den rette Opfattelse —, ikke var til Stede. — Alle Forhold taget i Betragtning var det paa høje Tid, at Verden omkring os kom til Klarhed over, at de forenede store Partiers sidste Proklamation ikke var et sandt Udtryk for det, der rører sig i det danske Folk. Under disse faretruende Omstændigheder havde Landbrugernes Sammenslutning handlet rigtigt, og Knud Bachs Opraab*) vilde sikkert virke for-

*) Der sigtes til et under 3. Juli gennem Ritzaus Bureau udsendt Opraab. Det udtales her, at den nydannede danske Folkefront af 5 indbyrdes splidagtige Partier totalt har ændret Grundlaget for det politiske Arbejde i Landet og kun er »et krampagtigt Forsøg paa at fortsætte Vanstyret i vort Folk og Bondens Undertrykkelse«. Landbrugernes Sammenslutning indbyder dernæst alle Erhverv og opbyggende Kræfter i Folket til at finde hinanden i et Samarbejde, der drager Konsekvensen af den realpolitiske Stilling; det forestaaende Arbejde maa gøres paa nationalt Grundlag med Respekt for det danske Folks Egenart, og for Genrejsningsarbejdet gælder følgende Grundsynspunkter:

»1. Systemet Stauning afløses snarest gørligt af en Regering, der har Vilje og Evne til at genrejse vort Folk

løsende paa Kræfter, der hidtil havde savnet Udtryk for en klar Erkendelse af vor realpolitiske Stilling og de deraf flydende Opgaver. — Efter at have afvist Beskyldninger i Pressen for, at Bondepartiet tjente Interesser, som ikke taalte Dagens Lys, meddelte Taleren, at hans Gruppe vilde undlade at stemme, efter at man nu var gaaet over til paa vigtige Omraader paa diktatorisk Vis at lovgive paa Finansloven.

Oluf Pedersen (D. R.) havde haft den Forudsætning for at deltage i Samarbejdet med de Partier, der ønskede et Styre i Pagt med det danske Folks overvejende Flertal, at der skulde føres en ny Politik. »Vi har forladt — det afgørende er her sket — den partipolitiske Klassepolitik for at føre en erhvervsøkonomisk Samfundspolitik. I Stedet for at varetage de mange Særinteresser skal ingen Særinteresser varetages, men det fælles Tarv paa god gammel dansk Manér. Derved varetages ogsaa Helhedens Vel. Der er her sket et Omslag, og det er meget betydningsfuldt; det er en national dansk Form for en ny Politik.« Taleren troede fuldt og fast, at det skulde lykkes denne nye nationale Politik i nært og godt politisk Samarbejde med alle dem, som i Gerning vilde bygge op, at sikre Landets Uafhængighed og Integritet, hvorom alle vilde staa sammen med Kongen, som indadtil og udadtil havde vundet en særlig Højagtelse i denne vanskelige Tid. — De Opgaver, der meldte sig i Praksis, skulde derfor ogsaa nok blive løst. Den offentlige Økonomi maatte være sund og sparsommelig, og vi skulde naa frem til Afskaffelse af al offentlig Arbejdsløshedsunderstøttelse. »Ingen skal sulte, men der skal

---

politisk, økonomisk og moralsk, og som er i Stand til at bringe os i det rette Forhold til det nye Tyskland. — 2. Den kristne Kirke sikres, og den kristne Tro forkyndes i Kirke og Skole. — 3. Grundlaget for Landets Økonomi maa være et rentabelt Landbrug og et nøje afstemt Forhold mellem Løn og Priser. Spekulation i Folkets Arbejdsudbytte bringes til Ophør. — 4. Arbejdsmulighederne for Landbrugets Produktion og Salg sikres paa Andelsforeningernes Grundlag. — 5. Produktionen fremmes mest muligt gennem en tidssvarende Rente-, Valuta- og Skattepolitik. — 6. Arbejdsløsheden bekæmpes efter moderne Principper om Arbejdsret og Arbejdspligt. Arbejdsviljen og Selvopholdelsesdriften styrkes. — 7. Det offentlige Liv og Administrationen sikres mod Korruption og Bengnaveri. — 8. Rigets Selvstændighed underbygges og bevares.«

Opraabet var tiltraadt af 9 Medlemmer af Rigsdagen, som erklærede sig rede til at samarbejde paa det nævnte Grundlag, nemlig Frits Clausen, Aage Henriksen, Th. M. Andersen, Svend E. Johansen, Valdemar Thomsen, Jens Thomsen, Svend Nielsen, J. S. Foget og Hartel.

sikres Ret til Arbejde.« Rent sagligt var der Uenighed om Vejen frem til at afskaffe Arbejdsløsheden, men man maatte da prøve baade Retsforbundets Ønsker om at lette Erhvervslevet gennem den frie Adgang til Jord samt mere direkte indlede en Indsats fra det offentlige gennem nyttig Virksomhed. Endelig skulde Dagens Opgaver løses i det bedst mulige Samarbejde med de Nationer, med hvem Forbindelse maatte være mulig.

Aksel Larsen (D. K.) ansaa det for en Umulighed i et Klasse-samfund at danne et reelt nationalt Enhedsparti. »Naturligvis kan det gøres en Tid som Form, men det kan ikke lade sig gøre at eksistere uden Principper, og naar man i den udsendte Fælleserklæring siger, at alle bortkaster deres Principper, kan dette kun betyde, at de, der eventuelt havde eller maatte engang have haft antikapitalistiske Principper, har ofret og bortkastet disse til Fordel for det kapitalistiske Samfunds og Overklassens Principper, det vil sige har ofret Folkets, det arbejdende Danmarks Interesser til Fordel for en faatallig Overklassens Interesser.« Dette var allerede blevet dokumenteret gennem den Lovgivning, der var gennemført baade før og efter den 9. April, og efter den udsendte Erklæring at dømme skulde der altsaa komme mere, »det skal blive værre endnu«. Taleren vidste, at det danske Folk længe kunde taale, længe lade sig vildføre og se sin Tillid svigtet, men han vidste ogsaa, at den Dag vilde komme, hvor Folket tog sin Skæbne i sin egen Haand og selv formede sin egen Tilværelse, byggede sin egen Fremtid.

Frits Clausen (N. A.) vilde ved denne Finanslovdebat gentage den Utilfredshed med og Mistillid til Regeringen, som hans Gruppe før havde givet Udtryk for. Denne Mistillid var paa ingen Maade blevet mindre ved den Meddelelse om »et nationalt dansk Samarbejde«, der var udsendt gennem Pressen, og som var blevet fremhævet saa højtideligt under Forhandlingen. Erklæringen var efter Talerens Mening af en saadan Art, at man nærmest maatte føle sig skamfuld over dens intetsigende Indhold. Naar Erklæringen indlededes med Ordene »de paa Rigsdagen repræsenterede Partier, der ønsker den bestaaende Forfatning bevaret som Grundlag for det politiske Liv«, vilde Taleren minde om, at Flertallet af de her omtalte Partier for bare et Aar siden var meget ivrige efter at faa den nu saa højt priste Grundlov ændret. Han haabede derfor at faa disse Partiers Tak for at have bidraget til at hindre, at den Grundlov, der nu var eet og alt igen, blev ændret. »Vi Grundlovsbevarere burde derfor have været nævnt som de første, vi burde have været fremhævet som de mest indsigtfulde og fremsynede, hvor der er Tale om Partier, der vil fremme et nationalt Samarbejde paa den nuværende

Grundlovs Grund.« »Vi blev dog ikke indbudt til at være med i det nationale Samarbejde, der nu er etableret, selv om vi siden 1930 har krævet et nationalt Samarbejde lagt til Grund for alle politiske Bestræbelser. Vi beklager os ikke over, at vi ikke fik Indbydelsen, da vi havde afslaaet den alligevel af Hensyn til det dog lidt for brogede Selskab af politiske Meninger og politiske Fortider, vi derved var kommet med i.«

Finanslovforslaget vedtoges i Folketinget med 97 Stemmer mod 3; 8 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

I Landstinget skete Vedtagelsen enstemmigt med 44 Stemmer.

Lov om Tillægsbevilling

for Finansaaret fra 1. April 1939 til 31. Marts 1940.
(Finansminister V. Buhl). [A. Sp. 3457. — C. Sp. 677 og 1237].

Fremsat i *Folketinget* $15/3$ (F. Sp. 3295). 1. Beh. $18/3$ (F. Sp. 3467). Henvist til Finansudvalget (se Side 25). Betænkning (B. Sp. 713) afgivet $9/5$. (Ordfører: Fr. Andersen). 2. Beh. $17/5$ (F. Sp. 4182). 3. Beh. $21/5$ (F. Sp. 4217). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24/5$ (L. Sp. 1682). 2. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1701). 3. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1826). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940.* (Lov-Tid. Nr. 304).

**Oversigt over Tillægsbevillinger paa Statens
Driftsbudget for 1939—40.**

	Indtægt	Udgift
	Kr.	Kr.
§ 1. Domænerne	1 216 688	»
§ 2. Statsvirksomhederne	»	÷ 8 769 987
§ 3. Rentekonto	»	4 323 302
§ 4. Overskud af Universitetets og Statens højere Almenskolers Fond samt af Bispetienderne	3 621	»
§ 5. Skatter og Afgifter	92 271 549	»
§ 6. Overskud af Klasselotteriet	÷ 8 514	»
§ 7. Adskillige Indtægter	2 369 195	»
§ 8. Statsydelse til Hans Majestæt Kongen	»	»
§ 9. Det kongelige Hus's Aarpenge	»	»
§ 10. Rigsdagen	»	250 000
§ 11. Statsministeriet	»	369 573
§ 12. Udenrigsministeriet	»	689 285
§ 13. Ministeriet for Landbrug og Fiskeri	»	4 477 053
§ 14. Indenrigsministeriet	»	5 526 872
§ 15. Socialministeriet	»	13 995 935
§ 16. Ministeriet f. offentlige Arbejder	»	1 183 313
§ 17. Ministeriet for Handel, Industri og Søfart	»	5 052 043
§ 18. Grønland	»	0
§ 19. Justitsministeriet	»	2 812 156
§ 20. Kirkeministeriet	»	573 866
§ 21. Undervisningsministeriet	»	6 608 704
§ 22. Krigsministeriet	»	59 564 005
§ 23. Marineministeriet	»	23 710 083
§ 24. Finansministeriet	»	÷ 8 901 192
§ 25. Pensionsvæsenet	»	3 865 000
	95 852 539	115 330 011
Merudgift at overføre til § 26 II. H.	19 477 472	»
	115 330 011	115 330 011

Den store *Udgiftsstigning* paa Tillægsbevillingsloven, godt 115 Mill. Kr., skyldes i første Række forskellige *ekstraordinære* Foranstaltninger som Følge af de særlige Forhold, der i stadig forstærket Grad har gjort sig gældende i Finansaaret 1939—40. Der er saaledes en Stigning paa *de militære Budgetter* paa i alt 83,3 Mill. Kr., hvoraf 78,2 Mill. Kr. er anvendt til ekstraordinære Materialeanskaffelser og Driftsudgifter m. v. i Anledning af Sikringsstyrkens Formering. Endvidere hidrører af Udgiftsstigningen paa *Socialministeriets Budget* de 3,6 Mill. Kr. fra Loven af 16. December 1939 om Pristalsregulering af Dagpengenes Maksimumsbeløb og ekstraordinært Statstilskud til vanskeligt stillede Arbejdsløshedskasser, og henholdsvis 0,5 Mill. Kr. og 3,6 Mill. Kr. er Udgifter i Medfør af Loven af 22. Februar 1939 om Fordeling af Fisk til trængende Personer og Loven af 22. December 1939 om Fordeling af Oksekød, Flæsk og Svinekød til trængende Personer samt Hjælp til Indkøb af Sødmælk og Fisk. — Paa *Landbrugsministeriets Budget* er opført 6 Mill. Kr. som Statens Udgift for Finansaaret 1939—40 i Henhold til Loven om Erstatning for Tab ved Mund- og Klovesyge. Heraf dækkes dog de 5 Millioner af det Beløb, der af Driftsoverskuddet paa Statsregnskabet for 1937—38 blev hensat til Imødegaaelse af Udgifter i Anledning af Mund- og Klovesygen. Paa samme Budget findes en ekstraordinær Bevilling paa 28,1 Mill. Kr. som Statstilskud i Henhold til Lovene af 10. November 1939 og 1. Februar 1940 om Foranstaltninger til Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger. Beløbet er dog atter ført til Indtægt under § 13 ved Overførsel til § 26 og er saa paa Finansloven for 1940—41, i hvilket Aar Udgifterne dækkes ved Skatter, overført fra § 26 til § 13. — Paa *Handelsministeriets Budget* er bl. a. en Bevilling paa 0,9 Mill. Kr. til Dækning af Udgifterne ved Det erhvervsøkonomiske Raads Virksomhed og 2,9 Mill. Kr. til Dækning af Valutacentralens Udgifter; det sidste Beløb modsvares af en Indtægt ved Ekspeditionsgebyrer paa 3,4 Mill. Kr.

Den øvrige Udgiftsstigning er til Dels foranlediget af Forhold af mere *almindelig* Karakter: Forhøjelse af Arbejdslønningerne, Virkninger af det midlertidige Løntillæg for en stor Del af Statens ikke-fastansatte Personale og den betydelige Pristigning, der har givet sig Udtryk i Merudgifter paa en Række Driftskonti. Af *andre* Udgiftsposter paa de forskellige Ministeriers Budgetter kan fremhæves 4,9 Mill. Kr. til Dækning af forøgede Aldersrenteudgifter, 2,8 Mill. Kr. væsentlig som Følge af Politistyrkens Udvidelse med 298 Mand, 1,3 Mill. Kr. til de kongelige Bygninger (særlig Sikringsforanstaltninger og Hovedindsættelser), 1,2 Mill. Kr. til Dækning af Underskuddet ved Driften af Nationalforeningens Sanatorier, 570 000 Kr. som yderligere Driftstilskud og til Sikringsforan-

staltninger ved Finsens Lysinstitut og 439 000 Kr. som Administrationsudgifter ved det civile Luftværn.

Hvad *Driftsindtægterne* angaar, hidrører den ganske overvejende Del af Merindtægten, 95,9 Mill. Kr., fra Skatter og Afgifter, der er forhøjet med 92,3 Mill. Kr. Heraf er de 3,4 Mill. Kr. Ekspeditionsgebyrer for Valutaattester. I øvrigt fordeles Indtægtsstigningen sig med 44,8 Mill. Kr. paa Skatter paa Indkomst og Formue og 44 Mill. Kr. paa Told- og Forbrugsafgifter. Af Indtægtsstigningen paa § 7 stammer 1,1 Mill. Kr. fra Nationalbankens Overskud, og 0,5 Mill. Kr. er Merindtægt ved Mulkter og Bøder, bl. a. som Følge af, at der ved Enheds-*politiordningen* blev overført flere Bødeindtægter til Staten.

Resultatet af *det samlede Driftsbudget* for Finansaaret 1939—40 bliver, at det Overskud paa 4,2 Mill. Kr., der opførtes paa Finansloven, forvandles til et *Driftsunderskud* paa 15,3 Mill. Kr.

Med Hensyn til *Formuebudgettet* under § 26 blev der paa Finansloven som Nettoresultat regnet med en Forøgelse af Skatkammerbeviser og Bankgæld paa 121,6 Mill. Kr. Dette Beløb forhøjes ved Tillægsbevillingsloven med 84,8 Mill. Kr. Merudgiften skyldes dels de ca. 20 Mill. Kr., hvormed Driftsresultatet er blevet forringet i Forhold til Finansloven, dels den ovennævnte Overførsel til næste Finansaar af de 28,1 Mill. Kr., der er ydet som Udligningstilskud til Landbruget, dels endelig en Række Kapitalbevægelser særlig vedrørende faste Ejendomme og Anlæg og Statens Udlaansvirksomhed.

Der blev ved Sagens 2. Behandling i Folketinget stillet 344 Ændringsforslag, der alle var tiltraadt af Finansudvalget, og som vedtoges uden Afstemning.

I Betænkningen udtalte *Venstres* Finansudvalgsmedlemmer, at de paa Tillægsbevillingsloven opførte Udgifter paa visse Omraader overskred, hvad Mindretallet maatte finde passende, og at man ikke vilde kunne tiltræde deres Videreførelse i samme Forhold for Finansaaret 1940—41. Under Forhandlingen i Tinget rettede *Jensen-Broby* særlig Kritik mod Systemet med Dobbeltløn, saaledes som det var praktiseret ved nogle ministerielle Sekretærers Anvendelse til forskelligt Nævnsarbejde, og mod Udgifterne i Forbindelse med Det erhvervsøkonomiske Raad. Handelsministeren kunde ikke anerkende Berettigelsen af den fremsatte Kritik: for Det erhvervsøkonomiske Raads Vedkommende havde det været af afgørende Betydning, at man havde kunnet faa Bistand af unge trænede Folk fra de forskellige Ministerialkontorer, og der var lagt megen Vægt paa at holde Udgifterne ved Raadets Virksomhed nede paa et saa ringe Beløb som overhovedet muligt.

Ved 3. Behandling i Folketinget førtes ingen Forhandling, og Lovforslaget gav heller ikke Anledning til Drøftelse i Landstinget. Dets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting.

A.

Vedtagne Love.

1. Lov om Tillæg til Lov Nr. 140 af 7. Maj 1937 om Naturfredning. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 3049. — C. Sp. 509 og 1285].

Fremsat i *Landstinget* $7\frac{1}{2}$ (L. Sp. 798). 1. Beh. $14\frac{1}{2}$ (L. Sp. 872). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Josiassen [Formand], Albert Andersen, Andrea Brochmann, C. E. Christiansen, Ingeborg Hansen, P. C. Petersen, Stumph, Lannung, Veistrup [Sekretær], Elmquist, S. C. Nørgaard, Rytter, Malchau, J. R. Poulsen og Unmack). Betænkning (B. Sp. 577) afgivet $30\frac{1}{3}$. (Ordfører: Josiassen). 2. Beh. $10\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1507). 3. Beh. $11\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1518). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $18\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4023, jfr. 4008). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, Chr. Christiansen, H. P. Hansen [Præstø A.] [Formand], Jensen [Horsebæk], Viggo Nielsen, M. K. Sørensen, Schytz, Rasmussen [Gylling], Valdemar Sørensen [Sekretær], Vanggaard, Erik Appel, Inger Gautier Schmit, Ole Bjørn Kraft, A. C. D. Petersen og Carsten Raft). Betænkning (B. Sp. 1203) afgivet $14\frac{1}{6}$. (Ordfører: Bomholt). 2. Beh. $20\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4720). 3. Beh. $20\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4742). *Loven stadfæstet 25. Juni 1940.* (Lov-Tid. Nr. 339).

Til Overholdelse af en effektiv Kontrol med, at der ikke finder Bebyggelse Sted i Strid med Bestemmelser om *Byggeplaner ved Kysterne* og om Tilvejebringelse af *samlede Fredningsplaner* eller med *Betingelser for Bebyggelse* inden for 300 m fra visse Skove, vil Tinglysning paa vedkommende Ejendomme være fornøden, hvorhos den vil være af væsentlig Interesse til Underretning for eventuelle Købere af eller Pant-

havere i de Ejendomme, der omfattes af Fredningsbaandet. Man har imidlertid hidtil savnet utvivlsomme Lovforskrifter angaaende Tinglysning i de nævnte Tilfælde. Det er dette Savn, der nu er afhjulpet, idet Loven indeholder følgende Tillæg til Naturfredningsloven af 1937, henholdsvis § 25, Stk. 1, og § 31:

»De af *Strandfredningskommissionen* truffne Bestemmelser vedrørende *Byggelinier* tinglyses ved Kommissionens Foranstaltning og noteres paa de paagældende Ejendommers Blad i Tingbogen.«

»*Naturfredningsplaner* tinglyses ved Overfredningsnævnets Foranstaltning og noteres paa Tingbogens Blade for de Ejendomme, som helt eller delvis omfattes af Planerne. Aflysning finder Sted, naar Planerne erstattes med endelig Fredning eller endeligt opgives.«

Desuden bestemmes det i en Tilføjelse til § 25, Stk. 2 (angaaende Fredningsnævnets Tilladelse til *Bebyggelse inden for 300 m's Afstand fra visse Skove*):

»De Betingelser, som maatte være knyttet til en i Henhold til denne Bestemmelse givne Tilladelse, kan ved Fredningsnævnets Foranstaltning tinglyses paa vedkommende Ejendom.«

Lovforslaget og de i Forbindelse dermed staaende Fredningsproblemer gav Anledning til ret omfattende Drøftelser i begge Tings Udvalg om Sagen.

Landstingets Udvalg modtog en Deputation fra Foreningen »De grønne Omraader«, som bl. a. ankede over, at *Frednings-sagers Afgørelse* ofte blev holdt hen i lang Tid til Gene for den interesserede Part. Under et Samraad lovede Statsministeren, at specielt de Fredningssager, der rejses paa Foranledning af private Grundejere i Henhold til Loven af 13. April 1938, skal blive fremmet mest muligt.

Der blev inden for Udvalget fremsat Ønske om ved en Bestemmelse i Loven at paalægge Overfredningsnævnet at sørge for, at der tilgaar enhver *Ejer af Arealer, der omfattes af en samlet Naturfredningsplan, skriftlig Meddelelse* herom. Det oplystes imidlertid for Udvalget, at saadan Meddelelse allerede saa vidt muligt gives de enkelte Ejere ved Overfredningsnævnets Foranstaltning, og da Ministeriet udtalte, at dette ogsaa fremtidig vil ske, mente man at kunne give Afkald paa i selve Loven at optage en derpaa sigtende Bestemmelse.

Et *Mindretal* i Landstingsudvalget, omfattende Medlemmerne af Venstre og Det konservative Folkeparti, ønskede fastsat en *Frist*, inden hvis Udløb en i Henhold til Naturfredningslovens § 31 udstedt *foreløbig Fredningsplan* skal afløses af en endelig Fredning eller helt bortfalde. Mindretallet pegede paa, at en foreløbig Fredningsplan ofte vil medføre Indskrænkninger i Raadighedsretten for et betydeligt Antal Lodsejere, Indskrænkninger, der i Kraft af det Usikkerhedsmoment, som den kun foreløbige Fredning indeholder, kan være i høj Grad ubehagelige ikke mindst i Tilfælde af Salg. Den Adgang, som ved Lovændringen af 13. April 1938 i visse Tilfælde blev givet Ejerne til at kræve rejst Fredningssag, fyldestgjorde ikke Mindretallets Ønsker, og man foreslog derfor fastsat en *Tidsfrist af 3 Aar*, inden for hvilken den foreløbige Fredningsplan skulde afløses af en endelig Afgørelse. Om Fristen blev 3 Aar eller eventuelt noget længere, var dog ikke afgørende for Mindretallet, som derfor ogsaa erklærede sig villigt til at udvide Fristen til 5 Aar, hvis Statsministerens og Flertallets Tilslutning i saa Tilfælde kunde opnaas. — *Statsministeren* kunde imidlertid ikke tiltræde Mindretallets Ændringsforslag ud fra den Betragtning, at en samlet Fredningsplan maa være en *Plan paa langt Sigt*, og at en Ordning, hvorefter den foreløbige Sikring mod Ændring af Forholdene automatisk bortfaldd efter en forholdsvis kort Tids Forløb, nødvendigt maatte lægge et Pres paa alle Fredningsmyndigheder i Retning af at søge det mest mulige af Fredningsplanen gennemført i Løbet af denne Periode. Følgen heraf vilde blive, at mange Penge skulde bruges hertil i en Tid, da dette vilde være særdeles vanskeligt for de offentlige Kasser, at dog væsentlige Dele af Planen, naar Tiden var inde, ikke kunde gennemføres, og at man risikerede at gribe fejl ved at være tvunget til at disponere for tidligt. — Mindretallets Ændringsforslag forkastedes med 32 Stemmer mod 23.

Det nys omtalte Spørgsmaal om en *Tidsbegrænsning af Raadighedsindskrænkningen* for de private Ejere blev atter rejst i *Folketingets* Udvalg, hvor der fra enkelte Sider blev fremført Ønske om, at Fredningsplaner i Henhold til Naturfredningslovens § 31 maatte blive tidsbegrænsede inden for et Aaremaal af 5, højst 10 Aar. Statsministeren og Udvalget som Helhed kunde dog ikke tiltræde dette Synspunkt. I en Skrivelse til Udvalget af 17. Maj 1940 (Bilag 2 til Betænkningen) udtalte Statsministeren imidlertid vedrørende Fredningsplanen for »De grønne Omraader«, at det vil være rimeligt med passende Mellemlum, f. Eks. hvert fjerde Aar, at lade Planen som Helhed *underkaste en Revision*, og Udvalget var enigt om at udtale, at saadanne periodiske Revisioner er ønskelige. — Udvalget gjorde i øvrigt opmærksom paa, at

der ud over den Ejerne ved Loven af 13. April indrømmede Adgang til at kræve rejst Fredningssag er givet de private Ejere Adgang til direkte Henvendelse til Statsministeriet om *Løsgørelse af Arealer* fra Fredningsbaandet. I en Skrivelse til Udvalget af 29. April 1940 (Bilag 1 til Betænkningen) udtales tillige, at Ministeriet vil drage Omsorg for, at der ved de generelle periodiske Revisioner gives de private Ejere Mulighed for gennem en passende *Repræsentation for Ejerinteresser* i Almindelighed at fremføre deres Synspunkter. En saadan Fremgangsmaade maatte Udvalget ligeledes anse for ønskelig.

Folketingsudvalget havde Lejlighed til indgaaende at drøfte den Fremgangsmaade, der anvendes af Fredningsnævnene ved Behandling af Sager vedrørende *Bebyggelse inden for en Afstand af 300 m fra visse Skove*. Der blev fra flere Sider i Udvalget udtalt Tvivl om denne Fremgangsmaades Rigtighed i et enkelt af Udvalget nærmere undersøgt Tilfælde, og Udvalget som Helhed benyttede Lejligheden til at udtale, at »de Forhandlinger, der føres i Nævnene om forligsmæssige Fredningsoverenskomster, maa være i fuld Overensstemmelse med den i Statsministeriets Skrivelse af 23. April 1938 udtalte Fortolkning«. Udvalget noterede med Tilfredshed, at Statsministeriet paa ny i Skrivelse af 20. Maj 1940 over for Formændene for Fredningsnævnene havde indskærpet den i nævnte Skrivelse udtalte Forstaaelse.

Lovforslaget vedtoges i *Landstinget* enstemmigt med 62 Stemmer.

Ved 3. Behandling i *Folketinget* erklærede *P. D. Jensen* (R. V.), at han vilde stemme imod Forslaget, der ikke syntes ham at tage rimeligt Hensyn til de Ejere, hvis Arealer det maatte komme til at gaa ud over ved Gennemførelse af Naturfredningsplaner. De paagældende Ejendomme vilde tabe i Værdi, og der kunde gaa mange Aar, inden en endelig Ordning blev truffet — alene Udvalget for Københavns grønne Omraade havde Fredningsplaner, der omfattede over 2 000 Matrikelnumre. Det vilde da blive de nuværende Ejere, der led Tab ved Tingbogs-Noteringerne, medens de fremtidige Ejere, som havde købt Ejendommene med de tinglyste Klausuler og derfor købt forholdsvist billigt, fik Erstatningerne udbetalt. Tillige protesterede Taleren mod den Forhandlingsform, der blev anvendt mellem Udvalget for de grønne Omraader og Lodsejerne. — Lovforslagets Vedtagelse skete med 79 Stemmer mod 5 (3 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

2. Lov om Tillæg til Lov Nr. 27 af 19. Februar 1932 om Efterforskning og Indvinding af Raastoffer i Kongeriget Danmarks Undergrund med Tillæg af 31. Januar 1936 og 13. April 1938. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 3245. — C. Sp. 1313 og 1323].

Fremsat i *Folketinget* $20\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2692). 1. Beh. $23\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2814). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, Chr. Christiansen [Formand], Fr. Dalgaard, P. Mortensen, Lars M. Olsen, Axel Ivan Pedersen, Sørensen [Sejflod], A. M. Hansen [Sekretær], Steen, Duborg, Himmelstrup [fra $\frac{6}{3}$ Christiani], Vanggaard, Boeck-Hansen, Christmas Møller [fra $\frac{12}{4}$ Grønning] og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 1243) afgivet $27\frac{1}{6}$. (Ordfører: Bomholt). 2. Beh. $28\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4802). 3. Beh. $28\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4809). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1979). 2. Beh. $28\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1982). 3. Beh. $28\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1983). *Loven stadfæstet 29. Juni 1940.* (Lov-Tid. Nr. 358).

Ved § 11 i Loven af 19. Februar 1932 blev Lovens Gyldighedstid begrænset til 1. Juli 1940. Da der endnu ikke er etableret nogen Indvindingsvirksomhed i Henhold til Loven, ansaa Regeringen det for rimeligt at afvente de Erfaringer, som derved maatte kunne indhøstes, og Lovens Varighed er derfor nu forlænget med 5 Aar, til *1. Juli 1945*.

Der er endvidere i dette Lovtillæg tilvejebragt Mulighed for at tilpasse den heromhandlede Lovgivning efter de paa *Færøerne* bestaaende særlige Forhold, idet der til § 11 er føjet følgende Stykke:

»Ved kgl. Anordning kan der for Færøernes Vedkommende, efter at Sagen har været *forelagt Lagtinget*, gøres Forandringer i og Tilføjelser til de i §§ 2—10 og til de i Lov Nr. 23 af 31. Januar 1936 § 1 givne Bestemmelser, dog uden Forringelse af de *Grundejeren* i § 2, 2det Stykke, og § 7 sikrede Rettigheder, ligesom det kan bestemmes, hvorledes eventuelle *Afgifter* til Staten skal komme Færøerne til Gode.«

Lovforslaget blev anbefalet af Ordførerne for *Socialdemokratiet* og *Det radikale Venstre*. Ogsaa *Venstre* indstillede Forslaget til Vedtagelse uforandret, efter at forskellige Hensstillinger fra Venstres Medlemmer af Folketingsudvalget var blevet besvaret velvilligt af Statsministeren. Ved 2. Behandling udtalte *Christiani* (V.), at det her drejede sig om en

Opgave, som Staten helt naturligt burde paatage sig, og hvis det koncessionerede Firma af en eller anden Grund holdt op eller Kontrakten blev annulleret og Statsministeren da vilde foreslaa, at Staten selv begyndte at bore og ved sine geofysiske, geodætiske og geologiske Institutioner foretage de nødvendige Undersøgelser, vilde Venstre være de første til at finde dette storartet. Bekostningen vilde formodentlig blive 1 Mill. Kr. om Aaret, men Taleren ansaa det for fuldkommen berettiget at anvende et saadant Beløb i dette Øjemed. — *Det konservative Folkeparti* delte de af Christiani udviklede Synspunkter. Naar praktiske Grunde da forhindrede, at Staten selv foretog disse Undersøgelser, og Statsministeren ikke havde fundet det rigtigt at udskyde dette Lovgivningsarbejde i nogen Tid, medens det var Ministeren meget om at gøre at faa Lovforslaget gennemført inden 1. Juli, vilde de Konservative under Henvisning til den Stilling, Partiet indtog ved Sagens sidste Behandling i Rigsdagen (Aarbog 1937—38, Side 77), unnlade at stemme. — *Retsforbundet* havde ikke noget imod at vende tilbage til den oprindelige Affattelse af Loven, men da denne i 1936 blev ændret fra »at være en Lov om Folkets Ret . . . til en Lov om Bortsjaking af Folkets Rettigheder til et amerikansk Spekulationselskab«, og disse Rettigheder blev solgt paa billige Vilkaar, gik man imod Tillægget af 1936 og vilde nu ved Undergrundslovens Udløb anse det for det eneste rigtige ikke at forny denne Lov, idet man formentlig maatte »kunne komme gratis ud af denne Historie«. — *Kommunisterne* syntes ogsaa, det vilde være højst urigtigt at forlænge Loven; Staten maatte nu se at komme ud af det Forhold, den var kommet i til det Selskab, som Mr. Ravlin havde solgt til andre Kapitalister, og de mente ikke, der var nogen Nødvendighed for at give dette Foretagende Erstatning.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 67 Stemmer mod 2 (18 Medlemmer stemte hverken for eller imod), i Lands-
tinget med 40 Stemmer uden Modstemmer.

---

3. Lov om Indførelse af Sommertid for Aaret 1940.
(Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 4739. — C. Sp. 653 og 659].
FremSAT i *Folketinget* $2\frac{3}{4}$ (F. Sp. 4068). 1. Beh. $3\frac{3}{4}$
(F. Sp. 4086). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Hansen, Alfred Andersen, Holger Eriksen, Jensen [Horsebæk], Lars M. Olsen, Gustav Pedersen [Formand], Carl Petersen, A. M. Hansen, Steen [Sekretær], Julin, Duborg, Nørskov,

Prieme, Victor Larsen og Westermann). Betænkning (B. Sp. 709) afgivet $\frac{3}{4}$. (Ordfører: H. C. Hansen). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 4101). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (F. Sp. 4105). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1637). 2. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1641). 3. Beh. $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1642). *Loven stadfæstet 3. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 229).

I Henhold til Lov Nr. 144 af 13. Maj 1916 og kgl. Anordning af samme Dato indførtes der Sommertid her i Landet fra 15. Maj til Udgangen af September 1916, idet Tiden i denne Periode blev rykket en Time frem.

Naar en tilsvarende Ordning ikke senere har været gennemført herhjemme, har Hensynet til de Vanskeligheder, der ved Sommertidens Indførelse beredtes Landbruget, været afgørende. Selv om disse Vanskeligheder ogsaa nu vil gøre sig gældende, mente Ministeriet dog, at en Omlægning af Tidsregningen vilde medføre saa store Fordele paa andre Omraader — saaledes med Hensyn til Besparelse af Brændsel til Lysforbrug, Formindskelse af Ulemperne ved Mørklægningen og Tilvejebringelse af en længere lys Arbejdstid —, at man ansaa det for rigtigt i 1940 at genoptage den særlige Sommertids-Ordning. Under Hensyn til Ulemperne herved for Landbruget mente Regeringen dog ikke at burde gaa saa vidt, som bl. a. forskellige Byerhverv og Københavns Magistrat havde ønsket, men i det under 29. April fremsatte Lovforslag foreslog Statsministeren for at imødekomme modgaaende Hensyn at begrænse Tidsændringen til $\frac{1}{2}$ Time. Sommertiden skulde efter Forslaget træde i Kraft straks og gælde til Udgangen af September.

Ved Sagens 1. Behandling i Folketinget udtaltes fra flere Sider Tanken om at forøge Tidsændringen til 1 Time og i Forbindelse hermed at begrænse Sommertidens Varighed, og i Udvalget opnaaedes Enighed om en ændret Affattelse af Lovforslaget, hvorefter det ved kgl. Anordning kan bestemmes, at der i Tiden fra 15. Maj til 15. August 1940 indføres Sommertid, saaledes at den 15. August ender 1 Time efter Midnat efter den ved Sommertidens fastsatte Tidsregning. — Loven gælder ikke for Færøerne.

Denne ændrede Affattelse anbefaledes af Ordførerne for de fire største Partier og af Bondepartiet, ligesom Statsmi-

nisteren ansaa den for en Forbedring. Derimod erklærede *Jensen-Broby* (V.), at han vilde stemme imod Lovforslaget, da han ikke kunde se, at der vilde vindes noget ved Indførelse af Sommertid; man kunde formentlig i det danske Erhvervs- liv godt komme op om Morgenen og faa begyndt, uden at man behøvede at have Sommertid. Lovforslaget i den ændrede Skikkelse vedtoges med 94 Stemmer mod 3 (1 Medlem stemte hverken for eller imod).

I den saaledes foreliggende Affattelse vedtoges Forslaget af Landstinget med 43 Stemmer mod 2.

---

4. Lov om fortsat gældende »Sommertid«. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 5109. — C. Sp. 2035 og 2037].

Fremsat i *Folketinget* $16/8$ (F. Sp. 5249). 1. Beh. $16/8$ (F. Sp. 5250). 2. Beh. $16/8$ (F. Sp. 5253). 3. Beh. $16/8$ (F. Sp. 5254). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $16/8$ (L. Sp. 2198). 2. Beh. $16/8$ (L. Sp. 2199). 3. Beh. $16/8$ (L. Sp. 2200). *Loven stadfæstet 17. August 1940.* (Lov-Tid. Nr. 441). Traadt i Kraft straks.

Som omtalt under foranstaaende Sag skulde Bestemmelserne om Sommertid i Loven af 3. Maj 1940 kun være gældende til og med den 15. August. I Overensstemmelse hermed var der truffet de fornødne Foranstaltninger til Afvikling af Sommertidsordningen ved Overgangen fra den 15. til den 16. August.

Imidlertid modtog Udenrigsministeriet om Eftermiddagen den 15. August en Henvendelse fra den tyske Gesandt angaaende Sommertidens Opretholdelse under Hensyn til den Interesse, som dette maatte have for de tyske Myndigheder, navnlig de militære. Statsministeriet udsendte derefter samme Dags Aften Meddelelse om, at de forstærkede Luftbeskyttelsesforanstaltninger her i Landet i sidste Øjeblik havde gjort det nødvendigt at bibeholde Sommertiden, og at denne paa Foranledning af de tyske Militærmyndigheder opretholdtes indtil videre, saaledes at de Ændringer, der skulde være iværksat Natten mellem den 15. og 16. August, ikke blev foretaget.

Selv om denne Ordning under de foreliggende Omstændigheder straks havde maattet iværksættes administrativt,

fandt Statsministeriet det dog rigtigst, da Forholdet hidtil havde været lovordnet, at indhente Lovhjemmel for Sommer-tidens Fortsættelse.

Dette er sket ved nærværende Lov, hvorefter Sommer-tiden skal være gældende *indtil videre*. Det kan ved kgl. An-ordning bestemmes, hvornaar Sommertiden skal ophøre, og hvorledes den skal afvikles.

I Anledning af en Udtalelse af *Hartel* (B.) om, at man for-mentlig ved rettidig Forhandling mellem de paagældende Parter kunde have undgaaet Sagens Forelæggelse i den fore-liggende Form, oplyste *Statsministeren*, at Spørgsmaalet for ca. 14 Dage siden var blevet rejst fra tysk Side over for Uden-rigsministeriet, men afvist under Henvisning til den gældende Lov, hvorefter man affandt sig dermed.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget enstemmigt med 117 Stemmer. *Kommunisterne* afholdt sig dog fra Deltagelse i Afstemningen ud fra den Opfattelse, at Ansvaret for den fore-liggende Situation maatte paahvile Regeringen og Regerings-partierne, som ikke havde sørget for at forlænge Sommer-tiden paa regulær Maade.

I Landstinget gennemførtes Lovforslaget uden Forhand-ling, enstemmigt med 65 Stemmer.

---

5. Lov om det for Regulering af Arbejdslønnin-ger gældende Pristal. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 4797. — C. Sp. 1209 og 1227].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4196). 1. Beh. $2\frac{3}{5}$ (F. Sp. 4386). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hartvig Frisch, Dahl; Einer-Jensen [Formand], Otto Jensen, Levinsen, Schytz, Villumsen, Rager, A. M. Hansen [Sekretær], Knud Kristensen, Vanggaard, Arnth Jensen, Ole Bjørn Kraft, Kristen Amby og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 1119) afgivet $2\frac{5}{5}$. (Ordfører: Hartvig Frisch). 2. Beh. $2\frac{5}{5}$ (F. Sp. 4504). 3. Beh. $2\frac{6}{5}$ (F. Sp. 4532). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1713). 2. Beh. $2\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1817). 3. Beh. $2\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1822). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940.* (Lov-Tid. Nr. 276). Traadt i Kraft straks.

Forslaget til denne Lov blev forelagt Rigsdagen den 21. Maj sammen med 8 andre Lovforslag, og før Ministrenes Redegørelse for de enkelte Lovforslags Indhold fremsatte

Statsministeren nogle almindelige Udtalelser om Baggrunden for og Hensigten med det samlede Lovkompleks:

Under den Tilstand, som var indtraadt for Danmark, med Afbrydelse af den normale Handel og Standsning af sædvanlige Tilførsler, maatte det ventes, at de økonomiske Forhold vilde blive stærkt paavirket, og det havde været nødvendigt at overveje, hvilke Midler der maatte sættes ind for at afværge helt katastrofale Tilstande.

Maalet for den foreslaaede Lovgivning havde været at *undgaa en Inflation*, og derfor frembød sig ogsaa den Lønregulering, i Forhold til det beregnede Pristal, som under 31. Oktober 1939 var aftalt mellem de faglige Organisationer af Arbejdsgivere og Arbejdere. Forholdene under den hidtil forløbne Del af Krigssituationen havde medført adskillige Prisstigninger; dette gav sig Udtryk i Stigning af Pristallet og dermed atter i Lønstigning, og man maatte forudse en skæbnesvanger Udvikling. Overvejelserne havde derfor samlet sig om *Reduktion* eller *Ophævelse af den nævnte Lønregulering* og en samtidig *Fastlæggelse af Varepriserne*.

Fra Arbejdernes Side havde man erklæret sig villig til at paatage sig Byrder, men det var samtidig med Rette gjort gældende, at Arbejderne ikke *alene* vilde paatage sig Byrderne. Andre Dele af Befolkningen maatte ogsaa vise Borgersind og tage en Part, der svarede til Evner og Kræfter, og desuden maatte Samfundet sætte ind, hvad der er muligt for at *bekæmpe* den bestaaende *Arbejdsloshed* og modvirke en Forøgelse. »Tilpasning til de ændrede Forhold er nødvendig for alle i Samfundet, thi uden saadan Tilpasning vil Værdier gaa til Spilde og maaske ogsaa andet end de materielle Værdier, som Befolkningen først har for Øje.«

Kunde man undgaa Inflationens Ulykker, bringe arbejdsløse i Arbejde, tilvejebringe Erstatninger for de Raavarer og Hjelpestoffer, hvis Tilførsel er hindret, og faa Byggeriet til at trives ved Støtte til Finansiering og efterhaanden skabe nye Produktioner, vilde noget af den øjeblikkelige Tilpasning maaske kun blive fornøden for en Tid, men et rigtigt Udgangspunkt var nødvendigt. Det vilde være i Strid med Folkets og Landets Interesser, hvis Købekraften bevaredes og voksede, samtidig med at der var Frihed til at opkøbe, hvad der findes paa Lagrene, saaledes at man i Løbet af kort Tid stod paa bar Bund, men stadig afskaaret fra nye Tilførsler. »De økonomiske Love maa efterleves som andre Love. En Undladelse deraf vil være ødelæggende baade for Individet og Samfund. En Tilpasning er nødvendig, og et Samarbejde er ønskeligt, ikke alene paa Rigsdagen, men ogsaa i vide Kredse i Folket. Et Samarbejde mellem Ministerium, Erhverv og Arbejdere er i høj Grad ønskeligt, hvis dette Samarbejde

ærligt har det Maal at lette Gennemførelse af Tilpasningen, uden at den enkelte ser paa egen Fordel som det første og vigtigste.«

Det syntes at tage Tid, før den danske Befolkning helt forstod, i hvilken Situation Land og Folk befandt sig, men det maatte vel gaa op for Befolkningen, at foruden Ro og Orden krævedes der ogsaa Samarbejde og god Vilje til i Fællesskab at overvinde forhaandenværende Vanskeligheder. »Alle, der ønsker at bevare vort Land og at føre det igennem Ufredstiden, deltager i Samlingen. Skulde nogen ønske at være uden for denne Samling, kan det ikke være danske Interesser, der leder dem.«

Efter at Statsministeren havde gennemgaaet det herom handlede Lovforslag og Forslaget om Afgørelse af de mellem visse Organisationer af Arbejdsgivere og Arbejdere bestaaende Uoverensstemmelser, udtalte Ministeren, at disse var ledsaget af Forslag om *andre Love*, der tog Sigte paa at befæste Prisniveauet og formindske Arbejdsløsheden, nemlig om Priser, om Fordeling og Regulering af Arbejde, om Foranstaltninger til Fremme af Beskæftigelsen og Arbejdsanvisningen, om ekstraordinært Statstilskud til vanskeligt stillede Arbejdsløshedskasser til Lettelse ved Overgangen til Arbejdsdelingen, om Oprettelse af en Kreditfond til Fremme af Beskæftigelse ved nye Produktioner, Byggeri og andet Arbejde, samt om Begrænsning af Adgangen til Udbetaling af Udbytte og Tantieme i Selskaber.

Ved dette Kompleks af Love vilde baade Arbejdere og erhvervsdrivende blive ledet ind i en nødvendig Tilpasning. Det kunde ikke undgaas, at denne Proces vilde medføre Smerter, men den vilde antagelig ogsaa medføre den Tilfredstillelse, at Arbejdsløsheden vilde blive stærkt formindsket, og efterhaanden som man kom ind paa Erstatningsproduktioner og nye Produktioner, kunde man antagelig igen komme bort fra den foreslaaede Arbejdsdeling, der kun kunde være en midlertidig Hjælpeforanstaltning.

Lovens § 1 bestemmer, at i alle Forhold, i hvilke *Beregning af Lønninger* eller Tillæg til Lønninger sker paa Grundlag af et udregnet Pristal efter de ved Overenskomst af 31. Oktober 1939 mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Organisationer under De samvirkende Fagforbund fastsatte Regler eller efter hertil principielt svarende Regler, skal fra og med Udlobet af den ved Lovens Ikrafttræden løbende Lønningsperiode, dog senest fra og med Ugedagen efter Lovens Ikrafttrædelsesdag, det Pristal, der gælder ved Beregningen af

de paagældende Lønninger eller Tillæg til Lønninger, være det af Det statistiske Departement for *Januar 1940 beregnede Pristal.*

Afgørelsen af de Tvilsspørgsmaal, der maatte opstaa, saavel med Hensyn til Lovens Omraade som med Hensyn til Anvendelsen af dens Regler i det enkelte Tilfælde, er i § 2 henlagt til det 7 Mands Nævn, der er nedsat i Henhold til Overenskomsten af 31. Oktober 1939 mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Organisationer under De samvirkende Fagforbund, og som bestaar af 3 Repræsentanter for hver af de 2 Hovedorganisationer og Forligsinstitutionens Formand som Nævnets Formand og Opmand.

Loven gælder til *31. Marts 1941*, til hvilket Tidspunkt den omtalte Overenskomst mellem de to Hovedorganisationer har Gyldighed.

Forhandlingen i *Folketinget* ved Lovforslagets 1. Behandling drejede sig til Dels om det samlede Kompleks og gav ogsaa Partiernes Ordførere Anledning til at fremsætte almindelige politiske Udtalelser.

Hartvig Frisch (S.) betonedede, at med Afspærringen fra de oversøiske Markeder og med den ekstraordinære Knaphed paa en Række af de Varer, der tidligere normalt var indgaaet i Pristallet, vilde en fortsat Lønregulering paa Grundlag af Pristallet blive uholdbar; fra at være en Virkning vilde Lønstigningen kunne blive en Aarsag, der direkte fremkaldte Inflation. Dette havde Arbejderne ikke savnet Forstaaelse af, og Interessen inden for Arbejdernes Kreds havde derfor vendt sig til Prisregulering, Rationering, Fordeling af Byrderne og Igangsættelse af Arbejder. Naar Lovgivningsmagten nu skred til Indgreb i lovligt indgaaede Overenskomster, hæftede Arbejderne sig særlig ved den Ligelighed over for alle, som Øjeblikkets Alvor gjorde paakrævet, og det foreliggende Lovforslag havde ikke kunnet være Forhandlingsgrundlag for Socialdemokraterne, hvis det ikke havde været ledsaget af den lange Række regulerende Forslag, der gik ud paa at afbøde og fordele Byrderne.

Knud Kristensen (V.) anerkendte Statsministerens Udtalelse om, at vi i den nuværende Situation maatte tilstræbe en Tilpasning og indrette vor Økonomi efter de ændrede Forhold som baade udefra og hjemmefra var paatvunget os. Ekstraordinære Tider og særlige Forhold stillede Krav om særlige Foranstaltninger, hvad Venstre ogsaa tidligere havde erkendt ved sin Stilling til Kravet om en aktiv Handelspolitik, til Rationering, Prisregulering og Bemyndigelseslove for den

siddende Regering. I den foreliggende Situation meldte sig to Hovedopgaver. For det første bød Nødvendigheden at indføre større Selvforsyning og i størst muligt Omfang at forsyne Befolkningen med de mest elementære Livsfornødheder: Føde, Brændsel, Boliger og Klæder. Dernæst maatte Beskæftigelsen søges fremmet saa stærkt som muligt, og det baade af forsyningsmæssige og af moralske Grunde. Ved Løsningen af denne Opgave maatte det tages i Betragtning, at de for Virksomhederne økonomisk ansvarlige fik en beskeden Fortjeneste af deres Virksomhed, og at Lønmodtagerne blev økonomisk interesserede i at modtage Arbejdet. Efter Talerens Mening var Leveomkostningerne i Almindelighed et forkert Grundlag for Regulering af Arbejds lønningerne; det afgørende for Lønnen Højde maatte være Virksomhedernes Afkastningsevne, og det gjaldt om at finde det Niveau, hvor det størst mulige Antal produktive Virksomheder kunde betale Lønnen. En Fortsættelse af den hidtidige Pristalsregulering kunde vel nok blive til Fordel for de fuldt beskæftigede og højst lønnede Arbejdere, men den samlede Arbejderklasse og Samfundet som Helhed vilde tabe betydeligt derved. Hertil kom, at Lønniveauet, hvis der skulde være Ligelighed, maatte staa i det rette Forhold til Prisniveauet, til de Priser, som Eksporterhvervene kan opnaa paa det udenlandske Marked.

Efter *Ole Bjørn Krafts* (K. F.) Mening maatte det afgørende i Situationen være at standse Pristalsreguleringssystemet, som sikkert vilde føre ud i Inflation og berøve os Muligheden for en gunstig Udnyttelse af vore Produktionsmuligheder, virke produktionslammende og give Arbejdsløshedens Vækst frit Løb. Men Udnyttelsen af enhver Produktionsmulighed var nødvendig, hvis Befolkningens Behov blot i nogen Grad skulde kunne tilfredsstilles. Den allerede stedfundne Rationering havde ogsaa taget Grunden bort for Pristallets Beregning, som forudsætter et fuldt Forbrug, og Rationeringen vilde sikkert blive yderligere skærpet. Taleren var i øvrigt enig med Knud Kristensen i, at en Opretholdelse af Pristalsreguleringssystemet vilde have ramt Arbejderbefolkningen haardere end andre Befolkningsdele. Det foreliggende Lovforslag tilvejebragte Grundlaget for at udnytte alle Produktionsmuligheder og bevare et fast Hold i den økonomiske Udvikling. Til denne afgørende og fundamentale Løsning af Pristalsreguleringssystemet var knyttet en Række andre Forslag, dels saadanne, som havde naturlig Tilknytning dertil, f. Eks. Prisreguleringsforslaget, dels Forslag, der havde en indre psykologisk Forbindelse dermed, idet de bidrog til at skabe Forstaaelse af, at de forringede økonomiske Vilkaar maa deles af alle Dele af Befolkningen. Denne Motivering havde ogsaa været bestemmende for de Konservatives Holdning.

Rager (R. V.) stillede det Spørgsmaal, hvorfor nu Arbejderne skulde være de første til at mærke, at der bremses, og besvarede det med, at det var nødvendigt at begynde dér. Men det maatte da være naturligt, at man samtidig — som det ogsaa var sket gennem det foreliggende Kompleks — søgte i videst muligt Omfang at holde dem skadesløse paa anden Vis og lade ogsaa de Dele af Samfundet, som ikke mærker Nedgang i Indtægterne, hvis det offentlige ikke griber ind, faa Lov til at mærke, hvad der sker. Hvis Det radikale Venstre skulde have skrevet disse Lovforslag, var et og andet blevet anderledes, men Partiet følte sig bundet til Forslagene og troede, at der i dem var mangt og meget, som vilde blive til Gavn for Samfundet, og at man var kommet saa nær det rigtige, som det havde været muligt.

Valdemar Thomsen (B.) saa een stor Fiasko baade i de mellem Partierne førte Forhandlinger og det foreliggende Resultat: Man var enedes om ved Lov at ophæve en Overenskomst, der aldrig burde have set Dagens Lys, og som en Erstatning for det Samfundssind, Fagforeningerne derved blev tvunget til at vise, betaltes der dem 20 Mill. Kr. kontant, og desuden oprettedes en Krisefond til Støtte for Beskæftigelsen paa 100 Mill. Kr. Taleren protesterede mod den Udtalelse af Statsministeren, at de, der ikke vilde deltage i den Samling, der nu var lagt op til, ikke kunde ledes af danske Interesser, og vendte sig tillige mod den Betragtning, at det næsten udelukkende var Begivenhederne den 9. April, der havde medført de bestaaende økonomiske Vanskeligheder; Regeringens uforsvarlige økonomiske Politik i Forbindelse med Englands haardhændede Nedsækering af Priser og Kontingenter havde forud for den 9. April medført en katastrofal Udvikling, der uden en 9. April vilde have ført til fuldstændig økonomisk Sammenbrud for Landet. — Knud Kristensen havde givet Udtryk for det helt rigtige i sin Tale om Fremtidens økonomiske Opgaver, men det var nedslaaende at se de Konklusioner, Venstre drog af sine Præmisses. Det foreliggende Lovforslag var ikke formet saaledes, at Lønningerne kom til at staa i Forhold til Produktionens Størrelse og Landets Eksportindtægter. Opgaven maatte nu være at faa tilstrækkelig Afsætning for vor Eksport og fuld Markedspris for vore Landbrugsprodukter paa det tyske Marked; en Prisforhøjelse for Landbrugets Produkter vilde være Forudsætningen for en Udvikling i Retning af et højere Lønniveau. Medens et tidssvarende økonomisk Program maatte indeholde Bestemmelser til effektiv Løsning af Problemet om det rette Forhold mellem Lønninger og Produktionspriser samt en dybtgaaende Rentesækning og Tilpasning af Statens Udgiftsbudget efter Skatteevnen, maatte de foreliggende Forslag

betragtes som forholdsvis smaa Ting, dels som Misforstaaelser, dels som fortsat Lapperi følgende den gamle Fagforeningslinie.

Oluf Pedersen (D. R.) var tilfreds med Lovforslaget, ikke mindst efter at der først var sat ind mod Vareprisstigningen. Forslagets Forudsætning var, at Livsfornødenheder ikke steg i Pris, og i saa Fald var det urimeligt at tro, at Loven vilde blive til Skade for Arbejderne. Derimod kunde Taleren ikke anbefale at stemme for Lovforslaget om Fordeling af Arbejdet og det dermed i Forbindelse staaende Forslag om Statstilskud til Arbejdsløshedskasserne. — Det var en uheldig Udtalelse af Statsministeren, at alle Danske maatte støtte disse Forslag, men Statsministeren havde Ret i, at man ikke burde spekulere i Utilfredshed; det vilde altid hævne sig i det lange Løb, og særlig under de givne alvorlige Forhold. Der var heller ikke Grund dertil, for baade Bonde og Arbejder har en høj Levestandard i Danmark. Men Fremtidens Danmark vilde antagelig ikke blive saa rigt, at der blev Raad til at opretholde Udbytningen. Det, der var tabt udadtil, ved Tab af Samhandelen, maatte vindes indadtil ved en retfærdigere Fordeling.

Aksel Larsen (D. K.) syntes ikke, at Motiveringen for Lovforslaget var meget værd, for Regeringen kunde, hvis den vilde, have forhindret de stedfundne Prisstigninger. Naar Regeringens Maal var en Reduktion eller Ophævelse af Pristalsreguleringen og en samtidig Fastlæggelse af Varepriserne, maatte man fra 9. April have hindret enhver Prisstigning og saa have erklæret: Naar Arbejderne har faaet Reguleringen efter Aprilpristallet, bliver der ikke flere Reguleringer — den sidste Erklæring kunde man imidlertid godt have sparet, for hvis man standsede Prisstigningerne, vilde der ikke indtræffe flere Pristalsreguleringer. Her var Tale om en Nedsækning af Arbejdernes Lønniveau efter en hidtil ukendt Maalestok, og det var ganske urigtigt at karakterisere Lovkomplekset saaledes, at Pristalsreguleringsloven var ledsaget af en Række afbødende Lovforslag, der fordelte Byrderne. Hvis man ønskede at komme ud af det, som Nationalbankdirektør Bramsnæs havde kaldt den onde Cirkel, kunde det være sket ved at gøre en Ende paa Prisstigningen. Man kunde have foretaget en passende Beslæglæggelse af den nødvendige Del af Kapitalisternes Formue. Men Regeringen havde i Stedet for valgt for enhver Pris at værne de rige, at alliere sig med Reaktionen og lægge Byrderne paa Arbejderklassen.

Frits Clausen (N. A.) nedlagde ligesom Valdemar Thomsen Indsigelse mod Statsministerens Udtalelse om, at de, der ikke vilde være med i Samlingen, ikke kunde lade sig lede af danske Interesser, og han syntes, at Statsministeren og hans

Partifæller skulde gaa meget stille med Dørene, naar de vilde rette Behøjeelser mod anderledes politisk tænkende ud fra nationale Ansvarlighedsgrunde. I en kort kritisk Gennemgang af de enkelte Lovforslag dvælede Taleren særlig ved Forslaget om Begrænsning af Adgangen til Udbetaling af Udbytte og Tantième i Aktieselskaber, og han hævdede, at hvad der var af godt i dette Lovforslagskompleks, havde Regeringen allerede kunnet tage Hensyn til, hvis den havde lyttet til de Forslag, som man fra nationalsocialistisk Side allerede i Efteraaret stillede til Regeringens Raadighed, men som Regeringen da afviste med Ord som Diletanteri og Taagesnak. Derfor var Regeringen nu stillet i den kedelige Situation, at den maatte søbe den Kaal, som den selv havde spyttet i.

Jens Møller (Sl. P.) advarede mod Udbredelse af den Opfattelse, som syntes at deles af mange, at indtil Marts 1940 var alt saare godt, men efter den 9. April indtraf det store Ragnarok; en saadan Opfattelse gav ikke et korrekt Billede af Udviklingen, og den kunde have skadelige Virkninger for den fremtidige økonomiske Udvikling. Naar Vanskelighederne nu traadte særlig tydeligt frem, laa det i, at Situationen var mere afklaret, og at Reserverne i høj Grad var opbrugt. Men Marts 1940 havde bragt det danske Erhverv et knusende Slag fra England baade gennem Nedskæringen af Kontingenterne for Landbrugsvarer, gennem Priser, der til Dels laa langt under Produktionsomkostningerne, og ved at England fremdeles var uvilligt til at betale en overskydende Eksport med Valuta. Danmark kunde være overbevist om, at der fra Tysklands Side vilde blive gjort alt, hvad Situationen tillod, for at holde Gang i det udmærkede Produktionsapparat saavel i Landbrug som i Industri; men man maatte forstaa, at Forholdene med Hensyn til Levering af Raastoffer og Fabrikater for Øjeblikket var vanskelige, og Danmark burde selv hjælpe til paa Transportomraadet. Man burde ogsaa oplyse de danske Arbejdere, som tager Arbejde i Tyskland, om, at de ved deres Indsats i de raastof- eller vare-skabende Miner eller Fabrikker bidrager til at forsyne deres Fædreland med Ting, som er nødvendige til yderligere Beskæftigelse herhjemme. Det var i øvrigt Talerens Opfattelse, at der var mange Muligheder, som dansk Videnskab og Teknik kunde udnytte; men der maatte en Ændring til i Indstillingen over for de Muligheder, der frembød sig: Kapitalens Interesse og Rentemuligheder maatte staa tilbage for Folkets Velfærd. — Den 9. April havde bragt dansk Erhvervsliv i nærmere Forbindelse med det tyske, og det var Talerens Haab, at Resultatet heraf maatte blive et frugt-bart Samarbejde, der saa ogsaa vilde føre til en bedre Forstaaelse mellem de to Folk.

Det skal i denne Forbindelse yderligere anføres, at *Svend E. Johansen*, som sammen med 7 andre Medlemmer af Folketinget, tilhørende Bondepartiet og Danmarks national-socialistiske Arbejderparti, gennem Ritzaus Bureau havde udsendt en Protest mod den Maade, hvorpaa Kriselovskomplekset blev behandlet, ved 3. Behandling af Lovforslaget om Fordeling og Regulering af Arbejde meddelte, at han vilde undlade at stemme ved Afstemningen over samtlige Forslag.

Folketingets Udvalg indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Vedtagelsen skete med 89 Stemmer mod 3 (Komunister); 5 — deriblandt Bondepartiets Medlemmer — stemte hverken for eller imod.

Under Forhandlingerne i *Landstinget* fremhævede *Halfdan Hendriksen* (K. F.), at det langtfra vilde være tilstrækkeligt at gennemføre de foreliggende 9 Forslag. Sociallovgivningen maatte tages op til Undersøgelse snarest muligt, da det var umuligt for Landet at opretholde den nuværende Sociallovgivning paa alle Punkter, og Spørgsmaalet om Arbejdspligt trængte sig ogsaa mere og mere i Forgrunden. I den Anledning udtalte *Statsministeren*, at han vilde lade Planen om Sociallovgivningens Revision og Arbejdspligtens Indførelse ligge, indtil de blev aktuelle.

Lovforslagets Vedtagelse i Landstinget skete med 54 Stemmer uden Modstemmer (*J. S. Foget* [B.] undlod at stemme).

---

6. Lov om Afgørelse af de mellem visse Organisationer af Arbejdsgivere og Arbejdere bestaaende Uoverensstemmelser. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 4801. — C. Sp. 1205 og 1229].

Fremsat i *Folketinget* $21/5$ (F. Sp. 4199). 1. Beh. $23/5$ (F. Sp. 4354). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Otto Jensen, Alfred Andersen, Fr. Andersen, Einer-Jensen, Hinrichsen, Levinsen [Formand], Carl Petersen, Rager, A. M. Hansen [Sekretær], Løje, Jørgen Gram, Øllgaard, Ole Bjørn Kraft, Falk-Jensen og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 1121) afgivet $25/5$. (Ordfører: Otto Jensen). 2. Beh. $25/5$ (F. Sp. 4484). 3. Beh. $26/5$ (F. Sp. 4530). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1725). 2. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1818). 3. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1822). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 275). Traadt i Kraft straks.

Loven er et Led i det Kompleks af 9 Love, der efter forudgaaende Forhandlinger mellem de i Regeringen repræsenterede Partier gennemførtes paa Rigsdagen i Slutningen af Maj 1940 (se Side 85).

Hovedbestemmelserne er, at de Spørgsmaal, der omfattedes af Forligsinstitutionens Mæglingforslag af 3. April 1940 vedrørende Slagterier, Mejerier, Skovarbejde, Dræningsarbejder, Sukkerroearbejde og forskelligt andet Landbrugsarbejde, afgøres af en af Statsministeren nedsat *Voldgiftsret* paa 4 Medlemmer, nemlig en af Ministeren valgt Højesteretsdommer som Formand, et Medlem, udpeget af Forligsinstitutionen, og 2 Medlemmer, hvoraf det ene skal være en paa det landøkonomiske Omraade sagkyndig, udpeget af Den faste Voldgiftsret. Ingen af Voldgiftsrettens Medlemmer maa tilhøre nogen Arbejdsgiver- eller Arbejderorganisation. Ved Stemmehed er Formandens Stemme afgørende.

Yderligere bestemmes det i Loven, at Voldgiftsrettens Afgørelser træffes inden Udløbet af 10 Dage efter Lovens Ikrafttræden, at Kendelsen ikke kan give de nye Arbejdsvilkaar Gyldighed ud over 1. April 1941, at Unkladelse af at efterkomme Voldgiftsrettens Afgørelser vil være at behandle som Brud paa Overenskomstforhold og saaledes kunne indankes for Den faste Voldgiftsret til Paakendelse og eventuel Ikendelse af Bod og Erstatning, samt at det i det Tidsrum, for hvilket Overenskomsterne bliver gældende efter Voldgiftsrettens Afgørelser, er forbudt inden for de Omraader, som disse Overenskomster dækker, at iværksætte Lockout eller Strejke. (Overtrædelser af dette Forbud kan efter Begæring af en af Parterne eller efter Bestemmelse af Den faste Voldgiftsret optages til Behandling af nævnte Ret til Afgørelse efter Reglerne om ulovlige Arbejdsstandsninger).

Ved 1. Behandling i *Folketinget* udtalte *Otto Jensen* (S.), at Socialdemokraterne gerne havde set, at Sagen blev endeligt afgjort i Rigsdagen ved Lovfæstelse af Mæglingforslaget, saaledes som det ogsaa tidligere var sket i lignende Tilfælde. Voldgiftsretten kunde næppe ventes at gøre Arbejdet bedre. I Betragtning af den alvorlige Situation skulde Taleren dog ikke gøre alvorligere Indvendinger mod den foreslaaede Løsning, idet han nærede den Opfattelse, at Voldgiftsretten ikke kunde komme til andet Resultat, end at de paagældende Arbejdergrupper retfærdigvis burde stilles lige med andre Løn-

arbejdere med Hensyn til Dyrtidstillæg. — Medens Otto Jensen var tilfreds med, at Forligsinstitutionen fik Lejlighed til at udpege et Medlem af Voldgiftsretten, mente *Loje* (V.), at det var en alvorlig Svaghed, at det ene af de 3 Medlemmer, hvoraf Voldgiftsretten efter Regeringens Forslag skulde bestaa, skulde udpeges af Forligsinstitutionen. Naar man nu prøvede paa at nedsætte en neutral Domstol med den Opgave at træffe en fuldkommen uhildet Afgørelse, kunde det ikke paa Forhaand anses for givet, at Mæglingforslaget blev op-højet til Lov. Det var af overordentlig Vigtighed, at man fra alle Sider havde Tillid til, at Voldgiftsretten vilde træffe saa upartiske Beslutninger som muligt, og Venstre ønskede derfor, at den paatænkte Repræsentant for Forligsinstitutionen blev erstattet med en saglig Kraft, som ikke i den Henseende havde nogen Fortid. Dette Synspunkt fik Tilslutning af *Victor Larsen* (K. F.), medens *Rager* (R. V.) gjorde gældende, at Voldgiftsretten gennem en Repræsentant for Forligsinstitutionen kom til at raade over betydelig større Sagkundskab, end det ellers vilde være Tilfældet, og at Forligsinstitutionen derfor netop burde være repræsenteret under de foreliggende Forhold, hvor der ikke i Forvejen findes en fast Voldgiftsinstitution. *Oluf Pedersen* (D. R.) havde heller ikke noget at indvende herimod, men han ønskede Rettens Formand beskikket af Højesteret, ikke af Statsministeren.

Aksel Larsen (D. K.) tog Afstand fra Lovforslaget, der forekom ham besynderlig malplaceret. Hvis Rigsdagen absolut skulde beskæftige sig med denne Sag, burde det ske ved at ophøje Forligsinstitutionens Mæglingforslag til Lov, saaledes som det i foregaaende Aar var sket, naar et Mæglingforslag var forkastet af Arbejderne, men vedtaget af Arbejdsgiverne, medens Forholdet her var det omvendte. Arbejderne kunde ikke med Tryghed overlade en Voldgiftsret, bestaaende af 2 Højesteretsdommere og 1 Direktør eller eventuelt 3 Højesteretsdommere, at afgøre, hvor meget Landarbejdere, Skovarbejdere, Mejerister eller Slagteriarbejdere skal have i Løn.

Valdemar Thomsen (B.) hævdede, at Forslaget førte til et Lønniveau, der laa 15—17 pCt. over det nuværende, og som var fuldstændig uden Forbindelse med Landbrugets Betalings-evne. Indtil der sikredes Landbruget en Nettoløn, der i Forhold til den enkeltes Evne, Energi og Uddannelse ikke var ringere end det, der tjenes i andre Erhverv, vilde Bondepartiet paa det kraftigste modsætte sig enhver yderligere Belastning af Erhvervets Omkostninger. Taleren udtrykte Partiets Standpunkt i følgende *Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen*:

»Idet Folketinget erkender, at Arbejdere, der direkte eller indirekte beskæftiges af Landbruget, har Krav paa en Løn, der ikke er ringere end den, andre tjener, og at Forudsætningen for, at dette kan ske, er, at Landbrugets Udøvere faar Indtægter, der svarer til Byerhvervenes, opfordrer Tinget Regeringen til omgaaende at søge iværksat Foranstaltninger, der sætter Landbruget i Stand til at betale forøgede Lønninger, og gaar dermed over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Denne Paastand forkastedes med 97 Stemmer mod 7. Bondepartiet stemte derefter imod Lovforslaget.

I nogle replicerende Udtalelser gjorde *Statsministeren* gældende, at Forligsmandens Forslag indeholdt en Sammenblanding af Dyrtidstillægsforanstaltninger, Lønvilkaar og forskelligt andet, som maaske var rigtig i den paagældende Situation, men ikke umiddelbart egnet til Gennemførelse i den nu foreliggende Situation. Over for de af Løje og Victor Larsen udviklede Synspunkter udtalte Ministeren, at han betragtede Forligsinstitutionen som en temmelig nødvendig Faktor i en Voldgiftsret, der skulde behandle saa forskelligartede og i hvert Fald paa visse Punkter udviklede Spørgsmaal.

I *Folketingets Udvalg* blev det foreslaaet, at et Medlem af Voldgiftsretten skulde udpeges af Landøkonomisk Driftsbureau. Herom kunde der dog ikke opnaas Enighed. Derimod samledes Udvalget om at foreslaa *Voldgiftsretten udvidet* med et af Den faste Voldgiftsret udpeget Medlem, som skal være sagkyndig paa det landøkonomiske Omraade. Samtidig foreslog Udvalget at tilføje Bestemmelsen om, at Formandens Stemme er afgørende ved Stemmeligbed, og at forlænge Fristen for Rettens Afgørelse fra 7 til 10 Dage. Disse Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Rækkevidden af *Forbudet mod Strejker og Lockouter* henholdt Udvalget sig til en Udtalelse af Statsministeren ved Sagens 1. Behandling (F. Sp. 4375—76).

Endelig drøftede Udvalget Tanken om at aabne Adgang til at indbringe for Voldgiftsretten eventuelle Uoverensstemmelser om Overenskomster mellem Arbejderorganisationer og saadanne Arbejdsgivere i Land- og Skovbrug, som ikke tilhører de i Loven nævnte Arbejdsgiverforeninger. Man ansaa imidlertid ikke en saadan Udvidelse af Lovens Rammer for nødvendig.

Med de ovennævnte Ændringer gennemførtes Lovforslaget i Folketinget med 91 Stemmer mod 5 (4 stemte hverken for eller imod), i Landstinget med 53 Stemmer mod 1 (Bondepartiet).

7. Lov om Udbetaling af Hædersgaver til efterladte efter faldne og til saarede den 9. April 1940. (Statsminister *Stauning*). [A. Sp. 4971. — C. Sp. 1325 og 1961].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{7}$ (F. Sp. 4811). 1. Beh. $\frac{3}{7}$ (F. Sp. 4852). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hedtoft-Hansen [Formand], Nina Andersen, Poul Hansen, Hinrichsen, M. Larsen, P. Mortensen, Villumsen, Kristian Nygaard [Sekretær], Jensen [Gørding], Arnth Jensen, Julin, Erik Appel, Westermann, Ole Bjørn Kraft og Petersen [Røj]). Betænkning (B. Sp. 2209) afgivet $\frac{3}{7}$. (Ordfører: Hedtoft-Hansen). 2. Beh. $\frac{3}{7}$ (F. Sp. 4863). 3. Beh. $\frac{3}{7}$ (F. Sp. 4865). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{4}{7}$ (L. Sp. 1989). 2. Beh. $\frac{4}{7}$ (L. Sp. 2000). 3. Beh. $\frac{4}{7}$ (L. Sp. 2001). *Loven stadfæstet 10. Juli 1940.* (Lov-Tid. Nr. 378).

Ved Begivenhederne den 9. April faldt af den danske Hærs Personale 13 Mand samt 3 af Grænsegendarmeriet. Af disse 16 Mand var 6 gifte; 2 efterlod sig Børn under 18 Aar. 23 Mand af Hærens Personale blev saaret. Af disse var 2 svært saarede og har maattet underkastes Amputationer, 11 var paa Tidspunktet for Lovforslagets Fremsættelse endnu paa Hospitalet, medens 10 var hjemsendt.

Denne Lov er et Udtryk for Danmarks Anerkendelse over for de Personer af Hæren og Grænsegendarmeriet, som den 9. April satte deres Liv til eller blev saaret under Udøvelsen af deres Tjeneste som Værn for Fædrelandet, idet der af Statsministeren kan tillægges *efterladte**) efter de faldne saavel som de *saarede* en Hædersgave af Statskassen.

Lovens § 2 giver Statsministeren Bemyndigelse til efter Forhandling med Forsvarsministeren og Finansministeren og med Tilslutning fra Rigsdagens Finansudvalg at fastsætte *Størrelsen af Hædersgaven i de enkelte Tilfælde*, ligesom der paa samme Maade af Statsministeren gives nærmere Bestemmelser om Reglerne for Oppebæring, Udbetaling og eventuelt Bortfald af Hædersgaverne. Der vil altsaa blive foretaget et *Skøn* med Hensyn til Hædersgavernes Størrelse.***) Loven indeholder dog følgende *Minimumssatser* eller *faste Satser*:

*) Med dette Udtryk er tænkt paa nærstaaende Paarørende, bl. a. med Hensyntagen til faktisk Forsørgerforhold.

**) Ved 2. Behandling i Folketinget oplyste Udvalgets Ordfører, at det ved den skønmæssige Fastsættelse af Ydelserne er Meningen at lade disse være i Overensstemmelse med de for Søfolk fastsatte Ydelser.

- a. For *Enken* efter en falden skal Hædersgaven udgøre mindst 800 Kr. aarlig.
- b. Til hvert *Barn*, over for hvilket den faldne havde Forsørgerpligt, ydes der 200 Kr. aarlig indtil Barnets fyldte 18. Aar.
- c. Hædersgaven til en *saaret* skal være mindst 800 Kr. een Gang for alle.
- d. For den, hvem Saaret har paaført en *Invaliditet*, der vedvarende forringer hans Erhvervsevne med Halvdelen eller derover, skal Hædersgaven udgøre 800 Kr. aarlig + Børnetillæg, jfr. Punkt b.

Det under a. nævnte Minimumsbeløb ydes uden Hensyn til, hvad vedkommende maatte faa i Pension, i Henhold til Ulykkesforsikringsloven eller i Medfør af Invalididentelovgivningen. Beløbet kan imidlertid gøres større, idet man herved paa den ene Side kan tage Hensyn til, hvad Sømandsenker efter Lov Nr. 93 af 20. Marts 1940 (Nr. 157) kan faa, paa den anden Side ogsaa kan tage i Betragtning, hvad Enken vil faa i Pension el. lign.

Bestemmelserne om Hædersgave til saarede rummer Mulighed for senere Regulering under Hensyn til Invaliditetsgraden. I Detailbestemmelserne har man tænkt sig optaget en Regel om, at Enken efter en saaret, der oppebærer aarlig Ydelse, under visse Forudsætninger kan indtræde i denne Ydelse, jfr. Loven af 20. Marts 1940 § 1.

I § 3 bestemmes, at hvis nogen, der oppebærer en Hædersgave efter denne Lov, foretager Handlinger, som efter Folkeforsikringslovens § 38, 2. Stykke, Nr. 2 og 3, jfr. samme Lovs § 55, vilde udelukke den paagældende fra at oppebære Invalide- eller Aldersrente, *bortfalder* Hædersgaven for stedse.

Ifølge § 4 *medregnes Hædersgaven ikke ved Fastsættelse af Renter* i Forhold til Folkeforsikringsloven *eller ved Fastsættelse af Bidrag* i Henhold til Forsorgslovens Kap. XV og XVI.

Endelig foreskriver § 5, at Hædersgaven ikke kan overdrages, pantsættes eller gøres til Genstand for Retsfølgning.

Lovforslaget blev anbefalet fra alle Sider, af *Frits Clausen* (N. A.) med Paaberaabelse af, at Spørgsmaalet først var rejst af hans Gruppe (jfr. C. Nr. 15). Det gennemførtes uændret og vedtoges enstemmigt i begge Ting.

8. Midlertidig Bevillingslov for Finansaaret 1940
—41. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 3453. — C. Sp. 345 og 393].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3294). 1. Beh. $1\frac{18}{3}$ (F. Sp. 3455). 2. Beh. $1\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3488). 3. Beh. $1\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3534). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{6}{3}$ (L. Sp. 1258). 2. Beh. $2\frac{6}{3}$ (L. Sp. 1272). 3. Beh. $2\frac{7}{3}$ (L. Sp. 1274). *Loven stalfæstet 30. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 141).

Loven var fremkaldt af, at de Forudsætninger, hvorunder Finanslovsforslaget blev udarbejdet, var afgørende forrykket siden Rigsdagssamlingens Begyndelse, og at Spørgsmaal af indgribende Betydning saavel for Udgifternes som for Indtægternes Vedkommende endnu stod uafgjort hen paa Tidspunktet for Lovforslagets Fremsættelse, hvortil kom, at Behandlingen af de omfattende Ændringer, som det maatte anses for nødvendigt at foretage med Hensyn til de almindelige Bevillinger, vilde medføre et langt større Arbejde end sædvanligt.

Lovteksten er affattet i nøje Overensstemmelse med Grundlovens § 47 og svarer ganske til Midlertidig Bevillingslov af 31. Marts 1927 (Aarbog 1926—27, Side 115). Ligesom den Gang er der ikke fastsat nogen Begrænsning af den midlertidige Lovs Gyldighedstid, men Finansministeren udtalte ved Lovforslagets Fremsættelse, at Regeringen selvfølgelig vilde bestræbe sig for at søge den ordinære Finanslov gennemført saa hurtigt, som Forholdene tillod det. Under Forhandlingen i Folketinget udtalte Ministeren yderligere, at han vilde regne med, at to Maaneder vilde være en rimelig Frist for Tilvejebringelsen af den endelige Finanslov.

I Anledning af Udtalelser af *Himmelstrup* (V.) erklærede Finansministeren, at han var enig i, at saa længe Tillægsbevillingsloven for 1939—40 ikke var vedtaget, maatte det være Finansloven for dette Finansaar, der alene var normgivende med Hensyn til de Udgifter, der kunde afholdes.

Lovforslagets Vedtagelse skete i begge Ting uden Modstemmer, men i Folketinget tilkendegav 5 Medlemmer, at de hverken ønskede at stemme for eller imod.

---

9. Finanslov for Finansaaret fra 1. April 1940 til 31. Marts 1941. (Se Side 46).

---

10. Lov om Tillægsbevilling for Finansaaret fra 1. April 1939 til 31. Marts 1940. (Se Side 73).

11. Normeringslov for Finansaaret 1940—41. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 3265. — C. Sp. 433 og 493]. Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2933). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3054). Henvist til Lønningsudvalget (se Side 25). Betænkning (B. Sp. 533) afgivet $\frac{29}{3}$. (Ordfører: Holger Eriksen). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3863). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3914). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1484). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1496). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1498). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 146).

Under Hensyn til den Situation, som Krigsforholdene havde fremkaldt for Statsfinanserne, blev Normeringsloven for 1940—41 begrænset mest muligt, idet man ved Lovens Udarbejdelse fulgte følgende *Retningslinier*: 1. *Nye Stillinger* skulde kun kunne oprettes, hvor ganske særlige Omstændigheder gjorde saadan Oprettelse paakrævet; fast Ansættelse er dog givet til en Del Personale, som med fast Ansættelse for Øje var antaget i Aspirantstillinger; men bortset fra Politiet, Hæren og Søværnet, hvor ekstraordinære Forhold har gjort sig gældende, er Antallet ubetydeligt. 2. *Oprykning i Lønningsklasse* burde dernæst kun ske rent undtagelsesvis og da under Forudsætning af, at den paagældende Stilling siden dens Placering i Lønningsklasse var ganske forandret i Henseende til Arbejdets Omfang eller Beskaffenhed. 3. Endelig skulde Oprettelse af *Avancementsstillinger* ikke finde Sted. Afgivelser fra sidstnævnte Synspunkt er dog sket paa to Punkter; der er i Henhold til tidligere truffen Aftale ligesom i Fjor foretaget Oprykning af 30 Stillinger som *Overportør* af 2. Grad til Overportør af 1. Grad (Aftalen omfatter i alt ca. 210 Stillinger og skal gennemføres i Løbet af 7 Aar), og i Forbindelse med tidligere stedfundne Ændringer er der foretaget en Omordning inden for *Vandbygningsvæsenet* med deraf følgende Forandringer i Placeringerne.

Den af Normeringsloven flydende *Merudgift* er beregnet til 350 000 Kr. Deraf falder ca. 290 000 Kr. paa Justitsministeriet (særlig Politiet) og de militære Ministerier. Alle de

øvrige Styrelser tilsammen vil altsaa kun faa en Merudgift paa ca. 60 000 Kr. For disse Styrelser var Merudgiften ved Normeringsloven for 1939—40 ca. 400 000 Kr. Paa Grund af de større Udgifter vedrørende Politiet og de militære Ministerier bliver det samlede Resultat paa Normeringsloven for 1940—41 dog kun ca. 120 000 Kr. lavere end det foregaaende Aar.

Under Sagens Behandling i Folketinget foretoges efter Forslag af Finansministeren en halv Snes Ændringer i Lovforslaget. Disse Ændringsforslag var tiltraadt af hele Udvalget. Derimod var der i Udvalget Meningsforskel om en Bestemmelse i Forslaget, hvorved der tildeltes *Pensionsret til Formanden for Statens Husholdningsraad*, Fru Karen Braae. Udvalgets Flertal (Socialdemokrater og Radikale) tiltraadte denne Bestemmelse med den Motivering, at Fru Braae havde opgivet sin pensionsberettigede Stilling i Københavns Kommunes Tjeneste for at kunne varetage det nævnte Hverv i Statens Tjeneste, og at der paa Normeringslovene i flere Tilfælde var tilvejebragt Hjemmel for bevillingsmæssig Pensionsret under tilsvarende Omstændigheder. Et Mindretal (Venstre og Konservative) ønskede derimod Bestemmelsen udeladt af Forslaget; Venstres Ordfører henviste til, at Hovedbestemmelsen i Tjenestemandsløven om Aldersgrænsen for Ansættelse med Pensionsret vilde blive gennemhullet ved en saa væsentlig Afvigelse som i det foreliggende Tilfælde, og fra konservativ Side føjede man hertil, at Løven om et Husholdningsraad skulde revideres i Løbet af et Aar eller halvandet. Ændringsforslaget forkastedes med 53 Stemmer mod 28.

Lovforslagets Vedtagelse skete i Folketinget enstemmigt med 86 Stemmer (2 stemte hverken for eller imod), i Landstinget enstemmigt med 53 Stemmer.

---

12. Lov om Udstedelse af 4¹/₂ pCt.s Statsgældsbeviser. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2457. — Sp. C. 31 og 33].

Fremsat i *Folketinget* ⁹/₁₁ (F. Sp. 725). 1. Beh. ⁹/₁₁ (F. Sp. 727). Henvist til Finansudvalget (se Side 25). Betænkning (B. Sp. 31) afgivet ⁹/₁₁. (Ordfører: Fr. Andersen). 2. Beh. ⁹/₁₁ (F. Sp. 740). 3. Beh. ⁹/₁₁ (F. Sp. 742). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁰/₁₁ (L. Sp. 194). 2. Beh. ¹⁰/₁₁ (L. Sp. 203). 3. Beh. ¹⁰/₁₁ (L. Sp. 204). *Løven stadfæstet 10. November 1939.* (Lov-Tid. Nr. 396).

Loven bemyndiger Finansministeren til Udstedelse af $4\frac{1}{2}$ pCt.s Statsgældsbeviser til et samlet Paalydende af $65\frac{1}{2}$ Mill. Kr. for at tilvejebringe Midler til Indfrielse af de ifølge § 2 i Lov Nr. 115 af 7. April 1936 udstedte, pr. 15. November 1939 forfaldende 4 pCt.s Statsgældsbeviser til samlet Paalydende $65\frac{1}{2}$ Mill. Kr. — Statsgældsbeviserne udstedtes den 15. November 1939 og forfalder til Betaling den 15. Maj 1941. De er forsynet med Rentekuponer lydende paa $2\frac{1}{4}$ pCt. halv-aarlig Rente, som forfalder til Betaling hver 15. Maj og 15. November, første Gang 15. Maj 1940.

I Bemærkningerne til Lovforslaget oplystes det, at et *Kon-sortium* gennem Danmarks Nationalbank havde givet Tilbud paa Overtagelse af 60 Mill. Kr. af de nævnte Statsgældsbeviser til en Kurs af $98\frac{3}{4}$ pCt., medens Konsortiet forpligtede sig til at udbyde dem til en Kurs af $99\frac{1}{4}$ pCt. De resterende $5\frac{1}{2}$ Mill. Kr. skulde overtages af Staten, saa at der derigennem ved Finanshovedkassen kunde ske Ombytning af de i Finansministeriet indskrevne, pr. 15. November forfaldende Statsgældsbeviser.

Under Forhandlingerne i *Folketinget* udtalte *Finansministeren*, at det havde været ønskeligt, om en Del af Laanet kunde være optaget som et langfristet Laan. Det forbød Forholdene imidlertid, og man var da kommet til det Resultat, at den foreslaaede Løbetid paa $1\frac{1}{2}$ Aar var den, der under de foreliggende Omstændigheder vilde give den billigste Rente. I øvrigt havde Finansministeren en vis Tro paa, at vi kunde komme ind i en Periode med mindre stramme Forhold paa Pengemarkedet. Den Anspændthed, som gjorde sig gældende, stod i Forbindelse med de meget store Varekøb, der havde fundet Sted, og det var ikke sikkert, at en saadan Beslaglæggelse af likvide Midler vilde vare ved i Aarevis.

Lovforslaget vedtoges uændret af begge Rigsdagens Ting, i *Folketinget* med 89 Stemmer mod 2, i *Landstinget* enstemmigt med 50 Stemmer. Imod det gik kun Retsforbundet, der ud fra sin principielle Opfattelse maatte tage Afstand fra Op-tagelsen af et Statslaan og ønskede, at Staten i Stedet for opkrævede en Formueafgift.*)

*) Skønt Vilkaarene for Laanet var fastsat saaledes, at de nye Statsgældsbeviser afkaster en højere effektiv Rente end de gamle, der skulde indfries, medførte den af Krigsforholdene foraarsagede Stramhed paa Pengemarkedet, at en væsentlig Del af det offentlig udbudte Beløb ikke blev tegnet, men maatte overtages af Bankkonsortiet. Tegningen foregik i Dagen 13.—15. November 1939.

13. Lov om midlertidig Udvidelse af Bemyndigelsen til Udstedelse af Skatkammerbeviser. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2371. — C. Sp. 29 og 43].

Fremsat i *Folketinget* $1^9/10$ (F. Sp. 152). 1. Beh. $27/10$ (F. Sp. 452). Henvist til Finansudvalget (se Side 25). Betænkning (B. Sp. 29) afgivet $9/11$. (Ordfører: Fr. Andersen). 2. Beh. $9/11$ (F. Sp. 741). 3. Beh. $9/11$ (F. Sp. 743). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $10/11$ (L. Sp. 198). Henvist til Finansudvalget (se Side 26). Betænkning (B. Sp. 37) afgivet $10/11$. (Ordfører: Ch. Petersen). 2. Beh. $15/11$ (L. Sp. 206). 3. Beh. $17/11$ (L. Sp. 209). *Loven stadfæstet 20. November 1939.* (Lov-Tid. Nr. 404).

Ved Lov af 23. December 1932 (Aarvog 1932—33, Side 119) blev der givet Finansministeren Bemyndigelse til at udstede Skatkammerbeviser for et Beløb af indtil 50 Mill. Kr., efter at saadanne Forskrivninger siden 1924 havde været udstedt i Henhold til tidsbegrænsede Lovbestemmelser. Grænsen for de i Omløb værende Skatkammerbevisers samlede Paalydende blev ved Lov af 13. Januar 1939 § 3 (Aarvog 1938—39, Side 141) sat op til 80 Millioner, og den forhøjedes ved den foreliggende Lov yderligere til 130 Mill. Kr., dog kun for Tiden indtil 31. December 1940. Denne midlertidige Forhøjelse begrundedes med, at der under den forhaanden-værende Situation stilledes stærkt forøgede Krav til Statskassen, og at de til Dækning af Merudgiften tjenende ekstraordinære Skatter ikke vilde indgaa saa tidligt, som der blev Brug for Pengene.

Paa Foranledning af Udtalelser, som fremsattes i *Folketinget*, pointerede *Finansministeren*, at det fremdeles var Regeringens Mening, at saadanne Udgifter, som det her drejede sig om, skulde dækkes ved Skatter, og at det vilde være forkasteligt at dække dem ved Laan. Naar det dog var foreslaaet, at Loven skulde gælde indtil Udgangen af Kalenderaaret 1940, skyldtes det, at en tilsvarende Situation kunde ventes at ville opstaa i Finansaaret 1940—41. Samtidig oplyste *Finansministeren*, at Skatkammerbeviserne blev afsat til *pari Kurs*, men med en efter Forholdene afpasset *Rente*, der for Tiden laa væsentlig under den Diskonto paa $5\frac{1}{2}$ pCt., som Nationalbanken noterede. *Løbetiden* afpassedes ligeledes efter Markedssituationen, men af de i Omløb værende Skatkammerbeviser løb de allerfleste i en Maaned, idet man derved

havde kunnet opnaa den laveste Rente. I *Landstinget* gjorde *Jepsen Christensen* (V.) gældende, at Lovens Gyldighed burde begrænses til 31. Marts 1940; viste det sig paakrævet, kunde man altid senere forlænge den. Skønt dette Ønske ikke blev imødekommet, kunde han og hans Parti dog stemme for Lovforslaget, ligesom Tilfældet var med de øvrige Partier paa Rigsdagen med Undtagelse af Danmarks Retsforbund, der ved denne som ved tidligere Lejligheder gik imod, at der overhovedet blev givet Regeringen nogen Laanebemyndigelse.

Loven vedtoges i *Folketinget* med 90 Stemmer mod 2 og i *Landstinget* enstemmigt med 54 Stemmer.

-----

14. Lov om Kredit til Indkøb af Varer i Amerikas Forenede Stater. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 4651. — C. Sp. 499 og 533].

Fremsat i *Folketinget* $^{10}/_4$ (F. Sp. 3943). 1. Beh. $^{10}/_4$ (F. Sp. 3952). Henvist til Finansudvalget (se Side 25). Betænkning (B. Sp. 591) afgivet $^{10}/_4$. (Ordfører: Fr. Andersen). 2. Beh. $^{10}/_4$ (F. Sp. 3956). 3. Beh. $^{10}/_4$ (F. Sp. 3957). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{10}/_4$ (L. Sp. 1512). Henvist til Finansudvalget (se Side 26). Betænkning (B. Sp. 593) afgivet $^{10}/_4$. (Ordfører: Ch. Petersen). 2. Beh. $^{10}/_4$ (L. Sp. 1515). 3. Beh. $^{10}/_4$ (L. Sp. 1516). *Loven stadfæstet 11. April 1940.* (Lov-Tid. Nr. 175).

Efter at flere andre Lande under Krigen havde opnaaet Kreditter i U. S. A. til Indkøb af amerikanske Varer, optoges Forhandlinger om en tilsvarende Ordning for Danmarks Vedkommende, og under 30. Marts 1940 blev der i Washington truffet Aftale om, at »Export and Import Bank of Washington« skulde stille indtil 10 Mill. Dollars til Raadighed for den danske Stat paa nærmere angivne Vilkaar. Disse Vilkaar gik bl. a. ud paa, at Kreditten kunde anvendes til Indkøb af Landbrugsvarer og andre Varer, medmindre den kreditydende Bank nægtede sin Godkendelse dertil, eller Varerne paa Forhaand var undtaget fra Ordningen, hvilket gjaldt alt Krigsmateriel. Kreditten skulde kun forrentes i det Omfang, der blev trukket paa den.

Da Aftalen ikke kunde træde i Kraft uden at være

tiltraadt af den danske Lovgivningsmagt, fremsatte Finansministeren i Folketinget et Lovforslag af følgende Indhold:

§ 1. Finansministeren bemyndiges til paa Statskassens Vegne at afslutte Overenskomst om en Kredit for et Beløb af indtil 10 Millioner Dollars i Amerikas Forenede Stater med det Formaal at muliggøre og lette Tilførselen derfra af forskellige Varer. — De Betingelser, der maatte blive fastsat for Ydelsen af Kreditten, vil være at godkende af begge Rigsdagens Finansudvalg.

§ 2. Denne Lov træder straks i Kraft.

I sin Fremsættelsestale gjorde *Finansministeren* opmærksom paa, at han intet kunde sige om, hvilken Betydning Kreditten vilde kunne faa under de nuværende Forhold. Regeringen havde imidlertid ment, at man under alle Omstændigheder burde søge den trufne Aftale godkendt.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* fik Lovforslaget Tilslutning hos Socialdemokratiet, Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre, hvorimod Bondepartiet og Danmarks national-socialistiske Arbejder-Parti tog Afstand fra Lovforslaget, som efter deres Opfattelse ikke burde have været fremsat under de foreliggende Forhold. Paa Danmarks kommunistiske Partis Vegne udtalte *Alfred Jensen*, at man paa det foreliggende Grundlag ikke kunde overse Rækkevidden af Lovforslaget, og at han derfor ikke vilde medvirke til dets Gennemførelse. Efter at have været henvist til Behandling i Finansudvalget vedtoges Lovforslaget med 86 Stemmer mod 6; 3 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* skete Vedtagelsen med 58 Stemmer mod 1 (Bondepartiet).

---

15. Lov om midlertidige Ændringer i Forbrugsafgifterne. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2337. — C. Sp. 1 og 11].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 20). 1. Beh. $\frac{4}{10}$ (F. Sp. 28). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gustav Pedersen, Hedtoft-Hansen, Bollerup Madsen, M. F. Mortensen, P. Mortensen, Peder Nørgaard, Retoft [Formand], Valdemar Sørensen [Sekretær], Jensen [Gørding], Himmelstrup, Ejnar Kjær, Hans Conrad Koefoed, Korsgaard, Drach-

mann og Prieme). Betænkning (B. Sp. 7) afgivet $\frac{4}{10}$. (Ordfører: Gustav Pedersen). 2. Beh. $\frac{4}{10}$ (F. Sp. 72). 3. Beh. $\frac{4}{10}$ (F. Sp. 76). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 24). 2. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 45). 3. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 46). *Loven stadfæstet 5. Oktober 1939*. (Lov-Tid. Nr. 354).

Loven tilsigter i Forbindelse med den lidt senere gennemførte Lov om midlertidig Forhøjelse af Indkomst- og Formueskatten til Staten med 40 pCt. at tilvejebringe henvend 85 Mill. Kr. til Dækning af Statens *ekstraordinære Udgifter til militære Formaal* og til *det civile Luftværn* i Finansaaret 1939—40. De to Love hører ogsaa i den Henseende sammen, at man for at bøde paa Forbrugsafgifternes manglende Progression helt har fritaget de mindste Skatteydere for Forhøjelsen af de direkte Skatter. For Forbrugsafgifternes Vedkommende antages de nye Satser i Tiden indtil Lovens Udløb den 30. Juni 1940 at ville indbringe en Merindtægt paa 34 Mill. Kr., fordelt med $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. paa Chokolade- og Sukkervarer, $7\frac{3}{4}$ Mill. Kr. paa Øl, 19 Mill. Kr. paa Tobaksvarer og $3\frac{3}{4}$ Mill. Kr. paa Spiritus. Heraf ventedes dog kun 11 Mill. Kr. at ville indgaa inden Finansaarets Udløb. I øvrigt var det en Forudsætning for det opstillede Skøn, at Forbruget blev omtrent som i 1938. Hvad Loven gaar ud paa, er i Hovedsagen følgende:

Omsætningsafgiften af Chokolade- og Sukkervarer m. m.
(§§ 1—3).

Denne Afgift blev i 1932 midlertidig forhøjet fra 25 til $33\frac{1}{3}$ pCt. og har siden været holdt paa sidstnævnte Niveau, senest i Henhold til Lov af 15. Marts 1939, der har Gyldighed til Udgangen af Juni Maaned 1940. De $33\frac{1}{3}$ pCt. svarer til 25 pCt. af Engrosværdien med Tillæg af Afgiften, og disse 25 pCt. forhøjes nu til 30 pCt., idet man ved den nye Beregningsmaade har taget Hensyn til, at afgiftspligtige Varer normalt faktureres indbefattet Afgiften. Samtidig foreskrives det, at Melleghandlere skal være »forpligtede til at opføre de afgiftspligtige Varer i deres Prislister til de samme Priser, hvortil de er opført i de paagældende Fremstillings- eller Indførselsvirksomheders Prislister«, hvilket tilsigter at sikre, at Varer, der afgiftsberigtiges af Melleghandlere, bliver beskattet af samme Værdi som ved Afsætning fra Fabrik eller

Importør til Detailhandler. For at imødekomme et fra Erhvervets Side fremsat Ønske har man tillige indrømmet Virksomheder, der har afsat afgiftsberigtigede Varer til videre Forhandling i Detailsalg, den samme privilegerede Stilling for Afgiftens Beløb i Tilfælde af Varemottagerens Konkurs, som tilkommer Statskassen.

Samtidig med at Afgiften af Chokolade- og Sukkervarer forhøjes, sættes ogsaa Raastofafgiften af *Kakaobønner m. v.* op, nemlig fra 35 til 50 pCt. af Indførselsværdien. De nye Afgifter traadte i Kraft 4. Oktober. Efterbeskatning af Butikkernes Beholdninger skulde ikke finde Sted.

Ølskatten (§§ 4—5).

For Øl af Skatteklasse I, hvorunder navnlig hører det almindelige Pilsnerøl, forhøjes Afgiften fra 28,25 Kr. til 36 Kr. pr. hl, hvilket betyder, at Skatten af en Flaske bliver 12,6 Øre i Stedet for som hidtil 9,9 Øre. I Tilslutning hertil forhøjes Afgiften for Luksusøl af Klasse A fra 33 Kr. til 40,75 Kr., medens der ingen Ændring sker for Luksusøl af Klasse B, som vedblivende beskattes med 43 Kr. pr. hl. Efter Ministerens oprindelige Forslag skulde den sidstnævnte Sats gælde for alt Luksusøl, men dette ændredes i Folketinget, hvor man tillige enedes om, at ogsaa Øl af Skatteklasse II skulde have en Forhøjelse, nemlig fra 5,75 til 7 Kr. Samtidig fjernedes fra Lovforslaget en Bestemmelse, som tog Sigte paa at forbyde *Hjemmebrygning* af Øl. Forhøjelserne skulde gælde for Øl, udleveret fra Bryggerierne fra og med den 5. Oktober.

Tobaksafgifterne (§§ 6—9).

De hidtil gældende Afgiftssatser for Tobaksvarer er fastsat i Lovbekendtgørelse af 4. Januar 1929 og Lov af 21. Juni 1932; sidstnævnte Lovs Gyldighed er forlænget indtil Udgangen af Juni Maaned 1940. For *Cigaretter* sker der følgende Ændringer:

Detailpris pr. Stk.		Afgift pr. Stk.	
Før	Nu	Før	Nu
Ikke over 4 Øre	Ikke over 5 Øre	1,85 Øre	2,70 Øre
4—6 —	5—7 —	2,85 —	3,70 —
6—10 —	7—11 —	4,00 —	5,00 —
10—15 —	11—16 —	6,00 —	7,00 —
over 15 —	over 16 —	10,00 —	12,00 —

For *Røgtobak* er de tre laveste Satser forhøjet med 1 Kr. pr. kg og de tre højeste med $1\frac{1}{2}$, 2 og 2 Kr. pr. kg. For *Kardusskraa* og *Snus* stiger Afgiften fra 10 til 20 pCt. af Detailprisen, medens den ikke sættes op for anden Skraa. For *Cigarer* forhøjes de hidtidige Satser paa 10, 20 og 50 pCt. af Engrosprisen til henholdsvis 20, $33\frac{1}{3}$ og 75 pCt., idet Grænsen for den laveste Sats samtidig af beskæftigelsesmæssige Grunde sættes op fra 220 Kr. pr. 1000 Stkr. til 240 Kr.; en Cigar, der koster 25 Øre, faar herved Afgiften forhøjet fra $1\frac{3}{4}$ Øre til $3\frac{1}{2}$ Øre, medens Forhøjelsen kun andrager 1 Øre for Cigarer til under 10 Øre pr. Stk. For *Cigarillos* forhøjes de hidtidige Satser paa 20 og 25 pCt. af Værdien til 40 og 50 pCt., hvad der medfører en Forhøjelse af Afgiften for de billigste Cigarillos fra 1 til 2 Øre.

Loven indeholder tillige Bestemmelser om *Efterbeskatning* af de Varelagre, som fandtes i Virksomhederne, derunder ogsaa hos Detailhandlere og Restauratører. Denne Efterbeskatning foregik af praktiske Grunde til afrundede Satser, og der indrømmedes hver enkelt Virksomhed en Lettelse paa 10 pCt. af Beløbet, dog ikke ud over 50 Kr. Sidstnævnte Bestemmelse blev tilføjet i Folketinget, hvor det af Finansministeren fremsatte Forslag ogsaa paa andre Punkter ændredes i Overensstemmelse med Ønsker fra Erhvervenes Side. Flere Afgiftssatser blev saaledes ændret, og der indsattes en Bestemmelse om, at Leverandører af Tobaksvarer skulde have en lignende privilegeret Stilling i Tilfælde af Varemodtagerens Konkurs som Leverandører af Chokolade m. v. (se foran).

For at hindre et unormalt stort Køb af Tobaksvarer umiddelbart før de nye Afgiftssatser kunde træde i Kraft, blev det ved Handelsministeriets Bekendtgørelse af 1. Oktober 1939 bestemt, at *Salget af Tobaksvarer* baade fra Fabrikker, Grossister, Detailhandlere og Restauratører *midlertidig skulde standses*. Det blev genaabnet den 5. Oktober Kl. 12, dog kun for saa vidt den paagældende Virksomhed til Toldvæsenet havde fremsendt de Vareopgørelser, der var forlangt af den.

Tillægsafgiften paa Spiritus (§§ 10—11).

Denne Afgift, der ved Lov af 22. Marts 1930 blev fastsat til 17 Kr. pr. l af 100 pCt.s Styrke, forhøjes til 20 Kr.

Dette betyder, at Afgiften stiger 97 Øre for en Flaske Taffelakvavit og 86 Øre for en Flaske Brændevin. Samtidig bestemmes det, at der foretages en *Efterbeskatning* i Detailhandelen m. v. af de tilstedeværende Beholdninger, hvorved man ligesom for Tobaksvarernes Vedkommende benytter afrundede Satser.

Loven traadte i Kraft straks og har Gyldighed til Udgangen af *Juni 1940*, det samme Tidspunkt, paa hvilket de øvrige midlertidige Told- og Forbrugsafgifter udløber.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* paa pegede *Himmelstrup* (V.), at der maaske kunde have været Grund til at prøve noget nyt fremfor at indskrænke sig til en Forhøjelse af Afgiften paa Varer, som i Forvejen var højt beskattet. I Norge var der indført en Skat paa *mineralske Vande* samt en *almindelig Omsætningskat* paa Varer. Han kritiserede tillige, at man vilde forbyde Hjemmebrygning af Øl, hvilket Finansministeren derefter erklærede, at han kunde give Afkald paa. Som Forholdene laa, vilde Venstre gaa med til de foreslaaede Forhøjelser, men uden at tage noget Medansvar for Enkeltheder, da der ikke kunde blive Tid til en indgaaende Behandling af Lovforslaget. *Korsgaard* (K. F.) mente, at man kunde have set Tiden an lidt endnu, før der stillede Krav om saa store Forhøjelser, som Rigsdagen var blevet stillet over for baade paa de direkte og de indirekte Skatters Omraade. Ogsaa Det konservative Folkeparti vilde dog acceptere Lovforslaget, naar det nu engang var fremsat, men det var en Hensynsløshed over for Tobakshandlerne, at man helt havde standset Tobakssalget i flere Dage. *Hartel* (B.) kunde stemme for Lovforslaget. Han vilde dog gerne vide, om Tobakshandlerne kunde gøre Regning paa at faa Skatteforhøjelserne godtgjort for Varer, de havde paa Lager, hvis Forhøjelserne senere bortfaldt. Dette mente Finansministeren, man kunde vente med at diskutere, til det viste sig, at man kunde lade Forhøjelserne falde bort. *Gregersen* (D. R.) stillede sig villigt til Lovforslaget, da det drejede sig om Varer som Spiritus og Tobak m. v. og hans Parti gerne vilde understøtte Finansministeren i hans Bestræbelser for at tilvejebringe de Midler, der skulde bruges, ved Skatter fremfor gennem Laan. *Alsø Larsen* (D. K.) anerkendte vel ogsaa, at man gik Skattevejen, men han maatte modsætte sig, at Midlerne tilvejebragtes gennem Forbrugsafgifter, som vilde fordyre Befolkningens Forbrug og samtidig medføre en Stigning i Arbejdsløsheden, foruden at de handlende kom ud for Vanskeligheder. *Frits Clausen* (N. A.) kunde heller ikke give Lovforslaget Til-

slutning, og det samme var Tilfældet med *Svend E. Johansen* (D. R.), som ønskede, at man skulde tilvejebringe de fornødne Midler gennem Forhøjelse af Indkomst- og Formueskatten.

Lovforslaget underkastedes i Folketinget en kort Udvalgsbehandling, hvorunder Finansministeren stillede en Række Ændringsforslag, som alle blev tiltraadt af Udvalget. Ministeren erklærede sig tillige villig til at fastsætte Fristen for Indbetaling af Efterbeskatningsbeløbene fra Detailvirksomheder og Restaurationsvirksomheder til Udgangen af December 1939. Udvalget indstillede derefter enstemmigt Lovforslaget til Vedtagelse. Det gennemførtes i Folketinget med 102 Stemmer mod 4; 3 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget uden Udvalgsbehandling enstemmigt med 57 Stemmer. For Det konservative Folkepartis Vedkommende var Tilslutningen til Gennemførelsen dog meget forbeholden, idet *Lange* (K. F.) navnlig var meget utilfreds med den af Finansministeren krævede Efterbeskatning.

16. Lov om midlertidige Forbrugsafgifter m. m. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 4561. — C. Sp. 365 og 393].

Fremsat i *Folketinget* $26/3$ (F. Sp. 3546). 1. Beh. $26/3$ (F. Sp. 3553). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gustav Pedersen, Hedtoft-Hansen, Einer-Jensen, Bollerup Madsen, M. F. Mortensen, Peder Nørgaard, Retoft [Formand], Valdemar Sørensen [Sekretær], Peder Clausager, Himmelstrup, Ejnar Kjær, Hans Conrad Koefoed, Korsgaard, Christmas Møller og Prieme). Betænkning (B. Sp. 497) afgivet $27/3$. (Ordfører: Gustav Pedersen). 2. Beh. $27/3$ (F. Sp. 3631). 3. Beh. $27/3$ (F. Sp. 3703). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $27/3$ (L. Sp. 1279). 2. Beh. $27/3$ (L. Sp. 1319). 3. Beh. $27/3$ (L. Sp. 1320). *Loven stadfæstet 27. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 100).

Ved Lov af 20. Marts 1940 tilvejebragtes der Hjemmel til en ekstraordinær Forhøjelse af *Indkomst- og Formueskatten* til Staten med et Beløb, der for 1940—41 er anslaaet til 135 Mill. Kr. Herudover regnede Finansministeren med, at der skulde bruges omkring 200 Mill. Kr. til Dækning af ekstraordinære Udgifter i Finansaarets Løb, men han ansaa

det ikke for hensigtsmæssigt straks at træffe Beslutning om Fremskaffelse af hele dette Beløb. Efter Regeringens Opfattelse burde man foreløbig indskrænke sig til at foretage en midlertidig Forhøjelse af den *indirekte Beskatning*, hvorved der i Tiden fra 1. April 1940 til 31. Oktober 1940, altsaa i syv Maaneder, kunde indvindes 80—85 Mill. Kr. Det havde været overvejet at gaa til Indførelse af en almindelig Omsætningskat, men da en saadan vilde ramme selv de nødvendige Fødemidler, bestemte man sig i Stedet for til at søge Pengene tilvejebragt paa anden Maade, nemlig dels gennem en *Importafgift*, dels gennem en *Omsætningsafgift* paa forskellige Varer, dels endelig gennem *Forhøjelse af bestaaende Forbrugsafgifter*. Et hertil sigtende Lovforslag blev fremsat umiddelbart efter Paaskehelligdagene og gennemført i Løbet af faa Dage med nogle Ændringer, af hvilke enkelte betød Skærpelser, men de fleste Lempelser. Anden Paaskedag havde Handelsministeren med Henblik herpaa udstedt et *midlertidigt Forbud mod Omsætning* i Engros- eller Detailhandelen af forskellige af de Varer, som skulde rammes af de nye eller forhøjede Afgifter. Dette Forbud bortfaldt, da Loven var traadt i Kraft.

Hvad Loven gaar ud paa, er i Hovedsagen følgende:

Afsnit I (§§ 1—4).

Dette Afsnit omhandler en *Afgift paa 10 pCt.*, der skal svares af Værdien af *indførte Varer* med Undtagelse af de i et Bilag til Loven nævnte Varer. *Undtaget* fra Afgiften er herefter dels Varer, for hvilke der i de gældende Handelstraktater foreligger Bindinger af Toldsatser — herunder Kul, Koks, Raajern m. m. —, dels nogle særlig for Landbruget vigtige Varer, saasom Korn, Bælgæd, Foderstoffer, Frø til Udsæd, Gødningsstoffer, Landbrugsmaskiner og Agerdykningsredskaber. Endvidere Frø og Frugt til Olieslagning, Spindestoffer, Raametaller, Brændselolier, Industrikemikalier og forskellige for Byggeriet vigtige Varer, nemlig, foruden Jernbjælker, ogsaa Tømmer, Vinduesglas m. m.

I § 3 tiltaas der Godtgørelse af Importafgiften bl. a. af Varer eller af Materialer, der er anvendt til Fremstilling af Varer, naar disse udføres til Udlandet, ligesom der ydes Godtgørelse af Afgiften ved Bygning af Skibe.

Afsnit II (§§ 5—18).

Ifølge §§ 5—10 opkræves der en *Omsætningsafgift* af følgende Varer:

- a) *Guld-, Sølv- og Platinvarer*, herunder alle Varer helt eller delvis af ædle Metaller samt forgyldte eller forsølvede Varer; endvidere *Ædelstene og Halvædelstene*,
- b) *Ure* af enhver Art,
- c) Varer fremstillet af *Læder og Skind* — undtagen Skotøj — samt Varer af Fiberpap o. lign., der almindeligt finder tilsvarende Anvendelse som Lædervarer,
- d) *Garn, Traad, Metervarer, Tæpper* og andre afpassede Stykker, *Trikotage, Hatte og Klædningsstykker* af enhver Art, *Pyntfjer*, kunstige Blomster, *Knapper* og andre Besætningsartikler eller Tilbehør til Klædningsstykker, *Pelsværk* af enhver Art, *Paraplyer*, *Parasoller*; endvidere *Linoleum*, *Voksdug* o. lign. samt i øvrigt Manufakturvarer af enhver Art.

For afgiftspligtige *Detailudsalg og Brugsforeninger m. v.*, der ikke drives i Forbindelse med Indførsels-, Fremstillings- eller Mellemlandervirksomhed, udgør Afgiften 10 pCt. af *Omsætningen*.

For Virksomheder, der driver *Fremstilling, Indførsel* eller *Mellemlandhandel* med afgiftspligtige Varer, beregnes Afgiften med: 10 pCt. af *Omsætningen* af Varer direkte til Forbruger i Virksomhedens *Detailudsalg* og 15 pCt. af den øvrige *Omsætning*, dog saaledes at den Del deraf, der godtgøres at være afsat til andre afgiftspligtige Virksomheder, er afgiftsfri. — I Tilfælde, hvor afgiftspligtige Varer indføres her til Landet af Personer m. v., der ikke driver *Omsætning m. v.* af afgiftspligtige Varer, berigtiges Afgiften ved Indførselen med 15 pCt. af *Værdien* tillagt *Told m. v.* — Ved *Auktionssalg* af afgiftspligtige Varer berigtiges Afgiften med 15 pCt. af *Auktionsskøbesummen* indbefattet *Omkostninger*.

Til den *afgiftspligtige Omsætning* medregnes enhver *Afsætning, Udlevering* — herunder ogsaa *Udlevering* af Varer bestilt før *Lovens Ikrafttræden* — eller *Fordeling* af afgiftspligtige Varer med det samlede *Regningsbeløb*, som *Modtageren* skal betale, *indbefattet den i Prisen indregnede Afgift*, og uanset om Varerne er endeligt solgt eller leveres i *Konsignation* eller paa anden Maade. Ved *Tilbageførsel* af Varer fra *Konsignationslagre* kan Varerne fraskrives i *Konsignationsgiverens Omsætning*. — Varer, der *udleveres uden Beta-ling* eller *forbruges af den afgiftspligtige*, skal medregnes i

Omsætningen med den for Varer af den paagældende Art i Virksomheden gængse Salgspris; dette gælder ogsaa i Tilfælde af Byttehandler m. v.

§ 11 bemyndiger Finansministeren til at fastsætte nærmere Regler, hvorefter Virksomheder, der *udelukkende forarbejder de fra Virksomhedens Kunder modtagne Manufaktur-* stoffer til Klædningsstykker o. lign., helt eller delvis kan *fritages for Afgift* af den herved fremkomne Omsætning, for saa vidt Virksomhedens samlede Omsætning ikke overstiger 6 000 Kr. aarlig.

Endvidere bemyndiges i § 12 Toldbestyrelsen til at fritage *Sejlgarn*, Høstbindegarn, Reb, *Tovværk*, Driv- og Transportremme, *Sække* og Wrappers, *Fiskenet* og Skibssejl samt Stof, Garn m. v., der anvendes til Fremstilling af de nævnte Varer, for Afgift.

Afgiftspligtige Varer, der af den afgiftspligtige Virksomhed *udføres til Udlandet*, kan i Henhold til § 13 fradrages ved Opgørelsen af Virksomhedens afgiftspligtige Omsætning.

De følgende Paragraffer indeholder Regler om *Kontrollen* med, at Afgiftspligten ikke tilsidesættes. I § 15 bestemmes, at Virksomheder, der foruden de i Henhold til Kapitel II afgiftspligtige Varer omsætter andre Varer, skal føre *særskilt Regnskab for de afgiftspligtige Varer*. Toldvæsenet kan, hvor det skønnes nødvendigt, paabyde, at de afgiftspligtige Varer *oplagres særskilt*. For saa vidt en Virksomhed ikke paa betryggende Maade gennemfører den efter Toldvæsenets Skøn fornødne Adskillelse i Oplagring, Omsætning og Regnskabsførelse mellem afgiftspligtige Varer og afgiftsfri Varer, er Virksomhedens Omsætning i sin Helhed afgiftspligtig.

I Tilslutning hertil indeholder § 16 den Regel, at i Tilfælde, hvor en Virksomhed *ikke fører de paabudte Regnskaber* eller ikke fører dem paa behørig Maade, eller hvor den angivne Omsætning efter Toldkammerets Skøn ikke er overensstemmende med de faktiske Forhold, foretager Toldkammeret en *skønsmæssig Ansættelse* af den afgiftspligtige Omsætning.

Den af Toldkammeret truffne Afgørelse vedrørende de skønsmæssigt foretagne Ansættelser af Omsætningen kan af den paagældende indbringes for et særligt *Klagenævn*, hvis Afgørelse er endelig. Ved Nævnets Behandling af den enkelte

Sag skal deltage 5 Medlemmer, hvoraf 1 Medlem skal være Dommer i Landsret eller Højesteret, medens 2 Medlemmer skal være fagkyndige paa det paagældende Omraade. Af de 2 fagkyndige Medlemmer udpeges det ene af Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation og det andet af Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri og Industriraadet i Forening. Nævnets Medlemmer udnævnes af Finansministeren (§ 17).

Under Sagens Behandling i Folketinget foretoges der den Ændring i det af Finansministeren fremsatte Lovforslag, at Ædelstene og Halvædelstene blev gjort afgiftspligtige, medens til Gengæld Driv- og Transportremme medtoges blandt de Varer, der ifølge § 12 kan fritages for Afgiften. Samtidig bestemtes det, at Udlevering af Varer bestilt før Lovens Ikrafttræden skulde sidestilles med Udlevering af senere bestilte Varer. Endelig gaves der i § 17 de to nævnte Fællesrepræsentationer Ret til hver at udpege et Medlem af Klagenævnet.

Afsnit III (§§ 19—23).

Dette Afsnit omhandler *nye Afgifter paa Produktion og Import* af en Række Varer af forskellig Art samt en *Udvidelse af Omraadet for Ølbekæftningen*.

§ 19 indfører en Afgift paa *Papir og Pap* paa henholdsvis 5 Øre og 2 Øre pr. kg. For det her i Landet fremstillede Papir og Pap opkræves Afgiften paa Fabrikkerne, for det fra Udlandet indførte Papir og Pap ved Indførselen af Varerne. — I Paragraffens 4. Stykke bemyndiges Toldbestyrelsen til at fritage Avispapir og Papir til Fremstilling af Sække til Emballage om Foder- og Gødningsstoffer for Afgiften.

Ifølge § 20 skal der opkræves en Afgift af *Glødelamper* (bortset fra saadanne, som anvendes i Lomme- og Cykellygter) paa 25 Øre pr. Stk. Afgiften for de her i Landet fremstillede Varer opkræves paa Fabrikkerne. For de fra Udlandet indførte Varer opkræves en tilsvarende Afgift samtidig med Tolden.

§ 21 indeholder tilsvarende Bestemmelser om en Afgift paa *Radiolamper*, saavel indførte som her i Landet fremstillede, paa 2 Kr. 50 Øre pr. Stk.

§ 22 lægger en Afgift paa *Mineralvand*, Sodavand, Apollinaris, Limonader og lignende Læskedrikke. Afgiften opkræ-

ves paa Fabrikkerne med 12 Øre pr. l. En tilsvarende Afgift opkræves af de fra Udlandet indførte Varer.

I Tilslutning hertil indføres i § 23 for det nuværende skattefri Øl en Afgift paa 5 Kr. pr. hl, ligesom der for Øl af den nuværende Skatteklasse II sker en Forhøjelse af Afgiften fra 7 Kr. til 15 Kr. pr. hl.

I § 22 var Afgiften af Mineralvande m. v. oprindelig foreslaaet fastsat til 20 Øre pr. l; dette ændredes i Folkeetinget til 12 Øre. Samtidig nedsattes i § 23 Skatten af det tidligere skattefri Øl fra 7 til 5 Kr. pr. hl.

Afsnit IV (§§ 24—33).

I dette Afsnit findes Bestemmelser om Forhøjelse af de gældende Afgifter for *Tobaksvarer*, af Afgiften paa Omsætningen af *stærke Drikke* og Afgiften af *Chokolade- og Sukkervarer*.

I § 24 forhøjes *Cigaretavgiften*, samtidig med at Afgiftsklasserne ændres noget. Den billigste Cigaret, der betyder mest for Salget, faar herefter en Afgift paa 3,6 Øre mod hidtil 2,7 Øre, hvilket har givet Anledning til en Forhøjelse af Prisgrænsen fra 5 til 6 Øre. Ogsaa de dyrere Cigaretter faar en Forhøjelse, ligesom Tilfældet er med *Røgtobakken*, hvis Afgift forhøjes med fra 75 Øre til 1 Kr. 50 Øre pr. kg.

§ 25 forhøjer Mindsteavgiften for *Cigarer og Cigarillos* fra 2 til 3 Øre pr. Stk. Endvidere forhøjes den hidtidige 20 pCt.s Sats for Cigarer til 25 pCt. og den hidtidige $33\frac{1}{3}$ pCt.s Sats til 40 pCt.; samtidig flyttes Grænsen mellem de to Afgiftsklasser fra 240 til 260 Kr. pr. 1000 Stkr. Endelig bortfalder den særlige Afgiftssats paa 40 pCt. for Cigarillos til en Engrospris af indtil 50 Kr. pr. 1 000 Stkr., saa at Afgiften for alle Cigarillos bliver 50 pCt.

I §§ 27—31 er der foretaget forskellige Ændringer i *Omsætningsavgiften af stærke Drikke*. Den gældende Afgift, som Spritfabrikker, Bryggerier og disses Depoter, Likør- og Frugtvinsfabrikker og de egentlige Vinhandlere svarer af deres Salg til Detailhandlere m. v., er forhøjet fra 1 pCt. til 7 pCt., og Afgiften af de nævnte Virksomheders Detailsalg er forhøjet fra 4 til 10 pCt.

Samtidig forhøjes Afgiften for de almindelige Detailhandelsforretningers Omsætning af stærke Drikke fra 3,2 pCt.

til 4 pCt. og Afgiften af Omsætningen af stærke Drikke paa Restaurationer fra 6 pCt. til 10 pCt. For Restaurationernes Vedkommende har man tillige i § 29 under Hensyn til Fagets Ønsker aabnet Adgang til Regulering af den i et Finansaar erlagte Afgift paa Grundlag af den ved den sidst foretagne Ligning konstaterede Omsætning.

I § 33 forhøjes Omsætningsafgiften af *Chokolade- og Sukkervarer* fra 30 til 40 pCt. og Raastofafgiften i Henhold til Chokoladeafgiftslovens § 27 fra 50 til 60 pCt.

Ogsaa Afsnit IV undergik i Folketinget enkelte Ændringer, hovedsagelig med det Formaal at imødekomme Ønsker, der var fremsat fra Erhvervsside.

Afsnit V (§§ 34—37).

Ifølge § 34 skal der af *Parfumer, Kosmetik og Toiletmidler*, herunder vellugtende Vande, Olier m. v., Sminke, Pudder, Creme, Pasta m. v. til Toiletbrug — undtagen Sæbe, ogsaa i Tuber, samt Tandpasta og Tandpulver —, svares til Statskassen *en Afgift paa 40 pCt.* af Varernes afgiftspligtige Værdi, indbefattet Afgiften.

Ordene »ogsaa i Tuber, samt Tandpasta og Tandpulver» blev indføjet i Folketinget.

Afsnit VI og VII (§§ 38—45).

Disse Afsnit indeholder foruden Regler om *Fortrinsret for Staten* i Beholdninger af afgiftspligtige Varer, om *Straf* for Overtrædelse af Loven samt om *Oppebørselen af Afgifterne* m. v. den Bestemmelse (i § 42), at Finansministeren er bemyndiget til, hvor ganske særlige Forhold gør sig gældende, at *fritage for Afgift* i Henhold til Loven. Tillige skal anføres § 45, der angaar *Pristalsregulering af Lønninger m. v.* og har følgende Ordlyd:

»Det paahviler Det statistiske Departement i Forbindelse med den kvartalsvise Beregning af Detailpristallet særskilt at opgøre, med hvilke Beløb den ved Lov af 20. Marts 1940 hjemlede Udskrivning af *Indkomstskat* til Staten ud over den nugældende ordinære Indkomstskat med Tillæg af 20 pCt. samt de i nærværende Lovs Afsnit I—V fastsatte *nye Afgifter og Forhøjelser af bestaaende Afgifter* indgaar i det Husholdningsbudget, der ligger til Grund for Pristalsberegningen.

Ved Anvendelsen af alle *Overenskomster*, der indeholder Bestemmelser om *Lønregulering efter Det statistiske Departements Pristal*, vil dette være at *nedsætte* med det Antal Points, som svarer til den i Stk. 1 omhandlede Skatte- og Afgiftsforøgelse. Det saaledes nedsatte Pristal vil ligeledes være at anvende i Forhold vedrørende næringsdrivendes Avanceberegning m. v., jfr. § 7 i Handelsministeriets Bekendtgørelse af 19. Oktober 1939 om Varepriser m. v.

Ved Beregningen af *Udgiftstallet* i Henhold til Stats-tjenestemandsløvens § 90 *bortses fra* den i Stk. 1 omhandlede *Afgiftsforøgelse*. Det saaledes beregnede Udgiftstal vil ligeledes være at anvende i alle Forhold uden for Stats-tjenesten, hvor Lønregulering finder Sted paa Grundlag af Reglerne i §§ 89—94 i Statstjenestemandsløven.«

Afsnit VIII (§§ 46 og 47).

I § 46 bestemmes, at *de midlertidige Told- og Afgiftsbestemmelser m. v.*, der omhandles i Lov Nr. 156 af 13. April 1938 om Forlængelse af Gyldigheden af forskellige midlertidige Told- og Afgiftsbestemmelser m. v., jfr. Lov Nr. 101 af 15. Marts 1939 og Lov Nr. 354 af 5. Oktober 1939 om midlertidige Ændringer i Forbrugsafgifterne, og har Gyldighed indtil Udgangen af Juni Maaned 1940, *vedbliver at have Gyldighed indtil Udgangen af Juni Maaned 1941*, dog for Tiden indtil Udgangen af Oktober Maaned 1940 med de Ændringer, der er fastsat ved nærværende Lov.

Løven, der ikke gælder for Færøerne, traadte i Kraft straks. Bestemmelserne i §§ 1—27 og 32—45 har kun Gyldighed indtil *Udgangen af Oktober 1940*.

Paa *Rigsdagen* indledtes det Folketingsmøde, hvori Lovforslaget blev fremsat, med en Udtalelse af *Statsministeren*, i hvilken han bl. a. pegede paa, at Regeringens Politik var rettet *imod Inflationen*. »Vi har modsat os Kronesænkning, som uvægerligt fører til Ulykker, vi har undgaaet Laan og dermed kunstig Stimulans for Købekraften med paafølgende forøget Seddeludstedelse, og det er fortsat Forsøg paa at undgaa Inflationens Ulykker, der bør gøres.« Det nye Lovforslag tog Sigte paa at bringe Statshusholdningen paa Fode, og det maatte saa afhænge af Krigens Udvikling og Varighed, hvilken anden Lovgivning der blev paakrævet.

I Overensstemmelse hermed paapegede *Finansministeren* i sin Fremsættelsestale, at det var nødvendigt at gaa til en

yderligere Forøgelse af Beskatningen, om man skulde kunne undgaa Laanetransaktioner, der i Betragtning af Stramheden paa Pengemarkedet mere eller mindre vilde faa Inflationens Karakter. »Vil vi ikke lade os drive med Vinden ind i en faretruende Inflation, maa vi alle tage Reb i Sejlene og forlige os med den Forbrugsindskrænkning, som ingen kommer uden om.«

Under Sagens Behandling i *Folketinget* blev der fra socialdemokratisk, radikal og konservativ Side givet Tilslutning til Lovforslaget, hvorimod de øvrige Partier gik imod det. Ogsaa *Hassing-Jørgensen* (R. V.) tog Afstand fra den foreslaaede Skatteforhøjelse, som han saa paa med stor Beklagelse, idet han ansaa den for udemokratisk. Han var principielt ikke uenig med Finansministeren i, at Statens Driftsudgifter saa vidt muligt burde dækkes af Skatter, men hvis der ikke fandtes nogen bedre Udvej end den foreslaaede, og man ansaa de Udgifter, som det drejede sig om, for absolut paakrævede, vilde det være forsvarligt midlertidigt at dække dem enten ved Forbrug af Aktiver eller gennem Optagelse af Laan.

Under Udvalgsbehandlingen modtoges Henvendelser fra et stort Antal Erhvervsorganisationer, og det blev bl. a. klarlagt, at der efter Finansministerens Opfattelse ikke er noget til Hinder for, at Omsætningsafgiften opføres som et Tillæg til Prisen paa afgiftspligtige Varer. De *Ændringsforslag*, som Forhandlingerne resulterede i, var alle stillet af Finansministeren og blev vedtaget uden Modstemmer.

I den af Udvalget afgivne Betænkning gør *Venstre-Mindretallet* bl. a. gældende, at den foreslaaede Beskatning »kun mangelfuldt afbøder den Inflation, Regeringen foregiver at ville bekæmpe. En konsekvent Politik med et saadant Formaal for Øje maatte gaa ud paa at stoppe Inflationens Kilder ved at bringe Omkostningsniveauet for dansk Produktion og de offentlige Udgifter ned til det Niveau, der svarer til de almindelige Indtjeningsmuligheder i Landet. — Alene Fremsettelsen af et Forslag som det her foreliggende, der i højere Grad end hidtil set i vor Skattelovgivning lader den indirekte Beskatning brede sig til absolut uundværlige Forbrugsvarer, viser, at det Tidspunkt nu er inde, da hele Grundlaget for det danske Samfunds produktionsmæssige Ydeevne og økonomiske og finansielle Kraft maa tages op til nøgtern Bedømmelse med en gennemgribende Sanering for Øje. Det er Regeringens Pligt at forsøge at løse denne Opgave, som man ikke længere kan skyde fra sig.«

Fra *konservativ* Side beklagedes det, at Finansministeren havde stillet sig afvisende over for at optage Laan og sælge Landmandsbankens Aktier. Man var vel klar over, at de

foreslaaede indirekte Skatter paa mange Maader vilde virke tyngende paa Erhvervslivet, men naar det var nødvendigt at vælge mellem direkte og indirekte Skatter, foretrak Mindretallet saa afgjort de sidste. — De Konservative havde en Række Indvendinger at gøre mod Enkeltheder i Lovforslaget, men det kunde formentlig ikke bestrides, at det i flere Henseender pegede i den rigtige Retning. Partiet lagde ogsaa megen Vægt paa, at Regeringen i den af Statsministeren den 26. Marts fremsatte Erklæring havde forpligtet sig til at føre en saadan Politik, at Landet kunde undgaa Inflationens Ulykker. »Denne Regeringsudtalelse forpligter. Regeringen vil, naar disse Skattelovforslag er vedtaget af en villig Rigsdag, have faaet de Midler, den selv har ment nødvendige til Statshusholdningens Førelse. Regeringen har da en ganske særlig Forpligtelse til at fremlægge over for Befolkningen en samlet Plan over, hvad der skal foretages til Støtte af Landbruget, til Bekæmpelse af Arbejdsløsheden, til Gennemførelse af den økonomiske Politik, som har til Maal at undgaa Inflationen og i størst mulig Udstrækning holde Hjulene i Gang.»

Ved Sagens 3. Behandling i Folketinget fremsatte *Aksel Larsen* (D. K.) følgende *Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen*:

»Tinget afviser Forslaget om Forøgelse af den indirekte Beskatning med Beløb svarende til 150 Mill. Kr. aarlig. Indirekte Beskatning af Folkets Fornødenheder er udemokratisk, og Forslaget er ydermere i sine Enkeltheder udformet saadan, at det rammer de ubemidlede ekstra haardt, idet de billigste Varer paalægges den forholdsvis højeste Afgift. Endvidere forfalsker det Pristallet til Skade for Arbejderne; det vil foraarsage Forbrugsindskrænkning med deraf følgende større Arbejdsløshed, det er et brutalt Slag mod handlende og Haandværkere, og det betyder reelt et yderligere Skridt paa Inflationens Vej.

Hvis Regeringen anser en Begrænsning af Forbruget af Importvarer for nødvendig, kan dette i fuldt Maal ske ved Importreguleringens og Valutacentralens Hjælp. Hvis Regeringen betjener sig heraf og samtidig benytter sin Myndighed til prisregulerende Foranstaltninger, vil Forbruget blive flyttet over paa Varer af indenlandsk Oprindelse, hvorved Produktion og Beskæftigelse her i Landet fremmes — i Modsætning til, hvad der vil blive Følgen af Regeringens Forslag om Forøgelse af Forbrugsbeskatningen.

Underskuddet paa Statsbudgettet vil kunne nedbringes meget væsentligt, dels ved en Landbrugs- og Erhvervspolitik, som helt overflødiggør Tilskudspolitikken over for Landbrugerne, dels ved passende Besparelser. Især henledes Opmærksomheden paa Muligheden af Besparelser paa Militær-

væsenets Omraade, hvor Regeringen foruden de ordinære 65 Millioner bebuder at ville anvende ekstraordinært ca. 110 Millioner om Aaret.

Anser Regeringen det alligevel for nødvendigt at tilvejebringe yderligere Midler til det offentliges Forbrug, bør det ikke ske ad den indirekte Beskatnings Vej, men gennem følgende Forholdsregler:

1. Konfiskation af alle Krigs- og Spekulationsgevinster.
2. Inddragelse af ethvert Udbytte over almindelig rimelig Sparekasserentes Højde i alle Finans-, Industri- og andre Foretagender, hvad enten disse er organiseret som Aktieselskaber eller paa anden Maade. Det paases samtidig, at saadanne Foretagender og Selskaber ikke ved urimelige Henlæggelser eller andre Manipulationer unddrager sig denne Beskatning.
3. Forhøjelse af de direkte Skatter paa de store Indtægter og Formuer.

Anser Regeringen ikke disse Forholdsregler tilstrækkelige til at tilvejebringe de fornødne Midler, anbefales det den at gennemføre en Formuekonfiskation efter samme Principper, som den socialdemokratiske Regering Stauning-Bramsnæs i 1924 stillede Forslag om.

Tinget gaar hermed over til næste Sag paa Dagsordenen.◊

Efter at denne Paastand var forkastet med 128 Stemmer mod 3 (3 stemte hverken for eller imod), vedtoges Lovforslaget med 89 Stemmer mod 35; 5 Medlemmer, heriblandt nogle Venstremænd, afholdt sig fra at stemme.

I *Landstinget* gennemførtes Lovforslaget uden Udvalgsbehandling med 49 Stemmer mod 13.

17. Lov om Forhøjelse af Indkomst- og Formueskatten til Staten for Skatteaaret 1939—40. (Finansminister V. Buhl). [A. Sp. 2349. — C. Sp. 13 og 23].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{10}$ (F. Sp. 19). 1. Beh. $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 84). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Retoft, Hauberg, J. P. Jensen, H. P. Hansen [Præstø A.], M. F. Mortensen, M. K. Sørensen [Formand], Schytz, Hassing-Jørgensen [Sekretær], Peder Clausager, Knud Kristensen, Jensen-Broby, Edvard Sørensen, Korsgaard, Kristen Amby og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 17) afgivet $\frac{20}{10}$. (Ordfører: Retoft). 2. Beh. $\frac{24}{10}$ (F. Sp. 289). 3. Beh. $\frac{24}{10}$ (F. Sp. 335). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{25}{10}$ (L. Sp. 68).

2. Beh. ²⁷/₁₀ (L. Sp. 88). 3. Beh. ²⁷/₁₀ (L. Sp. 89). *Loven stadfæstet 30. Oktober 1939.* (Lov-Tid. Nr. 378).

Loven tilsigter at tilvejebringe et anslaaet Beløb af 47 Mill. Kr. til Dækning af særlige Foranstaltninger, foranledigede af den europæiske Krigssituation.

I §§ 1—2 bestemmes, at *Indkomstkatten* til Staten for Skatteaaret 1939—40 forhøjes med 40 pCt. ud over den i Finansministeriets Bekendtgørelse af 23. Marts 1939 fastsatte 15 pCt.s Forhøjelse, og at *Formueskatten* til Staten samtidig forhøjes med 40 pCt., dog saaledes at ingen af disse nye Forhøjelser opkræves af Skattebeløb paa under 5 Kr. helaarlig.

For Indkomstkattens Vedkommende medfører sidstnævnte Bestemmelse, at 550 000 Skatteydere af et samlet Antal paa 1 163 000 fritages for Forhøjelsen, medens der er 30 000 Formueskatteydere af i alt 177 000, for hvilke Formueskattens Forhøjelse bortfalder.

Forhøjelserne *forfalder* ifølge § 3 til Betaling saaledes: a. For *Selskaber*, Foreninger og Dødsboer med det fulde helaarlige Beløb den 1. December 1939 og med 15. Januar 1940 som sidste rettidige Indbetalingsdag. b. For *Personer* i 2 lige store Rater, af hvilke første Rate forfalder den 1. December 1939 med den 15. Januar 1940 som sidste rettidige Indbetalingsdag og anden Rate den 1. Februar 1940 med den 3. Marts 1940 som sidste rettidige Indbetalingsdag. I Tilslutning hertil fastsætter § 4 nærmere Regler for Kommunernes Indbetaling af Skatten i Statskassen.

§ 5 indeholder følgende *Dispensationsbestemmelse*: »I Tilfælde, hvor en Skatteydere økonomiske Forhold efter Udløbet af det Regnskabsaar, der er lagt til Grund ved hans Ansættelse til Statsskat for Aaret 1939—40, er blevet i særlig Grad forringet, f. Eks. paa Grund af Krigsforholdene, kan Finansministeren eftergive eller nedsætte Forhøjelserne.«

I *Folketinget* ytrede *Knud Kristensen* (V.) ved første Behandling Tvivl om, hvorvidt der allerede paa et saa tidligt Tidspunkt vilde blive Brug for det store Beløb, som Finansministeren havde stillet Krav om, ligesom han kritiserede, at de mindre Skatteydere helt slap for at faa deres direkte Skatter sat op. Derimod kunde han billige, at man i størst mulig Udstrækning tog Pengene gennem Skatter og ikke ved Laan. *Kors-*

gaard (K. F.) mente, at Finansministeren burde lade sig nøje med en mindre Forhøjelse af den direkte Beskatning, da Pengene dog for en stor Del skulde anvendes til Nyanskaffelser, der havde Værdi ud over det enkelte Aar. Han gjorde tillige gældende, at Skatten burde fordeles paa et bredere Grundlag, saa at Progressionen kunde lempes noget, hvilket ganske særlig var paakrævet for Formuebeskatningens Vedkommende. Han henstillede, at man nu lod Forhøjelsen gælde for Skatteaarets sidste Halvdel, og at der opstilledes en ny Skala, passende for Situationen. *Hassing-Jørgensen* (R. V.) havde haabet, at Sagen kunde være udskudt nogle Maaneder, indtil Forholdene havde afklaret sig noget, navnlig med Hensyn til Handelen med Udlandet. Men naar Finansministeren fandt det paakrævet at faa Pengene nu, skulde han have dem, og det var rigtigt at tage dem som Skatter, da det var til ganske uproductive Udgifter, de skulde anvendes. *Hassing-Jørgensen* henstillede i øvrigt, at Skattekommissionens Arbejde blev gjort færdigt, for saa vidt angik Indkomst- og Formuebeskatningens Revision, saa at de forskellige Skalaer kunde blive sammenarbejdet til en enkelt rationel Skatteskala. *Frits Clausen* (N. A.) mente, at den foreslaaede Forhøjelse under de herskende Forhold vilde medføre en alt for stor Belastning af Erhvervslivet. Da Landet befandt sig i en Nødssituation, vilde det være forsvarligt at stifte et treaarigt Laan paa 50 Mill. Kr., som maatte kunne optages til 4 pCt. Rente og pari Kurs. I øvrigt burde der opkræves en Særafgift paa 50 pCt. af Indtægter, der hidrørte fra rent repræsentative og kontrollerende Funktioner inden for saavel private Foreninger og Selskaber som offentlige Institutioner. I sine replicerende Bemærkninger gjorde *Finansministeren* bl. a. opmærksom paa, at de mindre Skatteyderes Fritagelse for at udrede den foreslaaede Forhøjelse af Indkomst- og Formue-skatten maatte ses paa Baggrund af, at de samtidig foreslaaede Forhøjelser af en Række indirekte Skatter vendte den tunge Ende nedad; tillige maatte man tage i Betragtning, at den kommunale Beskatning, hvis Progression er mindre, ogsaa kunde ventes forhøjet. Finansministeren udtalte endvidere, at det var Hensigten at opstille et nyt Grundlag for Optræningen af overordentlige Skatter i 1940—41.

Under Udvalgsbehandlingen gik Finansministeren med til at udskyde de oprindeligt foreslaaede Indbetalingsfrister noget, hvorimod der ikke røstes ved Skattens Højde og Reglerne for dens Paaligning. Paa Foranledning af Det konservative Folkeparti henstillede Udvalget til Finansministeren ved kommende ekstraordinær Beskatning at optage Spørgsmaalet om *Beskatning af Andelsselskaber, Brugsforeninger m. m.* til Undersøgelse, og Finansministeren svarede hertil, at han var villig til at efterkomme denne Henstilling »i positiv Aand«.

I en Særbetænkning udtalte det *konservative* Mindretal, at det fandt det naturligt, at den direkte Skat forhøjedes væsentligt som Følge af Krigssituationen. Man stillede sig dog tvivlende med Hensyn til, om den bestaaende Statsskatteskala var et rimeligt Grundlag for at tilvejebringe saa store Beløb, som foresloges udskrevet, og ikke mindst fandt man det betænkeligt »at forhøje Formueskatten, som i Forvejen maa siges at være meget høj, saa stærkt som efter Forslaget, og det uden at der tages væsentligt Hensyn til Formuens Afkastning, eventuelt Skatteyderens samlede Indkomst«. Mindretallet kunde imidlertid gaa med til Forslaget i Betragtning af, at Finansministeren ansaa det for umuligt at tilvejebringe et nyt og mere rationelt Udskrivningsgrundlag saa hurtigt, at Skatterne kunde udskrives herefter med Virkning for det løbende Finansaar. Et fra konservativ Side udarbejdet Ændringsforslag om Beskatning af Brugsforeninger m. v. gav man Afkald paa at stille, efter at der var opnaaet Enighed i Udvalget om at rette den nævnte Henstilling til Finansministeren.

Til anden Behandling stillede de *nationalsocialistiske* Medlemmer et Ændringsforslag, som gav Udtryk for de af Frits Clausen ved første Behandling fremsatte Tanker. Forslaget blev imidlertid taget tilbage og kom ikke til Afstemning. Under Debatten stillede endvidere *Svend E. Johansen* (D. R.) følgende *Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen*:

»Da Tinget anser det for betænkeligt yderligere at dreje Skatteskruen, og da Tinget anser Tidspunktet for at være inde til at inddrage Fællesskabets retmæssige Indtægt: Renten af de natur- og samfundsskabte Jordværdier, paalægger Tinget Finansministeren at udarbejde og fremsætte Forslag herom og gaar herefter over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Efter at denne Paastand var forkastet med 104 Stemmer mod 3, og efter at de af Finansministeren med Tilslutning fra hele Udvalget stillede Ændringsforslag var vedtaget uden Afstemning, gik Lovforslaget til tredje Behandling, ved hvilken det vedtoges med 99 Stemmer mod 2 (1 Medlem stemte hverken for eller imod).

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget uden Udvalgsbehandling enstemmigt med 53 Stemmer, om end der ogsaa her rejstes Indvendinger mod det fra Oppositionspartiernes Side.

---

18. Lov om Udskrivning af Indkomst- og Formueskatten til Staten for Skatteaaret 1940—41. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2545. — C. Sp. 321 og 363].

Fremsat i *Folketinget* $24/11$ (F. Sp. 1178). 1. Beh. $30/11$ og $1/12$ (F. Sp. 1375 og 1414). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Retoft, Fr. Dalgaard, H. P. Hansen [Præstø A.], Hauberg, J. P. Jensen, M. F. Mortensen, M. K. Sørensen [Formand], Hassing-Jørgensen, Peder Clausager [Sekretær], Knud Kristensen, Laurits Pedersen, Edvard Sørensen, Korsgaard, O. Kier og Jens Thomsen). Betænkning (B. Sp. 405) afgivet $14/3$. (Ordfører: Retoft). 2. Beh. $19/3$ (F. Sp. 3365). 3. Beh. $19/3$ (F. Sp. 3453). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/3$ (L. Sp. 1166). 2. Beh. $19/3$ (L. Sp. 1232). 3. Beh. $19/3$ (L. Sp. 1233). *Loven stadfæstet 20. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 95). Traadt i Kraft straks.

For Finansaaret 1939—40 blev der i Henhold til Lov af 15. Marts 1939 om overordentlig Indkomstskat til Staten, jfr. Lov af 18. Marts 1938 (Aarvog 1938—39, Side 143), i Tillægsskat og Merindkomstskat udskrevet i alt ca. 32 Mill. Kr., hvortil ved Lov af 30. Oktober 1939 om midlertidig Forhøjelse af Indkomst- og Formueskatten til Staten (se Nr. 17) føjedes ca. 47 Mill. Kr., der skulde opkræves som et Tillæg til de ordinære Skatter paa 40 pCt.

Til Afløsning af disse Skatter fandt Finansministeren det med Henblik paa Krigssituationens ekstraordinære Krav paakrævet at gennemføre yderligere Forhøjelser, og han lod derfor udarbejde Forslag til en Skattelov, der skulde gælde for 1940—41 og 1941—42, og som ansloges til at ville indbringe 103 Mill. Kr. aarligt eller 24 Mill. Kr. mere end de ovennævnte Love, der var gældende for 1939—40. Paa Grund af Vanskeligheden ved at overse, hvordan de finansielle Forhold vilde udvikle sig, var det dog forudsat, at Sætserne for den overordentlige Indkomstskat af Personer skulde kunne forhøjes eller nedsættes paa Finanslovene for 1940—41 og 1941—42 med en for alle Skatteydere fælles Procent.

Der opstilledes i Lovforslaget *et nyt Grundlag for den ekstraordinære Beskatning af saavel Personer som Selskaber*, og *Merindkomstskatten* blev indføjet som et Led i Beregningen af den overordentlige Indkomstskat af Personer, hvorimod Selskaber skulde fritages for at beskattes særligt af Merindkomst.

For *Selskabernes* Vedkommende var det nye Grundlag udformet paa en saadan Maade, at Skatten blev væsentlig højere for den Del af Indkomsten, der udbetales i Udbytte til Aktionærerne, end for den Del, der henlægges til Reserver m. v. Skatten deltes i to Rater, hvoraf »Udbytteraten» skulde beregnes efter Størrelsen af det fastsatte Udbytte og fradrages dette, forinden Udbetalingen til Aktionærerne fandt Sted,

medens »Restraten« beregnedes paa Grundlag af Forholdet mellem Selskabets samlede Indkomst og Aktiekapitalen.

I Lovforslaget var tillige indføjet et særligt Afsnit om Beskatning af *kooperative Virksomheder*, væsentlig i Overensstemmelse med det Beskatningsgrundlag, som et Flertal havde samlet sig om i det Udvalg, der i 1934 nedsattes til Undersøgelse af Spørgsmaalet om Beskatning af Brugsforeninger m. v. Ifølge dette Forslag skulde Brugsforeninger, som alene virker inden for Medlemmernes Kreds, inddrages under Beskatningen, samtidig med at denne forhøjedes for andre kooperative Virksomheder.

I Tilslutning hertil foresloges gensidige Forsikringsselskaber, Kredit- og Hypotekforeninger samt Sparekasser og erhvervsudøvende *Foreninger* m. v. inddraget under den overordentlige Beskatning. For disse Virksomheders saavel som for de kooperative Foreningers Vedkommende fandt man det imidlertid mest praktisk at slaa den ekstraordinære Skat sammen med den ordinære, saa at Skatteudskrivningen alene skulde foregaa efter Lovforslagets Satser.

Formuebeskatningen foresloges forhøjet med 25 pCt., hvilket var et noget mindre Tillæg end det, der opkrævedes for 1939—40 (paa 40 pCt.). Desuden skulde *Dødsboer* under offentligt Skifte ind under en tilsvarende Beskatning.

Endnu skal tilføjes, at det var foreslaaet som en almindelig Regel, at de i Lovforslaget omhandlede Skatter *ikke skulde kunne bringes til Fradrag* ved Ansættelsen til Indkomstskat til Stat og Kommune.

Dette Lovforslag blev i *Folketinget* underkastet en meget indgaaende Behandling, der resulterede i Vedtagelsen af en Række af Finansministeren stillede *Ændringsforslag*, hvorved de foreslaaede Bestemmelser paa væsentlige Punkter blev omarbejdet i baade reel og formel Henseende.

Først og fremmest skete der det, at de foreslaaede overordentlige Personskatter blev sammenarbejdet med de tilsvarende ordinære Skatter samt for Indkomstskattens Vedkommende tillige med Forhøjelsen af Indkomstskatten i Henhold til Lov af 21. April 1936 (for 1940—41 beregnet til 20 pCt.). Lovforslaget kom i det hele taget i den ændrede Skikkelse til at omfatte *al Opkrævning af Indkomst- og Formueskat*, men *kun for 1940—41*, idet man begrænsede Gyldighedsperioden til et enkelt Aar. Samtidig fjernedes Bestemmelsen om, at Satserne skulde kunne forhøjes eller nedsættes paa Finansloven. Desuden gik man for Personbeskatningens Vedkommende bort fra Bestemmelsen om, at betalt Skat ikke skulde kunne fradrages ved Indkomstansættelsen, hvilket ansaas for en naturlig Konsekvens af, at hele Skatteudskrivningen skulde ske efter en enkelt Skala. Til Gengæld blev

dennes Satser ansat noget højere, end det ellers vilde have været nødvendigt, hvilket ogsaa skete med Henblik paa, at Finansministeren fandt det paakrævet, at der gennem Loven blev tilvejebragt 25 Mill. Kr. ud over det oprindelig tilsigtede Beløb til ekstraordinære Materielanskaffelser til Hæren og Flaaden. En Række andre Ændringer er nævnt i det følgende.

Af Lovens Indhold skal anføres følgende:

I.

Indkomstskat til Staten.

A. Indkomstskat af Personer m. m. .

§ 1 fastsætter følgende *Skala* for Udskrivning af den personlige Indkomstskat til Staten for Skatteaaret 1940—41:

Hvor den efter Reglerne i Lov af 10. April 1922, jfr. Lov af 22. December 1939, opgjorte skattepligtige Del af Indkomsten er

under 200 Kr.:	0 Kr.			
200— 400 —	2 Kr. af	200 Kr.,	2 pCt. af Resten	
400— 800 —*)	6 — -	400 —,	3 — -	—
800— 1 200 —	18 — -	800 —,	4 — -	—
1 200— 2 000 —	34 — -	1 200 —,	6 — -	—
2 000— 3 000 —	82 — -	2 000 —,	8 — -	—
3 000— 4 000 —	162 — -	3 000 —,	10 — -	—
4 000— 6 000 —	262 — -	4 000 —,	12 — -	—
6 000— 8 000 —	502 — -	6 000 —,	15 — -	—
8 000— 10 000 —	802 — -	8 000 —,	18 — -	—
10 000— 15 000 —	1 162 — -	10 000 —,	21 — -	—
15 000— 20 000 —	2 212 — -	15 000 —,	24 — -	—
20 000— 30 000 —	3 412 — -	20 000 —,	27 — -	—
30 000— 40 000 —	6 112 — -	30 000 —,	30 — -	—
40 000— 60 000 —	9 112 — -	40 000 —,	33 — -	—
60 000—100 000 —	15 712 — -	60 000 —,	36 — -	—
100 000—200 000 —	30 112 — -	100 000 —,	40 — -	—
200 000—400 000 —	70 112 — -	200 000 —,	45 — -	—
400 000 Kr. og derover	160 112 — -	400 000 —,	50 — -	—

De i § 2, Nr. 3 og 4, i Lov af 10. April 1922, jfr. §§ 2 og 3 i Lov af 22. December 1939, nævnte Personer og Dødsboer svarer dog Skatten med mindst 6 pCt., ligesom udenlandske

*) Det vil sige over 400, men ikke over 800 Kr. o. s. v.

Selskaber, Foreninger, Stiftelser m. fl. og Dødsboer svarer Skatten med mindst 12 pCt.

§ 2. For saa vidt den for Skatteaaret 1940—41 ansatte skattepligtige Indkomst overstiger Gennemsnittet af de tilsvarende Indkomster for Skatteaarene 1936—37, 1937—38 og 1938—39 med et Beløb af over 10 000 Kr. eller, saafremt den nævnte Gennemsnitsindkomst er over 50 000 Kr., med mere end 20 pCt. af Gennemsnitsindkomsten, vil den ansatte skattepligtige Indkomst, forinden Indkomstskatten beregnes, være at *forhøje* med Halvdelen af det Beløb, hvormed den udfundne *Merindtægt* overstiger 10 000 Kr. eller 20 pCt. af Gennemsnitsindkomsten.

Bestemmelsen i Stk. 1 kommer kun til Anvendelse paa skattepligtige, der har været medtaget ved Skatteansættelsen her i Landet for mindst to af de nævnte Sammenligningsaar. For *Enkers* Vedkommende gælder særlige Regler.

Den i Stk. 1 nævnte Forhøjelse af Indkomsten *bortfalder* eller nedsættes forholdsmæssigt, saafremt den skattepligtige indgiver Begæring herom og over for Finansministeren paa en efter dennes Skøn fyldestgørende Maade godtgør, at hans *Merindtægt* helt eller delvis skyldes: a. Livrente, Gave, Lotterigevinst, Ophør af Aftægtsyndelse eller Goodwill. b. Indtægt af en den paagældende efter den 31. December 1935 ved Udbetaling af Livs- eller Ulykkesforsikring, ved Arv, Arveforskud eller Gave tilfalden Formueforøgelse. For de under b. nævnte Indtægters Vedkommende gælder denne Bestemmelse dog ikke ud over 4 pCt. p. a. af de paagældende Formueerhvervelsens Beløb.

Ifølge § 3 opkræves og indbetales Skatten i Overensstemmelse med de i Lov af 22. December 1939 § 12, Stk. 1—5, indeholdte Regler, idet der dog er givet Kommunerne Ret til at *afrunde* de Terminsrater, som Skatteyderne skal betale, ved Bortkastning eller Forhøjelse af Brøker.

Dette Afsnit undergik paa Rigsdagen meget væsentlige Ændringer, af hvilke de vigtigste er omtalt i Indledningen. Her skal tilføjes, at man for *Merindkomstskattens* Vedkommende har rykket Sammenligningsperioden et Aar frem, saa at den bliver 1936-37—1938-39 i Stedet for 1935-36—1937-38. Samtidig er Forhøjelsen af den skattepligtige Indkomst paa Grund af *Merindtægt* nedsat til Halvdelen af det oprindelig foreslaaede Beløb, hvilket har sin Forklaring i Sammen-

arbejdelsen af den ordinære og de ekstraordinære Indkomstskatter til en samlet Skat, idet Indkomstforhøjelsen nu faar Virkning paa den samlede Indkomstskat til Staten, medens den efter det oprindelige Forslag kun fik Virkning paa den overordentlige Skat. En Lempelse betyder det, at man har medtaget *Goodwill* blandt de Indkomster af ekstraordinær Karakter, som er undtaget fra Merindkomstbeskatningen.

B. Indkomstskat af Aktieselskaber m. m.

§ 4. For de skattepligtige Selskaber udskrives for Skatteaaaret 1940—41 *dels* Indkomstskat til Staten, beregnet efter de i Lov af 10. April 1922 § 1, Nr. 3, og § 8, jfr. Lov af 22. December 1939, indeholdte Regler, *dels* en overordentlig Indkomstskat, beregnet efter nedenstaaende Regler*).

§ 5. Den overordentlige Skat svares i to Rater, der benævnes henholdsvis »Udbytteraten« og »Restraten«.

Udbytteraten beregnes efter det procentvise Forhold mellem paa den ene Side det efter Reglerne i § 7 opgjorte Udbytte m. v. og paa den anden Side Selskabets Aktiekapital, eventuelt med Tillæg af en Del af Selskabets faste Reserver, jfr. § 6, Stk. 3.

Restraten beregnes efter det procentvise Forhold mellem paa den ene Side Selskabets fulde skattepligtige Indkomst for det paagældende Skatteaar og paa den anden Side Selskabets Aktiekapital, eventuelt med Tillæg af en Del af Selskabets faste Reserver, jfr. § 6, Stk. 3.

§ 6. Ved Beregningen af saavel Udbytteraten som Restraten anvendes følgende *Skala*:

Udbytte m. v. /Indkomst pr. 100 Kr. Aktiekapital m. v.	Skat af Udbytte m. v. /Indkomst pr. 100 Kr. Aktiekapital m. v.
Under 6 Kr.	5 pCt.
6 Kr. men ikke over	8 Kr. 0,30 Kr. af
8 — — — —	10 — 0,50 — —
10 — — — —	12 — 0,80 — —
12 — — — —	20 — 1,20 — —
20 — — — —	30 — 3,20 — —
30 — — — —	40 — 6,20 — —
40 — — — —	60 — 9,70 — —
60 — — — —	80 — 17,70 — —
80 — — — —	100 — 26,70 — —
100 — og derover	36,70 — —
	100 —, 60 — —

*) Jfr. ogsaa nedenfor § 31.

Er Aktiekapitalen i Henhold til Vedtagelse efter den 30. November 1939 forøget ved Udstedelse af *Friaktier*, skal denne Kapitalforøgelse ikke medregnes til Aktiekapitalen i denne Forbindelse, men kommer kun i Betragtning under de i Stk. 3 indeholdte Betingelser og i det sammesteds angivne Omfang.

Overstiger et Selskabs faste *Reserver* ved Regnskabsaarets Begyndelse 50 pCt. af den Aktiekapital, som kommer i Betragtning, forhøjes Aktiekapitalen med Halvdelen af det overskydende Beløb ved Beregningen af saavel Udbytte-raten som Restraten. Har Selskabet i Henhold til Vedtagelse efter den 30. November 1939 fra de faste Reserver overført et Beløb til Aktiekapitalen ved Udstedelse af *Friaktier*, bliver det saaledes overførte Beløb i den heromhandlede Henseende at sidestille med faste Reserver.

§ 7. *Udbytteraten* beregnes direkte paa Grundlag af den i § 6, Stk. 1, indeholdte Skala af de Beløb, som i Kalenderaaret 1940 endeligt fastsættes som ordinært og ekstraordinært Udbytte af Aktiekapitalen, med Tillæg af Beløb, som i vedkommende Regnskabsaar henføres til en særlig Udbytte-reguleringskonto eller indgaar i en til det følgende Regnskabsaar overført Driftssaldo, samt af Beløb, der for vedkommende Regnskabsaar udbetales som Udbytte eller Rente af udloddede Reservefondsandele. Udbytterate beregnes *ikke* af følgende Udlodninger:

- a. Udlodninger, der sker i Form af *Friaktier* eller *Reservefondsbeviser*.
- b. Særskilt Udlodning af en ved *Realisation af Formuegenstande* eller paa anden Maade indvunden Fortjeneste, som efter sin Art ikke er indkomstskattepligtig for Selskabet. For denne Fritagelse gælder dog visse Begrænsninger.
- c. Udlodning som Følge af Selskabets endelige *Likvidation*. Fritagelsen gælder dog kun med Hensyn til Udlodning af Beløb, der har været medregnet ved Selskabets Ansættelse til Indkomstskat for Skatteaaret 1939—40 eller tidligere Skatteaar.
- d. Udlodning af Beløb, som hidrører fra en særlig *Udbytte-reguleringskonto*, eller som er overført som *Driftssaldo* fra forrige Regnskabsaar.

Naar Udbyttet udgør under 5 pCt. af Aktiekapitalen m. v., svares ingen Udbytterate.

§ 8. *Restraten* beregnes paa følgende Maade:

- a. Det udregnes, hvad Selskabets ansatte skattepligtige Indkomst udgør i Procent af den indbetalte Aktiekapital m. v.
- b. Paa Grundlag af denne Procent udfindes det Skattebeløb, som skulde svares af den fulde, skattepligtige Indkomst ved Anvendelse af den foran i § 6 indeholdte Skala. Det saaledes udfundne Beløb udgør Restratens Grundtal.
- c. I Restratens Grundtal fradrages den efter Reglerne i § 7 beregnede Udbytterate, hvorefter det resterende Beløb nedsættes til *to Trediedele*. Det herefter udkommende Beløb udgør, hvad Selskabet skal tilsvare som Restrate.

§§ 10 og 11 indeholder detaljerede Bestemmelser om henholdsvis Udbytteratens og Restratens *Berigtigelse*, og § 12 foreskriver, at dersom et Selskab, der har sluttet et Regnskabsaar inden for Kalenderaaret 1940, fastlægger Tidspunkterne for sine Udbyttedeclarationer saaledes, at der i det nævnte Kalenderaar ikke sker nogen endelig Udbyttefastsættelse, beregnes Udbytteraten paa Grundlag af den efter 31. December 1940 nærmest følgende endelige Udbyttefastsættelse.

Ifølge § 13 kan den Aktieselskaber m. v. ved Loven paalagte overordentlige Indkomstskat til Staten *ikke bringes til Fradrag ved Selskabets Ansættelse til Indkomstskat* til Stat og Kommune.

§ 14 bestemmer bl. a., at de i Lov af 10. April 1922 § 37, 3. og 4. Stykke, indeholdte Bestemmelser om *Skattelempe*, for saa vidt angaar den heromhandlede overordentlige Indkomstskat til Staten, skal kunne bringes til Anvendelse ikke alene paa Selskaber, der i det paagældende Driftsaar har ejet mindst 50 pCt. af Aktiekapitalen i et Datterselskab, men ogsaa paa Selskaber, hvis eneste faktiske Virksomhed det er at eje og administrere Aktier i et bestemt andet Selskab, og som i hele det paagældende Driftsaar har ejet mindst 25 pCt. af Aktiekapitalen i dette Selskab.

I det oprindelige Lovforslag var det forudsat, at de af Selskabet gennem tidligere Regnskabsaar opsparede Reserver i et vist Omfang kunde tages i Betragtning ved Beregningen af Restraten, hvorimod der ved Udbytteratens Beregning kun skulde tages Hensyn til selve Aktiekapitalen. I Folketinget foretoges imidlertid en Ændring med Hensyn til den *Reservefondskapital*, der kommer i Betragtning, ligesom det blev fastsat, at den paagældende Kapital ogsaa skal være medbestemmende ved Udbytteratens Beregning. Samtidig indføjede man den Bestemmelse, at Beløb, der efter 30. November 1939 overføres til Aktiekapitalen fra Selskabets Reserver, ikke skal tages i Betragtning ved Skatteberegningen som en Del af Selskabets Aktiekapital, men kun som Reservefondskapital.

Reglerne i Lovens § 7 om, hvad der ved *Udbytteratens* Beregning skal betragtes som skattepligtigt Udbytte, undgik ligeledes en Række Ændringer. Det var eksempelvis oprindelig foreslaaet, at Udlodninger i Form af Friaktier eller Reservefondsbeviser skulde sidestilles med Udbytte, men man gik i Folketinget bort herfra ud fra den Betragtning, at saadanne Udlodninger ikke medfører nogen Formindskelse af Selskabets Formue. Princippet bliver nu det, at Udbytteraten skal svares af den Del af det ved Regnskabsafslutningen disponible Beløb, som enten straks i Henhold til endelig Vedtagelse fordeles til Selskabets Deltagere som Udbytte af deres Kapitalindskud, eller som holdes til fri Raadighed ved senere Udbyttefordeling, medens der af Beløb, som bliver indestaaende i Selskabet og tjener til Konsolidering af dettes Økonomi, kun skal svares den som Restrate beregnede lavere Skat.

Det Beløb, hvormed *Restraten* ifølge § 8 skal udredes, blev i Folketinget forhøjet fra Halvdelen til to Trediedele af Differencen mellem Restratens Grundtal og Udbytteraten. Denne Ændring skyldes bl. a., at Reservefondskapitalen i større Omfang end oprindelig foreslaaet skal tages i Betragtning ved Skatteberegningen. Desuden har Finansministeren, som nævnt, anset det for nødvendigt at forøge Udbyttet af de Skatter, som skal opkræves i Henhold til Loven. Samtidig med at Restraten saaledes er blevet sat op, har man strøget en Bestemmelse, hvorefter den skulde opkræves med en forhøjet Sats for Familieaktieselskaber m. v.

I Folketinget *udgik* tillige den Bestemmelse, at Udbytteraten skulde fradrages ved Udbyttets Udbetaling til Aktionærerne eller med andre Ord udredes som en *Kuponkat*, hvilket atter medførte forskellige Konsekvensændringer.

De i § 14 fastsatte Lempelser for *Holding Selskaber* blev indføjet i Folketinget.

C. *Indkomstskat af kooperative Virksomheder.*

§ 15 definerer, hvad der skal forstaas ved Brugsforeninger samt Produktions- og Salgsforeninger.

For *Brugsforeningernes* Vedkommende svares Indkomstskatten ifølge § 16 efter Regler, der er udarbejdet ud fra følgende Principper:

- 1) Skattepligten omfatter *enhver Brugsforening*, hvad enten den kun fordeler Varer til Medlemmerne eller tillige handler med Ikke-Medlemmer.
- 2) Foreningens skattepligtige Indkomst opgøres paa sædvanlig Maade efter de i Statsskattelovens §§ 4—6 indeholdte Ligningsregler.
- 3) I den ansatte skattepligtige Indkomst *fradrages*, forinden Skatten beregnes, dels 5 pCt. af den dividendeberettigede Del af Omsætningen, dels en Trediedel af den Del efter 5 pCt.s Fradraget resterende skattepligtige Indkomst, som anvendes til Forøgelse af Foreningens Formue.
- 4) Skatten beregnes efter en *Skala*, der er *stigende* efter det procentvise Forhold mellem Indkomsten minus de under 3) nævnte Fradrag og den dividendeberettigede Del af Foreningens Omsætning. I det en eventuel Handel med Ikke-Medlemmer maa forudsættes direkte at ville forøge Foreningens skattepligtige Indkomst, virker den ogsaa i progressionsmæssig Henseende til Forøgelse af Foreningens Skattepligt.

§ 17. *Produktions- og Salgsforeninger* udreder Indkomstskatten, saafremt Foreningen

- a. driver Detailsalg fra Butik. Skatten svares da af Foreningens Indtægt ved dette Detailsalg, opgjort efter Reglerne i Statsskattelovens §§ 4—6;
- b. i kendeligt Omfang bearbejder, forædler eller sælger Produkter, der leveres af andre end Foreningens Medlemmer. Skatten svares da foruden af eventuel Indtægt ved Detailsalg fra Butik tillige af saa stor en Del af Foreningens Indkomst, bortset fra Indtægten ved Detailsalg, som svarer til det Forhold, hvori Leverancen fra Ikke-Medlemmer indgaar i Foreningens samlede Omsætning.

Skatten beregnes paa Grundlag af det Forhold, hvori henholdsvis Leverancen fra Ikke-Medlemmer eller Detailsalget fra Butik indgaar i Foreningens samlede Omsætning, efter en i § 17 fastsat Skala.

Ved Skatteberegningen efter Afsnit C. gives der ikke Fradrag i den skattepligtige Indkomst efter Reglerne i Statsskattelovens § 8, og den i dette Afsnit omhandlede Skat *kan ikke bringes til Fradrag* ved Ansættelsen til Indkomstskat til Stat og Kommune. I øvrigt medfører de i dette Afsnit indeholdte Bestemmelser ingen Ændringer i de gældende Regler for de paagældende Foreningers Beskatning til *Kommunen*.

Medens Reglerne om Beskatning af Produktions- og Salgsforeninger ikke undergik Ændringer af principiel Betydning i Folketinget, gælder det samme ikke *Brugsforeningsskatten*, idet denne oprindeligt var foreslaaet paalignet paa følgende Grundlag: 1. For saa vidt Brugsforeningen alene fordeler Varer inden for Medlemmernes Kreds, udgør Skatten 6 pCt. af en Indkomst, der ansættes til 5 pCt. af Foreningens Formue ved Ugangen af det til Grund for Ansættelsen liggende Regnskabsaar. 2. For saa vidt Foreningen tillige fordeler Varer uden for Medlemmernes Kreds, svares Skatten dels af saa stor en Del af Foreningens Overskud, der forholdsmæssigt svarer til den Del af Omsætningen, som falder uden for Medlemmernes Kreds (denne Del af Skatten svares efter en stigende Skala), dels af 5 pCt. af saa stor en Del af Foreningens samlede Formue, der forholdsmæssigt svarer til Foreningens Omsætning med dens egne Medlemmer.

D. Indkomstskat af Foreninger, Stiftelser, Korporationer og andre selvejende Institutioner.

§ 21 bestemmer, at Indkomstskatten til Staten for gensidige Forsikringsforeninger, Kredit- og Hypotekforeninger, Sparekasser m. v. samt erhvervsudøvende Foreninger, Stiftelser, Korporationer og selvejende Institutioner for Skatteaaret 1940—41 udskrives med 6 pCt. af den skattepligtige Indtægt uden Fradrag i Henhold til Statsskattelovens § 8. Skattepligten kan efter Finansministerens Afgørelse helt eller delvis bortfalde, for saa vidt Indkomsten efter de for vedkommende Forening, Stiftelse, Korporation eller Institution gældende Fundatser, Love eller Vedtægter udelukkende skal

anvendes i almenvelgørende og humane, kunstneriske, videnskabelige, kirkelige eller lignende Øjemed.

Den i Afsnit D. omhandlede Skat *kan ikke bringes til Fradrag* ved Ansættelsen til Indkomstskat til Stat og Kommune.

Ordet »kirkelige« i Slutningen af § 21 blev indføjet i Folketinget.

II.

Formueskat til Staten.

A. Formueskat af Personer m. m.

§ 24. Formueskatten til Staten udskrives for Skatteaaret 1940—41 paa Grundlag af følgende Skala:

Ikke over	15 000 Kr.:	0,8 p. m.		
15 000—	20 000 Kr.*)	12 Kr. af	15 000 Kr.,	1,4 p. m. af Resten
20 000—	30 000 —	19 — -	20 000 —,	2,5 — - —
30 000—	50 000 —	44 — -	30 000 —,	3,7 — - —
50 000—	100 000 —	118 — -	50 000 —,	6,2 — - —
100 000—	200 000 —	428 — -	100 000 —,	8,8 — - —
200 000—	500 000 —	1 308 — -	200 000 —,	12,5 — - —
500 000—	1 000 000 —	5 058 — -	500 000 —,	16,2 — - —
1 000 000 Kr. og derover . .	13 158 — -	— -	1 000 000 —,	20,0 — - —

Beregnete Skattebeløb paa under 2 Kr. opkræves ikke. De i § 2, Nr. 3, i Lov af 10. April 1922, jfr. Lov af 22. December 1939 §§ 2 og 3, nævnte Personer samt udenlandske Selskaber, Foreninger, Stiftelser m. fl. og Dødsboer svarer Skatten med mindst 2,5 p. m.

Medens der i den til § 24 svarende Paragraf i det oprindelige Lovforslag stod, at der skulde opkræves et 25 pCt.s Tillæg til den ordinære Formueskat til Staten, blev den Skala, der fremkommer, naar Sætserne forhøjes med 25 pCt., indføjet i Lovforslaget under Sagens Behandling i Folketinget.

B. Formueskat af indenlandske Dødsboer.

I § 26 bestemmes, at her i Landet behandlede Dødsboer, der den 1. April 1940 befinder sig under offentligt Skifte, for Skatteaaret 1940—41 udreder Formueskat til Staten, beregnet efter den i § 24 indeholdte Skala.

*) Det vil sige over 15 000, men ikke over 20 000 Kr. o. s. v.

Undtagne fra denne Skattepligt er ifølge § 27 Dødsboer, hvis Nettoformue er under 10 000 Kr.

De Ændringer, som i Folketinget blev foretaget i Afsnit B., var udelukkende af redaktionel Art.

III.

§ 31. De Finansministeren ved Lov af 20. Maj 1933, Lov af 21. April 1936 og Lov af 12. April 1938 tillagte *Bemyndigelser til Forhøjelse af Indkomstkatten* til Staten kan for Skatteaaret 1940—41 *ikke bringes til Anvendelse*, for saa vidt angaar de i Afsnit I. A., C. og D. omhandlede skattepligtige. For saa vidt angaar de i Afsnit I. B. omhandlede skattepligtige (*Aktieselskaber m. m.*), opkræves i Medfør af de Finansministeren ved fornævnte Love tillagte Bemyndigelser den efter Reglerne i Lov af 10. April 1922 beregnede Indkomstskat til Staten med en *Forhøjelse af 20 pCt.*

§ 32. For Opkrævningen for Skatteaaret 1940—41 af de i Afsnit I. A., C. og D. samt II. A. og B. omhandlede Statsskatter oppebærer *Kommunen et Vederlag* af 1 pCt. af de indgaaede Beløb. Kommunens samlede Vederlag skal dog mindst udgøre 2 Kr. pr. Skatteyder og kan ikke overstige 3 Kr. pr. Skatteyder. Med Hensyn til Beregningen af Vederlaget for Opkrævningen af den ordinære Indkomstskat til Staten af Aktieselskaber m. m. (jfr. § 4) forholdes efter Reglerne i § 38, 1. Stykke, 2. Punktum, i Lov Nr. 149 af 10. April 1922.

§ 33. I Tilfælde, hvor en Skatteydere økonomiske Forhold efter Udløbet af det Regnskabsaar, der er lagt til Grund for hans Ansættelse til Skat til Staten efter nærværende Lov, er blevet i særlig Grad forringet, f. Eks. paa Grund af Krigsforholdene, kan Finansministeren *eftergive* eller *ned sætte* denne Skat.

Loven gælder ikke for Færøerne.

§§ 31 og 32 blev indføjet i Folketinget, hvor man paa den anden Side slettede en Paragraf, i Henhold til hvilken ingen af de i Loven omhandlede overordentlige Skatter skulde kunne bringes til Fradrag ved Ansættelsen til Indkomstskat til Stat og Kommune.

De *Ændringsforslag*, som vedtoges i Folketinget, og som alle var stillet af Finansministeren, havde i det om Sagen

nedsatte Udvalg faaet Tilslutning fra samtlige Udvalgsmedlemmer, dog med den Undtagelse, at Ændringsforslaget angaaende Beskatningen af kooperative Virksomheder kun var tiltraadt af de to Regeringspartiers Udvalgsmedlemmer og Knud Kristensen (V.). Fra konservativ Side stilledes til det nævnte Ændringsforslag et Underændringsforslag, som dog forkastedes, hvilket ogsaa var Tilfældet med to andre konservative Ændringsforslag angaaende Fastsættelse af en Grænse for, hvor stor en Procentdel af sin Indkomst en Skatteyder kan komme til at betale i samlet Indkomstskat, og angaaende Nedsættelse af Formueskatten, hvor Formuens Afkastning er lav. Ogsaa Bondepartiet stillede et Underændringsforslag angaaende Formueskatten, men ligeledes uden at faa det vedtaget.

Til Klarlæggelse af sin Stilling til Lovforslaget udtaler Folketingsudvalgets *Venstre*-Medlemmer i den afgivne Betænkning Tilfredshed med, at Loven kun skal gælde et Aar, at Finansministeren har frafaldet Kravet om, at Skattesatserne skulde kunne ændres efter Statens skiftende Behov, og at Princippet Skat af Skatten er bortfaldet for Personbeskatningens Vedkommende.

Angaaende Indkomstskatten af *kooperative Virksomheder* understreger Mindretallet, at *Venstre* har kunnet tiltræde, at de gældende Regler herom optages til Revision med det Formaal at skabe et mere rationelt Grundlag for denne Beskatning end det hittidige. Om Formen for Beskatningen af de kooperative Virksomheder var der imidlertid divergerende Meninger inden for Kredsen af *Venstres* Udvalgsmedlemmer, hvorfor Ændringsforslaget til dette Afsnit af Lovforslaget ikke blev tiltraadt af samtlige *Venstres* Udvalgsmedlemmer.

De *konservative* Udvalgsmedlemmer kunde gaa med til, at den direkte Beskatning belastedes som foreslaaet, men dermed havde man efter Mindretallets Opfattelse ogsaa »naaet Grænsen for, hvad den kan bære, hvis ikke den Skade, den stærke Skatteudskrivning vil medføre specielt med Hensyn til Beskæftigelsen, skal overskygge, hvad der pengeomæssigt kan naas ved yderligere Forhøjelse af Skatten«. De stillede Ændringsforslag vilde efter Partiets Opfattelse i høj Grad forbedre Lovforslaget.

Bestemmelsen om, at betalte Skatter kan fradrages ved Indtægtsansættelsen for Personskatternes Vedkommende, maatte hilses med Tilfredshed. Der laa heri et Værn mod, at Indtægter, som er konstante fra Aar til Aar, blev beskattet med mere end 50 pCt. af Indtægten uden Fradrag. Et tilsvarende Værn savnedes imidlertid for svingende Indtægter,

og de Konservative stillede derfor et Underændringsforslag, hvorefter den personlige Indkomstskat til Stat og Kommune ikke maatte overstige 60 pCt. af Indkomsten uden Fradrag af Skatter.

Mindretallet var tilfreds med, at den oprindelig foreslaaede *Brugsforeningsskat*, der i det væsentlige var en Formueskat, vilde blive erstattet med en Indtægtsskat, og at Forskellen mellem de lukkede og aabne Brugsforeninger stort set blev opgivet. Indtægten burde imidlertid, bortset fra en almindelig købmandsmæssig Rabat, som det vilde være rimeligt at gøre skattefri for Brugsforeningen saavel som for Købmanden, beskattes i sin Helhed. Da Ministerens Ændringsforslag gav Skattefrihed for en saa stor Del af Fortjenesten, at det økonomiske Udbytte af Brugsforeningsskatten maatte ventes at blive ret ringe, stillede Mindretallet derfor et Underændringsforslag ud fra sine Synspunkter. Den foreslaaede Beskatning af Produktionsforeninger fandt man heller ikke tilfredsstillende, men da Forslaget betød en Forbedring i Forhold til den bestaaende Ordning, havde man foreløbig akkviesceret herved.

Angaaende *Formueskatten* stillede Partiet et Underændringsforslag, hvorefter Formueskatten, for saa vidt den samlede Indkomst ikke maatte udgøre mindst 4 pCt. af Skatteyderens ansatte skattepligtige Formue, skulde nedsættes med 10 pCt. for hver 5 pro mille eller Del deraf, hvorved Indkomsten var under 4 pCt. af Formuen. Var Indkomsten ikke positiv, nedsattes Formueskatten med 80 pCt.

Bondepartiet beklager i Betænkningen, at man vil forlade det hævdundne Princip, der gaar ud paa, at en Andelsvirksomhed, der holder sig inden for Medlemmernes Kreds, ikke kan betragtes som en Erhvervsvirksomhed i skattemæssig Henseende. »Hvis en Omsætning kun bestaar i, at Folk i Fællesskab indkøber Varer, de selv skal bruge, opstaar der nemlig ikke derved nogen Indtægt, idet dette at købe Varer til eget Forbrug — enten man saa køber enkeltvis eller sammen med andre — aldrig kan blive nogen Indtægt, det er ikke noget, man tjener Penge paa, men kun noget, man giver Penge ud til. Indtægt opstaar først, naar man sælger af de indkøbte Varer til andre og derved har en Fortjeneste.« »Mindretallet er af den Opfattelse, at Brugsforeningens Forretningsfører eller Uddeler samt Virksomhedens Personale svarer Skat i mindst samme Udstrækning som Købmanden og de Folk, han eventuelt beskæftiger, og at en Skat paa Brugsforeninger derfor bliver en Særbeskatning paa denne Form for Vareforsyning.«

Flertallets principielle Beslutning kunde efter Mindretallets Opfattelse faa skæbnesvangre Følger for samtlige Andels-

virksomheder, hvad enten disse driver Produktions-, Indkøbs- eller Salgsvirksomhed, »hvilket i særlig Grad vil ramme Landbruget, der i Forvejen har de tungeste Skattebyrder«.

Bondepartiet maatte derfor gaa imod den foreslaede Beskatning af Andelsvirksomheder og stillede tillige et Underændringsforslag, som tog Sigte paa:

- at overføre Forhøjelsen af Formuebeskatningen til de Formuer, der giver en stor Afkastning,
- at Indtægten af større Pensioner og Tantiømer beskattes paa rationel Maade, og
- at Velhavere, der tegner høje Livsforsikringer, ikke fritages for at betale Formueskat.

Under Sagens Behandling i Folketinget erklærede *Valdemar Thomsen* (B.), at hans Parti paa Grund af Utilfredshed med Afsnittet om Skatten af kooperative Virksomheder vilde stemme imod Lovforslaget som Helhed. *Oluf Pedersen* (D. R.) kunde ikke medvirke til Forslagets Gennemførelse, da det ikke rørte ved Problemet ufortjent Rigdom, og Skat paa Indkomst og Formue aldrig vilde blive et Middel til Retfærdighed. *Frits Clausen* (N. A.) kunde heller ikke bidrage til Sagens Fremme, særlig paa Grund af Lovens arbejdsstandsende Karakter. Ved 3. Behandling blev Forslaget vedtaget med 87 Stemmer mod 5.

I *Landstinget*, hvor Lovforslaget ikke blev underkastet Udvalgsbehandling, skete Vedtagelsen med 50 Stemmer mod 1. Paa Det konservative Folkepartis Vegne udtalte *Lange* store Betænkeligheder ved Forslaget, ikke mindst med Hensyn til Lovens Virkninger for Beskæftigelsen, men de Konservative havde intet Valg, naar de vilde tilkendegive, at de naturligvis ønskede, at Staten skulde opfylde sine Forpligtelser. Hvad særlig Forslaget om Brugsforeningerne angaar, vilde de Konservative have stemt imod det, hvis det havde været et selvstændigt Forslag, eller hvis der var blevet Lejlighed til at tage Stilling til det alene.

19. Lov om midlertidige Ændringer i Reglerne om Paaligning og Opkrævning af Indkomst- og Formueskat til Staten. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2577. — C. Sp. 121 og 177].

Fremsat i *Folketinget* ^{24/11} (F. Sp. 1190). 1. Beh. ^{1/12} (F. Sp. 1444). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om overordentlig Indkomst- og Formueskat til Staten for Skatteaarene 1940—41 og 1941—42 (se Side 124). Betænk-

ning (B. Sp. 105) afgivet ¹⁴/₁₂. (Ordfører: Retoft). 2. Beh. ¹⁵/₁₂ (F. Sp. 1907). 3. Beh. ¹⁸/₁₂ (F. Sp. 1988). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁹/₁₂ (L. Sp. 528). 2. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 595). 3. Beh. ²¹/₁₂ (L. Sp. 610). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 458).

Samtidig med at der i Finansministeriet udarbejdedes et nyt Grundlag for Udskrivningen af overordentlig Indkomst- og Formueskat til Staten, toges Spørgsmaalet om Foretagelse af forskellige midlertidige Ændringer i Reglerne for Paa-ligning og Optrævning af Indkomst- og Formueskat til Staten op til Overvejelse, og Resultatet heraf blev et Lovforslag, som efter at være ændret noget af Folketinget vedtoges af Rigsdagen med følgende Indhold.

Loven skal ifølge § 1 gælde for *Skatteaarene 1940—41 og 1941—42*.

§ 2 bestemmer, at Personer, der *ikke er fast bosatte her i Landet*, men som ved Begyndelsen af henholdsvis første eller andet Skattehalvaar opholder sig her, og som inden for de nærmest forudgaaende 6 Maaneder med eller uden Afbrydelse har opholdt sig her i mindst 3 Maaneder i alt, medtages ved Skatteligningen paa samme Maade som Personer, der er fast bosatte her i Landet. De paagældende medtages ligeledes ved Ligningen af fælleskommunal Indkomst- og Formueskat i Medfør af Lov Nr. 100 af 14. April 1937.

Man har herved ikke alene forkortet den skattefri Periode fra 6 til 3 Maaneder, men tillige søgt at hindre, at de paagældende ved kortere Afbrydelser af deres Ophold her i Landet udskyder eller forhindrer Skattepligtens Indtræden.

I Tilslutning til disse Bestemmelser indfører § 3 den i Forvejen efter Kommuneskatteloven gældende Regel, at en Person, der uden at være bosat her i Landet som *Kommanditist* eller *Partreder* deltager i et her hjemmehørende Selskab, skal svare Indkomst- og Formueskat til Staten efter de i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 indeholdte Regler af den Indtægt, han oppebærer i sin nævnte Egenskab, og af den Formue, hvorfra Indtægten hidrører.

Om *Fortjeneste og Tab ved Salg af Aktier m. v.* indeholder § 4 følgende nye Regler, der sammenholdt med § 5 betegner

en væsentlig Skærpelse af, hvad der hidtil har været gældende paa dette Omraade:

Fortjeneste eller Tab, der konstateres ved en efter den 31. August 1939 foretagen Realisation af Aktier og lignende Værdipapirer, der er Bærere af Andels- og Udbytterettigheder i Selskaber med begrænset Ansvar, skal tages i Betragtning ved Opgørelsen af den skattepligtige Indkomst, selv om de paagældende Papirer ikke er anskaffet i Spekulationsøjemed. Den skattepligtige Fortjeneste eller det fradragsberettigede Tab kan, naar Papirerne ikke er anskaffet i Spekulationsøjemed, ikke overstige henholdsvis den Værdistigning og den Værdinedgang, som de paagældende Værdipapirer er undergaaet i Tiden fra den 31. August 1939 og indtil Realisationen.

Hertil slutter sig § 5, der ogsaa gælder Obligationer: Tab, som efter den 31. August 1939 konstateres ved Realisation af Værdipapirer, der er anskaffet i Spekulationsøjemed, samt saadanne Tab vedrørende Værdipapirer, der i Medfør af Bestemmelserne i § 4 kommer i Betragtning ved Opgørelsen af den skattepligtige Indkomst, skal alene kunne fradrages inden for en til Indkomsten medregnet Realisationsfortjeneste paa Værdipapirer, men ikke i anden Indkomst.

Efter det oprindelige Lovforslag skulde Regelen i § 5 gælde ethvert Spekulationstab paa Værdipapirer, uanset om det var lidt ved Salg før eller efter 31. August 1939, men denne Bestemmelse blev ændret i Folketinget.

En tilsvarende Begrænsning blev foretaget i § 6, der ogsaa paa andre Punkter ændredes i Skatteydernes Favør. Den gaar i sin omredigerede Form ud paa, at følgende Poster i Modsætning til tidligere skal medregnes ved Opgørelsen af den skattepligtige *Indkomst*:

- a. Fortjeneste eller Tab, der efter den 30. November 1939 fremkommer ved Afstaaelse eller Opgivelse af Kundefreds, Forretningsforbindelser el. lign. (*Goodwill*), dog kun for saa vidt angaar Halvdelen af den opnaaede Fortjeneste eller det fremkomne Tab og i intet Tilfælde med et større Beløb end det, hvormed Fortjenesten eller Tabet overstiger 5 000 Kr. Hvor Fortjenesten saaledes inddrages under Indkomstbeskatning hos Afhænderen, skal Erhververen være berettiget til at afskrive Halvdelen

af den ydede Godtgørelse i sin skattepligtige Indkomst gennem en Periode af 5 Aar. Denne Ret paavirkes ikke af Bestemmelsen i § 1.*)

- b. Fortjeneste eller Tab, der efter 30. November 1939 fremkommer ved Afstaaelse eller Opgivelse af tidsbegrænsede Rettigheder, saasom *Patentret*, Retten i Henhold til en Forpagtningskontrakt, en Udbyttekontrakt el. lign., dog kun i det Omfang, hvori Fortjenesten eller Tabet overstiger 5 000 Kr. Erhververen er berettiget til at afskrive den ydede Godtgørelse i sin skattepligtige Indkomst gennem et til den erhvervede Rettigheds Varighed svarende Aaremaal.
- c. Fortjeneste, der efter 30. November 1939 fremkommer ved *Afhændelse af Maskiner, Inventar og lignende Driftsmidler*, dog med nærmere i Loven angivne Begrænsninger. Tab ved Afhændelse af Driftsmidlerne kan bringes til Fradrag i den skattepligtige Indkomst.

§ 7, der ligeledes lempedes noget i Folketinget (ved Tilføjelse af sidste Punktum af 1. Stykke og hele 2. Stykke), fastsætter, at Bestemmelsen i Lov Nr. 149 af 10. April 1922 § 4 e. om Aktionærers og Andelshaveres Indkomstskattepligt med Hensyn til *udloddet Udbytte* kommer til Anvendelse ikke alene paa Udbytte, der udloddes af det af vedkommende Selskab gennem dets Drift indtjente Overskud, men ogsaa paa Udlodning af en af Selskabet paa anden Maade, f. Eks. ved Realisation af Formuegenstande, indvunden Fortjeneste. Denne Bestemmelse kommer dog ikke til Anvendelse paa Udlodninger, der er endeligt vedtaget inden den 1. December 1939.

Som skattepligtigt Udbytte skal ikke betragtes, hvad der af et Selskab i Henhold til en samtidig med en Nedskrivning af Aktiekapitalen vedtagen og i Selskabets Love eller Vedtægter optagen Beslutning anvendes til en *Opskrivning af Aktiekapitalen til dens oprindelige Størrelse* før Nedskrivningen, for saa vidt Nedskrivningen er sket for at bortskaffe en fremkommen Underskudssaldo.

§ 8 blev indføjet i Folketinget paa Foranledning af en Henvendelse fra Sømændene. Den bestemmer, at *Krigstillæg*

*) Efter de hidtil gældende Regler har Goodwill været skattefrit for Sælgeren, og den kunde ikke afskrives af Køberen.

til den tarifmæssige Hyre, der oppebæres for Sejlads med her i Landet hjemmehørende Skibe i Omraader, der betragtes som Farezoner, ikke skal medregnes til den skattepligtige Indkomst. Samme Bestemmelse kan af Finansministeren bringes til Anvendelse paa andre særlige Ydelser, der under tilsvarende Forhold oppebæres i Anledning af en af Krigsforholdene foraarsaget, personlig Arbejdsrisiko.

§ 9 indeholder en særlig Regel, gældende for visse Tilfælde af *Livsforsikrings Belaaning*, og § 10 bestemmer, at Aktier, der ikke er frit omsættelige, samt Aktier i Selskaber, i hvilke mindst $\frac{2}{3}$ af samtlige Aktier ejes af en enkelt Aktionær, ved Opgørelsen af den skattepligtige Formue skal medregnes med mindst 80 pCt. af en til Aktiens Paalydende svarende Andel i Selskabets hele Formue, opgjort efter de i Loven af 10. April 1922 §§ 12—14 indeholdte Regler, medmindre særlige Omstændigheder maatte begrunde en lavere Værdiansættelse.

Paragraffen tager særlig Sigte paa de saakaldte *Familieaktieselskaber*; dens sidste Sætning, der aabner Mulighed for Lempelser, blev tilføjet i Folketinget.

§ 11 trækker en Grænse for den skattemæssige Begunstigelse, der er givet *Forsikringsselskaberne* ved Statskatte-lovens § 1, Nr. 3, Stk. 3, og §§ 12—15 giver nærmere Regler for *Skattens Opkrævning* og for Lovens Gennemførelse. Medens Indkomst- og Formueskatten til Staten hidtil kun har været krævet indbetalt halvårsvis, skal den nu opkræves *kvartalsvis* og tilstilles Statskassen senest 15. September, 15. December, 15. Marts og 15. Juni. For København og Frederiksberg gælder dog særlige Regler, og Finansministeren kan for Kommuner, som ønsker det, træffe en særlig Ordning. Noget nyt er det, at der fastsættes et Minimum af 1 Kr. pr. Skatteyder for Kommunens samlede *Vederlag for Opkrævningen* af den ordinære Statsskat og Forhøjelsen af Indkomstskatten. Bestemmelsen herom blev indsat i Folketinget, hvor de oprindelig foreslaaede Indbetalingsterminer ligeledes blev forskudt noget til Fordel for Kommunerne.

Loven traadte i Kraft straks.

I sin Fremsættelsestale udtalte *Finansministeren*, at det havde været overvejet at indføre en *skarpet Kontrol med Skatteligningen*, ikke mindst for saa vidt angaar Formue-

indtægt. Det havde imidlertid ikke været muligt at faa Materialets Behandling afsluttet tidligt nok til, at de paa-tænkte nye Lovregler kunde faa Gyldighed for den forestaaende Skatteligning, men der arbejdedes videre med Spørgs-maalet, som ogsaa Skattekommissionen vilde faa Lejlighed til at beskæftige sig med. Der blev derved Tid for de Skatte-ydere, som maatte føle Trang til at lette sig for en eller anden skattemæssig Bckymring, til at melde sig til de skattelignende Myndigheder, hvad enten de vilde gøre det ude omkring i Landet eller henvende sig direkte til Ligningsdirektoratet. Saadanne Skatteydere vilde kunne paaregne en væsentlig lempeligere Behandling end dem, der først meldte sig, fordi de blev nødt til det, naar man, antagelig om et Aar, havde faaet de skærpede Regler gennemført.

Under Sagens første Behandling i Folketinget blev Lovforslaget gjort til Genstand for en Del Kritik, hvori ikke blot Oppositionen, men tillige *Hassing-Jorgensen* (R. V.) deltog. Efter at Finansministeren under den paafølgende Udvalgs-behandling paa adskillige Punkter havde taget Hensyn til de rejste Indvendinger ved at stille en Række Ændringsforslag, som alle vedtoges uden Afstemning, kunde dog samtlige i Udvalget repræsenterede Partier med Undtagelse af Det konservative Folkeparti stemme for Lovforslaget i den ændrede Skikkelse, saa at det vedtoges med 87 Stemmer mod 17; 5 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I en Særudtalelse i Betænkningen gav *Venstres* Udvalgs-medlemmer Udtryk for, at de stillede Ændringsforslag medførte en betydelig Forbedring af Lovforslaget. Dette maatte i øvrigt ses under den Synsvinkel, at det tilsigtede at imødegaa en usund Krigsspekulation, hvilket ogsaa den korte Gyldig-hedsperiode pegede i Retning af. Det pointeredes dog, at man ikke følte sig bundet til de i Lovforslaget indeholdte Bestem-melser ud over de 2 Aar, Loven skal gælde i.

Bondepartiet tog et enkelt Forbehold, nemlig med Hensyn til den foreslaaede ændrede Affattelse af § 7.

Som Begrundelse for sin Utilfredshed med Lovforslaget udtalte *Det konservative Folkepartis* Udvalgsmedlemmer i Betænkningen, at man efter Aanden i Statsministerens Tale ved Aabningen af Rigsdagssamlingen maatte forvente, at principielle Ændringer i den bestaaende Skattelovgivning ikke vilde blive foretaget for Tiden. »Det kan imidlertid ikke bestrides, at der igennem Forslaget i høj Grad indføres nye Skatteprincipper, som ensidig vender sig mod at skaffe større Skatteindtægter, men ikke tager Sigte paa at ændre be-staaende Bestemmelser i modsat Retning, hvor saadanne Ændringer maatte synes naturlige, saasom at gaa bort fra Sambeskatningen af Indtægter, tjente paa en Tid, hvor de

sambeskattede ikke dannede en økonomisk Enhed, eller en Ændring i de bestaaende Fradragsregler, saaledes at disse føres helt igennem.»

Partiet fandt det navnlig urimeligt paa et Tidspunkt, hvor der sidder en Skattekommission, at foretage principielle Ændringer uden i Forvejen at afæske Kommissionen dens Mening, og man havde derfor i Udvalget foreslaaet, at Lovforslagets Gennemførelse skulde udsættes, indtil Skattekommissionen var hørt. Samtidig havde man erklæret sig villig til at medvirke til Vedtagelse af Bestemmelser, der gjorde det muligt at afkræve Skatteyderne saadanne Oplysninger, som var fornøde til, at senere vedtagne Regler inden for Lovforslagets Rammer kunde bringes til Anvendelse for Skatteaaret 1940—41. Partiet havde imidlertid ikke fundet Tilslutning til disse Tanker.

Lovforslaget var under Udvalgsbehandlingen blevet forbedret, men de konservative Udvalgsmedlemmer maatte alligevel indstille det til Forkastelse.

Under den efterfølgende Debat tog fra konservativ Side *O. Kier* og *Kristen Amby* stærkt Afstand fra Reglerne i § 6 om Beskatning af Goodwill m. v., ogsaa i den ændrede Form, ligesom ogsaa andre Bestemmelser kritiseredes. *Hassing-Jørgensen* (R. V.) fandt § 4 temmelig irrationel, men han havde bøjet sig for Finansministerens indtrængende Fremhævelse af, at Hensigten med denne Bestemmelse var at dæmme op mod Aktiespekulationen.

I *Landstinget* gennemførtes Lovforslaget uden Udvalgsbehandling og uden Ændringer med 56 Stemmer mod 11, idet ogsaa her de Konservative var ene om at gaa imod det. Som Begrundelse for, at Partiet maatte tage Afstand fra Forslaget, fremhævede *Lange* særlig den Tendens, der gik igennem det til at indkomstbeskatte det, der hidtil havde været betragtet som Formueforøgelse. Dette betød, at man nu drog nye Dele af Kapitalen ind under Formueopspisningen. Samtidig gjorde han gældende, at man let i sine Bestræbelser for at modvirke en usund Spekulation kunde komme til at hemme det sunde Forretningsliv, der ikke kunde trives, uden at Virksomhederne gik ind i en Risiko, som de helst vilde være fri for, men som de ikke kunde unddrage sig, naar de skulde kunne udføre deres samfundsmæssige Funktion. *Gudiksen* (R. V.) pegede paa, at det nye Princip, hvorefter Formuetilvækst skulde indkomstbeskattes, kun foresloges indført i meget begrænset Omfang. Hvor det drejer sig om Salg af Landbrugs- og Købstadejendomme, Besætning og Inventar, var man saaledes blevet staaende ved den hidtidige Ordning, men der kunde her blive Tale om senere at gaa videre, hvis Rigsdagen fandt en saadan Udvidelse praktisk og retfærdig. *Stein* (K. F.)

kritiserede, at Ministeren ved Bebudelsen af nye Kontrolforanstaltninger havde skabt Usikkerhed i vide Kredse i Landet og gjort det i en Tid, hvor Verden i Forvejen var fuld af Uro og netop trængte til Beroligelse og Tryghed. Store Beløb var blevet trukket ud af Banker og Sparekasser, fordi Finansministeren efter Talerens Mening manglede Forstaaelse af de økonomiske og psykologiske Kræfter og derved var en Hindring for det Sammenhold, som Tiden krævede. Heroverfor gjorde *Finansministeren* gældende, at de opskræmte Smaasparere nok faldt til Ro igen, naar de blev klar over, at der ikke var deres Vedkommende var noget at ængstes over, og at det var Hovedsagen, at man fik de rigtige Skatteangivelser frem.

---

20. Lov om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 2491. — C. Sp. 55 og 57].

FremSAT i *Folketinget* 22/11 (F. Sp. 1056). 1. Beh. 23/11 (F. Sp. 1115). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gustav Pedersen, Friis-Skotte, M. F. Mortensen, P. Mortensen, Peder Nørgaard, Retoft [Formand], M. K. Sørensen, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], A. M. Hansen, Sønderup, Edvard Sørensen, Marius Jensen, Korsgaard, Victor Larsen og Carsten Raft). Betænkning (B. Sp. 49) afgivet 24/11. (Ordfører: Gustav Pedersen). 2. Beh. 28/11 (F. Sp. 1238). 3. Beh. 28/11 (F. Sp. 1269). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 29/11 (L. Sp. 265). 2. Beh. 29/11 (L. Sp. 281). 3. Beh. 29/11 (L. Sp. 283). *Loven stadfæstet* 29. November 1939. (Lov-Tid. Nr. 409).

I Finansaaret 1938—39 indbragte *Benzinafgifterne* — der tilsammen udgjorde 13 Øre pr. l — samt *Vægtafgiften* og *Omsætningsafgiften* i alt 94,5 Mill. Kr. Heraf udgjorde Tillægsafgiften paa Benzin, der tilfalder Statskassen, 20,5 Mill. Kr. og Afgiften af Benzin til Storstrømsbroen m. v. ca. 4 Mill. Kr., medens ca. 70 Mill. Kr. var til Raadighed for Vejformaal m. v. Af disse 70 Mill. Kr. udbetaltes ca. 44 Mill. Kr. til Kommunerne som disses Andele af Motorafgifterne og ca. 12 Mill. Kr. til Vejfondene, medens Resten anvendtes dels til Tilbagebetaling af de af Statskassen til særlige Vejarbejder forskudsvis udlagte Beløb, dels til forskellige i Motorafgiftsloven nærmere angivne Formaal (Krydsningsfonden, Lillebæltsbroen m. v.). I de følgende Finansaar vil der af Motorafgifterne foruden til de ovenfor nævnte Formaal ogsaa medgaa et betydeligt Beløb

til delvis Refusion af Kommunernes Udgifter til lejet Arbejds-kraft ved Snekastning.

Efter *Krigens* Udbrud gik Indtægterne af Motorafgifterne saa stærkt ned, at Ministeriet for offentlige Arbejder fra Kom-muner og kommunale Sammenslutninger modtog en Række Henvendelser, i hvilke det paapegedes, at Kommunerne vilde være ude af Stand til at gennemføre paabegyndte eller plan-lagte Vejarbejder, medmindre de kunde faa et Tilsagn fra Ministeriet om, at dette vilde sikre Kommunerne dels de alle-rede tilsagte Vejfondstilsbud, dels deres Andele i Motorafgif-terne. Et saadant Tilsagn havde Ministeriet dog ikke kunnet afgive, lige saa lidt som det var i Stand til at give endelige Tilsagn om Vejfondstilsbud for de kommende Aar til de Vej-arbejder, hvortil der allerede var givet foreløbige Tilsagn, idet de dertil fornødne Beløb ikke vilde kunne paaregnes at ind-gaa med de hidtil gældende Afgiftssatser.

Under Hensyn hertil ansaa Ministeriet det for paakrævet at søge tilvejebragt Dækning for Nedgangen i Kommunernes og Vejfondenes Indtægter af Motorafgifterne gennem en *For-højelse af Benzinafgiften*, idet man gik ud fra, at en Forhøjelse af Omsætningsafgiften under de herskende Forhold vilde være uden finansiell Betydning, og at en Forhøjelse af Vægtafgiften med de indskrænkede Kørselsmuligheder heller ikke burde komme i Betragtning. Hidtil havde den Del af Benzinafgif-terne, der gik til *Vejformaal*, andraget 7 Øre, og denne Af-giftssats foreslodes nu sat op med 10 Øre til 17 Øre, medens den Del, der gaar til Staten og til Storstrømsbroen, skulde forblive uforandret. Det herom fremsatte Lovforslag blev derefter med en enkelt Ændring vedtaget af Rigsdagen i føl-gende Affattelse:

§ 1. Afgiften af Benzin i Henhold til Lov Nr. 132 af 29. Juni 1927 og § 8 i Lovbekendtgørelse Nr. 123 af 23. Marts 1932 om Afgift af Motorkøretøjer m. v. *forhøjes med 10 Øre til 17 Øre pr. l.*

§ 2. Den forhøjede Afgift kommer til Anvendelse paa Benzin, som fra og med den 1. December 1939 *indføres til eller fremstilles* her i Landet.

Den forhøjede Afgift kommer endvidere til Anvendelse paa de Beholdninger af Benzin, som *findes* her i Landet den nævnte Dag ved Døgnet's Begyndelse. Ved Efterbeskatningen af Beholdningerne finder Bestemmelserne i § 16, Stk. 5—9, i Lov Nr. 243 af 19. Oktober 1931 tilsvarende Anvendelse, dog saaledes at det *efterbeskatningsfrie Kvantum* Benzin fast-sættes til 300 l.

§ 3. Der kan af Toldbestyrelsen ydes *Tilbagebetaling* af den ved nærværende Lov fastsatte Forhøjelse af Benzinafgiften, for saa vidt angaar Benzin, der godtgøres at være anvendt til Drift af stationære Motorer, ikke-indregistreringspligtige Traktorer og andre Maskiner, til hvilke der kun kan anvendes Benzin som Brændstof. Toldbestyrelsen fastsætter de nærmere Betingelser for Indrømmelse af saadan Godtgørelse, herunder ogsaa Regler for Størrelsen af de Mængder, for hvilke Godtgørelse kan ydes.

§ 4. Denne Lov, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft straks og har Gyldighed indtil Udgangen af *Februar* Maaned 1940.

I det oprindelige Lovforslag havde Regelen i § 2, Stk. 2, en noget anden Form. Den ændredes i Folketinget paa Forslag af Finansministeren, for at Benzinforhandlerne kunde faa en lempeligere Overgang til de nye Takster.

I *Folketinget* stillede *Venstre* Ændringsforslag om en anden Affattelse af Lovforslaget, hvorved saavel Statens Andel i Benzinafgifterne (den saakaldte Benzin-Femøre) som Halvdelen af de til særlige Vejarbejder bestemte Midler skulde overføres til Kommunerne til Vejvedligeholdelsesarbejde efter Motorlovens Regler, men saaledes at Fordelingsreglerne ændredes noget til Fordel for Sogne- og Amtskommunerne. Nogen Forhøjelse af Benzinbeskatningen skulde ikke finde Sted. Som Begrundelse for dette Forslag anførtes i Betænkningen fra det om Sagen nedsatte Udvalg, at man under de givne Forhold ikke burde paaabegynde Luksusvejarbejder, men særlig anvende de indgaaede Beløb til almindeligt Vedligeholdelsesarbejde i Kommunerne og til Færdiggørelse af allerede paaabegyndte Vejarbejder. Endvidere gjordes det gældende, at Erhvervsforholdene for Motorbranchen vilde blive ødelagt af den Rationering, som var besluttet, i Forbindelse med den foreslaaede Forhøjelse af Beskatningen. — *Venstres* Ændringsforslag vandt Tilslutning hos Bondepartiet, men stemtes ned af Regeringspartierne, medens Det konservative Folkeparti hverken stemte for eller imod det.

De Konservative fandt sig af den foreslaaede Forhøjelse af Benzinprisen foranledigede til i Udvalget at tage hele Spørgsmaalet om *Benzinforbrugets Regulering* op til Undersøgelse. Man erkendte, at en Regulering var nødvendig, men mente, at den langt bedre og smidigere lod sig foretage over Benzinprisen end over Rationeringen. Efter Partiets Opfattelse vilde Benzinprisen allerede ved den foreslaaede Forhøjelse have naaet en saadan Højde, at den fornødne regulerende Virk-

ning derved blev opnaaet. Ud fra denne Begrundelse stillede Partiets Udvalgsmedlemmer ved Sagens tredje Behandling i Folketinget et Ændringsforslag, hvorefter den fra 1. December planlagte Rationering forsøgsvis sattes ud af Kraft for Tiden fra 1. December 1939 til 15. Januar 1940. Da Regeringspartierne stemte imod dette Ændringsforslag, blev det forkastet; Venstre stemte hverken for eller imod det.

Under Forhandlingerne i Folketinget tog *Sønderup* paa Venstres Vegne Afstand fra Regeringens Forslag, som Partiet vilde stemme imod, særlig ud fra den Betragtning, at Afgiftsforhøjelsen vilde ramme den erhvervsmæssige Motorkørsel haardt. Imod Forslaget var ligeledes *Jens Thomsen* (B.) og *Gregersen* (D. R.). Den førstnævnte vilde ikke afvise Tanken om en Forhøjelse af Benzinafgiften, men han krævede, at Lastbilerne til Gengæld skulde have en Nedsættelse af Vægtafgiften; endvidere slog han til Lyd for, at Biler, der blev drevet af Trægas, skulde fritages for at betale dobbelt Vægtafgift. Fra konservativ Side vilde man hverken stemme for eller imod Lovforslaget, naar Regeringen ikke kunde gaa med til forsøgsvis at ophæve Benzinrationeringen, samtidig med at Afgiften forhøjedes. Som Ordfører for Partiet kritiserede *Korsgaard* i øvrigt, at Staten ikke vilde yde Erstatning til Bilejere, der havde betalt Vægtafgift for deres Vogn, men som i længere Tid blev hindret af de gældende Restriktioner i at benytte den. En saadan Erstatning vilde *Finansministeren* ikke gaa med til at yde, hvorimod han erklærede sig villig til at overveje Spørgsmaalet om en lempeligere Beskatning af ikke-benzindrevne Motorkøretøjer, hvad ogsaa *Boeck-Hansen* havde taget til Orde for. Ved tredje Behandling vedtoges Lovforslaget med 65 Stemmer mod 34; 23 stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* henstillede *Flotkjær* (S.) til Finansministeren ved en Forlængelse af Lovens Gyldighed at have sin Opmærksomhed henvendt paa, at der ved Salg af Benzin fra Tank maatte regnes med et Svind paa 2—3 pCt., og at der ligeledes lides et Tab ved, at Skatten skal beregnes efter Benzinens Volumen ved en Temperatur paa 15°, skønt den sædvanlig har en lavere Temperatur og derfor et mindre Volumen ved Salget. Dette sidste Forhold berørtes ogsaa af *Lannung* (R. V.), som tillige pegede paa, at de erhvervskørende paa Landet, hvor Afstandene er store, havde Krav paa særlig Hensyntagen ved Rationernes Udmaaling. Disse Spørgsmaal lovede *Finansministeren* at overveje, hvorimod han paa ny tog Afstand fra Venstres Ændringsforslag, der stilledes i *Landstinget* af *Thisted Knudsen* i samme Form som i Folketinget. — Lovforslaget vedtoges i *Landstinget* med 40 Stemmer mod 13.

21. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov af 29. November 1939 om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 3159. — C. Sp. 251 og 261].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2570). 1. Beh. $2\frac{3}{2}$ (F. Sp. 2825). 2. Beh. $2\frac{7}{2}$ (F. Sp. 2836). 3. Beh. $2\frac{8}{2}$ (F. Sp. 2863). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{8}{2}$ (L. Sp. 971). 2. Beh. $2\frac{8}{2}$ (L. Sp. 978). 3. Beh. $2\frac{8}{2}$ (L. Sp. 979). *Loven stadfæstet 29. Februar 1940.* (Lov-Tid. Nr. 64).

Loven forlænger Gyldighedstiden for de i Lov Nr. 409 af 29. November 1939 (Side 145) fastsatte Bestemmelser om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften indtil *Udgangen af April 1940*.

Under Sagens Behandling i Folketinget gik saavel *Sønderup* (V.) som *Oluf Pedersen* (D. R.) og *Aksel Larsen* (D. K.) imod Lovforslaget, hvorimod *Korsgaard* (K. F.) udtalte, at hans Parti, der havde undladt at stemme om Loven af 29. November 1939, nu kunde gaa med til den foreslaaede Forlængelse for 2 Maaneder. Det lod sig ganske vist ikke bevise, at den høje Benzinafgift ikke var tilstrækkelig til Begrænsning af Benzinforbruget, men det maatte efter de indhøstede Erfaringer anses for sandsynligt, at Forbruget var blevet større, om man ikke havde haft Rationeringen. Dermed var i det væsentlige Det konservative Folkepartis Modstand mod Loven bortfaldet, da det var klart, at der kun kunde blive Raad til at købe en begrænset Mængde Benzin. I øvrigt vilde det være uheldigt, om der for ofte lavedes om paa den gældende Ordning. *Valdemar Thomsen* (B.) kunde have stemt for Lovforslaget, hvis Finansministeren var gaaet ind paa et ogsaa fra anden Side fremsat Krav om *kvartalsvis Betaling af Vægtafgiften* og eventuelt *Tilbagebetaling* af denne Afgift for Perioder, i hvilke Benzinrestriktionerne hindrede Ejeren af et Motorkøretøj i at bruge det. Dette kunde *Finansministeren* imidlertid ikke gaa med til. Afgiften maatte af finansielle Grunde betales aarsvis, men der kunde eventuelt blive Tale om at godtgøre den for et Kvartal, i hvilket den paagældende var afskaaret fra at købe Benzin.

Loven vedtoges i Folketinget med 77 Stemmer mod 28 og i Landstinget med 33 Stemmer mod 9.

22. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov af 29. November 1939 om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 4741. — C. Sp. 651 og 657].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4098). 1. Beh. $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4099). 2. Beh. $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4100). 3. Beh. $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4105). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{30}{4}$ (L. Sp. 1637). 2. Beh. $\frac{30}{4}$ (L. Sp. 1640). 3. Beh. $\frac{30}{4}$ (L. Sp. 1642). *Loven stadfæstet 30. April 1940.* (Lov-Tid. Nr. 216).

Ved denne Lov blev Gyldigheden af Bestemmelserne i Lov Nr. 409 af 29. November 1939 (Side 145) om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften yderligere forlænget indtil *Udgangen af Juni 1940*.

I sin Fremsættelsestale betonedes *Finansministeren*, at det Beløb, der i den kommende Tid vilde blive til Raadighed for Vejformaal, som Følge af de nys stedfundne Indskrænkninger af Benzinforbruget vilde blive meget stærkt formindsket uanset Opretholdelsen af Afgiftsforhøjelsen med 10 Øre. Medens det samlede Provenu af de til Vejformaal bestemte Motorafgifter i de sidste Aar havde udgjort gennemsnitlig 6 Mill. Kr. pr. Maaned, maatte man med den her omhandlede Benzinafgift og den Del af Vægtafgiften, der var tilbage, regne med et gennemsnitlig maanedligt Udbytte paa kun ca. 3 Mill. Kr. Naar man havde ment at burde indskrænke sig til at foreslaa Gyldigheden af den bestaaende Afgift forlænget for de to Maaneder, for hvilke den nye Benzinordning var gældende, skyldtes det Uoverskueligheden af de finansielle Forhold.

Lovens Vedtagelse skete i Folketinget med 95 Stemmer mod 1 (3 Medlemmer stemte hverken for eller imod), i Landstinget enstemmigt med 45 Stemmer.

23. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov af 29. November 1939 om midlertidig Forhøjelse af Benzinafgiften. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 4931. — C. Sp. 1289 og 1315].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{25}{6}$ (F. Sp. 4745). 1. Beh. $\frac{26}{6}$ (F. Sp. 4756). 2. Beh. $\frac{27}{6}$ (F. Sp. 4783). 3. Beh. $\frac{27}{6}$ (F. Sp. 4795). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1943). 2. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1971). 3. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1976). *Loven stadfæstet 29. Juni 1940.* (Lov-Tid. Nr. 346).

Gyldighedsperioden for den ved Lov Nr. 409 af 29. November 1939 foretagne Forhøjelse fra 7 til 17 Øre af den Benzinafgift, der opkræves til Kommunerne og de særlige i Motorafgiftsloven omhandlede Formaal, blev ved denne Lov yderligere forlænget indtil *Udgangen af Oktober 1940*.

I Anledning af en Forespørgsel af *Oluf Pedersen* (D. R.) udtalte Finansministeren ved Sagens 3. Behandling, at Retsforbundets Forslag om det danske Folks Ligeret til Grundværdierne m. v. (Aarvog 1937—38, Side 462 og 465) skulde blive undergivet en omhyggelig Behandling i Skattekommissionen. Efter dette Tilsagn erklærede *Oluf Pedersen*, at han ikke vilde stemme imod det foreliggende Forslag om Forlængelse af Benzinafgiften.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 89 Stemmer mod 2, i Landstinget enstemmigt med 46 Stemmer.

24. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 325 af 21. September 1939 om midlertidig Ændring af den særlige Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 4933. — C. Sp. 1293 og 1317].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{25}{6}$ (F. Sp. 4745). 1. Beh. $\frac{27}{6}$ (F. Sp. 4784). 2. Beh. $\frac{27}{6}$ (F. Sp. 4791). 3. Beh. $\frac{27}{6}$ (F. Sp. 4798). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1944). 2. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1972). 3. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1977). *Loven stadfæstet 29. Juni 1940*. (Lov-Tid. Nr. 345).

Ved Lov Nr. 325 af 21. September 1939 (Aarvog 1939, Side 61) blev den særlige Stempelafgift ved Overdragelse af Aktier og lignende offentlige Værdipapirer *delt* i følgende to Klasser:

Stempel efter *Klasse A*, der er 1 Kr. pr. 200 Kr.s Kursværdi, og som anvendes i alle Tilfælde, hvor Betingelserne for Stempel efter Klasse B ikke er til Stede, og

Stempel efter *Klasse B*, der er 3 Kr. pr. 200 Kr.s Kursværdi, og som anvendes, naar Overdragelseskursen er højere end 125 pCt. og ligger mere end 25 pCt. (Points) over Værdien den 31. August 1939.

Loven udløb med Udgangen af Juni 1940, men har nu faaet forlænget Gyldighed i 4 Maaneder, til Udgangen af *Oktober 1940*.

Finansministeren oplyste, at Loven har tilført Statskassen en sikkert ikke helt uvæsentlig Merindtægt, idet Provenuet af denne Stempelafgift trods den i øvrigt formindskede Omsætning paa Børsen udgjorde et noget større Beløb i sidste Halvår af 1939—40 end i det tilsvarende Tidsrum i 1938—39. Ministeren nærede heller ikke Tvivl om, at Loven i Forbindelse med Foranstaltninger fra Nationalbankens og de andre Bankers Side og de gennemførte almindelige Skattebestemmelser har virket til at lægge en væsentlig Dæmper paa Omsætningen af de Papirer, der fortrinsvis søges af Spekulationen. *Stein* (K. F.) mente derimod, at Loven har været uden Betydning som Bremse paa Spekulationen, og at dens finansielle Resultat ogsaa er blevet en Skuffelse. Naar han desuagtet vilde medvirke til Lovforslagets Gennemførelse, var det alene, fordi Fornyelsen kun gælder for 4 Maaneder, og i Forventning om, at den forhøjede Afgift derefter vil bortfalde.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

25. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 173 af 16. Maj 1933 om midlertidig Afgift af Arv. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 4929. — C. Sp. 1295 og 1319].

Fremsat i *Folketinget* $25/6$ (F. Sp. 4744). 1. Beh. $27/6$ (F. Sp. 4787). 2. Beh. $27/6$ (F. Sp. 4791). 3. Beh. $27/6$ (F. Sp. 4798). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1946). 2. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1973). 3. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1977). *Loven stadfæstet 29. Juni 1940.* (Lov-Tid. Nr. 343).

Som et Led i et Komplex af Skatter med det Formaal at skaffe Dækning for en Del af Underskuddet paa Finansloven for 1933—34 og den af forskellige Kriselove forårsagede Udgiftsforøgelse gennemførtes ved Lov Nr. 173 af 16. Maj 1933 (Aarvog 1932—33, Side 151) en *50 pCt.s Forhøjelse af Afgiften paa Arv, som tilfalder andre end Ægtefælle og Afkom eller Adoptivborn*. Gyldigheden af denne Lov, der udløb den 31. Oktober 1936, blev ved Lov Nr. 114 af 7. April 1936 forlænget til 31. Marts 1937, ved Lov Nr. 78 af 31. Marts 1937 til 30. Juni 1938, ved Lov Nr. 155 af 13. April 1938 til 31. December 1939, ved Lov Nr. 97 af 15. Marts 1939 til 30. Juni 1940 og er nu yderligere forlænget til 30. Juni 1941.

Det konservative Folkeparti, der var imod den oprindelige Lov og ligeledes har stemt imod dens Forlængelse, stemte

denne Gang for Lovens fortsatte Bestaaen. Til Begrundelse herfor anførte Partiets Ordfører i Folketinget (Korsgaard) bl. a., at alle maa bringe Ofre i den foreliggende særlige Situation, at de paagældende Arvtagere formentlig ikke har indstillet sig paa at leve af den Arv, de i givet Fald vil faa, at Staten i høj Grad har Brug for Pengene, og at »vi har en Samlingsregering, hvor man bøjer sig imod hinanden«.

Venstre stemte imod Lovens Forlængelse i 1937, 1938 og 1939, men undlod under Hensyn til de ændrede Forhold ved denne Lejlighed at stemme.

Oluf Pedersen (D. R.) vilde stemme baade for den heromhandlede Lov og for den samtidig foreslaaede Forlængelse af Børsskatten (Nr. 24). Naar han saaledes gik med til at stille Midler til Regeringens Raadighed, skete det for at give Udtryk for, at han ikke vilde yde ringeste Bidrag til at svække Samlingsregeringen, der formentlig repræsenterede langt den overvejende Del af det danske Folk. Skulde der ske en Ændring i Regeringens Sammensætning, maatte det være paa det forfatningsmæssige Grundlag, og Taleren be-
tragtede Krav om Magten fra et lille Mindretal, der næppe udgjorde blot en Tyvendedel af den danske Befolkning, som taabelig Tale.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget enstemmigt med 73 Stemmer (16 Medlemmer stemte hverken for eller imod), i Landstinget enstemmigt med 35 Stemmer (12 undlod at stemme).

26. Lov om Ændring af Revisionsbestemmelsen i Loven om Grundstigningsskyld. (Finansminister V. Buhl). [A. Sp. 4935. — C. Sp. 1291 og 1317].

Fremsat i Folketinget $\frac{25}{6}$ (F. Sp. 4745). 1. Beh. $\frac{26}{6}$ (F. Sp. 4757). 2. Beh. $\frac{27}{6}$ (F. Sp. 4783). 3. Beh. $\frac{27}{6}$ (F. Sp. 4797). Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1944). 2. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1972). 3. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1976). Loven stadfæstet 29. Juni 1940. (Lov-Tid. Nr. 344).

I § 20 i Lov Nr. 202 af 20. Maj 1933 om Grundstigningsskyld blev det fastsat, at Loven skulde forelægges Rigsdagen til Revision i Rigsdagssamlingen 1938—39. Ved Lov Nr. 100 af 15. Marts 1939 blev Forelæggelsestiden under Hensyn til Skattekommissionens Arbejde udskudt til Rigsdagssamlingen 1939—40, og den er nu yderligere udskudt til Rigsdagssamlingen 1940—41.

Oluf Pedersen (D. R.) fandt det uforsvarligt stadig at udskyde Revisionen af Loven om Grundstigningsskyld og stemte imod Lovforslaget. Dette gennemførtes i Folketinget med 89 Stemmer mod 1, i Landstinget enstemmigt med 47 Stemmer.

27. Lov om midlertidigt Løntillæg til Statens Tjenestemænd m. fl. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 3359. — C. Sp. 285 og 315].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2936). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3054). 2. Beh. $\frac{11}{3}$ (F. Sp. 3154). 3. Beh. $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 3210). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 1097). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1143). 3. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1146). *Loven stadfæstet 26. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 94).

Ifølge Tjenestemandsløven af 31. Marts 1931 har Tjenestemændene Ret til 6 Portioner af *Reguleringsstillægget*, saa længe det af Det statistiske Departement aarligt beregnede *Udgiftstal* ligger mellem 2 427 og 2 842 Kr. Overskrides den øvre Grænse for dette særlig vide Interval, den saakaldte *stille Zone*, tilkommer der dem derimod en yderligere Portion af *Reguleringsstillægget* for hver Stigning paa 104 Kr., som *Udgiftstallet* har paabegyndt.

Efter disse Regler skulde der for Finansaaret 1938—39 udbetales Tjenestemændene 7 Portioner af *Reguleringsstillægget*, idet *Udgiftstallet* i Januar 1938 beregnedes til 2 853 Kr. Fra de tre Centralorganisationer af Statstjenestemænd samt Danmarks Lærerforening blev der imidlertid fremsat Anmodning om, at Reglerne for Ydelse af *Reguleringsstillæg* maatte blive ændret saaledes, at de særlige Bestemmelser vedrørende den stille Zone ophævedes. Var dette Ønske blevet imødekommet, havde Tjenestemændene faaet Ret til 10 Portioner i Stedet for de nævnte 7 Portioner. Regeringen mente dog ikke at kunne strække sig saa vidt, men ved Lov af 18. Marts 1938 om midlertidigt Løntillæg til Statens Tjenestemænd m. fl. blev det fremsatte Ønske delvis imødekommet, idet der for Finansaaret 1938—39 ydedes *et midlertidigt Tillæg*, der for gifte Mænd og dermed ligestillede udgjorde 168 Kr. for alle Lønninger (Pensioner) paa 1 500 Kr. og derover, medens der for Lønninger (Pensioner) under 1 500 Kr. ydedes

et Tillæg paa 12 pCt.; til ugifte ydedes Tillægget med tilsvarende Begrænsninger som fastsat i Tjenestemandsløven med Hensyn til Reguleringstillægget.

Da Udgiftstallet i Januar 1939 gik ned fra 2 853 til 2 831, bortfaldt ifølge Tjenestemandsløvens § 91 fra 1. April 1939 Hjemmelen til at udbetale den Portion af Reguleringstillægget, hvormed dette som Følge af Stigningen i Udgiftstallet for Januar 1938 var blevet forøget. Fra Udløbet af Finansaaret 1938—39 ophørte endvidere Gyldigheden af Løven af 18. Marts 1938 om det midlertidige Løntillæg.

Efter stedfunden Forhandling mellem Regeringen og Tjenestemandorganisationerne opnaaedes imidlertid ved Lov af 15. Marts 1939 (Aarbog 1938—39, Side 153) Lovgivningsmagtens Tilslutning til, at Løven af 18. Marts 1938 fik Gyldighed ogsaa for Finansaaret 1939—40, samt til, at den 7. Portion af Reguleringstillægget opretholdtes for Finansaaret 1939—40.

Ved de nævnte Forhandlinger blev der af Tjenestemandorganisationernes Repræsentanter givet Tilslutning til, at samme Afønning skulde opretholdes for Finansaaret 1940—41, saafremt der indtraadte en saadan Stigning i Udgiftstallet, at Tjenestemændene efter de almindelige Regler fik Ret til samme Antal Portioner som i Finansaaret 1938—39. I saa Fald vilde den *ekstraordinære* Reguleringstillæggsportion altsaa bortfalde.

I Januar 1940 steg Udgiftstallet fra 2 831 til 3 181, hvilket medførte, at Tjenestemændene havde Ret til 10 Portioner af Reguleringstillægget. Tjenestemandorganisationerne fremsatte imidlertid paa ny Ønske om, at Hullet i den stille Zone maatte blive udfyldt, saa at der udbetaltes 13 Portioner i Stedet for de nævnte 10. Tillige ønskede de, at Reguleringen fik tilbagevirkende Kraft for Januar Kvartal, og at den fremtidig skulde foregaa kvartalsvis. Intet af disse Krav mente Regeringen dog at kunne imødekomme, idet den baade af principielle og finansielle Grunde fandt det betænkeligt at foretage saa vidtgaaende Ændringer i den gældende Ordning. Derimod fandtes det rimeligt ligesom i Finansaarene 1938—39 og 1939—40 at foretage en ekstraordinær Forhøjelse af det lovhjemlede Reguleringstillæg af samme Størrelse som det hidtil udbetalte midlertidige Løntillæg.

Tjenestemandsoorganisationerne mente at maatte fastholde deres Interesse i at kunne fremsætte nyt Forslag vedrørende Reguleringstillægsordningen fra et tidligere Tidspunkt, end Udgiftstallet for Januar 1941 foreligger. Da Regeringen paa sin Side af finansielle Grunde nærrede Betæneligheder ved at binde sig til en Ordning, der gælder for hele Finansaaret 1940—41, naaede man ved de stedfundne Forhandlinger til Enighed om, at der for Tidsrummet 1. April—31. Oktober 1940 ud over det i Tjenestemandsløven hjemlede Reguleringstillæg paa 10 Portioner ydes et Tillæg, der maanedlig svarer til det i Finansaarene 1938—39 og 1939—40 hjemlede midlertidige Løntillæg.

I Overensstemmelse hermed gennemførtes en Lov med følgende Ordlyd:

»Lov Nr. 74 af 18. Marts 1938 om midlertidigt Løntillæg til Statens Tjenestemænd m. fl., jfr. Lov Nr. 103 af 15. Marts 1939 § 2, har Gyldighed ogsaa for Tiden 1. April—31. Oktober 1940.«

Udgiften til det midlertidige Løntillæg vil for de 7 Maaener andrage henimod 7 Mill. Kr. Desuden bliver der for Finansaaret 1940—41 en Merudgift paa 27 Mill. Kr. som Følge af, at der skal udbetales 10 Portioner af Reguleringstillægget i Stedet for de 6 Portioner, der var regnet med paa Finanslovsforslaget. Hertil kommer 1,7 Mill. Kr., som skyldes, at Udgifterne til *særlige Udgifter* (Dagpenge, Timepenge, Sejlpenge, Natpenge etc.) efter de gældende Regler automatisk stiger med 2 Portioner. Endelig vil der blive en Merudgift paa $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. som Følge af, at Finansministeren har givet Tilsagn om, at de paa Finansloven opførte *Honorarer* foreslaas udbetalt med et midlertidigt Tillæg paa 10 pCt. mod tidligere 5 pCt.

Paa Rigsdagen gik saavel *Venstre* som *Bondepartiet* og *Retsforbundet* imod Lovforslaget. *Venstre* havde afholdt sig fra at stemme, da de to tilsvarende Love blev vedtaget i 1938 og 1939, men som den økonomiske og finansielle Situation havde udviklet sig efter Krigens Udbrud, mente Partiet ikke, det var forsvarligt at yde Tjenestemandene mere, end de havde Krav paa efter Tjenestemandsløven. *Det konservative Folkeparti* og *Kommunisterne* kunde derimod ligesom *Regeringspartierne* stemme for Lovforslaget. *Frits Clausen* (N.A.) fandt Tjenestemandenes Krav forstaaeligt, men kritiserede, at Regeringen ikke sørgede for at standse Prisstigningen.

Loven vedtoges uden Udvalgsbehandling og uden Ændringer, i Folketinget med 79 Stemmer mod 27, i Landstinget med 43 mod 11.

28. Lov om Oprettelse af en Kreditfond. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 4879. — C. Sp. 1201 og 1235].
Fremsat i *Folketinget* $21\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4200). 1. Beh. $23\frac{3}{5}$ (F. Sp. 4334). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hartvig Frisch, Dahl, Einer-Jensen, H. P. Hansen [Sorø A.], Rasmus Hansen, J. Chr. Jensen, A. C. Mortensen [Formand], Valdemar Sørensen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Jensen-Broby, Himmelstrup, Juul, O. Kier, Aksel Møller og Carsten Raft). Betænkning (B. Sp. 1117) afgivet $24\frac{1}{5}$. (Ordfører: Hartvig Frisch). 2. Beh. $25\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4472). 3. Beh. $26\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4530). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1805). 2. Beh. $28\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1820). 3. Beh. $28\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1825). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940* (Lov-Tid. Nr. 283). Traadt i Kraft straks.

Loven er et Led i det Kompleks af Love, der gennemførtes i Slutningen af Maj 1940 efter forudgaaende Forhandlinger mellem de i Regeringen repræsenterede Partier. (Se nærmere Side 85). Den tilsigter at lette Finansieringen af saadanne Nydannelser og Omlægninger inden for Erhvervslevet, hvorved nye Produktionsmuligheder kan skabes, samt i det hele taget at støtte de Bestræbelser, der udfoldes for at sætte mere Arbejde i Gang.

§ 1. Til Støtte for Erhvervslevet og Fremme af Beskæftigelsen under de herskende ekstraordinære Forhold oprettes en *Kreditfond*. Fonden kan *paatage sig Garantier og optage Laan* — herunder Laan fra Statskassen — til et samlet Beløb af *indtil 100 Mill. Kr.* Staten garanterer for de Fonden paahvilende Forpligtelser.

§ 2. Kreditfonden ledes af en *Bestyrelse* paa 5 Medlemmer. Formanden udnævnes af Finansministeren. Indenrigsministeren, Handelsministeren, Landbrugsministeren samt Danmarks Nationalbank udnævner hver et Medlem.

§ 3. Til Optagelse af de for Kreditfondens Virksomhed fornødne *Laan* kræves *Finansministerens Godkendelse*. For saa vidt Laan ydes af Statskassen, vil der være at indhente

Tilslutning fra Rigsdagens Finansudvalg; Finansministeren er bemyndiget til at udstede *Statsgældsbeviser* eller *Skatkammerbeviser* til Tilvejebringelse af de til Ydelse af saadanne Laan nødvendige Midler.

§ 4. Kreditfonden har til *Opgave*:

1. at yde *Garanti* mod Tab paa Laan, som ydes af Banker og Sparekasser til bestaaende Erhvervsvirksomhed eller til Igangsættelse af ny Virksomhed eller nye Arbejder. Fondens *Garanti* kan *ikke omfatte over Halvdelen af det eventuelle Tab*. Størrelsen af det samlede Beløb, for hvilket *Garantier* kan stilles, samt *Garantiernes Løbetid* fastsættes af Finansministeren efter Indstilling af Fondens Bestyrelse og Forhandling med Handelsministeren. I særlige Tilfælde kan Fonden i Stedet for *Garanti* yde *direkte Laan*, naar der af et Pengeinstitut eller ad anden Vej ydes et tilsvarende Laan.
2. at yde *Laan med indtil 5 Aars Løbetid til eller foretage Indlaan i Banker og Sparekasser* i det Omfang, Fondens Formaal gør det betimeligt, og mod saadan Sikkerhed, som Bestyrelsen under Hensyn til Fondens Formaal anser for betryggende.
3. at yde *Laan til den kommunale Laanefond*. Laanebeløbets Størrelse og Laanets Løbetid fastsættes af Finansministeren efter Indstilling af Fondens Bestyrelse og Forhandling med Indenrigsministeren.
4. at yde *Støtte til den ved Lov Nr. 61 af 26. Februar 1940 oprettede Laanefond* (Laanefonden af 1940) ved Overtagelse af Kasseobligationer, der er udstedt i Henhold til § 7, Stk. 1, i nævnte Lov; det samlede nominelle Beløb, der overtages i Henhold til denne Bestemmelse, kan ikke overstige 10 Mill. Kr.

§ 5. Ydelse af *Garantier*, Udlaan m. v. i Henhold til § 4 kan kun finde Sted *indtil 31. Marts 1942*. — *Rentevilkaarene* for Kreditfondens Udlaan fastsættes af Bestyrelsen med Finansministerens Godkendelse. — For *Garantier*, ydede i Henhold til § 4, svares en halvaarlig Præmie af $\frac{1}{4}$ pCt., der henlægges til en *Reserve- og Administrationsfond*. Til denne henlægges ligeledes det Beløb, hvormed Fondens Renteindtægt overstiger Renteudgiften. — *Udgifterne* til

Fonden og dens Administration, der varetages af Finansministeriet, *afholdes foreløbig af Statskassen* og fastsættes ved Finansloven. Fondens Regnskab revideres af 1. Hovedrevisorat.

I §§ 6—8 bestemmes bl. a., at de i Anledning af Laan eller Garantier i Henhold til Loven udfærdigede Dokumenter er *stempelfri*, ligesom Tinglysningsgebyrer og andre offentlige Afgifter som Følge af de nævnte Laan og Garantier bortfalder.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* indføjedes i § 4 under Nr. 1, sidste Punktum, Ordene »eller ad anden Vej«. Formaålet hermed var at udvide Adgangen til at opnaa Laan gennem Kreditfonden, men det bemærkes herom i den afgivne Udvalgsbetænkning, at Forudsætningen for den udvidede Adgang er, at det for den medvirkende Laangiver drejer sig om Laan til en af denne uafhængig Virksomhed. Samtidig indføjedes i § 5, næstsidste Punktum, Ordet »foreløbig«, hvilket kun var en Tydeliggørelse af Bestemmelsen.

I den ændrede Skikkelse vedtoges Lovforslaget med 90 Stemmer mod 1, idet 8 Medlemmer hverken stemte for eller imod. Til de sidste hørte Bondepartiets Medlemmer, paa hvis Vegne *Jens Thomsen* udtalte, at man egentlig ikke havde noget imod Lovforslaget i sig selv, men mente, at det tilsigtede Maal ikke vilde blive naaet ved Gennemførelsen af Forslaget. Ogsaa Kommunisterne undlod at stemme.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget uden Udvalgsbehandling enstemmigt med 49 Stemmer.

---

29. Lov om Ændringer i Lov Nr. 299 af 26. November 1931 om Statsanstalten for Livsforsikring. (Finansminister *V. Buhl*). [A. Sp. 3161. — C. Sp. 501, 553 og 625].

Fremsat i *Landstinget* $16\frac{1}{2}$ (L. Sp. 883). 1. Beh. $21\frac{1}{2}$ (L. Sp. 907). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Stumph, C. E. Christiansen, Date, Grove, Henry Hansen, H. P. Johansen [Formand], Jørgen Møller, Lannung, Anna Westergaard [Sekretær], Elmquist, Jepsen Christensen, Rytter, Malchau, J. R. Poulsen og Stein). Betænkning (B. Sp. 565) afgivet $29\frac{2}{3}$. (Ordfører: Stumph). 2. Beh. $10\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1504). 3. Beh. $11\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1518). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $16\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4009). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gustav Peder-

sen, Chr. Christiansen, Fr. Dalgaard [Formand], Bollerup Madsen, A. C. Mortensen, M. F. Mortensen, Villumsen, Steen [Sekretær], Kristian Nygaard, Jensen-Broby, Christiani, Julin, Aksel Møller, A. C. D. Petersen og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 615) afgivet $20\frac{1}{4}$. (Ordfører: Gustav Pedersen). 2. Beh. $26\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4042). 3. Beh. $26\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4043). *Tilbage-sendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 701) afgivet $26\frac{1}{4}$. Eneste Beh. $26\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1593). *Loven stadfæstet 29. April 1940.* (Lov-Tid. Nr. 217).

Loven tilsigter dels Indførelse af et nyt *Beregningsgrundlag for Folkeforsikring*, dels Foretagelse af forskellige Ændringer i Statsanstaltens Forsikringsvilkaar, foranledigede af de Erfaringer, der i Praksis er indvundet siden Gennemførelsen af Loven af 26. November 1931. Hvad det navnlig drejer sig om, er en Adgang for Statsanstalten til at opkræve *særlige Krigspræmier*.

I det følgende skal omtales de væsentligste af de Ændringer, som Loven foretager i den gældende Lov af 26. November 1931, jfr. Bekendtgørelse Nr. 4 af 15. Januar 1937 (de anførte Paragrafnumre gælder sidstnævnte Lov).

1. I Stedet for den hidtidige § 11 træder en ny, som tager Sigte paa at bringe Lovens *Mortifikationsbestemmelser* i Overensstemmelse med Regelen i Lov Nr. 145 af 13. April 1938 § 16, hvorefter Indkaldelse i Statstidende til Mortifikation af en Livsforsikringspolice skal ske i det først udkommende Nummer i et Fjerdingaar. Tidligere skulde Indkaldelse ske tre Gange, men uden at det var nødvendigt at indrykke Indkaldelsen i bestemte Numre af Statstidende.

2. I § 23 har 1. og 3. Stykke faaet en ny Affattelse, der alene har til Formaal at fastsætte mere koncise Regler om Retten til *Præmiefritagelse*. I Paragraffens oprindelige Form stod anført, at Præmiefritagelse tidligst kan indrømmes fra det Tidspunkt, da Spørgsmaalet indbringes for Statsanstalten. Denne Bestemmelse er nu slettet, idet Statsanstalten har ønsket at være bemyndiget til i særlige Tilfælde at give Præmiefritagelsen tilbagevirkende Kraft.

3. Til § 24 er føjet nye Bestemmelser angaaende Adgang for Statsanstalten til at opkræve *særlige Krigspræmier*. Disse nye og paa flere Punkter skærpede Bestemmelser hviler paa Erkendelsen af, at den moderne Krigsførelse med-

fører en Fareforøgelse, der er langt større end den, man regnede med tidligere, og at denne Fareforøgelse ikke alene gælder Krigsdeltagere, men ogsaa i meget høj Grad den civile Befolkning. Det nye (sidste) Stykke har følgende Ordlyd:

»For de Forsikringer, der tegnes efter disse Bestemmelser Ikræfttræden, kan der i Tilfælde af, at der i Danmark indtræder Krigstilstand eller anden Fareforøgelse af tilsvarende Art, til Imødegaaelse af saadan Fareforøgelse opkræves en aarlig Ekstrapræmie. Denne Ekstrapræmie betales saavel af forsikrede, som deltager i Krigstjeneste — for saa vidt Dækning af Krigsrisiko ikke kræver Tillægspræmie efter ovenstaaende 2. Stykke, Punkt 2 —, som af de øvrige forsikrede. Senest 1 Aar efter Fareforøgelens Ophør bestemmes det ved en Opgørelse, omfattende Tiden fra Fareforøgelens Indtræden indtil 6 Maaneder efter dens Ophør, hvorvidt og hvor længe den heromhandlede Ekstrapræmie endnu skal opkræves, eller om den skal ophøre, og i dette Tilfælde, om hidtil indbetalte Ekstrapræmier helt eller delvis skal tilbagebetales. Ved Opgørelsen kan medregnes et fra Reservefonden og Overskuds-fonden overført Beløb, der fastsættes af Bestyrelsen med Finansministerens Godkendelse. Nærmere Bestemmelse om Forudsætningerne for Opkrævning af Ekstrapræmien, om dennes Størrelse, om Opgørelsen efter Fareforøgelens Ophør og om særlige paa Grund af Fareforøgelsen gældende Regler for Præmiehenstand, Belaa-ning, Tilbagekøb og Omskrivning til Fripolice indeholdes i et af Finansministeren godkendt Regulativ.«

4. Samtidig har man i § 24 foretaget forskellige mindre Ændringer, af hvilke ingen er af principiel Karakter. Særlig skal nævnes, at *sofarendes Rejser i Erhvervsøjemed* er blevet fritaget for Tillægspræmie under Hensyn til, at Søfart maa anses for at være et normalt dansk Erhverv, og at man har ment at kunne begrænse *Tillægspræmien for dansk Krigstjeneste* til kun at omfatte Forsikringer, der ikke har været uafbrudt i Kraft de sidste 6 Maaneder før Krigens Udbrud. Udtrykkelig er det tillige blevet fastslaaet, at naar en Forsikring frembyder en Risiko, som efter Bestyrelsens Skøn gaar ud over, hvad der er forudsat i Tarif eller Forsikringsbetingelser, kan der ved Tegningen fastsættes *særlige Betingelser for Dækning af den specielle Risiko*.

5. § 27, der angaar *Policelaan*, har faaet en Tilføjelse, hvis Formaal er at hindre Tegningen af Livsforsikringer mod Indskud een Gang for alle og Afløsning af fremtidig Præmiebetaling, naar Hensigten er at optage Laan umiddelbart efter Tegningen eller Præmieafløsningen for derved muligvis at opnaa skattemæssige Fordele. De private danske Livsforsikringsselskaber har givet Tilsagn om, at Bestemmelsen, hvis den bliver gældende for Statsanstalten, vil blive søgt gennemført ogsaa i alle private danske Livsforsikringsselskaber.

6. I § 33 findes de nye Bestemmelser angaaende Grundlaget for *Folkeforsikring*.

Da Statsanstalten i 1926 indførte nyt Beregningsgrundlag for de almindelige Forsikringsarter, lod man ikke de nye Regler omfatte Folkeforsikring, idet man efter de da foreliggende Erfaringer fandt det betænkeligt at anvende Overlevelserebetavlen 1910, Mænd, paa saadanne Forsikringer. Det hidtil bestaaende Grundlag for Folkeforsikring lod man derfor gælde uforandret. Senere foretagne Dødelighedsundersøgelser har imidlertid vist, at Dødeligheden vel ligger lidt højere end for Statsanstaltens øvrige Forsikringer, men Forskellen er dog ikke større, end at man har anset det for forsvarligt at udstrække Anvendelsen af Overlevelserebetavlen 1910, Mænd, til ogsaa at gælde for Folkeforsikring, og dette Grundlag er derfor nu indført. Forsikringerne vil blive tegnet uden Lægeundersøgelse, medmindre helbredsmæssige Grunde maatte kræve en saadan.

7. I § 43 er optaget nye Regler angaaende *Folkeforsikringernes Andel i Bonus*.

8. Ifølge en Tilføjelse til § 51, 3. Stykke, har de ved Kontraktens Indgaaelse gældende Bestemmelser vedrørende Tariffer, Forsikringstal og Beregning af Tilbagekøbsværdier vedblivende Gyldighed for Folkeforsikringer tegnet før 1. April 1940.

Ud over Ændringerne i Loven af 26. November 1931, hvilke Ændringer alle findes i den nye Lovs § 1, indeholder sidstnævnte Lov endnu to Paragraffer angaaende Lovens *Ikrafttræden* m. v. Det bestemmes heri, at Ændringerne i § 33 m. fl. Paragraffer vedrørende Folkeforsikring træder i

Kraft 1. Maj 1940, medens de øvrige Bestemmelser sættes i Kraft ved kongelig Anordning. Hidtil gældende Bestemmelser, der giver større Rettigheder for de forsikrede end tilsvarende Bestemmelser i den nye Lov, vedbliver dog stadig at bestaa for Forsikringer, tegnet før Lovens Ikrafttræden.

Det af Finansministeren fremsatte Lovforslag gennemførtes med enstemmig Tilslutning efter Vedtagelsen af et Par Ændringsforslag, der begge var stillet af Finansministeren. I *Landstinget* blev Ikrafttrædelsesdatoen for Bestemmelserne angaaende Folkeforsikring skudt frem fra 1. April til 1. Maj 1940, og i *Folketinget* blev Tilføjelsen til Lov af 26. November 1931 § 24 omredigeret med det Formaal at tydeliggøre Bestemmelsen.

I det af Landstinget nedsatte Udvalg til Behandling af Sagen rejstes en Række Spørgsmaal, som besvaredes af Statsanstalten for Livsforsikring i en Skrivelse, der er aftrykt som Bilag til Betænkningen.

---

30. Lov om Foranstaltninger til Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2439. — C. Sp. 27 og 33].

Fremsat i *Folketinget* 7/11 (F. Sp. 570). 1. Beh. 8/11 (F. Sp. 600). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Einer-Jensen, H. P. Hansen [Sorø A.], Hartvig Frisch [Formand], Jensen [Horsebæk], P. Mortensen, Retoft, N. P. Andreasen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Brorsen, Krag, Hans Pinstrup, Henning Hasle, Fibiger og Christmas Møller). Betænkning (B. Sp. 25) afgivet 8/11. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. 9/11 (F. Sp. 688). 3. Beh. 9/11 (F. Sp. 721). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 9/11 (L. Sp. 108). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, J. S. Foget, A. P. Hansen, Hans Hansen [Formand], Ingeborg Hansen, Hauch, Hendriksen, Jepsen Christensen, H. P. Johansen, Oluf Johansen [Sekretær], Korsgaard, Officersen, P. C. Petersen, Stumph og Martin Sørensen [Peterslund]). Betænkning (B. Sp. 33) afgivet 9/11. (Ordfører: A. P. Hansen). 2. Beh. 9/11 (L. Sp. 184). 3. Beh. 9/11 (L. Sp. 189). *Loven stadfæstet 10. November 1939*. (Lov-Tid. Nr. 391). Traadt i Kraft straks.

Loven har følgende Indhold:

§ 1. I Tiden indtil Udgangen af Januar Maaned 1940 *udredes af Statskassen til Landbruget* et Beløb, der udgør 6 pCt. af den ugentlige Eksportværdi af *Bacon* (herunder *Skinker*, *Bove* og *Kødkonserves*), *Smør* og *Mælkekonservs* samt *Æg*, saaledes at de paagældende ugentlige Noteringer forhøjes tilsvarende. Eksportværdien opgøres efter den til enhver Tid gældende *Sterlingkurs*, dog mindst 20,70.

Udbetaling af det i Stk. 1 omhandlede Beløb sker ugentlig efter Regler, fastsat af Ministeren for Landbrug og Fiskeri efter Forhandling med Finansministeren.

§ 2. Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges til i Tiden indtil Udgangen af Januar Maaned 1940 at træffe Foranstaltninger til en *Nedsættelse af Fragten for Foderkorn*, der indføres her til Landet, med 2 Kr. pr. 100 kg.

I det oprindelige Lovforslag var *Kødkonserves* ikke medtaget blandt de Varer, der skulde ind under Udligningen. Dette *ændredes* i Folketinget, hvor man tillige indføjede Bestemmelsen i § 1, sidste Punktum, hvorefter der ikke skal regnes med en lavere *Sterlingkurs* end 20,70 Kr. pr. Lst.

Som *Begrundelse* for Udligningen anførtes i Bemærkningerne til det af Landbrugsministeren fremsatte Lovforslag, at det *Misforhold*, der efter Krigens Udbrud var indtraadt mellem Landbrugets *Eksportpriser*, særlig for de tre største Varegrupper: *Bacon*, *Smør* og *Æg*, og dets *Produktionsomkostninger*, kunde befrygtes at ville medføre en Nedgang i Landbrugets Produktion og Eksport. Regeringen fandt derfor, at der burde ydes Landbruget et Beløb, svarende til Nettoforskellen mellem dets Eksport- og Importværdi ved en *Sterlingkurs* paa 22,40 i Stedet for 20,70. Ifølge Beregninger, foretagne af Det statistiske Departement, vilde det for Tiden indtil Udgangen af Januar 1940 dreje sig om rundt regnet 15 Mill. Kr. (jfr. en som Bilag til Bemærkningerne aftrykt Skrivelse fra Departementet). Disse 15 Mill. Kr. foresloges tilvejebragt paa den Maade, at Noteringerne for *Bacon*, *Smør* og *Æg* ved Hjælp af et Statstilskud forhøjedes med 6 pCt., idet Landbruget derved vilde opnaa en tilsvarende Forhøjelse af Hjemmemarkedets Priser, for *Smør* (og *Mælk*) dog først naar Smørnoteringen oversteg det i Lov af 22. December 1937 om en Smørordning fastsatte Minimumsbeløb af 2 Kr. 60 Øre pr. kg.

Bestemmelsen i § 2 tog Sigte paa at sikre, at det kornkøbende Landbrugs Produktion af Husdyrprodukter kunde opretholdes i videst muligt Omfang trods Forbudet mod at

anvende Rug og Hvede samt Produkter heraf til Fodring. De fastsatte Maksimalpriser paa Brødkorn vilde ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget yde det kornsælgende Landbrug en rimelig Pris i Forhold til Produktionsomkostningerne for Brødkorn, men for det kornkøbende Landbrug — ikke mindst i store Dele af Midt- og Vestjylland, hvor Kornhøsten paa Grund af Sommerens Tørke blev meget ringe — var Stillingen langt vanskeligere, idet denne Del af Landbruget for at opretholde den sædvanlige Produktion var nødt til at købe Ombytningskorn, og Priserne for Majs laa over Maksimalpriserne paa det afleveringspligtige Brødkorn. § 2 gaar derfor ud paa, at der for indført Foderkorn ydes et *Fragttilskud*, som blev anslaaet til at ville udgøre 2,5 Mill. Kr. for Tiden indtil 31. Januar 1940. Man fandt denne Form for Støtte naturlig, da det særlig var de forøgede Udgifter til Krigsforsikring og Fragt, der havde fordyret Majsen.

Forud for Lovforslagets Fremsættelse var gaaet langvarige *Forhandlinger* mellem Repræsentanter for Regeringen, Landbrugsorganisationerne og Partiernes. Disse Forhandlinger, der foregik under forskellige Former, indledtes straks efter, at den faste Sterlingkurs var blevet forladt, og førte bl. a. til, at en Delegation blev sendt til England for at søge Priserne for Landbrugets Eksportvarer forhøjet. Efter at flere andre Planer havde været overvejet, fremsatte Landbrugsministeren paa et Møde den 24. Oktober 1939 et Forslag, hvorefter Landbruget gennem Billiggørelse af Foderstofimporten, Forhøjelse af Smørprisen og Støtte til Flæskeproduktionen skulde have Erstatning for dets Indtægtsnedgang som Følge af Sterlingkursens Fald. Dette Forslag ansaa Landbrugsraadet ikke for tilfredsstillende, idet Husmandsforeningernes Repræsentant, der endnu paa det Tidspunkt havde Sæde i Raadet, dog erklærede sig villig til at forhandle videre med Regeringen paa det skitserede Grundlag. Det konservative Folkeparti kunde heller ikke antage Regeringens Tilbud, som det oprindeligt forelaa, men efter fortsatte Forhandlinger udformedes det Lovforslag, som derefter blev fremsat af Landbrugsministeren, og som paa Forhaand havde Tilslutning fra saavel Husmændene som Det konservative Folkeparti.

Under Sagens første Behandling i *Folketinget* tog *Brorsen* paa Venstres Vegne Afstand fra Lovforslaget, navnlig fordi det accepterede den lavere Sterlingkurs, og fordi det ikke gav Landbruget Erstatning for Tiden fra 1. September og indtil Lovens Ikrafttræden. Over for sidstnævnte Indvending gjorde Landbrugsministeren gældende, at man ikke havde villet give Loven tilbagevirkende Kraft, da Formaalet med den var at sikre, at Produktionen blev opretholdt i den

kommande Tid. *Valdemar Thomsen* (B.) var ligeledes utilfreds med Lovforslaget, som han fandt principielt uheldigt og ganske utilstrækkeligt, medens *Aksel Larsen* gjorde gældende, at det vilde fordyre Levevilkaarene for Befolkningen, og *Frits Clausen* (N. A.) krævede, at man »i Stedet for de evindelige Lapperier optog hele Landbrugsproblemet til en til Bunds gaaende Løsning«. Han henviste i saa Henseende til de Forslag, som hans Parti allerede den 29. April havde stillet til Regeringens Disposition, og hvis Gennemførelse efter hans Opfattelse vilde have banet Vejen for en naturlig Ophævelse af Landbrugets Nødstilstand. *Oluf Pedersen* (D. R.) fandt Fragnedsættelsen for Majs hensigtsmæssig, ja, ønskede den endog forøget og udvidet til flere Foderstoffer, hvorimod Tilskuddet til Eksporten maatte afvises og erstattes med en ændret Valutapolitik, hvilket han gav Udtryk for ved at fremsætte følgende *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*:

»Idet Folketinget opfordrer Ministeren for Handel, Industri og Søfart til at optage Forhandling med Danmarks Nationalbank om en Kronekurs fastsat under det fornødne Hensyn til indre og ydre økonomiske Tilstande, og som derfor ikke nødvendiggor Eksporttilskud, gaar Tinget over til en videre Behandling af Lovforslaget«.

Under de efterfølgende Forhandlinger forkastedes dette Forslag med 67 Stemmer mod Forslagsstillerens egen, idet 28 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

Lovforslaget gik derefter til en *Udvalgsbehandling*, der resulterede i, at de socialdemokratiske, radikale og konservative Udvalgsmedlemmer indstillede Forslaget til Vedtagelse med de ovennævnte af Landbrugsministeren foreslaaede Ændringer, hvorimod *Venstre-Mindretallet* foreslog, at Lovforslaget skulde affattes saaledes:

§ 1. Danmarks Nationalbank tilpligtes indtil videre at *afregne Sterling* til den før 1. September 1939 paa Københavns Børs sidst noterede effektive Kurs og at afregne andre effektivt noterede Valutakurser i Forhold hertil.

§ 2. *Afvigelse fra den i § 1 fastsatte Noteringsansættelse* kan med Rigsdagens Godkendelse finde Sted, hvis den i London noterede officielle Salgskurs for Dollar i et Tidsrum af 6 paa hinanden følgende Uger, taget som Gennemsnit for hele den nævnte Periode, har ligget under en Notering af 4 Dollar pr. Pund Sterling, og saafremt en uændret Fastholdelse af det i § 1 fastsatte Afregningsforhold for Sterling og andre effektivt noterede Valutakurser maatte vise sig at medføre begrundet Fare for Opretholdelse af et stabilt Pengevæsen og et sundt Prisniveau.

§ 3. Skønnes det af pris-, produktions- og beskæftigelsesmæssige eller andre dermed beslægtede indre økonomiske Forhold formaalstjenligt at stille fremmed Valuta til Raadighed til *Import af for dansk Produktion nødvendige Varer til en lavere Kurs* end den af Bestemmelserne i § 1 betingede, kan den kongelige Bankkommissær efter Forhandling med det erhvervsøkonomiske Raad udforme nærmere Forskrifter for Afkortning i Valutakursen ved Import af saadanne Varegrupper. De saaledes udarbejdede Forskrifter forelægges Rigsdagen til Godkendelse. — Dækning af opstaaede Kursdifferencer tilvejebringes ved særlig Lov.

§ 4. *Dækning af det Landbruget ved den ændrede Valutapolitik i Tiden fra 1. September til denne Lovs Ikrafttræden forvoldte Tab* sker ved Statens Foranstaltning gennem en Efterbetaling til Producenterne af Smør, Æg og Bacon. — Fordelingen af de nævnte Beløb fastsættes af Landbrugsministeren med Tilslutning af Landbrugsraadet.

Endvidere stilledes ved 2. Behandling fra *Bondepartiets Side et Ændringsforslag*, hvorefter Lovforslaget skulde have følgende Affattelse:

§ 1. Som *Kompensation for det Landbruget ved Sterlingens Depreciering i Forhold til Kronen paaførte Tab i Tiden fra 1. September d. A. til denne Lovs Ikrafttræden* udredes i Tiden indtil Udgangen af Januar Maaned 1940 af Statskassen til Landbruget et Beløb, der udgør 6 pCt. af den ugentlige Eksportværdi af Bacon (herunder Skinker og Bove), Smør og Mælkekonserves samt Æg, saaledes at de ugentlige Noteringer for Bacon, Smør og Æg forhøjes tilsvarende. — Udbetaling af det foran omhandlede Beløb sker ugentlig efter Regler, fastsat af Ministeren for Landbrug og Fiskeri efter Forhandling med Finansministeren.

§ 2. Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges til i Tiden indtil Udgangen af Januar Maaned 1940 at træffe Foranstaltninger til en *Nedsættelse af Fragten for Foderkorn*, der indføres her til Landet, med 2 Kr. pr. 100 kg.

§ 3. Nationalbanken forpligtes til, indtil videre, at fastholde en *Sterlingkurs*, der ligger paa mindst 22,50.

§ 4. Ministeren for Landbrug og Fiskeri forpligtes til, inden Udløbet af indeværende Kalenderaar, at fremsætte Lovforslag, der endeligt tilvejebringer *absolut økonomisk Ligevægt* mellem Landbrugets og de øvrige Erhvervs Indtægts- og Udgiftsforhold.

Efter at Bondepartiets Ændringsforslag var forkastet med 88 Stemmer mod Partiets egne 4 Stemmer (28 afholdt sig fra at stemme) og Venstres med 88 Stemmer mod 27 (7 afholdt sig fra at stemme), vedtoges Landbrugsministerens

Ændringsforslag samt Lovforslagets Paragraffer uden Modstemmer, idet *Oluf Pedersen* (D. R.) dog stemte mod § 1.

Ved 3. Behandling fremsatte *Aksel Larsen* følgende *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*:

»Tinget afviser saavel Kravet om Kronesækning som Forslaget om yderligere Fordyrelse af Landbrugsprodukterne paa det hjemlige Marked og opfordrer Regeringen til at træffe Foranstaltninger til Nedbringelse af Landbrugets Udgifter gennem Rentenedsættelse og Gældsnedskrivning. Tinget gaar dermed over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Dette Forslag forkastedes med 117 Stemmer mod 2 (3 stemte hverken for eller imod), og Lovforslaget blev derefter ved Navneopraab vedtaget med 86 Stemmer (S., R. V., K. F.) mod 34 (V., B., N. A. og Svend E. Johansen). 3 (D. K. og *Oluf Pedersen*) svarede: Stemmer ikke, og 26 var fraværende.

I *Landstinget* var Lovforslaget Genstand for en indgaaende Drøftelse, idet bl. a. *Hauch* (V.) gjorde nærmere Rede for de Forhandlinger, der var gaaet forud for Lovforslagets Fremsættelse, ligesom han præciserede Venstres Stilling til Sagen. Efter en kortvarig Udvalgsbehandling stilledes fra Venstres og Bondepartiets Side de samme Ændringsforslag, som havde været stillet i Folketinget, med det Resultat, at Bondepartiets Ændringsforslag blev forkastet med 45 Stemmer mod 1 (Venstre afholdt sig fra at stemme) og Venstres med 44 Stemmer mod 17 (J. S. Foget [B.] afholdt sig fra at stemme). Ved 3. Behandling blev Lovforslaget derefter vedtaget med 46 Stemmer (S., R. V., K. F.) mod 18 (V., B.).

31. Lov om Foranstaltninger til Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2897. — C. Sp. 199 og 201].

Fremsat i *Folketinget* ³⁰/₁ (F. Sp. 2266). 1. Beh. ³⁰/₁ (F. Sp. 2271). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Carl Petersen*, *Einer-Jensen*, *H. P. Hansen* [Sørø A.], *Hartvig Frisch* [Formand], *Jensen* [Horsebæk], *P. Mortensen*, *Retoft*, *N. P. Andreasen* [Sekretær], *Rasmussen* [Gylling], *Brorsen*, *Krag*, *Hans Pinstrup*, *Fibiger*, *Henning Hasle* og *Christmas Møller*). Betænkning (B. Sp. 295) afgivet ³¹/₁. (Ordfører: *Carl Petersen*). 2. Beh. ³¹/₁ (F. Sp. 2302). 3. Beh. ³¹/₁ (F. Sp. 2341). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ³¹/₁ (L. Sp. 752).

2. Beh. $3\frac{1}{1}$ (L. Sp. 780). 3. Beh. $3\frac{1}{1}$ (L. Sp. 784). *Loven stadfæstet 1. Februar 1940.* (Lov-Tid. Nr. 23). Traadt i Kraft straks.

Med Udgangen af Januar 1940 udløb Gyldigheden af Bestemmelserne i Loven af 10. November 1939 om Foranstaltninger til Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger (Side 163), i Henhold til hvilken Lov Statskassen til Landbruget udredede et Beløb, svarende til 6 pCt. af den ugentlige Eksportværdi af Bacon (herunder Skinker, Bøve og Kødkonserver), Smør, Mælkekonserves og Æg samt et Fragttilskud paa 2 Kr. pr. 100 kg indført Foderkorn. I alt kom det til at dreje sig om rundt regnet 15,6 Mill. Kr. eller lidt mindre end paaregnet, idet der til Fragttilskuddet kun medgik omkring 800 000 Kr., medens man oprindeligt havde anslaaet Beløbet til 2,5 Mill. Kr.

Efter Nytaar optog Regeringen Forhandlinger med Repræsentanter for Partierne for om muligt at faa tilvejebragt en Overenskomst om, hvad der skulde træde i Stedet for den gældende Lov. Disse Forhandlinger maatte imidlertid paa Grund af den uafklarede Eksportsituation tage nogen Tid, og Regeringen besluttede sig da til at fremsætte Forslag om en ny, kun for to Maaneder gældende Lov, hvorefter Udligningstilskuddet skulde opretholdes for Smør og Mælkekonserves, men bortfalde for Resten af de ovennævnte Eksportvarer, hvilket sidste ansaas for forsvarligt under Hensyn til den stedfundne Prisudvikling. Desuden skulde Prisen for indført Foderkorn og indførte Foderkager ned sættes med henholdsvis 4 og 3 Kr. pr. 100 kg, i Stedet for at der tidligere kun var ydet 2 Kr. pr. kg og alene for Foderkorn. Som Begrundelse herfor anførtes i Bemærkningerne til Lovforslaget, at Priserne paa Foderkorn og Foderstoffer var steget som Følge af de forøgede Udgifter til Fragt og Krigsforsikring. I alt ansloges Udgifterne ved den foreslaaede Ordnings Gennemførelse for de to Maaneder til 11,9 Mill. Kr., fordelt med 3,9 Mill. Kr. paa Udligningstilskuddet og 8 Mill. Kr. paa Fragttilskuddet.

Under Sagens Behandling paa Rigsdagen forhøjedes ved Ændringsforslag, stillet af Regeringspartierne (S. og R.V.), Til-

skuddet for indført Foderkorn fra 4 til 6 Kr. pr. 100 kg, medens Tilskuddet for indførte Foderkager nedsattes til 2 Kr. Samtidig begrænsedes den enkelte Landmands Ret til Køb af Foderkorn efter nærmere angivne Regler (§ 2, Stk. 2). Lovforslaget gennemførtes derefter i følgende Skikkelse:

§ 1. I Tiden fra 1. Februar til 31. Marts 1940 *udredes af Statskassen til Landbruget* et Beløb, der udgør 6 pCt. af den ugentlige Eksportværdi af *Smør* og *Mælkekonserves*, saaledes at den ugentlige Notering for Smør forhøjes tilsvarende.

Udbetaling af det i Stk. 1 omhandlede Beløb sker ugentlig efter Regler fastsat af Ministeren for Landbrug og Fiskeri efter Forhandling med Finansministeren.

§ 2. Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges til i Tiden indtil Udgangen af Marts Maaned 1940 at træffe Foranstaltninger til en *Nedsættelse af Prisen for Foderkorn*, der indføres her til Landet, *samt Foderkager* med henholdsvis 6 Kr. og 2 Kr. pr. 100 kg.

Købere af Foderkorn, hvis Pris er nedsat i Medfør af foranstaaende, maa *ikke faa leveret et større Kvantum* end nødvendigt for deres Bedrift og svarende til deres normale Indkøb af Foderkorn for det omhandlede Tidsrum. Saafremt den paagældende Køber er i Besiddelse af Brødkorn, er han derhos kun berettiget til Køb af Foderkornet paa Betingelse af, at han samtidig afleverer eller forpligter sig til paa Forlangende at *aflevere sit Brødkorn*. Denne Betingelse gælder dog kun for et Kvantum svarende til det indkøbte Kvantum Foderkorn. De nærmere Regler fastsættes af Ministeren.

Medens Loven af 10. November 1939 blev vedtaget med *konservativ* Tilslutning, stemte kun Regeringspartierne for den nye Lov, idet Det konservative Folkeparti ønskede, at Udligningstillægget, indtil Grundlaget for en Løsning af Landets samlede økonomiske Problem var tilvejebragt, skulde ydes efter de samme Regler som hidtil, hvilket der stilledes Ændringsforslag om. Samtidig foreslog Partiet, at Fragttilskuddet skulde udgøre 4 Kr. pr. 100 kg for Foderkorn, der »indføres her til Landet eller er indført«, og 3 Kr. for Foderkager. Et tredje konservativt Ændringsforslag gik ud paa, at der skulde ydes yderligere 2 Kr. pr. Td. Foderkorn til Landbrugere, som havde afleveret eller inden 31. Marts

1940 afleverede Brødkorn af Høsten 1939 i Forholdet 1 Td. Brødkorn til 1 Td. Foderkorn, idet Landbrugere, som allerede havde modtaget Ombytningskorn, dog ikke skulde have Krav paa dette Tilskud. Partiet fandt det i øvrigt ifølge den af Folketingets Udvalg om Sagen afgivne Betænkning »absolut nødvendigt, at der aldeles omgaaende optages Forhandlinger om Landets hele økonomiske Politik, saaledes at der finder en *samlet* Drøftelse Sted, ikke blot om, hvorledes Landbrugets Forhold skal ordnes, og hvilke Foranstaltninger der paa dette Omraade bør træffes, men indgaa i en saadan Drøftelse bør ogsaa Spørgsmaalet om Skattepolitikken, Foranstaltninger mod Arbejdsløsheden og Landets økonomiske Politik i det hele. — Alle tre konservative Ændringsforslag blev forkastet.

Venstre gik imod Lovforslaget, fordi det endnu mindre end den hidtil gældende Lov mentes at give Landbruget Erstatning for Virkningerne af den af Regeringen førte Valutapolitik. Partiet undlod at stille Ændringsforslag, men henviste til det Forslag, som *Venstre* stillede, da Sagen sidst var til Behandling, og hvori Hovedbestemmelsen var, at man skulde vende tilbage til det gamle Forhold mellem dansk og engelsk Mønt. De af Regeringspartierne stillede Ændringsforslag ansaas for Forbedringer, men man kunde ikke tiltræde dem, idet de bl. a. kun løste Spørgsmaalet om Brødkornets Ombytning med Foderkorn paa ufuldkommen Maade; denne Sag burde efter Partiets Opfattelse ordnes ved en særlig Lov.

Uden for Betænkningen stillede *Bondepartiet* til Lovforslagets 2. Behandling i Folketinget et Ændringsforslag, hvorefter Lovforslaget skulde affattes saaledes:

§ 1. Landmænd, der har afleveret eller i Tiden indtil 1. August 1940 *afleverer* Brødkorn af Høsten 1939, har Ret til at *fordre et tilsvarende Kvantum Importkorn* til en Pris, der ligger henholdsvis 2 Kr. for Rug og 1 Kr. for Hvede under den Pris, Brødkornet er eller bliver afleveret til. — Ministeren for Landbrug og Fiskeri bemyndiges til at træffe de hertil nødvendige Dispositioner.

§ 2. Nationalbanken forpligtes til indtil videre at fastholde en *Sterlingkurs*, der ligger paa mindst 22,50.

§ 3. Ministeren for Landbrug og Fiskeri forpligtes til inden Udløbet af Februar Maaned 1940 at fremsætte Lovforslag, der endeligt tilvejebringer *økonomisk Ligevægt* mellem Landbrugets og de øvrige Erhvervs Indtægts- og Udgiftsforhold.

Det samme Ændringsforslag stillede i Landstinget, men begge Steder uden at opnaa Tilslutning fra anden Side.

Oluf Pedersen (D. R.) fandt, at Lovforslaget var bedre

end den hidtil gældende Lov, men han ønskede Udlignings-tilskuddet helt opgivet. Hvis en Prisforhøjelse var nødvendig, kunde den tilvejebringes ved en Forhøjelse af Sterlingkursen, hvilket ikke krævede nogen Lovændring. I et til Sagens 2. Behandling i Folketinget stillet Ændringsforslag foreslog han at indskrænke Lovforslaget til Bestemmelserne om Fragttilskud og Ombytningskorn. Ændringsforslaget var enslydende med § 2 i den endelige Skikkelse (se foran), kun med den Forskel, at Tilskuddet for *Foderkager* var sat til 4½ Kr. pr. 100 kg. — Ændringsforslaget forkastedes med 83 Stemmer mod 1 (25 stemte hverken for eller imod).

I Overensstemmelse med deres Stilling til den hidtil gældende Lov tog saavel *Kommunisterne* som *National-socialisterne* Afstand fra Lovforslaget.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget i den ændrede Skikkelse med 66 Stemmer mod 44 i Folketinget og med 36 Stemmer mod 23 i Landstinget.

32. Lov om Foranstaltninger til Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bordning*). [A. Sp. 4641. — C. Sp. 465 og 495].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 3776). 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 3783). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Fr. Andersen, Einer-Jensen, H. P. Hansen [Sorø A.] [Formand], Jensen [Horsebæk], P. Mortensen, Retoft, N. P. Andreasen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Brorsen, Krag, Knud Kristensen, Fibiger, Christmas Møller og Valdemar Thomsen). Betænkning (B. Sp. 561) afgivet $\frac{29}{3}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 3845). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3860). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1414). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1469). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1471). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 121).

Loven danner en Fortsættelse af den med Gyldighed for Februar og Marts 1940 vedtagne Udligningslov af 1. Februar 1940 (Side 168), der i Modsætning til Lov af 10. November 1939 om samme Emne kun gav Eksporttilskud til Smør og Mælkekonserves, idet Markedsforholdene i Slutningen af Januar havde bedret sig noget for Bacon og Æg. Da Englandsforhandlingerne ikke bragte de ønskede Resultater, og Afsetningsvilkårene paa Markedet i England derfor udviklede

sig paa ugunstig Maade, fandt Regeringen det imidlertid paakrævet, at *Eksporthilskuddet* paa ny fik en mere omfattende Karakter, og det lykkedes den efter Forhandling med Repræsentanter for de fire store politiske Partier samt for Landbrugsraadet og Husmandsforeningerne at faa afsluttet en *Overenskomst*, som tog Sigte paa for Tiden indtil Udgangen af Oktober 1940 fuldt ud at holde Landbruget skadesløst for dets Tab som Følge af Nedgangen i Sterlingkursen, hvilket til Dels skulde opnaas ved en *Stabilisering af Afregningskursen for Landbrugets Eksporthilskud*. Samtidig skulde der ligesom efter Loven af 1. Februar 1940 ydes en *Godtgørelse* af 6 Kr. pr. 100 kg *indført Foderkorn*, men saaledes at denne Lempe efter 31. Marts kun kom de kornkøbende Landbrugere til gode. I Stedet for at yde Godtgørelsen til Importøren af Kornet maatte man derfor gaa over til at udbetale den til de enkelte Landbrugere, og det foresloges med Hensigt herpaa, at der skulde finde *Efterbetaling* Sted for det udenlandske Foderkorn, som Købmændene havde købt til nedsat Pris, og som endnu ikke var naaet ud til Forbrugerne. Det herved indvundne Beløb skulde anvendes til Fordel for *vest- og sønderjyske Landmænd*, som havde afleveret deres Brødkorn, og som ikke havde kunnet skaffe sig tilsvarende Mængder Foderkorn.

I Overensstemmelse hermed gennemførtes paa Rigsdagen en Lov, der kun paa enkelte Punkter afveg fra, hvad man var naaet til Enighed om, og som i Hovedsagen gaar ud paa følgende:

§ 1. I Tiden fra 1. April til Udgangen af Oktober Maaned 1940 *udredes af Statskassen til Landbruget* et Beløb til Forhøjelse af Priserne paa *Bacon* (herunder *Skinker*, *Bove* og *Kødkonserves*), *Smør*, *Ost* og *Mælkekonserves* samt *Æg*, der eksporteres til England fra og med den 1. April 1940.

Det Beløb, der egentlig skal udredes af Statskassen, fastsættes for hver af de ovennævnte Varegrupper saaledes, at det svarer til tre Fjerdedele af Forskellen mellem Varernes Eksporthilskud, opgjort efter en Sterlingkurs paa 22,40, og Eksporthilskuddet, opgjort efter den til enhver Tid gældende Sterlingkurs, dog mindst 19,40. Saafremt en af de nævnte Varer uden det fornævnte Udligningsbeløb eller uden det fulde Udligningsbeløb opnaar følgende Priser: for Smør 3 Kr. pr. kg, for Bacon 2 Kr. pr. kg og for Æg en Pris, der i Maanederne henholdsvis April—Juli og August—Oktober ligger 25 pCt. over den gennemsnitlige Ægpris i de tilsvarende

Perioder i 1939, overføres det til den eller de paagældende Varer bestemte Beløb helt eller delvis til de øvrige Varer i Forhold til disses Eksportværdi. Lignende Overførsel foretages for Ostens Vedkommende, naar Smørprisen bliver 3 Kr. pr. kg. Saafremt alle de nævnte Varer uden Udligningsbeløbet opnaar de anførte Priser, bortfalder Statens Ydelse for den paagældende Uge.

Paragraffen havde ved Lovforslagets Fremsættelse en lidt anden Affattelse, idet det ikke oprindeligt var foreslaaet, at *Osteeksporten* skulde ind under Udligningsordningen. Denne Udvidelse blev foretaget i Folketinget.

Angaaende *Virkningerne* af Bestemmelserne i § 1 oplyses i Bemærkningerne til Lovforslaget følgende: Paa Grundlag af de øjeblikkelige Priser og Afsætningsmuligheder vil Værdien af Eksporten til England af Bacon, Smør og Æg i den nævnte Periode med en Sterlingkurs af 19,40 andrage 10,12 Mill. Kr. pr. Uge eller ca. 308,6 Mill. Kr. i alt. Denne Eksportværdi betyder en Mindreindtægt for Landbruget paa ca. 47,5 Mill. Kr. i Forhold til Eksportværdien, beregnet efter en Sterlingkurs paa 22,40. Da Landbruget imidlertid ved Køb af udenlandske Raastoffer har en Besparelse som Følge af, at der ikke er sket Kronesækning, hvilken Besparelse paa Basis af tidligere Aars Udførsel og Indførsel maa anslaaes til mindst en Fjerdedel af Mindreindtægten, maa denne reduceres til ca. 35,6 Mill. Kr.

§ 2. Handelsministeren bemyndiges til indtil videre at sætte de for Valutanoteringen paa Københavns Børs hidtil gældende Bestemmelser ud af Kraft og til at *meddele Danmarks Nationalbank Autorisation til at foretage Valutanoteringen*. Ved denne kan der fastsættes saavel effektive som nominelle Kurser, ligesom der, hvor Gennemførelsen af den i denne Lov omhandlede Landbrugsordning eller Handelsforholdene til fremmede Lande gør det nødvendigt, kan fastsættes flere Køber- og Sælgerkurser paa samme Valuta.

I øvrigt fastsættes de nærmere Regler vedrørende Gennemførelsen af de i § 1 fastsatte Bestemmelser af Landbrugsministeren efter Forhandling med Finansministeren, Handelsministeren og Danmarks Nationalbank.

I det oprindelige Lovforslag gik § 2 kun ud paa, at de nærmere Regler vedrørende Gennemførelsen af § 1 skulde fastsættes af Landbrugsministeren efter Forhandling med Finansministeren og Nationalbanken. I det Folketingsudvalg,

som havde Sagen til Behandling, tiltraadte hele Udvalget med Undtagelse af Valdemar Thomsen imidlertid et af Landbrugsministeren stillet Ændringsforslag om Indføjeelse af Stk. 1 og Ændring af den fra først af foreslaaede Bestemmelse i Overensstemmelse hermed. Det blev over for Udvalget oplyst, at Nationalbanken havde til Hensigt at købe Landbrugssterling og tillige i størst muligt Omfang ogsaa anden Eksportsterling til en Kurs af 19,40. Ved Salg af Sterling vilde man derimod tage en højere Kurs, for at der derigennem kunde fremkomme en *Afgift*, hvis Formaal skulde være at sætte Nationalbanken i Stand til at betale den omhandlede Mindstekurs for Sterling. Yderligere fremgik det af de efterfølgende Forhandlinger, at hvis Sterlingværdien naaede op over 19,40, vilde Nationalbanken for al Sterling, som blev købt af den, betale en tilsvarende højere Kurs end den anførte Minimumskurs.

§ 3. Efter nærmere af Landbrugsministeren fastsatte Regler ydes der i Tiden fra 1. April til 31. Oktober 1940 en *Godtgørelse til Udligning af de forhøjede Fragter paa indført Foderkorn* paa 6 Kr. pr. 100 kg til samtlige Brugere af Landbrugsejendomme med en ansat Grundværdi paa 20 000 Kr. og derunder, for saa vidt de indkøber Foderkornet til Brug i egen Virksomhed. (Ved Landbrugsejendomme forstaas landbrugsmæssigt drevne Ejendomme med et Areal af mindst 0,5 ha og en Grundværdi af mindst 500 Kr.).

Ved Fordelingen paa de enkelte Ejendomme tages kun de Arealer i Betragtning, der benyttes som Grundlag ved Tildeling af Svinekort, ligesom Grundværdien højst maa beregnes til 1 200 Kr. pr. ha for hver særskilt skyldsats Del af en Ejendoms Areal.

Godtgørelse ydes for indtil 1 000 kg Korn til Ejendomme med en Grundværdi af under 3 000 Kr. og over 10 000 Kr. til og med 20 000 Kr. og for indtil 1 500 kg Korn til Ejendomme med en Grundværdi fra 3 000 Kr. til 10 000 Kr. inklusive.

§ 4. Landbrugsministeren bemyndiges til at *opkræve en Afgift* af 6 Kr. pr. 100 kg af enhver *Beholdning af udenlandsk Foderkorn*, hvad enten den er toldberigtiget eller ej, som den Dag, Loven traadte i Kraft, ved Døgnets Begyndelse fandtes her i Landet i en handlendes (Importører, Købmænd, Andelsfoderstofferretninger m. fl.) Eje eller

Besiddelse, paa Lager eller oplagt andetsteds for vedkommende handlendes Regning, i Skib eller under Transport til vedkommendes Lager. Fra den fornævnte Afgift skal dog undtages saadanne Foderkornsbeholdninger, om hvilke det godtgøres, at deres Pris ikke er nedsat i Medfør af § 2 i Lov Nr. 23 af 1. Februar 1940.

De opkrævede Afgifter kan af Ministeren anvendes til efter nærmere af ham fastsatte Regler at yde *Tilskud til* saadanne *Landmænd*, fortrinsvis i de vest- og sønderjyske Amter, som har leveret eller leverer Brødkorn.

Efterbetalingen var oprindeligt begrænset til uformalet Korn, men dette ændredes i Folketinget, hvor man ligeledes gav Paragraffens sidste Stykke en ændret Affattelse, saa at den ikke udelukkende, men kun fortrinsvis angaar Landmænd i de vest- og sønderjyske Amter.

§ 5 indeholder *Bødebestemmelser*, og § 6 fastsætter, at Loven, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft den 1. April 1940.

Lovforslaget mødte i *Folketinget* Tilslutning fra de fire store Partier, hvorimod saavel *Bondepartiet* som *Retsforbundet* og *Kommunisterne* hver ud fra deres særlige Synspunkter tog Afstand fra Forslaget. Kommunisterne stillede ved 2. Behandling Forslag om, at der efter § 1 blev indføjet en ny Paragraf af følgende Ordlyd:

»Bestemmelserne i § 1 træder først i Kraft, naar der mellem Landbrugets Arbejdsgiverforeninger samt Mejerier og Slagterier er truffet Overenskomst med de modstaaende Arbejderorganisationer om et rimeligt Dyrtidstillæg til de paagældende Arbejdere.«
For dette Ændringsforslag stemte imidlertid kun Forslagsstillerne selv.

Under Sagens 3. Behandling præciserede *Valdemar Thomsen* (B.) sit Partis Stilling til Sagen ved at fremsætte følgende *Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen*:

»Idet Folketinget beklager, at Regeringen har lagt Forholdene saaledes til Rette, at Landbruget i Gennemsnit af de sidste 10 Aar har maattet nøjes med en Forrentningsprocent paa under 3, medens andre Erhverv i adskillige Aar har kunnet udbetale Dividender paa 10 pCt. eller derover, samt at det til Behandling foreliggende Forligsforslag hverken indeholder Bestemmelser, der fremskaffer Rentabilitetsmuligheder eller levner en rimelig Løn til Landbruget for

dets samfundsbærende Arbejde, opfordrer Tinget Ministeriet til omgaaende at lade udarbejde og fremsætte Lovforslag for Rigsdagen, som skaffer Landbruget økonomisk Ligestilling med andre Erhverv i vort Land, og gaar derefter over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Efter at denne Paastand var forkastet med 98 Stemmer mod 5 (2 Medlemmer stemte hverken for eller imod), vedtoges Lovforslaget med 96 Stemmer mod 10.

I *Landstinget* fremhævede *Hauch* (V.), at Lovforslaget ikke tog Sigte paa at løse det Spørgsmaal, hvordan Landbruget skulde kunne opnaa økonomisk Ligestilling med de øvrige Erhverv. Hvad der skete, var, at Landbruget blev stillet, som om Sterling vedblivende noteredes i 22,40, uanset hvor lav denne Valutas Værdi eventuelt maatte blive i Forhold til Dollars. Lovforslaget angik altsaa et snævert, men betydningsfuldt Omraade, og det fortjente Paaskønnelse, at man havde kunnet naa til dette Resultat.

Lovforslaget vedtoges i Landstinget med 57 Stemmer mod 1 (J. S. Foget [B.]).

---

33. Lov om en Smørordning. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2667. — C. Sp. 139 og 181].

Fremsat i *Folketinget* ¹²/₁₂ (F. Sp. 1658). 1. Beh. ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 1759 og 1825). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen [Horsebæk], Nina Andersen, Levinsen, A. C. Mortensen, Carl Petersen [Formand], Anton Simonsen, Strøm, N. P. Andreasen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Duborg, Løje, Jørgen Gram, Grønning, Christmas Møller og Jens Thomsen). Betænkning (B. Sp. 121) afgivet ¹⁶/₁₂. (Ordfører: Jensen [Horsebæk]). 2. Beh. ¹⁹/₁₂ (F. Sp. 2032). 3. Beh. ¹⁹/₁₂ (F. Sp. 2073). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 623). 2. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 658). 3. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 665). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 454).

Gyldigheden af Smørordningen af 22. December 1937 (Aarbog 1937—38, Side 121) udløb med Udgangen af 1939*). Ved den heromhandlede Lov forlængedes Gyldighedstiden til *Udgangen af Marts 1940*. Samtidig blev *Smørprisen paa*

*) Efter en af Smørordningskontoret udarbejdet Oversigt kunde *Landbrugets Udbytte af Smørordningen* i Tiden fra 1. Januar 1938 til 21. September 1939 anslaaes til 22,7 Mill. Kr.

Hjemmemarkedet som Følge af den stærke Stigning i Produktionsudgifterne forhøjet fra 2 Kr. 60 Øre til 3 Kr. pr. kg*), idet Lovens § 1, Stk. 2, fik følgende Affattelse: »Afgiften fastsættes saaledes, at Prisen pr. Kilogram Smør paa Hjemmemarkedet forhøjes med det Beløb, hvormed 3 Kr. overstiger Københavns Snørnotering.«

I det af Landbrugsministeren fremsatte Forslag var Grundlaget for *Prisen paa Hjemmemarkedet* fastlagt til 2 Kr. 80 Øre pr. kg, stigende til 3 Kr., hvis Københavns Smørnotering steg til 3 Kr. Bestemmelsen ændredes i Folketinget som ovenfor anført, og samtidig begrænsedes Lovens *Løbetid* fra 1 Aar til et Fjerdingaar. Disse Ændringsforslag var stillet af *Regeringspartierne* og tillige af *de Konservative*, som i en Mindretalsudtalelse fremhævede, at hele Spørgsmaalet om Landbrugets økonomiske Forhold maatte ventes at komme til Behandling i Løbet af kort Tid, idet Loven om Udligning udløb til 1. Februar, til hvilken Tid Englandsforhandlingerne ligeledes ventedes afsluttet. *Venstre* var derimod ikke Medforslagsstiller til de paagældende Ændringsforslag, men udtalte i Betænkningen, at Mindretallet under Sagens Behandling i Udvalget ikke havde kunnet faa Tilslutning til de af Mindretallet fremsatte Synspunkter med Hensyn til en Prisforhøjelse for Smør paa Hjemmemarkedet, som svarede til den allerede stedfundne og forventede Stigning i Produktionsomkostningerne, hvorfor Mindretallet ikke kunde medvirke ved Lovens Gennemførelse. Fra *Bondepartiets* Side stilledes Ændringsforslag om at forhøje Smørprisen til 3 Kr. pr. kg og derefter lade Prisen stige med 10 Øre om Ugen til 3 Kr. 72 Øre. Forslaget begrundedes med, at man under Forhandlingen med England benyttede en beregnet Produktionspris paa 3 Kr. 72 Øre, og at Handelsdelegationen burde støttes ved Anvendelse af samme Pris paa Hjemmemarkedet. Mindretallet tilføjede, at den af De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation paabegyndte Rationalisering af Mælkehandelen i Byerne burde fremmes hurtigst muligt gennem Støtte fra Lovgivningsmagten, saa at Smørprisens Stigning ikke satte Mælkeprisen op for Forbrugerne. »En Stigning af 10 Øre om Ugen vil fremme Smørforbruget, idet der altid er stor Købelyst til de Varer, der stiger i Pris.« — Efter at Bondepartiets Ændringsforslag var forkastet med 76 Stemmer mod 3, vedtoges Flertallets Ændringsforslag om Smørprisen med 79 Stemmer mod 1 (Venstre undlod i begge Tilfælde at stemme).

*) Forhøjelsen svarer til knap 2 Øre pr. 1 Sødsmælk.

De Konservative og Bondepartiet foreslog i Overensstemmelse med en Henvendelse fra De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation, at *Fællesorganisationen* skulde træde i Stedet for Landbrugsraadet og De samvirkende Husmandsforeninger som *raadgivende Institution* ved Lovens Administration, idet man tilstræbte derved at opnaa mere direkte Rapport mellem Landbrugsministeriet og Mejeriernes Hovedorganisation. Ændringsforslaget mødte Modstand fra Regeringspartierne og Venstre og forkastedes med 84 Stemmer mod 15.

Endelig foreslog *Bondepartiet* — ligeledes i Overensstemmelse med Mejeriernes Fællesorganisation — at paalægge al *Margarine*, der afsættes her i Landet, en *Afgift* paa 50 Øre pr. kg, hvis Provenu skulde anvendes til Smørkort til ubemidlede. Forkastet med 79 Stemmer mod 3 (27 undlod at stemme).

Under Forhandlingen i *Landstinget* stilledes *Bondepartiets* Ændringsforslag i væsentlig uforandret Skikkelse af J. S. Føget. De fik alle tre Tilslutning af Henrik Jensen (V.), Forslaget om Fællesorganisationen som raadgivende Institution tillige af de Konservative, som derimod stemte imod Forslagene om Smørprisen og om Margarineafgiften. Venstre undlod at stemme.

Ved den endelige Afstemning i Folketinget vedtoges Lovforslaget med 68 Stemmer mod 1 (Retsforbundet). Venstre og *Bondepartiet* undlod at stemme. I *Landstinget* skete Vedtagelsen med 49 Stemmer uden Modstemmer.

---

34. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 454 af 22. December 1939 om en Smørordning. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4649. — C. Sp. 471 og 495].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 3782). 1. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 3783). 2. Beh. $\frac{29}{3}$ (F. Sp. 3840). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3861). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1415 og 1463). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1469). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1471). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940* (Lov-Tid. Nr. 123). Traadt i Kraft den 1. April 1940.

Under de Forhandlinger, der resulterede i Fremsættelsen af Forslaget til Lov af 30. Marts 1940 om Foranstaltninger til Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger (se Side 172), naaede Regeringen ogsaa til Enighed med Repræsentanter for de fire store Partier og for Landbrugets Organisation om For-

længelse af den gældende Smørordning for Tiden indtil Udgangen af Oktober 1940. Herom indeholder Lovens § 1 følgende Bestemmelser:

Lov Nr. 454 af 22. December 1939 om en Smørordning har Gyldighed indtil *Udgangen af Oktober Maaned 1940*, dog saaledes, at der i § 1, Stk. 2, efter Ordene »Københavns Smørnotering« indføjes: »eller den dertil svarende Pris«.

Slutningen af § 1 fra og med Ordene »dog saaledes« tilføjedes i *Folketinget* efter Forslag af Landbrugsministeren, som begrundede denne Ændring med, at det muligvis som Følge af Afsætningsforholdenes Udvikling kunde blive nødvendigt at suspendere den officielle Smørnotering. En saadan Suspension fandt ogsaa faktisk Sted, idet man erstattede Smørnoteringen med en Afregningspris.

Under Sagens Behandling i Folketinget stilledes ogsaa et andet Ændringsforslag, idet de tre *kommunistiske* Medlemmer foreslog, at der skulde indføjes følgende nye Paragraf:

»Lovens Gyldighed er dog betinget af, at der mellem Mejerierne og de modstaaende Arbejderorganisationer træffes en Overenskomst om et rimeligt Dyrtidstillæg til Medhjælpere og andre Arbejdere paa Mejerierne.« Dette Ændringsforslag forkastedes med 96 Stemmer mod 3.

Lovforslaget vedtoges med 99 Stemmer mod 5 (1 stemte hverken for eller imod). *Bondepartiet* fandt Lovforslaget utilstrækkeligt, men tog dog ikke Afstand fra det, hvilket derimod var Tilfældet med Ordførerne for Retsforbundet og Kommunerne.

I *Landstinget* vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 58 Stemmer.

35. Lov om Regulering af Svineproduktionen.

(Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2673. — C. Sp. 143 og 181].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 1659). 1. Beh. $\frac{15}{12}$ (F. Sp. 1844). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Nina Andersen, Jensen [Horsebæk], Levinsen, A. C. Mortensen [Formand], Anton Simonsen, Strøm, N. P. Andreasen, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Duborg, Løje, Jørgen Gram, Grønning, Victor Larsen og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 131) afgivet $\frac{18}{12}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $\frac{19}{12}$ (F. Sp. 2063). 3. Beh. $\frac{19}{12}$ (F. Sp. 2074). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{20}{12}$ (L. Sp. 637).

2. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 663). 3. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 665). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 453).

Svinereguleringsloven af 22. December 1937 (Aarvog 1937—38, Side 116) ophørte at gælde med Udgangen af 1939. Lovens Bestemmelser har nu i reelt uforandret Skikkelse faaet Gyldighed til *Udgangen af 1940*. I formel Henseende har De samvirkende danske Husmandsforeningers Udmeldelse af Landbrugsraadet medført den Afvigelse fra den hidtidige Lovgivning, at der til Reguleringen af Svineproduktionen og Størrelsen af Svin slagtingerne kræves Tilslutning baade af Landbrugsraadet og af Husmandsforeningerne.

Det oplystes i Bemærkningerne til Lovforslaget, at Landbrugsministeriets Svinereguleringsudvalg havde givet Tilslutning til, at *Tildelingen af Svinekort* i 1940 skulde foregaa i alt væsentligt efter samme Regler som i 1939, dog med den Ændring af Kortberegningen efter *Grundværdi*, at der i Stedet for 1 Kort pr. 1 000 Kr.s Grundværdi indtil en Grundværdi af 40 000 Kr. skulde ydes: 1 Kort pr. 1 000 Kr. for de første 50 000 Kr.s Grundværdi, derefter 1 Kort pr. 2 000 Kr. for en Grundværdi mellem 50 001 og 60 000 Kr. og endelig 1 Kort pr. 4 000 Kr. for Grundværdi over 60 000 Kr. Man regnede med, at de større Landbrug, som ved 1937-Ordningen mistede 80 000 Kort om Aaret, derved vilde faa ca. 40 000 tilbage.

Lovforslaget blev indstillet til Vedtagelse af *Regeringspartierne og Venstre*, hvorimod *Det konservative Folkepartis* Udvalgsmedlemmer anbefalede at stemme imod. I Folketingsudvalgets Betænkning henviste dette Mindretal til, at de Konservative stedse havde været villige til at give det mindre Landbrug en Fortrinsstilling med Hensyn til Svineproduktionen, hvilket senest fandt Udtryk ved Partiets Tilslutning i December 1937 til Forhøjelsen af Forlodskortene fra 3,8 til 6 Stykker. Den forestaaende Ændring i Kortfordelingen betegnede vel en Indrømmelse til de fra konservativ Side hævdede Synspunkter, men langt fra tilstrækkelig. Mindretallet ønskede ikke at medvirke til at opretholde den Skelsætning inden for Landbruget, som Forslaget fremdeles var Udtryk for, men maatte hævde som sin Opfattelse, at »Kortfordelingen i øvrigt maa ske efter ensartede Regler, saaledes at de forskellige Landbrug bliver forholdsvis lige-

stillede med Hensyn til denne Produktion«. »Den kolossale Forøgelse af Beskatningen paa Landbrugets Grundværdier, som har fundet Sted, nødvendiggør, at Produktionsrettighederne fastholdes uden Afslag.« — *Bondepartiet* kunde ikke medvirke til Lovforslagets Gennemførelse væsentlig ud fra den Betragtning, at Loven ikke længer — som man maatte foretrække — var en Bemyndigelseslov til Landbrugets Organisationer, men at Kortfordelingen gjordes til et politisk Spørgsmaal, idet Rigsdagen gennem Bemærkninger til Lovforslaget droges ind i Medansvar for en Lov, hvis Indhold i Forvejen var afgjort i Enkeltheder. Partiets Medlemmer vilde derfor undlade at stemme.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 80 Stemmer mod 13, i Landstinget med 51 Stemmer mod 12.

36. Lov om en Kornordning. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2677. — C. Sp. 147 og 183].

Fremsat i *Folketinget* $^{12}/_{12}$ (F. Sp. 1661). 1. Beh. $^{15}/_{12}$ (F. Sp. 1845). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Regulering af Svineproduktionen (se Side 180). Betænkning (B. Sp. 131) afgivet $^{18}/_{12}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $^{19}/_{12}$ (F. Sp. 2063). 3. Beh. $^{19}/_{12}$ (F. Sp. 2074). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{20}/_{12}$ (L. Sp. 648, jfr. 637). 2. Beh. $^{20}/_{12}$ (L. Sp. 663). 3. Beh. $^{20}/_{12}$ (L. Sp. 666). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 455).

Kornordningen af 22. December 1937 (Aarbog 1937—38, Side 112) med Tillæg af 28. Oktober 1938 (Aarbog 1938—39, Side 157) ophørte at gælde med Udgangen af 1939. Indholdet af den nye Lov, der har Gyldighed til *Udgangen af 1940*, adskiller sig fra den hidtil bestaaende Lovgivning paa følgende Punkter:

1. *Minimumspriserne* (Cif-Pris plus Afgift) for de forskellige Kornsorter, der efter Loven af 22. December 1937 var: for Byg og Hvede 14 Kr., for Rug og Majs 13 Kr. 50 Øre, for Havre og Blandsæd 13 Kr., alt pr. 100 kg, bliver herefter:

for *Rug og Hvede* 15 Kr.,

for *Byg* 14 Kr. 50 Øre,

for *Majs, Havre og Blandsæd* 14 Kr.

2. Medens de under 1 angivne Priser efter Loven af 1937 forhøjedes med 10 Øre pr. 1. Januar, 20 Øre pr. 1. Fe-

bruar, 30 Øre pr. 1. Marts og 40 Øre pr. 1. April 1938 og 1939 gældende indtil 1. September i begge Aar, er det nu bestemt, at de ovennævnte, i Loven fastsatte Priser *forhøjes* saaledes:

med 20 Øre pr. 1. Januar 1940, 30 Øre pr. 1. Februar, 40 Øre pr. 1. Marts, 50 Øre pr. 1. April, 60 Øre pr. 1. Maj, 70 Øre pr. 1. Juni og 80 Øre pr. 1. Juli 1940 gældende indtil 1. September 1940. Derefter *forhøjes* de under 1 nævnte Priser med 10 Øre pr. 1. November og med 20 Øre pr. 1. December 1940.

3. Under Hensyn til den ved Landbrugsministeriets Bekendtgørelser af 23. September 1939 stedsfundne *Centralisering af Indførselen* af Korn og Foderstoffer har man fundet det hensigtsmæssigt at slette den hidtil i Lovens § 1, Stk. 1, indeholdte Udtalelse om, at Indførsel af Korn og Foderstoffer under Lovens Gyldighedsperiode foregaar uden anden Begrænsning end den, der følger af Lovens Bestemmelser.

4. Da Erfaringen har vist, at Rug og Hvede i lange Perioder har været langt billigere end Majs, har man ansat det for rigtigt at aabne Mulighed for, at Ministeren til Erstatning for stedsfundne Udførsel af Korn kan tillade *Indførsel til nedsat Afgift* ikke blot af Foderkorn, men ogsaa af *Brødkorn*.

5. *Indmalingsprocenten af dansk Hvede* har hidtil været fastsat i selve Loven, men af Hensyn til de vanskelige Tilførselsforhold er det nu overladt til Ministeren at fastsætte Indmalingsprocenten i Hvedemel ligesom for Rugmel's Vedkommende.

Efter Regeringsforslaget var *Minimalpriserne* i Loven af 1937 opretholdt uforandrede, men i Henhold til et af Regeringspartierne og Venstre i Folketinget stillet Ændringsforslag *forhøjedes* Priserne som angivet under 1. *Det konservative Folkeparti* erkendte, at Lovens Prisbestemmelser som Følge af den stedsfundne Udvikling muligvis ikke vilde faa praktisk Betydning, men ingen kunde dog overse Forholdenes Udvikling indtil Udgangen af 1940, og for at forebygge, at Kornavlens, som i det kommende Høstaar formentlig vilde foregaa under et stærkt stigende Prisniveau, kom til at ske paa et for det kornproducerende Landbrug tabbringende Grundlag, foreslog de Konservative Minimumspriserne *forhøjet* til: 17 Kr. for Rug, 16 Kr. for Byg og Hvede, 15 Kr. for Majs, Havre og Blandsæd. Ændringsforslaget forkastedes med

69 Stemmer mod 12 (3 undlod at stemme). Derefter vedtoges Flertallets Ændringsforslag med 87 Stemmer mod 1 (3 stemte ikke).

Et andet Ændringsforslag fra konservativ Side, om at begrænse Lovens *Varighed* til Udgangen af Juli 1940, forkastedes med 78 Stemmer mod 15 (5 stemte ikke).

Derimod kunde de Konservative tiltræde den ovenfor under 2 omtalte Forhøjelse af *Vederlaget for Oplagring*, og Udvalgsflertallets Ændringsforslag herom vedtoges med 96 Stemmer mod 1.

Ved 3. Behandling stemte *Regeringspartierne* og *Venstre* for Lovforslaget i den ændrede Skikkelse, medens *Det konservative Folkepartis* Medlemmer fandt Priserne for lave og undlod at stemme. Ogsaa *Bondepartiet* afholdt sig fra at stemme, under Hensyn til, at der ikke i Lovforslaget var optaget Bestemmelser til Sikring af, at de fastsatte Priser blev opretholdt. Vedtagelsen skete i Folketinget med 79 Stemmer mod 1 (17 stemte hverken for eller imod), i Landstinget med 51 Stemmer uden Modstemmer.

37. Lov om en Kornordning for Høstaaret 1940

—41. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4999. — C. Sp. 1979 og 2003].

Fremsat i *Folketinget* ^{17/7} (F. Sp. 5027). 1. Beh. ^{17/7} (F. Sp. 5037). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Christen Andersen, Einer-Jensen, H. P. Hansen [Sorø A.] [Formand], Jensen [Horsebæk], A. C. Mortensen, Strøm, N. P. Andreasen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Løje, Jørgen Gram, Oluf Pedersen, Grønning, A. C. D. Petersen og Ole Bjørn Kraft). Betænkning (B. Sp. 2245) afgivet ^{18/7}. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. ^{19/7} (F. Sp. 5133). 3. Beh. ^{19/7} (F. Sp. 5165). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{19/7} (L. Sp. 2089). 2. Beh. ^{19/7} (L. Sp. 2118). 3. Beh. ^{19/7} (L. Sp. 2119). *Loven stadfæstet 25. Juli 1940*. (Lov-Tid. Nr. 390). Traadt i Kraft straks.

Om *Baggrunden* for det Forslag til en Kornordning, som blev fremsat i Folketinget den 17. Juli, oplyste Landbrugsministeren følgende:

Medens man plejer at kunne regne med en dansk Høst paa omkring 35 Mill. hkg Korn og en supplerende Indførsel paa ca. 12—15 Mill. hkg Korn og Foderstoffer, i alt altsaa ca. 50 Mill. hkg, maatte man med de øjeblikkelige Høst-

udsigter, og da der næppe kunde ventes Indførsel af Betydning, være forberedt paa i 1940—41 at komme til at *mangle* et Kvantum paa ca. 15—18 Mill. hkg Korn og Foderstoffer. Der kunde nu ikke paaregnes nogen Nedgang i Forbruget af Brød og Gryn, tværtimod, det manglende Kvantum maatte derfor tages fra Foderet til Husdyrene, og da Mangelen udgjorde ca. 2 Femtedele af det sædvanlige Kvantum Korn og Foderstoffer til Husdyrbrug, vilde en meget betydelig *Indskrænkning af Husdyrbestanden* blive uundgaelig.

Der havde været Enighed mellem Regeringen og Landbrugets Organisationer om, at den mest økonomiske Udnyttelse af de sparsomme Mængder Korn bedst vilde opnaas ved Gennemførelse af en Kornlov, der fastlagde, hvor meget Korn enhver Landmand kunde disponere over, saa at han *selv fik Afgørelsen* af, hvorledes og hvor meget han maatte reducere sin Besætning. Ligeledes havde man været enig om, at der maatte afleveres de nødvendige Mængder Korn til *Menneskeføde og visse andre vigtige Formaaler*, og tillige om, at *det mindre Landbrug*, der rammes haardest af Kornmangelen, burde fritages for Afleveringspligt undtagen for Brødkorn, som de til Gengæld skulde have Ret til at købe Foderkorn for, ligesom der maatte overføres noget Foderkorn fra de større til de allermindste Landbrug.

De *Hovedretningslinier*, Forslaget hvilede paa, var da: Landbruget afleverer det nødvendige Korn til Menneskeføde og enkelte andre Formaaler til Maksimalpriser og paa Basis af Grundværdien; det fastslaas, hvilke Formaaler det indkomne Korn skal bruges til og i hvilke Mængder; efter at Afleveringspligten er opfyldt, kan enhver Landmand frit disponere over sit Korn, sælge eller opfodre det; vil han sælge i fri Handel, maa det ske til Maksimalpriser, der sættes højere end for afleveringspligtigt Korn.

Den gennemsnitlige Avl af Rug og Hvede har i 1935—39 (med Fradrag af 10 pCt. for Svind) udgjort henholdsvis 231 000 og 353 000 Tons, hvoraf 29 000 og 20 000 Tons er anvendt til Sædekorn, 180 000 og 230 000 Tons til Menneskeføde, saa at der blev en Rest paa henholdsvis 22 000 og 103 000 Tons. Under Forhandlingerne mellem Ministeren og Landbrugets Organisationer var der Enighed om, at ikke blot *hele Rugavlen* maatte kræves afleveret (bortset fra nødvendig Saa-sæd og Frarensning), men at det samme paa Grund af Frostens skadelige Indvirkning paa Hvedemarkerne maatte gælde *hele Hvedeavlens*. Ejendomme med en Grundværdi af højst 10 000 Kr. skulde da have Ret til et Kvantum Foderkorn, svarende til det afleverede Brødkorn, og dette maatte skaffes ved Udskrivning af *Foderkorn* paa Ejendomme med en Grundværdi af over 10 000 Kr. Endvidere skulde de sidstnævnte Ejen-

domme have Ret til samme Mængde Foderkorn, som de afleverede Brødkorn *ud over* deres samlede Ligning.

Foruden de 410 000 Tons Korn til Brødkornforsyningen var man enig om gennem *Udskrivning* at sikre Korn til nedennævnte Formaal: 37 000 Tons til Fremstilling af *Havre- og Byggryn*, 100 000 Tons til *de mindste Landejendomme* (med en Grundværdi fra 500 til 5 000 Kr.), idet disse berøres særlig føleligt af de svigtende Korntilførsler, 22 500 Tons til bestaaende *Svine- eller Hønseshold uden for Landbruget**, hvilket Dyrehold giver Mulighed for en effektiv Udnyttelse af Husboldningens Affaldsprodukter, og 4 500 Tons til *Avlscentre eller Forsøgsstationer for Svin og Fjerkræ*. Summen bliver 574 000 Tons. Men da visse Ejendomme paa Grund af særlig Driftsform eller andre Forhold ikke vil kunne opfylde en paa Basis af Grundværdien udregnet Leveringspligt, fandt man det nødvendigt — for at Beregningerne kan holde — *herudover* at udskrive et vist Kvantum, som skønsmæssigt ansattes til 100 000 Tons. Det *samlede* Kvantum bliver derefter 674 000 Tons.

Lovforslaget gennemførtes med ganske enkelte Ændringer, der foretoges i Folketinget.

Lovens § 1 — hvormed maa sammenholdes § 6, Stk. 1 — bemyndiger Landbrugsministeren til af Høsten 1940 at *kræve afleveret*

- a. paa *samlige* Landejendomme *al Avl af Rug og Hvede* med *Undtagelse* af fornøden *Saasæd*, jfr. § 2, Stk. 1 a., samt den til Menneskeføde absolut ubrugelige *Frarensning*, der maa opfodres, men som under ingen Omstændigheder maa udgøre mere end 3 pCt. af Avlen af hver af de to Kornsorter. Afleveringspligten omfatter ogsaa Rug og Hvede, hvori er *iblandt* andre Kornsorter.
- b. paa Landejendomme med en ansat *Grundværdi af over 10 000 Kr.* saa meget *Foderkorn* (Byg, Havre og Bland-sæd heraf), at der af *Brødkorn og Foderkorn tilsammen* afleveres nedennævnte Kvanta:

5 hkg pr. paabeg.	1000 Kr. af Gr.værdien indnf.	10 001—25 000 Kr.
6 — — — — —	— — — — —	25 001—50 000 —
7 — — — — —	— — — — —	50 001—80 000 —
8 — — — — —	— — — — —	over 80 000 Kr.

*) Man har ikke ment det muligt at sikre samme Familie Korn til at opretholde begge Produktioner, men der er regnet med ca. 2 500 Tons til 2 *Svin* pr. Ejendom og ca. 20 000 Tons til 10 *Høns* pr. Ejendom.

Kornet skal af Landmændene afleveres *tærsket og rensat* til nærmere af Ministeren fastsatte Tider og paa nærmere af ham fastsat Maade.

Den i § 1 opstillede Skala er beregnet paa at fremskaffe de ovennævnte 674 000 Tons. Paa Grundlag af Skalaen beregnede Det statistiske Departement for de enkelte *Ejendomsgrupper* over 10 000 Kr.s Grundværdi, hvor store Mængder *Afleveringspligten* vilde omfatte (Bilag til Lovforslaget), idet der samtidig regnedes med, at *alt* Brødkorn skulde afleveres, selv om det oversteg det efter Skalaen afleveringspligtige Kvantum.

§ 2 — den saakaldte *Forbeholdsparagraf* — gaar ud paa, at hvis en Landmand mener sig *ude af Stand til at opfylde* den i § 1, Stk. 1 b., omhandlede *Leveringspligt*, skal han herom gøre Anmeldelse til det kommunale Kornnævn inden den 20. September 1940 og skal da foruden al Avl af Rug og Hvede *aflevere ogsaa hele sin Avl af Foderkorn*. Der kan dog i saa Fald efter nærmere af Landbrugsministeren fastsatte Regler gives ham Tilladelse til at *beholde*

- a. fornøden *Saasæd*, dog ikke ud over 200 kg rensat Vare pr. ha, der har baaret Kornafgrøde i 1940.
- b. Foder til det til Ejendommens forsvarlige Drift nødvendige Antal *Arbejdsheste* med 13 hkg pr. Hest, samt
- c. 4 hkg Korn pr. Stk. *voksent Kreatur* (over 2 Aar), der findes paa Ejendommen, eller i Stedet herfor Foder til Opdræt af Ejendommens normale Forbrug af *Svin og Høns* i egen Husholdning, dog mindst til 2 Svin og 20 Høns, beregnet efter henholdsvis 3 hkg pr. Svin og 20 kg pr. voksen Høne.

Paa de her omhandlede Ejendomme skal Aftærskningen og Afleveringen af Kornet, Opbevaringen og Anvendelsen af Saasæd samt Anvendelsen af Foderkornet ske under *Kontrol* af det kommunale Kornnævn efter nærmere derom fastsatte Regler.

Ifølge § 3 paahviler Afleveringspligten vedkommende Ejendom uden Hensyn til Ejerskifte. Enhver Landmand, der sælger, bortforpagter eller bortlejer sin Ejendom eller Dele af samme, samt enhver Landmand, der afleverer en Forpagtning eller et Lejemaal, er pligtig at efterlade det Kvantum Korn til sin Efterfølger, der er nødvendigvis dels til fuld Be-

saaning af Ejendommens Jorder i Efteraaret 1940 og For-
aaret 1941 i mindst samme Omfang og med samme Korn-
arter som i det foregaaende Aar, dels til Fodring af de til
Ejendommens Drift nødvendige Arbejdsheste, jfr. § 2, Stk. 1 b.

§ 4. For Kornet, der afleveres, skal pr. 100 kg betales
Landmanden følgende *faste Priser*, gældende for gode, sunde,
velrensede, ublandede og tilstrækkelig tørre Varer, leveret hos
Købmand, Møller, Foderstofforening eller ved nærmeste Jern-
banestation eller Havn (Skibsside):

For Rug	af hollandsk Vægt	118 Pund	29 Kr.
— Hvede	-	—	128 — 28 —
— Byg	-	—	112 — 25 —
— Havre	-	—	85 — 25 —
— Blandsæd af Byg og Havre			25 —

De for de 4 førstnævnte Kornsorter anførte Priser *reguleres*
med 15 Øre pr. Pund hollandsk Vægt indtil 3 Pund op og
5 Pund ned.

Saaframt Varen er blandet med andre Kornsorter eller
forringet ved Urenhed eller utilstrækkelig Tørring eller har
taget Skade paa anden Maade, eller saaframt den hollandske
Vægt er lavere end den i Stk. 1 angivne, for hvilken der er
fastsat et bestemt Fradrag, *nedsættes* Prisen forholdsmæssig.
I Tilfælde af Uoverensstemmelse mellem Landmanden og
Køberen, der modtager Kornet, vedrørende Nedsættelsens
Størrelse, kan Spørgsmaalet indankes for det kommunale
Kornnævn, der træffer den endelige Afgørelse.

Landbrugsministeren bemyndiges til at fastsætte nær-
mere Bestemmelser om Handel med *Saasæd af Rug og Hvede*,
herunder tillade, at der for saadan Saasæd betales et *Tillæg*
til den faste Pris.

Forskellen mellem Prisen paa Brødkorn og Foderkorn er
bestemt af, at Ombytningen gennemsnitligt medfører Udgifter
paa ca. 3 Kr. pr. 100 kg. Der er derhos givet en Præmie paa
1 Kr. for Dyrkning af Rug.

§ 5 foreskriver, at det afleverede Brødkorn i nødvendigt
Omfang skal forbeholdes Brødkornsforsyningen, og Landbrugs-
ministeren bemyndiges til at træffe de efter hans Skøn nød-
vendige Forholdsregler med Hensyn til Kornets *Opbevaring*
og *Tørring, Transport* paa Jernbane eller Skib m. v. saavel

som til at fastsætte, i hvilket Omfang *Omkostninger ved Viderealg* maa lægges til den faste Pris.

§ 6. Af det afleverede *Foderkorn* skal Brugere af Landejendomme med en ansat Grundværdi af 10 000 Kr. og derunder have Ret til at købe et Kvantum, svarende til det fra den paagældende Ejendom afleverede Kvantum Brødkorn. Endvidere skal enhver anden Landmand, der afleverer et Kvantum Brødkorn, der overstiger den i § 1, Stk. 1 b., omhandlede Afleveringspligt, have Ret til at købe et Kvantum, svarende til det overskydende Kvantum Brødkorn.

I øvrigt skal det afleverede Foderkorn *anvendes* paa følgende Maade:

- a. Salg af indtil 37 000 Tons til Grynmøllerne til Fremstilling af *Havre- og Byggryn* til Menneskeføde.
- b. Salg af indtil 100 000 Tons til saadanne Brugere af landbrugsmæssigt drevne *Ejendomme med en ansat Grundværdi af 500—5 000 Kr.*, som i det sidste Aar har haft mindst $\frac{3}{5}$ af deres Indtægt af Ejendommen. Det nævnte Kvantum fordeles efter nærmere af Landbrugsministeren efter Forhandling med De samvirkende danske Husmandsforeninger fastsatte Regler. Afgørelsen af, om en Landmand har haft mindst $\frac{3}{5}$ af sin Indtægt af Ejendommen, træffes i Tvivlstilfælde af det kommunale Kornnævn i Samraad med Kommunens Ligningsmyndigheder.
- c. Salg af indtil 22 500 Tons til Personer *uden for Landbruget*, der havde *Hønseshold* ved Landbrugstællingen den 29. Juni 1940, eller som normalt har *Svinehold*, dog saaledes at samme Person ikke kan faa Korn baade til Høns og Svin.
- d. Salg af indtil 4 500 Tons til *Avlscentre og Forsøgsstationer for Svin og Fjerkræ*.

I § 7 bestemmes, at *Prisen* for Korn, der sælges til de i § 6 angivne Formaal, saa vidt muligt skal være ensartet over hele Landet, men skal fastsættes saaledes, at den dækker de i § 4 fastsatte Priser med Tillæg af Omkostninger.

For at sikre, at den Ejendommene paalagte Afleveringspligt opfyldes paa behørig Maade, er det i § 8 forbudt at sælge Korn i fri Handel, forinden *Afleveringspligten er opfyldt*. Naar dette er sket fuldt ud, er vedkommende Landmand paa den

anden Side berettiget til i fri Handel at *afhænde Resten af sit Foderkorn til samme Pris som for Hvede*, altsaa 28 Kr. pr. 100 kg, med et *Tillæg* af 2 Kr. pr. 100 kg for særlige *Kvalitetsvarer*, der sælges til speciel Anvendelse, herunder til Saasød. (Om Handel med Saasød kan Landbrugsministeren fastsætte særlige Regler).

Ministeren bemyndiges til at foreskrive særlige Regler med Hensyn til Korn, der handles i fri Handel, herunder fastsætte de maksimale *Omkostninger*, der maa paaløbe ved *Videresalg* til Forbruger.

Indkøb af dansk Korn til Anvendelse i *industrielt Ojemed* kan kun finde Sted i Henhold til en af Ministeren efter Forhandling med Handelsministeren dertil meddelt Tilladelse.

§ 9 indeholder *Forbud mod* at anvende *Rug og Hvede* samt Produkter heraf *til Fodring*, ligesom enhver anden Anvendelse af de nævnte Kornsorter end til Fremstilling af Mel og Gryn til Menneskeføde er forbudt uden særlig Tilladelse fra Landbrugsministeren.

Fra Fodringsforbudet kan Ministeren dog *undtage*:

- a. Klid og Strømel,
- b. Affalds- og Restprodukter af Mel og Brød, der er uanvendelige til Menneskeføde,
- c. Korn, der kasseres af Statens Kornkontor efter Indstilling af det kommunale Kornnævn.

Ifølge § 10 bistaas Ministeren ved Lovens Gennemførelse af et *Kornnævn*, der er sammensat paa samme Maade som det af Det erhvervsøkonomiske Raad den 16. September 1939 nedsatte, samt af de i Henhold til Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 11. Oktober 1939 nedsatte *Amtskornnævn* og *kommunale Kornnævn*. Administrationen af særlige Opgaver kan henlægges til Brødkorns-Kontoret og Centralkontoret for Indkøb af Korn og Foderstoffer. Ministeren kan paabyde, at Korn kun maa *forhandles* af saadanne handlende og Møllere, der har erholdt en dertil af ham paa nærmere Betingelser meddelt *Autorisation*.

Ministeren kan saavel af offentlige Myndigheder som af private kræve afgivet alle Oplysninger, der er fornødne til Lovens Gennemførelse.

Det er Hensigten i saa stor Udstrækning som muligt at lade Handelen med Brødkorn og Foderkorn foregaa ad de

sædvanlige Veje under Kontrol fra Statens Side og at lade Møllerne og de handlende foretage Finansieringen i videst mulig Udstrækning.

§ 11, der handler om Afholdelsen af de med Lovens Gennemførelse forbundne Udgifter, aabner bl. a. Adgang for Ministeren til at yde *de kommunale Kornnævn*, som vil faa et betydeligt Arbejde ved Kornligningen og Lovens Administration i øvrigt, *Vederlag* for deres Arbejde.

§§ 12 og 13 indeholder *Straffebestemmelser*. Saafremt en Landmand forsætligt eller uagtsomt undlader at høste eller paa forsvarlig Maade at passe sin Beholdning af Korn, saaledes at det kan befrygtes, at han bliver ude af Stand til at opfylde sin Leveringspligt med gode, sunde Varer, eller at Rug og Hvede herved vil blive uskikket til Brødkorn, ifalder han Strafansvar, hvorhos hans afleveringspligtige Beholdninger kan kræves afleveret straks. — Lagerindehavere og handlende, der modtager Korn, er ligeledes pligtige at opbevare det under gode Forhold og har Ansvaret for, at Kornet kan udleveres igen i en Kvalitet, der ikke er ringere end den Kvalitet, hvori Kornet er modtaget. Overtrædelse heraf medfører foruden Strafansvar, at Kornet kan kræves afleveret straks.

Overtrædelse af de i Loven indeholdte eller af de i Medfør heraf fastsatte Bestemmelser straffes med Bøder fra 50 til 50 000 Kr., Hæfte eller Fængsel indtil 2 Aar. Med samme Straf anses den, der ved Meddelelse af urigtige eller vildledende Oplysninger eller ved Fortielse af Forhold, der maatte være af Betydning ved Sagens Bedømmelse, opnaar eller søger at opnaa Undtagelse fra eller Tilladelse i Henhold til de i Medfør af nærværende Lov udfærdigede Forskrifter, saavel som den, der handler i Strid med de Vilkaar, under hvilke en saadan Undtagelse eller Tilladelse er meddelt. Begaas de omhandlede Overtrædelser uagtsomt, er Straffen Bøde indtil 20 000 Kr. eller under særligt skærpende Omstændigheder Hæfte.

Loven gælder ikke for Færøerne.

I sin Forelæggelsestale udtalte *Landbrugsministeren* bl. a., at det maatte erkendes, at de foreslaaede *Priser* laa betydeligt over, hvad vi er vant til her i Landet under normale Forhold, og at han heller ikke skulde benægte, at *Priserne* laa »i Over-

kanten af det, man kalder Produktionsprisen, men ogsaa i Overkanten af Udnyttelsesprisen». Over for denne Stigning kunde man med en vis Ret anføre, at det Prisgrundlag, som var til Stede ved Pristalsreguleringens Bortfald for Arbejds-lønningerne for et Par Maanedes siden, derved i nogen Grad vilde forrykkes. Det var derfor Regeringens Hensigt, naar Priserne for den nye Kornhøst slog igennem for vigtige Fødevarers Vedkommende, at søge gennemført en vis *Tilpasning* mellem Arbejds-lønningerne og de nye Priser. Det var ligeledes Hensigten at *begrænse Brødpriserne Stigning* for den økonomisk allerdaarligst stillede Del af Befolkningen. — Naar Regeringen trods Betæneligheder havde ment det rigtigt at foreslaa disse relativt høje Priser paa Korn, var Aarsagen den overordentlig stærke Mangel paa Korn og Foderstoffer, som Standsningen af Importen betød. Dersom man ikke vilde gaa til en meget rigoristisk Fordeling af alt Korn og en tvungen Nedsækning af Besætningerne, som aldrig kunde give en rigtig økonomisk Udsondring af de daarligste Dyr, var det en bydende Nødvendighed at fastlægge relativt høje Kornpriser for paa den Maade at faa de forholdsvis ringe Kornmængder anvendt paa den bedste og mest økonomiske Maade.

Kornpriserne Højde, Brødpriserne og dermed i Forbindelse staaende Problemer var ogsaa Hovedemner for Forhandlingerne i *Folketinget*. Venstres Ordfører, *Løje*, fandt de foreslaaede Priser rimelige, ikke overvældende høje i Forhold til det øvrige Prisniveau, og Det konservative Folkepartis Ordfører, *Grønning*, ansaa dem for nogenlunde acceptable. Derimod skulde Priserne efter *Jens Thomsens* (B.) Mening have ligget noget højere. Paa den anden Side kunde *N. P. Andreasen* (R. V.) godt have ønsket, at de havde været 1 Kr. eller 2 lavere, men de Radikale havde paa dette Punkt bøjet af for Enighedens Skyld. *Aksel Larsen* (D. K.) betegnede den fastsatte Kornpris som endog meget høj; Loven vilde derfor komme til at betyde en stor økonomisk Gevinst for det store Landbrug, men blive til Skade for Husmandsbruget, ligesom den vilde faa Følger i Form af stærkt stigende Brødpriser; selv om Kommunisterne var enige i det anvendte Princip, maatte de derfor finde dets Udformning daarligst mulig, og de kunde ikke medvirke til Forslagets Fremme. *Kristen Amby* (K. F.) syntes, at Kornpriserne var urimelige, og henstillede til Regeringen at drage Omsorg for, at Rugbrødsprisen holdtes nede, en Henstilling, der fik Tilslutning af *Valdemar Sørensen* (R. V.), som vilde have fundet det naturligt at ordne Brødprisspørgsmaalet samtidig med Kornspørgsmaalet og da ved at fastholde den nuværende Brødpris for alle. Derimod troede han, det vilde blive vanskeligt at komme ind paa at give Ækvivalent for Brødpriserne Stigning gennem Løn-

ningerne, hvad bl. a. *Levinsen* (S.) havde taget til Orde for. Sidstnævnte gjorde sig ogsaa til Talsmand for, at der sikredes Landarbejderne et Dyrtidstillæg, afpasset under Hensyn til Landbrugets betydelige Indtægtsstigning og de stærkt forøgede Leveomkostninger.

Folketingets Udvalg stillede sammen med Landbrugsministeren nogle faa Ændringsforslag vedrørende Enkeltheder og indstillede Lovforslaget til Vedtagelse i denne Skikkelse. Ændringerne vedtoges uden Afstemning. Med Hensyn til Spørgsmaalet om den af den forhøjede Kornpris eventuelt kommende Stigning i Brødpriiserne og Lønforholdene for Landarbejdere med egen Husstand henviste Udvalget til Ministerens Udtalelse om, at Sagen overvejes i Regeringen. Ved 2. Behandling udtalte Udvalgets Ordfører, *Carl Petersen*, at man i Udvalget var enig om Betimeligheden af Landbrugsministerens Erklæring om, at Regeringen, naar de høje Priser paa nødvendige Fødevarer blev en Kendsgerning, vilde søge en *Tilpasning*. »Dette Tilsagn dækker Udvalgets Opfattelse, saaledes at man overlader til Regeringen, naar den finder Tidspunktet inde, at gennemføre de nødvendige Foranstaltninger.«

Oluf Pedersen (D. R.) fremsatte i Betænkningen en kort Særudtalelse. Han ansaa Lovforslagets Gennemførelse for nødvendig til Sikring af Brød til Befolkningen og Foderkorn til de smaa Brug, men da den højere Kornpris vilde give højere Ejendomspriser med stigende Gæld, var det nødvendigt at hindre denne Ulykke gennem en *Værdistigningsafgift*, som tilmed vilde give de fornødne Midler til den Nedsættelse af den jævne Mands daglige Brød, som alle fandt rimelig.

Kommunisterne stillede til 2. Behandling to Ændringsforslag. Det ene indeholdt en Bemyndigelse for Landbrugsministeren til at træffe fornødne Foranstaltninger til at sikre, at *Priiserne paa Rugbrød, Sigtebrød og Franskbrød* saavel som paa *Mel og Gryn* ikke i Lovens Gyldighedsperiode oversteg Priiserne ved Lovens Vedtagelse. Udgifterne ved disse Foranstaltninger skulde afholdes af Statskassen. Ved det andet Ændringsforslag paalagdes der enhver Landmand, som skal aflevere Korn, Pligt til at betale sine Arbejdere en *Løn*, der ikke maatte ligge under de ved Overenskomst mellem Dansk Arbejdsmandsforbund og Landbrugets Arbejdsgiverforeninger fastsatte Tariffer med et *Tillæg* paa 20 pCt. — *Landbrugsministeren* gik imod det første Ændringsforslag med den Motivering, at der ikke fandtes Penge i Statskassen til det angivne Formaal, og fraraadede Vedtagelsen af det andet med Henvisning til den af ham paa Regeringens Vegne afgivne Erklæring angaaende Tilpasning af Arbejderlønningerne, idet han ogsaa advarede imod at knytte Bestemmelser til, som kunde vanskeliggøre det for Forbrugerne at faa det nødvendige

Brød. *Levinsen* kunde heller ikke i den foreliggende Situation stemme for Ændringsforslagene, da disse maatte formodes at blive forkastet og derfor ikke vilde gavne Landarbejdernes Sag, men kunde skade den, idet Afstemningen kunde udlægges som et Vrangbillede af det Standpunkt, som den væsentligste Del af Tingets Medlemmer havde til disse Spørgsmaal. — Det første Ændringsforslag forkastedes med 97 Stemmer mod 2, det andet med 101 Stemmer mod 2.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget enstemmigt med 96 Stemmer, idet dog 3 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* gennemførtes Forslaget uden Udvalgsbehandling efter anbefalende Udtalelser af Ordførerne for de 4 største Partier. *J. S. Foget* (B.) fremsatte derimod en Række kritiske Bemærkninger, idet han bl. a. fandt flere af Tilbageholdelsesbestemmelserne i § 2 ufyldstgørende og ønskede Bestemmelserne i § 4 om hollandsk Vægt paa Foderkorn slettet; han erklærede til Slut, at hvis Lovforslaget ikke ændredes væsentligt paa de af ham nævnte Punkter, kunde han ikke stemme for det. — Vedtagelsen skete enstemmigt med 52 Stemmer.

38. Lov om Foranstaltninger til Fremskaffelse af Midler til Bekæmpelse af Kvægtuberkulose m. m. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2685. — C. Sp. 155 og 183].

Fremsat i *Folketinget* ¹²/₁₂ (F. Sp. 1663). 1. Beh. ¹⁵/₁₂ (F. Sp. 1875). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Sørensen* [Sejlfod], *Jensen* [Lillering], *M. F. Mortensen* [Formand], *P. Mortensen*, *Carl Petersen*, *Strøm*, *M. K. Sørensen*, *P. D. Jensen*, *Steen* [Sekretær], *Einar Simonsen*, *Brorsen*, *Juul*, *Fibiger*, *Petersen* [Røj] og *Schultz Petersen*). Betænkning (B. Sp. 119) afgivet ¹⁶/₁₂. (Ordfører: *Sørensen* [Sejlfod]). 2. Beh. ¹⁹/₁₂ (F. Sp. 2071). 3. Beh. ¹⁹/₁₂ (F. Sp. 2074). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 649). 2. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 663). 3. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 666). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 456).

Loven afløser Lov Nr. 336 af 22. December 1937 om Foranstaltninger til Fremme af Afsætningen af Kvæg og Oksekød samt om Fremskaffelse af Midler til Bekæmpelse af Kvægtuberkulose m. m. (Aarbog 1937—38, Side 126) og gælder for *Kalenderaaret 1940*.

I *formel* Henseende afviger Loven paa flere Punkter fra sin Forgænger, navnlig som Følge af, at Loven i Aarenes Løb mere og mere er blevet en Lov om Støtte til Bekæmpelse af Tuberkulose, i mindre Grad om Støtte til Afsætning af Kvæg og Kød. Denne Udvikling har nu baade sat sig Spor i Lovens Titel og i Hovedbestemmelsen i § 1, Stk. 1, der i den foreliggende Form bemyndiger Landbrugsministeren til med Tilslutning af Landbrugsraadet og De samvirkende danske Husmandsforeninger at træffe Foranstaltninger til Fremskaffelse af Midler »til Bekæmpelse af Kvægtuberkulose m. m.«.

I *reel* Henseende er Loven derimod kun ændret paa et enkelt Punkt, nemlig derved, at Bestemmelsen om en *Afgift* af 3 Kr. pr. Stk. Kalv med en slagtet Vægt af 65 kg og derover (indtil 90 kg) er *udeladt*. Denne Ændring er foretaget under Hensyn til Prisstigningen paa Slagtekvæg sammenholdt med de forholdsvis store Udgifter, der var forbundet med Opkrævningen af den nævnte Afgift. Slagteafgiften udgør herefter for voksne Kreaturer indtil 18 Kr. pr. Stk. og for Kalve fra 90 til 115 kg indtil 8 Kr. pr. Stk.

Ligesom efter Loven af 1937 er der afsat 4 Mill. Kr. til Nedslagning af tuberkuløse Kreaturer, hvoraf dog indtil 200 000 Kr. kan anvendes som Tilskud til Indkøb af tuberkulosefri Dyr til Besætninger paa nyoprettede mindre Landbrug. Af de 4 Mill. Kr. kan fremdeles inden for et Beløb af 100 000 Kr. afholdes Udgifter til Undersøgelser og Forsøg vedrørende Bekæmpelse af smitsom Kalvekastning.

Det oplystes i Bemærkningerne til Lovforslaget, at der i 1938 og 1939 — indtil 31. Oktober — blev nedslaaet i alt henholdsvis 39 226 og 25 672 tuberkuløse Kreaturer (Reagenter); i 1937 var Antallet 18 864. For de nedslagne tuberkuløse Kreaturer blev i alt udbetalt til Ejerne 7,3 Mill. Kr. (1938) og 5,2 Mill. Kr. (1939), men Nettoudgiften i de to nævnte Tidsrum udgjorde kun 4,1 Mill. Kr. og 2,7 Mill. Kr. eller henholdsvis 104½ Kr. og 107 Kr. pr. Stk. — Endvidere blev der nedslaaet i alt henholdsvis 26 079 *Udsætterkreaturer* (1938) og 22 126 *Udsætterkreaturer* (1939); i 1937 var Antallet 16 279. Der blev i alt til Ejerne udbetalt henholdsvis 1,4 Mill. Kr. og 1,3 Mill. Kr., men Nettoudgiften var kun henholdsvis 818 000 Kr. og 820 000 Kr. eller henholdsvis ca. 31½ Kr. og 37 Kr. pr. Stk.

Til Belysning af Nedslagningsordningens Betydning for

Tuberkulosebekæmpelsen anførtes det endvidere i Motiverne til Forslaget, at i Tiden 1. Januar 1937—30. Juni 1939 benyttede 17 561 Besætninger denne Ordning, og fra disse Besætninger blev der i alt nedslaaet 69 169 Kreaturer, medens det om 9 077 Besætninger oplystes, at de sidste reagerende Dyr var fjernet, saaledes at Nedslagningsordningen havde været væsentlig medvirkende til helt at rense henved en halv Sned Tusinde Besætninger i den nævnte Periode eller ca. 10 pCt. af det Antal Besætninger, der for Tiden skønsmæssigt maa anses for fri for Tuberkulose.

Lovforslaget gik uændret gennem begge Ting og vedtoges enstemmigt.

39. Lov om Tillæg til Lov Nr. 317 af 16. September 1939 om Afgift paa Hvede og Hvedemel. (Ministeren for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2883. — C. Sp. 193 og 201].

Fremsat i *Folketinget* $23/1$ (F. Sp. 2148). 1. Beh. $23/1$ (F. Sp. 2152). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Christen Andersen, Einer-Jensen, H. P. Hansen [Sorø A.] [Formand], Jensen [Horsebæk], A. C. Mortensen, Strøm, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], A. M. Hansen, Knud Kristensen, Juul, Hans Pinstrup, Grønning, Fibiger og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 281) afgivet $24/1$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $24/1$ (F. Sp. 2181, jfr. 2178). 3. Beh. $24/1$ (F. Sp. 2236). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24/1$ (L. Sp. 732). 2. Beh. $24/1$ (L. Sp. 747). 3. Beh. $24/1$ (L. Sp. 748). *Loven stadfæstet 24. Januar 1940.* (Lov-Tid. Nr. 3). Traadt i Kraft straks.

Ved § 1 i Lov Nr. 317 af 16. September 1939 om Afgift paa Hvede og Hvedemel (Aarvog 1939, Side 64) bemyndigedes Landbrugsministeren til ved Formaling af *Hvede* til Menneskeføde at lade opkræve en *Afgift* paa indtil 3 Kr. pr. 100 kg anvendt Korn, og i Lovens § 2 bestemtes det, at de opkrævede Afgifter skulde anvendes til *Nedbringelse af Prisen paa Brød af Rug*. I Henhold hertil blev det ved Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af samme Dato fastsat, at der ved Formaling af Hvede til Menneskeføde skulde erlægges en Afgift af 3 Kr. pr. 100 kg anvendt Hvede, og at der ved Udmaling til Menneskeføde af groft Rugmel og halvsigtet Rugmel skulde ydes et *Tilskud* af 5 Kr. pr. 100 kg anvendt Rug. Denne Ordning, der medførte en Forhøjelse af Prisen paa Franskbrød med 2 Øre til 30 Øre pr. Stk., gjorde det muligt at undgaa den

Forhøjelse af Prisen paa et 4 kg Rugbrød med ca. 20 Øre, der ellers maatte være indtraadt som Følge af de samtidig fastsatte Maksimalpriser for Rug og Mel heraf. Ved Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 25. Oktober 1939 bestemtes det, at der ved Formaling af Rug skulde iblandes 10 pCt. dansk Hvede og ydes et Tilskud af 4 Kr. pr. 100 kg hertil anvendt Hvede.

I December 1939 rettede Foreningen af Danske Handelsmøller, Den danske Bagerstands Fællesorganisation og De sammensluttede Fællesbagerier Anmodning til Priskontrolraadet om, at der maatte blive optaget Forhandlinger om *Forhøjelse* af de gældende Maksimalpriser paa groft Rugmel, Normalmel og halvstuet Rugmel samt for Rugbrød af enhver Art med Begrundelse i den siden 16. September 1939 skete Stigning i Omkostningerne ved Mølleridrift og ved Hjemtagelse af Rugen til Mølle. Efter Forhandling med Priskontrolraadet fandt Regeringen det forsvarligt, at Maksimalprisen paa groft Rugmel forhøjedes med 1 Kr. 25 Øre pr. 100 kg, hvilket i Forbindelse med de forøgede Udgifter ved Fremstilling og Distribuering af Brødet vilde medføre en Forhøjelse med ca. 12 Øre af Prisen paa et 4 kg Rugbrød, og da Regeringen stadig lagde megen Vægt paa at undgaa en Forhøjelse af Rugbrødsprisen, mente man, at dette Maal burde søges naaet ved at fortsætte ad den allerede betraadte Vej med et *Tilskud til Formaling af Rug ved Hjælp af en Afgift ved Formaling af Hvede*.

Da der gennemsnitlig fremstilles 33 Rugbrød à 4 kg af 100 kg Korn, vilde en Forhøjelse med ca. 12 Øre af Prisen paa et 4 kg Rugbrød kræve en *Forhøjelse af Tilskuddet* pr. 100 kg Korn paa ca. 4 Kr., saaledes at det samlede Tilskud pr. 100 kg Rug fremtidig blev 9 Kr. og Tilskuddet pr. 100 kg Hvede, der er iblandet i Rug, 8 Kr. Med et samlet aarligt Kornforbrug til Rugbrød paa ca. 150 000 t løb *Merudgiften* herved op til ca. 6 Mill. Kr. aarlig. Omtrent samme Beløb vilde indkomme ved en *Forhøjelse af Afgiften* ved Formaling af Hvede med 2 Kr. 80 Øre pr. 100 kg anvendt Hvede, idet der regnes med et aarligt Forbrug af Hvede til Hvedemel paa ca. 210 000 t. En saadan Afgiftsforhøjelse vilde kræve en Forhøjelse af Maksimalprisen paa Hvedemel med 4 Kr. pr. 100 kg og en Forhøjelse af Maksimalprisen paa et Fransbrød med 1 Øre til 31 Øre.

Paa det omtalte Grundlag er dette Tillæg til Hvedeafgiftsloven udarbejdet, og Hovedbestemmelsen gaar ud paa at forhøje Afgiften paa Hvede, der formales til Menneskeføde, fra 3 Kr. til 5 Kr. 80 Øre pr. 100 kg og Hvedemelsafgiften tilsvarende.

Under Hensyn til, at der i de Maaneder, der var forløbet efter Maksimalprisernes Fastsættelse, var foretaget en særlig stor Udmaling af Hvede til Hvedemel — Formalingen var omtrent 50 pCt. større end tidligere —, blev der i Loven optaget Bestemmelser om *Efterbeskatning* af de Lagre af Hvedemel, der den 24. Januar ved Døgnet's Begyndelse fandtes her i Landet, medmindre Beholdningen maatte anses for udelukkende at være bestemt til Brug i vedkommende Besidders private Husholdning. Der fradrogtes dog et *afgiftsfrit* Kvantum paa 1 000 kg i den en Person, et Firma eller Selskab m. v. tilhørende og i den paagældendes Besiddelse værende Beholdning. Afgiften blev i Overensstemmelse med den forhøjede Formalingsafgift fastsat til 4 Kr. pr. 100 kg.

Rigsdagsforhandlingerne drejede sig for en væsentlig Del om *Grundlaget* for den foreslaaede *Forhøjelse af Rugbrødsprisen* med 12 Øre paa et 4 kg Rugbrød, en Forhøjelse, som Landbrugsministeren erkendte laa i Overkanten, men som han fandt berettiget, fordi den i September fastsatte Pris laa i Underkanten, og som ogsaa var begrundet i praktiske Hensyn. Folketingets Udvalg havde Samraad om Sagen med Landbrugsministeren, Handelsministeren og Formanden for Priskontrolraadet. Det fremgik heraf, at Forhøjelsen af Rugmelprisen med 1 Kr. 25 Øre pr. 100 kg medførte en Forhøjelse af ca. 4 Øre pr. Rugbrød, medens de resterende 8 Øre var foranlediget af Bagernes forøgede Udgifter ved Fremstillingen og Distribueringen af Brødet. Priskontrolraadet gav i øvrigt detaillerede Oplysninger om Stigningens Berettigelse. *Regeringspartierne* og *Det konservative Folkeparti* indstillede herefter Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

Derimod kunde *Venstre* ikke stemme for Forslaget. Man tiltraadte vel Princippet: Rugbrødsprisens Fastholdelse, men den i Udvalget under Tavshedspligt fremsatte Dokumentation for de Aarsager, der havde medført Prisforhøjelsen paa Rugbrød, forekom Partiet saa anstrengt, at den kun gav en højst utilfredsstillende saglig Begrundelse for Forslaget. Hertil kom, at Venstre maatte kræve gennemført en Ordning, som *stillede Importfoderkorn til Raadighed* for de Landmænd, der skulde *aflevere* (eller havde afleveret) *Brødkorn*, og som tillige tilvejebragte saadanne prismæssige Betingelser for Dyrkning af Brødkorn, at Landets Forsyning herved i den kommende Tid kunde sikres paa en fuldt ud betryggende Maade. Flertallet og Landbrugsministeren havde imidlertid afvist en samtidig Løsning af Spørgsmaalet om Sikring af Brødkornsdyrkingen paa en for Landbruget rimelig og retfærdig Maade.

Ved Sagens 2. Behandling stillede *Bondepartiet* Ændringsforslag om Tilføjelse af en Paragraf, hvorefter Landmænd, der havde afleveret eller i Tiden indtil 1. August 1940 *afleverede Brødkorn* af Høsten 1939, fik Ret til at fordre et tilsvarende Kvantum *Importkorn* til en Pris, der laa henholdsvis 2 Kr. for Rug og 1 Kr. for Hvede under den Pris, Brødkornet var eller blev afleveret til. Dette Ændringsforslag fik Tilslutning fra *Venstre*, som dog kunde have ønsket Forslaget affattet anderledes, da man ikke fandt det rigtigt, at Landmænd, som ikke skulde købe Foderkorn til Erstatning, fik en betydelig højere Pris end Maksimalprisen. *Landbrugsministeren* tog Afstand fra Ændringsforslaget, idet han fandt det urimeligt, at Landmænd, som er kornsælgende, og som aldrig køber Foderkorn, skulde have Ret til at kræve Majs til en Pris, der laa 2 Kr. under den, som de havde faaet for deres Rug. Derimod mente Ministeren, at man burde søge saa vidt muligt at afværge Tab for de Landmænd, der maatte købe Foderkorn til Erstatning for afleveret Brødkorn. I Øjeblikket kunde Spørgsmaalet formentlig ikke løses paa anden Maade end gennem Nedbringelse af Foderkornsprisen, som sket var ved Udligningsloven; til en egentlig Ombytnings-Ordning vilde kræves Statsindkøb og Statslagre. — Ændringsforslaget forkastedes med 78 Stemmer mod 29 (3 undlod at stemme).

I Forbindelse med den foreslaaede Efterbeskatning blev Spørgsmaalet om *Tilbagebetaling af erlagt Afgift* ved Lovens Bortfald rejst fra *konservativ* Side i begge Ting. Ministeren turde af Hensyn til Konsekvenserne ikke paa Forhaand give Tilsagn om en saadan Tilbagebetaling, men erklærede sig villig til, hvis Afgiften maatte bortfalde, at overveje Spørgsmaalet til begge Sider.

Paa et Spørgsmaal af Lange (K. F.) om, hvorvidt det i Lovforslaget fastsatte *Tidspunkt for Optælling og Efterbeskatning* af Lagrene — 24. Januar — ikke under Hensyn til, at Sagens Behandling havde trukket længere ud end paaregnet, burde ændres til den 25. Januar, og om Ministeren kunde modtage et Ændringsforslag herom, svarede Landbrugsministeren, at han maatte fastholde Datoen 24. Januar, og at det afgiftsfri Kvantum paa 1 000 kg sikkert vilde være tilstrækkeligt til at dække Dagens Salg.

Ved 3. Behandling stemte *Regeringspartierne* og *Det konservative Folkeparti* for Lovforslaget. Imod stemte *Bondepartiet*, der i Lovforslaget saa Udslag af et Ulighedens Princip over for de forskellige Erhverv, *Retsforbundet*, som fandt Lovforslaget ubegrundet og mente, at det drejede sig om en reel og uberettiget Forhøjelse af Brødprisen, og *Kommunisterne*, som begrundede deres Standpunkt med, at der ikke var givet Offentligheden Besked om Aarsagerne til denne »stats-

organiserede Prisfordyrelse af vigtige Levnedsmidler«. *Venstre* afholdt sig fra at stemme. I Folketinget stod Stemmerne 79 mod 10 (22 stemte hverken for eller imod), i Landstinget 38 mod 1 (13 undlod at stemme).

40. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 317 af 16. September 1939 om Afgift paa Hvede og Hvedemel. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4559. — C. Sp. 411 og 493].

Fremsat i *Folketinget* $15\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3309). 1. Beh. $18\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3478). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Christen Andersen, Einer-Jensen, H. P. Hansen [Sorø A.] [Formand], Jensen [Horsebæk], A. C. Mortensen, Strøm, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], N. P. Andreasen, Knud Kristensen, Juul, Hans Pinstrup, Grønning, Christmas Møller og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 511) afgivet $27\frac{1}{3}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $28\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3751). 3. Beh. $28\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3765). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1336). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Tillæg til Lov Nr. 3 af 24. Januar 1940 om Tillæg til Lov Nr. 317 af 16. September 1939 om Afgift paa Hvede og Hvedemel (se Nr. 158). Betænkning (B. Sp. 575) afgivet $29\frac{1}{3}$. (Ordfører: Kr. Johansen). 2. Beh. $30\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1413). 3. Beh. $30\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1468). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 119).

Loven af 16. September 1939 om Afgift paa Hvede og Hvedemel (Aarvog 1939, Side 64) med Tillæg af 24. Januar 1940 (foranstaaende Sag) gjaldt til Udgangen af Marts 1940. Dens Gyldighedstid blev ved denne Lov forlænget til *Udgangen af August 1940.*

Landbrugsministeren foreslog at give Loven Gyldighed til Udgangen af *Oktober 1940*, men Ordføreren for *Det konservative Folkeparti* (Grønning) fandt det urigtigt at lade Loven gælde et godt Stykke ind i næste Høstaar, og hans Henstilling om at begrænse Lovens Varighed blev taget til Følge ved et Ændringsforslag af Regeringspartierne og de Konservative om at lade Loven ophøre at gælde med Udgangen af August.

Venstre havde ikke noget imod Lovens Formaal, men

kunde ikke fuldt ud anerkende de Prisberegninger, der danner Grundlaget for Afgiften, og stemte hverken for eller imod. Samme Stilling til Lovforslaget tog *Bondepartiet*, som var imod, at Bagerne og andre skulde have fuld Dækning for deres Omkostninger, medens der ikke vistest dem, der afleverer Raavarerne (Brødkornet), et tilsvarende Hensyn.

Landstingets Udvalg beskæftigede sig særlig med det af Lange forelagte Lovforslag om Tilbagebetaling af Afgiften for Hvedemel, der blev solgt den 24. Januar 1940 (se Nr. 158). Udvalget var enigt om, og Landbrugsministeren delte den Opfattelse, at der maatte tages Stilling til dette Lovforslag, saa at det kunde komme frem til Afgørelse i Tinget i Løbet af to—tre Uger.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 81 Stemmer mod 4 (31 stemte hverken for eller imod), i Landstinget med 43 Stemmer uden Modstemmer.

---

41. Lov om Afgift paa Hvede og Hvedemel m. m.
(Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 5111.
— C. Sp. 2051 og 2057].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{29}{8}$ (F. Sp. 5255). 1. Beh. $\frac{29}{8}$ (F. Sp. 5260). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Christen Andersen, Einer-Jensen, H. P. Hansen [Sorø A.], Jensen [Horsebæk], A. C. Mortensen [Formand], Strøm, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Oluf Pedersen, Juul, Hans Pinstrup, Einar Simonsen, Grønning, Ole Bjørn Kraft og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 2275) afgivet $\frac{29}{8}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $\frac{30}{8}$ (F. Sp. 5320). 3. Beh. $\frac{30}{8}$ (F. Sp. 5331). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{30}{8}$ (L. Sp. 2206). 2. Beh. $\frac{30}{8}$ (L. Sp. 2223). 3. Beh. $\frac{30}{8}$ (L. Sp. 2224). *Loven stadfæstet 31. August 1940*. (Lov-Tid. Nr. 456).

Som omtalt under foranstaaende Sag gjaldt Loven om Afgift paa Hvede og Hvedemel af 16. September 1939 med Tillæg af 24. Januar 1940 (Nr. 39) kun til Udgangen af August 1940. Regeringen ansaa det imidlertid for absolut nødvendigt at opretholde den trufne Afgiftsordning for derigennem at fremskaffe Midler til Nedbringelse af Rugbrødsprisen, og de i nærværende Lov indeholdte Bestemmelser,

der traadte i Kraft 1. September 1940, har Gyldighed til *Udgangen af August 1941*.

Afgiften af Hvede, der formales til Menneskeføde, kan ligesom efter Loven af 24. Januar 1940 udgøre indtil 5 Kr. 80 Øre pr. 100 kg anvendt Korn, og Afgiften af indført Hvedemel skal svare dertil.

Da de ved Kornordningen af 25. Juli forhøjede Priser paa Rug og Hvede skulde lægges til Grund ved Fremstilling af Mel og Brød fra 2. September 1940 at regne, og da Lagerindehaverne derved vilde opnaa en meget betydelig Gevinst, er der i Lovens § 2 optaget Bestemmelser om en *Efterbeskatning* af Beholdninger af Rug og Hvede samt Mel deraf, svarende til Forskellen mellem den Pris, Beholdningerne stod Lagerindehaverne i ved Udgangen af August, og Prisen efter 2. September. Afgiften svares af Beholdninger den 2. September af Rug og Hvede — undtagen indenlandsk Rug og Hvede af Høst 1940*) — og af Rugmel og Hvedemel, og den udgør henholdsvis 6 Kr. 60 Øre pr. 100 kg Korn og 15 Kr. 25 Øre pr. 100 kg Mel. Der fradrages dog et *afgiftsfrit* Kvantum paa 200 kg i den en Person, et Firma eller Selskab m. v. tilhørende og i den paagældendes Besiddelse værende Beholdning. Afgiften skal indbetales i Toldkassen inden Udgangen af Oktober 1940.

§ 3 bemyndiger Landbrugsministeren til at lade opkræve en Afgift af Rug og Hvede samt Mel heraf, der indføres efter 2. September 1940, en Afgift, hvorved der tilvejebringes en *Udligning* af Priserne paa de indførte Varer, svarende til de Priser, der er lagt til Grund for de ovennævnte, i § 2 fastsatte Afgifter.

Under Hensyn til de i § 2 optagne Bestemmelser gav Landbrugsministeren ved Lovforslagets Fremsættelse paa Basis af Priskontrolraadets Beregninger og Forhandlinger nogle Oplysninger angaaende *Brødprisernes* sandsynlige *Stigning* efter

---

*) Der er aabnet Adgang for Møllerne til i det afgiftspligtige Kvantum Rug at *fradrage* saadanne Kvanta indenlandsk Rug af Høst 1940, som de godtgør at have anvendt til Formaling og udleveret som Mel senest 1. September 1940, ligesom de i den afgiftspligtige Melbeholdning kan fradrage den Del, som de godtgør at have fremstillet af indenlandsk Rug af Høst 1940 senest 1. September 1940.

2. September. Man maatte regne med, at Prisen for et 4 kg Rugbrød vilde stige i København fra 93 Øre til mindst 1 Kr. 50 Øre, i Provinsen fra 92 Øre til 1 Kr. 49 Øre, og at Prisen for Sigtebrød vilde stige fra 30 til 41 Øre og for Franskbrød fra 31 til 37 Øre. Af Rugbrødsprisens Forøgelse med 57 Øre vilde 29 Øre gaa til Landmændene. Dernæst vilde forøgede Transportudgifter (navnlig ved større Transport af Rug fra Jylland til Øerne), Tørringsudgifter og Oplagringsudgifter samt Forrentningsudgifter vedrørende det oplagrede Korn løbe op til ca. 18 Øre pr. Rugbrød. Endelig regnede man med, at Møllerne skulde have 3 Øre, Bagerne 7 Øre af de resterende 10 Øre.

Lovforslaget fik Tilslutning af Ordførerne for de fire største Partier, fra *Venstres* Side med Fremhævelse af, at de Spørgsmaal, der staar i Forbindelse med Brødkornsdyrkingen, nu var ordnet forsvarligt. *Retsforbundet* mente ikke, at Fordyrelse af Hvedebrød og Hvedemel til Husholdning for at gøre Rugbrødet billigere kunde have større Interesse, og vilde ligesom ved Gennemførelsen af den Lov, der nu skulde forlænges, hverken stemme for eller imod. *Kommunisterne* sympatiserede ikke med Lovforslaget, fordi de ikke var Tilhængere af, at man forhøjede Franskbrøds- og Sigtebrødspriserne for at holde Rugbrødsprisen nede. De var Tilhængere af, at enhver Stigning af Rugbrødsprisen blev forhindret, men ikke paa den i Lovforslaget anviste Maade, det vil sige, at man gav Forbrugerne i den ene Haand, men tog det af den anden med det samme.

Spørgsmaalet om *Rugbrødsprisernes Stigning* var overhovedet Hovedemnet for Forhandlingerne om Sagen. Alle Partiernes Ordførere ønskede gerne noget nærmere belyst, hvorledes Prisstigningen kunde blive saa stor. Uden for Ordførernes Kreds tog *Valdemar Sørensen* (R. V.) til Orde for, at der blev truffet en almindelig Ordning med Hensyn til Brødpriserne, ikke blot en partiel Ordning med Hensyn til Arbejderklassen og de allervanskeligst stillede. Han mente, at Statens Formueforbedring gennem de senere ret vanskelige Aar var saa stor, at der fra den Side kunde gøres en Indsats for at holde Brødprisen nede paa et rimeligt Niveau, og nævnte som en almindelig Betragtning i Befolkningen, at de Millioner, som en samfundsmæssig Ordning af Brødspørgsmaalet vilde kræve, ifald de ikke kunde findes andre Steder, kunde skrives paa Nationens fremtidige Regnskab paa lignende Maade som de Beløb, der udbetales den Del af Befolkningen, som sælger sine Produkter sydpaa. Og *Kristen Amby* (K. F.) erklærede, at han vilde stemme imod Lovforslaget, hvis der ikke efter den forestaaende Udvalgsbehandling opnaaedes Sikkerhed for,

at Brødpriserne virkelig holdtes nede. Han nærede ikke Tillid til den af Priskontrolraadet foretagne Beregning og hævdede, at den almindelige Befolkning ikke vilde kunne forstaa, at Brødprisen skulde stige med henved 60 Øre, fordi Stigningen i Kornprisen begrundede en Stigning paa 28—30 Øre; hvis det virkelig var blevet saa meget dyrere at køre rundt med Brød, maatte man lade det være, og saa maatte Befolkningen selv hente sit Brød. De af Regeringen anviste Veje til at imødegaa Fordyrelsen fandt han ogsaa ganske utilstrækkelige. — *Landbrugsministeren* syntes, det vilde være en daarlig Løsning at skaffe Midler til at holde Priserne nede ved Laan, og at gaa den indirekte Beskatnings Vej vilde være at tage af den ene Lomme og flytte over i den anden. De ca. 40 Mill. Kr., som det drejede sig om at skaffe, naar man regnede med en aarlig Merudgift paa 10—12 Kr. pr. Individ, maatte da tages gennem direkte Skatter, ved en stærk Beskatning af de største Indtægter og Formuer, men han havde ikke Indtrykket af, at der var stærk Stemning for at løse Spørgsmaalet paa den Maade. Ministeren mindede om, at han ved Kornlovens Gennemførelse havde udtalt, at man overvejede at gennemføre en vis Tilpasning mellem Lønninger og Priser og en Nedsættelse af Brødpriserne for de allervanskeligst stillede, og Ministeriet havde nu henvist Sagen til Arbejds- og Socialministeren, for at han kunde udarbejde Forslag i saa Henseende, naar Stigningen var konstateret.

Folketingets Udvalg drøftede Stigningen af Rugbrødspriserne, men mente ikke, at de tilvejebragte Oplysninger var saa fyldestgørende, at Udvalget havde kunnet tage Stilling hertil. Udvalget havde derfor anmodet Handelsministeren om at fremskaffe dokumenterede Oplysninger om den virkelige Udgiftsstigning, som betingede Prisforhøjelsen. Udvalget var enig om, at der burde tilstræbes den mindst mulige Forhøjelse af Rugbrødspriserne. — Et *Flertal* (Udvalget undtagen Oluf Pedersen) indstillede herefter Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

Et *Mindretal* (Oluf Pedersen [D. R.]) kunde ikke anse det for betimeligt at fordyre Hvedemel til Husholdning og Brød for dermed at modvirke en Rugbrødsprisstigning, som efter Mindretallets Mening kunde undgaas ved at forhindre en uberettiget Prisforhøjelse.

Ved 2den og 3die Behandling fortsattes Diskussionen om Brødpriserne. *Valdemar Thomsen* (B.) var enig i det til Grund for Lovforslaget liggende Princip, men vilde ikke være med til at opkræve en Afgift paa Hvedemel og anvende den som Tilskud til Rugbrødsprisen eller til Bagerne, som det næsten blev, uden Sikkerhed for, at Maksimalprisen paa Rugbrød

blev passende, og maatte derfor undlade at stemme. *Valdemar Sørensen* fandt det betænkeligt ved at holde sig borte fra Afstemningen at afskære sig fra at være med i Sagens videre Forløb; han var enig med sit Partis Ordfører i, at Brødpriisernes Fastsættelse, naar de manglende Oplysninger forelaa, vilde foregaa paa en saadan Maade, at Rigsdagen fik Indflydelse derpaa. *Kristen Amby* mente derimod, at naar Sagen nu forlod Rigsdagen, uden at der var foretaget nogen Ændring, som sikrede, at Rugbrødsprisen holdtes nede, havde man ingen Sikkerhed for, at dette skete, og han vilde derfor stemme imod Forslaget. Han kunde kun med største Betænkelighed se paa, at Landbrugsministeren fortsatte i sit Embede. I Anledning af disse Udtalelser fremhævede *Hartvig Frisch* (S.), at Lovforslaget vedrørte Forholdet mellem Priserne paa Hvedemel og Rugmel, og at de Oplysninger, der var givet af Priskontrolraadet, og som Landbrugsministeren havde gjort Rigsdagen den Tjeneste at meddele Tinget, faldt ind under en anden Minister; der var da ingen Grund til at benytte dem til et Angreb paa Landbrugsministeren. — *Inger Gautier Schmit* (V.) var utilfreds med, at man her stod over for noget, som ikke var fuldt opklaret; hun kunde ikke tænke sig andet, end at det maatte være muligt at faa Rugbrødsprisen længere ned, og henstillede til Ministeren paa ny at gaa Beregningerne nøje igennem. *Th. M. Andersen* (N. A.) henstillede til Overvejelse, om der ikke kunde spares Transportudgifter ved at tillade Finbrødsbagerne at bage de 2 kg og 1 kg Brød, de kan bage.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 99 Stemmer mod 3 (5 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

Under Forhandlingerne i Landstinget gjorde *Lange* (K. F.) opmærksom paa, at hvis man ud fra Utilfredshed med en kommende stærk Stigning i Rugbrødsprisen vilde stemme imod Lovforslaget, vilde Resultatet kun blive en yderligere Stigning, og derfor maatte hans Parti anbefale Forslaget. Det vilde være i høj Grad ønskeligt, om man kunde undgaa en stærk Stigning i Rugbrødsprisen, og de Konservative maatte ønske, at man kunde finde frem til at lægge Afgifter paa andre, mindre nødvendige Varer. Derimod vilde de anse det for højst uheldigt at søge at modvirke en Stigning i Brødpriiserne ved en Lønregulering. Taleren troede heller ikke, der vilde kunne vindes meget ved at lade Priskontrolraadet yderligere begrænse Avancen for Møllere og Bagere m. fl.; de allerfleste af de paagældende næringsdrivende havde absolut ikke nogen Mulighed for at forøge deres Indtægter, men stod tværtimod over for store Udgifter.

Forslagets Vedtagelse i Landstinget skete enstemmigt med 45 Stemmer (*J. S. Foget* [B.] undlod at stemme).

Ved Bekendtgørelse Nr. 459 af 31. August 1940 om Maksimalpriser paa Mel og Brød m. v. fastsattes Maksimalprisen for et 4 kg Rugbrød til 1 Kr. 45 Øre i Stor-København, 1 Kr. 44 Øre i det øvrige Land; for Sigtebrød (500 g) sattes Prisen til 41 Øre og for Franskbrød (300 g) til 38 Øre, gældende for hele Landet.

42. Lov om Tillæg til Lov Nr. 456 af 31. August 1940 om Afgift paa Hvede og Hvedemel m. m. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 5185. — C. Sp. 2079 og 2087].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{9}$ (F. Sp. 5462). 1. Beh. $1\frac{1}{9}$ (F. Sp. 5468). 2. Beh. $2\frac{0}{9}$ (F. Sp. 5498). 3. Beh. $2\frac{0}{9}$ (F. Sp. 5500). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{0}{9}$ (L. Sp. 2264). 2. Beh. $2\frac{0}{9}$ (L. Sp. 2271). 3. Beh. $2\frac{0}{9}$ (L. Sp. 2272). *Loven stadfæstet 23. September 1940.* (Lov-Tid. Nr. 502).

Ved Hjælp af den i Henhold til Loven af 16. September 1939 om Afgift paa Hvede og Hvedemel opkrævede Afgift, forhøjet ved Tillægslov af 24. Januar 1940 (Nr. 39), blev det muligt at yde et saadant Tilskud ved Formaling af Rug, at Prisen paa et 4 kg Rugbrød gennem hele Høstaaret 1939—40 kunde holdes uforandret paa 93 og 92 Øre henholdsvis i og uden for København, hvilket betød en Billiggørelse med ca. 15 og ca. 27 Øre pr. Brød henholdsvis før og efter 24. Januar. De ved Kornordningen for 1940—41 forhøjede Kornpriser i Forbindelse med de betydelige Udgifter ved Brødkornets Oplagring, Tørring og Transport samt Stigningen i Møllernes og Bagernes Omkostninger (se foranstaaende Sag) maatte imidlertid medføre en meget væsentlig Forhøjelse af Brødprisen, og ved Handelsministeriets Bekendtgørelse af 31. August 1940 forhøjedes Rugbrødsprisen til henholdsvis 145 og 144 Øre. Samtidig fornyedes den hidtil gældende Afgifts- og Tilskudsordning uændret (Nr. 41).

Regeringen var dog klar over, at det særlig af Hensyn til den økonomisk daarligt stillede Del af Befolkningen ikke vilde være muligt at lade den indtraadte Forhøjelse af Rugbrødsprisen virke i fuldt Omfang, og i Overensstemmelse med Udtalelser af Landbrugsministeren ved Fremsættelsen af Forslaget om en Kornordning for 1940—41 blev Spørgs-

maalet om Gennemførelse af en Rabatordning for den mindre-bemidlede Del af Befolkningen gjort til Genstand for Under-søgelse og Overvejelser inden for Regeringen. Da Gennemførelsen af en Rabatordning for en begrænset Del af Befolkningen imidlertid vilde nødvendiggøre et ret betydeligt Ad-ministrationsapparat, og da den hidtil praktiserede Ordning med en generel Nedsættelse af Rugbrødsprisen havde til Forudsætning, at Staten tilskød det Beløb, der ikke maatte blive dækket af Hvedeaafgiften, kom Regeringen til det Resultat, at det vilde være mest hensigtsmæssigt at søge gennemført en yderligere *almindelig* Nedsættelse af Rugbrødsprisen gennem Statstilskud.

Det ved Afgiften paa Hvede og Hvedemel indkomne Beløb forøges da ved nærværende Lovtillæg med et saadant *Statstilskud*, at det derved bliver muligt yderligere at *ned-bringe Prisen paa et 4 kg Rugbrød med 24 Øre*.

Denne Nedsættelse af Rugbrødsprisen svarer til et Tilskud paa 7 Kr. 90 Øre pr. 100 kg groft Rugmel og 8 Kr. 80 Øre pr. 100 kg halvsigtet Rugmel, og da et saadant Tilskud vil betyde en tilsvarende Værdiforringelse af forhaandenværende Lagerbeholdninger, ydes der paa Begæring de autoriserede *Møllere* en *Efterbetaling* af nævnte Størrelse, dog kun for Kvanta paa tilsammen mindst 200 kg; derimod ydes der ikke Bagere og handlende Efterbetaling, men Lovens Ikrafttræden er fastsat til *1. Oktober 1940*, idet man har regnet med, at disses Beholdninger med en saadan Frist vil kunne indgaa i Forbruget.

En Nedsættelse med 24 Øre af Prisen paa et 4 kg Rugbrød vil medføre en samlet *Udgift* paa ca. 13 Mill. Kr. i et Normalaar, men naar det paatænkte Rationeringsforbrug (6 kg plus 3 kg = 6,6 kg i Gennemsnit) lægges til Grund, vil den aarlige Merudgift stige til ca. 18 Mill. Kr. eller for Resten af Høstaaret andrage ca. 16,5 Mill. Kr.

Lovforslaget blev anbefalet til Vedtagelse i korte Udtalelser af Ordførerne for Socialdemokratiet, Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre. Bondepartiet kunde ligeledes under de forhaandenværende Omstændigheder støtte Forslaget, og Partiets Ordfører gav sin Tilslutning til et af Kristen Amby (K. F.) anstillet Ræsonnement: at naar Staten ansaa det for nødvendigt at have den ved Kornordningen krævede Administration, var det ogsaa

rimeligt, at hele Samfundet paatog sig den finansielle Byrde herved. Retsforbundets Ordfører anbefalede »under Nødvendighedens Lov« Forslaget som et Forsøg paa at bøde paa den Prisstigning, som Krigen havde medført ud over Kornprisens Stigning; men ved at medvirke til Forslagets Gennemførelse godkendte Partiet ikke de bestaaende vareførende Skatter.

Kommunisterne kunde ikke have noget imod den foreslaaede Regulering, der dog kun var et Skridt i den rigtige Retning. Man burde afskaffe hele den af Staten gennemførte Forhøjelse af Brødpriserne, og dette vilde formentlig ogsaa være muligt, da Brødprisen uanset de høje Kornpriser ikke behøvede at være saa høj. Hvis Regeringen ikke vilde benytte sin Myndighed til at prisregulere, vilde det antagelig ogsaa være muligt at skaffe de fornødne Penge, og Udgifterne burde betales af de bedst stillede. Paa en Forespørgsel af Aksel Larsen angaaende Udgiftsdækningen udtalte Landbrugsministeren ved Sagens 3. Behandling, at det efter Finansministerens Opfattelse vilde være muligt at dække den ca. 16 Mill. Kr.s *Merudgift* ved Opretholdelse af de bestaaende Skattelove, hvad Aksel Larsen fortolkede saaledes, at de midlertidige Forbrugsafgifter vilde blive benyttet som Dækningsgrundlag og Loven herom forlænget.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting, i Folketinget med 93 Stemmer, i Landstinget med 42 Stemmer.

---

43. Lov om Fortrinsret i Høsten for Aarene 1939 og 1940 for Gæld, der stiftes af Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Anskaffelse af Saasæd, Frø og Kunstgødning. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2433. — C. Sp. 49 og 57].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{11}$ (F. Sp. 572). 1. Beh. $\frac{15}{11}$ (F. Sp. 846). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen [Lillering], Hauberg, Jensen [Horsebæk], J. P. Jensen, M. F. Mortensen, Carl Petersen [Formand], Sørensen [Sejlfjord], Rasmussen [Gylling] [Sekretær], P. D. Jensen, Løje, Jørgen Gram, Juul, Petersen [Røj], Falk-Jensen og Hartel). Betænkning (B. Sp. 45) afgivet $\frac{22}{11}$. (Ordfører: Jensen [Lillering]). 2. Beh. $\frac{23}{11}$ (F. Sp. 1111). 3. Beh. $\frac{23}{11}$ (F. Sp. 1152). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{24}{11}$ (L. Sp. 241). 2. Beh. $\frac{24}{11}$ (L. Sp. 260). 3. Beh. $\frac{24}{11}$ (L. Sp. 261). *Loven stadfæstet 27. November 1939.* (Lov-Tid. Nr. 406).

For Aarene 1932—39 blev der ved en Række Love givet Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme Ret til Sikkerhed for Betaling af Gæld, der stiftedes til Anskaffelse af Saa-sød, Frø og Kunstgødning, efter nærmere angivne Regler at indrømme Kreditor Fortrinsret i Aarets Høst. Den heromhandlede Lov indrømmer Landmændene en tilsvarende Adgang til at give Fortrinsret i Høsten for 1940, og Lovens Regler stemmer i Hovedsagen med Bestemmelserne i Lovene for de foregaaende Aar. Afvigelser forekommer dog paa følgende Punkter:

1. Gælden kræves stiftet »inden 1. Juni«. Loven har hidtil brugt Udtrykket »i Foraaret«.

2. Det er i § 1 udtrykkeligt udtalt, at Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme ikke gyldigt kan fraskrive sig Retten til Udstedelse af Pantebreve om Fortrinsret i Høsten.

3. *Fristen for Begæring om Udpantning* for Gæld i Medfør af Høstpantebreve er flyttet fra 1. December til 1. Januar. Fortrinsretten bortfalder altsaa, hvis Begæring om Udpantning ikke er indgivet inden *1. Januar 1941*. I Forbindelse hermed er Tidspunktet for Pantebrevens Udslettelse af Panteregistrene udskudt en Maaned, fra Aarets Udgang til Udgangen af Januar.

Tilsvarende Ændringer er foretaget i Lov Nr. 371 af 21. December 1938, der angaar Høsten for 1939. (Om de ved Lov Nr. 349 af 28. November 1938 foretagne Ændringer i Lov Nr. 335 af 22. December 1937, se Aarvog 1938—39, Side 416).

Den under 2. omtalte Ændring var optaget i Regeringens Forslag, de under 1. og 3. nævnte Ændringer blev indsat i Folketinget efter Forslag af Ministeren og hele Udvalget. En Forlængelse af Fristen for Udpantningsbegæringens Indgivelse blev ved 1. Behandling anbefalet af alle Ordførere, og de paa-gældende Ændringsforslag fastholdtes, uanset at De samvir-kende Købmandsforeninger i en Skrivelse til Folketingsudvalget af 20. November 1939 (Bilag til Betænkningen) stærkt fraraadede Fristens Forlængelse som egnet til at skabe Komplikationer, der er lige ubehagelige for Debitor og Kreditor og dermed egnede til at undergrave den Sikkerhed, som det er Lovens Hensigt at tilvejebringe.

Lovforslaget Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting.

44. Lov om Laan til Anskaffelse af Saasæd i Foraaret 1940. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4653. — C. Sp. 511 og 533].

Fremsat i *Folketinget* $^{10}/_4$ (F. Sp. 3944). 1. Beh. $^{11}/_4$ (F. Sp. 3959). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (M. K. Sørensen, Hauberg, Jensen [Lillering] [Formand], Jensen [Horsebæk], M. F. Mortensen, Carl Petersen, Sørensen [Sejlfjord], Rasmussen [Gylling] [Sekretær], N. P. Andreasen, Jørgen Gram, Øllgaard, Juul, Petersen [Røj], Schultz Petersen og Vesterager). Betænkning (B. Sp. 595) afgivet $^{11}/_4$. (Ordfører: M. K. Sørensen). 2. Beh. $^{12}/_4$ (F. Sp. 3990). 3. Beh. $^{12}/_4$ (F. Sp. 4005). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{12}/_4$ (L. Sp. 1530). 2. Beh. $^{12}/_4$ (L. Sp. 1558). 3. Beh. $^{12}/_4$ (L. Sp. 1561). *Loven stadfæstet 13. April 1940*. (Lov-Tid. Nr. 177). Traadt i Kraft straks.

Anledningen til denne Lov var, at adskillige Landbrugere paa magre og tørre Jorder i Dele af Jylland — navnlig paa Højderyggen i den sydvestlige Del — sidste Aar havde paa daarlig en Høst, at den maa betegnes som Misvækst. Hertil kom, at de høstede Afgrøder som Følge af den stærke Tørke i Sommeren 1939 i mange Tilfælde var uegnet til Saasæd, og at de paagældende Landmænd paa Grund af de ekstraordinære Forhold hyppigt ikke havde Midler til at anskaffe fornødent Korn til Udsæd. Paa denne Baggrund modtog Regeringen Henvendelser fra en Række Landmænd og fra forskellige Landbo- og Husmandsforeninger om Muligheden for at opnaa Laan af Staten til Anskaffelse af Saasæd, og ud fra det Synspunkt, at det er i Landets Interesse, at Besaaing af Kornarealerne finder Sted i sædvanligt Omfang, ansaa Regeringen det for nødvendigt, at Staten under disse ganske ekstraordinære Forhold traadte hjælpende til.

Det af Landbrugsministeren fremsatte Lovforslag gennemførtes med en Ændring af Fristerne i §§ 2 og 3 og Tilføjjelsen af § 4. Hovedbestemmelserne i § 1, der gik uændret igennem, har følgende Indhold:

§ 1.

Stk. 1. Efter Forhandling med Finansministeren kan Landbrugsministeren paa nærmere af ham fastsatte Betingelser yde *Laan* af Statskassen til Landbrugere til Indkøb af Saasæd til Brug i Foraaret 1940, mod at Laantagerne for-

pligter sig til af Høsten for Aaret 1940 til Staten at levere et til det indkøbte Kvantum Saasæd svarende Kvantum Brødkorn.

Stk. 2. Laanet, der er rentefrit, ydes med et Beløb af 19 Kr. pr. 100 kg af det Kvantum Sædekorn, der nødvendigvis skal anvendes til Ejendommens Besaaning i Foraaret 1940, saafremt det Brødkorn, Laantageren forpligter sig til at aflevere, er Hvede, og 20 Kr., saafremt det er Rug.

Stk. 3. Vedkommende Landbruger skal afgive *Erklæring* paa Tro og Love om,

- a) at han paa Grund af Misvækst i 1939 paa hans Ejendom savner den fornødne Saasæd,
- b) at han er ude af Stand til ved egne Midler at anskaffe et nærmere angivet Kvantum Saasæd, der er nødvendigt til Ejendommens Besaaning i Foraaret 1940,
- c) at han af sine Jorder har tilsaæet et saadant Areal med Brødkorn, at han er i Stand til i Efteraaret at levere til Staten et Kvantum Brødkorn, der svarer til det Kvantum Saasæd, hvortil Laan ydes, samt
- d) at det Laan, der maatte blive ydet ham, udelukkende vil blive anvendt til Indkøb af Saasæd til Udsaaning som foran angivet.

Stk. 4. Endvidere forpligter vedkommende Landbruger sig til efter Paakrav fra Statens Side at aflevere paa nærmeste Jernbanestation et til det gennem Laanet indkøbte Kvantum Saasæd svarende Kvantum Brødkorn af Høsten for Aaret 1940 af god og sund Kvalitet. Denne Forpligtelseserklæring er stempelfri.

Stk. 5. Vedkommende Kommunalbestyrelse skal paa den i Stk. 3 omhandlede Erklæring attestere, at det af Landbrugeren under a), b) og c) anførte maa anses for rigtigt.

Stk. 6. Laanet vil blive udbetalt gennem de paagældende Kommunalbestyrelser.

Stk. 7. De foran nævnte Erklæringer skal afgives paa Blanketter, der foreskrives af Landbrugsministeren.

§§ 2 og 3 bestemmer:

Det Kvantum Brødkorn, som Laantageren i Medfør af den i § 1, Stk. 4, nævnte Erklæring har forpligtet sig til at levere, skal *afleveres inden Udgangen af Oktober* Maaned 1940 efter nærmere af Landbrugsministeren fastsatte Regler.

Saaframt Levering i Overensstemmelse med den paa-
tagne Forpligtelse trods Paakrav ikke er sket inden Udgangen
af Oktober Maaned 1940, eller saaframt den leverede Vare
ikke anerkendes som værende af god og sund Kvalitet, og
Laantageren ikke inden en nærmere angiven Frist skaffer
anden Vare af den i Erklæringen nævnte Beskaffenhed, kan
det udlaante Beløb inddrives ved *Udpantning*.

Efter det oprindelige Forslag skulde Afleveringen af Brød-
korn finde Sted inden Udgangen af September 1940, men
Fristen blev i Folketinget forlænget en Maaned.

§ 4, der blev indsat i Folketinget efter Forslag af Land-
brugsministeren og Udvalget, gaar ud paa, at saaframt en
Laantager over for vedkommende Kommunalbestyrelse
dokumenterer Nødvendigheden af at ompløje det med Brød-
korn tilsaaede Areal eller at saa Foderkorn i dette, kan Mini-
steren efter Indstilling af Kommunalbestyrelsen *fritage* Laan-
tageren for *Aflevering af Brødkorn* mod Tilbagebetaling af
Laanets Beløb.

Loven gælder ikke for Færøerne.

I Folketingets Udvalg drøftede man bl. a. Spørgsmaalet
om at lade Loven omfatte Landmænd, der *ikke* har *saaget*
Vintersæd. Landbrugsministeren nærede dog finansiell Be-
tænkelighed ved en saadan Ændring, og der blev ikke stillet
Forslag herom. Under Forhandlingen i Landstinget rejstes
Spørgsmaalet paa ny fra Venstres Side, og Ministeren udtalte
da bl. a., at de særlige Forhold, der havde gjort det forsvarligt
ved denne Lov at fravige den i Loven om Høstpantebreve
anviste Fremgangsmaade, var dels den udprægede Misvækst,
dels Pligten til at ombytte det modtagne Sædekorn med
Brødkorn. Hvis man slækkede paa disse Punkter, kunde
Ministeren ikke se nogen rimelig Grund til, at Staten skulde
give denne Adgang til særlig billige Laan.

Bondepartiet stillede et Ændringsforslag, der aabnede
Laantagerne Adgang til at tilbagebetale Laanet *kontant* i
Stedet for med Brødkorn. Efter Ministerens Mening vilde
en saadan Ændring imidlertid betyde, at Loven helt skiftede
Karakter og kom til at konkurrere med Høstpantebrevsloven,
og Ændringsforslaget forkastedes med 52 Stemmer mod 3
(25 stemte hverken for eller imod).

I Anledning af Forespørgsler om, *til hvilke Priser Kornet*
skulde afleveres til Efteraaret, udtalte Ministeren i Lands-
tinget: »Det skal overhovedet ikke afleveres til nogen Pris —

det, der sker her, er, at Landmændene faar et Laan til Anskaffelse af Saasød, og at de til Indfrielse af Laanet afleverer Brødkorn. Det, der er fastsat om Priserne, bestemmer Laanets Størrelse, og disse Priser er fastsat til 19 Kr., hvis man forpligter sig til at aflevere Hvede, og 20 Kr., hvis man forpligter sig til at aflevere Rug. . . . Her er ikke Tale om Salg, men om Ombytning, og Laanets Størrelse er afhængig af de Priser, vi har i Øjeblikket eller rettere sagt ved Udgangen af dette Høstaar.« Nielsen Mann (V.) og Lange (K. F.) kunde ikke dele Ministerens Opfattelse af den paagældende Bestemmelse, og sidstnævnte pointerede, at naar de Konservative stemte for Lovforslaget, bandt de sig ikke dermed til den af Ministeren givne Fortolkning. »Jeg har ikke kunnet tænke mig den Mulighed, hvis Prisen paa Rug og Hvede for alle andre Landmænd til Efteraaret skulde blive sat højere end til 20 og 19 Kr., at disse Landmænd . . . saa skulde aflevere Brødkornet til en lavere Pris end den, alle andre Landmænd faar«. Hertil bemærkede Ministeren, at der ikke var Tale om en Fortolkning fra hans Side. »Det er en Forpligtelse til Tilbagebetaling, som Landmændene selv har ønsket, selv har tilbudt, og som er Begrundelsen for, at jeg overhovedet kommer med dette Forslag. I modsat Fald vilde Forslaget slet ikke være fremkommet; saa vilde man have sagt, at de paagældende maatte henvises til Loven om Høstpantebreve.«

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting- i Folketinget med 89 Stemmer, i Landstinget med 56 Stemmer-

45. Lov om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme. (Minister for Landbrug og Fiskeri Bording). [A. Sp. 2587. — C. Sp. 291 og 429].

Fremsat i Folketinget ²⁸/₁₁ (F. Sp. 1237). 1. Beh. ⁸/₁₂ (F. Sp. 1623). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen [Horsebæk], Albinus Jensen, Jensen [Lillering], J. P. Jensen, M. F. Mortensen [Formand], Levinsen, Sørensen [Sejlfjord], N. P. Andreasen, P. D. Jensen [Sekretær], Løje, Jørgen Gram, Erik Eriksen, Schultz Petersen, Falk-Jensen og Valdemar Thomsen). Betænkning (B. Sp. 369) afgivet ¹/₃. (Ordfører: Jensen [Horsebæk]). 2. Beh. ¹¹/₃ (F. Sp. 3154 og 3193). 3. Beh. ¹⁴/₃ (F. Sp. 3236). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁸/₃ (L. Sp. 1148). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. C. Petersen, Andrea Brochmann, A. P. Hansen, Hans

Hansen, Jensen-Aale, Kr. Johansen [Formand], Stumph, Oluf Johansen, Fr. Kristiansen [Sekretær], Jens Høyer, Jepsen Christensen, Nikoline Winther, Korsgaard, Krarup og J. S. Foget). Betænkning (B. Sp. 529) afgivet $2\frac{2}{3}$. (Ordfører: P. C. Petersen). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1378). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1409). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 120).

De af Landbrugsministeren foreslaaede Ændringer i Lov Nr. 185 af 10. Juli 1927 om Foranstaltninger til Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme hvilede paa Ønsker og Forslag dels fra De samvirkende Landboforeninger og De samvirkende Husmandsforeninger, dels fra Statens Husdyrbrugsudvalg. Hertil kom forskellige Ændringer, der foretoges under Lovforslagets Behandling i Folketinget, enkelte paa Foranledning af Ønsker fra Landbrugsorganisationer. Loven fremtræder nu i ny Affattelse, der afløser Husdyrloven af 1927, men i den følgende Oversigt over Lovens Hovedindhold omtales kun de Punkter, hvor den *afviger* fra sin Forgænger.

1. Bestemmelserne i Husdyrloven af 1927 angaaende Nedsættelse af en *Kommission* og Afholdelse af Udgifterne ved denne er *ikke* optaget i den nye Lov, da Nedsættelse af en Kommission efter de indhøstede Erfaringer maa anses for at være unødvendig.

2. Maksimum for Tilskuddet til *Kontrolforeninger* er forhøjet med 30 000 Kr. til 150 000 Kr.

3. Tilskuddet til Afkomsbedømmelse (§ 1. C. 8.) omfatter fremtidig ogsaa Afkom af *Orner*.

4. Bevillingen til Fremme af »*andre Formaal*» (§ 1. C. 10.), herunder fortrinsvis Staldbedømmelse og Fjerkræavl, er sat op fra 35 000 til 60 000 Kr. Samtidig er Fristen for Indsendelse af Regnskab ændret fra 1. Oktober til 1. Februar.

5. Ansøgninger om Statstilskud til Præmiering ved *lokale Dyrskuer* skal ikke blot indsendes gennem, men ogsaa *anbefales* af De samvirkende Landboforeninger og (eller) De samvirkende Husmandsforeninger i den paagældende Landsdel.

6. I en Række af Lovens Paragraffer (6, 7, 8, 10 og 11) er *Husmandsforeningerne* anført *jævnside*s med *Landbofor-*

eningerne, idet man har ønsket at give Husmandsforeningerne samme Mulighed som Landboforeningerne for at udnytte Loven.

7. §§ 6 og 7, der svarer til den gamle Lovs §§ 7 og 8, og som fastsætter Betingelserne for, at henholdsvis *Hesteavlforeninger* og *Kvægavlforeninger* kan faa Statstilskud, er væsentlig omredigeret og indeholder paa flere Punkter Afgivelser fra det hidtil gældende.

a. Der er saaledes optaget en ny Bestemmelse om, at en Hingst eller en Tyr, der som 2-aarig har opnaaet mindst 2. Præmie paa et Fællesskue (for Tyrens Vedkommende eventuelt Anerkendelse af et Udvalg nedsat af en provinsiel Fællesledelse), kan opnaa Tilskud indtil det Tidspunkt, da den skal stille Afkomspræmie, uden at *yderligere Fremstilling og Præmiering* i dette Tidsrum er nødvendig.

b. Endvidere er *Tidspunkterne for Kravet om Tilkendelse af Afkomspræmie* ændret saaledes, at medens Tildeling af Afkomspræmie efter den gamle Lov skulde være sket inden det fyldte 7. Aar for Hingste og inden det fyldte 6. Aar for Tyre, er det fremtidig tilstrækkeligt, at Afkomspræmie er tildelt i det Kalenderaar, i hvilket Dyret fylder henholdsvis 7 eller 6 Aar, ligesom en senere tilkendt Afkomspræmie er tilstrækkelig til Ydelse af Tilskud for senere Finansaar.

c. Der er aabnet Adgang for Ministeren til at *dispensere fra Lovens Krav om Fremstilling* m. m. under ganske særlige Omstændigheder, hvorved navnlig er tænkt paa Tilfælde, hvor Mund- og Klovesyge paa Egnen gør Fremstilling umulig.

d. Med Kravet om, at Hingste i Alderen 3—6 Aar skal have opnaaet mindst 4. Præmie ved et Fællesskue, er sidestillet, at Hingsten mindst een Gang er *kaarret*.

e. Den krævede *Minimumsalder for Tyre* er nedsat fra 1½ til 1 Aar.

8. Da Tilslutningen til *Kontrolforeningerne* har været meget stor, og Foreningerne derved er vokset, er Kontrollen i mange Foreninger blevet sjældnere, hvilket har svækket Foranstaltningernes Betydning. For at modvirke denne Tendens er der i § 8, Stk. 1, indsat en Bestemmelse om, at Foreninger, som faar kontrolleret sjældnere end 13 Gange aarlig, og Foreninger, hvor over 1/3 af Medlemmerne faar

kontrolleret sjældnere end hver anden Gang af Kontrol-assistenten, ikke kan faa Statstilskud.

9. Der er samtidig givet fastere Regler for Kontrolforeningernes Pligt til at aabne for ny *Tilgang af Medlemmer* gennem følgende ændrede Affattelse af § 8, Stk. 3:

»Inden for hver Fællesledelse nedsættes mindst eet Reguleringsudvalg paa 3 Medlemmer valgt af Landbo-, Husmands- og Kontrolforeningerne. Reguleringsudvalget skal mindst hvert 3. Aar foretage Regulering af Foreningerne for at optage nye Medlemmer. Enkelte Medlemmer eller Foreninger, der ikke vil efterkomme de af Reguleringsudvalget trufne Beslutninger, kan ikke optages i Kontrolforeningernes Aarsberetning.«

De under Nr. 2, 7 d og e samt 9 nævnte Ændringer foretoges i Folketinget.

I sin Betænkning udtalte *Folketingets Udvalg*, at det ikke havde ment at kunne imødekomme fremsatte Ønsker om *tvungen Kaaring af Hingste* til Benyttelse i Avlen, »da der om dette Spørgsmaal hersker stor Uklarhed og Uenighed inden for saavel Husmands- som Landboforeninger«. Udvalget havde dog den Opfattelse, at dette Spørgsmaal, naar større Enighed foreligger, kunde tages op til fornyet Overvejelse ved eventuel senere Revision af Husdyrloven.

Fra *Faareavlsforeningen* forelaa Anmodning om Tilskud til denne Avl. Efter at have modtaget Oplysninger fra Landbrugsministeren enedes Udvalget om, at der af den paa Finansloven opførte Bevilling til Gedeavlens Fremme kunde overføres et efter Ministerens Skøn passende Beløb til dette Formaal.

Fra Kvægavlsforeninger, der benytter *kunstig Sædooverføring*, blev fremsat Krav om et *særligt Tilskud* af 1 Kr. pr. Ko til disse Foreninger. Dette Krav mente kun et enkelt Medlem at kunne imødekomme (se nedenfor). Udvalgets *Flertal* (Socialdemokrater og Radikale Venstre) kunde heller ikke paa nærværende Tidspunkt tiltræde, at der blev givet *specielt uddannede Lægfolk* Adgang til at foretage det Arbejde, der er forbundet med saavel Udtagning af Sæd som Inseminering. Dog var Flertallet opmærksomt paa, at det kunde blive nødvendigt, hvis Forholdene maatte gøre det paakrævet, senere at tage denne Sag op til fornyet Overvejelse, ligesom Flertallet var opmærksomt paa det uheldige Forhold, at Instrumenter til Brug ved kunstig Sædooverføring kun kan faas ved Rekvisition fra en Dyrlæge.

Et *Mindretal*, bestaaende af *Venstre, Konservative* og

Bondepartiet, stillede en Række Ændringsforslag om *Forhøjelse af Bevillingerne*: til lokale Dyrskuer fra 90 000 til 140 000 Kr., til Fællesskuer fra 50 000 til 75 000 Kr., til Hesteavlforeninger fra 40 000 til 60 000 Kr., til Kvægavlforeninger fra 90 000 til 150 000 Kr., til Kontrolforeninger fra 120 000 til 175 000 Kr. (25 000 Kr. mere end foreslaaet af Flertallet og Ministeren, se under 2), til Svineavlscentre samt Kontrol- og Forsøgsstationer fra 20 000 til 30 000 Kr., til Udgivelse af Elite-Stambøger og til Bedømmelse af Afkom efter ældre Hingste, Tyre og Orner samme Forhøjelse og endelig til Afkomsundersøgelser og Bearbejdelse af Kontrolforeningernes Indberetninger en Forhøjelse fra 15 000 til 25 000 Kr. — Yderligere foreslog dette Mindretal, at der som Betingelse for Præmiering skulde kræves mindst $\frac{7}{8}$ *Blodsrenhed* for Handyrene og mindst $\frac{3}{4}$ *Blodsrenhed* for Hundyrene.

I Betænkningen udtalte Mindretallet sin Beklagelse af, at det ikke i Udvalget var lykkedes at faa Ministerens og Flertallets Tilslutning til Mindretallets Ændringsforslag, skønt disse maatte siges at være Udtryk for endog meget beskedne Ønsker. »Mindretallet finder det beskæmmende, at det ikke — i en Tid, hvor Statens Udgifter paa andre Omraader stiger med mægtige Millionbeløb — har været muligt at vinde Ørenlyd for den Betragtning, at der ogsaa i nogen Grad maa finde en à jour-Føring Sted af Statens Udgifter til Fremme af Husdyrbruget«. Mindretallet fandt Anledning til at understrege den Kendsgerning, at »Bevillingerne til Husdyrbruget, som er en saa betydningsfuld og grundlæggende Faktor for dansk Produktion og Erhvervsøkonomi i det hele taget, bliver stadig mindre i Forhold til det samlede Statsbudget«. I en for Samfundet i Almindelighed og for Landbruget i Særdeleshed ekstraordinær vanskelig Tid kunde det *ikke* siges at være Udtryk for en forstandig Økonomi at opretholde en unaturlig Spændvidde imellem Udgifter til produktive og uproduktive Formaal.

De ovennævnte Ændringsforslag forkastedes med 62 à 65 Stemmer mod 36 à 38.

Bondepartiets Repræsentant i Udvalget, Valdemar Thomson, stillede Ændringsforslag om at yde Kvægavlforeninger, der benytter *kunstig Sædooverføring*, et Tilskud paa indtil 1 Kr. for hvert Dyr, der insemineres, for saa vidt Behandlingen blev foretaget enten af en Dyr læge eller af en Assistent, der havde gennemgaaet et af Landbrugsministeriet godkendt Kursus. Forslagsstilleren henviste til, at en tidssvarende Anvendelse af dette nye Mittel i Kvægavlens Tjeneste efter sagkyndiges Mening lavt regnet vilde betyde en *Merindtægt* for Landet paa 20 à 30 Mill. Kr. aarlig, at kunstig Sædooverføring havde sin særlige Betydning for *de mindre Brug* og

for Egne med spredt Bebyggelse, at det samlede *Tyrehold* kunde *indskrænkes* med 50 à 60 000 Stkr., at Kvægavlsforeninger med kunstig Sædooverføring vilde give Mulighed for en hidtil ukendt stærk *Udnyttelse af de bedste Tyre* i Avlen, og at *Faren for Spredning af smitsom Kalvekastning* og andre Sygdomme vilde blive *mindre*. Da en stærkt forøget Anvendelse af Metoden kunde bevirke, at dansk Kvægavl hurtigt fik et Forspring for sine Konkurrenter, burde de nye Foreninger for en Tid have en særlig Statsstøtte. Men Betingelsen for en almindelig Udbredelse af Fremgangsmaaden var, at Arbejdet blev *billiggjort* ved Anvendelse af *specialuddannede Personer*, og derfor foreslog Valdemar Thomsen, at Kvægavlsforeninger, der benytter kunstig Sædooverføring, til dette og til alt i Forbindelse dermed staaende Arbejde, herunder Behandling for Ufrugtbarhed og Drægtighedsundersøgelser, maatte antage Assistenten, der med tilfredsstillende Resultat har gennemgaaet et af Landbrugsministeriet godkendt Kursus.

Idet der med Hensyn til det øvrige Udvalgs Stilling til de heromhandlede Spørgsmaal henvises til det foran bemærkede, skal her blot tilføjes, at *Venstre* og *Konservative* fandt den Assistenterne tildelte Beføjelse for vidtgaende og stillede Ændringsforslag om en saalydende Tilføjelse til § 7: »Statstilskuddet til Foreninger med kunstig Sædooverføring ydes under Forudsætning af, at Arbejdet udføres af en Dyrlæge eller en dertil specielt uddannet Mand.»

Valdemar Thomsens Ændringsforslag om det særlige Tilskud til Kvægavlsforeninger, der benytter kunstig Sædooverføring, forkastedes med 98 Stemmer mod 3, hans Ændringsforslag om Anvendelse af specialuddannede Arbejdere og disses Kompetence med 65 Stemmer mod 5 (35 stemte hverken for eller imod). Endelig forkastedes Venstres og Konservatives nys nævnte Ændringsforslag om Anvendelse af specialuddannede Personer med 66 Stemmer mod 38.

I *Landstingets* Udvalg fremsatte et *Mindretal* (Venstre, de Konservative og Bondepartiet) Ønske om, at de foreslaaede *Maksimumsbeløb* blev forhøjet, og at der blev stillet yderligere et særligt Beløb til Raadighed for *nyoprettede Kontrolforeninger*, men dette blev kategorisk afvist af Ministeren.

Endvidere fremførte Mindretallet Ønsket om, at dertil *særligt uddannede Folk* kunde faa Tilladelse til at udføre *kunstig Inseminering*. Ministeren gav Løfte om at overveje, hvorvidt man kunde finde en betryggende Form herfor.

To Medlemmer af Mindretallet (*Korsgaard* og *Krarup*) stillede i Udvalget Forslag om at faa indført *skærpede Bestemmelser* i Reglerne for Ydelse af *Statstilskud til Kvægavls-*

foreninger for derved at sikre, at Statstilskuddet kun ydes til virkelig gode Dyr af god Afstamning. Forslaget fandt imidlertid ingen Tilslutning i Udvalget.

De samme Medlemmer beklagede, at Svinereguleringsudvalgets Udformning af Reglerne for *Tildeling af Svinekort* i Landbrugsministeriets Bekendtgørelse af 30. December 1939 § 5, Stk. 2, havde lagt sig hindrende i Vejen for en forøget Tildeling af Svinekort til Landejendomme med over 40 000 Kr. Grundværdi.

I Folketinget vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 99 Stemmer (1 Medlem stemte hverken for eller imod), i Landstinget enstemmigt med 61 Stemmer.

---

46. Lov om Foranstaltninger til Fremme af en hensigtsmæssig Jordfordeling mellem Landejendommene i de sønderjyske Landsdele. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2653. — C. Sp. 111 og 185].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{6}{12}$ (L. Sp. 322). 1. Beh. $\frac{8}{12}$ (L. Sp. 375). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, Hans Hansen, Jens Høyer, Jepsen Christensen, Jensen-Aale, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Fr. Kristiansen [Sekretær], Jørgen Møller [Formand], Officersen, P. C. Petersen, J. R. Poulsen, P. A. Poulsen [Stenderup], Schaumann og Veistrup). Betænkning (B. Sp. 117) afgivet $\frac{14}{12}$. (Ordfører: Jørgen Møller). 2. Beh. $\frac{15}{12}$ (L. Sp. 427). 3. Beh. $\frac{16}{12}$ (L. Sp. 487). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{18}{12}$ (F. Sp. 2010). 2. Beh. $\frac{19}{12}$ (F. Sp. 2031). 3. Beh. $\frac{20}{12}$ (F. Sp. 2077). *Loven stadfæstet 9. Januar 1940*. (Lov-Tid. Nr. 8).

Lovens Formaal er at fremme en hensigtsmæssig Jordfordeling, navnlig gennem *Mageskifte og Udstykning*, af Jorderne til saadanne Landejendomme i de sønderjyske Landsdele, hvor de enkelte Ejendommers Jordtilliggende er i særlig Grad spredt eller paa anden Maade uheldig for Ejendommens økonomiske Udnyttelse.

Den første Lov om dette Emne var Lov Nr. 86 af 29. Marts 1924 (Aarvog 1923—24, Side 34). Denne Lov skulde efter den oprindelige Bestemmelse forelægges Rigsdagen til Revision inden Udgangen af 1929, men ved Lov Nr. 152 af 15. April 1930 udskødes Revisionen til Samlingen 1933—34. Samtidig gaves mere bestemte Regler for Tilbagebetaling af Laan. Ved Lov Nr. 197 af 26. Juni 1934 fik Lovens Regler yderligere

Gyldighed i 5 Aar, til Udgangen af 1939, dog med forskellige Ændringer og Tilføjelser, der er omtalt i Aarbogen 1933—34, Side 166—68.

Af Hensyn til det ønskelige i, at det stedfundne Arbejde paa dette Omraade fortsættes uden Afbrydelse, er Lovens Varighed nu atter forlænget, denne Gang dog kun med 3 Aar, idet § 8 bestemmer, at Loven ophører at gælde ved *Udgangen af 1942**). Staten kan, udtalte Landbrugsministeren i sin Fremsættelsestale, ikke vedblivende stille betydelige Midler til Raadighed baade til Administration og til den heromhandlede Erhvervsvirksomhed, og hvis Omlægningen ønskes gennemført med Statsstøtte, maa Arbejdet nu bringes til Afslutning. Til Imødekommen af Ønsker fra sønderjysk Side er der samtidig aabnet Adgang til at yde noget *større Laan* til Udflytning m. m. end hidtil (Maksimum 14 000 mod tidligere 10 000 Kr.), og der kan tilstaa Laansøgeren *Rentefrihed* af indtil $\frac{1}{4}$ af Laanet.

Bortset fra en Ændring i Lovens § 1, hvorved det Beløb, der af Laanekassen for Sønderjylland stilles til Raadighed som Driftskapital, er forhøjet fra 100 000 til 200 000 Kr., findes de foretagne Ændringer alene i § 4, der nu har følgende Ordlyd:

»Finansministeren bemyndiges til af de til Laanekassen for Sønderjylland tilbagevendende Midler (Afdrag og Renter) at anvende et Beløb af indtil *300 000 Kr.* til Udlaan til Landmænd, der i Anledning af stedfunden Jordregulering udflytter Ejendommens Bygninger eller, undtagelsesvis, foretager Tilbygning til disse, for saa vidt saadanne Foranstaltninger anbefales af den i § 1 omhandlede Kommission.

Laanene, som højst kan andrage *14 000 Kr.*, kan ydes uopsigeligt i indtil 10 Aar med en Rentefod af 4 pCt. og skal være fuldt tilbagebetalt inden 30 Aar efter deres Udbetaling. *Indtil $\frac{1}{4}$ af Laanets Beløb kan ydes rentefrit.* Laanene kan derhos tilstaa afdragsfri i de første 5 Aar; de nærmere Regler for Forrentningen og Tilbagebetalingen fastsættes i øvrigt for hvert enkelt Laan under Hensyn til de for dette særlige Om-

*) I Overensstemmelse hermed er Grænsen for Udlaansbeløbet i § 4, der tidligere var fastsat til 500 000 Kr., nu nedsat til 300 000 Kr.

stændigheder. I Tilfælde af Ejerskifte kan den ved Laanets Ydelse fastsatte Rente eller Rentefrihed samt Afdragsfrihed ændres.

For Laanene skal ydes Pantesikkerhed i den paagældende Ejendom næst efter Kreditforeningslaan eller tilsvarende Laan, men inden for Ejendomsskyldværdien med Tillæg af Værdien af Besætning og Inventarium, fastsat efter Skatteværdien*). Panteobligationerne kan udfærdiges uden Brug af Stempel og tinglyses uden Gebyr. Under Bygningernes Opførelse kan der, mod betryggende Sikkerhed, gives Forskud paa bevilgede Laan.«

Venstres og Det konservative Folkepartis Medlemmer af Landstingets Udvalg kunde have ønsket Lovens Løbetid forlænget til 5 Aar. Mindretallet tillagde det ogsaa stor Betydning til Fremme af Lovens Formaal, at det i § 4 omhandlede *Byggelaan* blev forhøjet, og fremsatte under Udvalgets Forhandlinger med Ministeren Ønske om en Forhøjelse fra 14 000 til 20 000 Kr. Ministeren erklærede imidlertid kategorisk, at han ikke kunde imødekomme noget af de nævnte Ønsker eller modtage Ændringsforslag i Overensstemmelse med disse, hvorfor Mindretallet fandt det formaalsløst at fremsætte saadanne.

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting.

47. Lov om Ændring i og Tillæg til Lov Nr. 163 af 14. Maj 1934 om Oprettelse og Udvidelse af mindre Landbrug m. m. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording.*) [A. Sp. 2665. — C. Sp. 131 og 179].

Fremsat i *Folketinget* ^{12/12} (F. Sp. 1658). 1. Beh. ^{15/12} (F. Sp. 1888). 2. Beh. ^{18/12} (F. Sp. 2019). 3. Beh. ^{19/12} (F. Sp. 2030). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{20/12} (L. Sp. 596). 2. Beh. ^{20/12} (L. Sp. 611). 3. Beh. ^{20/12} (L. Sp. 657). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 452).

1. Som Følge af de stigende Byggeomkostninger er *Maksimumsbeløbene for Byggelaan* forhøjet: for Husmandsbrug fra 12 000 til 14 000 Kr.**), for større Brug fra 15 000 Kr.

*) Den tidligere i § 4, sidste Stykke, optagne Bestemmelse, hvorefter Ejendomsskyldværdien ikke maatte overstige 40 000 Kr., er udeladt.

**) Den rentepligtige Del af Byggelaanet er stadig $\frac{3}{4}$.

til 17 000 Kr. (i særlige Tilfælde fra 18 000 til 20 000 Kr.).

2. Paa Grund af Benzinprisernes Stigning er Bestemelsen om *Befordringsgodtgørelse* til Amtskommissionernes Medlemmer (20 Øre pr. km) ændret saaledes, at Godtgørelsen skal være det til enhver Tid for Statstjenestemænd fastsatte Beløb.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

48. Lov om Laan til Opførelse af Ensilagebeholdere ved Landbrugsejendomme. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 3029. — C. Sp. 273 og 551].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{2}$ (F. Sp. 2360). 1. Beh. $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 2394). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Christen Andersen, Jensen [Lillering] [Formand], Levinson, Anton Simonsen, Strøm, Sørensen [Sejlfod], P. D. Jensen [Sekretær], N. P. Andreasen, Juul, Løje, Øllgaard, Grønning, Boeck-Hansen og Hartel). Betænkning (B. Sp. 355) afgivet $\frac{28}{2}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2960). 3. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3050). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{13}{3}$ (L. Sp. 1070). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kr. Johansen, Bender, A. P. Hansen, Th. Jensen, M. P. Madsen, Offersen, P. C. Petersen [Formand], Fr. Kristiansen [Sekretær], Martin Sørensen [Peterslund], Jens Høyer, Nielsen Mann, Nikoline Winther, Jørgen Jørgensen, Krarup og J. S. Foget). Betænkning (B. Sp. 613) afgivet $\frac{12}{4}$. (Ordfører: Kr. Johansen). 2. Beh. $\frac{18}{4}$ (L. Sp. 1566). 3. Beh. $\frac{20}{4}$ (L. Sp. 1582). *Loven stadfæstet 26. April 1940.* (Lov-Tid. Nr. 207).

Hensigten med Loven er gennem Ydelse af Laan til Opførelse af Ensilagebeholdere ved Landbrugsejendomme at sætte Landbruget i Stand til at udnytte Grøntfoderavlen herhjemme om Vinteren og paa den Maade gøre Landbruget mere selvforsynende med Raastoffer.

Udkastet til Loven var udarbejdet i Statsministeriets *Raastofkommission*, hvor man var enig om, at Ensilage som Følge af den store Prisstigning paa udenlandske Raastoffer vilde have større Konkurrencemuligheder end normalt, og at der ogsaa maatte regnes med Muligheden af endnu vanskeligere Tilførselsforhold. Det af Landbrugsministeren fremsatte Lovforslag stemte i det væsentlige overens med Raastof-

kommissionens Udkast; dog var der foretaget nogle Ændringer og Tilføjelser (se nedenfor ved §§ 3, 5 og 8). Under Sagens Behandling i Folketinget foretoges yderligere nogle Forandringer (i §§ 2, 3 og 5), hvoraf enkelte atter bragte nærmere Overensstemmelse mellem Lovteksten og Kommissionens Indstilling (se ved § 3).

Lovens § 1 bemyndiger Landbrugsministeren til at anvende indtil 5 *Mill. Kr.* til Udlaan til Landbrugere til Opførelse paa disses Ejendomme af *støbte eller murede Ensilagebeholdere* med Oversilo, Afdækning og øvrige Tilbehør.

§ 2. Laanene, der ikke maa overstige $\frac{3}{4}$ af Omkostningerne ved de i § 1 ommeldte Foranstaltninger, maa *andrage* fra 150 Kr. indtil 1 200 Kr. pr. Ejendom, dog i særlige Tilfælde indtil 2 000 Kr. pr. Ejendom. Laanene udbetales kontant; de er *rentefrie i hele Løbetiden* og *afdrages* med $\frac{1}{10}$ halvårligt, dog saaledes at første Afdrag først forfalder til den 2 Aar efter Laanenes Optagelse førstkommende 11. Juni eller 11. December Termin; de resterende Afdrag forfalder hver derefter følgende Halvårstermin. — Laanesummerne maa kun anvendes til Dækning af Byggeomkostningerne ved de i § 1 ommeldte Foranstaltninger, men ikke til Betaling af Gravearbejdet for Silo og Afløb. — Laanesummerne er undtaget fra andre Kreditorers Retsforfølgning.

Laanets Minimumsbeløb blev i Folketinget nedsat fra 200 til 150 Kr., hvorved man tilsigtede at udvide Kredsen af de Landmænd, som kan komme i Betragtning.

§ 3. For Laan ydet i Henhold til Loven gives Pant i vedkommende Ejendom. Laanet skal ved Tinglysningen *placeres* bedst muligt med oprykkende Panteret og saaledes, at det i Forbindelse med forudgaaende Behæftelsers Restgæld faar betryggende Pantesikkerhed *inden for 110 pCt. af Ejendommens Panteværdi*. I særlige Tilfælde, hvor Ejendommens Handleværdi betydeligt overstiger Panteværdien og denne er uforholdsmæssig lav i Sammenligning med det i Ejendommen indestaende Kreditforeningslaan eller et andet normalt 1. Prioritetslaan, kan Landbrugsministeriet meddele *Dispensation* fra den foran fastsatte Grænse for Sikkerheden. — I Tilfælde af Retsforfølgning eller Ejerskifte forfalder Laanet straks til Udbetaling, medmindre Ejendommen ved

Ejerskiftet overdrages til den tidligere Ejers Ægtefælle, Børn eller anden nær Paarørende.

Da man ikke her som ved Grundforbedringsarbejder og Opførelse af Ajeleholdere har ment at kunne tilstaa Laanene nogen Fortrinsret, ansaa Ministeriet det for rimeligt at sikre Laanene *inden for Panteværdien*, dog med Adgang til Dispensation. Raastofkommissionen havde derimod foreslaaet Grænsen sat ved *110 pCt.* af Panteværdien, idet man samtidig fastslog, at Pantesikkerheden skulde være *betryggende*, og paa begge Punkter genoptog Folketingsudvalget Kommissionens Indstilling. — Et Mindretal i Landstingets Udvalg (Venstre og Bondepartiet) fandt det uheldigt, at en Lov maa administreres med udstrakt Anvendelse af Dispensationer, og kunde derfor have ønsket Laanegrænsen ændret, saaledes at den eneste Betingelse i saa Henseende blev en forsvarlig Placering af Laanet, o: en individuel Bedømmelse. Efter Landbrugsministerens Udtalelser i Udvalget undlod Mindretallet dog at stille Ændringsforslag herom.

Ifølge § 4 kan Pantebreve for de i Loven omhandlede Laan udstedes paa ustemplet Papir, og deres Lysning, Nedskrivning og Udslettelse sker uden Gebyr og uden Erlæggelse af det i Tinglysningsafgiftslovens § 14, Stk. 2, fastsatte Vederlæg. Transporter paa Laanesummerne er ligeledes stempelfrie.

§ 5. *Andragende om Laan* indsendes til det stedlige *Grundforbedringsudvalg*, der henviser Andrageren til at søge Bistand hos *en af Landbo- eller Husmandsforeningerne ansat Landbrugskonsulent* med Hensyn til Anlæggets Størrelse og Benyttelse. Naar Grundforbedringsudvalget derefter fra Andrageren har modtaget et fra en Entreprenør indhentet Tilbud med Arbejdstegning for det af Konsulenten tilraadete Anlæg og dennes Udtalelse om, at Anlægget er af passende Størrelse i Forhold til Ejendommen, videresendes Andragendet til Landbrugsministeriet. Efter at Ministeriet har tilstaaet Laanet og der foreligger Opgørelse fra Grundforbedringsudvalget om, hvor meget Arbejdet har kostet, foranlediger Ministeriet eventuelt det efter Tilsagnet lyste Pantebrev nedskrevet og Paategningen herom tinglyst. Naar *Grundforbedringsudvalgets tilsynsførende* har *efterset*, at Anlægget er *forsvarligt udført* efter den foreliggende Arbejdstegning, og der foreligger *Garantierklæring fra vedkommende Entreprenør* vedrørende Arbejdets Udførelse, udbetales Laanet.

Medens Raastofkommissionen lagde megen Vægt paa ved Lovens Gennemførelse at etablere et Samarbejde med *sagkyndige* fra Husmands- og Landboforeninger, fandt man det ikke nødvendigt at have Grundforbedringsudvalgene med i dette Arbejde. Efter Ministeriets Opfattelse vilde det dog være rettest ikke at unddrage Grundforbedringsudvalgene disse Sager, og Regeringsforslaget indeholdt derfor dels en § 5, hvorefter de provinsielle Husmands- og Landboforeninger i Forening skulde vælge en sagkyndig for hver Amtsraadskreds til at kontrolere de heromhandlede Foranstaltningers Udførelse, dels en § 6, hvorefter Andragende om Laan skulde indsendes til Grundforbedringsudvalget, som videresendte det til Ministeriet bilagt bl. a. en Udtalelse over Anlægget fra den sagkyndige, hvem det ogsaa var overdraget at efterse Arbejdets forsvarlige Udførelse. I Folketinget blev §§ 5 og 6 sammendraget og omformet som ovenfor angivet, idet Udvalget fandt det mest naturligt at henvise den enkelte Landmand til den *Landbrugskonsulent*, som han i Henhold til sit Medlemsskab har Ret til at benytte, og som i mange Tilfælde kender Landmanden og hans Driftsform.

§§ 6 og 7, om Vederlaget for Sagernes Behandling og om Ret til Udpantning for Afdrag paa Laanene, svarer til §§ 5 og 6 i Loven om Foranstaltninger vedrørende Staldhygiejne og Opbevaring af Gødning. Endvidere svarer § 9, om Tilvejebringelse af Udlaansmidler ved Udstedelse af Statsobligationer, til nævnte Lovs § 8. (Aarbog 1938—39, Side 201).

Endelig stemmer § 8, om *Arbejdskraften* ved disse Arbejder m. v., med § 7 i Loven om Staldhygiejne. Den har følgende Ordlyd:

Hvor Omkostningerne andrager 800 Kr. eller derover, bør der til de omhandlede Arbejder saa vidt muligt antages Arbejdere, der er *arbejdsløse*, og som oppebærer Understøttelse af Arbejdsløshedskasser eller af det offentlige. *Fortrinsvis* skal *Familieforsørgere* og saadanne, som har *forsikret sig mod Arbejdsløshed*, komme i Betragtning.

Lige med nævnte Arbejdere kan — efter nærmere af Landbrugsministeren fastsatte Regler — stilles Arbejdere, som ved Antagelsen var beskæftiget ved andre af nærværende Lov omfattede Arbejder eller ved Grundforbedringsarbejder og Arbejder med Foranstaltninger vedrørende Staldhygiejne og Opbevaring af Gødning.

Disse Bestemmelser var kun anbefalet optaget i Loven af

I af Raastofkommissionens 12 Medlemmer, men indsattes i Regeringens Forslag. Venstres, Det konservative Folkeparti og Bondepartiets Medlemmer af Folketingets Udvalg nærede den Opfattelse, at baade det i Paragraffen fastsatte Skel mellem de enkelte Landmænd med Hensyn til Betingelsen for at opnaa Laan og det indførte Arbejdsprivilegium var ubetimeligt og Lovforslagets Formaal uvedkommende, hvorfor man foreslog Paragraffen udeladt. Den opretholdtes imidlertid med 47 Stemmer mod 28 (3 stemte hverken for eller imod). I Landstinget stillede Venstre og Bondepartiet samme Ændringsforslag, men ogsaa her blev § 8 vedtaget (med 28 Stemmer mod 10; 8 undlod at stemme).

Loven gælder ikke for Færøerne.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 67 Stemmer mod 2 (9 stemte hverken for eller imod). For Lovforslaget stemte foruden Regeringspartierne Det konservative Folkeparti og Bondepartiet uanset Opretholdelsen af § 8. Derimod bevirkede denne Bestemmelse, at Venstre undlod at stemme. Imod stemte Retsforbundet med den Motivering, at Lovforslaget ikke var meget betydningsfuldt, ikke løste Ensilerings-spørgsmaalet og tilmed var principielt forkasteligt. — I Landstinget skete Vedtagelsen med 36 Stemmer uden Modstemmer (6 stemte hverken for eller imod).

49. Lov om Ændring af Lov Nr. 33 af 26. Februar 1937 om Grundforbedring. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4657. — C. Sp. 515 og 535].

Fremsat i *Folketinget* $10/4$ (F. Sp. 3946). 1. Beh. $11/4$ (F. Sp. 3971). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Christen Andersen, Hinrichsen, Jensen [Lillering] [Formand], Levinsen, M. K. Sørensen, Sørensen [Sejlfjord], P. D. Jensen [Sekretær], Steen, Nørskov, Marius Jensen, Edvard Sørensen, Grønning, Victor Larsen og Valdemar Thomsen). Betænkning (B. Sp. 597) afgivet $12/4$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $12/4$ (F. Sp. 3997). 3. Beh. $12/4$ (F. Sp. 4005). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1544). 2. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1558). 3. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1561). *Loven stadfæstet 13. April 1940*. (Lov-Tid. Nr. 176). Traadt i Kraft straks.

1. Under Hensyn til Ønskeligheden af at forøge den hjemlige Produktion og formindske Arbejdsløsheden giver

den stedfundne Lovændring Hjemmel til større Tilskud til Grundforbedring, idet Stigningen i Udgifterne truede med at bringe dette Arbejde til Standsning. Medens *Statens Tilskud* til Grundforbedringsarbejder hidtil har været begrænset til $\frac{1}{3}$ af *Arbejdslønnen* og $\frac{1}{3}$ af Udgifterne til Indkøb af *Drænrør*, er Tilskuddet nu i begge Henseender forhøjet til *Halvdelen*.

Tilskudsforhøjelsen finder ikke alene Anvendelse paa nye Grundforbedringsarbejder, men ogsaa paa Grundforbedringsarbejder, som er paabegyndt *efter 1. Januar 1940*, og som endnu ikke er afsluttede.

2. Som Følge af den stærke Stigning i Produktionsudgifterne for *Drænrør* har man dernæst anset det for hensigtsmæssigt at fastslaa, at der kun ydes Tilskud, naar Prisen ikke overstiger den, der er beregnet i det af *Grundforbedringsudvalget* godkendte Overslag. (Hidtil fastsattes Prisgrænsen paa Grundlag af Aftaler mellem Ministeriet og Rørfabrikkerne).

3. Med Hensyn til *Laan til Regulering af offentlige Vandløb* indeholder Loven endelig den Tilføjelse, at Grundforbedringsudvalget kan godkende, at *Løbetiden forlænges* fra 13 til 20 Aar, hvoraf 3 Aar er afdragsfri, paa Betingelse af, at Amtsraadet paatager sig at føre Tilsyn med, at Vandløbet bevares i den ved Reguleringen tilvejebragte Tilstand.

I Anledning af en Henstilling fra Bondepartiets Ordfører, *Valdemar Thomsen*, drøftede Folketingets Udvalg Spørgsmaalet om det ønskelige i, at Landbrugere, der allerede havde paabegyndt, men endnu ikke afsluttet Grundforbedringsarbejder, kunde opnaa det i Lovforslaget omhandlede 50 pCt.s Tilskud, og ved 2. Behandling vedtoges et af Ministeren stillet og af hele Udvalget tiltraadt Ændringsforslag om at tilføje den ovenfor under 1, Stk. 2, omtalte Bestemmelse. Med denne Ændring vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

---

50. Lov om Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 136 af 1. Juni 1929 om Begunstigelser for Mergelselskaber og Lovene Nr. 98 af 31. Marts 1930 og Nr. 74 af 23. Marts 1932 om Tillæg til nævnte Lov. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 3037. — C. Sp. 253 og 281].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{2}{2}$ (L. Sp. 794). 1. Beh. $\frac{9}{2}$ (L. Sp. 861). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Hansen, Grove, A. P. Hansen, Severin Hansen, Jensen-Aale, Kr. Johansen [Formand], Offersen, Gudiksen, Martin Sørensen [Peterslund] [Sekretær], Jens Høyer, Nielsen Mann, K. Pedersen, J. R. Poulsen, P. A. Poulsen [Stenderup] og J. S. Foget). Betænkning (B. Sp. 353) afgivet $\frac{21}{2}$. (Ordfører: Hans Hansen). 2. Beh. $\frac{28}{2}$ (L. Sp. 954). 3. Beh. $\frac{28}{2}$ (L. Sp. 970). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2954). 2. Beh. $\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3050). 3. Beh. $\frac{12}{3}$ (F. Sp. 3195). *Loven stadfæstet 29. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 110).

Loven imødekommer et Andragende, som Regeringen havde modtaget fra Foreningen *De danske Mergelselskaber* om Ændring af Loven af 1. Juni 1929 om Begunstigelser for Mergelselskaber i Overensstemmelse med de siden Lovens Vedtagelse indhøstede Erfaringer.

Paa de fleste Punkter drejer det sig om Smaaændringer, af hvilke kun nogle faa skal omtales her, men Loven indeholder tillige et Par Bestemmelser af mere principiel Karakter, som findes i §§ 2 og 3.

Efter hvad der er oplyst af Det danske Hedeselskab og Foreningen *De danske Mergelselskaber*, har det flere Gange vist sig vanskeligt for Landbrugere, som agter at benytte Loven om Begunstigelser for Mergelselskaber, at faa *Adgang til at undersøge og eventuelt udnytte lokale Mergellejer*, idet der f. Eks. er lagt Beslag paa vedkommende Mergelleje ved en Kontrakt, der forbeholder en Entreprenør en Udnyttelsesret, som han enten først efter en Aarrækkes Forløb eller overhovedet ikke benytter. For i højere Grad at sikre Landbrugerne Mulighed for at benytte Loven gives der i den nye Lovs § 2 Adgang til Opnaaelse af en kortvarig Ret til *Undersøgelse* af Mergellejer, saa at der kan faas tilstrækkeligt Kendskab til Mergelens Kalkindhold, Mængde og Tilgængelighed m. m. Der skal ydes fuld Erstatning for saadan Brug af Lejet og til dette førende Vej.

§ 2 har følgende Ordlyd:

»Andelsselskaber, hvis Medlemmer er Forbrugere af Mergel (Jordbrugskalk), saavel som Bestyrelsen for Foreningen *De danske Mergelselskaber* kan forelægge en Landvæsenskom-

mission en af Erklæring fra en dertil godkendt, sagkyndig Institution eller Person . . . ledsaget Plan om Undersøgelse af et Mergelleje. Landvæsenskommissionen undersøger og bedømmer Planen, jfr. § 4, Stk. 1, 1. Pkt., i Lov Nr. 136 af 1. Juni 1929. For saa vidt Kommissionen herefter anser Planen for forsvarlig, afsiger den Kendelse herom. Ved Kendelsen indrømmes der Selskabet eller Foreningen Ret til at fordre Mergellejet *afstaaet til midlertidig Brug til Undersøgelse og Vejret* ad private Veje eller Arealer til Mergellejet. Denne Ret kan kun indrømmes Selskabet eller Foreningen for et Tidsrum af højst 4 Maaneder og kun mod fuld Erstatning, jfr. § 7 i Lov Nr. 136 af 1. Juni 1929.«

§ 3 føjer til de i 1929-Lovens § 1 nævnte Begunstigelser, som skal kunne bevilges Mergelselskaber, følgende Beføjelse:

»Ret til at fordre *Mergellejer* og (eller) andre *Arealer til Aflæsningspladser* for Mergel (Jordbrugskalk) samt dertil førende private *Veje* eller Arealer til Anlæg af *Veje afstaaet til midlertidig Brug*. Denne Ret kan dog kun indrømmes for et Tidsrum af højst 10 Aar for Afstaaelse af Mergellejer og Veje (Vejarealer) til disse og højst 5 Aar for Afstaaelse til Aflæsningspladser og dertil førende Veje (Vejarealer).«

Blandt Lovens *øvrige* Bestemmelser skal nævnes § 10, hvorefter *Kendelser* i Henhold til de nye Regler i § 3 vil kunne *indankes for Overlandvæsenskommissionen*. (Det samme gælder derimod ikke med Hensyn til *Kendelser* angaaende den i § 2 omhandlede, mindre omfattende og ganske kortvarige Ret). Endvidere § 11, hvori bl. a. er optaget en Bestemmelse om, at *Udpantning* for Merglingsbidrag fra den enkelte Ejendom i Almindelighed skal *foretages af Sognefogeden*, naar Beløbet ikke overstiger 500 Kr.

Det af Landbrugsministeren fremsatte Lovforslag, der gennemførtes uændret, blev i Landstinget gjort til Genstand for en kort Udvalgsbehandling. Spørgsmaalet om, hvorvidt der havde været fremført Anker over Afstaaelse af Mergellejer, blev her drøftet, og det oplystes, at der, saa vidt bekendt, ikke havde foreligget nogen saadan Anke.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

51. Lov om Tillæg til Lov Nr. 73 af 23. Marts 1932 om Midler til Bekæmpelse af Plantesygdomme m. m. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2381. — C. Sp. 63 og 109].

Fremsat i *Folketinget* $1^8/_{10}$ (F. Sp. 160). 1. Beh. $2^8/_{10}$ (F. Sp. 521). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen [Lillering], Hauberg, J. P. Jensen, Jensen [Horsebæk], M. F. Mortensen [Formand], Carl Petersen, Sørensen [Sejlfjord], P. D. Jensen [Sekretær], Steen, Nørskov, Hans Pinstrup, Øllgaard, Falk-Jensen, Victor Larsen og A. C. D. Petersen). Betænkning) B. Sp. 57) afgivet $2^4/_{11}$. (Ordfører: Jensen [Lillering]). 2. Beh. $3^0/_{11}$ (F. Sp. 1373). 3. Beh. $5/_{12}$ (F. Sp. 1529). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $8/_{12}$ (L. Sp. 374). 2. Beh. $1^3/_{12}$ (L. Sp. 393). 3. Beh. $1^5/_{12}$ (L. Sp. 427). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 447).

Dette Lovtillæg vedrører 2 Punkter i Loven af 23. Marts 1932:

1. Anmeldelse om Tilvirkning, Indførsel og Udførsel af Bekæmpelsesmidler har hidtil skullet ske til Politiet, som sendte de modtagne Anmeldelser videre til Statens plantepatologiske Forsøg (Kemikaliekontrollen). Fremtidig sendes Anmeldelsen *direkte* til Kemikaliekontrollen, og samtidig gives Meddelelse om Præparatets Navn samt de i Lovens § 3 a—e nævnte Oplysninger.

2. Medens de af Statens Forsøgsvirksomhed godkendte Frugttræ-Karbolineer har skullet sælges i ubrudt Originalpakning, har samme Krav hidtil ikke været stillet med Hensyn til ikke-anerkendte Karbolineer. Da det imidlertid ved Kontrolindkøb har vist sig, at Præparatets Holdbarhed og Virkning i høj Grad forringes ved Udstykning i Detailhandelen, er der nu givet Landbrugsministeren Bemyndigelse til efter Forhandling med Statens Planteavlsudvalg at bestemme, at »visse Bekæmpelsesmidler kun maa sælges i *den ubrudte Originalpakning*, i hvilken Varen er modtaget fra Fabrikant eller Importør«.

Under Behandlingen i Folketinget foretoges efter Indstilling af Ministeren og hele Udvalget et Par Ændringer i Lovforslaget — navnlig tilføjedes den under 2. nævnte Bestemmelse om Forhandling med Statens Planteavlsudvalg, inden Afgørelse træffes —, og i den saaledes ændrede Skikkelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

52. Lov om Tillæg til Lov af 13. April 1938 (Nr. 135—1939) om Handel med Foder- og Gødningsstoffer samt Grundforbedringsmidler. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2377. — C. Sp. 247 og 1245].

Fremsat i *Folketinget* $18/10$ (F. Sp. 160). 1. Beh. $29/10$ (F. Sp. 510). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Jensen [Lillering], Hauberg, J. P. Jensen, Jensen [Horsebæk] [Formand], M. F. Mortensen, Carl Petersen, Sørensen [Sejlfjord], P. D. Jensen [Sekretær], Steen, Laurits Pedersen, Løje, Jørgen Gram, Grønning, Schultz Petersen og Jens Thomsen). Betænkning (B. Sp. 301) afgivet $1/2$. (Ordfører: Jensen [Lillering]). 2. Beh. $9/2$ (F. Sp. 2456). 3. Beh. $23/2$ (F. Sp. 2811). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $1/3$ (L. Sp. 980). 2. Beh. $6/3$ (L. Sp. 998). Behandlingen standset og Lovforslaget henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Hansen, A. P. Hansen [Formand], Hvid, Kr. Johansen, M. P. Madsen, Offersen, P. C. Petersen, Fr. Kristiansen, Martin Sørensen [Peterslund] [Sekretær], Jens Høyer, Jøsen Christensen, Nielsen Mann, Korsgaard, Krarup og Lange). Betænkning (B. Sp. 1099) afgivet $24/5$. (Ordfører: Hans Hansen). Fortsættelse af 2. Beh. $29/5$ (L. Sp. 1833). 3. Beh. $29/5$ (L. Sp. 1861). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 288). Traadt i Kraft straks.

Paa Grundlag af de Erfaringer, man har indhøstet, siden Loven af 13. April 1938 traadte i Kraft 3. Juli 1939, er Loven blevet ændret paa følgende Punkter:

1. For at gøre det mere forstaaeligt for Køberen, hvad Foderstoffer og Foderblandinger virkelig indeholder af Vitaminer, er det paabudt, at for saa vidt Foderstoffer eller Foderblandinger direkte eller indirekte betegnes som indeholdende *Vitaminer*, skal disses Art og Mængde angives *pr. Gram* af Stoffet.

2. Da man hidtil har savnet Hjemmel til at forhindre *Reklamer*ing, der er egnet til at bibringe Køberen det fejlagtige Indtryk, at et Firmas Fabrikation af Foderstoffer er statskontrolleret og underkastet et Tilsyn af Staten, hvorved der ydes Køberen en særlig Garanti eller Beskyttelse, er § 14, Stk. 1, blevet ændret, og det bestemmes nu, at Regninger, Slutsedler, Prislister, Indlægssedler, Cirkulærer, Avertissemen-

ter, Reklamer o. lign. vedrørende de i Loven omhandlede Stoffer *ikke* maa indeholde *Omtale*, direkte eller indirekte, *af* det i § 17 omhandlede *Tilsyn* saa lidt som urigtige Angivelser om de udbudte Varers Indhold og Beskaffenhed, især ikke saadanne Angivelser, som tilsigter at tillægge en Vare større Brugsværdi, end den har, og at der *ikke* under nogen Form maa *henvises til* de i § 15 omhandlede *autoriserede Laboratorier*, medmindre det sker under Angivelse af det paagældende Laboratoriums Navn.

3. Til Fremme af *Kontrollen med Affaldsprodukter*, der ikke maa sælges som Foderstoffer, er det paalagt enhver, der indfører, fremstiller, behandler eller sælger Affaldsprodukter af Havre eller Byg, fremkommet ved Mel- eller Grynfabrikation, at føre en *autoriseret Bog* over disse Varer, der paa Forlangende skal forelægges det i Lovens § 17 omhandlede Tilsyn. I Bogen skal Størrelsen af alle ind- og udgaaede Partier af de omhandlede Varer indføres tillige med Navn og fuldstændig Adresse paa samtlige Aftagere med Angivelse af, hvor meget hver enkelt af disse har aftaget af hvert Vareparti. Ministeren kan udvide dette Paabud til ogsaa at omfatte andre til Opfodring anvendelige Stoffer, naar han skønner dette paakrævet.

4. Der er tilvejebragt Mulighed for, at den *Afgift*, som skal betales af de kontrolerede Virksomheder, svares efter *Virksomhedernes Omsætning* gennem følgende Tilføjelse til Lovens § 17, Stk. 3: »Ministeren kan af de paagældende forlange, at de paa Tro og Love meddeler Tilsynet saadanne *Oplysninger om Størrelsen af deres Omsætning* som Fabrikanter og/eller Importører af de i Loven omhandlede Varer, at deres Andel i de nævnte Udgifter eventuelt kan fastsættes paa Basis heraf. De til Dækning af Udgifterne paalagte Afgifter vil i Tilfælde af manglende Betaling kunne inddrives ved *Udpantning*.«

Det af Landbrugsministeren fremsatte Lovforslag omfattede kun to Paragraffer. § 1 skyldtes Hensynet til Muligheden af, at der kunde opstaa nogen Knaphed paa Foderstoffer, og gav Ministeren Bemyndigelse til paa nærmere fastsatte Betingelser i Tiden indtil 31. Marts 1941 at tillade Anvendelsen af *Kløveravner* og lignende Stoffer, der ikke er helt uden Foderværdi, som Bestanddel af Foderblandinger. § 2

indeholdt det foran under Nr. 2 omtalte *Forbud mod* i Tryksager vedrørende de i Loven omhandlede Stoffer *at omtale* det i § 17 nævnte *Tilsyn*.

Folketingets Udvalg mente ikke at kunne tiltræde § 1, efter at Landboforeningerne og Husmandsforeningerne havde advaret derimod og Landøkonomisk Forsøgslaboratorium (kemisk Afdeling) i den Anledning havde udtalt, at man uden Sorg vilde se Forslaget om Kløveravners Anvendelse strande. § 1 blev derfor udeladt. Paa den anden Side foreslog Folketingsudvalget og Ministeren ved 2. Behandling at indsætte Bestemmelsen om *Vitaminbetegnelse* (Nr. 1), *Forbudet mod* i Tryksager *at henviser til de autoriserede Laboratorier* (Nr. 2 i Slutningen) og Hjemmelen til *Udpantning* for Afgifter (Nr. 4, sidste Punktum). De paagældende Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning. Da Udvalget imidlertid ikke ved Betænkningens Afgivelse havde tilendebragt sine Overvejelser vedrørende Spørgsmaalene om Foderstofkontrol og Grundlaget for Tilsynsudgifternes Fordeling, genoptoges Forhandlingerne mellem 2. og 3. Behandling, og Resultatet heraf blev Tilføjelserne om *Bogføring* (Nr. 3) og om *Afgiftsbetaling efter Omsættningens Størrelse* (Nr. 4). Ogsaa disse Ændringer foretoges uden Afstemning.

Lovforslaget med de foretagne Ændringer vedtoges af Folketinget enstemmigt med 88 Stemmer.

Ved Sagens 2. Behandling i *Landstinget* anmodede Nielsen Mann (V.) og Lange (K. F.) om forskellige Oplysninger, og Lovforslaget henvistes derfor til Udvalgsbehandling. Udvalget modtog Deputationer og havde Samraad med Ministeren, ligesom det indhentede Udtalelser fra Landøkonomisk Forsøgslaboratorium (kemisk Afdeling) og Statens Planteavlslaboratorium.

I Betænkningen indstillede et Flertal, bestaaende af Regeringspartierne og Venstre, Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, men *Venstres* Medlemmer ledsagede denne Indstilling med en Sær-Betænkning. Man udtalte her, at Lovforslaget maatte anses for lidet paakrævet, men paa den anden Side ikke direkte skadevoldende, og da Ministeren tillagde det nogen Betydning, var Mindretallet villigt til at medvirke ved dets Gennemførelse. — Hvad angaar de Spørgsmaal om *Tilsynet* med de i Loven omhandlede Varer, som Udvalget havde beskæftiget sig med, fandt Mindretallet ikke de fremskaffede Oplysninger tilfredsstillende, hverken med Hensyn til en eventuel Sammenblanding af den frivillige Kontrol, som nogle Firmaer lader udføre af Statens Foderstofkontrol, og det i Loven omhandlede Tilsyn af samme Organ, eller de ret rigoristiske Krav, der af Tilsynet var stillet til en Række

Virksomheder, som fremstiller Grundforbedringsmidler, ligesom man ansaa den dobbelte Afgift, der er paalagt selv mindre Virksomheder, for ret urimelig. Mindretallet henvendte derfor til Ministeren, at det fremtidige Tilsyn udøves paa en Maade, som, »baade hvad angaar Bekostning og Gene, tager det videst mulige Hensyn til de Virksomheder, der kontrolleres, for saa vidt Lovens Hovedformaal — en Beskyttelse af Forbrugerne mod urigtig Varebetegnelse — iagttages«, idet enhver unødvendig Fordyrelse baade af Hensyn til Virksomheden og Forbrugerne burde undgaaes.

Det konservative Folkepartis Udvalgsmedlemmer var i alt væsentligt enige med Venstre i de nys anførte Bemærkninger. Mindretallet stillede desuden et *Ændringsforslag*, der gik ud paa at *udelukke Benyttelse af Betegnelsen statskontrolleret* ved Salg af Foderblandinger, da denne Betegnelse formentes at være mindst lige saa vildledende som den igennem Lovforslaget forbudte Henviisning til, at de solgte Varer er underkastet det i Lovens § 17 nævnte Tilsyn.

Landbrugsministeren vendte sig imod de fremsatte Mindretalsudtalelser, idet han gjorde gældende, at man formentlig ikke behøvede at nære Frygt for en uretmæssig Sammenblanding af frivillig Kontrol og Statstilsynet, at der maatte stilles saadanne Krav til Virksomhederne, at Forbrugerne sikres mod at blive ført bag Lyset, og at den dobbelte Afgift hang sammen med, at de paagældende fremstiller baade Foderstoffer og Gødningsstoffer. Over for det stillede *Ændringsforslag* hævdede Ministeren, at der var stor Forskel paa Tilsyn med Lovens Overholdelse og Kontrol med de fremstillede og solgte Varer, og at et Forbud mod at reklamere med Statskontrollen maatte ledsages af et Forbud med at reklamere med den private Kontrol, hvad der atter vilde betyde, at den frivillige Kontrol ophørte. — *Ændringsforslaget* forkastedes med 30 Stemmer mod 11 (8 undlod at stemme).

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget i Folketingets Affattelse enstemmigt med 51 Stemmer.

53. Lov om Udførsel af Landbrugsprodukter. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2373. — C. Sp. 59 og 165].

Fremsat i *Folketinget* ^{18/10} (F. Sp. 159). 1. Beh. ^{28/10} (F. Sp. 504). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (M. F. Mortensen, Christen Andersen [Formand], Hinrichsen, Jensen

[Lillering], Jensen [Horsebæk], Anton Simonsen, Sørensen [Sejfflod], Rasmussen [Gylling], P. D. Jensen [Sekretær], Laurits Pedersen, Løje, Marius Jensen, Schultz Petersen, Petersen [Røj] og Svend Nielsen). Betænkning (B. Sp. 55) afgivet $24/_{11}$. (Ordfører: M. F. Mortensen). 2. Beh. $30/_{11}$ (F. Sp. 1371). 3. Beh. $5/_{12}$ (F. Sp. 1521). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $8/_{12}$ (L. Sp. 364). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Albert Andersen, J. S. Foget, Gudiksen, Jepsen Christensen, Henrik Jensen, Jensen-Aale, H. P. Johansen, Kr. Johansen [Formand], Oluf Johansen [Sekretær], Korsgaard, Jørgen Møller, Offersen, P. C. Petersen, J. R. Poulsen og Rahbek). Betænkning (B. Sp. 113) afgivet $14/_{12}$. (Ordfører: P. C. Petersen). 2. Beh. $19/_{12}$ (L. Sp. 516). 3. Beh. $20/_{12}$ (L. Sp. 595). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 444).

Loven danner en Fortsættelse af en Række Love, der er fremkaldt af Nødvendigheden af at kunne regulere Udførselen af forskellige Landbrugsprodukter som Følge af de i en Række fremmede Lande gennemførte Kontingenteringsbestemmelser. Den første Lov om dette Emne var af 23. December 1932, den sidste af 21. December 1938 med Gyldighed til Udgangen af 1940.

Under Hensyn til den foreliggende Situation med de ændrede Afsætningsforhold ansaa Regeringen det for nødvendigt at kunne give de af Ministeren i Henhold til Loven nedsatte Udvalg udvidet Beføjelse med Hensyn til *Centralisering af Udførselen og Anvendelse af de under Udvalgenes Virksomhed tilvejebragte Beløb*, og denne Opfattelse har fundet Udtryk i Tilføjelsen af sidste Sætning i § 1, Stk. 1, og af Stk. 2 i samme Paragraf (se ndfr.). Som Følge af Husmandsforeningernes Udtreden af Landbrugsraadet kræves dernæst Tilslutning ikke blot af Landbrugsraadet, men ogsaa af *De samvirkende danske Husmandsforeninger* til Udøvelsen af de Ministeren i § 1, Stk. 1 og 2, tillagte Beføjelser, ligesom Husmandsforeningerne skal give Tilslutning til Anvendelsen af Bødefondens Midler.

Hovedbestemmelserne i Lovens § 1 fremtræder derefter i følgende Skikkelse:

»1. Ministeren for Landbrug og Fiskeri kan med Tilslutning af Landbrugsraadet og De samvirkende danske Husmandsforeninger paabyde, at Udførsel her fra Landet af

Landbrugsprodukter kun maa finde Sted under Iagttagelse af de Forskrifter, han maatte fastsætte, herunder Opkrævning af de i saa Henseende fornødne Afgifter, samt at Udførselen kun maa foregaa gennem dertil af Ministeren nedsatte Udvalg.

2. Ministeren kan med Tilslutning af Landbrugsraadet og De samvirkende danske Husmandsforeninger meddele Tilslutning til, at de af ham til Regulering af Udførselen af de paagældende Landbrugsprodukter nedsatte Udvalg anvender de gennem Afgifter eller paa anden Maade under deres Virksomhed tilvejebragte Beløb til Formaal, der staaar i Forbindelse med Reguleringen af Udførselen af de paagældende Landbrugsprodukter, og som skønnes at være til Gavn for vedkommende Produktionsgren.

3. For saa vidt Forarbejdning og Afsætning af Landbrugsprodukter, f. Eks. Kød- og Mælkekonserves, maatte ske igennem private industrielle Virksomheder, kan de i Loven omhandlede Foranstaltninger kun træffes efter forudgaaende Forhandling med Industriraadet.«

Efter Forslag af Ministeren og Folketingets Udvalg indsattes i Stk. 3 Ordene »Foranstaltninger kun træffes« i Stedet for »Forskrifter kun fastsættes«.

Den foran omtalte Ændring, der kræver *Husmandsforeningernes* Tilslutning ved Siden af Landbrugsraadets, blev foretaget ved 3. Behandling i Folketinget. Ogsaa her var Ministeren og Udvalget Forslagsstillere.*) *Jens Thomsen* (B.) fraraadede derimod denne Ændring som egnet til at sætte Splid mellem smaa og større Landbrugere. Da Ændringen vedtoges (med 79 Stemmer mod 2), og Bondepartiet ikke fandt Landbrugets officielle Repræsentation over for Lovgivningsmagten fyldestgørende i den foreliggende Form, undlod dets Medlemmer at stemme ved Afstemningen over Lovforslaget. Dette vedtoges med 81 Stemmer uden Modstemmer; 6 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I Landstinget blev Spørgsmaalet om Landbrugets Repræsentation paa ny taget op, og et Mindretal, bestaaende af *J. S. Fogel* (B.), *Korsgaard* (K. F.) og *J. R. Poulsen* (K. F.) foreslog her, at der foruden af Landbrugsraadet og Husmandsforeningerne skulde gives Tilslutning af *Erhvervsudvalget* for Mejerier, Slagterier, L. S. m. fl. til de i § 1, Stk. 1 og 2,

*) Svend Nielsen (B.) var ved Sygdom forhindret i at deltage i Udvalgsarbejdet.

omhandlede Beslutninger. Ændringsforslaget var fremkaldt af en Henvendelse fra Erhvervsudvalget, hvori det hedder, at »Erhvervsudvalget som Medlemmer har 66 pCt. af samtlige Andelsmejerier og 84 pCt. af samtlige Andelsslagterier, som derved har givet til Kende, at de ønsker vort Standpunkt hørt, samt Landbrugernes Sammenslutning (ca. 40 000 Landmænd) og Danske Landbrugeres Kødforsyning (Landbrugets største Kreatursalgsorganisation), hvilke 2 sidstnævnte Organisationer ikke er repræsenterede hverken i Landbrugsraadet eller Husmandsforeningerne«. — *Landbrugsministeren* anbefalede at stemme imod dette Ændringsforslag, idet han henviste til, at samtlige Andelsmejerier og -slagterier er Medlemmer af Landbrugsraadet og derigennem faar Indflydelse paa de heromhandlede Afgørelser, og at der ikke var Grund til at give en Del af de samme Mejerier og Slagterier, der er Medlemmer af en anden Organisation, dobbelt Repræsentation. Ogsaa *Hauch* (V.) tilraadede at stemme imod med den Motivering, at Mejerierne er udmærket repræsenteret i Landbrugsraadet og har en Organisation, som er opbygget fra neden opefter som en Centralorganisation. »Saa længe Mejerierne har en saadan Centralorganisation og ønsker at være repræsenteret af deres Centralorganisation, er det naturligt, at vi henholder os til den.« — Ændringsforslaget forkastedes med 56 Stemmer mod 13.

Jefsen Christensen (V.) havde under de herskende Udførelsvilkaar for danske Landbrugsprodukter ikke noget imod Lovforslagets almindelige Bestemmelser, for saa vidt som disse var i Overensstemmelse med hidtil gældende Lov, men han maatte være imod den stærkt udvidede Beføjelse, som gives Ministeren og de i Forslaget nævnte Faktorer til at anvende Producenternes Penge til Formaal, hvis Godkendelse den enkelte Leverandør ingen Indflydelse har paa. *Jefsen Christensen* kunde derfor ikke stemme for Lovforslaget.

Forslagets Vedtagelse i Landstinget skete med 64 Stemmer; ingen stemte imod.

---

54. Lov om Krigsforsikring af Skove og Plantager. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4937. — C. Sp. 1297 og 1319].

Fremsat i *Folketinget* ²⁵/₆ (F. Sp. 4746). 1. Beh. ²⁶/₆ (F. Sp. 4760). 2. Beh. ²⁷/₆ (F. Sp. 4789). 3. Beh. ²⁷/₆ (F. Sp. 4799). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁸/₆ (L. Sp. 1948). 2. Beh. ²⁸/₆ (L. Sp. 1973). 3. Beh. ²⁸/₆ (L. Sp. 1977). *Loven stadfæstet 1. Juli 1940.* (Lov-Tid. Nr. 356). Traadt i Kraft straks.

Under Behandlingen i Rigsdagen af Forslag til Lov om Krigsforsikring af Landbrugets Løsøre henstillede Folketingets Udvalg om Sagen, at Spørgsmaalet om Krigsforsikring af Skove søgtes løst ved Samarbejde mellem Staten og de private Skovejere.

I Henhold hertil nedsatte Landbrugsministeriet et *Udvalg* bestaaende af Professor, Dr. jur. K. Sindballe, Formand, Direktør for Det danske Hedeselskab C. E. Flensborg, Kontorchef i Landbrugsministeriet S. Kinch, Skovrider i Direktoratet for Statsskovbruget E. Bentzen, og som Repræsentanter for Dansk Skovforening Professor Carl Mar. Møller og Kontorchef O. Bondo.

Dette Udvalg udarbejdede et Lovforslag, der var opbygget efter de samme Linier som de øvrige Krigsforsikringslove, dog med de Ændringer, som følger af, at Skovenes Bevoksninger normalt ikke er forsikrede, saa at Krigsforsikringen ikke kan knyttes til anden Forsikring.

Det var inden for Udvalget Genstand for nøje Overvejelse, om Krigsforsikringspræmien burde *gradueres* efter den forsikrede Bevoksnings Art, idet Risikoen for Brandskade er større for rene Naaletræsbevoksninger end for Løvskeve og blandede Bevoksninger. Heroverfor fremhævede Udvalgets Flertal imidlertid, at det ikke paa Forhaand er muligt at danne sig et paalideligt Skøn over, hvilke Bevoksninger der vil blive udsat for størst Risiko, og at en Graduering af Præmien vilde gøre Lovens Administration uforholdsmæssig bekostelig. Man har da ogsaa i samtlige tidligere Krigsforsikringslove set bort fra en Graduering af Præmien.

Det af Udvalget udarbejdede Lovforslag fremsattes af Landbrugsministeren i uændret Skikkelse og undergik heller ikke paa Rigsdagen nogen Ændring, idet baade Folketinget og Landstinget gennemførte det uden Udvalgsbehandling og med enstemmig Tilslutning fra alle Sider.

Loven har følgende Hovedindhold:

Forsikringens Omfang (§§ 1—4).

Ved Loven stiftes et *gensidigt Forsikringsforbund*, Krigsforsikringen af Skove og Plantager, hvori er forsikret enhver her i Landet beliggende Skov eller Plantage, men derimod ikke offentlige eller private Parkanlæg. Om en Beplantning eller Bevoksning skal anses som Skov eller Plantage, afgøres i Tvivlstilfælde af Landbrugsministeren.

Forsikringen *angaar* Beskadigelse eller Tab af Beplantning eller Bevoksning som Følge af Krigen, og Reglerne

svarer i det væsentlige til, hvad der er fastsat i de øvrige Krigsforsikringslove. Den enkelte *skadelidende bærer selv* Skaden inden for 5 pCt. af Værdien før Skaden. For Skader *under 200 Kr.* ydes ingen Erstatning.

Erstatninger og Forsikringsbidrag (§§ 5—11).

Opgørelse af Skader foretages efter de ifølge Lov af 15. April 1930 om Forsikringsaftaler gældende Regler derom. Medfører en Skade *Fritagelse for Fredskovspligt*, kan deraf følgende Forhøjelse af Ejendommens Værdi tages i Betragtning i det Omfang, i hvilket det findes billigt. Skyldig Erstatning forrentes med 5 pCt. aarligt fra den Dag, da Skaden anmeldes.

Erstatninger med Renter og Forvaltningsudgifter udredes af *Forsikringsbidrag* fra Medlemmer af Forsikringsforbundet. Ethvert Medlem svarer Forsikringsbidrag i Forhold til det Beløb, hvormed Værdien af hans af Forsikringen omfattede beplantede eller bevoksede Areal ifølge Angivelse af Vurderingsmyndighederne indgaar i Ejendommens *Ejendoms-skyldværdi*, saaledes som denne er ansat ved Ejendommens sidste Vurdering til Ejendomsskyld inden Lovens Ikrafttræden. Dog paalignes intet Bidrag, hvis nævnte Beløb af Vurderingsmyndighederne skønnes ikke at overstige 1000 Kr.

Forsikringsbidraget kan *ikke overstige 5 pCt.* af det Beløb, efter hvilket vedkommendes Bidragspligt bestemmes. Medfører denne Begrænsning i Pligten til at betale Forsikringsbidrag, at fuld Dækning af Erstatninger med Renter ikke kan opnaas, nedsættes Kravene forholdsmæssigt.

Forsikringsbidrag betales efter Afslutningen af Krigstilstanden med *indtil 1/2 pCt. halvaarlig* af det Beløb, efter hvilket vedkommendes Bidragspligt bestemmes. De opkræves sammen med Statsskatter af fast Ejendom og forrentes og inddrives efter Reglerne for disse.

Betaling af *Erstatninger* finder ikke Sted før Afslutningen af Krigstilstanden.

Forvaltning af Forsikringen (§§ 12—17).

Naar Forholdene gør det paakrævet, nedsætter Landbrugsministeren et *Forvaltningsnævn* for Krigsforsikringsfor-

bundet til Varetagelse af dets Anliggender. Forvaltningsnævnet bestaar af en Formand, en Repræsentant for Statskovbruget og fire andre Medlemmer. Af disse sidste indstiller Dansk Skovforening to og Det danske Hedeselskab eet.

De til Fastsættelse af Forsikringsbidrag fornødne Værdioplysninger fremskaffes af Statens Ligningsdirektorat.

Skader *vurderes* af Vurderingsmænd, som er antaget af Forvaltningsnævnet. Finder Nævnet eller en erstatningsberettiget Vurderingen af en Skade urigtig, kan dennes Størelse begæres endeligt fastslaaet af *Skovnævnet*.

Særlige Bestemmelser (§§ 18—20).

Dette Krigsforsikringsforbund er ligesom de øvrige fritaget for at svare Indkomstskat, og Dokumenter vedrørende dets Virksomhed er stempelfri.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Det fremhæves i Bemærkningerne til Lovforslaget, at Forsikringen kun omfatter Tab og Beskadigelse af *Bevoksning* — Træer og Buske paa Roden —, derimod ikke Tab eller Beskadigelse af fældede Træer eller oparbejdede Effekter. Mod Skade paa sidstnævnte Genstande vil der kunne tegnes Brandforsikring, hvorved de tillige krigsforsikres, og man har derfor ikke fundet tilstrækkelig Anledning til at inddrage dem under Krigsforsikringen af Skove og Plantager.

Med Hensyn til Fastsættelsen af *Grundlaget for Opkrævningen af Bidrag* foreligger der den Vanskelighed, at de bevoksede Arealer ofte er vurderet sammen med anden Ejendom. Den nødvendige Udskillelse af Værdien af de bevoksede Arealer formenes dog uden større Vanskelighed at kunne foretages af Statens Ligningsdirektorat. For smaa tarvelige Bevoksnings Vedkommende vil en saadan Udskillelse og senere Præmieopkrævning blive uforholdsmæssig bekostelig. Ejere af Skove og Plantager, hvis Værdi ikke skønnes at overstige 1 000 Kr., bliver derfor Medlemmer af Forsikringsforbundet uden Bidrag.

Lovforslaget var kun Genstand for kortvarige Forhandlinger paa Rigsdagen. I Landstinget udtalte Landbrugsmi-
nisteren paa Foranledning af *Jepsen Christensen* (V.), at Jordens Værdi skulde medregnes ved Beregningen af Forsikringsbidragene, men at der ikke kunde faas Erstatning for Skade paa Skovarealernes Jord. Antagelig vilde dette dog være uden større praktisk Betydning. Over for *Lannung* (R. V.),

som havde paaapeget, at adskillige Strandplantager havde en høj Jordværdi i Forhold til Bevoksningens Værdi, ndtalte Ministeren, at man i saadanne Tilfælde vilde være rede til at foretage en saa forstaaende Fortolkning af Loven som muligt. Ministeren mente dog, at Ejerne af Bevoksninger, hvis Træbestand havde nogen Værdi, selv vilde være bedst tjent med ikke at blive holdt uden for Krigsforsikringen.

---

55. Lov om Fremskaffelse af indenlandske Brændselsmaterialer. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 3015. — C. Sp. 215 og 231].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{2}{2}$ (F. Sp. 2357). 1. Beh. $\frac{7}{2}$ (F. Sp. 2368). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Albinus Jensen, Holger Eriksen, Hauberg, Jensen [Horsebæk], Levinson [Formand], P. Mortensen, Viggo Nielsen, Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Peder Clausager, Sønderup, Christiani, Marius Jensen, Henning Hasle, Boeck-Hansen og Vesterager). Betænkning (B. Sp. 321) afgivet $\frac{7}{2}$. (Ordfører: Albinus Jensen). 2. Beh. $\frac{9}{2}$ (F. Sp. 2420). 3. Beh. $\frac{9}{2}$ (F. Sp. 2423). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{2}$ (L. Sp. 839). 2. Beh. $\frac{9}{2}$ (L. Sp. 859). 3. Beh. $\frac{9}{2}$ (L. Sp. 860). *Loven stadfæstet 26. Februar 1940.* (Lov-Tid. Nr. 60).

Loven bygger for en stor Del paa Lovbestemmelser, der gennemførtes under og i den første Tid efter Verdenskrigen. Den er udarbejdet paa Grundlag af en Indstilling fra Det erhvervsøkonomiske Raads Brændselsnævn og gaar i sine Hovedtræk ud paa følgende:

Der nedsættes ifølge §§ 1—2 af Landbrugsministeren et *Brændselsudvalg* paa 9 Medlemmer, som kan træffe Beslutning om, at der foretages: a) *Ekspropriation* af Arealer, hvorpaa findes *Brunkulslejer*, samt af *Brunkulsoplag*; b) *Ekspropriation*, saavel endelig som midlertidig, af det til Driften og Udnyttelsen af ovennævnte Arealer og Oplag fornødne Areal, derunder *Areal til Vej- og Sporforbindelse* samt *Læggeplads* for Brændslet.

Brændselsudvalget kan endvidere til Hjælp ved Fremskaffelse og Fremføring af Brunkul og Tørv ekspropriere hertil *Maskiner, Transportmateriel* og øvrigt *Driftsmateriel*, særlig

saadant, hvis Anvendelse for Tiden er indskrænket. Materiellet kan eksproprieres saavel til fuld Overtagelse som til midlertidig Brug. Saafremt Ejeren i sidstnævnte Tilfælde ved Ekspropriationen fremsætter Krav derom, finder fuld Overtagelse Sted. (Dette Punktum indføjedes i Folketinget).

Som Led i Tilrettelæggelsen af en rationel Udnyttelse af Landets Brunkulslejer bemyndiges Landbrugsministeren til at udstede *Forbud mod Optagning af og Handel med Brunkul*. Ministeren kan *dispensere* fra saadant Forbud.

§§ 3—4 indeholder nærmere Regler om Nedsættelse af en *Taksationskommission* paa 5 Medlemmer og om Ekspropriationsforretningers Foretagelse.

Saafremt en Ejer (Bruger) anser det for nødvendigt, for i størst muligt Omfang at kunne udnytte de paa hans Ejendom værende Brunkul og Tørv, at der skaffes ham Ret til *Vej- eller Spor anlæg over anden Mands Ejendom* samt til Transport og anden Drift med mekanisk Kraft, kan han ifølge §§ 5—6 derom fremsætte Begæring over for Udvalget, og dette skal da, hvis det anser denne for berettiget, være pligtigt til paa bemeldte Ejers Bekostning at ekspropriere de fornødne Arealer samt til at meddele Tilladelse til den nævnte Drift.

Med Hensyn til Erstatningens Fastsættelse og Udbetaling vil Reglerne i Forordningen af 5. Marts 1845 være at følge. Disse vil ligeledes være at anvende ved Ordningen i Matrikullen.

§ 7 bestemmer bl. a., at der til Sikkerhed for Betaling af *Gæld*, der stiftes hos Stat, Kommune eller private til Igangsættelse eller Forøgelse af Produktion af Tørv eller Brunkul, med Landbrugsministeriets Samtykke kan indrømmes Kreditor *Fortrinsret* i Produktionen og de hertil anskaffede Maskiner og andet Driftsmateriel efter nærmere angivne Regler. Samtykke til saadan Pantsætning maa kun meddeles, saafremt det under Hensyn til samtlige foreliggende Forhold, herunder Kvaliteten af de producerede Tørv eller Brunkul, Produktionens Rentabilitet og Laantagerens økonomiske Forhold, skønnes forsvarligt og paakrævet at tillade Optagelse af Laan med Fortrinsret. — Det ifølge Pantebrevet skyldige Beløb, der kan inddrives ved Udpantning, skal forfalde til Betaling senest 2 Aar efter Laanets Stiftelse.

Endelig fastsættes det i § 8, at Staten afholder de med Lovens Gennemførelse forbundne Udgifter, og i § 9, at Loven, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft straks og gælder til 1. April 1943.

I *Brændselsnævnets Indstilling*, der var udarbejdet af dets indenlandske Afdelings Udvalg vedrørende Brunkul og Tørv, henstilles det, at der foretages en *Kortlægning og Opmåling af Brunkulsarealerne*, hvilket antages at ville kræve en Bevilling paa 20 000 Kr. Det foreslaaede Forbud mod Optagning og Handel med Brunkul begrundes med, at man bør søge at undgaa, at der finder en uøkonomisk Udnyttelse af Brændselsreserven Sted. Hvor der udvindes Brunkul af private Virksomheder, bør Ministeren imidlertid kunne dispensere fra Forbudet, og navnlig vil det være rimeligt, at den paa *Fabrikken i Fiskbæk* allerede i flere Aar stedfundne rationelle Produktion af harpede Brunkul og Brunkulsbriketter fortsættes.

For at der kan blive Mulighed for en forøget *Tørveproduktion* i Sommeren 1940, anbefaler Udvalget, at der snarest iværksættes en Fabrikation af ca. 200 *Tørvelteværker* med Motorer, hvoraf et mindre Antal foreslaas anvendt af Staten i dennes Moser, medens Resten skal være til Disposition til Videresalg til private Moseejere; hertil vil udkræves omkring 1 Mill. Kr., idet Prisen pr. Værk anslaaes til 5 000 Kr. Da de private Tørvefabrikanter, hvortil Værkerne skal afhændes, ikke kan ventes at være i Stand til at betale dem kontant, indstilles det videre, at kun 80 pCt. af Beløbet kræves udbetalt ved Overdragelsen. Endvidere mener Udvalget, at der bør stilles $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. til Disposition til Ydelse af *Driftslaan* til private Tørvefabrikanter, hvilket Beløb kan administreres gennem Tørvefabrikantforeningen og udbetales ugentlig bagud til Laantagerne i Forhold til den udbetalte Arbejdsløn.

I sin Fremsættelsestale fremhævede *Landbrugsministeren*, at Lovforslaget var affødt af Krigssituationen. Under normale Forhold kunde de indenlandske Brændselsmaterialer kun i begrænset Omfang konkurrere med de udenlandske.

Under Sagens Behandling paa Rigsdagen blev der fra flere Sider givet Udtryk for nogen Betænkelighed ved at give Landbrugsministeren saa vidtgaaende Beføjelser som i Lovforslaget foreslaaet. Særlig var der delte Meninger om Berettigelsen af, at Optagning af og Handel med Brunkul skulde kunne forbydes, idet man frygtede, at den private Foretagsomhed derved kunde blive hindret i at udfolde sig. Denne Frygt betegnede Landbrugsministeren som ubegrundet. Man vilde ikke lægge Hindringer i Vejen for Privatdriften, naar den underkastede sig visse Vilkaar, men tværtimod animere den til en øget Produktion, da det vilde blive dyrt for Staten

selv at overtage Driften. I Overensstemmelse hermed udtales det i Betænkningen fra *Folketingets Udvalg* om Sagen, at Ministeren havde erklæret, at Retten til at dispensere fra Forbudet mod Optagning af og Handel med Brunkul vilde blive administreret saaledes, »at der gives Dispensation til alle, som underkaster sig de fastsatte Kontrolbestemmelser. Det er endvidere Ministerens Hensigt gennem sin Administration at søge Brændselsproduktionen fremmet mest muligt under skyldig Hensyntagen til det private Initiativ«.

Ekspropriationsreglerne blev ogsaa gjort til Genstand for Kritik, navnlig inden man i Folketingsudvalget var enedes om at indføje Bestemmelsen om, at Materiel til Fremstilling og Transport af Tørv og Brunkul, saafremt det eksproprieres til midlertidig Brug, af Ejeren kan kræves endeligt overtaget.

Bortset fra denne Tilføjelse undergik Lovforslaget ingen Ændringer paa Rigsdagen. Det vedtoges enstemmigt med 95 Stemmer i Folketinget (3 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod) og med 45 Stemmer i Lands-tinget, hvor det blev gennemført uden Udvalgsbehandling.

56. Lov om Tillæg til Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 om Fremskaffelse af indenlandske Brændselsmaterialer. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4549. — C. Sp. 541 og 551].

FremSAT i *Folketinget* $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 3305). 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3917). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Viggo Nielsen, Holger Eriksen, H. P. Hansen [Sorø A.], Albinus Jensen, Jensen [Horsebæk], P. Mortensen, Levinsen [Formand], Rasmussen [Gylling], P. D. Jensen [Sekretær], Sønderup, Marius Jensen, Christiani, Grønning, Vesterager og Boeck-Hansen). Betænkning (B. Sp. 603) afgivet $\frac{12}{4}$. (Ordfører: Viggo Nielsen). 2. Beh. $\frac{10}{4}$ (F. Sp. 4011). 3. Beh. $\frac{18}{4}$ (F. Sp. 4020). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{18}{4}$ (L. Sp. 1569). 2. Beh. $\frac{20}{4}$ (L. Sp. 1583). 3. Beh. $\frac{20}{4}$ (L. Sp. 1584). *Loven stadfæstet 6. Maj 1940.* (Lov-Tid. Nr. 235).

Loven imødekommer en Henstilling, som Landbrugsministeriet under 5. Marts 1940 modtog fra Det erhvervsøkonomiske Raad om Tilvejebringelse af Hjemmel til at indføre *Pligtbrugst i Skovene og Pligtudnyttelse i Moseerne* m. v., ligesom det skete under Verdenskrigen ved Loven af 20. April 1917 om Fremskaffelse af indenlandske Brændselsmaterialer.

Hovedbestemmelsen findes i § 1, der er omtrent enslydende med § 1 i 1917-Loven og bemyndiger Landbrugsministeren til at paabyde, at der inden en nærmere fastsat Tidsfrist paa enhver Skovejendom (Plantageejendom) her i Landet ved Ejerens eller Brugerens Foranstaltning iværksættes en *forøget Brændehugst*, samt at der af Ejerne eller Brugerne af Landets *Tørvemoser, Martørvslejer, Kul- og Brun-kulslejer* træffes de fornødne Foranstaltninger til *den størst mulige Udnyttelse af disse*. Den omhandlede forøgede Brændehugst maa ikke iværksættes i større Omfang, end det af Ministeren givne Paabud nødvendiggør. Overtrædelse heraf medfører Ansvar efter Reglerne i § 8.

I Tilslutning hertil bestemmer § 2, at det af Landbrugsministeren i Henhold til Lov Nr. 60 af 26. Februar 1940 nedsatte *Brændselsudvalg* paa 9 Medlemmer *udvides med 2 Repræsentanter for Statskovbruget og det private Skovbrug*.

Ifølge § 3 kan den Ejer eller Bruger, der i Medfør af § 1 faar Paalæg om en forøget Udnyttelse af de ham tilhørende eller til Brug overdragne Arealer, hvorpaa Brændselsmaterialer forefindes, af Brændselsudvalget forlange Bevis for, at det af ham ifølge nævnte Paalæg fremstillede Brændsel inden en nærmere fastsat Tidsfrist *overtages af Staten* og betales med den stedlige Dagspris paa Tidspunktet for Overtagelsen, dog ikke over den for tilsvarende Brændsel fastsatte Maksimalpris, saafremt det ikke forinden — eventuelt efter Anvisning fra Brændselsudvalget — helt eller delvis er afhændet til anden Køber. Uoverensstemmelser angaaende Betaling for Brændsel, der er overtaget af Staten, afgøres endeligt af Taksationskommissionen (jfr. Loven af 26. Februar 1940 § 4).

Det paahviler vedkommende Ejer eller Bruger paa de Ejendomme, hvorover han har Raadighed, at *anvise Vej* eller *afgive fornødent Areal til Færdsel* med det fremstillede Brændsel fra Fremstillingspladsen til nærmeste offentlige Vej. Der kan ikke paalægges ham nogen Forpligtelse til at transportere Brændselet til Køber eller til Jernbanestation eller Havn.

Snarest muligt, senest inden Udløbet af 10 Dage, efter at det i § 1 omhandlede Paabud er givet, skal vedkommende Ejer eller Bruger, saafremt han ikke ser sig i Stand til at fremstille den i Paabudet anførte Brændselsmængde, ved anbefalet Brev til Brændselsudvalget give dette Underret-

ning herom. Brændselsudvalget kan derefter træffe Beslutning om, at Fremstillingen af det omhandlede Brændsel *overdrages til andre* eller *overtages af Staten* imod en ved Overenskomst eller efter Taksation (jfr. Loven af 26. Februar 1940 § 4) fastsat Erstatning.

Brændselsudvalget kan, naar det maatte anses paakrævet, træffe Beslutning om, at der foretages *Ekspropriation af Arealer*, hvorpaa der findes Skov (Plantager), Tørvemoser, Kul- og Martørvslejer, Brændselsmaterialer paa saadanne Arealer, Vejarealer, Maskiner m. m. i Overensstemmelse med de i Loven af 26. Februar 1940 givne Regler for Ekspropriation af Brunkulslejer m. m. Hvis Brændselsmaterialerne alene forlanges eksproprieret, kan Ejeren kræve, at selve Arealet ogsaa inddrages under Ekspropriationen.

§ 4 bemyndiger Brændselsudvalget til, efter Erklæring af Udvalgets forstkyndige Medlemmer, saavel naar Skovarealer drives af de private Ejere (Brugere), som naar Staten har overtaget samme, for disse at *ophæve helt eller delvis de gældende Lovbestemmelser vedrørende Skoves Bevarelse og Drift* (de paagældende Bestemmelser findes i Skovloven af 11. Maj 1935).

§ 5. Saafremt Udvalget formener, at en Ejer (Bruger) *ikke opfylder det ham i Henhold til § 1 givne Paabud* paa forsvarlig Maade og i tilstrækkeligt Omfang, skal det til enhver Tid være berettiget til at indstille til Ministeren, at Fremstillingen af Brændsel paa den Ejendom, hvorom der er Tale, helt eller delvis *overtages af Staten*. Saafremt Ministeren, efter at have givet Ejeren (Brugeren) Lejlighed til at udtale sig, godkender Udvalgets Indstilling, skrides til Ekspropriation efter de ovennævnte Regler.

§ 6. Ejeren er, naar han derom afgiver Erklæring ved Ekspropriationsforretningen, berettiget til at *forlange et eksproprieret Areal tilbageleveret*, naar dette ikke længere benyttes af Staten i det ovenangivne Øjemed, for Skovarealers Vedkommende senest 2 Aar efter Lovens Ophør, imod herfor at yde en Betaling, der, saafremt Overenskomst ikke opnaas med Udvalget, fastsættes af Taksationskommissionen.

Saafremt Udvalget i Henhold til § 4 for det paagældende Areal Vedkommende har ophævet de gældende Lovbestemmelser om Skoves Bevarelse og Drift, skal Ejeren være beret-

tiget til at vælge, om Arealet skal tilbageleveres ham med eller uden Fredskovsforpligtelse; i sidstnævnte Fald kan Udvalget dog hertil knytte den Betingelse, at der paalægges et andet Areal af tilsvarende Størrelse og med en efter Udvalgets Skøn passende Beliggenhed og Bonitet Fredskovsforpligtelse.

Ønsker Ejeren ikke Arealet tilbageleveret, bliver dette at fraskille Ejendommen og er til fri Raadighed for Staten.

§§ 7 og 8 indeholder Bestemmelser om Afholdelse af de med Lovens Gennemførelse forbundne *Udgifter* og om *Straf* for Overtrædelse af Loven.

§ 9. For at fremme *den størst mulige Beskæftigelse af gifte arbejdsløse fra Landkommunerne og arbejdsløse fra Købstæderne* paalægges det de kommunale Brændselsudvalg, jfr. Bekendtgørelse af 3. April 1940, at paase, at ugifte Arbejdere fra Landkommunerne kun faar Beskæftigelse ved Produktion af Tørv og Brunkul, som ikke anvendes i egen Husholdning, dersom anden Arbejdskraft ikke kan fremskaffes.

Det paahviler de kommunale Brændselsudvalg at paase Overholdelsen af foranstaaende Bestemmelse, fra hvilken Udvalgene i særlige Tilfælde kan dispensere.

§ 10, som tager Sigte paa *Færøerne*, sidestiller *Kulbrydning* med Tørveproduktion m. v., for saa vidt angaar Adgangen til at sikre Laanydere en Fortrinsret i Henhold til Loven af 26. Februar 1940 § 7.

§ 11 bestemmer, at Loven træder i Kraft straks og gælder til *1. April 1943*.

Uanset Bestemmelsen i § 9 i Loven af 26. Februar 1940 kan der til Sikkerhed for Betaling af Gæld, der stiftes til Igangsættelse eller Forøgelse af *Produktionen af Kul paa Færøerne*, med Samtykke af Landbrugsministeren indrømmes Kreditor Fortrinsret i Produktion, Maskiner og andet Driftsmateriel efter de i nævnte Lovs § 7 fastsatte Regler, idet Ministeren med Hensyn til Udfærdigelsen og Tinglysningen m. v. af de fornødne Dokumenter er bemyndiget til at fastsætte ændrede Regler paa Grundlag af de i saa Henseende for Færøerne gældende Bestemmelser. I øvrigt gælder denne Lov ikke for Færøerne.

§§ 3, sidste Punktum, 9, 10 og 11, Stk. 2, blev indføjet i Folketinget.

Lovforslaget blev i *Folketinget* underkastet en Udvalgsbehandling, under hvilken Landbrugsministeren paa given Foranledning erklærede, at det var Hensigten at søge fremskaffet Lovhjemmel til, at Halvdelen af *Avancen ved Merhugst af Brænde* i 1940 ikke medregnes til den skattepligtige Indkomst, samt at man eventuelt ved administrativ Fritagelse vil søge saadan Avance i dens Helhed holdt uden for en eventuel Merindkomstbeskatning.

Endvidere drøftede Udvalget Spørgsmaalet om *Askeindhold i Tørv fra Lavmoser*, væsentlig paa Sjælland og Fyn, og man var enig om, at dette Spørgsmaal burde overvejes i Forbindelse med et eventuelt Tillæg til Landbrugsministeriets Bekendtgørelse angaaende Fremskaffelse af indenlandsk Brændsel.

I sin enstemmige Betænkning fremhævede Udvalget i øvrigt, at der ved Brændselsforanstaltningerne ud over den vanlige Arbejdskraft fortrinsvis burde beskæftiges *arbejdsløse Familieforsørgere*. Noget Ændringsforslag herom indeholdt Betænkningen ikke, men ved 3. Behandling vedtoges paa Forslag af Landbrugsministeren den i Lovens § 9 indeholdte Bestemmelse, der dog stiller ugifte Arbejdere i Byerne lige med gifte Arbejdere i By og paa Land med Hensyn til at blive beskæftiget ved Tørveproduktion m. v., idet Landbrugsministeren mente, at det ellers for adskillige Tørve mosers Vedkommende kunde blive vanskeligt at skaffe den fornødne Arbejdskraft. Dette Ændringsforslag, der har til Formaal at sikre Landbruget den fornødne Arbejdskraft, vedtoges med 100 Stemmer mod 1, idet kun *Oluf Pedersen* (D. R.) tog Afstand fra det. *Venstre* havde dog hellere set, at Bestemmelsen var blevet formuleret i Overensstemmelse med, hvad man var enedes om i Udvalget, og fra *conservativ* Side var man ligeledes betænkelig ved den Affattelse, som Landbrugsministeren havde givet Bestemmelsen. Forud var ved 2. Behandling tre andre af Landbrugsministeren foreslaaede Ændringer, jfr. ovenfor, blevet vedtaget uden Afstemning.

Professor *A. Howard Gron* fremsatte over for Folketingsudvalget nogle Betragtninger særlig angaaende Betydningen af, at der blev taget forstlige Hensyn ved Afgørelsen af, hvor stor Merhugsten skulde være i de enkelte Skovdistrikter. Dette anerkendtes ogsaa af *Landbrugsministeren*, som tillige under Sagens Behandling fremhævede, at man saa vidt muligt vilde undgaa at benytte Lovforslagets Ekspropriationsbestemmelse. Undvære en saadan Bestemmelse kunde man imidlertid ikke, da det i Betragtning af den vanskelige Brændselsituation var nødvendigt, at Staten greb ind, hvis det

skulde vise sig, at det private Initiativ ikke forslog til Fremskaffelse af det fornødne indenlandske Brændsel.

I den ændrede Skikkelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt i saavel Folketinget som Landstinget.

---

57. Lov om Ind- og Udførsel af Fisk. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2601. — C. Sp. 79 og 129].

Fremsat i *Landstinget* $29/_{11}$ (L. Sp. 262). 1. Beh. $1/_{12}$ (L. Sp. 306). 2. Beh. $6/_{12}$ (L. Sp. 324). 3. Beh. $8/_{12}$ (L. Sp. 361). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $13/_{12}$ (F. Sp. 1687). 2. Beh. $14/_{12}$ (F. Sp. 1756). 3. Beh. $18/_{12}$ (F. Sp. 2006). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 448).

Ved Lov af 19. December 1933 (Aarbog 1933—34, Side 346) fik Ministeren for Landbrug og Fiskeri Bemyndigelse til at forbyde Ind- og Udførsel af fersk og saltet Fisk samt Fiskevarer og til at paabyde, at Ind- og Udførsel kun maatte finde Sted under Iagttagelse af de af Ministeren givne Forskrifter. Denne Lov, der kun gjaldt til Udgangen af 1934, blev ved Lov af 22. December 1934 forlænget for Aaret 1935, ved Lov af 23. December 1935 for 1936, ved Lov af 22. December 1936 for 1937, ved Lov af 22. December 1937 for 1938 og 1939 og har nu yderligere — da de vanskelige Udførselsforhold stadig gør det nødvendigt at regulere Ind- og Udførselen af Fisk m. m. — faaet *Gyldighed for 2 Aar*, indtil Udgangen af 1941. Hjemmelen til Regulering er samtidig udvidet til at omfatte *Krebs og Skaldyr* (saavel i fersk og saltet Tilstand som behandlet som Konserves).

Endvidere er nu i Loven indarbejdet en med Lov Nr. 195 af 15. Maj 1939 (Aarbog 1939, Side 68) enslydende Bestemmelse om Fastsættelse af Principperne for *Fordelingen for Færoernes Vedkommende* af visse Grupper af Eksportfisk og Fiskevarer *paa de enkelte Markeder*.

Lovforslaget gennemførtes uændret og enstemmigt.

---

58. Lov om Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2659. — C. Sp. 133 og 179].

Fremsat i *Folketinget* ¹²/₁₂ (F. Sp. 1655). 1. Beh. ¹⁵/₁₂ (F. Sp. 1891). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, Chr. Christiansen [Formand], H. P. Hansen [Præstø A.], Poul Hansen, P. Mortensen, Viggo Nielsen, Schytz, Jensen [Gørding], Steen [Sekretær], Hans Pinstrup, Vanggaard, J. E. Nørgaard, Fibiger, Vesterager og Westermann). Betænkning (B. Sp. 129) afgivet ¹⁶/₁₂. (Ordfører: Bomholt). 2. Beh. ¹⁸/₁₂ (F. Sp. 2019). 3. Beh. ¹⁹/₁₂ (F. Sp. 2030). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 611). 2. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 658). 3. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 665). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 443).

De i Loven omhandlede Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet, der særlig er begrundet med det efter Krigs-udbrudet indtraadte Misforhold mellem Prisen paa Fisk og Prisen paa Fiskeredskaber og Fiskeriets øvrige Driftsmidler, falder i 3 Grupper:

- I. *Rentefri Laan* til vanskeligt stillede Fiskere *til Anskaffelse af Fiskeredskaber m. m.*,
- II. *Godtgørelse for Forbrug af Brændselolie* i første Kvartal af 1940,
- III. *Udredelse af Krigsforsikringspræmie* for Fiskefartøjer for Tiden 1. September—31. December 1939.

ad I. (§§ 1—6). I Finansaarene 1939—40 og 1940—41 kan Ministeren for Landbrug og Fiskeri anvende indtil *1,5 Mill. Kr.* til Udredelse af Laan til vanskeligt stillede Fiskere, som helt eller delvis ejer Baad eller Fartøj, til Anskaffelse af *Fiskeredskaber*, Redskabsdele, Tvist, Tovværk o. lign.*)

Laanene, der er *rentefri*, er afdragsfri i de første 2 Aar, hvorefter de *afdrages* i Løbet af 10 Aar med ¹/₂₀ halvaarlig. For saa vidt angaar Fiskere, der paa Grund af *Minespærringen* er afskaarne fra at udøve det Fiskeri, de sædvanligvis udøver, og som derfor ønsker at omlægge deres Fiskeri, kan Laanene *andrage* indtil 3 000 Kr.; for *andre* vanskeligt stillede Fiskere

*) *Administrationsomkostninger* afholdes ogsaa af de 1½ Mill. Kr.

kan de udgøre indtil 750 Kr. (For saa vidt Laan ydes til to eller flere Fiskere, der i Forening ejer Baad eller Redskaber, maa det samlede Beløb af de de paagældende ydede Laan dog ikke overstige nævnte Beløb).

Laanene kan ikke overstige $\frac{4}{5}$ af den for de paagældende Fiskeredskaber m. m. fastsatte Købesum, og det maa være en Forudsætning, at vedkommende *Laantager selv udreder $\frac{1}{5}$ af Købesummen*, ligesom det er en Betingelse, at vedkommende *Kommune*, eventuelt Amtskommune, over for Statskassen paatager sig *Selvskyldnerkaution for Tilbagebetaling af $\frac{1}{4}$ af Laanesummen*.

De Fiskere, som kan komme i Betragtning, er Personer, der driver Saltvandsfiskeri som Erhverv, og for hvis Vedkommende mindst $\frac{3}{5}$ af deres Aarsindtægt ved personlig Virksomhed skyldes Saltvandsfiskeri. Ydelsen af Laan er bl. a. *betinget* af Trang, Indfødsret og hæderlig Vandel og af, at vedkommende ikke i 1938 har haft en *Nettoindtægt* af mere end 1 800 Kr., hvis han bor i en Landkommune, og mere end 2 100 Kr., hvis han bor i København, Frederiksberg, Købstæderne, Marstal eller i de Landkommuner, der enten har over 3 000 Indbyggere, eller i hvilke der findes en samlet bymæssig Bebyggelse paa mindst 2 000 Indbyggere. I særlige Tilfælde, f. Eks. hvor en Andrager i 1939 har lidt særlig stort Indtægtstab som Følge af Minespærringen, kan Ministeren dog fravige disse Indtægtsgrænser.

ad II. § 7 indeholder Hjemmel for Ministeren til af Statskassens Midler i Tiden *fra 1. Januar til 31. Marts 1940* at udbetale Fiskere, der anvender Baad eller Fartøj til erhvervsmæssigt Fiskeri, en *Godtgørelse for Forbrug af Brændselsolie* svarende til 40 Kr. pr. Ton for Brændselsolie indkøbt i det paagældende Tidsrum beregnet efter den paagældende Fiskers normale Forbrug.

Udgiften til denne Foranstaltning blev anslaaet til ca. 280 000 Kr.

ad III. Endelig giver § 8 Ministeren Bemyndigelse til af Statskassens Midler i Tiden *fra 1. September til 31. December 1939* at udrede den *Præmie*, der i Medfør af Loven af 4. Maj 1939 om danske Skibes Forsikring mod Krigsfare er paalagt danske Fiskerfartøjer.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Efter Indstilling af *Folketingets Udvalg* nedsattes *Laan-tagerens Minimumsandel* i Købesummen fra $\frac{1}{4}$ til $\frac{1}{5}$, og den krævede *Kommunegaranti* begrænsedes til $\frac{1}{4}$ af Laanesummen i Stedet for $\frac{1}{3}$. Yderligere tilføjedes Adgangen til at *dispensere* fra Indtægtsgrænserne, og den oprindelig stillede Betingelse for Statens Udredelse af *Krigsforsikringspræmie*: at vedkommende paa Grund af svigtende Fortjeneste ikke selv var i Stand til at udrede Præmien, blev udeladt. Om sidstnævnte Punkt udtales i Betænkningen, at Udvalget og Ministeren er enige om, at den trufne Ordning kun gennemføres for den anførte 4-Maaneders Periode og ikke kan medføre Konsekvenser for Tiden efter Aarets Udgang.

Fra *kommunistisk Side* stilledes *Ændringsforslag* om, at de $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. skulde ydes ikke som Laan, men som *Tilskud*, at Ydelsen af Tilskud alene skulde være betinget af Trang, og at Administrationsomkostningerne skulde afholdes af Statskassen. Disse *Ændringsforslag* fik ikke Tilslutning fra anden Side, men forkastedes med vekslende Stemmetal (Hovedændringsforslaget med 79 Stemmer mod 2)

Med de ovennævnte, af Folketingsudvalget anbefalede *Ændringer* gennemførtes Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

59. Lov om Tillæg til Lov Nr. 443 af 22. December 1939 om Foranstaltninger til Støtte for Fiskerierhvervet. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4555. — C. Sp. 347 og 419].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 3308). 1. Beh. $\frac{18}{3}$ (F. Sp. 3476). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3488). 3. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3535). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 1258). 2. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 1274). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 1321). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 122).

Da Vilkaarene for Fiskeriet ikke havde forbedret sig siden Gennemførelsen af foranstaaende Lov, men tværtimod var blevet ringere — bl. a. som Følge af en betydelig Prisstigning for Brændselsolie —, blev Gyldigheden af de ved Loven hjemlede Støtteforanstaltninger forlænget. Hjemmelen for Regeringen til *Betaling af Krigsforsikringspræmien* for danske Fiskerifartøjer blev opretholdt for Tiden fra 1. Januar til

30. September 1940, altsaa i 3 Kvartaler, og Hjemmelen til *Godtgørelse for Forbrug af Brændselsolie* opretholdtes fra 1. April til Udgangen af Oktober 1940, altsaa i 7 Maaneder, idet Godtgørelsen samtidig *forhøjedes* fra 40 til 75 Kr. pr. Ton.

Udgiften ved Statens Udredelse af Krigsforsikringspræmien for de 3 Kvartaler blev opgjort til i alt 396 000 Kr. og *Udgiften* ved Godtgørelse for Forbruget af Brændselsolie til 1 225 000 Kr.

Lovforslaget gik uændret gennem Rigsdagen og vedtoges enstemmig i begge Ting.

60. Lov om midlertidig Ændring i Lov Nr. 93 af 31. Marts 1931 om Saltvandsfiskeri. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2605. — C. Sp. 81 og 129].

Fremsat i *Landstinget* $2^9/_{11}$ (L. Sp. 263). 1. Beh. $1/_{12}$ (L. Sp. 311). 2. Beh. $6/_{12}$ (L. Sp. 325). 3. Beh. $8/_{12}$ (L. Sp. 361). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $13/_{12}$ (F. Sp. 1689). 2. Beh. $14/_{12}$ (F. Sp. 1756). 3. Beh. $18/_{12}$ (F. Sp. 2008). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 449).

1. Ved Lov Nr. 135 af 13. April 1938 (Aarboeg 1937—38, Side 169) fik Ministeren for Landbrug og Fiskeri Bemyndigelse til i Aarene 1938 og 1939 paa nærmere af Ministeren fastsatte Betingelser at tillade Anvendelsen af *Aaleskovlvod i Limfjorden*. Da man ikke i de forløbne 2 Aar har været i Stand til at indhøste tilstrækkelige Erfaringer med Hensyn til dette Skovlvodsfiskeris eventuelle skadelige Virkninger paa Fiskebestanden i Limfjorden, ansaa Ministeriet det for rettest, at der tilvejebragtes Hjemmel for en fortsat forsøgsvis og begrænset Anvendelse af Skovlvod ved Fangst af Aal i Limfjorden, og den nævnte Bemyndigelse er ved nærværende Lovs § 1 fornyet for Aarene 1940 og 1941. Efter Anmodning af Dansk Fiskeriforening og Centralforeningen for Limfjordens Fiskeriforeninger er Bemyndigelsen dernæst udvidet til at omfatte Anvendelsen af *Bristingskovlvod* i Limfjorden.

2. Lovens øvrige Paragraffer hjemler for det første en Forlængelse af Gyldigheden — ligeledes for 1940 og 1941 — af de i Lov Nr. 338 af 22. December 1937 indeholdte Bestem-

melser (Aarvog 1937—38, Side 168). Ministeren bemyndiges saaledes til at meddele *Dispensation* i indtil $5\frac{1}{2}$ Maaned aarlig fra det i Saltvandsfiskerilovens § 10 givne *Forbud mod Trawlfiskeri*, for saa vidt angaar *Fiskeri med Brislingetrawl* (§ 2), at forhøje de i samme Lovs § 15 fastsatte *Mindstemaal for Fisk* og at fastsætte Mindstemaal for andre end de i Paragraffens 1. Stykke nævnte Fiskearter (§ 3), at træffe Bestemmelser om *Fredning af Rødspætter* i de Farvande, hvor Indplantning af Rødspætter har fundet Sted i Aaret 1939 og vil finde Sted i Aaret 1940 (§ 4, Pkt. 2), og at fastsætte *Mindstemaal for Jomfruhummer* (§ 5). Det stemmer ogsaa med Loven af 1937, naar der i § 6 er optaget en Bestemmelse, som gaar ud paa ved Beregningen af *Maalet for Hummer* at anvende de samme Maaleregler, der benyttes ved Beregningen af Maalet for Fisk, nemlig Totallængden, og som fastsætter Mindstemaalet til 210 Millimeter, regnet fra Spidsen af Pandehornet til den faste Bagkant af Svømmeviftens Midterstykke. Derimod er Bemyndigelsen for Ministeren til at træffe Bestemmelser om *Fredning af Skrubber* (§ 4, Pkt. 1) en ny Beføjelse.

Forslaget til Loven vedtoges uændret og enstemmigt. I Folketinget stillede *Kommunisterne* et Ændringsforslag, hvorefter Ministeren kunde tillade Anvendelsen af Aaleskovlvod og Brislingeskovlvod i Limfjorden »saavel om Natten som om Dagen«. Ministeren for Landbrug og Fiskeri afviste Ændringsforslaget med Henvisning til, at Lovforslaget allerede gav ham en saadan Bemyndigelse, og at den foreslaede Tilføjelse derfor var helt overflødig, og Ændringsforslaget forkastedes med 84 Stemmer mod 2.

---

61. Lov om midlertidige Ændringer i de gældende Fiskerilove. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 4743. — C. Sp. 661 og 675].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1608). 1. Beh. $\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1643). 2. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1650). 3. Beh. $\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1652). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{9}{5}$ (F. Sp. 4136). 2. Beh. $\frac{10}{5}$ (F. Sp. 4149). 3. Beh. $\frac{15}{5}$ (F. Sp. 4165). *Loven stadfæstet 17. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 253).

De stedfundne midlertidige Lempelser af Fiskerilovgivningingen er fremkaldt af Krigssituationen, der lægger Fiskerne Hindringer i Vejen for Sejlads i aaben Sø uden for Søterritoriet og formindsker Mulighederne for yderligere Tilførsel af Fiskeriets Driftsmidler. Ud fra den Betragtning, at det under saadanne Forhold maa være Administrationens Opgave, hvor ikke afgørende fiskerimæssige Hensyn maatte være til Hinder derfor, at skabe den størst mulige Lettelse for Fiskerierhvervet og aabne Adgang til Udøvelse af Fiskeriet overalt inden for danske Farvande med den mindst mulige Begrænsning, gives der i Loven Ministeren for Landbrug og Fiskeri Bemyndigelse til:

- 1) at *ophæve*, helt eller delvis, det i Saltvandsfiskerilovens § 11, Stk. 3, omhandlede *Forbud mod Fiskeri med Bundslæbevod* i Kattegat *ud for Jyllands Østkyst*,
- 2) at træffe Bestemmelse om *Ændringer* omfattende *Lempelser* i de for *Fiskeriet i Limfjorden* i Saltvandsfiskerilovens Kapitel 2 fastsatte særlige Bestemmelser, saa at det vil kunne tillades at anvende de sædvanlige Redskaber under Fiskeriets Udøvelse ogsaa paa Limfjorden, og
- 3) at *nedsætte* de i Saltvandsfiskerilovens § 15, Ferskvandsfiskerilovens § 15 og i Loven om Fiskeri i Randers Fjord og Gudenaa § 2 fastsatte *Mindstemaal* for Fisk samt at *afkorte* eller *ophæve* de i disse Love fastsatte *Fredningstider*.

Loven gælder *indtil Udgangen af Aaret 1941*.

I sin Fremsættelsestale betoned Ministeren, at det naturligtvis ikke var Meningen at gaa helt bort fra de Traditioner og Bestemmelser, man hidtil har haft. »Det er kun Meningen, at man, naar det skønnes absolut paakrævet, og det kan ske uden for stor Skade, paa disse enkelte Omraader efter alvorlige Overvejelser vil imødekomme Ønsker fra Fiskerne for at sætte dem i Stand til at udnytte de begrænsede Muligheder, der endnu er til Stede. Man vil derfor forstaa, at den Bemyndigelse, som foreslaas givet Ministeren, vil blive anvendt med den størst mulige Varsomhed.« Under Forhandlingerne gav Ministeren desuden Tilsagn om, at Beslutning om de Lempelser, Loven aabner Adgang til, vilde blive truffet i Samarbejde ikke alene med Fiskeridirektoratet, men ogsaa med de to Fiskeriorganisationer.

Fra flere Sider udtaltes Betænkelighed ved Omfanget af den Ministeren givne Bemyndigelse, ikke mindst med Hensyn paa de under 3) nævnte Bestemmelser, men under Hensyn til de vanskelige Forhold for Fiskeriet og til Ministerens Tilsagn angaaende Lovens Administration anbefaledes Lovforslaget af de forskellige Ordførere, og det vedtoges enstemmigt i begge Ting.

62. Lov om Salg af fersk Fisk m. v. ved offentlig Auktion. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2609. — C. Sp. 85 og 165].

Fremsat i *Landstinget* $29/11$ (L. Sp. 263). 1. Beh. $1/12$ (L. Sp. 318). 2. Beh. $6/12$ (L. Sp. 325). 3. Beh. $8/12$ (L. Sp. 361). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $13/12$ (F. Sp. 1694). 2. Beh. $14/12$ (F. Sp. 1759). 3. Beh. $18/12$ (F. Sp. 2009). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 451).

I Overensstemmelse med Lov Nr. 28 af 11. Marts 1892 giver Loven Ministeren for Landbrug og Fiskeri Bemyndigelse til at meddele dertil egnede Personer Bevilling til i den Kommune, hvor paagældende er bosat, uden Auktionslederens Mellekomst og uden Erlæggelse af Afgifter, at afholde frivillig, offentlig Auktion over fersk Fisk, Krebs, Hummer, Rejer og Muslinger. Forinden Bevillingen meddeles, gives der Kommunalbestyrelsen Lejlighed til at erklære sig over Andragendet. Hertil er nu efter Henstilling af Dansk Fiskeriforening føjet, at der ogsaa skal gives *den stedlige Fiskeriforening*, hvor en saadan findes, Lejlighed til at erklære sig over Andragender fra Personer, der ønsker Bevilling som Auktionsmester.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, traadte i Kraft 1. April 1940.

Forslaget til Loven vedtoges uændret og enstemmigt.

63. Lov for Færøerne om Ændring af Lov for Færøerne Nr. 90 af 1. April 1925 om Forbud mod Fiskeri med Bundslæbevod. (Minister for Landbrug og Fiskeri *Bording*). [A. Sp. 2611. — C. Sp. 107 og 185].

Fremsat i *Landstinget* $29/11$ (L. Sp. 264). 1. Beh. $8/12$

(L. Sp. 362). 2. Beh. ¹³/₁₂ (L. Sp. 393). 3. Beh. ¹⁵/₁₂ (L. Sp. 426). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ¹⁸/₁₂ (F. Sp. 2009). 2. Beh. ¹⁹/₁₂ (F. Sp. 2030). 3. Beh. ²⁰/₁₂ (F. Sp. 2076). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 450). Traadt i Kraft 1. Januar 1940.

Ifølge § 1 i Lov Nr. 90 af 1. April 1925 straffedes Overtrædelse af Forbudet mod paa Søterritoriet ved Færøerne at udøve Fiskeri med Bundslæbevod med Bøder fra 5 000 Kr., hvorhos samtlige Fangstredskaber og den ombordværende Fangst skulde være forbrudt til Fordel for Statskassen. Det bestemtes desuden, at de forbrudte Fangstredskaber skulde gøres ubrugelige til Fiskeri med Bundslæbevod. Sidstnævnte Bestemmelse er nu ændret og har faaet følgende Affattelse: »De forbrudte Fangstredskaber skal efter Politimesterens nærmere Bestemmelse *enten* bortsælges ved offentlig Auktion, der finder Sted tidligst 2 Maaneder efter den endelige Dom eller Afgørelse i Sagen, *eller* gøres ubrugelige til Fiskeri med Bundslæbevod.«

Den foretagne Lovændring var foranlediget af et Andragende fra Andelsselskabet Arbejdernes Trawlerdrift i Tveraa om, at der maatte blive tilvejebragt Hjemmel for Salg af forbrudte Fangstredskaber. Dette Andragende fik Tilslutning i Lagtinget, som i 1937 vedtog et Forslag, der gik ud paa, at de forbrudte Fangstredskaber enten skulde destrueres eller sælges til Personer fast bosiddende paa Færøerne og uden Ret til Eksport eller Videresalg. Ministeriet for Landbrug og Fiskeri var enigt i, at den gældende Lovregel medførte Ødelæggelse af uforholdsmæssig store Værdier uden andet Formaal end at hindre domfældte i Generhvervelse af sit Redskab, og desuden i, at den færøske Befolkning nu maa anses for at have Interesse i Erhvervelse af Trawlredskaber. Derimod kunde Ministeriet ikke tiltræde de af Lagtinget foreslaaede Vilkaar for Bortsalg af konfiskerede Fangstredskaber, og det vilde efter Ministeriets Opfattelse være tilstrækkeligt til Beskyttelse af de paagældende Interesser, at der hjemledes Adgang til Bortsalg ved en offentlig Auktion tidligst 2 Maaneder efter den endelige Dom eller Afgørelse i Sagen. Et ud fra disse Synspunkter udarbejdet ændret Lovudkast fik Tilslutning fra Justitsministeriet, Statsministeriet og Færø Amt, og da Sagen i 1939 paa ny kom til Behandling i Lagtinget, fandt det ligeledes enstemmig Tilslutning dér.

I Rigsdagen gennemførtes Forslaget uændret og enstemmigt.

64. Lov om en Laanefond for kortfristede Prioritetslaan. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 2699. — C. Sp. 203, 233 og 245].

Fremsat i *Folketinget* $^{12}/_{12}$ (F. Sp. 1664). 1. Beh. $^{16}/_{12}$ (F. Sp. 1943). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. C. Mortensen, Dahl, Einer-Jensen, J. Chr. Jensen, Jensen [Lille-ring], Bollerup Madsen [Formand], Viggo Nielsen, Peder Clausager [Sekretær], Valdemar Sørensen, Krag, Brorsen, Christiani, Kristen Amby, Christmas Møller og Aksel Møller). Betænkning (B. Sp. 283) afgivet $^{24}/_{1}$. (Ordfører: A. C. Mortensen). 2. Beh. $^{1}/_{2}$ (F. Sp. 2345). 3. Beh. $^{1}/_{2}$ (F. Sp. 2356). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $^{7}/_{2}$ (L. Sp. 804). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kantsø [Formand], Bender, C. E. Christiansen, Hans Hansen, Henry Hansen, Hvid, Jørgen Møller, Axel Christensen [Sekretær], Lannung, Elmquist, K. Pedersen, Stensballe, Jørgen Jørgensen, Lange og Stein). Betænkning (B. Sp. 341) afgivet $^{15}/_{2}$. (Ordfører: Kantsø). 2. Beh. $^{16}/_{2}$ (L. Sp. 887). 3. Beh. $^{16}/_{2}$ (L. Sp. 890). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 345) afgivet $^{16}/_{2}$. Eneste Beh. $^{20}/_{2}$ (F. Sp. 2694). *Loven stadfæstet 26. Februar 1940.* (Lov-Tid. Nr. 61).

Loven har til Formaal at aabne Adgang til en *midlertidig Finansiering af Byggeforetagender*, hvis endelige Prioritering Bygherrer ønsker at udskyde af Hensyn til det stærke Fald i Obligationskurserne, som er forarsaget af Krigsforholdene. Lignende Planer har været fremme før, idet man saa tidligt som i 1905 og senere i 1914 og 1924 drøftede Forslag om Indforelse af kortfristede Kreditforeningslaan. Tillige fik Rigsdagen i 1931—32 og 1932—33 forelagt Regeringsforslag om Oprettelse af en Boligfond, der skulde arbejde med kortfristede Laan. Intet af disse Forslag blev dog gennemført.

Naar Sagen nu blev taget op paa ny, skyldtes det ifølge Bemærkningerne til det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag, at de foreliggende ekstraordinære Forhold, hvad man end maatte mene om det principielle Spørgsmaal om at indføre denne Laanefond i Kreditforeningerne, syntes at kunne begrunde ekstraordinære Foranstaltninger paa Finansieringsomraadet. De Betænkeligheder, som kan anføres imod denne Laanefond, bliver af mindre Vægt, naar man dog af Forholdene tvinges til at acceptere de korte Laan enten i Form af Forlængelse af Byggelaan eller i Form af Belaaning af Obligationer eller som korte Realkreditlaan. Lovforslaget mødte da ogsaa almindelig Tilslutning paa Rigsdagen, hvor man enedes

om at gennemføre det med forskellige Ændringer, som hovedsagelig tog Sigte paa at gøre Loven saa praktisk brugbar for Bygherrerne som muligt, og som alle var stillet af Indenrigsministeren.

I den følgende Fremstilling gøres Rede for Lovens Hovedbestemmelser og for de vigtigste af de Ændringer, der foretoges under Lovforslagets Gang gennem Rigsdagen.

I. Organisation og Begunstigelser.

§ 1. Der oprettes en *Laanefond* med det Formaal at yde midlertidige Prioritetslaan, saaledes at de dertil fornødne Midler tilvejebringes ved *kortfristede Obligationslaan* og *Gælds-brevs-laan*. Fondens Navn er »Laanefonden af 1940«.

§ 2. Som Sikkerhed for Laanefondens Forpligtelser tjener en af Staten indskudt *Grundfond* paa 20 pCt. af de udbetalte Laans Hovedstol, dog mindst 1 Mill. Kr. Grundfonden indskydes i Form af 4½ pCt. indenlandske Statsobligationer, der modtages efter deres paalydende Beløb, eller i Form af et af Finansministeriet udstedt Indskrivningsbevis for Beløbet. Grundfonden tilhører Staten.

§ 3. Laan ydes til Dækning af Omkostninger ved *Byggearbejder*, som er *paabegyndt* efter 1. Januar 1938 og *fuldføres* inden Udgangen af Aaret 1940.

Endvidere kan Laan ydes til *Indfrielse af Kredit- og Hypotekforeningslaan*, som er ydet til Dækning af nævnte Omkostninger efter 15. August 1939, men inden Lovens Ikrafttræden, naar *Kasseobligationerne ikke er realiseret*. Direktionerne for Kredit- og Hypotekforeningerne er i disse Tilfælde bemyndigede til at *tilbagebetale Indskud* til Reserve- og Administrationsfonden uden Afkortning og *frafalde Indbetaling af ekstraordinært Bidrag*. I den i § 12, Stk. 1, omhandlede Vedtægt kan der fastsættes en Frist for Fremsættelse af Begæring om saadant Laan.

Udlaanet *standses*, naar det andrager 50 Mill. Kr. efter Hovedstol.

§ 4. Laanefonden administreres af en *Bestyrelse* bestaaende af 5 af Indenrigsministeren udnævnte Medlemmer, hvoraf mindst 3 skal have Indsigt i Realkreditforhold. Indenrigsministeren bemyndiges til at overdrage Udførelsen af

Fondens *løbende Forretninger* til Kongeriget Danmarks Hypotekbank eller en Kreditforening.

§ 5 tilsiger Laanefonden de samme *Begunstigelser*, som normalt er indrømmet Kreditforeningerne, dog med den Forskel, at man ikke har fastsat noget Maksimum for den Rente, der kan ydes og oppebæres. Herudover bestemmes det, at alle Dokumenter, der oprettes i Anledning af Laanefondens Virksomhed, er *stempelfri*, ligesom Pantebreve og andre Dokumenter, der udstedes af og til Laanefonden, tinglyses *uden Betaling af Gebyrer* af nogen Art.

Det var oprindeligt foreslaaet, at Laanefonden kun skulde kunne yde Laan, svarende til en normal Førsteprioritet, men i Folketinget enedes man om at tage *Andenprioriteten* med, saa at Loven kom til at dække saavel Kreditforeningernes som Hypotekforeningernes Laaneomraade. Som en Konsekvens heraf blev Grundfonden sat op fra 15 til 20 pCt. af de udbetalte Laans Hovedstol og Laanenes Maksimumsbeløb fra 35 til 50 Mill. Kr.

Efter Regeringsforslagets § 3 skulde Byggearbejderne være *paabegyndt* efter 1. April 1938 og *fuldført* senest 1. November 1940, men Fristen blev udvidet i Folketinget. Bestemmelsen i Stk. 2 indføjedes i Folketinget og omredigeredes i Lands-tinget, efter at navnlig *Lange* (K. F.) havde kritiseret dens Formulering.

II. Laanegrænsen.

§ 6. Laanefonden yder Laan inden for de Grænser, som gælder for Udmaalingen af Laan hos Kredit- og Hypotekforeninger.

Laan ydes alene paa Grundlag af Laanetilbud indhentet fra saadanne Foreninger og udbetales med Beløb, der højst svarer til disse Foreningers Laanetilbud, omregnet efter Køberkursen den 31. August 1939 for Obligationer i vedkommende Serier eller Afdelinger med Fradrag af 3 Points. Er Laan tilbudt ydet i en efter 31. August 1939 aabnet Serie eller Afdeling, fastsætter Bestyrelsen Kursen under Hensyntagen til Kursen paa Obligationer af tilsvarende Type den nævnte Dato.

Efter Bestyrelsens Bestemmelse udbetales Laan enten kontant eller i Kasseobligationer.

Som Regel giver Kredit- og Hypotekforeningerne Laansøgerne Tilbud om Laan i forskellige Afdelinger (alternativt Tilbud). Bestemmelsen i § 9, 1. Stykke, gør det nødvendigt,

at Laansøgeren over for Laanefonden erklærer, hvilket Tilbud han vil foretrække. Men der er, som fremhævet i Folketingsudvalgets Betænkning, intet til Hinder for, at Laansøgeren, saafremt Kredit- og Hypotekforeningerne senere aabner Afdelinger for Laan med højere Rentefod, optager Laan i en anden Afdeling. Hertil maa han eventuelt indhente Samtykke fra efterstaaende Panthavere i Ejendommen. Da Foreningerne i Praksis anvender Omregningsforhold fra 2—10 pCt. for hver $\frac{1}{2}$ pCt., Renten stiger eller falder, lader det sig ikke gøre i selve Loven at fiksere et fast Omregningsforhold.

Bestemmelsen i Stk. 2 om, at Laanet skal udbetales med 3 Points under den som Norm opstillede Kurs, begrundes i Bemærkningerne til Lovforslaget med, at der ifølge § 8, Stk. 2, *ikke skal betales Indskud* i Laanefonden.

III. Laaneforholdet.

§ 7. Laanefonden tilvejebringer de til Udlaansvirksomheden og til Konvertering af Gæld fornødne Beløb gennem Udstedelse af *kortfristede Kasseobligationer*, der er uopsigelige fra Indehavernes Side, og som ligeledes er uopsigelige fra Laanefondens Side i et af Fondens Bestyrelse fastsat Tidsrum af indtil 3 Aar efter Udstedelsen, samt gennem kortfristede Gældsbrevs-laan. — Forskrivningerne kan kun udstedes som betalbare i dansk Mønt og kan ikke udstedes som amortisable til Overkurs.

§ 8. Laanene kan efter Bestyrelsens nærmere Bestemmelse inddeles i *Afdelinger* med forskellige Rente- og Tilbagebetalingsvilkkaar.

Der betales *intet Indskud*. Det halvaarlige ordinære Bidrag til Reserve- og Administrationsfonden fastsættes til 0,2 pCt. af Hovedstolen, dog at Bidraget i Tilfælde, hvor Laan tillige er ydet paa Grundlag af Tilbud fra en Hypotekforening, udgør 0,25 pCt. halvaarlig af Laanets fulde Hovedstol.

Amortisationsvilkkaarene for det enkelte Laan fastsættes af Bestyrelsen.

Laan kan af Bestyrelsen til enhver Tid over for Laantagerne *opsiges* med 2 Maaneders Varsel. Fra Laantagernes Side kan Indfrielse ske til enhver Tid, dog at der, saafremt Indfrielsen ikke sker i de af vedkommende Afdeling udstedte Kasseobligationer, eventuelt maa betales en af Bestyrelsen fastsat *Mellemrente*.

De øvrige Vilkaar for Ydelse af Laan fastsættes af Bestyrelsen.

Opsigelsesretten over for Laantagerne er det ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget Tanken at benytte, naar Kreditforeningsobligationernes Kurs paa ny svarer til den, der var gældende den 31. August 1939.

Om Amortisation af de udstedte Obligationer vil der i Almindelighed ikke blive Tale, men Bestyrelsen kan træffe Bestemmelse om Amortisation saavel ved Opkøb som ved Udtrækning.

IV. Andre Bestemmelser.

§ 9. Pantebreve udstedt til Laanefonden kan *uden Samtykke fra efterstaaende Rettighedshavere* til enhver Tid ombyttes med de Laan, som efter Pantebrevets Indhold er lagt til Grund for Laaneudmaalingen, saaledes at Laanene faar samme Prioritetsstilling som Laanefondens Laan.

Rettigheder, som efter deres Indhold skal respektere Laan af offentlige Midler, Kredit- eller Hypotekforeningslaan el. lign., respekterer ogsaa Laan i Laanefonden.

Naar Laan fra Laanefonden, som er ydet i Henhold til Bestemmelsen i § 3, Stk. 2, senere afløses af Laan i vedkommende Kredit- og Hypotekforening, er disse Laan inden for Kredit- og Hypotekforeningslaanets oprindelige Hovedstol *fritaget for Stempel og Gebyr* i det i § 5 angivne Omfang.

§ 10 bestemmer bl. a., at Direktionerne for de af Lovene Nr. 109 og 108 af 7. April 1936 om Kreditforeninger og Købstadhypotekforeninger omfattede Foreninger er bemyndigede til at forlænge den i Statutterne fastsatte eller af Foreningerne praktiserede *Frist for Accept af tilbudte Laan* indtil 3 Aar under Forbehold af, at de statutmæssige Forudsætninger for Laanets Størrelse er til Stede ved Fristens Udløb.

§ 11. Overskud, der maatte fremkomme ved Laanefondens Afvikling, tilfalder Statskassen.

§ 12. De nærmere Regler om Laanefondens Virksomhed fastsættes i en af Bestyrelsen udarbejdet *Vedtægt*, der stadfæstes af Indenrigsministeren.

Bestemmelserne i §§ 13, 14, 1. Punktum, 15—18, 27 og 29, 1.—2. og 5. Stykke, i Lov Nr. 109 af 7. April 1936 om Kreditforeninger finder Anvendelse paa Laanefonden med de Lempelser, der følger af Forholdets Natur og denne Lovs Bestemmelser.

§ 9, Stk. 3, blev indsat i Landstinget paa Foranledning af *Elmquist* (V.).

Under Sagens Behandling paa *Rigsdagen* blev der fra Oppositionspartiernes Side givet Udtryk for nogen Frygt for, at den foreslaaede Ordning skulde blive Begyndelsen til, at Realkrediten kom ind *under Statens Ledelse*. I Folketinget udtalte *Krag* (V.) bl. a. herom, at den Laanefond, der skal oprettes, ganske vist er en Institution med en kort Levetid, »men ingen kan vide, hvorledes Forholdene kommer til at ligge, naar den Periode er endt, og hvilke Muligheder det kan give for en Regering, der som den nuværende er ubetinget Tilhænger af Statskontrol og Statsstyre paa alle mulige Omraader«. Man havde tidligere set, »hvorledes katastrofale Bankforhold i en bestemt Situation har ført vor største Erhvervsbank over i praktisk talt Statseje, uden at det har været muligt, trods Lovens klare Ord derom, at faa denne Bank overført i Rækken af private Banker, ledet af private Aktionærer«. Over for disse Synspunkter gjorde *Indenrigsministeren* gældende, at Regeringen ikke havde den nævnte Indstilling. Regeringen var først og fremmest Tilhænger af de økonomiske Kræfters frivillige Organisation, men hvis Erhvervene og de økonomiske Kræfter ikke ad frivillig Vej kunde skabe de Organisationer, der krævedes til Løsning af Tidens Opgaver, blev Spørgsmaalet, om disse Opgaver saa ikke maatte løses af det offentlige. Ministeren havde intet hellere set, end at de bestaaende Realkreditinstitutioner selv var slaaet ind paa at udstede kortfristede Serier, hvad de uden Tøven kunde have faaet Tilladelse til i Henhold til Kreditforeningsloven, men Kreditforeningerne ønskede ikke at tage denne Opgave op. Kreditforeningerne havde imidlertid ydet deres Medvirken ved Lovforslagets Udarbejdelse samt givet Tilsagn om loyal Bistand ved Lovens Gennemførelse i Praksis, og hvis de vilde deltage positivt i Ledelsen af Laanefonden, opfyldte det kun et Ønske hos Ministeren.

Angaaende den Bemyndigelse, som ved en i Folketinget foretagen Ændring blev givet Direktionerne for Kredit- og Hypotekforeningerne i § 3, Stk. 2, udtalte *Indenrigsministeren* paa Foranledning af *Krag*, at denne Bemyndigelse ikke kunde bruges paa en saadan Maade, at den kom til at berøre Debitorernes Andel i det solidariske Ansvar. »Forholdet vil vel her være som i mangfoldige andre Tilfælde, hvor den paa-gældende maa stille Sikkerhed for det solidariske Ansvar, naar han træder ud.«

I *Landstinget* pointerede *Indenrigsministeren* i Overensstemmelse med, hvad han ogsaa havde givet Udtryk for i Folketinget, at ingen kunde garantere, at der ved Udløbet af de kortfristede Laan vil kunne opnaas lange Laan til det

Kursniveau, der forelaa, da Byggeriet paabegyndtes. Ved Fristens Udløb maa Laantagerne da eventuelt — enten paa egen Haand eller med Laanefonden som Mellemed — søge Forlængelse paa det korte Laanemarked til den Rente, som dette Marked til enhver Tid betinger. *Elmqvist* (V.) gjorde gældende, at Laantagerne nøje maatte overveje, om det ikke var tilraadeligst for dem at optage et langfristet Kreditforæningslaan, selv med et føleligt Kurstab, fremfor at gaa ind i den Risiko, som et kortfristet Laan medførte for dem. Han mente dog, at Loven kunde have sin Berettigelse. *Lange* (K. F.) kunde ligeledes stemme for Forslaget, særlig efter at man i et Udvalg var blevet enig med Indenrigsministeren om at foretage nogle yderligere Ændringer i det (jfr. foran). *Lannung* (R. V.) slog til Lyd for, at der til Lettelse af Byggeriets Finansieringsvilkaar blev oprettet et Institut for billigere *Tredieprioritetslaan* eller blev truffet en lignende Foranstaltning med tilsvarende Virkning.

I den ændrede Skikkelse vedtoges Lovforslaget enstemmig i begge Ting.

65. Lov om midlertidig Lempelse i Afdragsvilkaarene for Statsboligfondslaan i mindre Ejendomme. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 2857. — C. Sp. 211 og 225].

Fremsat i *Folketinget* $19/1$ (F. Sp. 2132). 1. Beh. $26/1$ (F. Sp. 2260). 2. Beh. $1/2$ (F. Sp. 2345). 3. Beh. $1/2$ (F. Sp. 2355). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $7/2$ (L. Sp. 802). 2. Beh. $9/2$ (L. Sp. 837). 3. Beh. $9/2$ (L. Sp. 839). *Loven stadfæstet 15. Februar 1940.* (Lov-Tid. Nr. 45).

For Debitorer, der i Henhold til Lov Nr. 551 af 23. December 1922 om Laan til Boligforanstaltninger med senere Forlængelseslove af Statsboligfonden havde modtaget *Laan med en Hovedstol paa under 20 000 Kr.*, blev den halvaarlige Ydelse til Fonden for Terminerne i 1938 og 1939 i Henhold til Lov Nr. 76 af 18. Marts 1938 *nedsat* fra 3,10 pCt. til 2,85 pCt., hvoraf 2,5 pCt. af den til enhver Tid skyldige Restgæld var Rente, 0,10 pCt. Bidrag til Statsboligfondens Reserve- og Administrationsfond, medens Restbeløbet var Afdrag. I Tilfælde, hvor der var sket Overdragelse af en til Statsboligfonden pantsat Ejendom, ydedes Afdragslettelsen dog kun, saafremt Tinglysning om Overdragelsen havde fundet Sted

med Fondens Samtykke inden 1. Januar 1928, eller Overdragelsen var sket til Ejerens Ægtefælle eller Livsarvinger.

Denne Ændring har nu faaet Gyldighed ogsaa for *Terminerne i 1940*. Lempelsen indrømmes dog ikke de Laantagere, som ikke har ønsket Lempelse i Henhold til Loven af 18. Marts 1938, ej heller Laantagere, som inden 31. Marts 1940 over for Statsboligfondens Kasserer, Kongeriget Danmarks Hypotekbank, skriftligt har erklæret, at de ikke ønsker, at Afdragslettelsen skal komme til Anvendelse for vedkommende Laan.

Afdragslettelsen, der vil komme ca. 3 500 Laantagere til gode, vil medføre en Mindreindtægt for Statsboligfonden i 1940 paa ca. 100 000 Kr.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

66. Lov om Ændring i Lov Nr. 153 af 13. April 1938 om Laan til Boligbyggeri m. m. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 3139. — C. Sp. 1213 og 1245].

Fremsat i *Folketinget* $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2553). 1. Beh. $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2734). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Chr. Christiansen [Formand], Dahl, Leonhard Hansen, Rasmus Hansen, J. Chr. Jensen, P. Mortensen, Valdemar Sørensen [Sekretær], Jensen [Gørding], Jensen-Broby, Krag [fra $11\frac{1}{4}$ Christiani], Hans Conrad Koefoed, Kristen Amby, Gerda Mundt og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 1177) afgivet $27\frac{1}{5}$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $28\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4584). 3. Beh. $28\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4616). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1842). 2. Beh. $29\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1861). 3. Beh. $29\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1863). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 287). Traadt i Kraft straks.

Regeringens Forslag til denne Lov gik væsentlig kun ud paa: i Finansaaet 1940—41 at forøge de *Udlaansbeløb*, som Staten ved Loven af 13. April 1938 stillede til Raadighed for Byggeriet, endvidere at søge Driftsudgifterne ved Ejendomme, der tilvejebringes under de nuværende Forhold, formindsket gennem *Skattelettelser*, at udvide Kredsen af de Bygninger, hvor Staten kan garantere for *sekundære Prioritetslaan*, og at give den ved 1938-Loven truffne Ordning med Hensyn til *Bevilling til at svare en Rente af ikke over 6 pCt.* p. a. for-

længet Gyldighed. Den i Tiden efter Lovforslagets Frem-sættelse stedfundne Udvikling gjorde det imidlertid nødven-digt at yde Byggeriet større Lettelser end foreslaaet, og under Behandlingen i Folketinget blev Lovforslaget betydeligt ud-videt, særlig ved Forøgelse af Laanemidlerne til *Parcelbyggeri*, ved Bestemmelser om Laan til *Stiftelser* for gamle og syge, end-videre Laan til Bygningshaandværkere, som med *Salg* for Øje opfører mindre Beboelseshuse, og til *Ombygning* af ældre Beboelsesejendomme, desuden ved Tilsagn om *Rentelettelser* m. m. og ved Beføjelse til Ydelse af *Forskud* paa Statslaan, videre Adgang til Betaling af *Indskud* i Andelsboliger m. m. Paa den anden Side udgik den oprindelige Bestemmelse om Rentebevilling.

Lovens Hovedbestemmelser er i den følgende Oversigt samlet i 6 Afsnit, hovedsagelig paa Grundlag af Indenrigs-ministerens Redegørelse ved Sagens Forelæggelse for Lands-tinget.

Forøgelse af Udlaansmidler, §§ 1, 2 og 15.

Ved Loven af 13. April 1938 stilledes der i hvert Finansaar fra 1938—39 til 1943—44 10 Mill. Kr. aarlig til Raadighed til Udlaan til Boligbyggeri, der iværksættes af *Kommuner* og *Boligforeninger*, saaledes at Beløbet fordeles med indtil 5½ Mill. Kr. til Byggeforetagender i København, Frederiksberg og Gentofte og indtil 4½ Mill. Kr. til Byggeforetagender i det øvrige Land. For *Finansaaret 1940—41* er Beløbet *for-
højet med 8 Mill. Kr.*, hvoraf indtil 4½ Mill. Kr. kan an-vendes i *Hovedstadskommunerne* og indtil 3½ Mill. Kr. i *det øvrige Land*. (Hvis det ene af de to Beløb efter 1. Februar 1941 skulde være opbrugt, kan det forøges med Dele af det andet Beløb).

Til *Parcel- og Rækkehusbyggeri* stillede endvidere ved 1938-Loven i hvert af de nævnte Finansaar 3 Mill. Kr. til Raadighed til Udlaan i Hovedstaden og bymæssige Bebyg-gelser og 1 Mill. Kr. til Udlaan i rene Landdistrikter. Disse Beløb er for 1940—41 *forhøjet med henholdsvis 3 og 1 Mill. Kr.* Under Hensyn til Stigningen i Bygeomkostninger er det samtidig bestemt, at Statslaan vil kunne ydes til saadant Byggeri, der paabegyndes i Tiden mellem 1. Januar 1940 og 1. April 1941, uanset at *Haandværkerudgifterne* maatte over-stige Lovens Maksimumsbeløb for Byomraadet med indtil 2 000 Kr. og for Landomraadet med indtil 1 200 Kr.

Som nærmere omtalt i det følgende kan der i Tiden indtil 31. Marts 1941 ydes Laan inden for 2 Mill. Kr. til *Ombygning af ældre Beboelsesejendomme*, hvorved større Lejligheder ombygges til mindre.

Udvidelse af Laanegrænser m. m., §§ 4 og 5.

Maksimumsgrænsen for Laan til *Forsamlingshuse* er forhøjet fra 15 000 Kr. til 20 000 Kr., og Grænsen for Laan til *Husholdningsskoler*, *Undervisningskøkkener*, *Opdragelseshjem* og *Bygninger med andet kulturelt Formaal* er sat op fra 15 000 til 25 000 Kr.

Om Forøgelse af Maksimumsbeløbet for *Haandværkerudgifter* ved Parcelbyggeri se foran.

Udvidelse af Lovens Omraade, §§ 10, 11, 15 og 17.

I § 10 bestemmes det, at der af de Midler, som er stillet til Raadighed til Udlaan til Kommuner og Boligforeninger, kan ydes Laan til velgørende *Stiftelser* og lignende Institutioner, der har opsamlet Kapitalmidler med det Formaal at tilvejebringe *billige Lejligheder for gamle, udslidte eller syge Medlemmer*. Saadan Laan kan i Forbindelse med foranstaaende Prioritetslaan højst udgøre 80 pCt. af den samlede Anskaffelsessum for Byggeforetagendet (eller af den til Stemplefterretning ansatte Værdi). Det er en Betingelse for Ydelse af Laan, at Stiftelsens eller Institutionens Vedtægter godkendes af Indenrigsministeren, der i det Omfang, som Forholdene i det enkelte Tilfælde maatte tilsige, kan fratagelse et eller flere af de Krav, der ved 1938-Lovens § 4 er stillet med Hensyn til Indholdet af Vedtægter for Boligforeninger.

En anden Udvidelse af Lovens Omraade finder Sted ved § 11, hvorefter der af de Midler, som er stillet til Raadighed til Udlaan til Parcel- og Rækkehusbyggeri, kan i Tiden indtil 31. Marts 1941 ydes Laan til *Bygningshaandværkere*, der med *Salg for Øje* opfører *mindre Beboelseshuse* af den i 1938-Lovens § 5 omhandlede Art. Indenrigsministeren kan fastsætte en Grænse for Antallet af de Huse, til hvilke hver enkelt Bygherre kan opnaa Statslaan. Saafremt Salg ikke finder Sted umiddelbart efter Opførelsen og Ejendommens Prioritering, kan Husene *udlejes*. — Disse Laan kan højst udgøre 30 pCt.

og i Forbindelse med de foranstaaende Prioritetslaan højst 80 pCt. af Anskaffessummen (Værdien).

Ifølge § 15 kan Indenrigsministeren dernæst i Tiden indtil 31. Marts 1941 inden for et Beløb af i alt 2 Mill. Kr. yde Laan til delvis Bestridelse af Udgifterne ved saadanne Arbejder paa *ældre Beboelsesejendomme*, hvorved *større Lejligheder* og Rum ombygges til *mindre* Lejligheder (herunder ogsaa Værksteder). For Ydelse af Laan er det en Betingelse, at der ved Ombygningen tilvejebringes et *øget Antal* Beboelsesejligheder i vedkommende Ejendom. (Laan kan kun ydes til Ombygning af saadanne Ejendomme, der maa antages efter Ombygningen at ville være velegnede til Beboelse gennem et længere Tidsrum, og hvis Beliggenhed ikke kan antages at ville vanskeliggøre en ønskelig Regulering eller Sanering af Kvarteret). Laanene, der kan ydes til Kommuner, Boligforeninger, Aktieselskaber eller Personer, kan udgøre højst 40 pCt. af de samlede Udgifter til de nævnte Arbejder og i Forbindelse med foranstaaende Prioritetslaan højst 75 pCt. af vedkommende Ejendoms Værdi. Denne Laanegrænse kan dog forhøjes til 85 pCt., saafremt der ydes fuld kommunal Garanti for den Del af Statslaanet, der faar Pantesikkerhed efter 75 pCt. af Ejendommens Værdi paa Tiden for Statslaanets Berigtigelse, saaledes at Kommunen i hele Laanets Løbetid garanterer Staten for Tab paa den Del af Laanet, der svarer til den Procent, den kommunegaranterede Del af Laanet oprindelig udgjorde af det samlede Statslaan.

Endelig kan i denne Forbindelse nævnes den i § 17 indeholdte Ændring, der gør det muligt at give Statsgaranti for *sekundære Prioritetslaan* inden for 80 pCt. af Anskaffessummen til privat opførte Beboelsesejendomme med *indtil 12 Lejligheder*. (Grænsen, der oprindelig var 4 Lejligheder, blev ved Lov Nr. 47 af 22. Februar 1939 ændret til 6).

Skattelettelser, §§ 3 og 16.

Af § 3. Beboelsesejendomme*), der opføres af Kom-

*) o: Ejendomme, der udelukkende eller for en væsentlig Del er indrettet til Beboelse. Folketingets Udvalg udtalte sin Opfattelse, at Bestemmelserne om Skattefritagelse ogsaa skal gælde, selv om der i Nybygninger indrettes *mindre Erhvervslokaler*.

muner eller Boligforeninger, og hvis Opførelse paabegyndes efter 15. Februar 1940, men inden 1. November 1940, *fritages* i et Tidsrum af 22 Aar for Udredelse af den paa Bygningerne faldende Del af de *Skatter*, der betales til *Stat*, *Kommune* og *den fælleskommunale Udligningsfond*, dog med *Undtagelse* af Skatterne til *Amtskommunen*. (Med Tilslutning af Rigsdagens Finansudvalg kan Indenrigsministeren dog bestemme, at Skattefritagelsen ophører efter Forløbet af mindst 12 Aar, saafremt Vilkaarene for Byggeriet til den Tid maatte tale derfor). *Andre* Beboelsesejendomme — herunder Ejendomme, der opføres af velgørende Stiftelser og lignende Institutioner —, hvis Opførelse paabegyndes som nys nævnt, fritages for Skattebetalingen i 12 Aar. — I ganske særlige Tilfælde kan Indenrigsministeren indrømme hel eller delvis Skattefritagelse for Byggeforetagender, hvis Opførelse er paabegyndt inden Lovens Ikrafttræden, men dog efter 1. Januar 1940.

Af § 16. Ejendomme, hvori der ved en efter Lovens Ikrafttræden, men inden 1. April 1941 paabegyndt *Til- eller Ombygning* tilvejebringes et *øget Antal Lejligheder* eller *Forretningslokaler* med Beboelse, fritages (efter Begæring) i 10 Aar for Udredelsen af de ovenfor omtalte Skatter, for saa vidt angaar det Beløb, hvormed Forskellen mellem Vurderingssummen til Ejendomsskyld og Grundværdien er forøget ved *Til- eller Ombygningen*.

Rentelettelse og Afdragshenstand, §§ 7 og 14.

Saafremt det skønnes fornødent for at nedbringe Huslejen i Ejendomme, der opføres af *Kommuner eller Boligforeninger*, kan Indenrigsministeren i Henhold til § 7 for et Tidsrum af indtil 10 Aar tilstaa enten *Nedsættelse af Renten* af Statslaanet med indtil 1 pCt. p. a. eller bevilge *Udsættelse med Laanets Amortisation*; om fornødent kan der for vedkommende Laan indrømmes saavel *Rentenedsættelse* som *Afdragshenstand*. (En bevilget *Rentenedsættelse* eller *Afdragshenstand* kan af Ministeren *tilbagetages* for fremtidige Ydelsers Vedkommende, saafremt forbedret Rentabilitet kan opnaas gennem *Omprioritering* af Ejendommen, eller ændrede Vilkaar for Byggeriet maatte tale derfor). Saadan *Afdragshenstand* omfatter ogsaa eventuelle *Kautionister* for det

paagældende Statslaan, og disse fritages ikke som Følge af Henstanden for deres Forpligtelser.

§ 14 angaar de *Parcel- og Rækkehuse*, hvortil der ydes Statslaan i Henhold til 1938-Lovens § 5 (altsaa Huse, der opføres af Personer, som bygger til sig selv), og hvis Opførelse paabegyndes efter 15. Februar 1940, men inden 1. April 1941. For deres Vedkommende nedsættes *den aarlige Ydelse* ($5\frac{1}{2}$ pCt., hvoraf $4\frac{1}{2}$ pCt. er Rente) til $3\frac{1}{2}$ pCt. af Hovedstolen. Af den saaledes nedsatte Ydelse er 3 pCt. af den til enhver Tid skyldige Restgæld Rente, $\frac{1}{5}$ pCt. Bidrag til Reserve- og Administrationsfonden, Resten Afdrag*). Denne Lempelse *ophører* fra og med den første ordinære Betalingstermin, der indtræffer efter Forløbet af *10 Aar fra Statslaanets Berigtigelse*, og den bortfalder ved Ejerskifte.

Andre Lempelser m. m., §§ 12, 13, 8 og 9.

Ved § 12 udvides en Kommunes Adgang til at betale *Indskud i Andelsboliger*. Kommunen har hidtil været berettiget til at betale Indskuddet (Andelen) i vedkommende Boligforening for *børnerige Familier* (d. v. s. Familier, hvor Antallet af hjemmeværende, uforsørgede Børn under 16 Aar er mindst 3). For saa vidt angaar Ejendomme, der tages i Brug efter nærværende Lovs Ikrafttræden, kan Kommunen derimod betale Indskuddet for *Familier med Børn*, selv om Børnetallet er mindre end 3. Denne særlige Adgang kan dog i *høj Bebyggelse* kun benyttes for højst Halvdelen af de Lejligheder, der ikke bebos af børnerige Familier, for hvem Kommunen har betalt Indskuddet.

§ 13 bemyndiger Indenrigsministeren til at yde *Forskud* paa de Statslaan, der bevilges Kommuner, Boligforeninger og Stiftelser m. m. For Ydelse af Forskudslaan til andre end Kommuner er det en Betingelse, at den Kommune, hvori Ejendommen opføres, eller som overtager Kaution for endeligt Statslaan i Ejendommen, paatager sig fuld Kaution for Forskudslaanet i dettes Løbetid. — Forskudslaan, for hvilke der gives Pantesikkerhed i Ejendommen, forrentes med

*) Bestemmelserne i 1938-Lovens § 15, Stk. 2, om eventuel Forhøjelse eller Nedsættelse af Rentefoden, finder dog tilsvarende Anvendelse paa de her omhandlede Laan.

Nationalbankens Diskonto til enhver Tid, dog mindst med 5 pCt. p. a.

§ 8 indeholder Hjemmel for Ministeren til i Tilfælde, hvor de forudprioriterede Laan af offentlige Midler nominelt ikke udgør Halvdelen af en Ejendoms Anskaffelsessum eller Værdi, at *fravige* Bestemmelserne i 1938-Lovens §§ 3, 7 og 12 om, at Statslaanet ikke kan overstige en nærmere fastsat *Procentdel af Anskaffelsessummen* eller Værdien.

§ 9 giver Ministeren Beføjelse til, for saa vidt angaar Byggeforetagender, til hvis Opførelse der ydes Statsstøtte, at træffe Bestemmelse om *Godkendelse af Licitationsbetingelser*. Saafremt de saaledes godkendte Betingelser ikke overholdes, betragtes Licitationen inden for vedkommende Fag som forkastet af Byggherren.

Som omtalt i de indledende Bemærkninger blev Lovforslaget paa Grund af den stedfundne Udvikling udvidet væsentligt i *Folketinget*, og efter Forslag af Ministeren og hele Udvalget forøgedes Udlaansbeløbet til Parcelbyggeri med 2 Mill. Kr. i Byerne, 1 Mill. Kr. i Landdistrikterne, hvorhos der tilføjedes 13 nye Paragraffer med det i Indledningen nævnte Indhold. Derimod udgik en Bestemmelse om Bevilling til at svare indtil 6 pCt. Rente. Det hedder herom i Folketingsudvalgets Betænkning, at man maa finde det ønskeligt, at de gældende Bestemmelser om *Renten af Udlaan mod Sikkerhed i fast Ejendom*, som nu maa søges i en Række spredte Lovbud, tages op til en samlet Revision, og at Ministeren har givet Tilsagn om i den nærmeste Fremtid at fremsætte det i saa Henseende fornødne Lovforslag.

Udvalget henledte i øvrigt Opmærksomheden paa, at det kunde blive nødvendigt for den kommende Tids Byggeri, at Fristen for Adgang til Udstedelse af *kortløbende Obligationer* blev forlænget. Efter den gældende Regel skal det paagældende Byggeri være fuldentt inden Udgangen af 1940.

Fra *konservativ* Side fremsattes Ønske om, at de Beløb, som Staten stiller til Raadighed til Udlaan, udelukkende skulde anvendes til Byggeforetagender, ved hvilke der opføres *Parcel- og Rækkehuse* eller anden *lav Bebyggelse* til den mindrebemidlede Del af Befolkningen. De Konservative frafaldt dog at stille Ændringsforslag herom. Men Udvalget og Ministeren var enige om at udtale, at det ved Lovens Administration er Hensigten at fremme Parcel- og Rækkehusbyggeriet eller anden lav Bebyggelse mest muligt, men at man dog er klar over, at baade Hensynet til Beskæftigelsen og Boligforholdene kræver, at der ogsaa maa ydes Støtte til Etage-

byggeriet, navnlig da der foreligger en Række Planer, udarbejdede Projekter m. m., som i den nærmeste Tid staar foran deres Udførelse.

Venstres Medlemmer af Udvalget havde ønsket optaget en Bestemmelse angaaende *Fritagelse for Stempel, Tinglysningsgebyrer og andre Afgifter* for Dokumenter, som udfærdiges i Anledning af Opførelse og Prioritering af Ejendomme, men havde frafaldet dette Ønske under Hensyn til Bestemmelserne i 1938-Lovens § 17, hvor der gives Adgang til at ansøge om saadanne Fritagelser.

Endelig drøftedes det i Udvalget at stille Forslag om en Bestemmelse, hvorefter et for hele Landet *fælles Nævn* vilde faa Myndighed til i Tilfælde, hvor *en Kommune nægter at imødekomme et Andragende om Garanti for Laan* inden for Lovens Rammer til en Boligforening eller til et privat Byggeforetagende af den i 1938-Lovens Kap. III omhandlede Art, at bestemme, at Kommunen *skal* yde denne Støtte. Man havde imidlertid næret Betænkelighed ved en saadan Bestemmelse, men hele Udvalget var enigt om, at Loven bør benyttes efter sit Formaal, og at det, hvis enkelte Kommuner uden rimelig Grund vil modsætte sig Anvendelsen af Loven, kan blive nødvendigt at indføre en saadan Bestemmelse.

De af Indenrigsministeren og Udvalget stillede Ændringsforslag vedtoges uden Afstemning, og ved 3. Behandling blev Lovforslaget enstemmigt vedtaget med 85 Stemmer (3 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

Landstinget vedtog derefter uden Udvalgsbehandling og enstemmigt Lovforslaget i Folketingets Affattelse.

67. Midlertidig Lov om Ændring i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje m. m. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 2359. — C. Sp. 17 og 23].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{10}$ (F. Sp. 67). 1. Beh. $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 126). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Dahl, H. P. Hansen [Præstø A.], Leonhard Hansen, Rasmus Hansen [Formand], J. Chr. Jensen, M. Larsen, Valdemar Sørensen [Sekretær], Peder Clausager, Elgaard, Jensen-Broby, Inger Gautier Schmit, Bindsløv, Kristen Amby og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 13) afgivet $\frac{20}{10}$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $\frac{24}{10}$ (F. Sp. 302). 3. Beh. $\frac{24}{10}$ (F. Sp. 336). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{27}{10}$ (L. Sp. 90). 2. Beh. $\frac{27}{10}$ (L. Sp. 101). 3. Beh. $\frac{27}{10}$

(L. Sp. 102). *Loven stadfæstet 30. Oktober 1939.* (Lov-Tid. Nr. 377).

Under Hensyn til, at Antallet af ledige Lejligheder i Hovedstaden i 1938 var meget lille, gennemførtes i sidste Samling Lov Nr. 372 af 21. December 1938 (Aarvog 1938—39, Side 239), som for *Københavns og Frederiksberg Kommuner*s Vedkommende forlængede Uopsigelighedsperioden med et Aar for de Lejere, hvis Lejemaal den 1. April 1937 havde været løbende i mere end 1 Aar.

I 1939 var Boligbyggeriet i meget stærk Udvikling. Der var f. Eks. den 1. August 1939 7 488 Beboelseslejligheder *under Opførelse* i København og Frederiksberg, og der var *anmeldt* 4 427 Beboelseslejligheder til Udførelse i de to Kommuner. Krigens Udbrud med de deraf følgende Forstyrrelser og Prisforskydninger i Forbindelse med Uberegneligheden af det fremtidige Produktionsniveau maatte imidlertid ventes at ville ændre dette Billede meget betydeligt, og da en Plan for det offentliges Indgriben med det Formaal at imødegaa Krigens skadelige Følger for Beskæftigelsen og for Befolkningens Boligforsyning først vilde kunne foreligge paa et senere Tidspunkt, mente Ministeriet det rigtigt at foreslaa en midlertidig Lovgivning, hvorved Adgangen til *Lejeforhøjelser* og *Opsigelser* fra Udlejerens Side med nærmere angivne Undtagelser *midlertidig ophævedes*.

Dette er da Hensigten med de her gengivne Ændringer i Lejeloven, der vedtoges enstemmigt i begge Ting, efter at det oprindelige Lovforslags Bestemmelser var suppleret paa forskellige Punkter og Paragraffen om Regulering af forskudsvis Varmebidrag føjet til.

§ 1, 1ste Punktum, fastsætter, at i Lejemaal om *Boliger* og *Lokaler*, som var udlejede den 1. September 1939, kan *Udlejeren* med det i Lejemaal et gældende Varsel og til aftalt eller forudsat *Flyttedag tidligst afgive Opsigelse den 1. April 1940*. For at sikre Virkeliggørelsen af Lovens Hensigt er hertil føjet, at Opsigelser, der af Udlejeren maatte være afgivet *inden* denne Lovs Ikrafttræden, men *efter* Ikrafttræden af Lov Nr. 372 af 21. December 1938 [30. December 1938], og som vilde medføre Fraflytning til et tidligere Tidspunkt end det, til hvilket Udlejeren i Medfør af 1ste Punktum kan opsiges Lejemaal et, bliver uden Virkning, saafremt Lejeren inden 2 Uger efter Lovens Ikrafttræden over for Udlejeren fremsætter skriftligt Krav om Lejemaal et's Fortsættelse; dette gælder

dog *ikke*, saafremt Udlejeren kan godtgøre, at Boligen eller Lokalet var *genudlejet* senest den 3. Oktober 1939.

§ 2 gaar ud paa at ophæve Virkningen af saadanne Aftaler om *Ændringer i Lejevilkåarene*, som en Udlejer under Indtryk af de herskende Forhold maatte tilsigte gennemført til Ugunst for Lejeren.

Stk. 1. Saafremt der i de af § 1, 1ste Punktum, omfattede Lejemaal efter den 1. September 1939, men inden denne Lovs Ikrafttræden, er truffet Aftale mellem Lejer og Udlejer om *Ændring i Vilkaarene*, kan saavel den Lejer, med hvem Aftalen er truffet, som en ny Lejer kræve, at der i Lejemaalet skal gælde *de den 1. September 1939 gældende Vilkaar*. Dette gælder dog *ikke*, saafremt *Ændringerne* skyldes Retsforlig, en efter Lejerens Ønske indgaaet Aftale eller saadanne Installationer i eller Forbedringer af det lejede, som Udlejeren i Medfør af Lejeloven er berettiget til at foretage inden for de i samme fastsatte Uopsigelighedsperioder.

I Stk. 2 paalægges det Lejeren inden 2 Uger efter Lovens Ikrafttræden at give Udlejeren skriftlig Meddelelse om, hvorvidt han *ønsker* at fastholde Lejemaalet paa de tidligere Vilkaar, og *Ændring* i disse Vilkaar kan da kun ske, hvis Udlejeren opnaar *Kommunalbestyrelsens Godkendelse af Ændringerne*. Spørgsmaal om Godkendelse maa af Udlejeren inden 1 Uge efter Modtagelsen af Lejerens Krav indbringes skriftligt for Kommunalbestyrelsen i den Kommune, hvor Ejendommen er beliggende, og der skal gives Lejeren Adgang til at udtale sig skriftligt eller mundtligt over for Kommunalbestyrelsen. Hvis *Ændringerne* ikke kan godkendes af Kommunalbestyrelsen, skal denne inden 4 Uger efter Modtagelsen af Udlejeren Henvendelse tilstille denne en af Grunde ledsaget Underretning herom. Afgives saadan Meddelelse ikke inden den nævnte Frist, betragtes *Ændringerne* som godkendt, dog med Forbehold af Lejerens Ret til at rejse Indsigelser mod Lejeaftalen efter de almindelige Regler i Lejeloven.

Stk. 3. Afsluttes efter denne Lovs Ikrafttræden *nyt Lejemaal* om Bolig eller Lokale, som var udlejet den 1. September 1939, kan et saadant Lejemaal, naar det oprettes inden den 1. April 1940, *ikke* afsluttes paa *Vilkaar*, der er *mere byrdefulde for Lejeren* end de Vilkaar, som var gældende ved det hidtidige Lejemaals Ophør, jfr. dog § 4.

Bestemmelserne i Stk. 2 om Ændringernes Forelæggelse til Kommunalbestyrelsens Godkendelse og Sagens nærmere Behandling blev indsat i Folketinget efter Forslag af Ministeren og Udvalgets Flertal (Regeringspartierne og Det konservative Folkeparti).

§ 3. Da Bestemmelserne i § 1 i mange Tilfælde vil medføre, at Lejemaal vil fortsættes ud over de Tidspunkter, hvortil de efter Reglerne i Lejelovens §§ 55, 57 og 60 vilde kunne opsiges, og derved indtræde i en ny Uopsigelsesperiode, indfører § 3 den Regel, at Lejelovens *Uopsigelsesperiode* først begynder at løbe fra de Tidspunkter, hvortil Lejemaalene efter denne Lovs Bestemmelser vil kunne opsiges*).

§ 4 aabner Adgang til *Lejeregulering* og *Ændring af andre Vilkaar for Lejemaalet* ved Lejerskifte i forskellige Tilfælde, hvor Udlejeren kan have rimeligt Krav herpaa.

Stk. 1. Bliver et Lejemaal, som omfattes af § 1, 1ste Punktum, afbrudt ved Opsigelse fra Lejerens Side, Lejerens Misligholdelse, Død eller af de i Lejelovens § 66 omhandlede Grunde, inden det i Medfør af § 1 vilde kunne bringes til Ophør, kan Udlejeren dog over for en ny Lejer kræve en *rimelig Forhøjelse af Lejen*, saafremt den tidligere Lejer uden Afbrydelse har benyttet det lejede siden den 1. Januar 1936, og Udlejeren kan dokumentere, at den hidtidige Leje har været *ikke væsentlig lavere end den almindelige Leje* for tilsvarende Lejligheder i Ejendommen og Kvarteret. Tilsvarende Ret til at kræve *Ændring i de øvrige Vilkaar*, der har været gældende for det tidligere Lejemaal, tilkommer Udlejeren uanset Varigheden af det nævnte Lejemaal, naar Vilkaarene for dette maa anses for at have været *usædvanlige* eller fastsat under *særlig Hensyntagen til den tidligere Lejers Person eller Forhold*, saaledes at deres Overførelse til et nyt Lejemaal vilde være urimelig. Det skal endvidere i ethvert Tilfælde af Lejerskifte være Udlejeren tilladt at kræve en *rimelig Forhøjelse af den hidtidige Leje*, for saa vidt angaar Lejligheder i Ejendomme, der er taget i Brug efter den

*) Samme Princip er gennemført for de Lejemaal, der i Københavns og Frederiksberg Kommuner den 1. April 1937 havde været løbende i mere end 1 Aar, og hvis Uopsigelsesperiode forlængedes til 1. April 1940.

1. Januar 1936, saafremt Udlejeren kan dokumentere, at den hidtidige Leje *ikke giver Mulighed for en rimelig Forrentning.*

Stk. 2 indeholder nærmere Regler for *Fremgangsmaaden*, naar Udlejeren ønsker saadanne Lejereguleringer eller Ændringer i Lejemaalet (skriftlig Anmeldelse til Kommunalbestyrelsen, som, hvis den nye Lejeaftale *ikke* kan godkendes, skal give Udlejeren Underretning herom inden 2 Uger; ellers betragtes Aftalen som godkendt). Stk. 3 giver Udlejeren Ret til, ifald Lejeaftalen *ikke* kan godkendes, med Kommunalbestyrelsen som Modpart at indbringe Spørgsmaalet om Aftalens Godkendelse for *Domstolene.*

Stk. 1 undergik i Folketinget forskellige Ændringer efter Forslag af Ministeren og Udvalgsflertallet; navnlig tilføjedes Bestemmelsen om Ændring i Lejevilkårene, naar disse har været fastsat under særlig Hensyntagen til den tidligere Lejers Person eller Forhold, og sidste Punktum om Adgang til Lejeforhøjelse, naar den hidtidige Leje *ikke* gav Mulighed for rimelig Forrentning.

§ 5, der blev indsat i Folketinget, handler om *Regulering af forskudsvisse Varmebidrag* i Overensstemmelse med Brændselsprisen og foreskriver herom:

Saafremt det i Lejemaal, der omfattes af § 1, 1ste Punktum, er aftalt, at Lejeren i Aarets Løb skal betale forskudsvisse Bidrag til Ejendommens Opvarmningsomkostninger, saaledes at den endelige Regulering af Varmebetalingen skal foretages ved Opvarmningsperiodens Udløb, kan Udlejeren, saafremt der *ikke* i Lejeaftalen er indeholdt Bestemmelser om Regulering af de forskudsvisse Bidrag i Overensstemmelse med Brændselsprisen, forlange en *Forhøjelse af disse Bidrag*, saaledes at Forhøjelsen kan andrage 8 pCt. for hver 10 pCt., Brændselsprisen maatte være steget mellem den 1. September 1939 og den før Forfaldsdagen nærmest forudgaende 1ste i en Maaned. Tilsvarende Adgang til *Nedsættelse* i Tilfælde af Fald i Brændselspriserne tilkommer Lejeren.

Ifølge § 6 omfatter Loven *ikke* de i Lejelovens § 54, Stk. 2, omhandlede Lejemaal, det vil sige Lejemaal om Beboelseslejligheder i Huse med kun 2 Lejligheder, hvoraf Ejeren bebor den ene, endvidere Lejemaal om enkelte Værelser eller om møbleret Lejlighed samt Lejemaal, der kun skal gælde for et bestemt Tidsrum.

Venstre stillede i Folketinget forskellige Ændringsforslag.

Det væsentligste gik ud paa at *begrænse Loven* til kun at omfatte *Københavns og Frederiksberg Kommuner*. Forslaget blev motiveret med Ønsket om paa denne Maade at knytte en logisk Forbindelse med Loven af 21. December 1938 og tillige med den Betragtning, at der i Provinsen baade vilde være ringe praktisk Mulighed for Opsigelser og ingen Tilbøjelighed hos Grundejerne til at foretage saadanne.

Efter et Ændringsforslag til § 1 skulde Lejerens Godkendelse af Lejemaalets Ophævelse udelukke Krav om dets Fortsættelse. Et Ændringsforslag til § 2, Stk. 1, 1ste Punktum, gav kun den Lejer, med hvem Aftalen maatte være truffet (ikke en ny Lejer) Adgang til at kræve Opretholdelse af de den 1. September 1939 gældende Vilkaar, og et andet til Undtagelsesbestemmelsen i Stk. 1, 2det Punktum, sidestillede »Forhøjelser hidrørende fra forøgede Skatter og offentlige Afgifter« med Ændringer i Lejevilkaarene paa Grund af Retsforlig eller Installationer. Yderligere foreslog Venstre at erstatte Ordene i Slutningen af § 2, Stk. 3, »ved det hidtidige Lejemaalets Ophør« med følgende: »for tilsvarende Lejemaal i Ejendommen eller Kvarteret«, og efter et Par Ændringsforslag til § 4 skulde Huslejelovens Voldgiftsret træde i Stedet for Kommunalbestyrelsen.

Hovedændringsforslaget forkastedes med 63 Stemmer mod 22 (22 stemte hverken for eller imod), de øvrige Mindretalsforslag med 57 Stemmer mod 21 (21 stemte hverken for eller imod), medens de af Ministeren og Udvalgets Flertal (Regeringspartierne og de Konservative) foreslaaede Ændringer vedtoges uden Afstemning.

Ved 3. Behandling stemte Venstre i Erkendelse af, at den foreliggende Situation havde skabt et Problem med Hensyn til Lejeforholdene, dog for Lovforslaget, og Forslaget, som ogsaa anbefalede af Bondepartiet og Kommunerne, gennemførtes i Folketinget med 100 Stemmer uden Modstemmer (3 stemte hverken for eller imod). — Landstinget sluttede sig til Folketingets Affattelse enstemmigt med 60 Stemmer.

68. Midlertidig Lov om Ændring i Lov Nr. 54 af 23. Marts 1937 om Leje m. m. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 3363. — C. Sp. 401 og 427].

Fremsat i Folketinget $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 2938). 1. Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3079). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-

Jensen, Dahl, H. P. Hansen [Præstø A.], Leonhard Hansen, Rasmus Hansen [Formand], J. Chr. Jensen, M. Larsen, Valdemar Sørensen [Sekretær], Peder Clausager, Elgaard, Inger Gautier Schmit, Jensen-Broby, Bindselev, Kristen Amby og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 491) afgivet $2\frac{7}{3}$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3728). 3. Beh. $2\frac{8}{3}$ (F. Sp. 3764). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1354). 2. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1385). 3. Beh. $2\frac{9}{3}$ (L. Sp. 1410). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 127). Traadt i Kraft straks.

Denne Lov betegner for det første en Fortsættelse af de ved foranstaaende Lov af 30. Oktober 1939 truffne Bestemmelser om *Suspension af den almindelige Adgang til Opsigelser og Lejeforhøjelser*. Desuden indeholder Loven en Række *Regler for Betaling af Centralvarme og varmt Vand*, Regler, der har deres Grund i den ekstraordinære Brændselssituation i Forbindelse med de deraf følgende Restriktioner.

§ 1 svarer til § 1, Iste Punktum, i Loven af 30. Oktober 1939 og bestemmer, at i Lejemaal om *Boliger* eller *Lokaler*, som var udlejede den 1. September 1939, kan *Udlejeren* med det i Lejemaalet gældende Varsel og til aftalt eller forudsat *Flyttedag tidligst afgive Opsigelse den 1. April 1941*. Hertil er føjet en udtrykkelig Udtalelse om, at de Opsigelser, der var gyldige uanset Bestemmelserne i nævnte Lov, bevarer deres Gyldighed.

§ 2 svarer til 1939-Lovens § 2, Stk. 3, idet den foreskriver, at naar *nyt Lejemaal* om Bolig eller Lokale, som var udlejet den 1. September 1939, oprettes inden det Tidspunkt, til hvilket det hidtidige Lejemaal kunde være bragt til Ophør i Medfør af § 1, kan et saadant Lejemaal *ikke* afsluttes paa *Vilkaar, der er mere byrdefulde for Lejeren* end de Vilkaar, som var gældende ved det hidtidige Lejemaals Ophør, jfr. dog § 4.

Bestemmelserne i den tidligere Lovs § 2, Stk. 1 og 2, har det ikke været nødvendigt at gentage, da der som Hovedregel ikke har været Adgang til at opsigte Lejemaal.

§ 3, om Forskydning af Lejelovens *Uopsiglighedsperiode*, er enslydende med 1939-Lovens § 3 (Side 275).

Ogsaa med Hensyn til Indholdet af § 4, om en Række Tilfælde, hvor der er aabnet Udlejerens Adgang til *Lejeregulering* og *Ændring af andre Vilkaar for Lejemaalet*, kan henvises til Gengivelsen af 1939-Lovens § 4 (Side 275). I Slutningen af Stk. 1, 1ste Punktum, er dog foretaget en Tilføjelse angaaende mulig Lejeforhøjelse ved Genudlejning i Tilfælde, hvor den almindelige Leje i en Ejendom er usædvanlig lav i Forhold til den almindelige Leje i *Kvarteret*, og Paragraffens Stk. 1 anføres derfor her som Helhed:

Bliver et Lejemaal, som omfattes af § 1, 1ste Punktum, afbrudt ved Opsigelse fra Lejerens Side, Lejerens Misligholdelse, Død eller af de i Lejelovens § 66 omhandlede Grunde, inden det i Medfør af § 1 vilde kunne bringes til Ophør, kan Udlejerens dog over for en ny Lejer kræve en *rimelig Forhøjelse af Lejen*, saafremt den tidligere Lejer uden Afbrydelse har benyttet det lejede siden den 1. Januar 1936, og Udlejerens kan dokumentere, at den hidtidige Leje har været *ikke væsentlig lavere end den almindelige Leje* for tilsvarende Lejligheder i *Ejendommen og Kvarteret*; saafremt den almindelige Leje i Ejendommen er usædvanlig lav i Forhold til den almindelige Leje i *Kvarteret*, vil Udlejerens dog ved Genudlejning kunne kræve en rimelig Lejeforhøjelse, selv om Lejen derved kommer til at overstige den i Ejendommen almindelige, naar han kan dokumentere, at den hidtidige Leje ikke giver Mulighed for en rimelig Forrentning. Tilsvarende Ret til at kræve *Ændring i de øvrige Vilkaar*, der har været gældende for det tidligere Lejemaal, tilkommer Udlejerens uanset Varigheden af det nævnte Lejemaal, naar Vilkaarene for dette maa anses for at have været *usædvanlige* eller fastsat under *særlig Hensyntagen til den tidligere Lejers Person eller Forhold*, saaledes at deres Overførelse til et nyt Lejemaal vilde være urimelig. Det skal endvidere i ethvert Tilfælde af Lejerskifte være Udlejerens tilladt at kræve en *rimelig Forhøjelse af den hidtidige Leje*, for saa vidt angaar Lejligheder i Ejendomme, der er taget i Brug efter den 1. Januar 1936, saafremt Udlejerens kan dokumentere, at den hidtidige Leje *ikke giver Mulighed for en rimelig Forrentning*.

§ 5, om *Regulering af forskudsvise Varmebidrag* i Overensstemmelse med Brændselspriserne i Tilfælde, hvor Leje-

aftalen *ikke* indeholder Bestemmelser herom, svarer ligeledes til, hvad der herom blev bestemt i 1939-Lovens § 5, dog med den Afvigelse, at medens Bidragsforhøjelsen dør blev fastsat til 8 pCt. for hver 10 pCt., Brændselsprisen maatte være steget mellem 1. September 1939 og den før Forfaldsdagen nærmest forudgaaende 1ste i en Maaned, er den nu begrænset til 5 pCt. for hver 10 pCt. af nævnte Prisstigning.

§§ 6—8 giver Forskrifter om *Regulering eller Ydelse af Lejerbidrag til Opvarmningsudgifter*, afpassede efter Lejeaftalernes forskellige Bestemmelser herom.

§ 6. Saafremt der i Lejemaal, som omfattes af § 1, 1ste Punktum, skal svares et *fast Bidrag* til Udgifterne ved Ejendommens Opvarmning og Forsyning med varmt Vand, kan Udlejeren dog med mindst 3 Ugers Varsel forlange en *Forhøjelse af Bidraget* i Forhold til Stigningen i den almindelige Brændselspris. Udlejeren kan med det nævnte Varsel forlange, at der af Forhøjelsen den 1ste i hver Maaned eller kvartaarligt betales *forskudsvis Rater*, der kan andrage 5 pCt. af det faste Bidrag for hver 10 pCt.*), den almindelige Brændselspris paa den før Forfaldsdagen for Bidragets Betaling nærmest forudgaaende 1ste i en Maaned maatte være steget i Forhold til den gennemsnitlige almindelige Brændselspris i Kalenderaaret forud for Tidspunktet for Lejeaftalens Indgaaelse, dog tidligst Kalenderaaret 1935. — Ud fra den Betragtning, at Udlejeren maa formodes at have været forberedt paa selv at maatte bære en vis Del af Udsvinget i Brændselsprisen, kan Udlejeren dog kun kræve Forhøjelse, for saa vidt angaar den Stigning i Brændselsprisen, der *overskrider 15 pCt.* Tilsvarende Ret til Nedsættelse i Tilfælde af Fald i Brændselsprisen tilkommer Lejeren. — Ved Varmeperiodens Slutning foretages endelig Regulering af Varmebidraget, hvorved der dog ogsaa ses bort fra de første 15 pCt. af henholdsvis Stigningen og Faldet i Brændselsprisen.

§ 7. Saafremt det i Lejemaal, der omfattes af § 1, 1ste Punktum, er aftalt, at Lejeren *ud over en* i Forhold til en bestemt Brændselspris *fastsat Betaling* skal udrede *forhøjet Ydelse* i Forhold til Brændselsprisens Stigning, kan Udlejeren

*) Naar man ikke har ment at burde forhøje de forskudsvis Rater med den fulde Procentsats, hvormed Brændselsprisen er steget, skyldes det, at en Del af Opvarmningsomkostningerne hidrører fra Udgifter, som maa antages at ligge fast, ligesom der maa antages at fremkomme Besparelse paa Grund af paabudte og frivillige Indskrænkninger i Varmeforbruget.

uanset modstaaende Aftale kun kræve, at Lejeren i Varmeperiodens Løb *udreder* den saaledes aftalte Forhøjelse med 5 pCt. for hver 10 pCt.*), den almindelige Brændselspris paa den før Forfaldsdagen for Bidragets Betaling nærmest forudgaaende 1ste i en Maaned maatte være steget i Forhold til den i Lejeaftalen fastsatte Grundpris. Ved Varmeperiodens Slutning foretages endelig Regulering af Varmebidraget, jfr. § 9.

§ 8. Uanset, at der i Lejemaal, som omfattes af § 1, 1ste Punktum, og som angaar Boliger eller Lokaler i Ejendomme med Varmtvandsinstallation eller Centralvarme, *ikke* er *fastsat særskilt Bidrag* til Udgifterne ved Ejendommens Opvarmning og Forsyning med varmt Vand, kan Udlejeren med mindst 3 Ugers Varsel forlange, at Lejeren yder *særskilt Bidrag til den Forhøjelse i Opvarmningsudgifterne*, der maatte opstaa som Følge af Stigningen i den almindelige Brændselspris. Beregningen af Forhøjelsen foretages enten paa *Grundlag* af de samlede Udgifter til Ejendommens Opvarmning i den fulde Opvarmningsperiode, der gik umiddelbart forud for Lejeaftalens Indgaaelse, dog ikke en tidligere Periode end Perioden 1934—35, eller hvor det drejer sig om de første Lejemaal i en nyopført Bygning, paa Grundlag af et Udgiftstal, der skønmæssigt udregnes efter den gennemsnitlige almindelige Brændselspris i den fulde Opvarmningsperiode, der gik umiddelbart forud for Lejeaftalens Indgaaelse, dog ikke en tidligere Periode end Perioden 1934—35. Af dette Udgiftsbeløb beregnes en *Forhøjelse* paa 5 pCt. for hver 10 pCt.*), den almindelige Brændselspris paa den før Forfaldsdagen for Bidragets Betaling nærmest forudgaaende 1ste i en Maaned maatte være steget i Forhold til den gennemsnitlige almindelige Brændselspris i Kalenderaaret forud for Lejeaftalens Indgaaelse, dog tidligst Kalenderaaret 1935. Den saaledes beregnede Forhøjelse vil Udlejeren med mindst 3 Ugers Varsel kunne forlange betalt den 1ste i hver Maaned eller kvartaarligt i forskudsvisse Rater. — Som Følge af de Vanskeligheder, der ved saadanne Lejemaal foreligger for at udskille Opvarmningsbidraget fra den egentlige Leje, er det dog bestemt, at Udlejeren kun kan forlange Bidrag, for saa vidt angaar den Stigning i Brændselspriserne, der *overskrider 20 pCt.* Tilsvarende Ret til Nedsættelse i Tilfælde af Fald i Brændselspriserne tilkommer Lejeren. — I Ejendomme med *Centralvarme* sker *Fordelingen* af Bidragene paa de opvarmede Boliger eller Lokaler efter Udlejerens Bestemmelse paa Grundlag af sædvanlige Beregningsregler og enten efter Gulvareal, Rumfang eller Maaler; Udgiften til Op-

*) Se Noten Side 280.

sætning af Maalere er Lejeren uvedkommende. For den Tid, hvori der leveres varmt Vand, vil indtil 30 pCt. af Bidragenes samlede Beløb kunne fordeles efter Antallet og Arten af Varmtvandshaner. I Ejendomme, hvor der kun findes Installation af varmt Vand, sker Fordelingen efter Antallet og Arten af Varmtvandshaner. — Ved Varmeperiodens Slutning foretages endelig Regulering af Varmebidraget, hvorved der dog ses bort fra de første 20 pCt. af henholdsvis Stigningen og Faldet i Brændselspriserne.

Væsentlig af praktiske Hensyn er det i § 9 fastsat, at en Lejer først ved *Varmeperiodens Slutning* kan stille Krav om, at der ved Beregning af Forhøjelsen af Betalingen for Ejendommens Opvarmning vil være at foretage *Fradrag* i det Omfang, der frivilligt eller i Henhold til Myndighedernes Paabud foretages *Begrænsning i Leveringen* af varmt Vand eller i Opvarmningen. I Ejendomme, hvor der kun findes Installation af varmt Vand, vil Udlejeren dog kun kunne forlange Bidrag til Ejendommens Opvarmningsomkostninger i Forhold til den Tid, hvori der leveres varmt Vand. Hvor der i saadanne Ejendomme ikke er fastsat særskilt Bidrag til Ejendommens Opvarmningsomkostninger, er Udlejeren pligtig at lade Besparselsen ved Ophøret af Leveringen af varmt Vand i det forudgaaende Aar komme til Fradrag i den første efter den 1. Maj følgende Lejebetaling.

I § 10 er der givet Lejere, som maatte være indgaaet paa langtløbende Kontrakter, en særlig Adgang til at *frigøre sig* for en i Henhold til §§ 6 eller 8 krævet Forhøjelse af Betalingen for Ejendommens Opvarmning eller Leveringen af varmt Vand, idet Lejeren, uanset at der i Lejeaftalen maatte være fastsat andet Varsel eller anden Flyttedag, skal være berettiget til inden 2 Uger fra Fremsættelsen af Udlejers Krav med 3 Maaneders Varsel at *opsige Lejemaalet* til Ophør den 1ste i en Maaned.

§ 11. Der har forekommet Tilfælde, hvor en betydelig Majoritet af de i en Ejendom boende Lejere har ønsket visse *Begrænsninger i Ejendommens Opvarmning*, men Udlejeren har, naar ikke alle Lejere var enige derom, af tekniske Grunde været nødt til at foretage Opvarmning i normalt Omfang. Det er derfor i § 11 bestemt, at saafremt der fra *mindst 75 pCt.* af de i en Ejendom boende Lejere rettes Henstilling til Ud-

lejeren om at standse Opvarmningen af visse Dele af det af dem lejede eller standse Leveringen af varmt Vand, skal Udlejeren være berettiget til at imødekomme Henstillingen, ogsaa for saa vidt angaar de øvrige Lejere, medmindre en saadan Imødekommen af Flertallets Henstilling under Hensyntagen til rimelig Økonomi kan begrænses til Flertallet. Et *Mindretal* af Lejere, der har væsentlig andre og større Interesser end Flertallet, vil dog kunne kræve, at der til dem (ham) ydes Opvarmning eller varmt Vand i det sædvanlige og tilladte Omfang. Til de Lejere, der ikke har deltaget i Henstillingen, skal der gives et Varsel af mindst 2 Uger. Bestemmelsen i § 10 finder tilsvarende Anvendelse paa disse Lejere.

§ 12, Stk. 1, tillægger Lejeren Ret til, hvis Udlejeren i Strid med § 2 foretager Genudlejning paa Vilkaar, der er mere byrdefulde for den nye Lejer end de Vilkaar, som var gældende ved det hidtidige Lejemaals Ophør, eller hvis han ved Genudlejning opkræver højere Leje end godkendt af Kommunalbestyrelsen i Medfør af § 4, at *kræve det for meget erlagte tilbage*. — Ifølge Stk. 2 finder Bestemmelserne i §§ 5—10 kun Anvendelse indtil det Tidspunkt, til hvilket vedkommende Lejemaal første Gang kan bringes til Ophør ved Opsigelse fra Udlejers Side. — Stk. 3 fastslaar, at *Gennemsnitsprisen* for et vist Tidsrum beregnes paa Grundlag af Priserne i den første Uge i hver Kvartalsmaaned inden for Perioden.

§§ 13 og 14, der blev indsat i Folketinget, omhandler *Regnskabet for Udgifterne ved Opvarmning m. m.*

§ 13 paabyder, at Regnskabet for Udgifterne ved Ejendommens Opvarmning og Forsyning med varmt Vand skal *afsluttes og fremlægges* senest 2 Maaneder efter Varmeperiodens Slutning, dog senest den 1. August. Sker dette ikke, mister Udlejeren sin Ret til at kræve Tillægsbetaling fra Lejerne. Saadan Tillægsbetaling kan tidligst kræves i Forbindelse med den første Lejebetaling, der skal erlægges efter Forløbet af 1 Maaned fra Regnskabets Fremlæggelse. — Udviser Varmeregnskabet, at Lejeren har betalt for meget i forskudsvisse Bidrag, vil det for meget erlagte uanset modstaaende Aftale være at tilbagebetale kontant til Lejeren eller at fradrage i Lejebetalingen senest 1 Maaned efter Varmeregnskabets Af-

slutning. — Lejerens Bidrag til Udgifterne ved Ejendommens Opvarmning og Forsyning med varmt Vand betragtes som pligtig Pengeydelse i Lejeforholdet (jfr. Lejelovens § 67, Stk. 1, Pkt. 1).

§ 14 indeholder følgende ændrede Affattelse af Lejelovens § 36, Stk. 2:

»Saafremt Lejeren ifølge Lov eller Aftale skal betale særskilt Bidrag til Udgifterne ved Ejendommens Opvarmning og Forsyning med varmt Vand, er Udlejeren pligtig paa Lejerens Forlangende til Lejeren at *udlevere Regnskab* for disse Udgifter og deres Fordeling paa Ejendommens Lejligheder og Lokaler. I Regnskabet kan, saafremt andet ikke er bestemt i Lejeaftalen, *kun medtages* Udgifter til Brændsel, Fyrbøderløn, Varmeingeniør, Maaleraflæsning samt Drift af Cirkulationspumpe.«

§ 15 fastslaaer i Lighed med 1939-Lovens § 6, at Bestemmelserne i §§ 1—4 ikke omfatter de i Lejelovens § 54, Stk. 2, omhandlede Lejemaal (se Side 276), og udtaler desuden, at Loven ikke har Indflydelse paa Udlejerens Adgang til at opsigte eller ophæve Lejemaal i Medfør af §§ 56 og 67 i Lejeloven og af § 8, Stk. 2, jfr. Stk. 1, samt §§ 9 og 10 i Lov Nr. 55 af 31. Marts 1937 om Beskyttelse af Erhvervsvirksomhed i lejet Ejendom.

Foruden de foran omtalte *Tilføjelser* (§ 4, Stk. 1, Pkt. 1 i. f., og §§ 13 og 14) foretoges i Folketinget en Del *Ændringer* i Lovforslaget, alle efter Forslag af Ministeren og Udvalget. Navnlig nedsattes i §§ 5, 6, 7 og 8 Grænsen for Forhøjelse af Varmebidrag fra 6 til 5 pCt., og i §§ 6 og 8 optoges Bestemmelserne om mindst 3 Ugers Varsel ved Fremsættelsen af de dér omhandlede Krav. Alle *Ændringsforslagene* vedtoges uden Afstemning.

Folketingets Udvalg havde overvejet at gaa til visse Lovgivningsforanstaltninger til effektiv *Modarbejdelse af Varmespild*, men havde dog fundet det heldigst, om den nødvendige Forbrugsbegrænsning kunde gennemføres uden nye Indgreb fra det offentliges Side. Udvalget henstillede derfor, at Indenrigsministeren snarest optog Forhandling med de bestaaende Grundejerorganisationer med det Formaal at søge gennemført hensigtsmæssige Foranstaltninger til *forsvarlig Tætning af Døre og Vinduer* i Beboelsesejendomme og i andre Lokalteter, hvor Utætheder foraarsager Varmetab, der kan undgaas. Endvidere henstillede man, at de paagældende Organisa-

tioner blev opfordret til at yde deres Bistand til, at *Kakkelovne og Kedelanlæg eftergaas*, og at der gennemføres de Istand-sættelser, der er nødvendige for at opnaa bedst mulig Udnyttelse af Brændselet. Desuden henstillede Udvalget, at Ministeren ogsaa paa anden Maade søgte at paakalde Befolkningens Forstaaelse af, at Tætningsforanstaltninger og Istand-sættelse af Kakkelovne m. m. under de foreliggende Forhold er af overordentlig samfundsmæssig Betydning.

Lovforslaget blev anbefalet af Ordførerne for Socialdemokratiet, Det radikale Venstre, Det konservative Folkeparti og Bondepartiet, og ligeledes under Hensyn til den foreliggende Situation af Ordføreren for Venstre, selv om dette Parti ikke kunde give Tilslutning til Forslagets Principper. Det kommunistiske Parti vilde ikke modsætte sig Lovforslagets Gennemførelse.

Vedtagelsen skete i Folketinget enstemmigt med 120 Stemmer (5 Medlemmer stemte hverken for eller imod), i Landstinget enstemmigt med 61 Stemmer.

---

69. Lov om ekstraordinært Tilskud til Amtskommunerne. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 3425. — C. Sp. 397 og 425].

Fremsat i *Folketinget* $13\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3208). 1. Beh. $19\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3518). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, H. C. Hansen, A. C. Mortensen, N. P. Nielsen, Retoft, M. K. Sørensen [Formand], Villumsen, P. D. Jensen [Sekretær], Peder Clausager, Edvard Sørensen, Duborg, Himmelstrup, Kristen Amby, Victor Larsen og Hartel). Betænkning (B. Sp. 489) afgivet $27\frac{1}{3}$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $28\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3715). 3. Beh. $28\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3763). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1337). 2. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1385). 3. Beh. $29\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1409). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 126).

Ifølge § 8 i Lov Nr. 188 af 20. Maj 1933 om kommunale Ejendomsskatter udgør Statskassens aarlige Tilskud til Amtskommunerne til delvis Dækning af den amtskommunale Grundskyld 465 000 Kr. for hver fulde Promille, Landbrugets Forrentningsprocent af Handelsværdien i det Skatteaaret nærmest foregaaende Kalenderaar har været mindre end 4,3, dog at Tilskuddet ikke kan overstige 20 Mill. Kr.

I Regnskabsaarene 1938—39 og 1939—40 udgjorde de saaledes beregnede Tilskud henholdsvis 8 370 000 Kr. og 5 580 000 Kr. svarende til en Forrentningsprocent for Landbruget paa henholdsvis 2,48 og 3,08 af Handelsværdien i Kalenderaarene 1937 og 1938. Men under Hensyn til, at det ved Beregningen af Forrentningsprocenten for 1938 ikke havde været muligt at tage Hensyn til de Tab, der i Aarets sidste Halvdel var paaført Landbruget som Følge af den da udbredte Mund- og Klovesygeepizooti, ydedes der i Henhold til Lov Nr. 79 af 15. Marts 1939 (Aarbog 1938—39, Side 235) af den fælleskommunale Udligningsfond et *ekstraordinært* Tilskud paa 5 Mill. Kr. til Nedbringelse af den amtskommunale Grundskyld, hvorved det samlede Tilskud til Amtskommunerne i Regnskabsaaret 1939—40 bragtes op til 10 580 000 Kr.

For Kalenderaaret 1939 blev Forrentningsprocenten opgjort til 3,33, og Statskassens Tilskud til Amtskommunerne i Regnskabsaaret 1940—41 vilde herefter gaa ned til 4 185 000 Kr. Dette Forhold vilde efter Regeringens Opfattelse medføre en meget betydelig Stigning af Amtsskatterne og samtidig i mange Amter føre til Opsættelse af planlagte Arbejder til Skade for Beskæftigelse af forskellig Art. Under Hensyn til de som Følge af Krigssituationen forøgede Vanskeligheder for betydelige Dele af Landbruget ansaa Ministeriet en saadan Udvikling for betænkelig, og man stillede derfor Forslag om, at der ogsaa i Regnskabsaaret 1940—41 ydedes Amtskommunerne et ekstraordinært Tilskud.

Lovforslaget gennemførtes i uforandret Skikkelse, og Loven indeholder følgende Bestemmelser:

I Regnskabsaaret 1940—41 ydes der Amtskommunerne et *ekstraordinært* Tilskud paa 5 Mill. Kr. til Nedbringelse af den amtskommunale Grundskyld.

Tilskuddet *fordeles* paa samme Maade som efter Loven af 15. Marts 1939, idet 4 650 000 Kr. fordeles mellem samtlige Amtskommuner i samme Forhold som Statskassens Tilskud i Henhold til § 8 i Loven af 20. Maj 1933 om kommunale Ejendomsskatter, medens de resterende 350 000 Kr. fordeles paa samme Maade som yderligere Tilskud til de fire sønderjyske Amtskommuner alene.

Medens det for Regnskabsaaret 1939—40 ydede ekstraordinære Tilskud som Helhed blev udredet af den fælleskommunale Udligningsfond, *udredes* det heromhandlede Tilskud med Halvdelen af Statskassen og Halvdelen af Udlig-

ningsfonden. Det *ubetales* med Halvdelen inden Udgangen af Juni og Halvdelen inden Udgangen af December.

Regeringspartierne, Venstre, Det konservative Folkeparti og Bondepartiet fandt Forslaget velbegrunder. Fra Venstres og konservativ Side ytrede dog Tvivl om, at Tilskuddet vilde være tilstrækkeligt, og Bondepartiets Ordfører beklagede, at Regeringen ikke var gaaet nær langt nok. I et Samraad med Indenrigsministeren drøftede Folketingets Udvalg Muligheden for en *Forhøjelse af Tilskudsbeløbet*, men Ministeren kunde af Hensyn til Statens finansielle Stilling ikke gaa med hertil*). Udvalget forhandlede ogsaa om en eventuel Ændring af det i Loven af 20. Maj 1933 fastlagte *Grundlag for Tilskud* til den amtskommunale Grundskyld. Ministeren fandt det dog mere rigtigt at løse muligt opstaaede Vanskeligheder ved særskilt Lov, indtil en samlet Skattereform er vedtaget.

Paa Retsforbundets Vegne beklagede *Oluf Pedersen*, at Forslaget betegnede en Formindskelse af den inddragne Del af den samfundsskabte Jordværdi, og han fandt en saadan Lovgivning principielt forfejlet. Midler til Dækning af det paa Staten faldende Udgiftsbeløb skulde formentlig dækkes ved Laan, og Resultatet vilde da blive, at »Folket skal pantsættes for at skaffe Midler til at sætte dets Rettigheder over Styr«.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 111 Stemmer mod 3, i Landstinget enstemmigt med 61 Stemmer.

---

70. Lov om midlertidigt Tillæg til Lov Nr. 110 af 18. April 1910 om Indkomstskat til Københavns Kommune. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 3149. — C. Sp. 263 og 281].

Fremsat i *Folketinget* $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2559). 1. Beh. $27\frac{1}{2}$ og $28\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2836 og 2865). 2. Beh. $\frac{1}{3}$ og $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 2905 og 2930). 3. Beh. $\frac{2}{3}$ (F. Sp. 2932). *Oversendt til Landstinget* 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 1019). 2. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 1053). 3. Beh. $\frac{8}{3}$

*) Under Forhandlingerne i Landstinget oplyste Ministeren, at Amterne i 1939—40 modtog som Tilskud efter 1933-Loven, Udligningsloven og Loven om de 5 Mill. Kr. i alt 16,6 Mill. Kr., medens Amternes Skatteudskrivning var paa 25 Mill. Kr., og at Amterne i 1940—41 vilde modtage mindst ca. 15 Mill. Kr.

(L. Sp. 1056). *Loven stadfæstet 20. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 92).

Loven gennemførtes paa Foranledning af en Anmodning, som Indenrigsministeriet havde modtaget fra Københavns Borgerrepræsentation og Magistrat om, at der maatte blive foretaget forskellige Ændringer i Lov af 18. April 1910 om Indkomstskat til Københavns Kommune, § 27, saaledes som denne Paragraf er affattet ved Lov af 23. Januar 1914, § 1.

I en Skrivelse herom henstillede Kommunalbestyrelsen, at den gældende Regel, hvorefter der — bortset fra en Undtagelsesbestemmelse vedrørende nye Love — inden 15. Marts skal afholdes *overordentligt Valg til Borgerrepræsentationen*, saafremt Budgettets Vedtagelse vil medføre, at der i Indkomstskat maa *udskrives et større Beløb end Grundbeløbet med Tillæg af en Femtedel*, maatte blive ophævet, hvilket skete uden Henvisning til, at Købstadkommuner og Sognekommuner i Forvejen har en videregaaende Adgang til Forhøjelse af Skatteudskrivningen, uden at det er nødvendigt i den Anledning at afholde Valg.

Samtidig ønskedes der tilvejebragt Lovhjemmel for, at Borgerrepræsentationen i Regnskabsaarets Løb skulde kunne *forandre den Procent af Grundbeløbet, hvormed Indkomstskatten udskrives*, dog at Beslutningen herom skulde være betinget af Indenrigsministerens Samtykke. Som Begrundelse herfor anførtes, at det særlig i Tider, i hvilke forøgede Udgifter maa forventes, uden at deres Størrelse kan forudses ved Budgettets Vedtagelse, vilde være af Betydning for Københavns Kommune at have Adgang til i Lighed med andre Kommuner i Regnskabsaarets Løb at dække forøgede Udgifter ved Forhøjelse af Indkomstskattens Beløb.

Endelig henstillede Kommunalbestyrelsen, at *Fristen for Budgettets endelige Behandling* maatte blive ændret fra den 15. Februar til den 15. Marts, idet man henviste til, at den gældende Ordning medførte en stærk Forcing af Kommunalbestyrelsens Arbejde. En Udsættelse af Fristen vilde ligeledes gøre det muligt for Kommunalbestyrelsen inden Budgettets Vedtagelse at danne sig et Skøn over Skatteydernes Indkomster paa Grundlag af de indgivne Selvangivelser.

I Skrivelsen oplystes det tillige, at Københavns Kommune for 1939—40, dersom Skatteudskrivningen ikke blev forhøjet, maatte paaregne et Underskud paa mellem 9 og 12½ Mill. Kr. som Følge af ekstraordinære Udgifter, bl. a. til det civile Luftværn. Herved var der ikke taget Hensyn til de øgede Lønudgifter, som i Regnskabsaarets sidste Maaneder vilde blive forårsaget af Prisstigningen, idet Januarpristallet først forelaa efter, at Kommunalbestyrelsens Henvendelse var tilstillet Indenrigsministeriet.

Henvendelsen var tiltraadt af Borgerrepræsentationens Flertalsgruppe (Socialdemokraterne), men ikke af de øvrige Grupper (Konservative, Radikale og Kommunistere).

Ifølge Bemærkningerne til Lovforslaget erkendte *Indenrigsministeriet* Berettigelsen af, at der for Københavns Kommune opnaaedes Hjæmmel til under de foreliggende Forhold at kunne tilvejebringe i hvert Fald delvis Dækning for saadanne Udgifter, som de nuværende ekstraordinære Forhold maa paaregnes at ville medføre. Med Hensyn til de øvrige af Kommunalbestyrelsen rejste Spørgsmaal, som er af mere principiel Karakter, fandt Ministeriet det derimod rettest, at de blev viderebehandlet »i Forbindelse med de Overvejelser, der finder Sted saavel i den nedsatte Hovedstadskommission som i Skattekommissionen af 1937, idet ogsaa de for Landets øvrige Kommuner gældende Regler for Adgangen til Skatteudskrivning ud over en vis Grænse er Genstand for Overvejelse.«

Det skal tilføjes, at Indenrigsministeren i Forvejen har en Bemyndigelse til at udskyde Fristen for Budgettets endelige Behandling ud over 15. Februar, og at denne Bemyndigelse blev benyttet i 1939—40, ligesom det ogsaa er sket i tidligere Aar.

Det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag vedtoges af begge Ting uden Udvalgsbehandling og uden Ændringer i følgende Affattelse:

§ 1. Saafremt *nye Love* eller *ekstraordinære Forhold* vil medføre, at Københavns Kommunes Budget for det løbende Regnskabsaar i væsentlig Grad maa overskrides, kan Kommunalbestyrelsen inden Regnskabsaarets Udgang med Indenrigsministerens Samtykke vedtage at *forhøje* den for vedkommende Skatteaar paalignede *ordinære Indkomstskat* til Københavns Kommune til hel eller delvis Dækning af de som Følge af de nævnte Omstændigheder stedfundne Overskridelser.

§ 2. En Skatteforhøjelse i Medfør af § 1 omfatter alle Personer, Institutioner, Stiftelser og Dødsboer samt Selskaber og Foreninger m. fl., der er ansat til ordinær Indkomstskat (herunder Erhvervsskat) til Københavns Kommune. — Forhøjelsen opkræves *ikke af Skattebeløb paa under 10 Kr.* helaarlig.

§ 3. Kommunalbestyrelsen træffer med Indenrigsministerens Godkendelse Bestemmelse om, hvornaar Forhøjelses-

beløbet forfalder til Betaling, og fra hvilket Tidspunkt det i Mangel af rettidig Betaling kan begæres inddrevet ved Udpantning. I øvrigt finder de for Paaligning, Opkrævning og Inddrivelse af Indkomstskat til Københavns Kommune gældende Regler tilsvarende Anvendelse paa dette Skattebidrag.

§ 4. Denne Lov, der straks træder i Kraft, har Gyldighed for *Skatteaarene 1939—40 og 1940—41.*

I sin Fremsættelsestale pointerede *Indenrigsministeren*, at der ikke var rørt ved de hidtil gældende Bestemmelser, hvorefter der i visse Tilfælde skal afholdes Skattevalg. Tillige gjorde han opmærksom paa, at Undtagelsesbestemmelsen angaaende Skattebeløb paa under 10 Kr. var indsat af praktiske Grunde.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* anbefalede *E. Friis* Lovforslaget paa Socialdemokratiets Vegne, hvorimod *Edvard Sørensen* og *Krag* (Venstre) fandt det upaakrævet for Tiden og derfor ikke kunde stemme for det. I Overensstemmelse med den Stilling, som den konservative Gruppe i Borgerrepræsentationen havde indtaget, gjorde *Bindslev* gældende, at en Ekstraskat ikke var fornøden for Københavns Kommune i 1939—40; skulde den vise sig nødvendig for det kommende Finansaar, 1940—41, vilde man imidlertid ikke nægte sin Medvirken til dens Gennemførelse. *Bindslev* var i øvrigt af principielle Grunde imod, at de mindste Skatteydere skulde være fritaget for Ekstraskatten. Endvidere hævdede han den Opfattelse, at Udgifterne til det civile Luftværn burde afholdes af Staten, og at Københavns Kommune paa en Række Punkter blev forfordelt i økonomisk Henseende, hvilket nærmere begrundedes. *Rager* (R. V.) kunde tiltræde Lovforslaget, der udkød de principielle Spørgsmaal, som Kommunalbestyrelsens Flertal havde rejst, og ikke foregreb noget med Hensyn til Opkrævning af en eventuel Ekstraskat. *Jens Thomsen* (B.) var ligeledes velvilligt indstillet over for Lovforslaget, idet han fandt det rimeligt, at Københavns Kommune blev lige-stillet med andre Kommuner i skattepolitisk Henseende. *Oluf Pedersen* (D. R.) vilde afholde sig fra at stemme, hvorimod *Svend E. Johansen* (D. R.) fandt det uforsvarligt at aabne Adgang til yderligere Beskatning af Københavns Borgere; Kommunen maatte i Stedet for sætte Tæring efter Næring. *Aksel Larsen* (D. K.) erklærede, at Kommunerne vilde modsætte sig Lovforslagets Fremme, ligesom de i Borgerrepræsentationen havde taget Afstand fra Henvendelsen til Indenrigsministeriet.

Ved Sagens Overgang til 2. og 3. Behandling var der et Medlem, som stemte imod. Ved den endelige Afstemning over Lovforslaget vedtoges det med 61 Stemmer mod 49.

I *Landstinget* skete Vedtagelsen med 38 Stemmer mod 19 (V., K. F.). Som Begrundelse for sin Tilslutning til Lovforslaget anførte *Lannung* (R. V.) bl. a., at hvis Flertallet paa Raadhuset havde koncentreret sig om Opnaaelsen af den Hjemmel, som Lovforslaget indeholdt, og samtidig havde haft Rede paa, hvor store Udgifter det civile Luftværn tillige med Januarpristallet vilde paaføre Kommunen, vilde det antagelig paa Forhaand have haft Mulighed for at opnaa videregaaende Tilslutning til Lovforslaget. Det maatte beklages, at Kommunalbestyrelsens Flertal havde foretrukket en anden Fremgangsmaade.

---

71. Lov om Ændring i Lov Nr. 294 af 29. Oktober 1937 om en kommunal Laanefond. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 4813. — C. Sp. 1199 og 1235].

Fremsat i *Folketinget* $21/5$ (F. Sp. 4202). 1. Beh. $23/5$ (F. Sp. 4353). 2. Beh. $25/5$ (F. Sp. 4473). 3. Beh. $26/5$ (F. Sp. 4530). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1813). 2. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1820). 3. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1825). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940* (Lov-Tid. Nr. 284).

Ved Lov af 29. Oktober 1937, i Henhold til hvilken den i 1933 oprettede kommunale Laanefond genoptog sin Virksomhed, begrænsedes dens samlede Udlaan (Restgæld) til 48 Mill. Kr., hvoraf mindst 15 Mill. Kr. skulde være forbeholdt Udlaan til Amts- og Sognekommuner. Disse Beløb forhøjedes ved Lov af 21. December 1938 (Aarbog 1938—39, Side 238) til henholdsvis 75 Mill. Kr. og 25 Mill. Kr., men uden at man derved blev i Stand til fuldt ud at tilfredsstille Kommunernes Laanebehov, efter at dette under Krigssituationen er vokset yderligere. Indenrigsministeren fremsatte derfor Forslag til og fik uden Ændringer vedtaget en Lov, hvorved § 3 i Loven af 29. Oktober 1937 affattes saaledes:

»Den samlede Restgæld af Laanefondens Udlaan maa ingen Sinde overstige et Beløb af i alt 100 Mill. Kr. Heraf skal mindst 35 Mill. Kr. være forbeholdt Udlaan til Amts- og Sognekommuner.«

Lovforslaget var et Led i det Kompleks af i alt ni Lovforslag, der førtes samlet gennem Rigsdagen i Slutningen af Maj 1940, og i Bemærkningerne oplyses det, at *Restgælden* af de siden Laanefondens Oprettelse ydede Laan pr. 30. April

1940 androg 59,5 Mill. Kr., hvortil kom 4,0 Mill. Kr., som var bevilget, men endnu ikke udbetalt. Yderligere forelaa pr. samme Dato Laaneansøgninger til et Beløb af 15,6 Mill. Kr., som endnu ikke var færdigbehandlet.

For de af Fonden ydede Laan fastsatte Bestyrelsen i 1937 følgende *Vilkaar*: Mindre Laan og Laan med en Løbetid paa indtil 10 Aar udbetales kontant til Parikurs og forrentes indtil videre med 5 pCt. pro anno af det til enhver Tid skyldige Beløb. Større Laan med en Afdragstid paa mere end 10 Aar bevilges indtil videre til en Rente af $4\frac{1}{2}$ pCt. pro anno og udbetales kontant til en Kurs fastsat under Hensyntagen til hvert Laans Løbetid, saa at den effektive Rente bliver ca. 5 pCt. Disse Rentebeløb blev i Marts 1939 nedsat for nye Laans Vedkommende med $\frac{1}{4}$ pCt. pro anno til henholdsvis $4\frac{3}{4}$ pCt. og $4\frac{1}{4}$ pCt., men paa Grund af Forholdene er denne midlertidige Rentenedsættelse atter ophævet fra 1: Marts 1940 at regne saavel for de Laans Vedkommende, der havde opnaaet Nedsættelse, som for nye Laan. Foruden Renten erlægges 0,15 pCt. af Laanenes Hovedstol til Laanefondens *Reserve- og Administrationsfond*. Denne Fond udgjorde pr. 30. April 1940 457 638 Kr., idet Fonden ikke i noget Regnskabsaar har haft Tab paa sine Udlaan.

Paa *Rigsdagen* gav Lovforslaget kun Anledning til korte Forhandlinger. Det vedtoges i *Folketinget* med 89 Stemmer mod 1 (8 Medlemmer — deriblandt Bondepartiet og Kommunerne — stemte hverken for eller imod). I *Landstinget* stemte ingen imod.

72. Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Indenrigsminister *Bertel Dalgaard*). [A. Sp. 2725. — C. Sp. 561 og 625].

Fremsat i *Landstinget* $19\frac{1}{1}$ (L. Sp. 716). 1. Beh. $24\frac{1}{1}$ (L. Sp. 725). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Albert Andersen, Andrea Brochmann, Jepsen Christensen, J. S. Foget, Ingeborg Hansen, Lisbet Hindsgaul, Oluf Johansen, Kantsø, Lannung, Esther Malling Pedersen, Jørgen Møller [Formand], Niels Nielsen, Stegger Nielsen, Officersen og Schaudmann). Betænkning (B. Sp. 617) afgivet $24\frac{1}{4}$. (Ordfører: Jørgen Møller). 2. Beh. $25\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1587). 3. Beh. $25\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1589). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $26\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4044). 2. Beh. $26\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4046). 3. Beh. $26\frac{1}{4}$ (F. Sp. 4047). *Loven stadfæstet 26. April 1940*. (Lov-Tid. Nr. 204). Traadt i Kraft straks.

I Tidsrummet 1926—33 var det gennemsnitlige aarlige Antal Naturalisationer ca. 900. I de følgende fem Aar var Antallet henholdsvis 660, 760, 1125, 630 og 734, i Fjor blev paa Indfødsretsloven optaget 627 Personer, og i Aar omfatter Loven 710.

Henimod en Trediedel af de naturaliserede, nemlig 223, er født her i Landet. 125 af disse — eller mellem $\frac{1}{6}$ og $\frac{1}{5}$ af samtlige Ansøgere — har tidligere haft dansk Indfødsret, men har mistet denne enten ved Naturalisation i Udlandet eller ved Ægteskab med Udlændinge; for deres Vedkommende drejer det sig altsaa om *Generhvervelse* af Indfødsret.

Fordelingen efter *Nationaliteter* svarer i det store og hele til Fordelingen paa de senere Aars Love (se Aarvog 1938—39, Side 271). Efter Fødestedet er 424 eller ca. 60 pCt. Skandinaver. Det absolutte Antal ikke-skandinaviske Ansøgere er 286.

En Fordeling efter Ansøgernes *Bopæl* her i Landet viser, at 329 bor i Storkøbenhavn. Dette svarer til 46 pCt. og er præcis samme Forhold som i Fjor. For de øvrige Ansøgere Vedkommende er Fordelingen i det store og hele ogsaa som paa 1939-Loven, idet Svingningerne op eller ned ikke overstiger 1 pCt. 112 bor paa Sjælland uden for Hovedstaden, 7 paa Bornholm, 31 paa Lolland-Falster og 41 paa Fyn, medens 122 har deres Hjem i Nørrejylland og 68 i Sønderjylland.

Under Sagens Behandling i Landstinget stillede Ændringsforslag om Optagelse af 250 Personer, dels Ansøgere, hvis Andragender først havde kunnet færdigbehandles efter Lovforslagets Udarbejdelse, dels et mindre Antal, hvis Naturalisation havde været Genstand for Forhandling mellem Ministeren og Udvalget.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

73. Midlertidig Lov om Ændring af Lov Nr. 123 af 18. April 1925 om Erhvervelse og Fortabelse af Indfødsret. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 4925. — C. Sp. 1281 og 1287].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{18}{6}$ (L. Sp. 1874). 1. Beh. $\frac{19}{6}$ (L. Sp. 1900). 2. Beh. $\frac{20}{6}$ (L. Sp. 1915). 3. Beh. $\frac{20}{6}$ (L.

Sp. 1916). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{2}{6}$ (F. Sp. 4735). 2. Beh. $\frac{2}{6}$ (F. Sp. 4740). 3. Beh. $\frac{2}{6}$ (F. Sp. 4743). *Loven stadfæstet 25. Juni 1940*. (Lov-Tid. Nr. 333). Traadt i Kraft straks.

Loven om Erhvervelse og Fortabelse af Indfødsret indeholder i § 6 den Regel, at danske Statsborgere, som er født i Udlandet, og som *aldrig* har haft Bopæl her i Riget, mister deres danske Indfødsret, naar de fylder 22 Aar. Lige med Bopæl her anses ved Anvendelsen af denne Bestemmelse Ophold under Forhold, der tyder paa Samhørighed med Danmark, saaledes Aftjening af dansk Værnepligt og Ophold for Uddannelsens Skyld. Fortabelsen kan afværges ved en kgl. Resolution, hvorved det tillades vedkommende Person at bevare dansk Indfødsret ud over det fyldte 22. Aar.

Under de bestaaende Forhold kan det være forbundet med uforholdsmæssige Vanskeligheder for unge danske Statsborgere, der er bosat i Udlandet, at tage Ophold eller Bopæl her i Landet, ligesom det kan være vanskeligt at faa Ansøgninger om Bibeholdelse af Indfødsretten fremmet paa sædvanlig Maade. Regelen i § 6 er derfor ved § 1 i den stedfundne Lovændring *suspenderet* indtil videre.

I § 2 overlades det til kgl. Anordning at fastsætte det Tidspunkt, da Regelen i § 6 *atter* skal træde i Kraft. Af Hensyn til Danske i Udlandet er det bestemt, at dette Tidspunkt skal ligge *mindst 1 Aar* efter Anordningens Offentliggørelse i Lovtidende.

§ 3 indeholder nogle *Overgangsbestemmelser*, som tilsigter at forebygge urimelige Virkninger af den foretagne Suspension:

Personer, som *fylder 22 Aar i Tiden mellem* denne Lovs Ikrafttræden og det i § 2 anførte Tidspunkt, *taber* paa dette Tidspunkt deres danske Indfødsret, saafremt de vilde have tabt denne Ret, hvis Regelen i § 6 vedblivende havde været gældende. Dette gælder dog *ikke* for dansk Mand eller dansk ugift Kvinde, hvem det inden det i § 2 anførte Tidspunkt ved *kgl. Resolution* tillades at bevare sin Indfødsret. Ej heller mistes dansk Indfødsret af dansk Mand eller dansk ugift Kvinde, som i Tiden mellem det fyldte 22. Aar og det i § 2 anførte Tidspunkt har *boet* her i Riget (eller paa anden Maade tilkendegivet Samhørighed med Danmark, jfr. foran).

For det Tilfælde, at en Person mister sin Indfødsret i Henhold til § 3, bestemmer § 4 i Overensstemmelse med den almindelige Ordning i 1925-Loven, at Fortabelsen ogsaa omfatter de Personer, som under normale Forhold vilde have mistet Indfødsret sammen med ham. Endvidere bestemmes det, at Fortabelsen tillige omfatter saadanne Personer, som ikke vilde have opnaaet dansk Indfødsret, hvis Regelen i § 6 vedblivende havde været gældende.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt i begge Ting.

I Anledning af Udtalelser af *Jefsen Christensen* (V.), som fandt den i § 2 fastsatte Frist vel kort, understregede *Indenrigsministeren*, at Fristen er »mindst 1 Aar«, og at Tidsmarginen efter Udstedelsen af den kgl. Anordning eventuelt kan sættes længere end 1 Aar.

---

74. Lov om Krigsforsikring af Bygninger. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 2385. — C. Sp. 69, 167 og 187].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁸/₁₀ (F. Sp. 153). 1. Beh. ²⁵/₁₀ (F. Sp. 338). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. Chr. Jensen, Dahl, Fr. Dalgaard [Formand], H. P. Hansen [Sorø A.], Jensen [Horsebæk], Retoft, Anton Simonsen, Valdemar Sørensen, Peder Clausager [Sekretær], Krag, Hans Conrad Koefoed, Erik Appel, Aksel Møller, Henning Hasle og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 65) afgivet ¹/₁₂. (Ordfører: J. Chr. Jensen). 2. Beh. ⁶/₁₂ (F. Sp. 1537). 3. Beh. ⁷/₁₂ (F. Sp. 1567). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹³/₁₂ (L. Sp. 393). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Albert Andersen, Axel Christensen [Sekretær], Elmquist, Hans Hansen, A. Johansen, H. P. Johansen [Formand], Josiassen, Jørgen Jørgensen, Korsgaard, Lannung, Jørgen Møller, Niels Nielsen, Nielsen Mann, Stein og Stensballe). Betænkning (B. Sp. 273) afgivet ¹⁹/₁₂. (Ordfører: H. P. Johansen). 2. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 577). 3. Beh. ²⁰/₁₂ (L. Sp. 608). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 277) afgivet ²⁰/₁₂. Eneste Beh. ²⁰/₁₂ (F. Sp. 2079). *Loven stadfæstet 22. December 1939*. (Lovtid. Nr. 473).

Ifølge Forsikringsbetingelserne for saavel Bygningsbrandforsikring som Løsoreforsikring er Risikoen for Skade forvoldt

ved Krig og Borgerkrig undtaget fra Forsikringen. Efterhaanden som den verdenspolitiske Situation antog en kritisk Karakter, maatte Spørgsmaalet om en forsikringsmæssig Dækning af denne særlige Risiko derfor melde sig. Det toges bl. a. op til Drøftelse i nordiske Forsikringskredse og blev fra dansk Side behandlet i en Redegørelse i »Nordisk Forsikringstidskrift« for 1. Juli 1939, hvori Direktør *Knud Christensen*, Københavns Brandforsikring, offentliggjorde Hovedtrækkene af et Udkast, som han havde udarbejdet. Tanken overvejedes derefter paa det skitserede Grundlag af saavel Bygningsbrandforsikringsforeningen som forskellige Grundejerorganisationer, og da den mødte almindelig Tilslutning, anmodede Indenrigsministeren et sagkyndigt *Udvalg* med Professor, Dr. jur. *K. Sindballe* som Formand om at udarbejde et Forslag til Lov om Krigsforsikring af Bygninger. Dette Udvalg nedsattes 19. September 1939, og allerede 12. Oktober s. A. afleverede det til Indenrigsministeriet et af alle Medlemmerne tiltraadt Lovforslag, som i sine Hovedlinier fulgte Direktør Knud Christensens Udkast.

I nogle Bemærkninger til Lovforslaget tager Udvalget Afstand fra den anden Side fremsatte Opfattelse, at det maatte blive *Statens* Sag at holde Grundejerne skadesløse for eventuelle Tab ved Krigsskade. Spørgsmaalet om Statens Erstatningspligt for saadan Skade er, udtales det, ikke løst af Lovgivningen. Efter almindelige Retsgrundsætninger kan den danske Stat ikke være erstatningspligtig for Tab, der tilføjes Grundejere ved Neutralitetskrænkelser eller en fremmed Krigsmagts Operationer. Hvorvidt den danske Stat er ansvarlig for Tab, som under Krig forvoldes paa privat Ejendoms af de danske militære Myndigheder, kan være tvivlsomt, men det maa nærmest antages, at der heller ikke i dette Tilfælde foreligger nogen Erstatningspligt for Staten. En eventuel Erstatning fra Staten som Følge af Krigsskade maatte derfor faa Karakter af en Billighedserstatning, og Grundejerne kunde ikke paaregne at opnaa Dækning i Forhold til de lidte Tab, idet Staten sandsynligvis af finansielle Grunde maatte tage Hensyn til den enkeltes Trang ved Erstatningsspørgsmaalets Afgørelse.

Det havde været overvejet, om man kunde indskrænke sig til at planlægge en *frivillig* Forsikring, men Udvalget kom under sine Overvejelser til det Resultat, at Sagen kun lod sig ordne paa tilfredsstillende Maade paa Basis af en alle Grundejere omfattende *obligatorisk* Forsikring.

Efter at Indenrigsministeren havde modtaget Udvalgets Forslag, fremsatte han det i uforandret Skikkelse for Rigsdagen, som ligeledes sluttede sig til det uden at foretage mere indgribende Ændringer.

I det følgende gøres Rede for Lovens *Hovedbestemmelser* og de væsentligste af de *Ændringer*, som blev foretaget paa Rigsdagen.

Forsikringens Institutioner og Omfang. (§§ 1—6).

Til Forsikring af Bygninger mod Krigsskade stiftes *fire gensidige Forsikringsforbund*, omfattende henholdsvis Hovedstadens (herunder Gentofte Kommunes) Bygninger, Købstædernes Bygninger, Landbrugsbygninger og bymæssige Bebyggelser i Landkommunerne. *Medlem* af et Krigsforsikringsforbund er *enhver* Ejer af Bygninger, der er eller paa noget Tidspunkt efter Lovens Ikrafttræden har været brandforsikret i et dansk Forsikringsselskab eller gennem et herværende Generalagentur for en udenlandsk Forsikringsvirksomhed, med *Undtagelse* af kongelige Slotte og Palæer, militære Anlæg (der ikke er kommunale Kaserner), Fabrikker og Værksteder for Fremstilling af Krigsmateriel, Lufthavnes og Statsbaners Bygninger samt Kirker. Endvidere er undtaget Gasværker, Elektricitets- og Vandværker tilhørende Kommuner, som den 18. Oktober 1939 selv bær Risikoen for Brandskade paa saadanne Værker, uanset om de maatte have genforsikret denne Risiko. Forsikringen omfatter mur- eller nagelfast Tilbehør til en forsikret Bygning, der er brandforsikret sammen med denne. — *Forsikringssummen* for en Bygning med Tilbehør er det Beløb, for hvilket Brandforsikring er eller senest har været tegnet.

Forsikringen angaar Skade paa en Bygning eller dens Tilbehør ved *Brand, Eksplosion, Sprængning* eller *Sammenstyrtning*, der er indtraadt eller indtræder som Følge af Krigen, herunder krigslignende Operationer, Neutralitetskrænkelser, Foranstaltninger til Værn mod saadanne samt Borgerkrig, Oprør eller borgerlige Uroligheder under Krigen eller i Forbindelse med denne, uanset i hvilket Land de maatte opstaa.

Saafernt der af Statskassen *forskudsvis* udredes en *Billighedserstatning* for Skader, der omfattes af Forsikringen, bliver Beløbet at dække af vedkommende Krigsforsikringsforbund, dersom der maa opkræves Bidrag til Dækning af andre Skader.

Forsikret er ikke blot Ejerens, men ogsaa dens Interesse,

der har *Panteret* eller anden begrænset tinglig Ret i Bygningen eller dens Tilbehør, eller som bærer Faren derfor.

I det oprindelig fremsatte Lovforslag omfattede Bestemmelsen om, hvilke Bygninger der skulde være *undtaget* fra Forsikringspligten, ikke blot de i Loven nævnte Bygninger, men tillige kommunale Kaserner, Privatbaners samt Sporvejes og offentlige Hospitalers Bygninger. Endvidere skulde Gasværker samt kommunale Elektricitets- og Vandværker ubetinget være undtaget fra Forsikringspligten, medens Loven kun undtager saadanne Værker, tilhørende Kommuner, som den 18. Oktober 1939 selv har Risikoen for Brandskade.

Bestemmelsen om *Billighedserstatninger*, der forskudsvis udredes af Statskassen, blev indføjet i Folketinget. Denne Tilføjelse tilsigter at undgaa Nedsættelsen af Forvaltningsnævn med deraf flydende Administrationsudgifter, fordi der anmeldes Smaaskader som knuste Vinduesruder, revnede Gavle o. lign., idet man forudsætter, at Statskassen dækker saadanne Tab i Henhold til Bevilling paa Finanslov og Tillægsbevillingslov. Udgiften hertil skal dog senere refunderes Statskassen af vedkommende Krigsforsikringsforbund, for saa vidt andre større Skader bevirker, at der alligevel maa opkræves Bidrag hos de forsikrede. Dersom Statskassen af særlige Grunde er ansvarlig for en Skade, opstaar der dog intet Regreskrav, hvilket man har villet give Udtryk for gennem Benyttelse af Betegnelsen »Billighedserstatning«.

Erstatninger og Forsikringsbidrag. (§§ 7—14).

Opgørelse af Skader foretages efter Brandforsikringsselskabernes sædvanlige Regler, og skyldig Erstatning *forrentes* med 5 pCt. fra den Dag, da Skaden anmeldes.

Forsikringsbidrag til Dækning af Erstatninger paalignes dem, der er Medlemmer af Krigsforsikringsforbundet ved Afslutningen af Krigen, idet enhver bidragspligtig svarer Bidrag i Forhold til sin Forsikringssum. Forsikringsbidraget kan *ikke overstige 5 pCt.* af den Forsikringssum, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes. Medfører denne Begrænsning i Pligten til at betale Forsikringsbidrag, at fuld Dækning for Erstatninger med Renter ikke opnaas, nedsættes Kravene forholdsmæssigt.

Forsikringsbidrag opkræves efter Afslutningen af Krigen med *indtil 1/4 pCt. halvaarligt* af den Forsikringssum, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes.

Et Krigsforsikringsforbund kan optage *Laan* til Udredning af Erstatninger eller Afholdelse af Forvaltningsudgifter.

Betaling af Erstatninger finder ikke Sted før Afslutningen af Krigen. Maa Forsikringsbidragene opkræves i Rater, kan Afdrag paa Erstatninger kræves, efterhaanden som Raterne indgaar. Der vil til sin Tid ved Lov være at træffe Bestemmelse om, hvorvidt og da efter hvilke nærmere Regler *Afkortning i den Ejeren tilkommende Erstatning* skal kunne ske, saafremt *Genopbygning* ikke finder Sted.

Et Erstatningskrav *bortfalder*, dersom Skaden ikke er anmeldt inden 3 Maaneder efter Krigen Afslutning. Anmeldelse kan foretages saavel af Ejeren som af enhver, hvis Interesse omfattes af Forsikringen.

I det oprindelige Lovforslag fandtes ingen Bestemmelse om eventuel *Afkortning i Erstatningen, naar Genopbygning ikke finder Sted*. Tilføjelsen herom skete i Landstinget, efter at Sagen forud havde været overvejet i Folketingets Udvalg, der i sin Betænkning udtaler, at det har været drøftet, om der ikke i Forslaget burde optages en Bestemmelse om, at Erstatningssummer skal anvendes til Genopførelse og Istand sættelse af de paagældende Bygninger. »En Regel af dette Indhold maatte dog indeholde forskellige begrænsende Bestemmelser, idet det bl. a. ikke kan anses for rimeligt at paalægge Genopførelsespligt ogsaa i det Tilfælde, at Ejeren kun opnaar delvis Erstatning. Under Udvalgets Drøftelse af en eventuel Genopførelsespligt var ogsaa Ønsket om en *Regulering af Erstatninger og Forsikringsbidrag i Overensstemmelse med Byggeprisniveauet* efter Krigen Genstand for Overvejelse. »Man har imidlertid ikke kunnet opnaa Enighed om en saa vidtgaende Afgivelse fra det fremsatte Forslag og er derfor af den Opfattelse, at yderligere Overvejelse af disse to Spørgsmaal maa udskydes, indtil Krigen er afsluttet, og Forholdene kan overses.«

Det samme gælder ifølge Betænkningen et andet Spørgsmaal, som blev drøftet i Udvalget, nemlig om indtrufne Skader burde fordeles imellem *Ejeren* af en Ejendom og *Pant-haverne* i Ejendommen. »Dette kan blive aktuelt, saafremt der ikke opnaas fuld Erstatning igennem Forsikringsordningen. Udvalget er enigt i, at det — som anført i Forslagets Bemærkninger — heller ikke i denne Henseende er muligt paa Forhaand at skabe en endelig Ordning, men at det maa overlades til Lovgivningsmagten efter Krigen Afslutning at tage Stilling til, om saadan Skade ogsaa skal ramme andre Kredse end de paagældende Ejere. Tilsvarende Betragtning gælder Forsikringsbidragene.«

Den Frist, som Loven fastsætter for Anmeldelse af Skader, blev indføjet i Folketinget.

Forvaltning af Forsikringen. (§§ 15—21).

Naar Forholdene gør det paakrævet, nedsætter Indenrigsministeren et *Forvaltningsnævn* for vedkommende Krigsforsikringsforbund til Varetagelse af dets Anliggender. Forvaltningsnævnene for Forsikringsforbundene i København og Købstæderne bestaar hvert af 7 Medlemmer, for Landbrugsbygninger og bymæssige Bebyggelser i Landkommuner hvert af 6 Medlemmer. Formanden udnævnes af Indenrigsministeren, og 2 Medlemmer af hvert Nævn udnævnes af Indenrigsministeren efter Indstilling af Repræsentationer for gensidige Bygningsbrandforsikringsselskaber. Et Medlem af det københavnske Forvaltningsnævn udnævnes efter Indstilling af Københavns Borgerrepræsentation og et Medlem af hvert af de øvrige Nævn efter Indstilling af Repræsentationer for vedkommende Kommuner. De øvrige Medlemmer udnævnes efter Indstilling af Repræsentationer for Ejere af fast Ejendom. Maa der nedsættes Forvaltningsnævn for mere end eet Krigsforsikringsforbund, skal Nævnene have fælles Formand.

Skader *vurderes* af Forvaltningsnævnets Vurderingsmænd, men finder Nævnet eller en erstatningsberettiget Vurderingen af en Skade urigtig, kan dennes Størrelse begæres endeligt fastsat ved en *Skønsforretning* i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens Kapitel 19.

Optrævning og Inddrivning af Forsikringsbidrag kan forlanges foretaget *uden Vederlag* og paa egen Bekostning af det danske Forsikringsselskab, i hvilket, eller det herværende Generalagentur for en udenlandsk Forsikringsvirksomhed, gennem hvilket den bidragspligtiges Bygninger er eller senest har været brandforsikret.

Som Lovforslaget oprindeligt var affattet, skulde der nedsættes et Forvaltningsraad for vedkommende Krigsforsikringsforbund, naar Skade var indtruffet, men dette ændredes i Folketinget til, at Nævnet skal nedsættes, naar Forholdene gør det paakrævet, hvilket betyder, at man kan undlade at tage et saadant Skridt, selv om der indtræffer Skader af mindre betydende Omfang, og at man paa den anden Side kan nedsætte et Forvaltningsnævn, før Skade er indtruffet. Samtidig ændredes Reglerne om Forvaltningsnævnenes Sammen-

sætning, idet man bl. a. ønskede Kommunerne repræsenteret i dem. I Landstinget indføjedes en Bestemmelse om, at der ved Foretagelse af Skønsforretninger angaaende Erstatningskrav eventuelt skal kunne udmeldes en *Opmand*.

Særlige Bestemmelser. (§§ 22—24).

Lov om Skadesforsikringsvirksomhed m. v. af 2. Marts 1934 kommer ikke til Anvendelse paa de fire Forsikringsforbund.

Loven gælder ikke for Færøerne. Den traadte i Kraft straks.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* fremdroges af flere Talere det Spørgsmaal, som ogsaa havde været overvejet af det sagkyndige Udvalg, hvorvidt der i Stedet for fire Forsikringsforbund kun burde oprettes et enkelt, hvilket navnlig *Akset Møller* (K. F.) holdt paa, ligesom man var inde paa Tanken om at gaa til en *Tarifering af Ejendommene* efter Risikomomentets Størrelse. I begge Henseender enedes man dog om at blive staaende ved den oprindelig foreslaaede Ordning, hvilket for Tarifieringens Vedkommende navnlig skyldtes, at den kun vilde kunne foretages rent skønmæssigt. — *A. C. D. Petersen* (K. F.) foreslog, at *Panthaverne* skulde deltage i Bidragspligten, hvilket han begrundede med, at Loven, særlig for Landbrugsejendommenes Vedkommende, vilde faa større Betydning for *Panthaverne* end for *Besidderen*, da dennes Privatformue, som det siges i en Særdtalelse i Betænkningen, »for langt det største Antal *Besidderes* Vedkommende kun kan regnes anbragt i *Besætning*, *Inventar* og *Avl*, som dette Lovforslag ikke omfatter; man paalægger derfor ved denne Lovgivning *Besidderen* en øget Udgift, som maaske kan blive skæbnesvanger for ham, uden at tilsikre ham noget Udbytte deraf; ikke engang ved *Genopbygningspligt* sikrer man, at han faar *Bygninger* opført igen, saa *Bedriften* kan videreføres efter en eventuel *Katastrofe*. Disse *Betragtninger* fandt imidlertid ikke fornøden *Støtte* i Udvalget og blev derfor ikke udformet i *Ændringsforslag*.

Om *Forsikringens Rækkevidde* med Hensyn til, hvilke *Bygninger* der skulde medtages og hvilke ikke, herskede der ret delte *Meninge*. *H. P. Hansen* (Sorø A.) (S.) kritiserede, at man for *Kommunernes* Vedkommende havde holdt de *Bygninger*, som var særlig udsat for *Krigsskade*, uden for *Forsikringen*, medens andre kommunale *Bygninger* var medtaget; dette fandt han inkonsekvent, naar en tilsvarende *Sondring* ikke foretoges mellem de private *Bygninger*. Under *Udvalgsbehandlingen* enedes man (jfr. foran) om i et vist *Omfang* at tage Hensyn til denne *Indvending*, hvilket dog

ikke skete uden Betænkelighed fra konservativ Side, da de Konservative principielt ønskede, at Forsikringen skulde begrænses til private Bygninger. Tanken om at udvide Lovens Gyldighedsomraade til *Færøerne* var ligeledes fremme, men maatte udskydes, da Sagen endnu ikke havde været behandlet af *Færøernes* Lagting.

Angaaende Spørgsmaalet om at supplere Bygningsforsikringen med en *Løsøreforsikring* pegede Indenrigsministeren paa, at denne Sag næppe lod sig løse paa det samme Grundlag. En *Løsøreforsikring* var efter Ministerens Opfattelse kun mulig, naar der opkrævedes Præmier forud, og det var derfor tvivlsomt, om en saadan Forsikring burde være tvungen.

I *Landstinget* beklagede *Elmqvist* (V.), at man i Folketinget havde ladet en Række Problemer henstaa til senere Afgørelse, hvorimod *Lannung* (R.) gjorde gældende, at det var naturligt at nøjes med en Rammelovgivning, indtil det viste sig, om Loven fik praktisk Betydning. Han erkendte, at der var vigtige Problemer, som ikke havde fundet deres endelige Løsning, men saa længe de ikke forelaa, var der ingen Grund til at træffe nogen Afgørelse, da man alligevel ikke under de nuværende Forhold kunde overse, hvilke yderligere Forholdsregler der maatte træffes, hvis der for Alvor blev Brug for Loven. *Stein* (K. F.) fremhævede Betydningen af, at ogsaa Forsikringen af Varelagre blev organiseret.

Efter at Sagen i *Landstinget* havde været gjort til Genstand for en kort Udvalgsbehandling, enedes man om at gennemføre Lovforslaget med enkelte Ændringer, deriblandt den om eventuel Afkortning i Erstatningen, hvis Genopbygning ikke finder Sted.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

75. Lov om Ændringer i Lovgivningen om Indkvartering. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 2499. — C. Sp. 67 og 119].

Fremsat i *Landstinget* ²⁴/₁₁ (L. Sp. 232). 1. Beh. ²⁹/₁₁ (L. Sp. 284). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Axel Christensen, Henrik Jensen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Oluf Johansen [Sekretær], Jørgen Jørgensen, Laurits Knudsen, Krarup, Malchau, Jørgen Møller, Stegger Nielsen, Offersen, Ch. Petersen, Stumph [Formand] og Nikoline Winther). Betænkning (B. Sp. 59) afgivet ¹/₁₂. (Ordfører: Stumph). 2. Beh. ⁶/₁₂ (L. Sp. 325). 3. Beh. ⁶/₁₂ (L. Sp. 330). *Oversendt til Folke-*

tinget. 1. Beh. $^{12}/_{12}$ (F. Sp. 1671). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Viggo Nielsen, Alfred Andersen [Formand], Hinrichsen, M. Larsen, A. C. Mortensen, Anton Simonsen, Villumsen, Kristian Nygaard [Sekretær], Steen, Øllgaard, Løje, J. E. Nørgaard, Grønning, Ole Bjørn Kraft og A. Svensson). Betænkning (B. Sp. 99) afgivet $^{14}/_{12}$. (Ordfører: Viggo Nielsen). 2. Beh. $^{16}/_{12}$ (F. Sp. 1939). 3. Beh. $^{18}/_{12}$ (F. Sp. 2005). *Loven stadfæstet 22. December 1939*. (Lov-Tid. Nr. 475).

Loven har et dobbelt Formaal: 1) at skabe Mulighed for at stille noget større Krav til Kvarterværternes Ydelser under *Sommerindkvartering* af længere Varighed og 2) at forhøje *Godtgørelsen* for de Indkvarteringsydelse, der efter Loven paahviler Kvarterværterne.

ad 1. Ifølge § 20 i Indkvarteringsloven af 29. Marts 1924 skal der under ekstraordinær Indkvartering som Vinterkvarter ydes *Kornetter, Korporaler, Underkorporaler og menige* Soveplads i et til Beboelse egnet sundt og tørt Lokale, som skal være forsynet med en Seng med Sengetøj pr. Mand; som Sommerkvarter (i Tiden fra 15. Maj til 14. Oktober) kræver Loven derimod til de nævnte Personer kun et tæt og tørt Lokale, forsynet med fornødent Liggestraa og saa vidt muligt et Tæppe eller Dækken pr. Mand. — Da Kvarter med Natteleje i Liggestraa imidlertid ved længere Tids Indkvartering vil medføre en Forringelse af de hygiejniske Forhold for Mandskabet, er der nu givet Krigsministeriet Hjælp til i de Tilfælde, hvor Ministeren skønner det fornødent, ogsaa i *Sommerkvarter* at kunne forlange, at der stilles *Seng med Sengetøj* til Raadighed for det indkvarterede Mandskab.

ad 2. I Indkvarteringslovens § 22 er *Kvartergodtgørelsen* for Befalingsmænd af højere Grad end Kornet fastsat til 75 Øre daglig pr. Mand i Vinterkvarter, 50 Øre i Sommerkvarter, for Kornetter, Korporaler, Underkorporaler og menige til 35 Øre daglig i Vinterkvarter, 12 Øre i Sommerkvarter. Som *Kostgodtgørelse* ydes et Beløb svarende til det Beløb, der af Krigsministeriet til enhver Tid er stillet til Raadighed for de militære Kostforplejninger til Fremskaffelse af Kosten, med et Tillæg af 15 pCt. Indtil 1. December 1939 udgjorde Beløbet f. Eks. for en Fuldkostportion 1 Kr. 10 Øre; fra denne Dato blev det forhøjet til 1 Kr. 27 Øre. — Selve

Kvartergodtgørelsen er nu ved en Ændring af Lovens § 22 med Virkning fra 15. Oktober 1939 forhøjet for de nævnte *Befalingsmænd* (samt *Kornetter*, der er *Delingsførere*) til 1 Kr. daglig i Vinterkvarter, 75 Øre i Sommerkvarter, og for *Kornetter*, *Korporaler*, *Underkorporaler* og *menige* til 50 Øre i Vinterkvarter, 15 Øre i Sommerkvarter (for det under 1. omhandlede Sommerkvarter med Seng er Godtgørelsen sat til 35 Øre). Den samlede Godtgørelse for Vinterkvarter med *Bespising* til *Korporaler*, *menige* m. fl. vil altsaa herefter andrage 1 Kr. 77 Øre mod hidtil 1 Kr. 45 Øre.

Lovforslaget gik *uforandret* gennem Rigsdagen og vedtoges med *enstemmig* Tilslutning.

Begge Tings Udvalg drøftede en Række Spørgsmaal om den praktiske Ordning af Indkvarteringen, og Udvalgsbetænkningerne indeholdt en Del Oplysninger om Resultaterne af disse Drøftelser.

I Landstingets Udvalg udtalte Forsvarsministeren, at man er indforstaaet med, at Indkvarteringen bør *spredes* saa meget, som Forholdene tillader det, og at *Øvelserne* bør lægges paa en saadan Maade, at Kvarterværternes normale *Spisetider* overholdes i størst mulig Udstrækning. Endvidere udtalte Ministeren, at det maa betragtes som en *Selvfølge*, at det indkvarterede Mandskab *holder deres Kvarterer rene og i Orden*. Er der over 6 Mand indkvarteret samme Sted, skal disse i øvrigt selv tilberede deres Mad, saafremt Kvarterværtten fremsætter Ønske derom. Hvor der ikke fremsættes et saadant Ønske, vil det til Gengæld være rimeligt og en Følge af den naturlige gensidige Forstaaelse mellem Kvarterværtten og de indkvarterede, at der afgives *Assistance til Arbejdet* ved *Madlavning* o. lign.

Til Befalingsmænd af Sergentsgrad og højere Grader ydes der ifølge Tjenestemandsløven et særligt Kosttillæg under Kantonnementsforhold, og »man maa forudsætte« — hedder det videre i Landstingets Udvalgsbetænkning —, »at disse Befalingsmænd normalt træffer en frivillig Overenskomst med deres Kvarterværter om hel eller delvis *Levering af Kosten*. Udvalget mener herefter at turde gaa ud fra, at der vil blive truffet Aftale om en Betaling, der paa den ene Side kommer til at staa i et rimeligt Forhold til Kosttillægget og paa den anden Side svarer til den Kost, der bliver ydet.«

Udleje af Tæpper fra Hærens Depoter kan undtagelsesvis finde Sted mod en mindre Godtgørelse, dog kun i det Omfang, Beholdningerne tillader det.

Forsvarsministeren oplyste yderligere, at der ved Finansloven bevilges et *Tilskud til de Soldaterhjem*, der er stiftet i

Garnisonerne ved privat Initiativ. Ministeren havde med Glæde erfaret, at der straks efter Indkaldelsen af Beredskabsstyrken var oprettet nye Soldaterhjem rundt omkring i Kantonnementerne, bl. a. under Medvirken af de kendte Foreninger; han saa med stor Sympati paa disse Bestræbelser og paaskønnede ligeledes den Interesse, som de lokale Beboere viser dette Arbejde. Ministeriet vil stille sig forstaaende over for Spørgsmaalet om yderligere Støtte af denne Sag.

Hvad Forhøjelsen af *Kvarter- og Kostgodtgørelsen* angaar, oplyste Indenrigsministeren, at Loven ifølge de foretagne Beregninger maatte siges at give Dækning for Prisstigningen. Reguleringen af Ydelsen for Kostforplejningen vil man i Krigsministeriet bestræbe sig for at foretage saa ofte, at Betalingen bliver i saa nær Overensstemmelse med Prisniveauet som muligt.

76. Lov om Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 289 af 2. September 1939 om Ændringer i Værnepligtslovgivningen. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 3405. — C. Sp. 313 og 395].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 1002). 1. Beh. $\frac{13}{3}$ (L. Sp. 1069). 2. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 1094). 3. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1142). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3517). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hedtoft-Hansen, E. Friis, Hartvig Frisch [Formand], Rasmus Hansen, Hinrichsen, Bollerup Madsen, A. C. Mortensen, Kristian Nygaard [Sekretær], Steen, Nørskov, Vanggaard, Arnth Jensen, Carsten Raft, Ole Bjørn Kraft og Westermann). Betænkning (B. Sp. 495) afgivet $\frac{27}{3}$. (Ordfører: Hedtoft-Hansen). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 3726). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 3763). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 124).

De ved Loven af 2. September 1939 foretagne Ændringer i Værnepligtslovgivningen (Aarbog 1939, Side 92) gik hovedsagelig ud paa: at ophæve de værnepligtiges Ret til at begære Udsættelse med at møde paa Session (idet Indenrigsministeren dog samtidig bemyndigedes til at tilstaa saadan Udsættelse, hvor Forholdene maatte tale derfor) og at hjemle en udvidet Mulighed for Kontrol med værnepligtige, som ønsker at rejse udenlands, gennem Kravet om, at værnepligtige, der er pligtige at møde paa nærmest forestaaende

Session, maa have Indenrigsministerens Samtykke til at rejse ud af Landet.

Lovens Bestemmelser, der oprindeligt kun gjaldt til Udgangen af Marts 1940, har nu faaet Gyldighed et Aar til, indtil *Udgangen af Marts 1941*.

I Folketingets Udvalg om Sagen gjorde Indenrigsministeren Rede for de af Indenrigsministeriet praktiserede Regler ved Behandlingen af indsendte Begæringer om *Udsættelse af Aftjening af Værnepligten* m. v., og ved Sagens 2. Behandling meddelte Ordføreren (Hedtoft-Hansen) et Resumé af Ministerens Oplysninger (F. Sp. 3727):

Hovedregelen er, at Udsættelse med at *møde paa Session* kun gives Personer, der paa Grund af nødvendigt Ophold i Udlandet og lignende vilde komme ud for særlige Vanskeligheder ved at skulle møde. I øvrigt gives der ikke Udsættelse med Møde paa Session. *Efter Sessionsbehandlingen* gives derimod efter Ansøgning i visse Tilfælde Udsættelse med Aftjening af Værnepligt for dem, der udskrives. Saadan Udsættelse gives til unge, der har paabegyndt en Uddannelse af længere Varighed, men Udsættelse gives foreløbig kun indtil to Aar. Endvidere gives Udsættelse i visse særlige Tilfælde, hvor personlige Forhold gør, at vedkommendes Velfærd i betydelig Grad vilde blive berørt af øjeblikkelig Indkaldelse.

Det beroede paa en Misforstaaelse, anførte Ordføreren videre, naar der hos nogle herskede den Anskuelse, at Udgangen til Udsættelse paa Grund af Studier eller anden Uddannelse medførte, at de store personlige Byrder ved Beredskabsstyrken blev forskudt over paa Befolkningsgrupper, hvor de unge almindeligvis ikke gennemgaar en længere Uddannelse. Ganske vist kunde det siges, at nogle unge paa Grund af Uddannelse fik en Lettelse her, men heroverfor stod, at de, der for nogle Aar siden fik Udsættelse, og hvis Uddannelse nu var færdig, rømtes særlig haardt, idet de nu i 25 Aars Alderen indkaldtes og maatte ligge inde den lange Tid. Der var med andre Ord ingen Ulighed i Forholdet mellem Klasserne, hvorimod der nok kunde komme nogen Ulighed i Forholdet mellem Aldersklasserne inden for den enkelte Befolkningsgruppe. »De unge Studenter f. Eks., der nu faar Udsættelse, slipper maaske til sin Tid med en kortere Tjenestetid, fordi Krigen til den Tid er hørt op, men omvendt faar de Akademikere, der i sin Tid fik Udsættelse, men nu ligger inde, en meget længere Tjenestetid, end hvis de ikke i sin Tid havde søgt Udsættelse.«

I øvrigt vilde en Undladelse af at give Udsættelse paa Grund af Uddannelse medføre, at Skoler og Uddannelses-

anstalter kom til at staa halvtomme, medens de ad Aare vilde blive overfyldt, saa alene af økonomiske og praktiske Grunde lod det sig ikke praktisere.

Lovforslaget vedtoges i begge Ting uden Modstemmer; i Folketinget var der 5 Medlemmer, som hverken stemte for eller imod Lovforslaget.

---

77. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 324 af 21. September 1939 om Borgernes Pligt til at stille fast Ejendom, Løsøre m. v. til Myndighedernes Raadighed. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 3407. — C. Sp. 305 og 319].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{7}{3}$ (L. Sp. 1002). 1. Beh. $\frac{13}{3}$ (L. Sp. 1069). 2. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 1095). 3. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 1096). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{15}{3}$ (F. Sp. 3309). 2. Beh. $\frac{16}{3}$ (F. Sp. 3365). 3. Beh. $\frac{16}{3}$ (F. Sp. 3453). *Loven stadfæstet 3. April 1940.* (Lov-Tid. Nr. 145).

Ved Loven af 21. September 1939 (Aarvog 1939, Side 86) blev der tilvejebragt Lovhjemmel for en videregaaende Ekspropriationsmyndighed end den i Loven af 29. April 1938 om Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb hjemlede, idet der blev paalagt Borgerne Pligt til mod fuldstændig Erstatning at stille deres faste Ejendom, Løsøre m. v. til Raadighed for Myndighederne ved Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb. Der har hidtil ikke været Anledning til at nedsætte nogen af de i Loven omhandlede Vurderingskommissioner, men under Hensyn til de stadig usikre Forhold ansaa Indenrigsministeren det for rigtigt at opretholde Lovens Bestemmelser, og ved nærværende Lov har disse faaet Gyldighed til *Udgangen af Marts 1941.*

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

78. Lov om visse Foranstaltninger til Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 3377. — C. Sp. 485 og 497].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2943). 1. Beh. $\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3104). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Rasmus Hansen, Nina Andersen, Fr. Andersen, Bomholt, Hedtoft-Hansen [Formand], Hinrichsen, Bollerup Madsen, Rager [Sekretær], A. M. Hansen, Inger Gautier Schmit, Edvard Sørensen, Vagn Bro, Ole Bjørn Kraft, Aksel Møller og Carsten Raft). Betænkning (B. Sp. 517) afgivet $\frac{28}{3}$. (Ordfører: Rasmus Hansen). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3873). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3914). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1485). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1496). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (L. Sp. 1498). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 125).

Lovens Bestemmelser betegner i Hovedsagen en Forlængelse af midlertidig Lov Nr. 311 af 8. September 1939 (Aarvog 1939, Side 88), hvis Virketid var begrænset til Udgangen af Marts 1940.

Det har hidtil ikke været paakrævet at anvende den Indenrigsministeren givne Bemyndigelse til at lade udarbejde og gennemføre *Luftbeskyttelsesplaner* ved Statens Foranstaltning, men da det dog ansaas for ønskeligt i givet Fald at have Hjemmel hertil, er Bemyndigelsen i Lovens § 1 fornyet til *Udgangen af Marts 1941*. Det samme gælder Hjemmelen til i særlige Tilfælde at afholde *Udgifterne* ved Planernes Tilvejebringelse og Gennemførelse forskudsvis af Statskassen (§ 2) og Bemyndigelsen til at paalægge Borgerne i enhver Henseende at rette sig efter Myndighedernes Paabud med Henblik paa Civilbefolkningens Beskyttelse, ogsaa *inden* Luftværnstilstand maatte være indtraadt (§ 3).

De øvrige Bestemmelser i Loven af 8. September 1939 — om, at Virksomheden som *Husvagt* i Civilbeskyttelsetjenesten skal betragtes som borgerligt Ombud (§ 6, Stk. 1), om Hjemmelen til at beordre *Læger, Sygeplejersker* m. fl. til at gøre Tjeneste paa det af Ministeren bestemte Sted og til at disponere over *Sygehusene* til Fordel for Hæren, Søværnet og det civile Luftværn (§ 7) samt *Straffebestemmelserne* (§ 8) — er forlænget *indtil videre*.

Loven er desuden suppleret med enkelte *nye Bestemmelser*:

1. Der er givet nærmere Regler for *Politiets Medvirken* ved Udarbejdelsen af Planer for Organisationen af Civilbefolkningens Beskyttelse og for dets Overledelse af Beskyt-

telsestjenesten (jfr. Lov Nr. 180 af 29. April 1938, §§ 2 og 3), idet det i § 4 fastsættes, at Politimestrene (i København Politidirektøren) i de Omraader, for hvilke der er paabudt Udarbejdelse af samlede Planer, tillige er *Luftværnschefer* og som saadanne skal medvirke ved Udarbejdelsen af Luftbeskyttelsesplaner samt drage Omsorg for Gennemførelse af Foranstaltninger, som staar i Forbindelse med den Politiet tillagte Overledelse, eller som særligt maatte være forekrevet af Indenrigsministeren med Hjemmel i Loven eller er henlagt til Politiet i en i Overensstemmelse med Loven udarbejdet og godkendt Plan; det paahviler derhos Luftværnschefen at forestaa *Uddannelsen af det civilværnepligtige Mandskab*, dog saaledes at Specialuddannelsen ved de enkelte Beskyttelsesgrene sker ved dissers egen Foranstaltning.

2. I de fleste af de af Indenrigsministeriet godkendte Planer for *Pulterkammerrydning* har det været paalagt Brugerne af Pulterkamre at nedbringe de Genstande, der skulde fjernes, fra Pulterkamrene til Gaden, hvorefter Læsning og Bortkørsel i Almindelighed har fundet Sted ved Kommunens Foranstaltning. Da det i flere Henseender vil være mere praktisk, at Grundejerne selv foranlediger Bortkørselen fra deres Ejendomme, og da det under de nuværende Forhold kan regnes, at det bortryddede vil have nogen Værdi, som kan og bør udnyttes, og som til Dels vil kunne modsvare de med Fjernelsen forbundne Udgifter, er der nu i § 5 givet Indenrigsministeren Bemyndigelse til at paalægge *Grundejerne* paa egen Bekostning at drage Omsorg for Læsning og Bortkørsel af de fra samtlige Pulterkamre i den paagældende Ejendom fjernede Genstande.

3. Loven af 29. April 1938 giver med Hensyn til Anskaffelse af *Husvagtudstyr* Hjemmel til at paabyde Grundejerne Anskaffelse af mindre Brandslukningsredskaber. Da der har hersket nogen Tvivl om, hvad der henhører herunder, er der nu i § 6, Stk. 2, givet direkte Hjemmel til at paalægge Grundejerne at forsyne Husvagterne med det Udstyr, som maatte anses for paakrævet, herunder *Gasmasker*.

4. Ifølge en i Folketinget foretagen Tilføjelse til § 3 kan Indenrigsministeren i paakommende Tilfælde paalægge Grundejerne uden Vederlag at stille Lokaler i deres Ejend-

domme til Raadighed som *Tilflugtsrum* og efter nærmere Ordre at holde disse Rum ryddeliggjorte.

5. Den ovenfor omtalte, i § 7 indeholdte Bemyndigelse for Indenrigsministeren til at tilrettelægge Fordelingen af Læger m. fl. er udvidet til ogsaa at omfatte *medicinske studerende*.

Forhandlingen i Folketinget ved 1. og 2. Behandling drejede sig for en stor Del om Betydningen af Tilvejebringelse af *Beskyttelses- og Tilflugtsrum* og det Omfang, hvori saadanne var indrettet, samt om den Udstrækning, hvori der var gjort Brug af *Kvindernes Beredskab* paa det heromhandlede Omraade. En Række Oplysninger vedrørende trufne Luftbeskyttelsesforanstaltninger og Udgifterne herved, Husvagtordningen, Indkaldelse til Civilbeskyttelstjenesten samt Evakueringsplaner blev meddelt i et Bilag til Folketingsudvalgets Betænkning.

Udvalget indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med den under 4 omtalte, af Indenrigsministeren foreslaaede Tilføjelse, og i denne Skikkelse vedtoges Forslaget af Folketinget med 91 Stemmer (2 stemte hverken for eller imod), af Landstinget med 53 Stemmer.

---

79. Lov om Ændring i Lov Nr. 125 af 30. Marts 1940 om visse Foranstaltninger til Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 4919. — C. Sp. 1257 og 1285].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{12}{6}$ (F. Sp. 4643). 1. Beh. $\frac{13}{6}$ (F. Sp. 4692). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Civilbeskyttelstjeneste m. v. (se Side 313). Betænkning (B. Sp. 1233) afgivet $\frac{19}{6}$. (Ordfører: Rasmus Hansen). 2. Beh. $\frac{19}{6}$ (F. Sp. 4715). 3. Beh. $\frac{19}{6}$ (F. Sp. 4719). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{20}{6}$ (L. Sp. 1920). 2. Beh. $\frac{20}{6}$ (L. Sp. 1928). 3. Beh. $\frac{20}{6}$ (L. Sp. 1929). *Loven stadfæstet 6. Juli 1940*. (Lov-Tid. Nr. 375). Traadt i Kraft straks.

Loven danner et Supplement til Lov Nr. 311 af 8. September 1939 (Aarbog 1939, Side 88), hvis Bestemmelser — med forskellige Tilføjelser — fik forlænget Gyldighed ved Lov Nr. 125 af 30. Marts 1940 (Nr. 78).

1. For i saa høj Grad som muligt at kunne drage Nytte at Landets samlede Brandvæsen til Bekæmpelse af Katastrofebrande opstaaede som Følge af Luftangreb er der skabt udvidet Mulighed for at tilvejebringe et *Samarbejde mellem de lokale Brandvæsener*, idet der er givet Indenrigsministeren Hjemmel til at bestemme, at *Brandmateriel og -personel* skal stilles til Raadighed *uden for Hjemstedskommunen*, medmindre det er i øjeblikkelig Brug paa Hjemstedet. (Tilsvarende Hjemmel er givet med Hensyn til Materiel og Personel fra andre Tjenestegrene inden for Luftbeskyttelsen). — De hermed forbundne *Udgifter* afholdes, for saa vidt angaar kommunalt eller privat Materiel og Personel, af den Myndighed, for hvilken det paagældende Materiel og Personel stilles til Raadighed, dog at der i særlige Tilfælde efter Ministerens Bestemmelse vil kunne ydes Tilskud fra Statskassen til Afholdelse af Udgifterne.

2. Da en Luftværnstilstand eller det Beredskab, som visse Tjenestegrene inden for Luftbeskyttelsen maa opretholde, selv om Luftværnstilstand ikke maatte være erklæret, vil medføre en ganske ekstraordinær Tjenesteydelse af de paagældende, har man fundet det rettest at fastslaa, at Personer, der som Tjenestemænd eller paa anden Maade er beskæftiget i Statens eller Kommunens Tjeneste eller i koncessionerede Virksomheder, er pligtige til *uden Vederlag* at taale den Udvidelse af deres normale Arbejde, der maatte blive paabudt ved Gennemførelsen af Luftbeskyttelsesforanstaltninger, og at Bestemmelserne i Loven om *Forbud mod Overarbejde ikke finder Anvendelse* paa denne Tjeneste. Ministeren kan dog bestemme, at der — hvor særlige Grunde taler derfor — til de paagældende Personer skal ydes et *særligt Vederlag*, der afholdes af de Myndigheder m. v., som udreder deres Lønninger.

3. Lov Nr. 337 af 21. September 1939 indeholder Hjemmel til *Tilvejebringelse af Befordringsmidler* ogsaa ved Beskyttelsen af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb. Uanset disse Bestemmelser skal Rekvisition af Befordringsmidler om fornødent kunne ske efter de enklere Regler i Lov Nr. 324 af 21. September 1939 (Aarbog 1939, Side 86), jfr. Lov Nr. 145 af 3. April 1940 (Side 307).

4. De kommunale Luftbeskyttelsesplaner skal omfatte

Forslag til de Foranstaltninger, som skønnes ønskelige til Beskyttelsen af livsvigtige Anlæg eller Indretninger inden for vedkommende Omraade, og de godkendte Husvagtplaner indeholder Paabud til alle større Virksomheder om Etablering af Husvagtjeneste. En lang Række Fabrikker og større Virksomheder har ogsaa allerede gennemført en videre udbygget Luftbeskyttelsesorganisation i Overensstemmelse med de af Statens civile Luftværn udsendte vejledende Retningslinier. I Tilfælde, hvor dette imidlertid efter det civile Luftværns Skøn ikke maatte være sket i fornødent Omfang, kan Indenrigsministeren nu paalægge de paagældende *Fabrikker og andre større Virksomheder* at udarbejde og indsende til Godkendelse *særlige Luftbeskyttelsesplaner*, der derefter vil være at gennemføre i det ved Godkendelsen fastsatte Omfang. Ministeren kan derhos bestemme, at Hverv, der udøves til Beskyttelse af Fabrikker og andre større Virksomheder mod Følgerne af Luftangreb, skal betragtes som *borgerligt Ombud*.

5. Det er udtrykkeligt udtalt, at de i Lovens § 7, Stk. 1, nævnte *Personer og Organisationer**) under Luftværnstilstand og i øvrigt under ekstraordinære Forhold staar direkte *under den stedlige Luftværnschefs Kommando*, ligesom denne er berettiget til at gøre sig bekendt med Organisationens Uddannelsesarbejde med Henblik paa Luftbeskyttelsen.

Den under 5 gengivne Bestemmelse indsattes i Folketinget. Her optoges ogsaa de under 1 anførte Regler om *Udgifternes Afholdelse*, medens det i Regeringsforslaget var overladt til Ministeren at bestemme, hvorledes de paagældende Udgifter skulde afholdes. Endelig udelodes en i det oprindelige Lovforslag optagen Bestemmelse, der gav Ministeren Bemyndigelse til at fastsætte, at Fabrikker og større Virksomheder (ovenfor under 4) skulde betale *et særligt Vederlag* for Udøvelsen af Hverv til Beskyttelse af disse, naar Hvervet varetoges uden for Arbejdstiden og uden for den paagældendes Bopæl. — Alle Ændringer foretoges efter Forslag af Ministeren og hele Udvalget og vedtoges uden Afstemning.

*) o: Læger, medicinske studerende, Sygeplejersker og farmaceutiske Kandidater samt Medlemmer af Samaritter- og andre Hjelpeorganisationer, for saa vidt der med disse Organisationer er truffet Aftale om frivillig Tjeneste under det civile Luftværn.

Lovforslaget med de omtalte Ændringer vedtoges i Folketinget enstemmigt med 81 Stemmer (6 stemte hverken for eller imod), i Landstinget enstemmigt med 51 Stemmer.

80. Lov om Civilbeskyttelsestjeneste m. v. (Indenrigsminister (*Bertel Dahlgaard*)). [A. Sp. 4913. — C. Sp. 1253 og 1283].

Fremsat i *Folketinget* $12\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4641). 1. Beh. $13\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4692). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Rasmus Hansen, Nina Andersen, Fr. Andersen, Bollerup Madsen, Hedtoft-Hansen [Formand], Hinrichsen, Bomholt, A. M. Hansen [Sekretær], Steen, Vagn Bro, Inger Gautier Schmit, Edvard Sørensen, Ole Bjørn Kraft, Carsten Raft og Westermann). Betænkning (B. Sp. 1233) afgivet $19\frac{1}{6}$. (Ordfører: Rasmus Hansen). 2. Beh. $19\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4715). 3. Beh. $19\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4719). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $20\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1917). 2. Beh. $20\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1927). 3. Beh. $20\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1929). *Loven stadfæstet 25. Juni 1940*. (Lov-Tid. Nr. 336). Traadt i Kraft straks.

Efter at en Del af det til Hjælp for Polititjenesten uddannede Civilbeskyttelsesmandskab den 10. April 1940 var blevet indkaldt til stadig Tjeneste, viste det sig ønskeligt at kunne ordne en Række Spørgsmaal, navnlig med Hensyn til det nu indkaldte Mandskabs *Aflosning* med nyt Mandskab paa en noget smidigere Maade, end der blev aabnet Mulighed for ved Reglerne i Lov Nr. 180 af 29. April 1938 om Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb (Aarbog 1937—38, Side 201). Medens det ikke er Hensigten at indkalde et større Antal værnepligtige til Civilbeskyttelsestjenesten end hidtil i de Omraader, hvor saadan Indkaldelse allerede har fundet Sted, tilsigtes det med denne Lov — bl. a. ved Indkaldelse af frivillige — at kunne *lempe Tjenesten* saaledes, at den bliver mindst mulig tyngende for Familieforsørgere og andre, hvis private Erhverv i særlig Grad rammes af Tjenesten. Ved at have et større Antal værnepligtige til Raadighed vil man ogsaa opnaa at kunne tilrettelægge Tjenesten paa en Maade, som tillader størst mulig Hensyntagen til de enkelte indkaldte. — Herefter har man

fundet det rettest at *samle* samtlige Lovbestemmelser vedrørende Civilbeskyttelsestjenesten i en enkelt Lov.

§ 1 svarer til § 7, Stk. 3 og 4, i Loven af 29. April 1938, men disse Bestemmelser er udvidet, navnlig derved, at der er tilvejebragt Mulighed for ogsaa at anvende de til *civilt Statsarbejde* indkaldte til Civilbeskyttelsestjeneste og, under særlige Omstændigheder, at *antage frivillige* til at deltage i denne. Paragraffen har derefter følgende Ordlyd:

Enhver værnepligtig, som *ikke er* blevet *indkaldt* til Af-tjening af Værnepligt, er inden for et Tidsrum af 10 Aar, regnet fra den efter Sessionen følgende 1. Januar, pligtig at deltage i Civilbeskyttelsestjeneste i Overensstemmelse med de i nærværende Lov givne Regler. — Denne Pligt paahviler ogsaa saadanne, som af en Session eller Kassationskommis-sion er erklæret for stedse *uskikkede til al Krigstjeneste*, saa-fremt deres Helbredstilstand ikke er til Hinder derfor, lige-som de i Medfør af Lov Nr. 187 af 20. Maj 1933 til Udførelse af *civilt Statsarbejde* indkaldte værnepligtige efter Indenrigs-ministerens nærmere Bestemmelse kan anvendes til Civil-beskyttelsestjeneste. — Til Deltagelse i Civilbeskyttelses-tjenesten kan endelig, naar særlige Omstændigheder taler derfor, *antages frivillige* efter Indenrigsministerens nærmere Bestemmelse.

I § 2 er det fastslaaet, at de til Civilbeskyttelsestjeneste udskræve er pligtige ikke blot at lade sig uddanne til og del-tage i Udførelsen af de Foranstaltninger, der i Medfør af Lovgivningen træffes til Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb, men at de under Indkaldelse til Tje-neste skal *deltage ogsaa i anden Virksomhed*, som udøves af den paagældende Myndighed.

§ 3 svarer i det væsentlige til § 7, Stk. 5, i Loven af 29. April 1938, men det er dog nu udtrykkeligt udtalt, at *Civilbeskyttelsestjenesten* under alle Omstændigheder *gaar forud* for de paagældendes øvrige Virksomhed, selv om Ud-dannelsen under normale Forhold saa vidt muligt skal fore-gaa uden for normal Arbejdstid.

§ 4 bestemmer i Overensstemmelse med 1938-Lovens § 7, Stk. 6, at de i Loven omhandlede Forpligtelser ikke berører de paagældendes Pligt til muligt at gøre Militærtje-neste, men at Indenrigsministeren med Tilslutning af For-

svarsministeren kan træffe Bestemmelse om, at de paagældende midlertidigt fritages for Mødepligt i Tilfælde af Mobilisering.

Ifølge § 5 fastsætter Indenrigsministeren efter indhentet Tilslutning fra Finansministeren og Rigsdagens Finansudvalg Størrelsen af det *Vederlag*, der ydes de til Civilbeskyttelsestjeneste indkaldte. Ud over det fastsatte Vederlag udreder Statskassen *Sygekassekontingentet* for de til stadig Tjeneste indkaldte, og de paagældende fritages for at erlægge *Invalidpræmie* og *Kontingent til Arbejdsløshedsforsikringen* paa tilsvarende Maade som de til Hæren indkaldte. Efter nærmere Bestemmelse af Ministeren kan der tilstaaes de til Civilbeskyttelsen indkaldte hel eller delvis *Fribefordring* med Jernbaner, Ruteautomobiler og Rutebaade.

Yderligere indeholder denne Paragraf Bemyndigelse for Indenrigsministeren til, naar det maatte anses for hensigtsmæssigt, at træffe Bestemmelse om *Kasernerning* af det indkaldte Civilbeskyttelsesmandskab.

§ 6. Ved Lov af 15. Maj 1939 blev Forsorgslovens § 281, Stk. 1, ændret saaledes, at der til de til Militærtjeneste, bortset fra Rekruttiden m. v., indkaldte og disses Familier kan ydes *Særhjælp*, uden at Hjælpens Størrelse er begrænset til bestemte Beløb. Da tilsvarende Forhold i vidt Omfang vil gøre sig gældende for de til Civilbeskyttelsestjenesten indkaldte, er der givet Socialministeren Bemyndigelse til efter Forhandling med Indenrigsministeren og Finansministeren at fastsætte nærmere Bestemmelser — med Virkning fra 10. April 1940 — om Ydelse af Særhjælp i Trangstilfælde til indkaldte, som har Forsørgerpligter, efter Regler svarende til de i Forsorgslovens § 281, Stk. 1 og 3, indeholdte.

Bestemmelserne i § 7 om *Straf* for tjenstlige Forseelser, Anvendelse af *Disciplinærmidler* m. m. svarer i det væsentlige til Reglerne i § 8, Stk. 2 og 3, i Lov Nr. 125 af 30. Marts 1940 om visse Foranstaltninger til Beskyttelse af Civilbefolkningen mod Følgerne af Luftangreb (jfr. Aarbo 1939, Side 90).

Under Behandlingen i Folketinget indsattes efter Forslag af Ministeren og Udvalget i § 1, sidste Punktum (om Antagelse af frivillige) Ordene »naar særlige Omstændigheder taler derfor«. Ligeledes optoges Bestemmelsen i § 6 om Særhjælpsbestemmelsens Virkning fra 10. April.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget enstemmigt med 80 Stemmer (6 stemte hverkøn for eller imod), i Landstinget enstemmigt med 51 Stemmer.

---

81. Lov om Udskydelse af Genforelæggelse af Lov Nr. 87 af 21. April 1914 om Embedslægevæsenets Ordning, jfr. Lov Nr. 83 af 31. Marts 1937. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 2455. — C. Sp. 47 og 109].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{8}{11}$ (L. Sp. 105). 1. Beh. $\frac{15}{11}$ (L. Sp. 207). 2. Beh. $\frac{17}{11}$ (L. Sp. 209). 3. Beh. $\frac{22}{11}$ (L. Sp. 230). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 1670). 2. Beh. $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 1755). 3. Beh. $\frac{16}{12}$ (F. Sp. 1939). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 474).

Kommissionen til Drøftelse af Skolens, navnlig Folkeskolens, hygiejniske Forhold har i sin i December 1938 afgivne Betænkning foreslaaet, at der for hele Landet indføres en *obligatorisk Skolelægeordning*, hvorefter Embedslægerne, saafremt Forholdene tillader det og Sundhedsstyrelsen billiger det, tillige bør beskikkes til Skolelæger under Forudsætning af, at de da ikke driver anden Praksis end daglig Konsultationspraksis og Besøg som tilkaldt af anden Læge.

Da dette Forslag, der for Tiden er Genstand for nærmere Overvejelse i Undervisningsministeriet, vil kunne faa vidtrækkende Konsekvenser for Embedslægenes fremtidige Indtægtsforhold, ansaa Indenrigsministeren det for ønskeligt, at Revisionen af den gældende Embedslægelovgivning udskydes, indtil der er truffet Afgørelse om, hvorvidt den ommeldte Skolelægeordning skal gennemføres.

Under Hensyn hertil er det nu bestemt, at Genforelæggelsen af Loven af 21. April 1914 om Embedslægevæsenets Ordning, der i Henhold til Lov Nr. 83 af 31. Marts 1937 skulde ske senest i Rigsdagssamlingen 1939—40, vil være at foretage senest i Rigsdagssamlingen 1941—42.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

---

82. Lov for Færøerne om tvungen Tuberkuloseundersøgelse af Fiskerskibes Mandskab. (Indenrigsminister *Bertel Dahlgaard*). [A. Sp. 2367. — C. Sp. 25, 35 og 43].

Fremsat i *Landstinget* 4/10 (L. Sp. 9). 1. Beh. 18/10 (L. Sp. 52). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. P. Hansen, Severin Hansen, Hendriksen, Kr. Johansen, Oluf Johansen [Sekretær], Josiassen [Formand], Kantsø, Laurits Knudsen, Korsgaard, Krarup, Fr. Kristiansen, Niels Nielsen, S. C. Nørgaard, Rytter og Nikoline Winther). Betænkning (B. Sp. 23) afgivet 27/10. (Ordfører: Josiassen). 2. Beh. 8/11 (L. Sp. 106). 3. Beh. 8/11 (L. Sp. 107). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. 9/11 (F. Sp. 734). 2. Beh. 14/11 (F. Sp. 794). 3. Beh. 15/11 (F. Sp. 845). *Tilbagesendt til Landstinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 39) afgiven 15/11. Eneste Beh. 17/11 (L. Sp. 209). *Loven stadfæstet 21. November 1939*. (Lov-Tid. Nr. 405).

Loven danner et Led i Tuberkulosebekæmpelsen paa Færøerne ved at indføre tvungen Tuberkuloseundersøgelse af de færøske Fiskere og skabe Hjemmel til at forhindre Personer, der er lidende af smittefarlig Tuberkulose i Lunger eller Strubehoved, i at blive paamønstret Fiskerflaaden og derved udsætte det øvrige Mandskab paa Fiskerbaadene for Smitte.

Ifølge § 1 skal enhver, der som Fører, Fisker eller i anden Egenskab er beskæftiget om Bord paa et paa Færøerne hjemmehørende Fiskefartøj, eller som af anden Grund befordres om Bord i saadant Fartøj, mindst een Gang om Aaret fremstille sig til Lægeundersøgelse paa Færøernes Tuberkulosestation. Saafremt det ved Undersøgelsen konstateres, at den paagældende ikke frembyder Tegn paa smittefarlig Tuberkulose i Lunger eller Strubehoved, meddeles der ham Attest herom. Saavel Undersøgelsen som Udfærdigelse af Attest om denne sker uden Udgift for den paagældende.

Det bestemmes dernæst i § 2, at forinden et paa Færøerne hjemmehørende Fiskerskib forlader færøsk Havn for at gaa paa Fiskeri, skal det paases — for Førerens Vedkommende af Rederen og i øvrigt af Føreren —, at enhver ombordværende er forsynet med den i § 1 omhandlede Attest, udfærdiget ikke over eet Aar før Afsejlingsdagen. Samme Regel gælder, saafremt en paa Færøerne bosiddende Person tages om Bord i anden Havn.

Overtrædelse af § 2 straffes, for saa vidt ikke højere Straf er forskyldt, med Bøde, der tilfalder Færø Amts Repartitionsfond.

Loven traadte i Kraft 1. December 1939, og da den har en

forsøgmæssig Karakter, skal den underkastes Revision i Rigsdagssamlingen 1942—43.

Forslaget til Loven hvilede paa en Indstilling fra Lagtinget, der var foranlediget af Færøsk Fiskerforening, og Lagtingets Indstilling var anbefalet af Fiskeridirektoratet, Sundhedsstyrelsen og Amtmanden over Færøerne.

I *Landstingets* Udvalg rejstes Spørgsmaal om Betimeligheden af, at Tuberkuloseundersøgelserne kunde foregaa andre Steder end paa Tuberkulosestationen i Thorshavn. Da Indenrigsministeren stillede Ændringsforslag, hvorved Lovens Ikrafttrædelsesdato rykkedes frem fra 1. Januar 1940 til 1. December 1939, og da det formodedes, at de paagældende kommer til Thorshavn mindst en Gang aarlig, fandt man Forholdene betryggende.

§ 2, sidste Punktum, blev paa Initiativ af *Westermann* (K. F.) tilføjet i *Folketinget*.

Med de nævnte Ændringer vedtoges Lovforslaget enstemmig i begge Ting.

83. Lov om midlertidig Begrænsning af Adgangen til at tinglyse Gæld paa fast Ejendom. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 5043. — C. Sp. 2009 og 2033].

Fremsat i *Folketinget* ^{18/7} (F. Sp. 5095). 1. Beh. ^{20/7} (F. Sp. 5211). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Jensen* [Horsebæk], *Christen Andersen*, *Johs. Hansen*, *M. F. Mortensen*, *Carl Petersen*, *Retoft*, *Anton Simonsen*, *Bertel Dahlgaard*, *Rasmussen* [Gylling], *Laurits Pedersen*, *Hans Pinstrup*, *Vagn Bro* [Formand], *Skjerbæk* [Sekretær], *A. C. D. Petersen* og *Boeck-Hansen* [fra ^{31/7} *Oluf Pedersen*]). Betænkning (B. Sp. 2257) afgivet ^{31/7}. (Ordfører: *Laurits Pedersen*). 2. Beh. ^{31/7} (F. Sp. 5231). 3. Beh. ^{31/7} (F. Sp. 5243). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ^{31/7} (L. Sp. 2167). 2. Beh. ^{1/8} (L. Sp. 2191). 3. Beh. ^{1/8} (L. Sp. 2192). *Loven stadfæstet 2. August 1940*. (Lov-Tid. Nr. 404).

Loven tager Sigte paa at modvirke, at den større Tilgang af likvide Midler, som Krigssituationen har givet Anledning til paa Grund af Varebeholdningernes og Besætningernes Reduktion, Bestræbelserne for at fremme Beskæftigelsen m. v., skal føre til en spekulationspræget Stigning i Ejendomspriserne. I Forvejen havde Indenrigsministeriet i en Skrivelse til Kredit- og Hypotekforeningerne henstillet til disse at vise Tilbageholdenhed ved Ydelse af Tillægslaan i ældre Ejendomme, men

herudover fandt man det paakrævet at faa vedtaget en Lov, der ved at begrænse Adgangen til Belaaning af faste Ejendomme kunde danne et naturligt Supplement til den tidligere gennemførte Lovgivning mod upaakrævede Prisforhøjelser og mod en usund Stigning i Aktiekurserne. Hertil opfordredes Ministeriet ogsaa stærkt i en Skrivelse fra *Nationalbanken* af 9. Juli 1940, i hvilken det gjordes gældende, at der maatte mere til end den Henvendelse, som var rettet til Realkreditinstitutionerne. »Der foreligger« — hedder det i Nationalbankens Skrivelse — »adskillige Eksempler paa Udbud af Ejendomme til stigende Priser, og Køberne fristes til at gaa ind paa disse Priser som Følge af den lettere Adgang til Opnaelse af Laan. Den sidste Tids Udvikling, herunder den betydelige Opgang i Obligationskurserne og den fortsat voksende Penge- rigelighed, har yderligere understreget Nødvendigheden af Lovgivningsforanstaltninger med Hensyn til en Begrænsning af Adgangen til en forøget Behæftelse af faste Ejendomme.«

Det af Indenrigsministeren fremsatte Lovforslag fik paa Rigsdagen en i det store og hele velvillig, om end noget forbeholden Modtagelse, men underkastedes i Folketinget forskellige Ændringer, af hvilke de vigtigste er omtalt nedenfor i Forbindelse med Lovens Hovedbestemmelser.

§ 1 gaar ud paa, at Tinglysning af Gæld paa fast Ejendom efter Lovens Ikrafttræden ikke kan finde Sted, for saa vidt og i det Omfang Gælden med Tillæg af foranstaaende Hæftelsers tinglyste Restgæld derved kommer til at overstige Ejendommens *Laanegrænse*, hvorved forstaas 90 pCt., for Landbrugsejendomme 100 pCt., af Ejendommens *Ejendoms-skyld* med Fradrag i Henhold til § 5, Stk. 2, i Lov af 20. Maj 1933 om Grundstigningsskyld. Er Ejendommen ikke særskilt vurderet til Ejendomsskyld, bliver Ejendommens Værdi, forinden Skylddokumentet kan tinglyses, paa Statskassens Bekostning at fastsætte af Vurderingsmyndighederne, hvorved Prisforholdene ved 8. almindelige Vurdering pr. 1. Oktober 1936 lægges til Grund, medens i øvrigt Reglerne for Omvurdering til Stemplefterretning finder Anvendelse. Anser Ejeren en foreliggende Vurdering til Ejendomsskyld for at være for lav, kan han paa tilsvarende Maade, men paa egen Bekostning, begære Ejendommen vurderet.

For Landbrugsejendomme, der pantsættes med *Besætning og Inventar*, forhøjes Laanegrænsen med 100 pCt. af den ved Skatteansættelsen for Skatteaaret 1940—41 ansatte Værdi af

Ejendommens Besætning og Inventar. Attest herom udstedes af Kommunens Ligningsmyndighed uden Udgift for Ejeren og forelægges Tinglysningsdommeren ved Skylddokumentets Anmeldelse til Tinglysning.

Det var oprindelig foreslaaet, at Laanegrænsen i alle Tilfælde skulde være 90 pCt. af Ejendomsskylden, eventuelt med Tillæg af 90 pCt. af Besætningens og Inventarets Værdi, men i Folketinget enedes man om at forhøje de 90 pCt. til 100 pCt. for Landejendommens Vedkommende, hvilket skete ud fra den Betragtning, at Landbrugsbedrifterne i mange Tilfælde har en Værdi, der ligger adskilligt over Ejendomsskylden.

§ 2 indeholder den Lempelse, at dersom Skylddokumentet udstedes i Forbindelse med en Ejendoms *Overdragelse til Ægtefælle, Børn eller Svigerbørn* eller i Anledning af, at Ejendommen paa Skifte udlægges en Ægtefælle eller Arving, forhøjes den i § 1 fastsatte Laanegrænse til 100 pCt. af de omhandlede Værdier, for Landbrugsejendomme 110 pCt.

Ogsaa her blev Procenten sat op for Landbrugsejendomme, nemlig fra 100 til 110 pCt.

Ifølge § 3 er de ovennævnte Bestemmelser ikke til Hinder for Tinglysning af:

- a) Gæld, stiftet til Dækning af Omkostninger ved *varige Forbedringer* af Ejendommen.
- b) Forøgelse af Gæld indestaaende i en af en Panthaver eller Fordringshaver overtagen, videresolgt Ejendom med et Beløb svarende til det Laan, for hvilket Ejendommen er overtaget — selv om Panteretten for dette delvis er bortfaldet ved Tvangsauktion —, samt Omkostningerne ved Overtagelsen.
- c) Overtagelse af Gæld, hvis Stiftelse er tinglyst inden Lovens Ikrafttræden.
- d) Overtagelse af Gæld, hvis Stiftelse er tinglyst i Henhold til Lovens Bestemmelser.
- e) Laan hos *Kreditforeninger* — herunder Husejernes Kreditkasse —, Laan hos *Hypotekforeninger*, Laan, der optages efter Reglerne for Udlaan i faste Ejendomme, af umyndiges og andre *under offentligt Tilsyn staaende Midler*, jfr. Loven af 19. Marts 1869, samt Laan optaget hos *Sparekasser* i Henhold til Bestemmelsen i Sparekasse-

lovens § 9, Stk. 1, Afsnit I. c. Skylddokumenter, som efter deres Indhold uden yderligere Paategning rykker for saadanne Laan, kan ikke modtages til Tinglysning.

- f) *Saneringslaan*, der ydes i Henhold til Lovgivningen om Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld.

Der er derhos intet til Hinder for Tinglysning af Skylddokumenter udstedt i Anledning af *Ombytning af Laan* eller *Omprioritering*, naar Summen af de paa Ejendommen tinglyste, viljesbestemte Pantehæftelsers Restgæld ikke derved forøges med mere end Omkostningerne ved Ombytningen eller Omprioriteringen, herunder Kurstab.

Punkt e) blev indføjet i Folketinget ud fra den Betragtning, at de paagældende Laan praktisk talt altid vil ligge inden for den fastsatte Laanegrænse, og at Tinglysning af dem derfor bør kunne ske uden nærmere Undersøgelse, idet Lovens Administration derved lettes. Samtidig fastsloges det i Punkt f), at Saneringslaan fortsat skal kunne ydes, hvilket tilsigtede en Tydeliggørelse.

I § 4 bestemmes, at foranstaaende Bestemmelser ikke er til Hinder for Tinglysning af *Udlæg til Forauktionering*, men Udlæg slettes ved Tinglysningsdommerens Foranstaltning af Tingbogen, saafremt der ikke inden 6 Maaneder efter Udlæggets Foretagelse indsendes Meddelelse til Tinglysning om, at Ejendommen er afhændet ved endelig Tvangsauktion, eller Rekvirenten inden samme Frist over for Tinglysningsdommeren godtgør, at Udlægget ligger inden for den i § 1 nævnte Grænse. Tinglysningsdommeren kan efter derom fremsat Begering forlænge Fristen, naar Tvangsauktion paa Grund af Anke eller Kære af Udlægget eller af anden Udlægshaveren utilregnelig Grund ikke har kunnet afsluttes inden Fristens Udløb. — Tilsvarende Regler gælder for *Udpantning*.

§ 5 *undtager* fra Lovens Bestemmelser:

- a) Ejendomme, der udelukkende eller dog overvejende anvendes til industriel eller haandværksmæssig Brug, eller som alene anvendes til Beboelse og Værksted el. lign. for Indehavere af Industri- og Haandværksvirksomhed, og som tilhører Indehaveren af Virksomheden.
- b) Ejendomme, der udelukkende eller dog overvejende anvendes til Hotel- og Restaurationsvirksomhed.

- c) Ejendomme, der først er bebygget efter 1. Januar 1938. (Herved forstaaes, at Bygningsattest for vedkommende Ejendom eller den endelige Brandforsikringspolice for denne er udstedt efter den nævnte Dato).
- d) Parceller, der sælges som Byggegrunde eller til Oprettelse af nye Brug.

I Stedet for de under a) og b) nævnte Ejendomme omfattede det oprindelige Forslag kun saadanne, der udelukkende eller dog overvejende anvendes til industriel Brug, Hotel- og Restaurationsvirksomhed.

§ 6 indeholder nærmere Regler om Ordningens praktiske Gennemførelse, og § 7 bemyndiger Indenrigsministeren til i særlige Tilfælde at *tillade* Tinglysning af Gæld ud over den fastsatte Laanegrænse. For Landbrugsejendommers Vedkommende meddeles saadan Tilladelse efter Indstilling fra de i Loven om Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld omhandlede Akkordudvalg og efter Forhandling med Landbrugsministeren. For andre Ejendomme meddeles Tilladelsen efter Indstilling fra Kommunalbestyrelsen, i København fra Magistraten. Ministeren vil ved Udøvelsen af sin Bemyndigelse bl. a. være berettiget til at tage Hensyn til en i det enkelte Tilfælde foreliggende særlig lav Vurderingssum til Ejendomsskyld.

Bestemmelsen om, at der kan tages Hensyn til særlig lav Ejendomsskyld, blev indføjet i Folketinget.

Loven har Gyldighed til *30. Juni 1941*, medmindre den forinden maatte være ophævet ved kgl. Anordning. Den gælder ikke for Færøerne.

Lovforslaget blev i *Folketinget* gjort til Genstand for en Udvalgsbehandling, under hvilken hele Udvalget med Undtagelse af Hans Pinstrup (V.) enedes om de Ændringsforslag, som blev stillet og vedtaget ved anden Behandling. Spørgsmaalet om *Foranstaltninger mod Afklædning af Landejendomme* og økonomisk Spekulation i Forringelse af Ejendomme blev ogsaa drøftet, og man henstillede til Indenrigsministeren at have Opmærksomheden henvendt paa Foranstaltninger herimod, bl. a. ved Henvendelse til de forskellige Pengeinstitutter om at føre fornødent Tilsyn med de pantsatte Ejendomme

samt med Formaalene for nye Laans Optagelse. Udvalget anbefalede i saa Henseende, at der til Sparekasser og andre Pengeinstitutter blev rettet en lignende Henvendelse som den, Kredit- og Hypotekfofeningerne havde modtaget fra Indenrigsministeriet (jfr. foran).

Hans Pinstrup kunde ikke slutte sig til de øvrige Udvalgsmedlemmers Indstilling, idet han frygtede, at den foreslaaede Ordning i mange Tilfælde vilde komme til at virke uheldigt og uretfærdigt som Følge af, at Forholdene i de forskellige Landsdele og mellem Landbrugsejendommene indbyrdes er meget forskelligartede. Tillige var det hans Opfattelse, at Lovforslaget ikke tog fornødent Hensyn til, at den Landbougdom, der staar over for at skulle købe egen Bedrift, er kapitalfattig. Denne Ungdoms Mulighed for at faa egen Bedrift vilde af Loven hindres eller vanskeliggøres. Den kunde i mange Tilfælde komme til at se paa, at andre uden for Landbruget i Kraft af deres Velstand erhverver de Ejendomme, som Landbrugets unge som Følge af denne Lovgivnings Bestemmelser ikke havde Midler til at købe, et Forhold, der ikke var fremmede for Dygtiggørelse og Fremskridt. Det var derimod »meget paakrævet, at der over for en eventuel Udvikling, kendt under Betegnelsen »Gaardslagtning«, det, der i sin Tid voldte megen Skade inden for Landbruget og medvirkede til en usund Hævning af Ejendomspriserne, gribes stærkt ind gennem Forbud mod Pengeinstitutternes Finansiering heraf«.

Under Sagens Behandling i Folketinget gav ogsaa *Valdemar Thomsen* (B.) Udtryk for den Opfattelse, at der kunde være Fare for, at velhavende Folk i Byerne anbragte deres Penge i Landbrugsejendomme og derved gjorde det vanskeligere for Landbougdommen at komme i Besiddelse af egen Bedrift. Hertil svarede *Ministeren*, at han vilde have sin Opmærksomhed henvendt paa Spørgsmaalet og overveje praktiske Foranstaltninger til Modvirkning af en saadan Udvikling, hvis Forholdene gav Anledning dertil.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget derefter enstemmigt med 97 Stemmer, idet *Hans Pinstrup* tillige med to andre Medlemmer afholdt sig fra at stemme. Det var imidlertid fra forskellig Side blevet fremhævet, at man opfattede den foreslaaede Ordning som et *Forsøg* og derfor lagde Vægt paa, at Loven kun skulde have Gyldighed i en kort Periode.

Den samme Opfattelse fandt Udtryk i *Landstinget*, hvor Lovforslaget vedtoges enstemmigt med 52 Stemmer.

84. Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 5065. — C. Sp. 2017 og 2037].

Fremsat i *Landstinget* $31/7$ (L. Sp. 2154). 1. Beh. $31/7$ (L. Sp. 2166). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Jørgen Møller, Andrea Brochmann, Henry Hansen, Ingeborg Hansen, Kantsø, M. P. Madsen, Offersen, Lannung, Anna Westergaard, Jepsen Christensen* [Formand], *Esther Malling Pedersen, Stegger Nielsen, Lisbet Hindsgaul, Jørgen Otsen og Schaumann*). Betænkning (B. Sp. 2271) afgivet $1/8$. (Ordfører: *Jepsen Christensen*). 2. Beh. $1/8$ (L. Sp. 2190). 3. Beh. $1/8$ (L. Sp. 2192). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $1/8$ (F. Sp. 5245). 2. Beh. $1/8$ (F. Sp. 5247). 3. Beh. $1/8$ (F. Sp. 5248). *Loven stadfæstet 2. August 1940.* (Lov-Tid. Nr. 403). Traadt i Kraft straks.

Anledningen til denne Lov var, at man ved en Orientering angaaende herboende fremmede Statsborgere med naturlig Tilknytning til Danmark var blevet opmærksom paa, at en Del af disse vilde kunne udsættes for forskellige Vanskeligheder som Følge af de herskende Forhold.

Paa Loven er optaget i alt 160 Personer, og det oplyses om disse i Landstingsudvalgets Betænkning, at langt den overvejende Del opfylder de Betingelser, der sædvanlig stilles for Opnaaelse af dansk Indfødsret, og at der for deres Vedkommende, der ikke helt opfylder disse Betingelser, har foreligget særlige Grunde til at naturalisere dem nu.

Ved Sagens 2. Behandling i Landstinget oplyste Ordføreren (*Jepsen Christensen*) yderligere, at ikke færre end 62 af Ansøgerne er født her i Landet, deraf 10 som Børn af fremmede Forældre, medens de øvrige har mistet dansk Statsborgerret enten ved Naturalisation eller ved Ægteskab med fremmede Statsborgere, at 23 er født i Udlandet som Børn af Forældre, der enten begge eller i hvert Fald den ene har været Danske, og at 41 er knyttet her til Landet ved Giftermaal med danske Kvinder. Alt i alt er 126 af de paa Loven optagne Personer enten født i Danmark eller født i Udlandet som Børn af danske Forældre eller gift med danske Kvinder, medens de øvrige 34 er fremmede Statsborgere, der ved Udøvelsen af deres Erhverv har bosat sig i Danmark, og

som i overvejende Grad opfylder de almindelige Betingelser for Naturalisation.

Ved Ændringsforslag af Indenrigsministeren og Landstingsudvalget forøgedes Antallet af Personer paa Loven med 3.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

85. Lov om Indfødsrets Meddelelse. (Indenrigsminister *Knud Kristensen*). [A. Sp. 5121. — C. Sp. 2039 og 2057].

Fremsat i *Landstinget* $28/8$ (L. Sp. 2201). 1. Beh. $28/8$ (L. Sp. 2203). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Jørgen Møller, Andrea Brochmann, Henry Hansen, Ingeborg Hansen, Kantsø, M. P. Madsen, Offersen, Oluf Johansen, Lanung, Jefsen Christensen* [Formand], *Esther Malling Pedersen, Stegger Nielsen, Lisbet Hindsgaul, Jørgen Otsen* og *Schaumann*). Betænkning (B. Sp. 2277) afgivet $29/8$. (Ordfører: *Jefsen Christensen*). 2. Beh. $29/8$ (L. Sp. 2204). 3. Beh. $29/8$ (L. Sp. 2205). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $30/8$ (F. Sp. 5311). 2. Beh. $30/8$ (F. Sp. 5330). 3. Beh. $30/8$ (F. Sp. 5345). *Loven stadfæstet 31. August 1940.* (Lov-Tid. Nr. 455).

Loven er affødt af de samme Forhold, som førte til foranstaaende Lov af 2. August 1940, og den er affattet efter de samme Hovedlinier, som laa til Grund for denne Lov. Over Halvdelen af de paa Loven optagne 126 Personer er født her i Landet. Af de uden for Danmark fødte Andragere er henved Halvdelen af dansk Afstamning, og adskillige har Tilknytning til Danmark ved Ægteskab med danske Kvinder.

Landstingets Udvalg gennemgik i et Samraad med Indenrigsministeren de faa Tilfælde, hvor en Ansøger ikke fuldt ud opfyldte de Betingelser, der sædvanlig stilles for Meddelelse af dansk Indfødsret, og indstillede derefter Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

I *Folketinget* rettede *Jens Møller* (Sl. P.) Kritik mod de Regler, man gennem 20 Aar havde fulgt over for tyske Mennesker, som søgte dansk Indfødsret eller Opholds- eller Arbejdstilladelse i Nordslesvig, fordi de stammede fra Landsdelen eller paa anden Maade havde faaet Tilknytning til den. Han forstod ikke, at Personer, som var født i Nordslesvig og havde været bosiddende dér fra før 1920, skulde have saa

store Vanskeligheder ved at opnaa dansk Indfødsret og dermed Adgang til at tage Del i Hjemstavnsens Udvikling, medens de med Bitterhed maatte se paa, at »Indvandrere i Titusindtal, som ved Borgerskab eller Embede var forsynet med højere Ret, kom derned og dermed havde Mulighed for at give Hjemstavnen et nyt Præg«. — *P. Mortensen* (S.) mente, at det ikke alene var den tyske Folkegruppe, der havde haft Grund til at fremsætte Klage; ogsaa uden for den tyske Folkegruppe var der Grupper af Befolkningen, som ikke havde kunnet forstaa, at de gennem en Aarrække havde modtaget Afslag paa deres Ansøgninger om Indfødsret, og Taleren fornyede sin tidligere Henstilling til Indenrigsministeren om, at det ordinære Indfødsretsforslag maatte blive forelagt saa tidligt, at man i højere Grad end hidtil kunde tage Hensyn til indkomne Ansøgninger. — *Indenrigsministeren* gjorde opmærksom paa, at Lovforslaget var fremkaldt af ekstraordinære Forhold og havde et ekstraordinært Indhold. Det var ikke Udtryk for, at her var optaget alle de Personer, som man ved en ordinær Lov kunde ønske at give dansk Indfødsret.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

86. Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 3177. — C. Sp. 1133 og 1211].

Fremsat i *Landstinget* $16\frac{1}{2}$ (L. Sp. 897). 1. Beh. $23\frac{1}{2}$ (L. Sp. 919). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. Johansen [Formand], Andrea Brochmann, C. E. Christiansen, Hans Hansen, Josiassen, Jørgen Møller, Johs. Nielsen, Oluf Johansen, Anna Westergaard [Sekretær], Bækgaard, Stegger Nielsen, Stensballe, Jørgen Jørgensen, Malchau og Unmack). Betænkning (B. Sp. 1073) afgivet $15\frac{1}{5}$. (Ordfører: A. Johansen). 2. Beh. $17\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1671). 3. Beh. $22\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1681). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $25\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4461). 2. Beh. $27\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4539). 3. Beh. $28\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4582). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940.* (Lov-Tid. Nr. 282).

Loven tilsigter hovedsagelig Indførelse af *tvungen Begravelsesforsikring for nydende Sygekassemedlemmer* og at give ændrede Regler angaaende *Kontrollen med Sygeforsikringspligtens Overholdelse*. Desuden indeholder den forskellige mindre Ændringer og Overgangsbestemmelser.

I. Begravelsesforsikring for Sygekassemedlemmer.

I Folkeforsikringsloven af 1933 optoges en Bestemmelse om, at Sygekasserne kunde forpligte deres Medlemmer til at lade sig forsikre i den Begravelseskasse, der var knyttet til Sygekassen. Samtidig indførtes i Loven en Pligt for de Sygekasser, der ikke stod i Forbindelse med Begravelseskasser, til at overtage Forvaltningen af de tilflyttede Medlemmers Begravelsesforsikring. Det viste sig imidlertid, at denne Forvaltningspligt ikke blev overholdt, og Tilstanden paa dette Omraade er i det hele blevet mere og mere utilfredsstillende, efterhaanden som der kun var faa Egne i Landet, hvor man ikke havde tvungen Begravelsesforsikring.

Ved Folkeforsikringslovens Revision i 1937 henstillede vedkommende Folketingsudvalg til Ministeriet at tage de til en tvungen Begravelsesforsikring for nydende Sygekassemedlemmer knyttede tekniske Problemer op til Overvejelse. Spørgsmaalene blev først drøftet af Direktøren for Sygekassevæsenet med Repræsentanter for Sygekassernes og Begravelseskassernes Organisationer, og efter at der var opnaaet Enighed om et Udkast, forhandlede Socialministeriet om Sagen med Handelsministeriet, der bl. a. indhentede en Udtalelse fra Forsikringsraadet om de foreliggende forsikringstekniske Problemer. Resultatet blev et Lovforslag, der var udarbejdet paa Grundlag af Sygekassedirektørens Indstilling.

Princippet i den trufne Nyordning er, at Begravelseshjælpen skal være en *tvungen Sygekasseydelse* sidestillet med Sygehjælp og Jordemoderhjælp, saaledes at alle *nydende* Sygekassemedlemmer uden videre er begravelsesforsikrede, uden at der i den Anledning erlægges noget særskilt Bidrag. Udgifterne til Begravelseshjælpen skal altsaa for de nydende Medlemmers Vedkommende dækkes af det almindelige Medlemskontingent, der som Følge deraf maa forhøjes med et Beløb, som normalt vil svare til den Præmie, Sygekasserne skal erlægge til Genforsikringen. — *Bidragydende* Sygekassemedlemmer er der i et vist Omfang aabnet *Adgang* til at nyde godt af Begravelsesforsikringen imod Erlæggelse af et mindre Bidrag, da denne Forsikring skal hvile i sig selv og ikke modtager Tilskud fra det offentlige.

Enkelthederne er udformet i en Nyaffattelse af Folkeforsikringslovens § 20.

Hovedbestemmelsen findes i Stk. 1, hvorefter Sygekasserne skal yde de *nydende* Medlemmer en Begravelseshjælp

paa *mindst 100 og ikke over 300 Kr.*; Beløbet i Kroner skal være deleligt med 50. Det kan dog med Samtykke af Direktøren for Sygekassevæsenet bestemmes, at Forsikringer, lydende paa andre Beløb, der ved Lovens Ikrafttræden er tegnet i en til Sygekassen knyttet Begravelseskasse, bibeholdes. Da Medlemmer, som har *opbrugt* deres Ret til Sygehjælp af Kassen og derfor er overgaaet til at være bidragydende Medlemmer (med hvilende Medlemsret), maa antages at være særlig vanskeligt stillede og derfor kan befrygtes at ville glide ud af Forsikringen, er disse *sidestillede* med de nydende Medlemmer i Henseende til Begravelsesforsikringen.

For de i Stk. 1 omhandlede Medlemmer, der ved Lovens Ikrafttræden *er fyldt 60 Aar*, og som ikke tidligere har været begravelsesforsikrede og derfor først i en sen Alder begynder at betale Forsikringsbidrag, er i Stk. 2 truffet den Ordning, at Sygekassen yder dem *Halvdelen* af den i Vedtægten ellers fastsatte Begravelseshjælp. Udgifterne ved denne Del af Forsikringen, der er anslaaet til et Beløb af 6 Mill. Kr., afholdes med Halvdelen af Sygekasserne og Halvdelen af Genforsikringen af Begravelseskasser.

Stk. 3. Nydende Medlemmer, som efter Begæring eller paa Grund af forbedrede økonomiske Forhold *overgaaer til at blive bidragydende*, er der aabnet Adgang til frivilligt at *forblive* i Forsikringen mod at erlægge et i Vedtægten fastsat Bidrag. (Har de afbrudt denne Forsikring, men ønsker at genindtræde deri, kan dette kun finde Sted efter Reglerne i Stk. 4). Denne Adgang staar derimod ikke aaben for Personer, som er blevet bidragydende paa Grund af *Restance*, eller som paa Grund af Svig eller Dobbeltforsikringer er overført til bidragydende Medlemsskab efter Resolution af Direktøren for Sygekassevæsenet; disse kan ikke fortsætte Begravelsesforsikringen, saa længe de staar som bidragydende Medlemmer*).

Da *bidragydende Medlemmer*, for saa vidt de i øvrigt opfylder Betingelserne herfor, til enhver Tid har Ret til at overgaa til at blive nydende Medlemmer og dermed Med-

---

*) Hvis de paagældende vender tilbage til nydende Medlemsskab, begynder Begravelsesforsikringen paa ny, men de er undergivet den i Stk. 5 omtalte Ventetid.

lemmer af Begravelsesforsikringen, vil det være fordelagtigt for Forsikringen at faa de bidragydende Medlemmer, der ønsker det, med i Forsikringen paa saa tidligt et Tidspunkt som muligt. Det bestemmes derfor i Stk. 4, at andre bidragydende Medlemmer end de foran omtalte, som *ikke er fyldt 30 Aar*, kan sikre sig Begravelseshjælpen uden Ventetid, naar de opfylder de af Direktøren for Sygekassevæsenet fastsatte *Helbredsbetingelser*; i Tvivlstilfælde er Sygekassens Bestyrelse pligtig at kræve Lægeerklæring.

Paa den anden Side har man ment at maatte sikre sig mod den forøgede Risiko, der opstaar ved en Persons Indtræden i Forsikringen i en senere Alder. Der fastsættes derfor i Stk. 5 for Medlemmer, som *overgaar fra bidragydende til nydende Medlemsskab*, og som ikke har sikret sig Begravelseshjælp i Medfør af Stk. 3 eller 4, samt for Personer, der overføres fra en statskontrolleret Sygeforening til en anerkendt Sygekasse som nydende Medlemmer, en *Ventetid af 4 Aar efter Overgangen*, saaledes at der, hvis de afgaar ved Døden i Løbet af de første 2 Aar, ikke udbetales nogen Begravelseshjælp, medens der, hvis de dør i det 3. eller 4. Aar, kun udbetales Halvdelen af den sikrede Hjælp; for saa vidt Overgangen først er sket *efter det fyldte 60. Aar*, reduceres Begravelseshjælpen yderligere med Halvdelen.

Stk. 6. Ligesom nydende Sygekassemedlemmers *Børn* under 15 Aar omfattes af Forældrenes Sygeforsikring, udstrækkes ogsaa Begravelseshjælpen til Børn under 15 Aar, som ikke er selvstændige, nydende Medlemmer. Hjælpen skal i hvert Fald *udgøre 40 Kr.* og kan efter nærmere Bestemmelse i Vedtægten stige til 150 Kr.; inden for disse Grænser kan Hjælpen affapses efter Alderen ved Dødsfaldet. Er Forældrene vel nydende Medlemmer, men ikke af samme Kasse, er Børnene kun forsikrede for halv Hjælp i hver Kasse.

Begravelseskassernes Risiko har i vidt Omfang været *genforsikret* i Genforsikringen af Begravelseskasser. I Overensstemmelse hermed foreskriver Stk. 7, at Sygekassens Risiko for Udbetaling af Begravelseshjælp skal være *genforsikret* i en for samtlige Sygekasser fælles Genforsikringsforening, der undergives Tilsyn af Direktøren for Sygekassevæsenet. Visse Omraader af Begravelsesforsikringen holdes dog *uden for* Kravet om Genforsikring. Dette gælder foruden

Forsikringen for Personer, der allerede ved Lovens Ikrafttræden er fyldt 60 Aar (se Stk. 2), *dels* Begravelsesforsikringen af de nydende Medlemmers Børn, *dels* Forsikringen for Personer, der først overgaar til at blive nydende Medlemmer efter det fyldte 60. Aar. Disse to Forsikringskategorier medfører ikke større Risiko.

Ved den foretagne Nyordning bliver de hidtil bestaaende Begravelseskasser overflødige, og det forudsættes, at de vil opløse sig selv i Tiden inden Lovens Ikrafttræden (1. Januar 1941). Naar en til en anerkendt Sygekasse knyttet Begravelseskasse *opløses*, saaledes at dens Formue overgaar til Sygekassen, *overtager denne* samtlige *Begravelseskassens Forpligtelser*, herunder ogsaa til at yde den Begravelseshjælp, som Personer, der ikke er Medlemmer af Sygekassen, har sikret sig i den opløste Begravelseskasse. Efter Forhandling med Forsikringsraadet og Direktøren for Sygekassevæsenet fastsætter Socialministeren Regler for Baandlæggelse af den Del af de opløste Begravelseskassers Formuer, som er fornøden til Dækning af de Forpligtelser, der saaledes er overgaaet til Sygekasserne.

Det offentlige faar ikke nogen *Udgift* ved den stedfundne Reform, bortset fra, at Kontingenthjælpen til Sygekassemedlemmer kan blive lidt større end hidtil. For Medlemmerne af de store Sygekasser, der allerede har tvungen Begravelsesforsikring for deres nydende Medlemmer, bliver der heller ikke Tale om nogen forøget Udgift. En egentlig Merudgift medfører Loven kun for Medlemmerne af de Kasser (navnlig i Hjørring, Thisted, Ringkøbing og Ribe Amter), som ikke har indført tvungen Begravelsesforsikring. Udgiften bliver imidlertid forholdsviis ringe, idet den kun vil svare til Præmien til Genforsikringen, der for Tiden udgør 1,16 Kr. aarlig pr. 100 Kr.s Begravelseshjælp.

II. Kontrollen med Sygeforsikringspligtens Overholdelse.

I den siden 1933 forløbne Tid har de Regler i Folkeforsikringsloven, der tilsigtede at gennemføre *Optagelsen* i Forsikringen, i det hele virket tilfredsstillende. Derimod har Reglerne om det offentlige Foranstaltninger til *Vedligeholdelse af Medlemsskabet* i Forsikringen ikke virket helt tilfredsstillende. Socialministeriet nedsatte i December 1938 et Udvalg til Drøftelse af dette Spørgsmaal. Udvalget, der lededes af Direktøren for Sygekassevæsenet, og som havde Re-

præsenterer for Sygekasserne, Sygeforeningerne og Folke-registrene samt for Indenrigs- og Socialministeriet, afgav Be-tænking i November 1939. De fleste af de her foreslaaede Kontrolforanstaltninger kan gennemføres administrativt, men enkelte Ændringer i den hidtidige Ordning har krævet Lov-hjemmel.

Af de paa dette Omraade foretagne Lovændringer frem-hæves følgende:

1. Ved Folkeforsikringslovens § 83 fik Indenrigsmini-steren en Bemyndigelse til efter Forhandling med Socialmini-steren at fastsætte saadanne Regler vedrørende *Førelse af Folkeregistrene og Anmeldelser til disse*, som skønnedes at ville fremme *Indmeldelse* i Forsikringen. Bestemmelsen er nu æn-dret saaledes, at den paalægger Administrationen *Pligt* til at give saadanne Regler og tillige Regler, som skønnes at ville medvirke til Forsikringens *Opretholdelse*. Dette vil betyde et nærmere Samarbejde mellem Sygekasser og Folkeregistre til Kontrol med, at navnlig Personer, der flytter, har deres Sygekasseforhold i Orden.

2. Den, der *tilsidesatte Forpligtelsen til at søge Optagelse i Forsikringen*, har efter Folkeforsikringslovens § 83 skullet erlægge en *Ydelse* (Bøde) — der var noget større end Med-lemsbidrag + Invalidepræmie — for hvert Aar, han tilside-satte Forpligtelsen, men han kunde vedblive at erlægge denne Ydelse fra det 21. til det 60. Aar og eventuelt melde sig ind i en Sygekasse, lige inden han fyldte 60, og saaledes sikre sig Retten til Alders- og Invalidrente. Hvis man derimod meldte sig, men *undlod at betale Kontingent*, risikerede man at glide ud af Forsikringen, idet et bidragydende Medlem, som har staaet i Restance i 5 Aar og er fyldt 40 Aar, slettes af Forsikringen og mister enhver Adgang til Alders- og Inva-liderente. — Der er nu fastsat en snævrere Begrænsning af det Tidsrum, inden for hvilket Personer, der *helt har und-draget sig* Forsikringspligten, kan vælge, om de vil optages i Forsikringen eller ej, og denne *Grænse* er i § 12, Stk. 5, sat ved *det 40. Aar* for det store Flertal af Tilfælde, i hvilke Forsikringspligten er indtraadt inden dette Tidspunkt, medens man for enkelte Undtagelsestilfælde — det drejer sig om Personer, der først senere tager Bopæl her i Landet, eller som erhverver Indfødsret paa et senere Tidspunkt — bibeholder

Aldersgrænsen 60 Aar*). (Paa den anden Side skal den nævnte Ydelse saa kun udredes, indtil Aldersgrænsen for Optagelse i Forsikringen er naaet). For Personer, der vender hjem fra Udlandet, er Optagelsesfristen samtidig forlænget fra $\frac{1}{2}$ til 2 Aar.

3. Forskellige Bestemmelser i Loven tager Sigte paa at sikre, at Retten til Alders- og Invalidere ikke gaar tabt, forinden den paagældende er *advaret om Følgerne af sin Forsømmelse*. Hvad særlig *Personer over 60 Aar* angaar, har den Omstændighed, at Forsikringspligten efter Folkeforsikringsloven kun vedvarer til det 60. Aar, i adskillige Tilfælde medført, at Folk har undladt at betale Kontingent, naar de var fyldt 60, og derved udsat sig for at miste Adgangen til Alders- og Invalidere. Forsikringspligten er derfor nu ikke længer udtrykkeligt begrænset til det fyldte 60. Aar. I Stedet for er i § 12 givet Adgang til *Udmeldelse af Forsikringen* paa dette Tidspunkt, men Udmeldelsen er kun gyldig, naar den foretages paa *særlig Blanket*, hvortil der fastsættes Formular af Socialministeren, og som skal indeholde en udtrykkelig Udtalelse om, at vedkommende er kendt med, at han ved Udmeldelsen fortaber Adgangen til at faa Invalide- og Aldersrente samt den til Sygeforsikringen hørende Begravelseshjælp. Det er tillige bestemt, at naar et Medlem ved det 60. Aar har mindst 3 Maaneders *Restance*, skal Sygekassens Bestyrelse senest ved Kalenderaarets Udgang skriftlig erindre ham om at betale det skyldige Bidrag, idet den oplyser om Følgerne af at undlade Betalingen; samtidig fremsender Bestyrelsen den nævnte Blanket.

III. *Forskellige Ændringer.*

1. I Lighed med, hvad Tilfældet er for forældreløse Børn, er der givet *Børn paa godkendte Opdragelseshjem* Adgang til selvstændig Optagelse i Sygeforsikringen. Den Form, hvorunder dette sker, nemlig ved at Børnene bliver Medlemmer af den Sygekasse, inden for hvis Omraade Optagelseshjemmet er beliggende, er tiltraadt af saavel Sygekassernes Ledelse som af Direktoratet for Sygekassevæsenet.

*) Personer, der den 1. Januar 1941 er fyldt 40 Aar uden at have opfyldt Pligten til at søge Optagelse i Forsikringen, har Adgang til *inden 1 Aar* efter nævnte Dato at opfylde Pligten.

2. Bestemmelsen i Folkeforsikringslovens § 12, Stk. 5, om, at Personer, der paa Grund af Kontingentrestance har mistet Retten til at blive nydende Medlem, og som derefter generhverver denne Ret ved Indbetaling af Restancerne, fremtidig skal betale *forhøjet Medlemsbidrag og Invalidepræmie*, er bortfaldet. Dens Overholdelse har været forbundet med adskillig administrativt Besvær, og det har vist sig vanskeligt at kontrollere, om Betingelserne for dens Anvendelse var til Stede.

3. Der er indført *Stempelfrihed for Lejekontrakter* om de i Lovens § 40 omhandlede *billige Boliger for Aldersrentenydere*.

4. Ved Folkeforsikringslovens § 54, Stk. 4, er der givet en særlig Adgang til *Optagelse paa Alderdomshjem* af Personer, der paa Grund af deres Indtægtsforhold er udelukkede fra Aldersrente. Men denne Adgang er bl. a. betinget af, at vedkommende Personer til Kommunen betaler de fulde Udgifter ved Opholdet. Da Udgifterne ved de kommunale Alderdomshjems Drift saavel som Udgifterne til Drift af private Plejehjem imidlertid efterhaanden er blevet saa store, at de i de enkelte Tilfælde ikke har kunnet dækkes af en Indtægt, som dog var for stor til, at vedkommende Personer kunde oppebære Aldersrente, er Bestemmelsen blevet ændret saaledes, at man ikke *absolut* opretholder Kravet om, at de paagældende skal betale de *fulde* Udgifter ved deres Forsørgelse paa Alderdomshjemmet, men Hovedregelen i § 54, Stk. 3, om Aldersrentenyderes Indbetaling af den væsentlige Del af deres Indtægt bliver gældende ogsaa for disse Personers Indbetaling til Alderdomshjemmet.

5. Der findes i de statskontrollerede Sygeforeninger et ringe Antal Medlemmer, som egentlig burde have været invalideforsikret, da Folkeforsikringsloven traadte i Kraft, men som fremdeles er uden Tilslutning til Invalideforsikringen. Disse vil nu blive optaget i Forsikringen uden Hensyn til deres Helbred.

Loven træder i Kraft 1. Januar 1941.

Landstingets Udvalg stillede med Tilslutning af Socialministeren Ændringsforslag om Forhøjelse af det i § 20, Stk. 6, fastsatte *Maksimum for Børnebegravelser* fra 100 til 150 Kr. samt om Tilføjelse af de under II. Nr. 3 og III. Nr. 1 omtalte

Bestemmelser (angaaende *Kontrol med, at Personer over 60 Aar ikke forsømmer at vedligeholde Forsikringen, og Adgang til selvstændig Forsikring af Born paa godkendte Børnehjem*).

Udvalget gjorde endvidere opmærksom paa, at der kan forekomme Tilfælde, hvor en forsikret *Invaliderentenyder* ikke kan faa den fuldt tilstrækkelige Hjælp gennem Forsikringen, men maa have Hjælp efter Forsogsloven. Det drejer sig om Invalider, der er hjælpeløse, men hvis Tilstand dog ikke kræver Behandling paa Sygehus. Naar en saadan Invalids Tilstand nødvendiggør, at der maa ydes *stadig Pleje og Tilsyn*, kan Invaliderenten ikke dække Udgifterne hertil, og da Invaliden ikke kan komme til at opbruge sin Hjælp fra Sygekassen, er Kommunen udelukket fra at yde Hjælp efter Lovens § 79 og maa derfor være henvist til at yde den fornødne Hjælp som Kommunehjælp. Da der ikke findes Plejestiftelser for kronisk syge i tilstrækkeligt Antal, og Anbringelse paa saadan Stiftelse fjernt fra de Paarørende i øvrigt ofte vilde være ret upraktisk, henstillede Udvalget til Socialministeren at optage til Overvejelse, hvorledes en hensigtsmæssig Løsning af dette Spørgsmaal kan tilvejebringes.

Et *Mindretal* (Venstre og Konservative) ønskede optaget en Bestemmelse i Loven, hvorefter Personer, der *ikke opfylder deres Forsikringspligt*, skulde unddrages den i Forsogslovens §§ 271 og 279 givne Adgang til at faa Lægehjælp og Medicin ydet som Særhjælp. Herom kunde der ikke opnaas Enighed i Udvalget, men Udvalget henstillede til Socialministeren, at Spørgsmaalet maatte blive henvist til Overvejelse i det Udvalg, der beskæftiger sig med Socialreformens Revision, og hertil erklærede Ministeren sig villig.

Med de i Landstinget foretagne Ændringer vedtoges Lovforslaget enstemmig i begge Ting.

87. Lov om Ændring i Lov Nr. 95 af 27. Marts 1934 om Statsbanepersonalets Sygekasse. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 3175. — C. Sp. 1145 og 1211].

Fremsat i *Landstinget* $16\frac{1}{2}$ (L. Sp. 904). 1. Beh. $23\frac{1}{2}$ (L. Sp. 934, jfr. Sp. 919). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring (se Side 326). Betænkning (B. Sp. 1073) afgivet $15\frac{1}{5}$. (Ordfører: A. Johansen). 2. Beh. $17\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1678). 3. Beh. $22\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1681). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $25\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4461). 2. Beh. $27\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4539).

3. Beh. $2^8/5$ (F. Sp. 4583). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940.* (Lov-Tid. Nr. 279).

Statsbanepersonalets Sygekasse er i det store og hele side-stillet med de anerkendte Sygekasser og saaledes f. Eks. for-pligtet til at yde sine Medlemmer Hjælp i Sygdoms- og Barsels-tilfælde efter Regler, der i det væsentlige skal svare til de for de anerkendte Sygekasser i Folkeforsikringslovens §§ 18 og 19 givne Regler. Samtidig med at der stilledes Forslag om at paalægge de anerkendte Sygekasser Pligt til at yde deres Medlemmer *Begravelseshjælp* efter nærmere i Lovforslaget om Ændringer i Folkeforsikringsloven (Nr. 86) angivne Regler, ansaa Socialministeren det derfor for rigtigst af foreslaa, at Statsbanepersonalets Sygekasse ogsaa med Hensyn til Be-gravelseshjælp skal være underkastet tilsvarende Bestem-melser som de anerkendte Sygekasser.

I Overensstemmelse hermed bestemmer Loven, der træder i Kraft 1. Januar 1941, at Statsbanepersonalets Syge-kasse skal yde sine Medlemmer samt Hustruer og Børn under 15 Aar *Begravelseshjælp* efter de Regler, som i Folkeforsik-ringsloven er fastsat vedrørende Ydelse af saadan Hjælp til Medlemmerne i de anerkendte Sygekasser.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

88. Lov om ændret Beregning af Dagpenge i Henhold til Ulykkesforsikringsloven. (Socialminister Ludvig Christensen). [A. Sp. 3447. — C. Sp. 413 og 427].

Fremsat i *Folketinget* $1^4/3$ (F. Sp. 3235). 1. Beh. $1^5/3$ (F. Sp. 3342). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (P. Morten-sen, Bomholt, Einer-Jensen, J. Chr. Jensen, Levinsen, Søren-sen [Sejlfjord], Villumsen [Formand], Jensen [Gørding] [Sekre-tær], Steen, Jensen-Brobj, Nørskov, J. E. Nørgaard, Fibiger, Drachmann og Boeck-Hansen). Betænkning (B. Sp. 505) afgivet $2^7/3$. (Ordfører: P. Mortensen). 2. Beh. $2^8/3$ (F. Sp. 3760). 3. Beh. $2^8/3$ (F. Sp. 3774). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $2^9/3$ (L. Sp. 1368). 2. Beh. $2^9/3$ (L. Sp. 1385). 3. Beh. $2^9/3$ (L. Sp. 1410). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 136).

Den i Henhold til Ulykkesforsikringsloven ydede Dag-pengehjælp og Invaliditetserstatning beregnes paa Grundlag

af den tilskadekomnes Aarsindtægt. Der ydes dog kun $\frac{3}{5}$ af Lønnen (*Erstatningsniveauet*), og Indtægt over en vis Grænse medregnes ikke (*Maksimumssatserne*). Spørgsmaalet om mulige Ændringer i disse begrænsende Bestemmelser bør efter Regeringens Opfattelse tages op til Overvejelse ved egnet Lejlighed. Under de nuværende vanskelige Forhold mente Ministeriet dog ikke, at Spørgsmaalet om en *almindelig* Revision af Ulykkesforsikringsloven burde rejses. Da det stigende Prisniveau medfører betydelige Vanskeligheder for de tilskadekomne, og disse Vanskeligheder føles særlig haardt i den Arbejdsudygtighedsperiode, der følger efter Ulykkestilfældet, ansaa man det derimod for særlig paakrævet at søge *Dagpengehjælpen* i denne Periode forhøjet, og dette er Hensigten med Lovens Bestemmelser.

Ved Beregning af Dagpenge, der udbetales i Anledning af Ulykkestilfælde, som indtræffer *efter* 1. April 1940, forhøjes *Dagpengenes Maksimumsbeløb* fra 4 Kr. 75 Øre til 5 Kr. 50 Øre (ca. 15 pCt.). For at en tilskadekomnen skal være berettiget til dette Beløb, maa hans Aarsfortjeneste imidlertid andrage mindst 2 750 Kr. For Arbejdere med en lavere Løn faar Forhøjelsen af Dagpengesatsen kun delvis eller slet ingen Betydning, og det bestemmes derfor, at der til Dagpenge, som er *lavere* end 5 Kr. 50 Øre, ydes et *Tillæg paa 15 pCt.*, dog at Dagpengene med Tillæg ikke kan overstige 5 Kr. 50 Øre.

Merudgiften ved Dagpengenes Forhøjelse maa bæres af Arbejdsgiverne i Form af forøget Præmie for den lovpligtige Ulykkesforsikring. De anerkendte Forsikringsselskaber faar derfor Bemyndigelse til at *forhøje de fastsatte Præmier* og Bidrag med et Beløb svarende til den af Loven foranledigede Udgiftsforøgelse*).

Til Dagpenge, der udbetales i Anledning af Ulykkestilfælde, indtrufne *før* 1. April 1940 (Lovens Ikrafttrædelsesdag), ydes 15 pCt. af Dagpengenes Beløb. Da Selskabernes Præmie har været fastsat uden Hensyn til denne Risiko, paalægger Loven *Staten* at refundere Selskaberne den hermed forbundne Udgift, der er anslaaet til ca. 55 000 Kr.

De af *selvstændige erhvervsdrivende* tegnede Forsikringer holdes uden for Ændringen af Dagpengesatserne.

*) Selskabernes Merudgift i det første Aar efter Lovens Ikrafttræden blev anslaaet til ca. 185 000 Kr., i efterfølgende Aar til ca. 240 000 Kr.; for de af Staten beskæftigede Arbejdere vil Merudgiften andrage ca. 4 000 Kr.

Af Hensyn til Vanskeligheden ved at overse Prisudviklingen er Lovens *Gyldighedstid* begrænset til Tiden indtil *Udgangen af Marts 1941*.

Paa Foranledning af Venstre rettede *Folketingets Udvalg* Spørgsmaal til Ministeriet om, hvilken *Præmieforhøjelse* den ændrede Dagpenge-Beregning kunde antages at ville medføre. Forhøjelsen blev anslaaet til ca. 3 pCt., dog under Forudsætning af, at Loven kommer til at gælde i flere Aar. Hvis den kun skal gælde til *Udgangen af Marts 1941*, bliver Forhøjelsen kun ca. 1,7 pCt., da de første 13 Uger efter 1. April 1940 og de sidste 13 Uger før 1. April 1941 i saa Fald ikke kommer i Betragtning.

Efter Modtagelsen af disse Oplysninger indstillede hele Udvalget Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, og det gennemførtes enstemmigt i begge Ting.

89. Midlertidig Lov om Ændring i Lov Nr. 183 af 20. Maj 1933 om Forsikring mod Følger af Ulykkestilfælde med senere Ændringer. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 4747. — C. Sp. 667 og 1243].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{3}{5}$ (F. Sp. 4108). 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 4113). 2. Beh. $\frac{8}{5}$ (F. Sp. 4122). 3. Beh. $\frac{9}{5}$ (F. Sp. 4134). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{5}$ (L. Sp. 1653). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. Johansen [Formand], Albert Andersen, Severin Hansen, H. P. Johansen, Josiassen, Jørgen Møller, Niels Nielsen, Axel Christensen [Sekretær], Anna Westergaard, Stegger Nielsen, Thisted Knudsen, Villemoes, Malchau, Stein og Unmack). Betænkning (B. Sp. 1103) afgivet $\frac{24}{5}$. (Ordfører: A. Johansen). 2. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1827). 3. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1830). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 281).

Efter Ulykkesforsikringslovens § 3 omfatter Forsikringen Ulykkestilfælde, der opstaar ved den forsikredes i Loven omhandlede Arbejde eller ved de Forhold, hvorunder det foregaar. Loven dækker saaledes den *særlige* Risiko, der er forbundet med Arbejdet og Arbejdsforholdene, men derimod ikke den almindelige Risiko, som enhver er udsat for i Kraft af Naturbegivenheder eller Begivenheder, der rammer Samfundet som Helhed.

Som Følge heraf vil *Ulykkestilfælde, der skyldes Krigsforanstaltninger*, om end kun i begrænset Omfang henhøre

under Ulykkesforsikringsloven. Navnlig vil Ulykkestilfælde kunne henføres under Loven, saafremt tilskadekomne som Følge af Arbejdets Art eller Arbejdsforholdene er udsat for en anden Risiko end den, som andre Mennesker er udsat for. Dette vil f. Eks. være Tilfældet, hvor Skaden er en Følge af militære Forholdsregler, der rettes direkte mod en bestemt Virksomhed paa Grund af dennes særlige krigsmæssige Betydning.

Det vil imidlertid i Praksis være overordentlig vanskeligt at drage Grænsen mellem den af Krigsbegivenheder forarsagede almindelige — uden for Ulykkesforsikringsloven faldende — Risiko og den særlige — under Loven hørende — Risiko, der skyldes den paagældende Virksomheds Art, og Sondringen vil i givet Tilfælde ikke være forstaaelig for de paagældende Arbejdere. Hertil kommer, at den ved Krigstilstand indtrædende Risiko for Skader under Arbejdet som Følge af Krigsførelsen er helt forskellig fra den normale Risiko for Ulykkestilfælde under Arbejdet, som den sociale Ulykkesforsikring er beregnet paa at bære, og det synes betænkeligt at lade Arbejdsgiverne bære den uberegnelige — i givet Tilfælde muligvis økonomisk uoverkommelige — Risiko, der hidrører fra Krigsbegivenheder. De anerkendte Ulykkesforsikringsselskaber raader heller ikke over Reserver til Imødegaaelse af Krigsrisiko. Selskaberne har — bortset fra de i Ulykkesforsikringslovens § 16 nævnte Forbund — aldrig opkrævet Præmie til Dækning af Krigsrisiko og har i øvrigt ogsaa været afskaaret herfra gennem de af Socialministeriet fastsatte Regler for Selskabernes Præmiepolitik.

Ud fra disse Betragtninger kunde Ministeriet tiltræde en Indstilling fra Direktoratet for Ulykkesforsikringen, hvorefter Ulykkestilfælde, der hidrører fra Krigsbegivenheder, skulde være undtaget fra Ulykkesforsikringslovens Omraade, og i Overensstemmelse hermed er det i Lovens § 1, Stk. 1, udtalt, at *Ulykkestilfælde, der opstaar ved Krigsbegivenheder, ikke er omfattet af Forsikring i Medfør af Ulykkesforsikringsloven*. Da imidlertid alle lovpligtige Ulykkesforsikringer vedrørende *Sofarten* og *Fiskeriet* er samlet i de i Lovens § 16 omhandlede 2 Forbund og disse Selskaber i den siden Krigsudbrudet forløbne Tid har vist sig i Stand til at bære den af Krigsforholdene stærkt øgede Risiko, hvortil kommer, at de ovennævnte praktiske Vanskeligheder ved at drage Grænsen mellem almindelig og særlig Risiko som Regel ikke gør sig gældende for de i Medfør af Lovens Kapitel VII forsikrede

Personer, er hertil føjet, at *Forsikring efter Kapitel VII*, for saa vidt angaar Ulykkestilfælde ved Sejlads, *forbliver under Loven*.

Uanset Bestemmelsen i Stk. 1 gives der i Stk. 2 Socialministeren Bemyndigelse til efter Indstilling fra Direktoratet for Ulykkesforsikringen at fastsætte, at Ulykkesforsikringslovens Bestemmelser kommer til Anvendelse paa Virksomheder eller Arter af Virksomheder, til hvilke der er knyttet en *særlig, forud erkendelig Risiko* for Ulykkestilfælde, opstaaet ved Krigsbegivenheder.

De foranstaaende Bestemmelser, der traadte i Kraft straks, gælder for Tiden *indtil 31. Marts 1941*.

I Forbindelse med sin ovenomtalte Indstilling anbefalede Direktoratet for Ulykkesforsikringen, at Spørgsmaalet om eventuelle Foranstaltninger til Hjælp i Anledning af Ulykkestilfælde, der skyldes Krigsbegivenheder, blev taget op til Overvejelse. En eventuel Lovgivning burde formentlig omfatte ikke alene de Tilfælde, der skønnes at begrunde Krav efter Ulykkesforsikringsloven i dens hidtidige Affattelse, og som nu er undtaget fra Lovens Omraade, men ogsaa andre Ulykkestilfælde som Følge af Krig, idet den nuværende Sondring maatte forekomme lidet rationel over for den store almene Fare, som Krigsbegivenheder kan medføre for alle i Samfundet.

I Overensstemmelse hermed indeholder Lovens § 2 følgende Bestemmelser:

Eventuelle *Foranstaltninger til Hjælp i Anledning af Ulykkestilfælde*, der rammer Befolkningen *ved Krigsbegivenheder*, vil — for saa vidt fornøden Hjælp ikke kan ydes paa anden Maade, herunder ved Hjælp efter den sociale Lovgivning eller af Statsmidler i Henhold til Bevilling paa Finansloven — være at ordne ved *særlig Lov*. Der vil ved en saadan Lovgivning være at træffe Bestemmelse om, hvorvidt og i hvilket Omfang en rimelig Del af Udgifterne i Anledning af Ulykkestilfælde indtruffet under Krigsforhold vil være at fordele paa anerkendte Ulykkesforsikringsselskaber med Ret for disse til at forhøje de for lovpligtig Ulykkesforsikring fastsatte Præmier og Bidrag med Beløb svarende til de forøgede Udgifter.

Fra den i Stk. 1 omhandlede Refusion fra de anerkendte

Ulykkesforsikringssselskaber *undtages* de i Ulykkesforsikringslovens § 16 nævnte Forbund. Ved den eventuelle Fordeling af de forøgede Udgifter paa Forsikringstagerne vil der i øvrigt være at tage Hensyn til, hvorvidt og i hvilket Omfang paa-gældende Forsikringstager gennem en særlig til dette Formaal tegnet Forsikring eller paa anden Maade har sikret de af ham beskæftigede Arbejdere mod Følger af Ulykkestilfælde ved Krigsbegivenheder.

Sagen var ikke Genstand for Udvalgsbehandling i *Folketinget*, men ved 3. Behandling stillede Socialministeren efter Henvendelse fra Dansk Fiskeriforening et Ændringsforslag om i Slutningen af § 1, Stk. 1, at tilføje Ordene »for saa vidt angaar Ulykkestilfælde ved Sejlads«, saaledes at de paagældende kun er forsikret mod Krigsulykkestilfældenes Følger, naar de er underkastet deres særlige Arbejdsrisiko paa Søen. Ændringsforslaget vedtoges uden Afstemning, og Lovforslaget vedtoges derefter enstemmigt med 90 Stemmer.

Det af *Landstinget* nedsatte Udvalg om Sagen modtog en Deputation af Repræsentanter for Dansk Dampskibsrederforening og for *Søfartens Forsikringsforbund*. Deputationen fremlagde en Redegørelse, hvori man pegede paa den for Forsikringsforbundet stærkt forøgede Risiko og anmodede om en afgørende Lettelse af Forbundets Forpligtelser i Henhold til Ulykkesforsikringsloven og den heromhandlede Lov, idet man navnlig ønskede den i § 1 optagne Bestemmelse om Særstilling for Forbundet slettet. *Socialministeriet* kunde ikke tiltræde denne Henstilling ud fra den Opfattelse, at Risikoen for Krigsskader netop for Søfartens Vedkommende er en særlig Risiko, der er forbundet med Arbejdet og de Forhold, under hvilke dette foregaar. Derimod var Ministeriet villigt til at optage Forhandlinger med Handelsministeriet om, hvorvidt der paa Grund af de særlige den 9. April 1940 indtrufne Forhold burde ske en Ændring vedrørende de Byrder, Ulykkesforsikringsloven paalægger Søfartserhvervet. — *Landstingsudvalget* var klar over, at der med de siden 9. April indtrufne Forhold var sket en betydelig Forværrelse af Skibsfartens Indtjeningssevne, men Udvalgets *Flertal* (Socialdemokrater og Radikale Venstre) havde den Opfattelse, at Spørgsmaalet herom ikke kunde afgøres i det foreliggende Lovforslag, og idet Flertallet henholdt sig til Socialministeriets Erklæring, indstillede det Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. Et *Mindretal* (Venstre og Konservative) fandt det uheldigt, at Ministeriet ikke *straks* havde forelagt det i § 2 bebudede Forslag til en Lovordning af Krigs-Ulykkesforsikringen, saaledes at de Problemer, der her meldte sig — derunder ogsaa

Skibsfartens Risiko —, kunde være optaget til samlet Løsning. Mindretallet beklagede, at det ikke havde kunnet trænge igennem med Henstillinger om gennem det foreliggende Lovforslag dog i nogen Grad at imødekomme Skibsfartens Krav. Under de foreliggende Forhold havde Mindretallet imidlertid anset det for formaalsløst at stille Ændringsforslag. Man anbefalede efter Omstændighederne at tiltræde Forslaget, idet man samtidig indtrængende henstillede, at Regeringen snarest fremsatte Forslag til en betryggende Ordning af Krigs-Ulykkesforsikringen for Skibsfarten.

Lovforslaget vedtoges herefter enstemmigt af Landstinget med 53 Stemmer.

90. Lov om Ændring i Lov af 14. April 1937 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. med senere Ændringer. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 2625. — C. Sp. 99 og 117].

Fremsat i *Folketinget* ⁵/₁₂ (F. Sp. 1529). 1. Beh. ⁷/₁₂ (F. Sp. 1568). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Alfred Andersen, Bomholt, H. C. Hansen, Leonhard Hansen [Formand], Hinrichsen, Levinsen, Rager [Sekretær], Jensen [Gørding], Ejnar Kjær, Søren P. Larsen, Sønderup, Boeck-Hansen, Victor Larsen og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 91) afgivet ¹³/₁₂. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 1787). 3. Beh. ¹⁴/₁₂ (F. Sp. 1824). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁶/₁₂ (L. Sp. 487). 2. Beh. ¹⁶/₁₂ (L. Sp. 510). 3. Beh. ¹⁶/₁₂ (L. Sp. 512). *Loven stadfæstet 16. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 426).

Loven tager et dobbelt Sigte, nemlig paa

I. *Udjævning af Tilskudsskalaen* i Arbejdsløshedslovens § 13, Stk. 1.,

II. *Pristalsregulering af Longrænserne* i § 13.

ad I. Efter Regelen i Arbejdsløshedslovens § 13, Stk. 1., beregnes det almindelige Statstilskud til de anerkendte Arbejdsløshedskasser procentvis i Forhold til de af vedkommende Kasses nydende Medlemmer i Aarets Løb indbetalte Medlemsbidrag, saaledes at Tilskudsprocentens Størrelse

retter sig efter den gennemsnitlige Aarsløn i Faget; jo større Aarslønnen er, des mindre bliver Tilskudsprocenten. Den hidtil benyttede *Aftrapningsskala* har medført forholdsvis store »Spring« i Statstilskuddet, og ganske smaa Ændringer i den aarlige Indtægt har kunnet føre til betydelige Forandringer i Tilskuddet; da Arbejdsmændenes gennemsnitlige Aarsindtægt for 1937—38 kom ubetydeligt op over 2 000 Kr., medførte dette saaledes en Nedgang i Statstilskuddet paa henved 1 Mill. Kr. for nævnte Aar. Som Følge heraf er Skalaen nu ændret, saaledes at *Trinene* er blevet *mindre*, og følgende nye Aftrapningsregel er indsat som Litra b i § 13, Stk. 1:

»Tilskudsprocenten udgør for Fag (Omraader), hvor den gennemsnitlige Aarsfortjeneste andrager 2 000 Kr. eller derunder, 90 pCt. For Fag (Omraader), hvor Aarsfortjenesten udgør fra 2 001 til 3 300 Kr., nedsættes denne Procent med 1 Point for hvert paabegyndt Interval paa 42 Kr. For Aarsindtægter fra 3 301 til 3 650 Kr. fortsættes Nedsættelsen med 2 Points for hvert paabegyndt Interval paa 50 Kr., og for Indtægter paa 3 651 Kr. eller derover fortsættes Nedsættelsen med 3 Points for hvert paabegyndt Interval paa 50 Kr. Procenten kan ikke nedsættes under 15.«

ad II. Medens Arbejdsløshedslovens § 15 indeholder Bestemmelser om Pristalsregulering med Hensyn til Maksimumsbeløbene for Understøttelserne, har Spørgsmaalet om en Pristalsregulering af Løngrænserne i § 13 hidtil ikke været rejst. Den siden Krigens Begyndelse stedfundne Stigning af Prisniveauet og af Nominallønningerne gav imidlertid Spørgsmaalet større Aktualitet, og man har da ment at burde indføre *Pristalsregulering af Tilskudsskalaen* samtidig med Skalaens Udjævning. Den herom i Litra d i § 13, Stk. 1, optagne Regel svarer til Regelen for Pristalsregulering af Understøttelserne, dog med den Ændring, at man i Stedet for at benytte Januarpristallet benytter Gennemsnittet af de fire Kvartalspristal, der faar Betydning for Lønningerne i det Finansaar, der med Hensyn til Løn og Arbejdsløshed ligger til Grund for Beregningen af Aarslønnen i Henhold til § 13.

Den nye Pristalsreguleringsbestemmelse vil medføre, at *Indtægtsgrænserne* skal *forhøjes* efter følgende Skala:

Pristal	Forhøjelse
—1979	0 pCt.
1980—2159	6 $\frac{2}{3}$ —
2160—2339	13 $\frac{1}{3}$ —
2340—2519	20 —
2520—2699	26 $\frac{2}{3}$ —

Merudgiften ved Pristalsreguleringen i Forbindelse med den ændrede Aftrapningsregel blev anslaaet til ca. 3,2 Mill. Kr.

Socialdemokraterne, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre indstillede Regeringsforslaget til Vedtagelse uforandret. Det blev ligeledes anbefalet af *Retsforbundet*.

Venstre-Mindretallet erkendte vel, at den foreslaaede finere Graduering af Tilskudsskalaen kunde være betimelig, men fandt det uheldigt, at der fortsat skulde ydes Statstilskud til Arbejdsløshedskasser, hvis Medlemmer har en Gennemsnitsindtægt paa 3 500 Kr. og derover. Man var i Udvalget inde paa Spørgsmaalet om en Ændring af dette Forhold, eventuelt til Fordel for de daarligere stillede Kasser, men da Tanken mødte Afvisning fra Udvalgsflertallets Side, ansaa Mindretallet det ikke for formaalstjenligt at stille Ændringsforslag. Det samme var Tilfældet med Hensyn til den foreslaaede Pristalsregulering af Tilskudsskalaen, en Ordning, som Mindretallet ligeledes maatte modsætte sig.

Bondepartiet vilde ikke modsætte sig Lovforslaget ud fra den Opfattelse, at de Afsavn, som Krigen paalægger Samfundet, ikke kan bæres af de arbejdsløse. Men naar Regeringen vilde fortsætte med en Politik, der forøgede Arbejdsløsheden, maatte den ogsaa selv tage Ansvaret for denne forfejlede Politik, og den maatte ligeledes selv tage Ansvaret for Følgerne, herunder det foreliggende Forslag.

Kommunisterne betragtede ikke Lovforslaget som tilstrækkeligt og stillede Ændringsforslag om en *Forhøjelse af Tilskudsskalaens Procentsatser*, saa at den laveste Tilskudsprocent blev 45 i Stedet for 15, den højeste 120 i Stedet for 90. Ændringsforslaget forkastedes med 96 Stemmer mod 3.

Lovforslagets Vedtagelse skete i *Folketinget* med 70 Stemmer mod 26. I *Landstinget* udtalte Venstres Ordfører (Stensballe), at Partiet ikke kunde medvirke til Gennemførelsen af Lovforslaget, fordi den ændrede Graduering ikke var ført helt igennem, men lod den laveste Tilskudsprocent urørt, og fordi Indførelsen af Pristal for selve Gradueringen nærmest maatte betragtes som en Slags Dobbeltbelægning. Forslaget vedtoges herefter med 44 Stemmer uden Modstemmer.

91. Lov om Ændring i Lov af 14. April 1937 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. med senere Ændringer. (Socialminister *Ludvig Christensen*).

A. Sp. 3429. — C. Sp. 349 og 431].

Fremsat i *Folketinget* $14/3$ (F. Sp. 3230). 1. Beh. $15/3$ (F. Sp. 3311). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Alfred Andersen, Bomholt, H. C. Hansen, Leonhard Hansen [Formand], Hinrichsen, Levinsen, Rager [Sekretær], Jensen [Gørding], Ejnar Kjær, Søren P. Larsen, Sønderup, Boeck-Hansen, Victor Larsen og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 469) afgivet $18/3$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $19/3$ (F. Sp. 3490). 3. Beh. $19/3$ (F. Sp. 3536). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/3$ (L. Sp. 1233). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. Johansen [Formand], Bender, Andrea Brochmann, Henry Hansen, Josiassen, Laurits Knudsen, Johs. Nielsen, Axel Christensen [Sekretær], Gudiksen, Bækgaard, S. C. Nørgaard, Stensballe, Jørgen Jørgensen, Malchau og Unmack). Betænkning (B. Sp. 523) afgivet $28/3$. (Ordfører: A. Johansen). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1386). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1411). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 135).

De heromhandlede Ændringer i Arbejdsløshedsloven vedrører 2 Punkter:

I. *Sammensætningen af de offentlige Arbejdsanvisningskontorers Bestyrelser* og

II. *Pristalsregulering af Understøttelsessatser og Stats-tilskud.*

ad I. Ifølge § 2 i Arbejdsløshedsloven af 1937 vælges et *Arbejdsanvisningskontors Bestyrelse* (uden for København) af det kommunale Raad i den Kommune, hvor Kontoret er beliggende, og Bestyrelsen bestaar af en Formand og 2 Medlemmer; Formanden maa hverken være Arbejdsgiver eller Arbejder eller Leder af en Arbejdsgiver- eller Arbejderorganisation; af de to Medlemmer skal den ene være Arbejdsgiver og den anden Arbejder.

Resultatet af denne Regel er i Praksis blevet, at der til Medlemmer af Kontorbestyrelserne næsten udelukkende er valgt Repræsentanter for henholdsvis Arbejdsgiverne og Arbejderne i vedkommende *By*, medens der ikke findes

Repræsentanter for *Landbrugets* Arbejdsgivere og Arbejdere. Da Landbrugets Arbejdere imidlertid i stigende Tal lader sig optage som Medlemmer af Arbejdsløshedsforsikringen, ansaa Ministeriet det for ønskeligt, at der til Styrkelse af Samarbejdet mellem Anvisningskontorerne, Arbejdsløshedskasserne og Landbruget ved Indtrædelse af Landborepræsentanter blev tilført Kontorbestyrelserne den fornødne landbrugs-mæssige Sagkundskab, saaledes at Kontorerne gennem disse Landborepræsentanters særlige Sagkundskab og Lokalkendskab blev bedre i Stand til at udnytte tilstedeværende Arbejds-muligheder paa Landet, og ved en Ændring af § 2 er Kontorbestyrelserne uden for København nu *suppleret med 2 Medlemmer*, der begge skal *repræsentere Landbruget*. Det ene Medlem, som skal være Ejer og Bruger af en Landejendom og i sin Virksomhed beskæftige fremmed Arbejds-kraft, vælges af Sogneraadforeningen (eller vedkommende Sogneraadforeninger) for det Omraade, Kontoret omfatter, medens det andet Medlem vælges af de lokale Afdelinger af den Arbejdsløshedskasse, hvoraf Landbrugets Arbejdere er Medlemmer*).

Kravene til det af Sogneraadforeningen valgte Medlems Kvalifikationer blev indsat i Folketinget.

ad II. Ved en i 1937 foretagen Ændring af Bestemmelserne om *Pristalsregulering af Dagpengenes Maksimumsbeløb* søgte man at tilvejebringe et mere rimeligt Forhold mellem Stigningen i Udgiftposterne inden for Normalbudgettet og Stigningen i Maksimumsbeløbene, og den nye Regel gik ud paa, at $\frac{1}{3}$ af Maksimumsbeløbene skulde stige med 20 pCt. for hver 10 pCt., hvormed Udgifterne paa Normalbudgettet oversteg 1 800 Kr. Denne Regulering har imidlertid under Forhold med betydelige Prisstigninger vist sig at være ikke helt tilstrækkelig, og den Procent, hvormed $\frac{1}{3}$ af Dagpengenes Maksimumsbeløb forhøjes, er derfor i Ar-

---

*) I nærværende Lovs § 4 bestemmes, at de to Landbrugsrepræsentanter skal vælges efter Lovens Ikrafttræden 1. April 1940, og at Valgene gælder for Resten af de nuværende Bestyrelses Funktionsperiode.

bejdsløshedslovens § 15, Stk. 3, 3. Pkt., sat op *fra 20 til 25**).

Da *Statens Tilskud* til Arbejdsløshedskasserne efter den ved Lov Nr. 426 af 16. December 1939 (Nr. 90) foretagne Ændring pristalreguleres efter Regler svarende til dem, der anvendes ved Reguleringen af Dagpengenes Maksimumsbeløb, er ogsaa den Procent, hvormed de i Arbejdsløshedslovens § 13, Stk. 1 d, anførte *Indtægtsgrænser og Intervalbeløb* forhøjes, ændret fra 20 til 25.

Foranstaaende Bestemmelser anvendes første Gang henholdsvis ved Reguleringen af Dagpengenes Maksimumsbeløb pr. 1. April 1940 og ved Beregningen af Statstilskuddet til Arbejdsløshedskasserne for Regnskabsaaret 1939—40.

En Beregning af Arbejdsdirektoratet viste, at Ændringen af den procentvise Forhøjelse af Dagpengenes Maksimumsbeløb i April Kvartal 1940 vilde medføre en Merudgift for *Arbejdsløshedskasserne* paa 1,15 Mill. Kr., og at *Statens* Merudgift efter den ændrede Affattelse af § 13, Stk 1 d, vilde blive ca. 315 000 Kr. aarlig, hvoraf $\frac{1}{3}$ refunderes af Kommunerne.

Lovforslaget undergik kun en enkelt Ændring, der er omtalt ovenfor ad 1.

Rigsdagsforhandlingerne drejede sig for en stor Del om *Mangelen paa Arbejdskraft i Landbruget* og Muligheden af en mere effektiv Kontrol med Arbejdsforholdene paa Landet. *Venstre-Mindretallet* i Folketingets Udvalg havde intet at erindre mod den foreslaaede Udvidelse af Arbejdsanvisningskontorernes Bestyrelse, men troede ikke, at en saadan Udvidelse i væsentlig Grad vilde kunne bringe det Misforhold til Ophør, »at man har et stort Antal ledige understøttede samtidig med, at der mangler Arbejdskraft«. Hvis dette Misforhold skulde ændres, maatte man efter Mindretallets Opfattelse

- 1) ændre Bestemmelserne angaaende *Kontrollen* med arbejdsløse,
- 2) skabe en nøjere *Forbindelse mellem de arbejdstilbydende Faktorer og Arbejdsanvisningskontorerne* (f. Eks. gennem kommunale Udvalg) og

---

*) Medens Maksimumsbeløbene efter den før Arbejdsløshedsloven af 1937 bestaaende Ordning steg stærkere end Normalbudgettets Udgiftsposter (nemlig 6,66 pCt. for hver Stigning i Udgifterne paa 5,55 pCt.), steg de efter Loven af 1937 noget mindre end Udgiftsposterne (6,66 pCt. for hver Stigning paa 10 pCt.), og Forholdet er altsaa nu, at de stiger med 8,3 pCt., naar Udgiftstallet gaar 10 pCt. i Vejret.

- 3) indføre en Ordning, hvorefter der, naar det gennem Under-søgelser er paavist, at der er ledigt Arbejde, *lukkes for Understøttelsen* til de arbejdsløse, som er i Stand til at udføre det.

Mindretallet havde i den korte Tid, der var levnet til Behandling af Spørgsmaalet, kun kunnet stille eet *Ændringsforslag*, som refererede sig til det under 3) nævnte Synspunkt. Dette gik ud paa, at der i Arbejdsløshedslovens § 17 skulde tilføjes følgende Stykke: »Naar og saa længe der inden for et Erhvervsomraade er Mangel paa Arbejdskraft, skal Socialministeren drage Omsorg for, at der ikke udbetales Arbejdsløshedsunderstøttelse til *uigifte* Personer, som er i Stand til at udføre det paagældende Arbejde.« — *Det konservative Folkeparti* kunde i stort Omfang tiltræde de af Venstre anførte Betragtninger, men kunde dog ikke stemme for *Ændringsforslaget*, da dette formentlig rent loytekniisk ikke lod sig indarbejde i Arbejdsløshedsloven, saaledes at der blev fornøden Harmoni mellem dens forskellige Bestemmelser, og Forslaget heller ikke angav, hvorledes Mangelen paa Arbejdskraft skulde være konstateret. — *Ændringsforslaget* forkastedes med 63 Stemmer mod 15 (15 undlod at stemme).

I øvrigt foreslog *Venstre* at *udelade* Lovforslagets Paragraffer om *Pristalsregulering*, da man ikke fandt Øjeblikket heldigt til en *Udvidelse* af de prisregulerende Bestemmelser. De paagældende Paragraffer vedtoges med 76 (74) Stemmer mod 16.

Landstingets Venstre stillede paa ny de samme *Ændringsforslag*, som deres Meningsfæller i Folketinget havde stillet, og med tilsvarende Resultat.

Desuden stillede *Venstre* i Landstinget *sammen med de Konservative* et *Ændringsforslag* angaaende øget Kontrol med Arbejdsforholdene i Landkommunerne. Mindretallet var enigt i, at Regeringsforslagets Bestemmelse om en ændret Sammensætning af Arbejdsanvisningskontorenes Bestyrelser vel kunde betyde en Forbedring, men det, der tiltrængtes, var efter Mindretallets Opfattelse en nøje Forbindelse med de under Arbejdsanvisningen hørende Landkommuner, og man foreslog derfor at give Lovforslaget følgende Tilføjelse:

»I Landkommuner nedsættes ved Kommunalbestyrelsens Foranstaltning et af 3 Medlemmer bestaaende *Udvalg*, hvis Opgave er at søge fremmet *Anvisning af Arbejdskraft til Landbrug, Gartneri, husligt Arbejde* og dermed beslægtede Arbejdsomraader. Kommunalbestyrelsen vælger Formanden, der skal være Medlem af Kommunalbestyrelsen, samt et Medlem, der skal være Ejer og Bruger af en Landejendom og i sin Virksomhed beskæftige fremmed Arbejdskraft; et

Medlem vælges af den stedlige Afdeling af Arbejdsmændenes Arbejdsløshedskasse og skal være bosat i Kommunen. I Kommuner, hvor der ikke findes Afdelinger af nævnte Arbejdsløshedskasse, vælger Kommunalbestyrelsen yderligere et Medlem, der skal være tilsluttet en Arbejdsløshedskasse under nævnte Forbund og være bosat i Kommunen.

Det paahviler *Arbejdsløhedskasserne* at sende det fornævnte kommunale Udvalg *Meddelelser, naar Personer* inden for Kommunen *bliver arbejdsledige*, paa samme Maade som fastsat angaaende Meddelelse til det offentlige Arbejdsanvisningskontor, jfr. § 4 i Lovbekendtgørelse Nr. 185 af 14. Maj 1937. Udvalget har at *holde sig* bedst muligt *underrettet om ledigt Arbejde* i Kommunen, særlig inden for Landbrug, Gartneri, husligt Arbejde og dermed beslægtede Arbejdsomraader, samt at drage Omsorg for, at *ledig Arbejdskraft*, som er i Stand til at overtage det ledige Arbejde, *anvises* den paagældende Arbejdsgiver.

Personer, som nægter at overtage anvist Arbejde, som de er i Stand til at udføre, eller uden fyldestgørende Grund forlader saadant Arbejde, *taber deres Ret til Understøttelse* af Arbejdsløshedskassen og til Hjælp i Henhold til Lov om offentlig Forsorg § 292.

Arbejdsgivere, som har faaet anvist Arbejdskraft i Henhold til foranstaaende Bestemmelser, er *forpligtede til at give* det kommunale Udvalg omgaaende *Meddelelse, hvis anvist Arbejdskraft ikke indfinder sig* paa Arbejdsstedet eller uden fyldestgørende Grund forlader Arbejdet.

Det kommunale Udvalg har Ret til hos det offentlige Arbejdsanvisningskontor at *kræve Oplysning* om, hvad der er Kontoret bekendt om ledigt Arbejde og ledige Arbejdere inden for Kommunen, og er forpligtet til paa Begæring at *give Arbejdsanvisningskontoret Oplysning* om, hvad der i øvrigt er Udvalget bekendt om Arbejdsforholdene i Kommunen.

Det kommunale Udvalg kan iværksætte *Samarbejde* med andre kommunale Udvalg paa Egnen angaaende Anvisning af Arbejdskraft.

Udgifterne ved det kommunale Udvalgs Arbejde afholdes af vedkommende Kommune.«

Socialministeren kunde ikke modtage dette Ændringsforslag, ikke fordi Ministeren af principielle Grunde var imod det, men fordi flere af dets Bestemmelser formentlig vilde vanskeliggøre Administrationen, og andre syntes uforenelige med gældende Lovregler. Efter Ministerens Opfattelse burde den af ham foreslaaede Ændring om Udvidelse af Anvisningskontorerens Bestyrelse nu bruges til at indhøste fornødne Erfaringer og Materiale. — Ændringsforslaget forkastedes med 38 Stemmer mod 25.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 77 Stemmer mod 15 (3 stemte hverken for eller imod), i Landstinget med 47 Stemmer mod 14. For stemte *Socialdemokraterne*, *Det radikale Venstre*, *Det konservative Folkeparti* og *Retsforbundet*. Ogsaa *Kommunisterne*, som ved 2. Behandling fik et Ændringsforslag om *kvartaarlig Regulering* af Dagpengenes Maksimumsbeløb forkastet, stemte for Forslaget. *Bondepartiet* vilde ikke modsætte sig Lovforslagets Gennemførelse, da Regeringens fejlagtige økonomiske Politik ikke skulde forbitre Livet for de arbejdsløse. *Venstre* stemte imod.

92. Lov om Pristalsregulering pr. 1. December 1939 af Dagpengenes Maksimumsbeløb i de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser og om ekstraordinært Statstilskud til vanskeligt stillede Kasser. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 2633. — C. Sp. 103 og 117].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{12}$ (F. Sp. 1531). 1. Beh. $\frac{7}{12}$ (F. Sp. 1569). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændring i Lov af 14. April 1937 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. med senere Ændringer (se Side 341). Betænkning (B. Sp. 91) afgivet $\frac{13}{12}$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 1787). 3. Beh. $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 1824). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{16}{12}$ (L. Sp. 504, jfr. 488). 2. Beh. $\frac{16}{12}$ (L. Sp. 511). 3. Beh. $\frac{16}{12}$ (L. Sp. 513). *Loven stadfæstet 16. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 425).

I. Ifølge Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 3, foretages der hvert Aar *Pristalsregulering* af $\frac{1}{3}$ af *Maksimumsbeløbene* for Arbejdsløshedskassernes *Dagpengeydelse*, men Reguleringen finder kun Sted een Gang aarlig, nemlig pr. 1. April paa Grundlag af Januar-Pristallet. Da Pristallet fra Januar til Oktober 1939 steg fra 2 156 Kr. til 2 302 Kr., uden at ny Regulering i Henhold til Arbejdsløshedsloven vilde kunne finde Sted før til April 1940, fandt Regeringen det derfor rigtigt, at der blev givet Hjemmel til en *ekstraordinær Regulering* efter Regelen i § 15, Stk. 3, paa Grundlag af Oktober-Pristallet, og saadan Hjemmel er for Tiden fra 1. December 1939 til 31. Marts 1940 tilvejebragt i nærværende Lovs § 1.

Maksimumsbeløbene er i Arbejdsløshedslovens § 15 fastsat til 4 Kr. for Forsørgere og 3 Kr. for Ikke-Forsørgere, dog

for Ikke-Forsørgere med mindst 8 Aars Medlemstid 3 Kr. 50 Øre. Fra 1. April 1939 blev Beløbene forhøjet med eet Tillæg, saaledes at de udgjorde 4 Kr. 30 Øre for Forsørgere og 3 Kr. 20 Øre og 3 Kr. 80 Øre for Ikke-Forsørgere med henholdsvis under og over 8 Aars Medlemstid, og den stedfundne Lovændring skabte Mulighed for Forhøjelse med *to Tillæg*, saa at Maksimumsbeløbene vilde udgøre 4 Kr. 60 Øre for Forsørgere og henholdsvis 3 Kr. 40 Øre og 4 Kr. for Ikke-Forsørgere.

II. Uanset Virkningerne for Arbejdsløshedskasserne af den under I. omtalte ekstraordinære Pristalsregulering var visse Kasser forholdsvis daarligt stillede i økonomisk Henseende, og under Hensyn til, at man maatte vente en yderligere Stigning i Arbejdsløsheden i Vintermaanederne, og tillige ud fra den Betragtning, at den siden Arbejdsløshedslovens Vedtagelse i 1932 foregaaede Stigning i Prismiveauet og Nominallønningerne i og for sig vilde berettigede til en Pristalsregulering af Lønsatserne i Aftrapningsskalaen med $13\frac{1}{3}$ pCt. allerede for Regnskabsaaaret 1938—39 (jfr. Nr. 90), mente Regeringen, at der kunde være Grund til at yde disse *haardest ramte Arbejdsløshedskasser*, hvis Antal blev opgjort til 22, en *særlig Hjælp*. Herom indeholder Lovens § 2 følgende Bestemmelser i Stk. 1 og 2:

»Stk. 1. Til Arbejdsløshedskasser, hvor den gennemsnitlige *Aarsfortjeneste* i 1938—39, beregnet efter Reglerne i Arbejdsløshedslovens § 13, har udgjort *mindre end 3 000 Kr.*, og hvor den gennemsnitlige *Ledighedsprocent* i samme Regnskabsaar har *oversteget 20*, vil der, saafremt der af vedkommende Kasse træffes Bestemmelse om i Tiden fra 1. December 1939 til 31. Marts 1940 eller en Del af denne Periode at forhøje Satserne for Ydelse af Dagpengeunderstøttelse i Forhold til de Satser, hvorefter Understøttelse blev ydet pr. 30. November 1939, af Statskassen blive ydet et *ekstraordinært Tilskud* til Dækning af de Merudgifter, som Kassen derved faar til Ydelse af Dagpengeunderstøttelse inden for nævnte Tidsrum. Statens Tilskud kan dog *højest ydes med* et Beløb svarende til Udgifterne ved en Forhøjelse af Dagpenge-satserne med 60 Øre for Forsørgere, 40 Øre for Ikke-Forsørgere med mindre end 8 Aars Medlemstid og 50 Øre for Ikke-Forsørgere med 8 Aars Medlemstid eller derover.

Hvor Dagpengesatserne i en Kasse er yderligere gradueret derigennem, at der inden for en eller flere af de i 2. Punktum nævnte Medlemsgrupper pr. 30. November 1939 er ydet Dagpenge med forskellige Satser, ydes Tilskuddet, for saa vidt angaar de Medlemmer, der oppebærer Understøttelse efter en lavere Dagpengesats inden for vedkommende Gruppe, kun til Dækning af Udgifterne ved en Forhøjelse af Understøttelsen, der forholdsmæssigt svarer til Forhøjelsen af den højeste Dagpengesats inden for Gruppen; de saaledes udfundne Dagpengesatser afrundes til Delelighed med 5 Øre, idet Beløb paa $2\frac{1}{2}$ Øre og opefter forhøjes til 5 Øre, medens Beløb under $2\frac{1}{2}$ Øre fradrages.

Stk. 2. Der stilles et Beløb af indtil 100 000 Kr. til Raadighed for Socialministeren til Fordeling blandt Arbejdsløshedskasser, der ikke opfylder de i Stk. 1 fastsatte Betingelser for Adgang til ekstraordinært Statstilskud, men hvis økonomiske Forhold medfører *betydelige Vanskeligheder for Gennemførelse af en Forhøjelse af Understøttelsen* i Tiden fra 1. December 1939 til 31. Marts 1940. Fordelingen foretages efter Indstilling af Arbejdsnævnets Afdeling angaaende Arbejdsløshedsforsikringen og efter Samraad med Arbejdsdirektøren.«

Ifølge Stk. 4 *refunderes en Trediedel* af de i Stk. 1 og 2 nævnte Tilskud til Staten af Landets Kommuner i Overensstemmelse med Reglerne i Arbejdsløshedslovens § 13, Stk. 5, 2. Punktum. Denne Refusion sker samtidig med Fordelingen af den Kommunerne i Henhold til nævnte Paragraf paahvilende Andel af de ordinære Statstilskud for Kassernes Regnskabsaar 1939—40.

Det fremhæves i Motiverne til § 2, at den dér omhandlede Hjælp *ikke* er motiveret med Prisstigningen som saadan og de deraf nødvendiggjorte Forhøjelser af Kassernes Understøttelsessatser — de aftalte Lønstigninger skulde i det store og hele give Kompensation herfor —, men at man har fundet det praktisk at beregne Hjælpen som et ekstraordinært Statstilskud til Dækning af Kassernes Merudgifter i Tiden fra 1. December 1939 til 31. Marts 1940 ved Forhøjelse af Understøttelsessatserne inden for det tilladte Maksimum.

Medens Bestemmelsen i § 1 ikke *direkte* medførte nogen *Merudgift* for Statskassen, antoges det samlede *ekstraordinære Tilskud* efter § 2, Stk. 1, at ville andrage ca. 5,2 Mill. Kr.,

naar samtlige de paagældende 22 Kasser benyttede Adgangen til Forhøjelse med Statstilskud fuldt ud for hele Perioden. Af disse ca. 5,2 Mill. Kr. refunderes en Trediedel af Kommunerne, saaledes at $\frac{7}{10}$ fordeles paa de enkelte Kommuner, medens $\frac{3}{10}$ udredes af den fælleskommunale Udligningsfond.

Stk. 2 blev tilføjet i *Folketinget* efter Forslag af Udvalgets *Flertal* (Regeringspartierne og de Konservative) med Tilslutning af Socialministeren. Hensigten var at anvende de 100 000 Kr. til Støtte for saadanne vanskeligt stillede Arbejdsløshedskasser, som ikke var naaet op paa en Ledighedsprocent af 20, men laa nær ved Grænsen, og hvis økonomiske Forhold var saa daarlige, at de skønnedes at burde ligestilles med de Kasser, der opfyldte Betingelserne efter Stk. 1.

Med dette Tillæg samt Tilføjelse af Slutningsbestemmelsen i Stk. 1 indstillede *Socialdemokraterne*, *Det konservative Folkeparti* og *Det radikale Venstre* Lovforslaget til Vedtagelse. Flertallet udtalte sin Enighed med Arbejdsdirektøren om det ønskelige i, at Kasserne anbringer deres Midler — i det Omfang, Likviditeten tillader det — i Obligationer o. lign.

Ogsaa *Retsforbundet* anbefalede Lovforslagets Gennemførelse.

Venstre havde intet at erindre imod, at Tidspunktet for Pristalsregulering af Understøttelserne blev rykket frem til 1. December 1939, og man vilde ikke finde det urimeligt, om der i den Anledning blev givet de vanskeligt stillede Kasser en øjeblikkelig Hjælp. Da man imidlertid havde forstaaet, at der var Tale om en Støtteaktion paa længere Sigt, en Aktion, der vilde bringe Statens Tilskud til Kasserne betydeligt i Vejret, kunde Partiet ikke medvirke til Forslagets Gennemførelse.

Bondepartiet tog samme Stilling til dette Lovforslag som til det samtidig behandlede Forslag om Ændring i Arbejdsløshedsloven (se Side 341) og undlod at stemme.

Kommunisterne ansaa ikke Lovforslaget for tilstrækkeligt og stillede et Ændringsforslag til § 1, hvorefter Pristalsreguleringen af Dagpengesatserne skulde finde Sted allerede pr. 1. Oktober. Ændringsforslaget forkastedes med 97 Stemmer mod 3.

Lovforslaget vedtoges i *Folketinget* med 72 Stemmer mod 27. I *Landstinget* skete Vedtagelsen af dette Forslag ligesom af Forslaget om Ændring i Arbejdsløshedsloven med 44 Stemmer uden Modstemmer.

93. Lov om ekstraordinært Statstilskud til vanskeligt stillede Arbejdsløhedskasser og om midlertidig Lempelse af Reglerne for Aabning af Arbejdsløhedskassernes Fortsættelseskasser. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 3437. — C. Sp. 353 og 431].

Fremsat i *Folketinget* $14/3$ (F. Sp. 3233). 1. Beh. $15/3$ (F. Sp. 3311). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændring i Lov af 14. April 1937 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløhedsforsikring m. m. med senere Ændringer (se Side 344). Betænkning (B. Sp. 473) afgivet $18/3$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $19/3$ (F. Sp. 3511). 3. Beh. $19/3$ (F. Sp. 3537). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $19/3$ (L. Sp. 1251). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændring i Lov af 14. April 1937 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløhedsforsikring m. m. med senere Ændringer (se Side 344). Betænkning (B. Sp. 527) afgivet $28/3$. (Ordfører: A. Johansen). 2. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1406). 3. Beh. $29/3$ (L. Sp. 1412). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 128).

I. Den ved Lov Nr. 425 af 16. December 1939 tilvejebragte *Tilskudsordning* (se Side 350 under II.) blev ved denne Lov *forlænget et Kvartal*, saaledes at der for Tiden *1. April—30. Juni 1940* ydedes anerkendte Arbejdsløhedskasser, hvor den gennemsnitlige Aarsfortjeneste i 1938—39 var mindre end 3 000 Kr., og hvor den gennemsnitlige Ledighedsprocent i Tiden fra 1. Februar 1939 til 31. Januar 1940 havde oversteg 20, et Tilskud, der pr. Understøttelsesdag udgjorde Forskellen mellem de Satser, hvorefter Understøttelsen blev ydet pr. 30. November 1939, og Satserne pr. 1. Marts 1940, dog ikke ud over 60, 40 og 50 Øre for Dagpengesatserne for henholdsvis Forsørgere, Ikke-Forsørgere med mindre end 8 Aars Medlemstid og Ikke-Forsørgere med 8 Aars Medlemstid eller derover.

Det var dog en *Betingelse* for Ydelsen af Statstilskud i denne Periode, at vedkommende Kasser fra 1. April 1940 forhøjede Dagpengesatserne til de fra nævnte Dato gældende Maksimumsbeløb (eller for saa vidt angaar Kasser, hvis Satser ikke havde ligget paa Maksimum, forhøjede Satserne med et tilsvarende Beløb), og Udgifterne ved denne Forhøjelse maatte Kasserne selv bære.

Der blev dernæst stillet indtil 700 000 Kr. til Raadighed for Socialministeren til Fordeling blandt Arbejdsløsheds-kasser, hvis økonomiske Forhold medførte *betydelige Vanskeligheder for Gennemførelse af en Forhøjelse af Understøttelsen* i April Kvartal 1940.

Udgiften ved det samlede ekstraordinære Statstilskud til 18 Kasser (mod 22 i den foregaaende Periode) ansloges til 2,1 Mill. Kr., hvortil kom det særlige Tilskud paa de 700 000 Kr., saaledes at de samlede Udgifter blev ca. 2,8 Mill. Kr. Heraf *refunderede* Kommunerne en Trediedel, der fordeltes med $\frac{7}{10}$ paa de enkelte Kommuner og $\frac{3}{10}$ paa Udligningsfonden.

II. Lovens § 2 bemyndigede Socialministeren til for *April Kvartal 1940* efter Indstilling af Arbejdsnævnets Afdeling angaaende Arbejdsløshedsforsikringen og efter Samraad med Arbejdsdirektøren at *dispensere fra* de i Arbejdsløshedslovens § 19, Stk. 5—6, indeholdte *Regler for Aabning af Arbejdsløshedskassernes Fortsættelseskasser*. Dispensation skulde navnlig kunne gives i Tilfælde, hvor Dageantallet for vedtægtsmæssig Dagpengeunderstøttelse i Hovedforsikringen var forholdsvis stort, og vedkommende Arbejdsløshedskasse af den Grund ikke opfyldte Betingelserne i Arbejdsløshedslovens § 19, Stk. 6, for Fortsættelseskassens Aabning.

Det af Socialministeren fremsatte Lovforslag gennemførtes uændret med Støtte af *Socialdemokraterne, Det konservative Folkeparti, Det radikale Venstre, Retsforbundet og Det kommunistiske Parti*.

Venstre kunde derimod ikke medvirke til Forslagets Gennemførelse. I Folketingsudvalgets Betænkning henviste Mindretallet til, at det ved Socialreformens Vedtagelse var en Forudsætning fra alle Sider, at Arbejdsløshedsforsikringen fremtidig skulde hvile i sig selv; naar man da nu for anden Gang inden for et Tidsrum af 4 Maaneder søgte gennemført en Ordning, hvorefter Staten og Kommunerne skulde udrede en væsentlig Del af det Dyrtidstillæg, der i Henhold til Loven kan ydes de arbejdsløse, maatte Mindretallet finde, at dette var i Strid med de givne Forudsætninger.

Bondepartiet kritiserede Regeringens Lønpolitik, men denne skulde ikke forbitre Livet for de arbejdsløse, og man vilde derfor ikke modsætte sig Lovforslaget.

Kommunisterne stillede ved 2. Behandling en Del Ændringsforslag, der hovedsagelig gik ud paa:

at give Loven Gyldighed til Udgangen af Oktober 1940,
at paalægge Statskassen alle Udgifter som Følge af Dag-
pengenes Forhøjelse,

at forhøje Beløbet paa de 700 000 Kr. til 3 Mill. Kr.,
dels paa Grund af Gyldighedsperiodens Forlængelse, dels som
Følge af,

at Bestemmelserne i Arbejdsløshedslovens § 15, Stk. 4,
om henholdsvis 26, 39 og 52 Ugers Arbejde skulde sættes
ud af Kraft indtil 31. Oktober,

at føre Reguleringen i Henhold til Januarpristallet tilbage
til 1. Februar og at paalægge Statskassen Udgifterne herved,
samt

at give Arbejdsløshedskasserne Ret til at udbetale 100
Dages Understøttelse ud over det i Hovedforsikringen og
Fortsættelseskassen fastsatte Dageantal med Refusion fra
Statskassen af alle dermed forbundne Udgifter.

Ændringsforslagene forkastedes med 80 à 85 Stemmer
mod 2. Desuagtet vilde Kommunerne stemme for Lov-
forslaget, idet de regnede med, at Rigsdagen i Sommerens
Løb vilde blive nødt til at tage Stilling til Spørgsmaalet om
store Tilskud til Arbejdsløshedskasserne og udvidet Hjælp
til de arbejdsløse.

Lovforslagets Vedtagelse skete i Folketinget med 78
Stemmer mod 16 (2 stemte hverken for eller imod), i Lands-
tinget med 47 Stemmer mod 13.

---

94. Lov om ekstraordinært Statstilskud til vanske- ligt stillede Arbejdsløshedskasser. (Socialminister Ludvig Christensen). [A. Sp. 4867. — C. Sp. 1175 og 1231].

Fremsat i Folketinget $21\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4208). 1. Beh. $22\frac{1}{5}$
(F. Sp. 4261). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-
Jensen, Alfred Andersen, H. C. Hansen [Formand], Hinrichsen,
Horn, M. F. Mortensen, Strøm, Rager [Sekretær], Jensen
[Gørding], Ejnar Kjær, Søren P. Larsen, Sønderup, Victor
Larsen, Petersen [Røj] og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 1137)
afgivet $25\frac{1}{5}$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $25\frac{1}{5}$ (F. Sp.
4487). 3. Beh. $26\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4510). Oversendt til Landstinget.
1. Beh. $28\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1745). 2. Beh. $28\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1819). 3. Beh.
 $28\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1823). Loven stadfæstet 30. Maj 1940. (Lov-Tid.
Nr. 277). Traadt i Kraft straks.

Loven er et Led i det Kompleks af 9 Love, der i Slut-
ningen af Maj blev gennemført i Rigsdagen (se Side 85), og

den gaar ud paa, at der af Statskassen stilles indtil 20 Mill. Kr. til Raadighed for Socialministeren til *Fordeling mellem vanskeligt stillede Arbejdsløshedskasser og til Lettelse ved Overgangen til Arbejdsfordelingen*. Fordelingen skal foretages efter Indstilling af Arbejdsnævnets Afdeling angaaende Arbejdsløshedsforsikring og efter Samraad med Arbejdsdirektøren.

Som det fremgaar af Lovteksten, stod Forslaget til Loven i Forbindelse med det samtidig fremsatte Lovforslag om midlertidig *Fordeling og Regulering af Arbejde*. Den Byrde, der ved denne Foranstaltning paalægges Arbejderne, vilde blive særlig tyngende for Medlemmerne af en Række vanskeligt stillede Arbejdsløshedskasser, hvis Økonomi i Forvejen var haardt anspændt, og Byrden vilde ikke blive modsvaret af en *samtidig* Nedsættelse af Kontingentet til den ordinære Arbejdsløshedsforsikring, da der antagelig vilde hengaa nogen Tid, inden den Aflastning af den ordinære Forsikring, som paaregnedes at blive Følgen af Arbejdsfordelingen, kunde gøre sig gældende og danne Grundlag for en Kontingentnedsættelse. Under Hensyn hertil og til Ønskeligheden af under de bestaaende vanskelige Forhold at undgaa Kontingentforhøjelser, fandt Regeringen det nødvendigt, at der ydedes vanskeligt stillede Arbejdsløshedskasser en Hjælp af det nævnte Omfang.

Folketingets Udvalg meddelte i Betænkningen en Række Oplysninger om Fordelingen af de Statstilskud, der ved Lovene af 16. December 1939 og 30. Marts 1940 (Nr. 92 og 93) blev stillet til Raadighed til Fordeling mellem vanskeligt stillede Arbejdsløshedskasser. Det fremgik heraf bl. a., at de 100 000 Kr., som Socialministeren ved Loven af 16. December 1939 fik Bemyndigelse til at fordele mellem Kasser, der, uanset at de ikke opfyldte de i Loven angivne faste Betingelser, dog var særlig vanskeligt stillede i økonomisk Henseende, var blevet fordelt mellem 8 Kasser, og at man derved var gaaet frem paa den Maade, at de i Loven opstillede to Kriterier for Tilskud var udvidet, saaledes at der var medtaget Kasser, hvis *Aarsløn* i 1938—39 havde ligget under 3 200 Kr., og hvis *Ledighedsprocent* havde været 18 eller derover. Som yderligere Betingelser var det dernæst krævet, at en Kasses *Formue* pr. Medlem den 31. Marts 1939 skulde ligge under den gennemsnitlige Formue pr. Medlem i samtlige Kasser, samt at *Medlemskontingentet* i Kassen i Procent af Fagets Aarsløn skulde overstige den tilsvarende Gennemsnitsprocent for samtlige Arbejdsløshedskasser. Det var dog ikke krævet som en absolut Betingelse, at alle fire Betingelser var opfyldt paa een Gang. Folketingsudvalget gik ud fra, at Administrationen ved

Fordelingen af det heromhandlede Beløb i det væsentlige vilde gaa frem efter tilsvarende *Retningslinier*, saa at der altsaa navnlig tages Hensyn til:

1. Størrelsen af den gennemsnitlige Aarsfortjeneste i de forskellige Fag,
2. Ledighedsprocentens Størrelse,
3. Størrelsen af Medlemsbidraget i Kasserne i Procent af Aarslønnen samt
4. Størrelsen af den gennemsnitlige Formue pr. Medlem, og at der i Overensstemmelse med Lovens Formaal herudover tages særligt Hensyn til Vanskelighederne ved Overgangen til Arbejdsfordelingen.

Lovforslaget blev anbefalet af Ordførerne for de fire største Partier og for det kommunistiske Parti, medens Bondepartiets Ordfører (Jens Thomsen) pegede paa, at Danmark nu havde faaet fælles Levevilkaar med et Land, der savnede Arbejds-kraft, og at vi næppe vilde tjene vor egen Sag ved at fortsætte Forhandlingerne om de foreliggende Spørgsmaal, som om intet var sket, og som om vi skulde have større og større Arbejdsløshed at kæmpe med. Forslaget vedtoges i begge Ting uden Modstemmer, i Folketinget med 93 Stemmer (5 — heriblandt Bondepartiets Medlemmer — stemte hverken for eller imod), i Landstinget med 54 Stemmer.

---

95. Lov om Foranstaltninger til Fremme af Beskæftigelsen og Arbejdsanvisningen. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 4871. — C. Sp. 1177 og 1231].

Fremsat i *Folketinget* $21/5$ (F. Sp. 4209). 1. Beh. $22/5$ (F. Sp. 4266). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (M. F. Mortensen, Alfred Andersen, Einer-Jensen [Formand], H. C. Hansen, Hinrichsen, Horn, Strøm, P. D. Jensen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Ejnar Kjær, Søren P. Larsen, Jørgen Gram, Victor Larsen, Petersen [Røj] og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 1133) afgivet $25/5$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $25/5$ (F. Sp. 4488). 3. Beh. $26/5$ (F. Sp. 4510). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1748). 2. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1819). 3. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1824). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 278). Traadt i Kraft straks.

Loven er et Led i det Komplex af Kriselove, der gennemførtes i Slutningen af Maj 1940, og hvis Forudsætninger og Indhold er nærmere omtalt Side 85. Hensigten med denne

Lov var at gaa et Skridt videre, end det var sket ved den under Nr. 91 omhandlede Ændring i Arbejdsløshedsloven, for at *sikre Effektiviteten af Arbejdsanvisningen* i de enkelte Kommuner, navnlig paa Landet, og at *søge alle Arbejdsmuligheder paa Landet udnyttet fuldt ud* (jfr. § 5). — Om de Ændringsforslag af beslægtet Art, som under Forhandlingerne om den nævnte Ændring i Arbejdsløshedsloven blev stillet fra Venstres og Det konservative Folkepartis Side, se Side 346.

Hovedbestemmelserne i §§ 1 og 5 blev ændret noget i Folketinget, og Loven har derefter følgende Indhold:

§ 1. I *samtlige Landkommuner* nedsættes ved Kommunalbestyrelsens Foranstaltning et af 3 Medlemmer bestaaende Udvalg, hvis Opgave det er i Samarbejde med de offentlige Arbejdsanvisningskontorer at søge fremmet Anvisning af Arbejdskraft til Landbrug, Gartneri, husligt Arbejde og dermed beslægtede Arbejdsomraader. *Kommunalbestyrelsen* vælger — saa vidt muligt inden for sin Midte — et Medlem, der skal være Ejer og Bruger af en Landejendom og i sin Virksomhed beskæftige fremmed Arbejdskraft, eller, hvis der ikke inden for Kommunalbestyrelsen findes et saadant Medlem, en Arbejdsgiver, der driver anden Erhvervsvirksomhed. Et Medlem vælges af den stedlige Afdeling af *Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse* og skal være bosat i Kommunen; i Kommuner, hvor der ikke findes nogen Afdeling af *Arbejdsmandenes Arbejdsløshedskasse*, vælges dette Medlem, der skal være Medlem af den nævnte Arbejdsløshedskasse og bosat i Kommunen, af Kassens Hovedbestyrelse. De to saaledes valgte Medlemmer vælger i Forening Udvalgets *Formand*. Saafremt Enighed herom ikke kan opnaas, foretages Valget af Amtmanden efter Forhandling med de to valgte Medlemmer og med den paagældende Kommunalbestyrelse.

I *Bykommuner*, i hvilke der *ikke* findes et *offentligt Arbejdsanvisningskontor*, nedsættes ved Kommunalbestyrelsens Foranstaltning et af 5 Medlemmer bestaaende Udvalg med tilsvarende Opgave som det i Stk. 1 omhandlede Udvalg. Formanden udpeges af Bestyrelsen for det Amts Arbejdsanvisningskontor, inden for hvis Omraade Kommunen er beliggende. De stedlige Organisationer af henholdsvis Arbejdsgivere og Arbejdere vælger hver eet Medlem, og to Medlemmer vælges ved Forholdstalsvalg af Socialudvalget blandt dets Medlemmer.

Hvervet som Medlem af de omhandlede Udvalg er *fri-villigt* og ulønnet.

Udgifterne ved Udvalgenes Virksomhed afholdes af vedkommende Kommune.

Udvalgene nedsættes snarest muligt efter Lovens Ikrafttræden, og straks efter Nedsættelsen tilstilles der det offentlige Arbejdsanvisningskontor, inden for hvis Omraade Kommunen er beliggende, nærmere Meddelelse om Udvalgets Sammensætning m. v.

For Landkommuner, hvori der findes et i Henhold til Arbejdsløshedsloven oprettet offentligt Arbejdsanvisningskontor, træffer Socialministeren de fornødne Bestemmelser om, hvorledes de i Loven omhandlede Foranstaltninger bliver at gennemføre.

Efter det oprindelige Forslag skulde *Udvalgets Formand* vælges af Amtmanden efter Forhandling med de to valgte Medlemmer, men Bestemmelsen herom i Slutningen af Stk. 1 ændredes som ovenfor angivet efter Forslag af Folketingsudvalget med Tilslutning af Socialministeren. I Folketinget tilføjedes ligeledes Stk. 2 om Nedsættelse af Udvalg i *Bykommuner*, hvor der ikke findes offentligt Arbejdsanvisningskontor. Som Følge heraf ændredes ogsaa Titelen.

§ 2. Det paahviler de i Henhold til § 1 nedsatte kommunale Udvalg at *holde sig* bedst muligt *underrettet om ledige Arbejdere og ledigt Arbejde* i vedkommende Kommune inden for de i § 1, Stk. 1, nævnte Arbejdsomraader samt i videst muligt Omfang — under Iagttagelse af Arbejdsløshedslovens almindelige Regler om offentlig Arbejdsanvisningsvirksomhed — at *anvise ledige Arbejdere i Kommunen Arbejde* hos de paa-gældende Arbejdsgivere. De offentlige Arbejdsanvisningskontorer og Arbejdsløshedskassernes Kontrolsteder er pligtige til paa Forlangende at *give de kommunale Udvalg Oplysning om*, hvad der er dem bekendt om *arbejdsledige* i Kommunen, og om, hvorvidt disse oppebærer Arbejdsløshedsunderstøttelse, samt om *Efterspørgsel efter Arbejdskraft* inden for Kommunen. Der kan af Socialministeren fastsættes nærmere Regler om Samarbejdet mellem de kommunale Udvalg og de offentlige Arbejdsanvisningskontorer.

Det kommunale Udvalg bør i fornødent Omfang iværk-

sætte *Samarbejde med andre kommunale Udvalg* paa Egnen angaaende Anvisning af Arbejdskraft.

Ved § 3 udvides de i Arbejdsløshedslovens § 3, Stk. 1 og 2, givne Regler om Arbejdsgivernes Pligter i Forbindelse med den Arbejdsanvisning, som foretages af de offentlige Arbejdsanvisningskontorer eller Arbejdsløshedskasserne, til ogsaa at gælde ved den Anvisning, der foretages af de heromhandlede kommunale Udvalg.

Det bestemmes herom, at en Arbejdsgiver, som har faaet anvist Arbejdskraft af et i Henhold til § 1 nedsat kommunalt Udvalg, skal, hvis *Arbejdsforholdet ikke kommer i Stand*, eller naar Arbejdsforholdet *afbrydes* umiddelbart efter Overtagelsen, straks *give Meddelelse herom til Udvalget*, der omgaaende skal lade den modtagne Meddelelse gaa videre til Kommunen og vedkommende Arbejdsløshedskasse samt til vedkommende offentlige Arbejdsanvisningskontor. Fra Arbejdsanvisningskontoret skal Underretning derefter tilsendes Arbejdsdirektøren. — Udviser en Arbejdsgiver Forsømmelighed med Hensyn til disse Forpligtelser, straffes han med *Bøde* til Statskassen.

Ifølge § 4 bør de i § 1 omhandlede Udvalg tilrettelægge Arbejdsanvisningen efter § 2, Stk. 1, paa en saadan Maade, at *det bedst lønnede Arbejde fortrinsvis tilfalder gifte Personer og Forsørgere*, medens der til Arbejde, for hvilket der kun ydes en mindre Løn, jfr. herom § 5, henvises Ikke-Forsørgere. Der bliver herved at tage rimeligt Hensyn til paagældendes Evne til at paatage sig det ledige Arbejde og til andre Forhold, der kommer i Betragtning.

Endvidere bør de kommunale Udvalg udfolde Bestræbelser for at formindske Arbejdsløsheden i Kommunen ved at *søge udvirket Beskæftigelse for arbejdsløse*, navnlig hos Landbrugere, hvis Økonomi og Bedriftsforhold indebærer Mulighed for Antagelse af yderligere Arbejdskraft.

§ 5. *Yngre Ikke-Forsørgere* med Bopæl i de i § 1, Stk. 1—2, omhandlede Kommuner vil *ikke kunne oppebære Understøttelse* fra Arbejdsløshedsforsikringen i en sammenhængende Periode af over 2 Maaneder eller almindelig Hjælp til Underhold fra Kommunen, *medmindre* der af det i Kommunen i Henhold til § 1 nedsatte Udvalg er meddelt ham *Bevis for, at Udvalget ikke* — ej heller ved Samarbejde med andre Udvalg paa Egnen —

har kunnet skaffe ham egnet Arbejde i Kommunen eller paa Egnen.

Ved Afgørelsen vil Reglerne i Arbejdsløshedslovens § 17 være at iagttage, og den trufne Afgørelse kan indankes for højere Myndighed efter de almindelige Regler herom henholdsvis i Arbejdsløshedsloven og Forsorgsloven.

Efter Regeringens Forslag omfattede § 5 »Ikke-Forsørgere under 25 Aar i Landkommunerne«. Denne absolutte *Aldersgrænse* ændredes i Folketinget, og det udtaltes i Betænkningen, at Udvalget og Ministeren var enige om at definere Udtrykket »Yngre Ikke-Forsørgere« som »Personer i Alderen fra 18 til ca. 30 Aar«. Samtidig udvidedes Bestemmelsens stedlige Omraade til de i § 1, Stk. 2, omhandlede Bykommuner. Paa den anden Side tilføjedes Bestemmelsen om Adgang til at oppebære Hjælp af Arbejdsløsheds-kassen i en sammenhængende Periode af indtil 2 Maaneder.

Loven har Gyldighed indtil 31. Marts 1941.

I den Skikkelse, som Lovforslaget havde faaet efter Vedtagelsen af de ved §§ 1 og 5 omtalte Ændringer, fik det Tilslutning af Ordførerne for de 4 største Partier, Bondepartiet og Retsforbundet. Derimod anbefalede *Aksel Larsen* (D. K.) at stemme imod Forslaget, som han fandt meget uheldigt i hele sin Tendens og Udformning. Han havde ikke noget imod, at man traf Foranstaltninger til Fremme af Beskæftigelsen paa Landet, men han troede, det var bedre at gøre noget grundlæggende, nemlig at forbedre og forandre Landbrugets Kapital-, Drifts- og Arbejdsforhold. Gjorde man det, vilde Spørgsmaalet om Arbejds-kraft til Landbruge løsnes udmærket uden Foranstaltninger som de foreslaaede.

Under Forhandlingerne i *Landstinget* beklagede *Jørgen Jørgensen* (K. F.), at man havde opgivet den tidligere af Venstre og Konservative i Landstinget fremsatte Tanke: at lade de to af Udvalgets Medlemmer vælge af Sogneraadene, og han ytrede Betænkelighed ved, at Hvervet som Udvalgsmedlem blev frivilligt i Stedet for et borgerligt Ombud. *Socialministeren* erklærede paa Forespørgsel fra forskellig Side, at § 4, Stk. 2, ikke indeholder nogen Tendens, men »skal læses, som den er skrevet, og der er ikke her tillagt Udvalget nogen som helst Beføjelse til at kræve Arbejder igangsat hos nogen som helst Landbruger«.

Et Spørgsmaal af *Rahbek* (V.) om, hvorvidt en Person efter at have modtaget Arbejdsløshedsunderstøttelse ved at tage Arbejde en 5—6 Dage kunde sikre sig Adgang til Understøttelse i en ny 2 Maaneders Periode, besvarede Ministeren benægtende; det vilde være i Strid med al Rimelighed.

Lovforslagets Vedtagelse skete i Folketinget med 91 Stemmer mod 3 (3 stemte hverken for eller imod), i Landstinget med enstemmig Tilslutning af 54 Medlemmer.

96. Lov om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 4849. — C. Sp. 1163 og 1229].

Fremsat i *Folketinget* $21\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4203). 1. Beh. $22\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4219). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Leonhard Hansen, Einer-Jensen [Formand], Holger Eriksen, H. C. Hansen, Hedtoft-Hansen, Jensen [Horsebæk], M. Larsen, Rager [Sekretær], Jensen [Gørding], Søren P. Larsen, Erik Eriksen, Ejnar Kjær, Boeck-Hansen, Bouet og Westermann). Betænkning (B. Sp. 1127) afgivet $25\frac{1}{5}$. Ordfører: Leonhard Hansen). 2. Beh. $25\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4492). 3. Beh. $26\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4506). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1732). 2. Beh. $28\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1818). 3. Beh. $28\frac{3}{5}$ (L. Sp. 1823). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 280). Traadt i Kraft 1. Juni 1940.

Som nærmere omtalt Side 85 var Lovforslaget om Pristalsregulering af Arbejdsløninger ledsaget af en Række Forslag, der tog Sigte dels paa Fastlæggelse af Varepriserne, dels paa Bekæmpelse af Arbejdsløsheden. Blandt de sidste var Forslaget til denne Lov, hvis Formaal er, som det hedder i Motiverne, »at holde et saa stort Antal Personer som muligt knyttet til Erhvervslivet«.

Det af Socialministeren fremsatte Lovforslag byggede i Hovedtrækkene paa Retningslinier, der var opstillet i *Arbejdsløshedsraadets* Betænkning af 24. Marts 1934. Dog havde Regeringen lagt større Vægt paa at løse de ved Arbejdsfordelingen fremkomne Problemer ved Organisationernes direkte Medvirken, medens Administrationen af en Arbejdsfordelingsordning efter Arbejdsløshedsraadets Mening burde overdrages et af uvildige Mænd bestaaende Nævn. En anden Afvigelse laa i, at Udgifterne til Godtgørelse til de Arbejdere, der arbejder paa nedsat Arbejdstid, efter Regeringsforslaget skulde dækkes af Bidrag fra samtlige Lønmodtagere samt af Tilskud fra Statskassen, medens Udgifterne efter Arbejdsløshedsraadets Betænkning skulde udredes af Stat og Kommuner, i enkelte Tilfælde Arbejdsgivere.

I Folketinget undergik Lovforslaget væsentlige *Ændringer*. Navnlig kom Ordningen til helt at hvile paa *Frivillighedens* Grund, idet de Beføjelser, der oprindeligt var tillagt Arbejdsfordelingsnævnet i Henseende til at give Paalæg om Gennem-

førelse af Arbejdsfordeling i den Form, Nævnet ansaa for mest passende, blev udeladt; samtidig blev Nævnets *Godkendelsesret* med Hensyn til de af Parterne vedtagne Ordninger trukket noget stærkere frem, ligesom de Hensyn, Nævnet skal lægge Vægt paa ved Afgørelsen af, om en Ordning bør godkendes, blev understreget. Ogsaa *Godtgørelsessystemet* og Reglerne for *Bidragsydelse* blev væsentligt ændret.

I. §§ 1—10.

I § 1, Stk. 1, udtales det, at der efter Lovens Bestemmelser skal søges gennemført en *Fordeling og Regulering af Arbejdet* inden for Erhvervs- eller Fagomraader eller Dele af disse, hvor saadanne Foranstaltninger skønnes egnede til at *fastholde eller forøge Antallet af beskæftigede Personer*.

Ifølge Stk. 2, der i noget udvidet Skikkelse blev flyttet fra § 3 til § 1, ydes der for de Omraader, hvor der træffes Aftaler om Arbejdsfordeling, *Godtgørelse* efter Lovens Regler under Forudsætning af, at Ordningen er *godkendt* af det i § 4 omhandlede »Arbejdsfordelingsnævne«. Nævnets Godkendelse forudsætter dels, at de aftalte Regler om Arbejdsfordeling — naar Hensyn tages til Forholdene inden for Omraadet — skønnes *rimelige* og i Overensstemmelse med Lovens nærmere Bestemmelser, dels at Forholdene inden for det paa-gældende Omraade findes at være saa overskuelige, at den fornødne *Kontrol* med Ordningens Overholdelse og Gennemførelsen af *Straffebestemmelsen* for Overtrædelser kan tilvejebringes, samt at det i de følgende Bestemmelser indeholdte *Godtgørelsessystem* er *praktisk gennemførligt* for Omraadet.

Den i § 2 fastsatte Lovramme-er meget vid, idet Bestemmelserne om Arbejdsfordeling og Arbejdsregulering kan bringes til Anvendelse paa *enhver* saavel organiseret som uorganiseret Person, der modtager Løn (*Lønmodtager*), hvad enten den paagældende er ansat ved *offentlig eller privat* Virksomhed. *Undtagne* er dog følgende Kategorier, for hvis Vedkommende foruden Lønningsmaaden ofte ogsaa Arbejdets Karakter vil være til Hinder for en Arbejdsdeling:

- 1) Personer, som udelukkende eller ganske overvejende beskæftiges i Arbejdsgiverens *Husholdning* eller ved *personlig Tjenestegerning*.
- 2) Arbejdsgiverens *Børn under 18 Aar*.
- 3) De ved *Landbrug og Fiskeri* beskæftigede Personer.

§ 3. Næst, at fastslaa, at Arbejdsfordelingen skal søges opnaaet *ad Frivillighedens Vej* gennem Forhandling mellem Parterne, tager § 3 Sigte paa at hindre, at en Arbejdsfordeling gennemføres paa en saadan Maade, at den kan blive til Gene for Erhvervslivet:

En Arbejdsfordeling maa kun gennemføres, saafremt *det fornødne Antal egnede Personer* er til Stede, eller der ved Inddragning af arbejdsløse Personer fra andre Fag eller Omraader kan stilles fornøden egnet Arbejdskraft til Raadighed; der vil herved være at tage Hensyn ikke alene til den øjeblikkelige Beskæftigelsesgrad inden for paagældende Omraade, men ogsaa til den Ændring i Beskæftigelsen, der kan forventes. En Arbejdsfordeling kan *ikke* omfatte saadanne — offentlig eller privat ansatte — *Personer, hvis fulde Arbejde er nødvendigt* for paagældende Virksomheds forsvarlige og økonomiske Drift.

En Arbejdsfordeling maa som Hovedregel *ikke* gennemføres i et saadant Omfang, at der ved Faget fastholdes Personer, der heller *ikke under normale Forhold vilde kunne forventes Beskæftigelse i Faget*, eller for hvilke der findes *passende Beskæftigelsesmuligheder i andre Fag*.

Paragraffens sidste Stykke indeholder den Bestemmelse om Arbejdsfordelingens *Form*, at Arbejdsfordeling kan finde Sted saavel ved Nedsættelse af den daglige Arbejdstid som ved Indførelse af ugentlige Fridage, alternerende Arbejds-system m. v.¹

Som allerede berørt, blev § 3 ændret paa flere Punkter. Paragraffens Stk. 5 udvidedes og flyttedes til § 1. I Begyndelsen af Stk. 2 udelodes »arbejdsløse« foran »Personer«, saa at et Firma ikke skulde være nødsaget til at iværksætte Afskedigelser for at kunne bevare en Del af sine Arbejdere. Men navnlig fastsloges *Frivilligheden* som Lovens eneste Princip gennem Udeladelse af Ordene »i størst muligt Omfang« efter »Arbejdsdelingen skal« i Begyndelsen af Stk. 1; ligeledes udelodes en Beføjelse for Nævnet til at godkende en Arbejdsfordeling, selv om denne maatte befrygtes at forringe Afsætningsmulighederne.

§ 4 indeholder Regler om *Arbejdsfordelingsnævnets Sammensætning*. Nævnet skal herefter bestaa af en af Kongen udnævnt *Formand*, der ikke maa repræsentere Arbejdsgiver-

eller Arbejderinteresser, samt 6 Medlemmer tillige med det fornødne Antal Stedfortrædere. Af de 6 Medlemmer og deres Stedfortrædere vælges Halvdelen af Dansk Arbejdsgiverforening og Halvdelen af De samvirkende Fagforbund i Danmark. — Ved Behandling af Spørgsmaal vedrørende Omraader, der efter Nævnets Opfattelse ikke er tilstrækkeligt repræsenteret igennem de nys nævnte Medlemmer, skal Nævnet supplere sig med Repræsentanter for de paagældende Arbejdsgiver- og Arbejderinteresser. — Der tilforordnes Nævnet en Repræsentant for henholdsvis *Finansministeriet* og *Ministeriet for Handel, Industri og Søfart*.

Det blev ved en Ændring i Folketinget gjort til *Pligt* for Nævnet eventuelt at tilkalde Repræsentanter for Særinteresser, medens den oprindelige Formulering aabnede Nævnet Adgang hertil.

I Overensstemmelse med Forudsætningen for de Organisationerne i Loven tillagte Beføjelser paalægges § 5 vedkommende Organisationer inden for de enkelte Omraader af Erhvervslivet — om fornødent efter Opfordring af Hovedorganisationerne — at foretage de nødvendige *Forundersøgelser af Mulighederne for og Virkningerne af en Fordeling af Arbejdet* inden for Omraadet. — For saa vidt der allerede er tilvejebragt en passende Arbejdsfordeling eller en saadan tilvejebringes gennem Forhandling mellem Parterne, fremsender Organisationerne *Indberetning herom til Arbejdsfordelingsnævnet*. — Opnaas der *ikke Enighed* om Gennemførelse af en Arbejdsfordeling, afgiver Organisationerne *Indberetning herom til Nævnet*, ledsaget af de Oplysninger, der maatte være tilvejebragt.

En Bestemmelse i Regeringsforslagets § 5, hvorefter en mellem betydende Organisationer inden for et Omraade tilvejebragt generel Ordning ogsaa skulde være bindende for de *uden for Organisationerne staaende Virksomheder*, blev udeladt i Folketinget.

§ 6. Skønner Arbejdsfordelingsnævnet, at en ved Overenskomst gennemført Arbejdsfordeling *ikke eller ikke længere opfylder de i § 1 nævnte Forudsætninger for Godkendelse*, eller er Ordningen ikke overensstemmende med de i Loven i øvrigt angivne Retningslinier, kan Nævnet, forinden der tages endelig

Stilling til Godkendelsen, foranledige *nye Forhandlinger* optaget mellem Organisationerne; lignende Henstilling kan rettes, naar der *ikke* mellem Parterne er opnaaet *Enighed* om Gennemførelse af en Arbejdsfordeling.

For Omraader, hvor Lov Nr. 119 af 7. Maj 1937 om Forbud mod Overarbejde ikke gælder, kan Nævnet bestemme, at *Overarbejde ikke maa finde Sted*.

Paragraffen blev væsentligt omformet i Folketinget, idet navnlig en Bemyndigelse for Nævnet til, naar nye Forhandlinger ikke førte til en Ordning, der kunde godkendes af dette, da at fastsætte, hvorvidt og eventuelt i hvilket Omfang og under hvilke Former en Fordeling skulde finde Sted, udgik af Forslaget.

§ 7 giver Arbejdsfordelingsnævnet Adgang til at *indkalde saavel Enkeltpersoner* (Arbejdsgivere og Arbejdere) *som Organisationer*, der i saa Fald har Pligt til at give Møde for at meddele saadanne Oplysninger, som Nævnet maatte anse for nødvendige af Hensyn til Nævnets Afgørelser om Arbejdsfordeling eller Arbejdsregulering. — *Offentlige Myndigheder*, hvis Afgørelser kan have Indflydelse paa Beskæftigelsen, er forpligtede til paa Begæring at *meddele Nævnet* de af dette ønskede *Oplysninger*.

Da en Arbejdsfordeling ikke bør søges gennemført, hvor der ved en *Arbejdsregulering* kan skaffes øget Beskæftigelse, paalægges det i § 8 Arbejdsfordelingsnævnet, for saa vidt en Arbejdsfordeling gennemføres i Fag, hvor Arbejdsløsheden maa antages i særlig Grad at skyldes en *for stor Tilgang til eller for ringe Afgang* fra Faget at gøre Indstilling til Socialministeren om Gennemførelse af Foranstaltninger, der tjener til at modvirke, at et i Forhold til den forventede Beskæftigelse for stort Antal Personer bevarer Tilknytningen til det paagældende Fag eller Fagomraade. — For Omraader, hvor der findes *Mangel paa Arbejdskraft*, paahviler det Nævnet at træffe Foranstaltninger til *Uddannelse* af den fornødne Arbejdskraft samt i Forbindelse hermed at gøre Indstilling til Socialministeren om saadanne Foranstaltninger, som i øvrigt maa anses for hensigtsmæssige for at tilføre det paagældende Omraade Arbejdskraft. De til Uddannelsen af Arbejdskraft fornødne Midler afholdes af Arbejdsløshedsfonden.

Endvidere paalægger § 9 Arbejdsfordelingsnævnet at gøre Indstilling til Regeringen om saadanne Foranstaltninger af administrativ eller lovmæssig Karakter, der kan medvirke til at *forøge Antallet af beskæftigede* eller lette Gennemførelsen af en Arbejdsfordeling.

Efter § 10 er Bestemmelser i kollektive Overenskomster, hvorefter Lønninger er fastsat som Uge-, Maaned- eller Aarsløn, ikke til Hinder for, at der kan foretages en til en Arbejdsfordeling svarende Lønregulering.

En i Regeringsforslaget optagen Bemyndigelse for Nævnet til under visse Forudsætninger at træffe Bestemmelse om Begrænsning eller Bortfald af Tillæg for Overarbejde, Forskydning af Arbejdstid, Skiftehold el. lign. blev udeladt i Folketinget.

II. §§ 11—14.

Disse Paragraffer handler om *Godtgørelsen* for nedsat Arbejdstid, dens Beregning og Størrelse, Udbetaling m. v.

§ 11. Medens Personer, der er omfattet af en af Arbejdsfordelingsnævnet godkendt Arbejdsfordeling, ikke kan betragtes som arbejdsløse i Arbejdsløshedslovens Forstand og følgelig ikke er berettigede til at oppebære Arbejdsløshedsunderstøttelse, er de paagældende derimod berettigede til en *Godtgørelse* i Form af *Dagpenge for det Antal fulde Normalarbejdsdage*, den samlede Arbejdstidsnedsættelse har udgjort, beregnet *inden for Perioder paa 6 Uger*; Godtgørelse kan dog kun ydes for Nedsættelser, der sammenlagt udgør *mindst 3 Normalarbejdsdage* inden for det nævnte Tidsrum af 6 Uger. (Ved Fastsættelsen af Godtgørelsen til Personer, der foruden Arbejde paa nedsat Arbejdstid har anden lønnet Beskæftigelse, skal denne tages i Betragtning i Overensstemmelse med de for Udbetaling af Understøttelse efter Arbejdsløshedsloven gældende Regler).

For Personer, der modtager Godtgørelsen gennem en af de i § 12, Stk. 1, omhandlede Arbejdsfordelingskasser, udbetales *Dagpengebeløbet* med de for vedkommende Arbejdsløshedskasse gældende Dagpengesatser. For Personer, der modtager Godtgørelsen igennem den i § 12, Stk. 2, omhandlede Arbejdsfordelingskasse, og som tilhører Fag, for hvilke der er oprettet en anerkendt Arbejdsløshedskasse, udgør Godtgørelsen det Beløb, paagældende efter sine Forhold vilde være

berettiget til, saafremt han var Medlem af Kassen; i øvrigt udbetales Godtgørelsen med det i Henhold til Arbejdsløshedsloven fastsatte Maksimum for Dagpenge. I intet Tilfælde maa dog Godtgørelsen udgøre mere end $\frac{2}{3}$ af paagældendes Arbejdsindtægt pr. Normalarbejdsdag.

Efter det oprindelige Lovforslag skulde Godtgørelsen ydes efter en aftrappet Skala, men i Folketinget ændredes Bestemmelserne om Opgørelse af Ledigheden og Ydelse af Godtgørelse saaledes, at dette — som det hedder i Udvalgets Betænkning — »foregaar i en 6 Ugers Turnus med Ydelse af Godtgørelse for fulde 8 Timer, hvormed Arbejdstiden afkortes«. — En anden Ændring gik ud paa, at Godtgørelsen i intet Tilfælde maa overstige $\frac{2}{3}$ af Arbejdsindtægten pr. Normalarbejdsdag.

§ 12. I Tilknytning til hver enkelt anerkendt Arbejdsløshedskasse oprettes en *Arbejdsfordelingskasse*, der foretager Udbetaling af de i § 11 omhandlede Godtgørelser til de dertil berettigede, der er Medlemmer af vedkommende Arbejdsløshedskasse.

Under Arbejdsdirektoratet oprettes en *fælles Arbejdsfordelingskasse*, fra hvilken Udbetaling af Godtgørelse sker til de dertil berettigede Personer, der ikke omfattes af Bestemmelsen i Stk. 1. Arbejdsdirektøren kan overdrage den direkte Udbetaling til kommunale Myndigheder, offentlige Arbejdsanvisningskontorer, private Hjælpekasser og andre Organer, der alle er pligtige til at overtage Hvervet mod Andel i det i § 13, Stk. 2, omhandlede Administrationsgebyr efter Arbejdsdirektørens nærmere Bestemmelse.

§ 13. Personer, som ikke er Medlemmer af en anerkendt Arbejdsløshedskasse, og som er omfattet af en Arbejdsfordeling, maa for at komme i Betragtning ved Udbetaling af den i § 11 omhandlede Godtgørelse *melde sig* til den i § 12, Stk. 2, omhandlede Arbejdsfordelingskasse. De nævnte Personer er for det Tidsrum, i hvilket de er tilmeldt Arbejdsfordelingskassen, pligtige at udrede et af Arbejdsdirektøren fastsat *Administrationsgebyr* til Kassen.

§ 14. Arbejdsdirektøren fastsætter de nærmere Regler for Arbejdsfordelingskassernes Aabning og for Udbetaling af den i § 11 omhandlede Godtgørelse, herunder Regler angaaende den fornødne *Dokumentation for og Kontrol med*

Arbejdstidsnedsættelsens Omfang. Det skal i disse Regler kunne paabydes Arbejdsgiverne at afgive den for Udbetaling af Godtgørelse fornødne *Attestation* for Arbejdsfordelingens Omfang. Direktøren fastsætter ligeledes Regler for Tilmelding og for Opkrævning af Administrationsgebyr til de nævnte Kasser.

Klager vedrørende Godtgørelsens Udbetaling og Beregning afgøres efter Reglerne i Arbejdsloshedslovens § 34, Stk. 3, 1. Pkt., jfr. § 35, Stk. 5.

Beføjelsen til at stille Krav om *Attestation* for Arbejdsfordelingens Omfang blev givet ved en i Folketinget foretagen Tilføjelse.

III. §§ 15 og 16.

I dette Afsnit findes Reglerne om *Refusion* for de ydede Godtgørelser, om *Lønmodtagernes Bidrag* og Tilskud fra Staten.

§ 15. De af Arbejdsfordelingskasserne i Medfør af § 11 udbetalte Godtgørelser *refunderes gennem Arbejdsloshedsfonden* af de i § 16, Stk. 1, omhandlede Indtægter, der holdes adskilt fra Fondens øvrige Midler. De nærmere Regler herom fastsættes af Socialministeren efter Indstilling af Arbejdsloshedsfondens Bestyrelse.

§ 16. Stk. 1. Arbejdsloshedsfondens Udgifter i Medfør af § 15 dækkes dels ved *Bidrag fra samtlige Lønmodtagere, bortset fra* de i § 2, Nr. 1, 2 og 3, nævnte Personer samt ved Kontrakt *fast ansatte Lærlinge*, dels ved Tilskud fra Staten.

Stk. 2. Bidraget *tilbageholdes i Lønnen og indbetales* af Arbejdsgiverne til det *Forsikringsselskab*, i hvilket Arbejdsgiveren har tegnet lovpligtig *Ulykkesforsikring*, der videre-sender Beløbene til Arbejdsloshedsfonden. Fra Arbejdsgivere, der i Medfør af Ulykkesforsikringslovens § 15 er fritaget for at afgive Risiko efter Loven til et anerkendt Selskab, sker Indbetaling *direkte til Arbejdsloshedsfonden*.

Stk. 3. *Bidraget udgør* nedenstaaende Beløb pr. helaarsbeskæftiget Lønmodtager, dog saaledes, at ingen maa faa en mindre faktisk Lønudbetaling, end han vilde faa, saafremt hans Lønningsindtægt svarede til Maksimum i den umiddelbart foranstaaende Løngruppe:

Aarlig Lønningsindtægt	Aarligt Bidrag
1 800 Kr. eller derunder.....	0 Kr.
1 801 Kr.—2 400 Kr.....	12 —
2 401 Kr.—3 600 Kr.....	36 —
3 601 Kr.—4 800 Kr.....	84 —
4 801 Kr.—6 000 Kr.....	120 —
6 001 Kr. og derover.....	192 —

I Fag, hvor Normalarbejdstiden er 48 Timer ugentlig, vil der herefter ved hver Lønudbetaling være at tilbageholde følgende Beløb:

Gennemsnitlig Timefortjeneste	Tilbageholdelse pr. Time
75 Øre og derunder.....	0 Øre
76 — 100 Øre.....	1/2 —
101 — 150 —.....	1 1/2 —
151 — 200 —.....	3 1/2 —
201 — 250 —.....	5 —
251 Øre og derover.....	8 —

Stk. 4. Ved Afgørelsen af, til hvilken af de i Stk. 3 nævnte Lønningsgrupper en Lønmodtager skal henføres, vil der være at tage Hensyn til paagældendes *samlede Lønningsindtægt*, uanset om den hidrører fra flere Arbejdssteder; Bidraget tilbageholdes af hver Arbejdsgiver i Forhold til den af denne udbetalte Del af Lønmodtagerens samlede Løn eller, hvis Bidragyderen ønsker det, for hele Bidragets Vedkommende af den Løngiver, som Bidragyderen selv udpeger.

Stk. 5. De i Medfør af Stk. 3 afholdte Bidrag *fradrages ved Beregningen af den skattepligtige Indtægt*.

Stk. 6. Socialministeren fastsætter de nærmere Regler for Bidragenes Beregning, Indbetaling og Revision, herunder Regler for Beregning af Bidragene i Tilfælde, hvor den beskæftigede ikke oppebærer Løn direkte fra den Virksomhed, for hvilken Arbejdet udføres, men aflønnes ved *Drikkepenge* eller paa anden fra de almindelige Lønningsystemer afvigende Maade*). Socialministeren fastsætter ligeledes *Vederlag til de anerkendte Ulykkesforsikringsselskaber* for deres Medvirken

*) Bekendtgørelse Nr. 309 af 2. Juni 1940.

ved Ordningens Gennemførelse; dette Vederlag afholdes af Arbejdsløshedsfonden.

Stk. 7. Den Del af Arbejdsløshedsfondens Udgifter i Henhold til Loven, der ikke dækkes gennem de i Stk. 3 omhandlede Bidrag, dækkes gennem *Tilskud fra Staten*. Saa fremt Ståtens Tilskud herefter skønnes at ville overstige Summen af de Lønmodtagerne paahvilende Bidrag, skal Socialministeren fremsætte Forslag til Lov om Tilvejebringelse af Dækning for Merudgiften.

§ 16 blev i Folketinget ændret paa adskillige Punkter. Aarsindtægter paa højest 1 800 Kr., der efter Regeringsforslaget skulde bidrage 18 Kr., *fritoges* for Bidrag; for de to næstlaveste Indtægtsgrupper *nedattes* Bidraget fra henholdsvis 24 til 12 og fra 48 til 36 Kr., og der indførtes en ny Gruppe (3 601—4 800 Kr.) med et Aarsbidrag paa 84 Kr. mod 120 Kr. efter det oprindelige Forslag. Endvidere *udelodes* en Bestemmelse om Forhøjelse af Bidraget med 50 pCt. for *pensionsberettigede* Personer, der ikke var omfattet af en Arbejdsfordeling, og som var berettigede til Pension ved Afskedigelse af en dem utilregnelig Aarsag. — Af andre Ændringer kan nævnes, at Stk. 4, om Sammenlægning af Lønningsindtægt, blev tilføjet, at der blev givet Ret til at fradrage hele Bidraget ved Beregningen af den skattepligtige Indtægt (efter Forslaget kunde det medregnes i de 400 Kr. til Forsikringer o. lign.), og at Spørgsmaal om Dækning af Merudgiften (Stk. 7) blev overladt til Lovgivningsmagtens Afgørelse, medens Regeringsforslaget aabnede Adgang for Socialministeren til efter Forhandling med Rigsdagens Finansudvalg at træffe Bestemmelse om en forholdsmæssig Forhøjelse af samtlige Bidrag.

I en Vejledning fra Socialministeriet vedrørende *Bidragenes Beregning, Tilbageholdelse og Indbetaling* er det bl. a. fremhævet, at kun Lønning for Arbejde, der er udført i Tiden fra 1. Juni 1940 til 31. Marts 1941, kommer i Betragtning, at Bidragspligten omfatter Arbejdere og Funktionærer *uanset Varigheden* af den paagældendes Beskæftigelse i Virksomheden, og at Karakteren af den paagældendes Lønning ikke er afgørende, idet f. Eks. Personer, der oppebærer *Honorar*, ogsaa vil være omfattet af Bidragspligten, for saa vidt Honoraret maa betragtes som et egentlig Vederlag for Arbejde udført i en anden Mands Tjeneste og under dennes Ansvar, saaledes at Arbejdet er omfattet af dennes Forsikringspligt i Henhold til Ulykkesforsikringsloven. (Uden for Bidragspligten falder herefter Lægehonorarer, Arkitekthonorarer, Revisionshonorarer m. v.). Ved Fastsættelsen af Lønningsindtægten skal der tages Hensyn til Værdien af *Naturaltydelser* saasom Kost og Logi i

Overensstemmelse med de af Skattevæsenet fastsatte Beløb, og til Lønningen henregnes alle saadanne *Tillæg*, der er Vederlag for udført Arbejde, saasom Overarbejdstillæg, Skifteholdstillæg, Dyrtidstillæg o. lign., endvidere Feriegodtgørelse samt Akkordoverskud, Tantième o. lign. Den Del af Lønnen derimod, der er at betragte som Godtgørelse for særlige Udgifter, saasom Smudstillæg, Værktøjspenge, Rejsegodtgørelse, Dagpenge og Godtgørelse for Fraværelse fra Hjemmet m. m., skal *ikke medregnes* til Lønningsindtægten. Eventuelle *Pensionsbidrag*, der udredes af Lønmodtageren, kan ikke fradrages ved Bidragsberegningen.

IV. §§ 17—21.

§ 17 fastsætter *Straf* for Overtrædelse af Lovens Bestemmelser (Bøder, Hæfte eller Fængsel indtil 2 Aar), og § 21 tidsbegrænser Gyldigheden af Loven, der ikke gælder for Færøerne, til *31. Marts 1941*. Tilbageholdelse af Bidrag for maanedslønnede sker sidste Gang pr. 1. April 1941, gældende for Marts Maaned 1941.

Særlig skal nævnes § 20, der paalægger Arbejdsfordelingsnævnet inden 1. September 1940 at afgive *Indberetning til Socialministeren* om det Omfang, i hvilket Arbejdsfordelingen i Henhold til Loven har fundet Sted. Denne Bestemmelse blev indsat i Folketinget, og den var ledsaget af følgende Udtalelse i Udvalgets Betænkning: »Saafremt det af Arbejdsfordelingsnævnets Indberetning fremgaar, at Arbejdsfordelingen ikke er gennemført i det ønskede Omfang, erklærer de i Udvalget repræsenterede Partier sig villige til at medvirke til en *Ændring af Loven*, hvorefter det bliver muligt for Arbejdsfordelingsnævnet at *kræve en rimelig Arbejdsfordeling gennemført*.«

Folketingsudvalget indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med de ovenfor ved §§ 3, 4, 5, 6, 10, 11, 14, 16 og 20 omtalte Ændringer, og efter at disse var vedtaget uden Afstemning, gennemførtes Lovforslaget med Tilslutning af de fire største Partier. *Bondepartiet*, der skarpt kritiserede det Tempo, hvori det samlede Kompleks af Lovforslag blev behandlet, undlod at stemme. Ligeledes *Retsforbundet*, hvis Ordfører (Oluf Pedersen) fandt den Idé, »at vi skal arbejde mindre, maaske kun den halve Tid, og saa have Spadserepenge, ganske uholdbar i det lange Løb. Det maatte ventes, at der blev lavere Løn og saa maaske Mulighed for at bøde herpaa ved mere Arbejde,

men det var Forhold, som Erhvervslivet selv maatte være i Stand til at tilpasse sig efter. — *Kommunisterne* havde ikke noget imod at forkorte Arbejdstiden, saa at der blev Arbejde til flere. Men de var imod den foreslaaede Fremgangsmaade til Arbejdets Fordeling, hvorved man »fordeler det forhaandenværende Arbejde og den forhaandenværende Løn; det vil sige, at man fordeler den forhaandenværende Fattigdom nogenlunde jævnt paa alle de fattige, medens man lader de rige beholde deres Rigdom ubeskaaret«. Da Lovforslaget tillige indeholdt Attentater paa Fagforeningerne og Overenskomstprincipperne, og Bidragydelsen ramte hele den fattige Del af Befolkningen, men ikke Kapitalisterne, vilde Kommunisterne modsætte sig Forslagets Gennemførelse.

Lovforslagets Vedtagelse i Folketinget skete med 84 Stemmer mod 3. Landstinget vedtog Forslaget i den Skikkelse, det havde faaet i Folketinget, enstemmigt med 54 Stemmer.

---

97. Lov om Forlængelse af og Ændring i Lov Nr. 172 af 13. April 1938 om Tilskud fra den fælleskommunale Udligningsfond til visse kommunale Arbejder. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 3385. — C. Sp. 423 og 491].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 995). 1. Beh. $\frac{13}{3}$ (L. Sp. 1060). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Josiassen [Formand], Andrea Brochmann, A. Johansen, Laurits Knudsen, Johs. Nielsen, Offersen, P. C. Petersen, Gudiksen [Sekretær], Oluf Johansen, Bækgaard, Jens Jensen, K. Pedersen, Jørgen Jørgensen, Malchau og P. A. Poulsen [Stenderup]). Betænkning (B. Sp. 515) afgivet $\frac{27}{3}$. (Ordfører: Josiassen). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 1322). 3. Beh. $\frac{28}{2}$ (L. Sp. 1330). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3888). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3914). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3916). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 137).

Ved Lov Nr. 332 af 15. December 1934 (Aarvog 1934 —35, Side 197), som havde Gyldighed indtil 1. April 1936, blev der tilvejebragt Hjemmel for, at Kommuner, der for at skaffe de i vedkommende Kommune bosatte arbejdsløse Beskæftigelse i Stedet for offentlig Hjælp iværksatte *mindre betydelige kommunale Arbejder*, som ellers ikke eller ikke for Tiden vilde være blevet bragt til Udførelse, paa visse Be-

tingelser og i et nærmere bestemt Omfang kunde erholde *mellemkommunal Refusion for Udgifterne til Arbejdsløn*. Lov Nr. 119 af 9. April 1936 forlængede Lovens Virketid til Udgangen af Marts 1937, Lov Nr. 67 af 31. Marts 1937 (Aarvog 1936—37, Side 396) dernæst til 1. April 1938 — dog med enkelte Ændringer — og Lov Nr. 172 af 13. April 1938 (Aarvog 1937—38, Side 271) yderligere til 1. April 1940 — atter med nogle Ændringer. Ved nærværende Lov udstrækkes dens *Gyldighed til Udgangen af Marts 1942*.

Der er samtidig sket den *Ændring*, at den Del af Udgiften til Arbejdsløn, der er Genstand for Refusion fra Udligningsfonden, som Følge af den stedfundne Ændring af Lønvilkaarene er sat op fra 50 Øre til 60 Øre pr. Arbejdstime.

Angaaende Lovens *Benyttelse* i Finansaaret 1938—39 oplyste Motiverne til Lovforslaget, at der af 122 Sognekommuner var anmeldt ca. 334 000 Kr. til Refusion og af 13 Købstæder ca. 55 000 Kr., i alt ca. 389 000 Kr. For Tiden fra 1. April 1939 til 15. Januar 1940 ventedes anmeldt til Refusion: fra 122 Sognekommuner ca. 458 000 Kr., fra 11 Købstæder ca. 136 000 Kr., i alt ca. 594 000 Kr.

Regeringspartierne delte Socialministeriets Opfattelse: at Loven af 13. April 1938 har været anvendt af Kommunerne i et ikke uvæsentligt Omfang, og at der fortsat vil være Trang til en saadan Lov, og Landstingsudvalgets Flertal, bestaaende af Socialdemokrater og Det radikale Venstre, indstillede Regeringsforslaget til Vedtagelse med ovennævnte, af Socialministeren foreslaaede Ændring.

Derimod kunde hverken Venstre eller Det konservative Folkeparti medvirke til Lovforslagets Gennemførelse.

Venstres Ordfører i Landstinget, *Jens Jensen*, ansaa Loven for at være uden nævneværdig Betydning og mente, at den i Fremtiden sandsynligvis vilde blive endnu mindre benyttet. Forudsætningen for en Ændring af dette Forhold maatte være, at det overlodes Kommunerne at bestemme, hvilken Betaling der skal ydes, og hvorledes Arbejdstiden skal fastlægges. Under Udvalgsbehandlingen søgte Venstre-Mindretallet i Overensstemmelse med Synspunkter, der under Forhandlingerne om Loven af 13. April 1938 blev gjort gældende fra Venstres Side (Aarvog 1937—38, Side 273), at faa Loven formet i højere Grad som en Understøttelseslov (i Stedet for en Beskæftigelseslov), men Udvalgsflertallet kunde ikke give Tilslutning til en Ændring i denne Retning, og Mindretallet undlod da at stille Ændringsforslag.

Det konservative Folkepartis Ordfører i Landstinget, *Jørgen Jørgensen*, var enig i, at Loven er af meget ringe Værdi, set i Forhold til det store Beløb, der udbetales til offentlige Arbejder. Hvis Loven skulde kunne bruges af Kommunerne, maatte den efter Ordførerens Mening gøres meget mere snidig. Det konservative Mindretal udtalte i Betænkningen, at man efterhaanden har fjernet sig helt fra den Tanke, hvorpaa Loven af 15. December 1934 byggede, og at »den nugældende Lov er en almindelig Beskæftigelseslov væsentlig af samme Karakter som Bestemmelserne i Lov af 13. April 1938 om Beskæftigelsesforanstaltninger«.

Ved 3. Behandling afholdt Venstres og Det konservative Folkepartis Medlemmer sig fra at stemme. Lovforslaget vedtoges derefter i Landstinget med 34 Stemmer, i Folketinget med 55 Stemmer, idet henholdsvis 23 og 38 hverken stemte for eller imod.

98. Lov om Ændring i Lov Nr. 5 af 18. Januar 1934 om Mægling i Arbejdsstridigheder. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 2417. — C. Sp. 277 og 357].

Fremsat i *Landstinget* ^{18/10} (L. Sp. 51). 1. Beh. ^{20/10} (L. Sp. 62). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Josef Andersson* [Formand], *Axel Christensen*, *Erik Jacobsen*, *Jens Jensen*, *A. Johansen*, *Kantsø*, *Laurits Knudsen*, *Fr. Kristiansen* [Sekretær], *Lange*, *Jørgen Møller*, *Johs. Nielsen*, *Schaumann*, *Stensballe*, *Thisted Knudsen* og *Unmack*). Betænkning (B. Sp. 377) afgivet ^{6/3}. (Ordfører: *Josef Andersson*). 2. Beh. ^{8/3} (L. Sp. 1054). 3. Beh. ^{8/3} (L. Sp. 1056). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ^{12/3} (F. Sp. 3196). 2. Beh. ^{14/3} (F. Sp. 3237). 3. Beh. ^{19/3} (F. Sp. 3489). *Loven stadfæstet 20. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 96).

1. I § 8, Stk. 2, i Lov Nr. 5 af 18. Januar 1934 om Mægling i Arbejdsstridigheder er det bestemt, at Forligsmanden kan forlange, at der til Afgørelse af, om et Mæglingsforslag omfattende flere Fag er vedtaget eller forkastet, skal foretages en *Sammenlægning* af Resultaterne af Afstemningerne for de forskellige inddragne Fag, og de stillede Forslag skal da betragtes som vedtaget, hvis der som Helhed foreligger et Flertal for Vedtagelsen. Ved Udregningen heraf skal i Tilfælde af Urafstemning denne lægges til Grund, medens, hvor Afgørelsen er truffet af en kompetent Forsamling, Afstemningen

inden for denne skal benyttes som Fordelingsgrundlag. Det fastslaas udtrykkeligt i Loven, hvorledes Udregningen skal foretages, naar der inden for Omraadet stemmes baade ved Urafstemning og ved kompetent Forsamling.

Efter disse Regler har en ren Urafstemning som Følge af ringe Stemmedeltagelse kunnet medføre, at en for Fagbevægelsen vigtig Afgørelse, hvor der stod meget paa Spil baade for Samfundet som Helhed og for Organisationerne og disses Medlemmer, blev truffet af et Mindretal, og *De samvirkende Fagforbund* henledte Ministeriets Opmærksomhed paa, at det til Undgaaelse af Tilfældigheder ved Afgørelsen af, hvorvidt et Mæglingforslag er vedtaget eller forkastet, vilde være ønskeligt, at der skabtes Hjemmel for, at der inden for de enkelte Forbund, hvor der maatte være stemt ved Urafstemning, men med ringe Stemmedeltagelse, kunde finde en *supplerende Stemmeafgivning* Sted ved en kompetent Forsamling; man fandt det naturligt, at hvor Stemmedeltagelsen ved Urafstemninger ikke naaede op til 75 pCt. af Medlemstallet, skulde kompetente Forsamlinger træde til og afgive Stemmer op til de 75 pCt. for de Medlemmer, som af forskellige Grunde ikke har stemt*).

Socialministeriet ansaa det for rimeligt at imødekomme De samvirkende Fagforbunds Ønske om Optagelse i Loven af en saadan Regel, og der er derfor i Forligsmandslovens § 8, Stk. 2, indføjet en Bestemmelse om, at hvis Urafstemningen inden for et Forbund ikke maatte have vist en Stemmedeltagelse paa 75 pCt. af de stemmeberettigede Medlemmer, skal Forbundets dertil kompetente Forsamling træffe en Stemmeafgørelse for de resterende Stemmer op til 75 pCt.

2. Under Forhandlingerne i Landstinget om Regeringens Forslag rejstes fra konservativ Side Spørgsmaalet om en Ændring i Forligsmandslovens § 8, Stk. 1, saaledes at Organisationer bestaaende af *Arbejdsledere*, der ifølge September-

*) Det har hidtil været saaledes, at hvor der blev stemt dels af kompetente Forsamlinger, dels ved Urafstemning, skulde det Medlemstal, som lagdes til Grund ved Opgørelsen af kompetente Forsamlings Afstemning, reduceres i Forhold til Stemmeafgivelsen ved Urafstemningerne, dog højst med 50 pCt. Hvis der altsaa var stemt med 25 pCt. ved de foretagne Urafstemninger, kunde de kompetente Forsamlinger for deres Vedkommende stemme med op til 50 pCt.

forligets Punkt 5 indtager en *Særstilling* (Fællesrepræsentationen for danske Funktionærforeninger og Dansk Styrmandsforening), *ikke* skulde kunne *inddrages under en Fællesafstemning*. De samvirkende Fagforbund og Arbejdsgiverforeningen havde ikke noget at indvende mod en saadan Ændring, og skønt Forligsmanden gjorde visse Betænkeligheder gældende, mente Udvalget i Betragtning af Hovedorganisationernes Stilling at kunne tiltræde Tanken og opnaaede ogsaa Socialministerens Tilslutning til følgende Tilføjelse til § 8, Stk. 1:

»Organisationer, bestaaende af Arbejdsledere m. v., der er omfattede af Septemberforligets Punkt 5 eller er lige-stillede med de deri omhandlede Personer, vil dog ikke kunne inddrages ved en saadan Sammenkædning af Mæglingsforslag omfattende flere Fag.«

Landstingets Udvalg indhentede en Del Oplysninger til Belysning af Virkningerne af den ændrede Afstemningsregel (Bilag til Betænkningen) og anbefalede derefter denne til Vedtagelse. Lovforslaget vedtoges i Landstinget enstemmigt med 58 Stemmer. I Folketinget stemte Kommunerne imod ud fra den Opfattelse, at paa dette Omraade burde Medlemmernes Afgørelse være bestemmende, men den blev tilsidesat ved den foreslaaede Regel, for saa vidt ikke 75 pCt. af Medlemmerne havde deltaget i Urafstemningen. Stemmerne stod ved 3. Behandling 83 mod 2.

---

99. Lov om Forlængelse af Gyldigheden af Lov Nr. 119 af 7. Maj 1937 om Forbud mod Overarbejde. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 3445. — C. Sp. 417 og 429].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁴/₃ (F. Sp. 3234). 1. Beh. ¹⁵/₃ (F. Sp. 3347). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Leonhard Hansen, H. C. Hansen, Hauberg, Hinrichsen, Otto Jensen, Levinsen [Formand], M. F. Mortensen, Valdemar Sørensen [Sekretær], Peder Clausager, Erik Eriksen, Marius Jensen, Elgaard, Boeck-Hansen, Bouet og Carsten Raft). Betænkning (B. Sp. 485) afgivet ²⁶/₃. (Ordfører: Leonhard Hansen). 2. Beh. ²⁸/₃ (F. Sp. 3755). 3. Beh. ²⁸/₃ (F. Sp. 3774). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁹/₃ (L. Sp. 1369). 2. Beh. ²⁹/₃ (L. Sp. 1386). 3. Beh. ²⁹/₃ (L. Sp. 1411). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 138).

Ved denne Lov faar Loven af 7. Maj 1937 om Forbud mod Overarbejde, der efter den oprindelige Bestemmelse skulde ophøre at gælde 1. April 1940, forlænget Gyldighed indtil 1. April 1941.

I Bemærkningerne motiveres Forlængelsen af Lovens Værghed med, at Forbudet mod Overarbejde blev sat ind som et — omend i sig selv begrænset — Middel til Bekæmpelse af Arbejdsløsheden, og at den nuværende Situation ikke giver Anledning til at opgive noget Middel i saa Henseende. Det tilføjes i Motiverne, at Loven i høj Grad har bygget paa Ønskeligheden af, at Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationerne ved Afslutning af Overenskomster om Udførelsen af Overarbejde, Afspadsring af udført Overarbejde m. v. forhandlede sig til Rette om de under Loven hørende Forhold, og at det er Ministeriets Indtryk, at det ved det navnlig af Hovedorganisationerne udførte Arbejde ogsaa er lykkedes paa næsten alle Omraader af Betydning at tilvejebringe et rimeligt overenskomstmæssigt Grundlag for Lovens Gennemførelse med stadig Hensyntagen til de forskellige Fags og Industriens særlige Forhold.

Et Hovedspørgsmaal under Forhandlingen paa Rigsdagen var, om Loven kan siges at have *modvirket Arbejdsløsheden eller ej*. Medens Ordførerne for Socialdemokratiet og Det radikale Venstre hævdede, at Arbejdet var blevet fordelt paa flere Hænder, og at flere var kommet i Arbejde, tog Venstres Ordfører paa det bestemteste Afstand fra den Opfattelse, at der blev mere Arbejde ved, at man gennem en Tvangslovgivning søgte at dele det ud i flere Bidder, og den konservative Ordfører nærede ikke Tvivl om, at Loven har virket skadeligt ved at forringe Arbejdsmulighederne og skabe Arbejdsløshed. Ogsaa fra nationalsocialistisk Side betragtede man Loven som skadelig og hemmende for Erhvervslivet.

Folketingets Udvalg udbad sig forskellige Oplysninger til Bedømmelse af Spørgsmaalet, idet man bl. a. spurgte, om Loven har medført Fremgang i de samlede Antal Arbejdstimer og i de normale Antal Arbejdstimer, og om den eventuelle Fremgang var større eller mindre end Tilbagegangen i Overtimernes Antal. I sit Svar udtalte Ministeriet bl. a.: »Eksakt Materiale til Bedømmelse af Overarbejdslovens Virkninger foreligger ikke og kunde meget vanskeligt fremskaffes allerede af den Grund, at talmæssige Oplysninger om Arbejdsforholdene kun foreligger for organiserede Virksomheder, der kun udgør en mindre Del af det Omraade, Loven omfatter, hvortil kommer, at en sikker Beregning af Lovens Virk-

ninger i høj Grad vilde vanskeliggøres af de af andre Forhold foraarsagede Fluktuationer i Beskæftigelsesgraden.« Det oplyses dog, at Procenten af Overarbejdstimer i Forhold til samtlige Arbejdstimer inden for Arbejdsgiverforeningens Omraade ifølge Det statistiske Departements Beregninger i April Kvartal 1937 udgjorde 2,3, og at denne Procent i April Kvartal 1938 var faldet til 1,1 og i April Kvartal 1939 yderligere til 0,9.

Et andet Hovedemne for Forhandlingen var Spørgsmaalet om, hvorvidt Loven ikke var *overflodig* nu, da der i Kraft af Loven var truffet Overenskomster mellem Hovedorganisationerne angaaende Overarbejds- og Afspadseringsregler. De Konservative mente ikke, der var Grund til at befrygte, at nogen af disse Regler skulde bortfalde sammen med Loven. Derimod henvistes fra socialdemokratisk Side til, at det før Loven var meget vanskeligt at faa aftalt Overarbejdsregler mellem Parterne og faktisk umuligt at træffe Aftaler om Afspadsering, at endvidere begge Parter havde lempet sig efter Loven, men at man, hvis denne ophævedes, fra Arbejdsgiver-side vilde ønske forskellige Ændringer i Aftalerne, som ikke stemte med Arbejderorganisationernes Ønsker. Socialministeren havde ikke det mindste imod, at Arbejdsgiverforeningen og De samvirkende Fagforbund fastlagde de Regler, der nu var skabt, men dertil krævedes en Aftale, og en saadan forelaa ikke. I den ovennævnte Skrivelse til Folketingsudvalget bemærkede Ministeren i Overensstemmelse hermed, at for saa vidt der vilde kunne tilvejebringes saadanne Aftaler mellem Organisationerne, at Overarbejdslovens Formaal vilde kunne opnaas uden Opretholdelse af Lovens Forbudsbestemmelser, vilde Socialministeren være villig til at tiltræde et af Organisationerne fremsat Ønske om Lovens Ophævelse.

Folketingsudvalgets *Flertal* (Socialdemokrater og Radikale) indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret. *Mindretallet* (Venstre og Konservative) udtalte i Betænkningen bl. a., at man havde søgt at bevæge Socialministeren til at spørge Hovedorganisationerne, om de vilde opretholde de nu indførte Afspadseringsregler, selv om nærværende Lovforslag ikke blev gennemført, men at dette ikke var lykkedes. Da Regeringen saaledes syntes at foretrække tvungne Foranstaltninger for fri Forhandling, kunde Mindretallet ikke anbefale at forlænge Loven, som formentlig heller ikke havde sat kendelige Spor med Hensyn til Arbejdsløsheden.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 68 Stemmer mod 48, i Landstinget med 38 Stemmer mod 23.

100. Lov om midlertidigt Tillæg m. v. til Alders- og Invalidereventydere. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 2445. — C. Sp. 37 og 45].

Fremsat i *Folketinget* 7/11 (F. Sp. 573). 1. Beh. 15/11 (F. Sp. 856). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Villum- sen, Fr. Andersen [Formand], Einer-Jensen, N. P. Nielsen, Strøm, M. K. Sørensen, Sørensen [Sejlfloed], Jensen [Gørding] [Sekretær], P. D. Jensen, Søren P. Larsen, Edvard Sørensen, Ejnar Kjær, Victor Larsen, Gerda Mundt og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 41) afgivet 16/11. (Ordfører: Villumsen). 2. Beh. 16/11 (F. Sp. 933). 3. Beh. 16/11 (F. Sp. 940). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 17/11 (L. Sp. 210). 2. Beh. 17/11 (L. Sp. 223). 3. Beh. 17/11 (L. Sp. 227). *Loven stadfæstet 18. November 1939.* (Lov-Tid. Nr. 399).

Efter Socialministeriets Anmodning fulgte *Udvalget vedrørende Socialreformen* i Efteraaret 1939 Udviklingen af de ekstraordinære Forhold med Henblik paa Muligheden af at træffe særlige Foranstaltninger til Betyggelse af Forholdene for Alders- og Invalidereventydere og dermed ligestillede Personer, og i en Instilling fra Udvalget af 1. November stillede man Forslag dels om *Sikring af Brændselsforsyningen* til de paagældende (1), dels om *Afhjælpning af den almindelige Prisstignings Virkninger* over for Rentnyderne (2). Ministeriet kunde ganske tiltræde Udvalgets Betragtninger, der blev lagt til Grund for et af Ministeriet udarbejdet Lovforslag, og dette Forslag gennemførtes i Rigsdagen med en enkelt, mindre betydende Ændring.

1. Af en af Udvalget vedrørende Socialreformen foretagen Undersøgelse fremgik, at Hovedstadskommunerne, 85 Købstæder og 821 af de ca. 1300 Landkommuner ydede Alders- og Invalidereventydere og dermed ligestillede Personer *Brændselshjælp* i Vinteren 1938—39, og at den samlede Værdi af denne Brændselshjælp udgjorde: i Hovedstadskommunerne 0,7 Mill. Kr., i Købstæderne 1 Mill. Kr. og i Landkommunerne 0,4 Mill. Kr., i alt 2,1 Mill. Kr. Disse Beløb antoges af forskellige Grunde ikke at ville strække til i Vinteren 1939—40, og der er derfor i Lovens § 1 for *Finansaaret 1939—40* foretaget en generel Forhøjelse af Grænsen for det Beløb, som Kommunalbestyrelserne kan anvende til *personlige Tillæg*, nemlig fra 7½ pCt. til 10 pCt. af Grundbeløbene af de Inva-

bestemme, at der ydes Kommunerne et særligt *Forskud* paa den dem tilkommende Refusion.

Udgifterne ved det midlertidige Tillæg blev opgjort til 4,86 Mill. Kr.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Af de samlede Udgifter i Henhold til Loven — 6,36 Mill. Kr. — vil 4,02 Mill. Kr. falde paa Staten, 2,34 Mill. Kr. paa Kommunerne (nemlig Opholdskommunerne 0,43 Mill. Kr., Refusionsforbundet 1,21 Mill. Kr. og Udligningsfonden 0,70 Mill. Kr.).

Regeringens Forslag undergik kun den ene Ændring, at der ved en Tilføjelse til § 2, Stk. 2, blev givet Kommunalbestyrelsen Adgang til at yde Tillægget *under eet* ved Renteudbetalingen for December.

Fra *kommunistisk* Side stilledes følgende Ændringsforslag:

a. Kommunalbestyrelserne skulde være *forpligtede* til i Henhold til den under 1. omhandlede Bemyndigelse at yde Brændselshjælp til Alders- og Invalidere.

b. *Det midlertidige Tillæg* foresloges *forhøjet* fra 25 til 60 Kr. for enlige Personer m. fl. og fra 40 til 100 Kr. for Ægtepar, naar begge Ægtefæller oppebærer Rente.

c. Det paalagdes Socialministeren senest 1. Februar 1940 at fremsætte Forslag til en *Revision af Folkeforsikringslovens Takster* for Alders- og Invalidere, heri indbefattet *Udjævning* af den store Forskel mellem Taksterne i de forskellige Landomraader.

Ændringsforslagene forkastedes med 85 à 86 Stemmer mod 2.

Ved 3. Behandling i Folketinget vedtoges Lovforslaget enstemmigt med 90 Stemmer. I Landstinget var Vedtagelsen ligeledes enstemmig, med 52 Stemmer.

101. Lov om midlertidigt Tillæg til Alders- og Invalidere. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 3155. — C. Sp. 229 og 231].

Fremsat i *Folketinget* $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2552). 1. Beh. $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2562). 2. Beh. $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2568). 3. Beh. $15\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2569). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $16\frac{1}{2}$ (L. Sp. 890). 2. Beh. $16\frac{1}{2}$ (L. Sp. 895). 3. Beh. $16\frac{1}{2}$ (L. Sp. 896). *Loven stadfæstet 17. Februar 1940*. (Lov-Tid. Nr. 53).

Som omtalt under foranstaaende Sag blev det ved Loven af 18. November 1939 hjemlede Tillæg til Alders- og Invaliderrentenydere for Halvaaret 1. Oktober 1939—1. April 1940 fastsat med Udgangspunkt i en Forhøjelse af Renterne paa 2 Portioner à 3 pCt. af Lovens Grundbeløb. Januar-Pristallet laa imidlertid saa højt (203), at en Regulering af Renterne paa dette Grundlag pr. 1. Januar 1940 vilde medføre en Forhøjelse paa 4 Portioner à 3 pCt. for Januar Kvartal 1940. Der var saaledes ikke ydet Rentenyderne fuld Dækning for Prisstigningen i det Omfang, som en øjeblikkelig Prisregulering paa Grundlag af den gennem Pristallet konstaterede Prisstigning vilde give, og Regeringen ansaa det derfor for ønskeligt, at der blev ydet Rentenyderne et *Tillæg* ud over det ved Loven af 18. November 1939 hjemlede, saa meget mere som Behovet for Brændsel var stærkt forøget og Brændselspriserne steget. Tillægget, der udbetaltes sammen med Alders- og Invalidereenten for Marts 1940, blev ligesom Tillægget i Henhold til nævnte Lov fastsat ens for de tre Kommune-grupper og udgjorde *12 Kr.* for enlige Rentenydere samt Ægtepar, hvoraf kun den ene Ægtefælle oppebærer Rente, og *18 Kr.* for Ægtepar, naar begge Ægtefæller oppebærer Rente.

Loven havde ikke Gyldighed for Færøerne.

Den samlede *Udgift* ved Lovens Gennemførelse blev opgjort til ca. 2,367 Mill. Kr., hvoraf Staten i Henhold til Folkeforsikringslovens § 65 skulde udrede 1,49 Mill. Kr., Opholdskommunerne 0,162 Mill. Kr., Refusionsforbundet 0,452 Mill. Kr. og Den fælleskommunale Udligningsfond 0,263 Mill. Kr.

Forslaget til Loven gennemførtes uændret og enstemmigt i begge Ting.

---

102. Lov om midlertidigt Tillæg til Alders- og Invaliderrentenydere paa Færøerne. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 3389. — C. Sp. 309 og 363].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 995). 1. Beh. $\frac{13}{3}$ (L. Sp. 1065). 2. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 1094). 3. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1142). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{18}{3}$ (F. Sp. 3468). 2. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3490). 3. Beh. $\frac{19}{3}$ (F. Sp. 3536). *Loven stadfæstet 20. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 106).

Ifølge Lov Nr. 92 af 31. Marts 1938 (Aarbog 1937—38, Side 291), der bl. a. indeholder Regler for Ydelse af *Aldersrente* paa Færøerne, skulde der senest i Rigsdagssamlingen 1939—40 fremsættes Forslag til Lovens Revision, og med Henblik herpaa gjorde Lagtinget Indstilling til Socialministeriet om ret indgribende Ændringer i den færøske *Alders- og Invaliderentelovgivning*. Bl. a. stillede Lagtinget Forslag om en betydelig Forhøjelse af Rentesatserne, om Forhøjelse af Renten ved indtrædende højere Alder uanset Rentenyderens Alder ved Rentens Opnaaelse, endvidere om Forhøjelse af de fradragsfri Beløb fra henholdsvis 100 og 200 Kr. til 150 og 300 Kr. og om, at Værdien af fri Bolig ikke skulde medregnes som Indtægt ved Rentens Fastsættelse.

Regeringen fandt imidlertid ikke Tidspunktet egnet til at foretage principielle Forandringer i denne Lovgivning, men mente, at en egentlig Revision deraf burde udsættes til Rigsdagssamlingen 1943—44, da Forslag til Revision af den færøske *Invaliderentelov* af 15. Marts 1939 (Aarbog 1938—39, Side 300) senest skal forelægges. Paa et enkelt Punkt mente man dog at kunne imødekomme Lagtingets Ønsker, nemlig med Hensyn til *Beregningen af Rente til Aftægtsfolk fra Fæstegaardene*, men en saadan Ændring kunde foretages rent administrativt*).

Det gennemførte Lovtillæg gaar da væsentlig kun ud paa, hvad der bør gøres for de færøske Alders- og Invaliderentnydere i Anledning af *Prisstigningen*, der ikke som i det øvrige Land medfører en automatisk Forhøjelse af Renterne.

Fra 1. April 1940 faar de færøske Alders- og Invaliderentnydere et midlertidigt *Tillæg* til Renten, der udgør 6 Kr. Kvartalet for enlige Rentenydere samt Ægtepar, naar kun den ene Ægtefælle oppebærer Rente, og 10 Kr. Kvartalet for Ægtepar, naar begge Ægtefæller oppebærer Rente. (Som Kompensation for Prisstigning siden 1. Oktober 1939 ydes der desuden for Oktober Kvartal 1939 og Januar Kvartal 1940 et Tillæg til den for disse Kvartaler udbetalte Rente af samme Størrelse som nys anført).

*) Det oplystes i Bemærkningerne til Lovforslaget, at Ministeriet var sindet med Virkning fra 1. April 1940 at gennemføre en Ændring paa det af Amtet og Landbrugskonsulenten foreslaaede Grundlag, saaledes at der ved Fradragsberegningen kun regnes med den faktiske Aftægt, men denne til Gengæld forhøjes med 50 pCt. (Aarlig Merudgift ca. 7 500 Kr.).

En egentlig Pristalsregulering af de færøske Renter lader sig af praktiske Grunde ikke gennemføre, men Socialministeren bemyndiges til efter Forhandling med Rigsdagens Finansudvalg at *forhøje eller nedsætte Tillæggene* under Hensyn til Svingninger i Priseniveauet. Inden Beløbene ændres, skal der saa vidt muligt forhandles med Lagtinget.

I Lighed med, hvad der er bestemt i Loven af 18. November 1939 om midlertidigt Tillæg m. v. til Alders- og Invaliderrentenydere, er Aldersrentenydere paa Alderdomshjem *ikke* berettigede til det heromhandlede Tillæg; heller ikke Rentenydere, som ikke har Forsørgelsespligt over for andre, og som for offentlig Regning eller for en anerkendt Sygekasse eller Invalideforsikringsfondens Regning henligger i Sygehuse, paa Rekreatiohshjem eller lignende.

Tillægget *udredes* efter de Regler, som gælder for den Rente, til hvilken Tillægget er ydet.

Endelig indeholder Loven en Bestemmelse om, at Forslag til *Revision* af den i Indledningen omtalte Lov af 31. Marts 1938 om Aldersrente m. m. skal forelægges senest i Rigsdags-samlingen 1943—44.

Statens *Udgifter* ved Lovens Gennemførelse blev for Tiden fra 1. Oktober 1939 til 31. Marts 1941 anslaaet til ca. 68 000 Kr.

Lovforslaget gennemførtes med enstemmig Tilslutning.

103. Lov om Forhøjelse af det midlertidige Tillæg til militære Invalidere og saadannes efterladte i de sønderjyske Landsdele. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 2641. — C. Sp. 89 og 119].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{12}$ (F. Sp. 1534). 1. Beh. $\frac{7}{12}$ (F. Sp. 1610). 2. Beh. $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 1670). 3. Beh. $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 1755). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{16}{12}$ (L. Sp. 504). 2. Beh. $\frac{16}{12}$ (L. Sp. 511). 3. Beh. $\frac{18}{12}$ (L. Sp. 514). *Loven stadfæstet 16. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 427).

Som omtalt under Nr. 100 blev der ved Lov Nr. 399 af 18. November 1939 tilvejebragt Hjemmel for, at der til Afhjælpning af Virkningerne af den indtraadte Prisstigning for

Tiden 1. Oktober 1939 til 31. Marts 1940 ydedes *Alders- og Invaliderentydere* et særligt Tillæg, svarende til en Forhøjelse af Renternes Grundbeløb med 2 Portioner efter den for Alders- og Invaliderentydere gældende Pristalsregulering.

I Lighed hermed er der ved nærværende Lov for Tiden fra 1. Oktober 1939 til 31. Marts 1940 ydet *Krigsinvalidere og saadannes efterladte* et tilsvarende Tillæg paa 2 Portioner efter de for de militære Invalidere gældende Bestemmelser om Pristalsregulering, idet deres *midlertidige Tillæg er forhøjet med 10 pCt. for gifte* og dermed ligestillede og *6 pCt. for ugifte* af de i Henhold til Loven af 15. April 1935 til Udbetaling kommende Beløb.

Om Tillæggets *Udbetaling* bestemtes, at der snarest skulde ske Efterbetaling af Tillæg for Tiden 1. Oktober 1939 til 31. December 1939, og at Tillæg for Tiden derefter skulde udbetales maanedlig forud sammen med den øvrige Forsørgelse.

Udgifterne ved denne Pristalsregulering blev opgjort til mellem 90 000 og 100 000 Kr.

洛夫orslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

104. Lov om Fordeling af Oksekød, Flæsk og Svinekød til trængende Personer og Hjælp til Indkøb af Sødmealk og Fisk. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 2645. — C. Sp. 91, 159 og 187].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{5}{12}$ (F. Sp. 1535). 1. Beh. $\frac{7}{12}$ (F. Sp. 1614). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Strøm, Einer-Jensen, M. Larsen, N. P. Nielsen [Formand], M. K. Sørensen, Sørensen [Sejlfjord], Villumsen, Jensen [Gørding] [Sekretær], Kristian Nygaard, Ejnar Kjær, Hans Conrad Koefoed, Einar Simonsen, Skjerbæk, Fibiger og Christmas Møller). Betænkning (B. Sp. 97) afgivet $\frac{13}{12}$. (Ordfører: Strøm). 2. Beh. $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 1820). 3. Beh. $\frac{14}{12}$ (F. Sp. 1825). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{19}{12}$ (L. Sp. 565). 2. Beh. $\frac{19}{12}$ (L. Sp. 574). 3. Beh. $\frac{19}{12}$ (L. Sp. 575). *Tilbage-sendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 279) afgivet $\frac{20}{12}$. Eneste Beh. $\frac{20}{12}$ (F. Sp. 2078). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 457).

Med Udgangen af 1939 ophørte Gyldigheden af Lov Nr. 374 af 22. December 1937 om Fordeling af Oksekød, Flæsk og Svinekød til trængende Personer og Hjælp til Indkøb af Sødsmælk (Aarvog 1937—38, Side 254), ved hvilken der til de omhandlede Foranstaltninger for Kalenderaarene 1938 og 1939 blev stillet henholdsvis 7 Mill. Kr., 9 Mill. Kr. og 9 Mill. Kr. til Raadighed for Kommunerne. Samtidig udløb Gyldighedsperioden for Lov Nr. 45 af 22. Februar 1939 om Fordeling af Fisk til trængende Personer (Aarvog 1938—39, Side 299), ved hvilken der til dette Formaal blev stillet 500 000 Kr. til Raadighed.

Da de Hensyn, der har ligget bag ved denne Lovgivning — særlig Ønsket om at fremme Hjemmeforbruget af de nævnte Levnedsmidler derved, at de daarligere stillede Befolkningsgrupper faar Hjælp til Dækning af deres Forbrug i denne Henseende —, maatte antages snarest at have faaet forstærket Gyldighed, gives der ved denne Lov Bemyndigelse til for *Kalenderaarene 1940 og 1941* at anvende omtrent tilsvarende Beløb i nævnte Øjemed, nemlig

7 Mill. Kr. til Fordeling af *Oksekød*,

9 Mill. Kr. til Fordeling af *Flæsk og Svinekød*,

11 Mill. Kr. til Indkøb af *Sødsmælk* og

2 Mill. Kr. til Indkøb af *fersk Fisk og Klipfisk*,

i alt 29 Mill. Kr.

Fordelingen sker mellem Kommunerne efter disses Forsørgelses- og Forsikringsudgifter i Regnskabsaaret 1. April 1938—31. Marts 1939.

De nærmere Regler om Hjælpens Fordeling og om Lovens Administration stemmer i øvrigt paa det nærmeste med Reglerne i de tidligere Love. I § 5 har man dog ment at burde fremhæve, at Kommunerne ved deres Afgørelser om Ydelse af Hjælp og dennes Omfang skal tage særligt Hensyn til paagældendes *Forsørgelsesbyrde* og, for saa vidt angaar *Rentenydere*, til saadanne, der ikke har væsentlige Midler ud over Renten. I § 9 er der endvidere givet Socialministeren Hjemmel til at bestemme, at en *Forhandler* af de i Loven omhandlede Levnedsmidler, der gør sig skyldig i Overtrædelse af de i Medfør af Loven fastsatte Bestemmelser, ikke fremtidig eller i et vist Tidsrum skal være berettiget til at deltage i Forhandlingen af de nævnte Levnedsmidler.

Beløbet til *Indkøb af Sødme* var i det oprindelige Forslag fastsat til 9 Mill. Kr., men det forhøjedes først i Folketinget med 1 Mill. Kr., dernæst — som Følge af den i Smørloven foretagne Forhøjelse af Prisen paa Smør og Mælk — atter i Landstinget med 1 Mill. Kr.

Den foran gengivne Bestemmelse om et særligt Hensyn til *Rentenydere*, der ikke har væsentlige Midler ud over Renten, blev indsat i Folketinget efter Forslag af Ministeren og Udvalget.

Spørgsmaalet om Lovens *Gyldighedsperiode* blev drøftet i Folketingets Udvalg. Man enedes dog om i denne Henseende at gennemføre Lovforslaget uforandret, idet der var Enighed om, at saafremt der skete saa væsentlige Ændringer i Afsætnings- og Prisforholdene for Landbrugsvarer, at de maatte gøre Forandringer ønskelige, kunde Loven tages op til Revision.

Lovforslagets Vedtagelse var enstemmig i begge Ting.

105. Lov om Ydelse af Brændselshjælp til arbejdsløshedsforsikrede. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 3249. — C. Sp. 243 og 245].

Fremsat i *Folketinget* $21\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2732). 1. Beh. $22\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2774). 2. Beh. $22\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2803). 3. Beh. $22\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2807). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $23\frac{1}{2}$ (L. Sp. 948). 2. Beh. $23\frac{1}{2}$ (L. Sp. 951). 3. Beh. $23\frac{1}{2}$ (L. Sp. 952). *Loven stadfæstet 24. Februar 1940.* (Lov-Tid. Nr. 58).

Loven, der var fremkaldt af den ekstraordinære Brændselssituation, indeholder følgende Bestemmelser:

For saa vidt en anerkendt Arbejdsløshedskasse træffer Bestemmelse derom, ydes der til saadanne Medlemmer, der i Tidsrummet 1. December 1939—31. Marts 1940, begge Dage inklusive, har været *afkontrolleret* som ledige for *mændst 50 Dage*, af Kassen en Brændselshjælp paa *24 Kr. for Forsørgere* og *16 Kr. for Ikke-Forsørgere*. Kassen har Adgang til at yde Hjælpen helt eller delvis in natura. (Til afkontrollerede Dage kan ikke henregnes saadanne Dage, paa hvilke vedkommende som Følge af Bestemmelserne i Arbejdsløshedslovens §§ 11 og 17 vilde være afskaaret fra at oppebære Understøttelse fra Kassen).

Naar samlevende *Ægtefæller* begge opfylder Betingelserne for at oppebære Hjælpen, kan denne kun ydes til en af dem. Opfylder de Betingelserne samtidig, ydes Hjælpen til den af *Ægtefællerne*, der yder det væsentligste Bidrag til Familiens Underhold.

Klager over, at der er nægtet en arbejdsløshedsforsikret Hjælp i Henhold til Loven, forelægges Arbejdsnævnet, hvis Afgørelse er endelig.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Udgifterne ved Lovens Gennemførelse, der altsaa afholdes af Arbejdsløshedskasserne selv, blev anslaaet til 3,8 Mill. Kr.

Det af Socialministeren fremsatte Lovforslag blev anbefalet fra alle Sider undtagen af Ordføreren for det kommunistiske Parti, som fandt Forslaget utilstrækkeligt.

Ved 2. Behandling stillede *Kommunisierne* Ændringsforslag om at nedsætte Antallet af afkontrolerede Dage fra 50 til 25, forøge Brændselshjælpen til henholdsvis 50 og 35 Kr. og paalægge Staten Pligt til at refundere de med Hjælpens Ydelse forbundne Udgifter. Et fjerde Ændringsforslag forpligtede Socialministeren til inden 1. Marts 1940 at fremsætte Lovforslag om kvartaarlig *Pristalsregulering af Dagpengenes Maksimumsbeløb* i Arbejdsløshedskasserne, saaledes at den første Regulering gennemførtes med tilbagevirkende Kraft fra 1. Februar 1940, og saaledes at det offentlige — eventuelt gennem en passende Forhøjelse af Statstilskuddet — refunderede Arbejdsløshedskasserne de med *Pristalsreguleringens* Gennemførelse forbundne Udgifter. — Ændringsforslagene forkastedes — med 94 à 97 Stemmer mod 2 —, hvad Forslagsstillerne meget beklagede, men de vilde dog stemme for Loven, fordi den gav de arbejdsløse visse Penge mellem Hænder.

Lovforslaget vedtoges da uændret og enstemmig i Folketinget. Det samme var Tilfældet i Landstinget.

---

106. Lov om Uddeling af Smørrabatkort til trængende. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 4777. — C. Sp. 1149 og 1227].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{5}$ (F. Sp. 4129). 1. Beh. $\frac{10}{5}$ (F. Sp. 4150). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Strøm*, *Einer-Jensen*, *Levinsen*, *N. P. Nielsen* [Formand], *M. K. Sørensen*, *Sørensen* [Sejlfod], *Villumsen*, *P. D. Jensen*, *Peder Clausager* [Sekretær], *Søren P. Larsen*, *Arnth Jensen*, *Juul*,

Skjerbæk, Falk-Jensen og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 1095) afgivet $22\frac{1}{5}$. (Ordfører: Strøm). 2. Beh. $24\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4444). 3. Beh. $24\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4455). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $24\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1691). 2. Beh. $24\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1698). 3. Beh. $24\frac{1}{5}$ (L. Sp. 1699). *Loven stadfæstet 25. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 272). Traadt i Kraft straks.

Ved Handelsministeriets Bekendtgørelse af 24. April 1940 om *Rationering af Margarine og Palmin* m. v. blev der for Maanederne Maj og Juni 1940 tilvejebragt en Ordning, hvorefter Køb af Margarine og Palmin forbeholdtes den Kreds af Personer, der senest den 30. April 1940 var fyldt 15 Aar, og som enten ikke var ansat til Statsskat for Skatteaaret 1939—40, eller hvis ordinære Indkomstskat til Staten for samme Skatteaar ikke oversteg 39 Kr. Samtidig hermed blev der tilvejebragt Hjemmel til at lade den samme Kreds af Personer deltage i Udlevering af *Smørrabatmærker* til de hos dem hjemmeværende Børn under 15 Aar. Under Hensyn-tagen til, at det Kvantum Margarine eller Palmin, der for de 2 nævnte Maaneder kunde komme i Betragtning, $\frac{1}{2}$ kg pr. Maaned, ikke var tilstrækkeligt til at dække det normale gennemsnitlige Fedtstofforbrug, og dette saaledes maatte søges dækket gennem det dyrere Fedtstof Smør, nærede Regeringen den Opfattelse, at man inden for den Kreds af Personer, for hvilken Margarine og Palmin var forbeholdt, burde træffe Foranstaltning til at lette Overgangen til Brug af Smør for dem, der maatte anses for at være daarligst stillede.

I Overensstemmelse hermed fremsatte Socialministeren Forslag om, at *Alders- og Invalidere*ntnydere, Personer, der modtager Hjælp i Henhold til Forsorslovens Bestemmelser om Hjælp til kronisk syge, endvidere Personer, der i alt væsentligt modtager deres Underhold af det offentlige For-sørgelsesvæsen, samt *arbejdsløse Medlemmer af anerkendte Arbejdsløshedskasser* for hver af Maanederne Maj og Juni 1940 fik udleveret 2 Rabatkort, der hvert især ved Køb af $\frac{1}{2}$ kg Smør gav Adgang til en Rabat paa 50 Øre. Udleveringen skulde tillige omfatte de paagældendes *Hustruer*, og endelig vilde hjemmeværende *Børn* under 15 Aar faa tildelt 3 Rabat-kort for hver af de nævnte Maaneder. *Undtagne* var efter Forslaget Personer, der har Ophold i Alderdomshjem, For-sørgelsesanstalter, Opdragelseshjem med flere Anstalter, eller som er anbragt i kontrolleret Familiepleje eller i offentlige eller private Sygehuse, paa Helbredelsesanstalter, Rekreationshjem eller lignende Fælleshusholdninger. — Uddelingen skulde foretages ved Kommunalbestyrelsernes Foranstaltning, dog til de arbejdsløse gennem vedkommende Arbejdsløsheds-

kasses Kontrolsted. En Kommunalbestyrelses Afgørelse af Spørgsmaalet om, hvorvidt en Person maatte være berettiget til Rabatkort, kunde ikke indankes for højere Myndighed.

Det Antal Personer, der antoges at kunne komme i Betragtning ved Uddelingen, blev anslaaet til ca. 540 000, saaledes at den maanedlige Udgift, der skulde afholdes endeligt af Statskassen, vilde komme til at ligge omkring 540 000 Kr. og Totaludgiften udgøre 1 080 000 Kr.

Medens Lovforslagets Formaal fik Tilslutning fra alle Sider i *Folketinget*, blev dets Udformning Genstand for en Del Kritik. Ordføreren for Venstre (Søren P. Larsen) hævdede ligesom Ordførerne for Det konservative Folkeparti (Skjerbæk) og for Bondepartiet (Valdemar Thomsen), at de i Lovforslaget nævnte Kategorier ikke indeholdt en fyldestgørende Angivelse af, hvilke trængende Personer der burde støttes i den foreliggende Situation. Desuden fandt man det uheldigt at henlægge en Del af Lovens Administration til Arbejdsløshedskasserne og mente, at Reglerne i Loven om Fordeling af Oksekød, Flæsk m. m. ogsaa her burde danne Fordelingsgrundlaget. Skjerbæk beklagede særlig, at private Opdragelseshjem og dermed ligestillede Institutioner var undtaget fra den foreslaaede Hjælp, og udtalte Ønsket om, at disse kom ind under de samme Regler, som skulde gælde for Familier med Børn.

Resultatet af Forhandlingerne i Folketingets Udvalg blev, at Socialministeren og Udvalget i Forening anbefalede en *ny Affattelse* af Lovforslaget, som derpaa gennemførtes uforandret.

Lovens § 1 bemyndiger herefter Socialministeren til for Tiden indtil 30. Juni 1940 af Statskassen at anvende *1 150 000 Kr.* til Fordeling til trængende Personer af *Smørabatkort*, der hvert især giver Ret til 50 Øres Rabat ved Køb af $\frac{1}{2}$ kg Smør. — Af de 1 150 000 Kr. fordeles 1 Mill. Kr. imellem Kommunerne i samme Forhold, i hvilket der ved § 1, Stk. 2, i Lov Nr. 457 af 22. December 1939 om Fordeling af Oksekød, Flæsk m. m. til trængende Personer er stillet Beløb til Raadighed for Kommunerne til Fordeling af Oksekød, og saaledes at ingen Kommune kan faa refunderet et større Beløb end dens faktiske Udgift til den her omhandlede Fordeling. Resten — 150 000 Kr. — stilles til Raadighed for Socialministeren til Fordeling blandt de Kommuner, for hvis Vedkommende Anvendelsen af den nys anførte Fordelingsregel ikke kan antages at medføre den tilsigtede

Refusion; herunder vil der særlig være at tage Hensyn til Kommuner, i hvilke der findes *private Opdragelseshjem*, Børnesanatorier, Rekreatiohjem, Plejehjem o. lign.

Ifølge § 4 vil der ved Uddelingen af Smørrabatkort særlig være at tage Hensyn til Alders- og Invalidere, Personer, som modtager Hjælp i Henhold til Forsorgslovens §§ 247 og 248 om Hjælp til kronisk syge, arbejdsløse Medlemmer af Arbejdsløshedskasser og dermed økonomisk ligestillede samt Personer, som helt eller delvis modtager deres Underhold af det offentlige Forsørgelsesvæsen.

§ 3 bestemmer, at de omhandlede Foranstaltninger ikke medfører Retsvirkninger for Modtageren, og § 5 udtaler, at en Kommunalbestyrelses Afgørelse af Spørgsmaalet, om og i bekræftende Fald i *hvilket Omfang* der skal ydes en Person Hjælp i Henhold til Loven, *ikke* kan *indankes* for højere Myndighed.

§ 2 indeholder Bestemmelser om Regnskabsaflæggelse og Anvisning af Tilskud, § 6 Straffebestemmelser, og § 7 undtager Færøerne fra Lovens Omraade.

I foranstaaende Skikkelse gennemførtes Loven enstemmigt i begge Ting.

107. Lov om Uddeling af Smørrabatkort til trængende. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 4969. — C. Sp. 1305 og 1321].

Fremsat i *Folketinget* ²⁵/₆ (F. Sp. 4748). 1. Beh. ²⁶/₆ (F. Sp. 4763). 2. Beh. ²⁷/₆ (F. Sp. 4789). 3. Beh. ²⁷/₆ (F. Sp. 4799). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁸/₆ (L. Sp. 1954). 2. Beh. ²⁸/₆ (L. Sp. 1973). 3. Beh. ²⁸/₆ (L. Sp. 1978). *Loven stadfæstet 29. Juni 1940.* (Lov-Tid. Nr. 351).

Den ved Lov Nr. 272 af 25. Maj 1940 (Nr. 106) gennemførte Smørrabat-Ordning gjaldt kun til Udgangen af Juni 1940. Den blev ved denne Lov forlænget for tre Maaneder, til *Udgangen af September 1940*, saaledes at Socialministeren bemyndiges til yderligere at anvende 1 725 000 Kr. til fortsat Fordeling af Smørrabatkort til trængende Personer i samme Omfang og paa samme Maade som fastsat i fornævnte Lov.

Under Forhandlingen i Folketinget rejste *Jens Thomsen* (B.) det Spørgsmaal, om Loven i Virkeligheden ikke blev finansieret af Smørfondens Midler i Stedet for af Statskassen, idet Landbrugsministeren — formentlig i Strid med Smørløven — indbetalte Penge af Smørfonden til Statskassen, som saa atter stillede Pengene til Socialministerens Raadighed til det heromhandlede Formaal.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

108. Midlertidig Lov om Arbejde i Bagerier og Konditorier. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 4965. — C. Sp. 1307 og 1321].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{25}{6}$ (F. Sp. 4748). 1. Beh. $\frac{26}{6}$ (F. Sp. 4769). 2. Beh. $\frac{27}{6}$ (F. Sp. 4789). 3. Beh. $\frac{27}{6}$ (F. Sp. 4799). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1956). 2. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1974). 3. Beh. $\frac{28}{6}$ (L. Sp. 1978). *Loven stadfæstet 29. Juni 1940.* (Lov-Tid. Nr. 350).

I Loven af 9. Juni 1920 om Arbejde i Bagerier og Konditorier er det forbudt, at der i Brødfabrikker, Brød- og Kagebagerier samt Konditorier finder Arbejde Sted i Tiden fra Kl. 20 til Kl. 4 Formiddag. De af Benzinrestriktionerne foraarsagede Vanskeligheder med Hensyn til Brødets Distribuering saavel som Nødvendigheden af at anvende indenlandsk Brændsel ved Opfyringen og dansk Mel i Stedet for udenlandsk samt Smør i Stedet for Margarine har imidlertid gjort det ønskeligt for Bagerierne at have længere Tid til Morgenarbejdet. Natarbejdsforbudet er derfor nu lempet saaledes, at *Arbejdet i Bagerivirksomheder m. m. kan paabegyndes Kl. 3 Form.* For at forebygge beskæftigelsesmæssigt og konkurrencemæssigt uheldige Forhold er dog hertil føjet, at det ikke er tilladt i Brødfabrikker at beskæftige Rugbrødsbold, der paabegynder Arbejdet i Tiden mellem Kl. 19 og Kl. 3, med Fremstilling af Sigte- og Franskbrød og Fintbrød.

Loven traadte i Kraft straks og gælder *indtil 1. April 1941*. Socialministeren er dog bemyndiget til, for saa vidt han skønner, at Forholdene ikke længere nødvendiggør de omhandlede Afbøvelser fra Bagerilovens Regler, at bestemme, at de fastsatte Undtagelsesbestemmelser ikke længere skal være gældende.

Det bemærkes, at Socialministeriet af beskyttelsesmæssige Grunde ikke mente at burde stille Forslag om Tilladelse til, at *unge Mennesker* under 18 Aar beskæftiges allerede fra Kl. 3 Form. i Brød- og Kagebagerier m. v.

Forslaget til Loven var fremkaldt af Henvendelser til Socialministeriet og Direktøren for Arbejds- og Fabriktilsynet fra De sammensluttede Fællesbagerier og Den danske Bagerstands Fællesorganisation. Forud for Lovforslagets Fremsættelse var der forhandlet med Bageri- og Konditoriarbejdernes Forbund og Den danske Bagerstands Fællesorganisation. Sidstnævnte Organisation havde over for Forbundet erklæret sig rede til at yde sin Bistand til, at der af Fællesorganisationens Medlemmer ikke blev foretaget Afskedigelser undtagen i Tilfælde, hvor en Produktionsnedgang kunde dokumenteres. Fællesorganisationen var endvidere enig med Bagerforbundet i, at der i Kraft af de gældende Overenskomster mellem Parterne skulde ydes overenskomst-mæssige Tillæg.

Lovforslaget blev anbefalet af Ordførerne for de fire største Partier. *Oluf Pedersen* (D. R.) fandt vel ikke Forslaget tilfredsstillende, men det bødede dog noget paa en meningsløs og upraktisk Lov. Derimod betegnede *Alfred Jensen* (D. K.) Lovforslaget som ganske overflødig og bundreaktionært. De givne Begrundelser for Gennemførelsen af en saadan midlertidig Lov syntes ham ikke vægtige nok, og Resultatet vilde formentlig blive, at man i Bagerierne kunde klare sig med mindre Arbejdskraft, saaledes at der blev flere arbejdsløse.

I Folketinget vedtoges Lovforslaget med 92 Stemmer mod 2, i Lændstinget enstemmigt med 48 Stemmer.

109. Lov om midlertidige Ændringer i og Tillæg til Lov Nr. 168 af 13. April 1938 om Retsforholdet mellem Arbejdsgivere og Funktionærer i private Erhvervsvirksomheder. (Socialminister *Ludvig Christensen*). [A. Sp. 4949. — C. Sp. 1309 og 1323].

Fremsat i *Folketinget* ^{25/6} (F. Sp. 4747). 1. Beh. ^{26/6} (F. Sp. 4774). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gustav Pedersen, Nina Andersen, Chr. Christiansen, Dahl, H. C. Hansen [Formand], Albinus Jensen, Lars M. Olsen, Hassing-Jørgensen [Sekretær], Valdemar Sørensen, Søren P. Larsen, Arnth Jensen, Vagn Bro, Boeck-Hansen, Bouet og Carsten Raft). Betænkning (B. Sp. 1239) afgivet ^{27/6}. (Ordfører:

Gustav Pedersen). 2. Beh. $27/6$ (F. Sp. 4792). 3. Beh. $27/6$ (F. Sp. 4800). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1960). 2. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1974). 3. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1978). *Loven stadfæstet 29. Juni 1940*. (Lov-Tid. Nr. 349).

I Foraaret 1940 modtog Socialministeriet en Række Henvendelser om Ændring af de i Funktionærloven fastsatte *Opsigelsesvarsler*. Paa Grund af de usikre Fremtidsudsigter havde mange Virksomheder foretaget Opsigelse af deres Funktionærer for ved Opsigelsesfristernes Udløb at staa frit over for de paagældende, og i den foreliggende Situation syntes Opsigelsesbestemmelserne i mange Tilfælde at virke til Ulempe ikke alene for Arbejdsgiverne, men ogsaa for Funktionærerne.

I denne Anledning nedsatte Socialministeriet den 29. Maj et *Udvalg* med den Opgave at drøfte og eventuelt fremsætte Forslag til saadanne midlertidige Ændringer i Funktionærloven, som Situationen maatte give Anledning til. Udvalget lededes af Præsidenten for Sø- og Handelsretten *L. N. Hvidt* og bestod i øvrigt af Repræsentanter for de 4 store Rigsdagspartier samt af Repræsentanter for Arbejdsgivere og Funktionærer. I sin Betænkning af 20. Juni anbefalede Udvalget, at der som en midlertidig Foranstaltning indførtes Regler, der gjorde det muligt for Arbejdsgiverne at *staa mere frit* over for de ansatte efter de for Tiden gældende Opsigelsesvarslers Udløb, uden at det skulde være nødvendigt at give den enkelte Funktionær en formel Opsigelse. Endvidere, at der aabnedes Mulighed for efter Opsigelsesvarselets Udløb at *forlænge Tjenesteforholdet paa kortere Tids Opsigelse*, og endelig, at der ogsaa for nye Tjenesteforhold midlertidigt indførtes et *kortere Opsigelsesvarsel* over for Funktionæren end de i Funktionærloven foreskrevne. Bestemmelserne om kortere Opsigelsesfrist burde formentlig kun finde Anvendelse i Tilfælde, hvor Arbejdsgiverens Virksomhed var ramt af de herskende særlige Forhold.

Regeringen fulgte Udvalgets Indstilling, og det af Socialministeren fremsatte Lovforslag var enslydende med Udvalgets Udkast. Lovforslaget gennemførtes uden Ændringer.

Loven hviler paa det *Princip*, at der for kriseramte Virksomheders Vedkommende midlertidigt indføres en kortere Opsigelsesfrist over for Funktionæren, dog saaledes, at de ved den midlertidige Lovs Ikrafttræden løbende Arbejdsforhold, saafremt de ikke allerede maatte være opsagt, ikke kan opsiges til Ophør til et tidligere Tidspunkt end det, til hvilket de kunde være bragt til Ophør ved Opsigelse, saafremt Opsigelse var givet ved Lovens Ikrafttræden.

Ifølge § 1 finder Lovens Bestemmelser kun Anvendelse, saafremt Arbejdsgiverens Virksomhed er *kriseramt*, saasom paa Grund af Restriktioner fra det offentlige Side, Kreditindskrænkninger, Vare- eller Raastofmangel, svigtende Afsetnings- eller Arbejdsmuligheder eller lignende. (Bestemmelsen i § 5 finder dog Anvendelse paa alle Arbejdsforhold, der omfattes af Funktionærloven af 13. April 1938).

Det udtales i Motiverne, at en Virksomhed kun er krise-ramt i Lovens Forstand, naar de foreliggende Vanskeligheder for Virksomheden staar i Forbindelse med de for Tiden raadende særlige Forhold. Paa den anden Side kan det ikke kræves, at Virksomheden for at omfattes af Bestemmelsen skal være i øjeblikkelige økonomiske Vanskeligheder.

§ 2 giver Regler for de ved Lovens Ikrafttræden *bestaaende* Arbejdsforhold og fastslaar indledningsvis, at de særlige Bestemmelser finder Anvendelse, ogsaa uanset om der ved en før Lovens Ikrafttræden truffen Aftale mellem Parterne er fastsat et længere Opsigelsesvarsel.

a. Er Arbejdsaftalen *ikke opsagt*, kan Funktionæren opsiges med *1 Maanedes Varsel til den 1ste* i en Maaned, dog at Funktionæren ikke kan opsiges til at fratræde Tjenesten tidligere, end han skulde, hvis han den 30. Juni 1940 var blevet opsagt med det ham da tilkommende Varsel.

b. Er Arbejdsaftalen *opsagt*, men Funktionæren desuagtet *fortsætter i Tjenesten* efter Opsigelsesfristens Udløb, kan Arbejdsaftalen ved Opsigelse fra Arbejdsgiverens Side ligeledes bringes til Ophør med *1 Maanedes Varsel til den 1ste* i en Maaned.

Under c. er udtrykkelig udtalt, at Aftaler om forlænget Opsigelsesvarsel over for Arbejdsgiveren anses for bortfaldet, dog saaledes at det særlig aftalte forlængede Varsel skal respekteres af Funktionæren indtil Udløbet af den hidtil gældende Frist, senest regnet fra 30. Juni 1940. Saafremt Arbejdsgiveren stadig ønsker, at der ved Opsigelse fra Funktionærens Side skal gælde et forlænget Opsigelsesvarsel, maa der altsaa efter den nye Lovs Ikrafttræden indgaas ny Aftale herom, eventuelt ved Bekræftelse af den tidligere indgaaede Aftale.

§ 3 omhandler Arbejdsaftaler, som *indgaas efter Lovens Ikrafttræden*, og bestemmer herom, at de af Arbejdsgiveren

kan bringes til Ophør med 1 Maanedes Opsigelsesvarsel til den 1ste i en Maaned.

§ 4. Da der for Funktionærer med *Tjenestebolig* gør sig særlig stærke Grunde gældende for Opsigelsesvarselets Længde, har man ikke ment her at burde forkorte Varslet, men i saa Fald finder Reglerne i Funktionærlovens § 2, næstsidste Stykke, stadig Anvendelse.

§ 5 udtaler, at Bestemmelsen i Funktionærlovens § 13*) ikke er til Hinder for, at en Funktionær indgaar paa en *Arbejdsfordeling* med dertil svarende Lønregulering i Henhold til Loven af 30. Maj 1940 om midlertidig Fordeling og Regulering af Arbejde.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, traadte i Kraft 1. Juli 1940 og gælder *indtil 1. April 1941*, saaledes at Opsigelse med det i §§ 2 og 3 omhandlede 1 Maanedes Varsel senest kan ske den 28. Februar 1941.

Lovforslaget blev anbefalet til Vedtagelse af Ordførerne for de fire største Partier. I Landstinget gav *Unmack* (K. F.) dog i Tilslutning til en Henvendelse fra Dansk Textil Union (Bilag til Folketingsudvalgets Betænkning) Udtryk for en Del Betænkkelighed ved den i § 1 opstillede Betingelse, at Virksomheden skal være kriseramt. *Folketingets Udvalg* udtalte i Betænkningen den Forudsætning, at Domstolene i videst muligt Omfang (jfr. Retsplejelovens § 29, Stk. 3) lader Retsager, hvorunder Virksomheders økonomiske Forhold skal dokumenteres, foregaa for lukkede Døre, naar en af Parterne begærer dette.

Kommunisterne stemte imod Lovforslaget. Det kunde efter deres Mening ikke være nogen Betyggelse for Funktionærerne ikke at have en lang Opsigelsesfrist i en Krisetid, men de saa saaledes paa Sagen, at Loven berøvede Funktionærerne velerhvervede Rettigheder, til Trods for at de paa andre Omraader havde givet Afkald paa Rettigheder for at bevare disse.

Forslagets Vedtagelse skete i Folketinget med 92 Stemmer mod 2, i Landstinget enstemmigt med 48 Stemmer.

---

*) »De i denne Lov indeholdte Bestemmelser kan ikke ved Aftale mellem Parterne fraviges til Ugunst for Funktionæren.«

110. Lov om Ændring i Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 4995. — C. Sp. 1963 og 1977].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{4}{7}$ (L. Sp. 1986). 1. Beh. $\frac{10}{7}$ (L. Sp. 2015). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. Johansen [Formand], Grove, Henry Hansen, Kr. Johansen, Josiassen, Jørgen Møller, Thomsen, Oluf Johansen, Anna Westergaard [Sekretær], Bækgaard, Stegger Nielsen, Stensballe, Jørgen Jørgensen, Korsgaard og Unmack). Betænkning (B. Sp. 2215) afgivet $\frac{11}{7}$. (Ordfører: A. Johansen). 2. Beh. $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2030). 3. Beh. $\frac{11}{7}$ (L. Sp. 2032). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{16}{7}$ (F. Sp. 5004). 2. Beh. $\frac{17}{7}$ (F. Sp. 5034). 3. Beh. $\frac{17}{7}$ (F. Sp. 5098). *Loven stadfæstet 25. Juli 1940.* (Lov-Tid. Nr. 398).

Den oprindelige Ordning med Hensyn til *Sygekassernes Ydelse af Tilskud til Medicin* omfattede Ret til at yde det fulde Beløb. I 1916 skete en Lovændring, der satte Maximum for Ydelsen til $\frac{3}{4}$, i 1927 bortfaldt Statstilskuddet, og inden for et ikke ringe Omraade reducerede Sygekasserne deres Tilskud, f. Eks. fra $\frac{3}{4}$ til $\frac{1}{2}$ eller fra $\frac{1}{2}$ til en endnu mindre Brøk. Efter Folkeforsikringsloven er Medicinydelsen frivillig for Sygekasserne, bortset fra de livsvigtige Præparater, der omhandles i Lovens § 18, Stk. 1, Nr. 4; naar Sygekasserne yder Medicin, maa de derhos kun yde indtil $\frac{3}{4}$ af Medicinudgiften. I Øjeblikket yder ca. 1000 af i alt ca. 1600 Sygekasser deres Medlemmer Medicinhjælp, deraf ca. 120 et Tilskud paa $\frac{3}{4}$, det overvejende Flertal af de øvrige et Tilskud paa Halvdelen af Medlemmernes Medicinudgifter.

Trods den forøgede Andel, som Medlemmerne paa Grund af Reduktionen af Sygekassernes Tilskud selv har maattet betale, har Kassernes Medicinudgift i Aarene efter Folkeforsikringslovens Ikrafttræden været i stadig Stigning, og den udgør nu 11,5 pCt. af samtlige anerkendte Sygekassers samlede Udgifter og altsaa betydeligt mere for de ca. $\frac{2}{3}$ af Kasserne, som yder Medicin.

Sygekasserne har gennem længere Tid forhandlet med Sundhedsstyrelsen og med Lægeforeningen om en Ordning, som kunde føre til en *Begrænsning af Medicinforbruget*, og efter at det var konstateret, at der er Mulighed for en *rational Inddeling af de Lægemedler*, der staaar til Disposition, saaledes at der paa denne Basis kan tilvejebringes en rationel Begrænsning, anbefalede *Sundhedsstyrelsen* over for Socialministeriet en Begrænsning af Sygekassernes Medicinudgifter. Man vilde

herved formentlig ogsaa opnaa, at de Kasser, som for Tiden ikke yder Medicin, snarere kan paatage sig en saadan Ydelse, og man vilde afbøde Virkningerne af de vanskelige Tilførselsforhold.

Det er Tanken at dele Medicinen i *tre Grupper* — bortset fra de livsvigtige Præparater som Insulin, Leverpræparater o. lign., hvortil Staten yder fuld Refusion. Gruppe 1 skal omfatte særlig betydningsfulde Mediciner, der i øvrigt udgiftsmæssigt ikke andrager nogen særlig stor Procent af Medicinudgifterne; i en Mellemgruppe optages en Mængde af de mere almindelige Mediciner, der ikke kan karakteriseres som særlig nødvendige, men alligevel ønskelige; endelig omfatter Gruppe 3 Frihandelsvarer.

Den foretagne Lovændring, som var tiltraadt af Sygekassernes Forretningsudvalg og Direktøren for Sygekassævæsenet, gaar nu ud paa, at Sygekasserne til saadanne Arter af Medicin, som af Socialministeren efter Indstilling af Sundhedsstyrelsen betegnes som *særlig betydningsfulde*, kan yde Tilskud paa indtil $\frac{3}{4}$ af Udgiften; til *anden Medicin* kan Tilskuddet ikke overstige $\frac{2}{3}$ af det Tilskud, Sygekassen yder til den særlig betydningsfulde Medicin; til *Frihandelsvarer* kan der i det Omfang, Socialministeren efter Indstilling af Sundhedsstyrelsen træffer Bestemmelse derom, overhovedet ikke ydes Tilskud. (De Bestemmelser, som Socialministeren i Medfør af foranstaaende til enhver Tid finder at burde træffe, offentliggøres i Statstidende).

Loven indeholder i øvrigt Bemyndigelse til at lade Folkeforsikringsloven optrykke og bekendtgøre med de Ændringer og Tilføjelser, som er en Følge af nærværende Lov og en Række andre nyere Love.

Af Hensyn til de praktiske Foranstaltninger, der skal træffes, for at Loven kan sættes i Virksomhed, har man fastsat *Ikrafttrædelsesdagen* til 1. Januar 1941.

Tilskuddet til »anden Medicin« var i det oprindelige Forslag begrænset til »Halvdelen af Udgiften og ikke over $\frac{3}{5}$ af det Tilskud, Sygekassen yder til den særlig betydningsfulde Medicin«. For at forenkle Beregningsgrundlaget ændredes Bestemmelsen efter Forslag af Arbejds- og Socialministeren som ovenfor anført.

Landstingets Udvalg modtog en Deputation fra Danmarks Apotekerforening, som fremsatte Ønske om, at der maatte blive givet Foreningen Lejlighed til at udtale sig om Gruppe-

delingen af Mediciner, forinden denne endeligt fastsættes af Ministeriet, ligesom man fremhævede Nødvendigheden af, at Frihandelsvarerne i Gruppe 3 opstilles i Form af en positiv Liste, omfattende enhver Art af Medicin, til hvilken Sygekasserne *ikke* maa yde Tilskud. Udvalget henstillede til Ministeren at imødekomme disse Ønsker, og Ministeren erklærede sig villig hertil.

Lovforslaget blev i Landstinget vedtaget enstemmigt med 46 Stemmer. I Folketinget stod Stemmerne 91 mod 2, idet Kommunerne stemte imod; *Aksel Larsen* kunde ikke tiltræde Begrundelsen for Lovforslaget, men mente, at dette reelt betød Fordyrelse af Medicinen for Sygekassernes Medlemmer.

111. Lov om Forhøjelse af Grænsen for det Beløb, som i Finansaaret 1940—41 staar til Raadighed til Ydelse af personlige Tillæg til Alders- og Invalidere-nydere. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*). [A. Sp. 5039. — C. Sp. 2001 og 2007].

Fremsat i *Landstinget* $17/7$ (L. Sp. 2036). 1. Beh. $17/7$ (L. Sp. 2063). 2. Beh. $19/7$ (L. Sp. 2078). 3. Beh. $19/7$ (L. Sp. 2083). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $20/7$ (F. Sp. 5190). 2. Beh. $20/7$ (F. Sp. 5204). 3. Beh. $20/7$ (F. Sp. 5206). *Loven stadfæstet 25. Juli 1940*. (Lov-Tid. Nr. 397).

Til Sikring af Brændselsforsyningen for Alders- og Invalidere-nydere blev der ved Lov Nr. 399 af 18. November 1939 (Nr. 100) for Finansaaret 1939—40 foretaget en generel Forhøjelse af Grænsen for det Beløb, som Kommunalbestyrelserne kunde anvende til personlige Tillæg, fra $7\frac{1}{2}$ pCt. til 10 pCt. af Grundbeløbene af de Alders- og Invalidere-nydere, som i det foregaaende Regnskabsaar var udredet i Kommunen. Med samme Formaal er *Grænsen for personlige Tillæg til Rentenydere forhøjet for Finansaaret 1940—41*, men paa Grund af de stærkt forhøjede Brændselspriser denne Gang til 12 pCt. af Grundbeløbene af de Alders- og Invalidere-nydere, som i 1939—40 blev udredet i vedkommende Kommune.

Ligesom det var Tilfældet efter Loven af 18. November 1939, tilsigtes ikke en ensartet Ordning for hele Landet, men det overlades til de enkelte Kommuners Skøn at afgøre, i

hvilket Omfang og paa hvilken Maade Hjælpen bør sættes ind, herunder om Hjælpen skal ydes in natura mod nedsat Betaling eller uden Betaling eller ved kontante Beløb, bestemt til Nedsættelse af Udgifterne til Indkøb af Brændsel eller til fuld Dækning for disse Udgifter.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Af *Udgiften*, der blev anslaaet til mellem $4\frac{1}{2}$ og 5 Mill. Kr., bærer Staten (herunder Invalideforsikringsfonden) knap $\frac{2}{3}$ (nemlig $\frac{4}{7}$ af Udgiften, for saa vidt angaar Aldersrentenydere), og $\frac{6}{7}$ af Udgiften, for saa vidt angaar Invalidere rentenydere), medens Kommunerne bærer Resten.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

112. Lov om Arbejdsforhold. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 5157. — C. Sp. 2069 og 2077].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{11}{9}$ (F. Sp. 5363). 1. Beh. $\frac{12}{9}$ (F. Sp. 5370). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Alfred Andersen, Fr. Andersen, Hedtoft-Hansen [Formand], Hinrichsen, Levinsen, Gregersen, Rager, Peder Clausager [Sekretær], Krag, Ejnar Kjær, Jørgen Gram, Boeck-Hansen, Bouet og Victor Larsen). Betænkning (B. Sp. 2287) afgivet $\frac{13}{9}$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $\frac{13}{9}$ (F. Sp. 5440). 3. Beh. $\frac{13}{9}$ (F. Sp. 5458). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{13}{9}$ (L. Sp. 2240). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Josef Andersson, Bender, Hvid, Erik Jacobsen, A. Johansen [Formand], Kr. Johansen, Johs. Nielsen, Axel Christensen, Lannung, Elmquist, Jens Høyer, Nielsen Mann, Stensballe, Halfdan Hendriksen [Sekretær] og Jørgen Jørgensen). Betænkning (B. Sp. 2297) afgivet $\frac{13}{9}$. (Ordfører: Josef Andersson). 2. Beh. $\frac{13}{9}$ (L. Sp. 2261). 3. Beh. $\frac{13}{9}$ (L. Sp. 2262). *Loven stadfæstet 14. September 1940.* (Lov-Tid. Nr. 478).

Loven er opbygget paa Grundlag af en Henvendelse til Arbejds- og Socialministeren fra *Dansk Arbejdsgiverforening* og *De samvirkende Fagforbund*. Det hedder i denne Henvendelse af 24. August 1940:

»De Begivenheder, som har ramt vort Samfund, og som har medført en saa alvorlig Begrænsning af Landets Afsæt-

ningsmuligheder, nødvendiggør de mest intensive Bestræbelser for inden for de af Forholdene afstukne Rammer at holde Produktionslivet i Gang og skabe Beskæftigelse for det størst mulige Antal Arbejdere. Alle Samfundsfaktorer maa indstille sig paa at yde Bidrag til Løsningen af den Opgave, uanset om der bliver Tale om Ofre og om Ændring af Retningslinier, som hidtil har bestaaet deres Prøve. — Ud fra denne Opfattelse har Arbejdsgiverforeningens og De samvirkende Fagforbunds Ledelser optaget Forhandlinger for at søge at finde en Form, under hvilken de i Fællesskab kunde gøre en Indsats i denne Henseende. Man har da i første Linie fæstnet sig ved, at de foreliggende Forhold gør det ønskeligt at befri Samfundet for den Fare for Produktionslivets bedst mulige Udfoldelse, der ligger i Risikoen for Arbejdsstandninger. Dette nødvendiggør, at der tilvejebringes en Form, under hvilken overenskomstmæssige Spørgsmaal om Løn- og Arbejdsforhold, om hvilke Enighed ikke har kunnet opnaas Organisationerne imellem, kan finde deres Afgørelse uden Anvendelsen af det Middel, der hidtil har ligget i Arbejdskampe, og det er endvidere ønskeligt, at der bliver Mulighed for at tilvejebringe Ensartethed i Regler om Løn- og Arbejdsforhold paa Omraader, hvor der hidtil har hersket Vilkaarlighed i saa Henseende. — For at tilvejebringe den nødvendige Samhørighed er man enig om, at Arbejdsgivere og Arbejdere med fuld Bibeholdelse af deres Selvstændighed maa indgaa i et Samarbejde, der tager Sigte paa i Fællesskab at virke til Gavn for det arbejdende Samfunds faglige, økonomiske og sociale Interesser og til Fremme af produktionsmæssige og erhvervsmæssige Formaal.»

I et med Henvendelsen fremsendt Lovudkast stillede Ledelserne af de to Hovedorganisationer Forslag om Oprettelse af et *Arbejds- og Forligsnævn* med den Opgave at træffe endelig Afgørelse i saadanne kollektive Spørgsmaal vedrørende Løn- og Arbejdsforhold, der ikke har kunnet ordnes ad sædvanlig Vej, saaledes at Nævnet dels kunde bestemme, at overenskomstmæssigt fastsatte Arbejds- og Lønvilkaar skulde være bindende ogsaa for dem inden for Omraadet, der *ikke omfattes* af Overenskomsten, dels kunde fastsætte Løn- og Arbejdsvilkaar paa Omraader, hvor Overenskomst *ikke findes*, eller hvor hidtidig Overenskomst maatte være udløbet, uden at ny Overenskomst havde kunnet opnaas. For at begrænse Omraadet for Nævnets Virksomhed foreslog man tillige, at ingen Sag kunde behandles for Nævnet, som ikke først havde været behandlet i et efter de to Hovedorganisationers Indstilling nedsat *Fællesudvalg*, der skulde forsøge at forlige Sagen, og som, hvis Flertal kunde opnaas for en Sags Afgørelse, endeligt afgjorde denne.

Hovedorganisationernes Henvendelse sluttede saaledes: »Naar Arbejdsgivere og Arbejdere gennem disse Foranstaltninger søger at tilvejebringe en fælles Front til Samfundets Bedste, og hver for sig inden for deres Omraade vil yde den højeste Indsats for at søge at bringe Landet ud af de Vanskeligheder, hvori det befinder sig, ud fra den Indstilling, at alle Særinteresser maa bøjes for Samfundets Interesser, saa er man klar over, at Udviklingen kan nødvendiggøre andre Foranstaltninger end de her foreslaaede, og at nye Opgaver kan rejse sig til hurtig Løsning. De to Hovedorganisationer vil hver for sig og i Fællesskab med Agtpaagivenhed følge Udviklingen og er indstillede paa, naar Forholdene gør det paakrævet, i Fællesskab at tilvejebringe egnede Foranstaltninger ved egen Hjælp eller med Bistand af Regeringen og Rigsdagen. Man foreslaar derfor, at der gives Nævnet Beføjelse til at afgive Indstilling til Regeringen om Gennemførelse af saadanne Foranstaltninger af lovmæssig eller administrativ Karakter, der maatte findes paakrævet, og man stiller sig til Raadighed for Regeringen, naar som helst denne maatte ønske Raad fra Arbejdsgivere og Arbejdere i Forening angaaende Forhold, der vedrører det arbejdende Samfund, ligesom man er rede til at paatage sig Løsningen af de Opgaver, som Regeringen maatte henlægge til vor Løsning.«

Det af Arbejds- og Socialministeren fremsatte *Lovforslag* hvilede, som nævnt, paa Hovedorganisationernes Udkast (Bilag 2 til Lovforslaget), men *afveg* dog paa væsentlige Punkter derfra. Navnlig mente Ministeriet ikke paa nærværende Tidspunkt at kunne søge fremmet nogle Bestemmelser i Udkastets § 8, hvorefter Lønarbejdere, som hører til et Omraade, for hvilket der findes en statsanerkendt Arbejdsløshedskasse, skulde være *forpligtet til at være Medlemmer* af denne, medens Arbejdsgivere, der ikke er Medlemmer af Dansk Arbejdsgiverforening eller en anden af Ministeriet anerkendt Arbejdsgiverorganisation, til Arbejdsløshedsfonden skulde *betale det dobbelte* af det i Arbejdsløshedslovens § 28, Stk. 2, fastsatte *Bidrag*. I Motiverne til Lovforslaget henvises til, at navnlig Spørgsmaalet om Gennemførelse af Arbejdsløshedsforsikringen i det heromhandlede Omfang rejste en Række Spørgsmaal af teknisk administrativ Karakter, og Ministeriet havde i øvrigt den Opfattelse, at Bestemmelser af denne Art efter deres Karakter hørte hjemme i Loven om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring. Man vilde derfor overveje de praktiske Spørgsmaal, som den af Organisationerne ønskede Ordning rejste, og forbeholdt sig at fremsætte dertil sigtende Forslag om Ændringer i Arbejdsløshedsloven.

Af andre Afvigelser fra Organisationernes Udkast kan

fremhæves, at medens dette overlod Ledelsen af Arbejds- og Forligsnævnet til en af Kongen udnævnt Formand, mente Ministeriet at burde fremhæve Deltagelsen af det uvildige Element ved at overdrage Ledelsen til et *Formandskab*, hvis Medlemmer har Indsigt i økonomiske og sociale Forhold og ikke maa repræsentere Arbejdsgiver- eller Arbejderinteresser, at Ministeriet ikke kunde tiltræde, at det skulde være overladt til Nævnet selv at afgøre, i hvilket Omfang der skal tilkaldes Repræsentanter for Parter, som ikke maatte være tilstrækkeligt repræsenteret i Nævnet, men fandt det rigtigt at sikre saadanne Parter *fuldgyldig Repræsentation* gennem Reglerne i § 1, Stk. 2, at tilsvarende Bestemmelser optoges i § 4 til Sikring af fyldestgørende Repræsentation i *Fællesudvalget*, at det endvidere gjordes til *Betingelse* for Nævnets Fastsættelse af Løn- og Arbejdsvilkaar i Tilfælde, hvor der ikke foreligger *Overenskomst* om Løn- og Arbejdsforhold, at Nævnet af de i § 2, Stk. 2, angivne Grunde anser en saadan Fastsættelse for paakrævet, og at Fællesudvalgets Kompetence begrænsedes til Sager inden for *det overenskomstmæssige Omraade*.

Lovforslaget gennemførtes uden Ændringer, men i *Folketingsudvalgets Betænkning* optoges en Række Udtalelser om Forstaaelsen af forskellige Punkter, der havde givet Anledning til Tvivl. Disse Udtalelser er gengivet i det følgende ved Omtalen af de Paragraffer, hvortil de knytter sig.

Til Orientering i Lovens Opbygning skal endnu anføres, at Opgaven for *Fællesudvalget* (§ 4), hvis Beføjelse til at træffe bindende Afgørelser ikke gaar væsentligt uden for Rammerne for hidtidige Former for Forhandling mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, er at begrænse Arbejdsbyrden for *Arbejds- og Forligsnævnet* (§§ 1 og 2), der bliver Hovedhjørnestenen i overenskomstmæssige Forhandlinger, naar disse er naaet til det Punkt, at Enighed mellem Organisationerne ikke har kunnet opnaas.

Lovens § 1 indeholder Reglerne om *Oprettelse af et Arbejds- og Forligsnævn*, om dettes *Sammensætning, Beslutningstagen* m. m.:

Til Varetagelse af faglige, økonomiske og sociale Interesser for derved at fremme Landets produktionsmæssige og erhvervsmæssige Forhold oprettes der et Arbejds- og Forligsnævn. Efter Indstilling af Hovedorganisationerne udnævner Arbejdsministeren *3 Repræsentanter for hver af Hovedorganisationerne*, henholdsvis Dansk Arbejdsgiverforening og De samvirkende Fagforbund i Danmark, til Medlemmer af

Nævnet samt en Stedfortræder for hvert Medlem. Ved Behandling af de i § 2 nævnte Forhold ledes Nævnet af et *Formandsskab* bestaaende af 3 af Kongen udnævnte Medlemmer; samtidig med Udnævnelsen af disse Medlemmer udnævnes der af Kongen 3 Stedfortrædere for Medlemmerne. Udnævnelsen af Formandsskabets Medlemmer og Stedfortrædere, der alle skal have Indsigt i økonomiske og sociale Forhold, og af hvilke ingen maa repræsentere Arbejdsgiver- eller Arbejderinteresser, har Gyldighed til Lovens Udløb.

Ved Behandling af Sager vedrørende Løn- og Arbejdsvilkaar for Arbejdsgivere eller Arbejdere, der *ikke* kan anses for *tilstrækkeligt repræsenteret* igennem de efter Hovedorganisationernes Indstilling valgte Medlemmer, udtræder efter Arbejdsministerens nærmere Bestemmelse i det enkelte Tilfælde henholdsvis 4 eller 2 af de nævnte Medlemmer repræsenterende henholdsvis Arbejdsgiver- og/eller Arbejderinteresser, og for saa vidt de paagældende Arbejdsgiveres eller Arbejderes faglige Interesser i Henseende til Løn- og Arbejdsvilkaar varetages af en *Organisation*, indtræder i Stedet for de saaledes udtraadte Medlemmer efter Arbejdsministerens nærmere Bestemmelse som Medlemmer henholdsvis 4 eller 2 Repræsentanter for den eller de paagældende Organisationer. *Findes en saadan Organisation ikke*, indtræder som Medlemmer henholdsvis 4 eller 2 Repræsentanter for de paagældende Interesser; dersom de paagældende ikke selv kan tilvejebringe en efter Arbejdsministerens Skøn egnet Repræsentation, udpeger Den faste Voldgiftsret Medlemmerne, der skal have Kendskab til Arbejdsforholdene inden for det paagældende Omraade, og som saa vidt muligt skal repræsentere de paagældende Arbejdsgiver- eller Arbejderinteresser.

Nævnets *Beslutninger* træffes ved Stemmeferhed inden for Nævnets Medlemmer; for saa vidt der ved Afstemningen ikke kan opnaas Flertal for Sagens Afgørelse, træffer Formandsskabet Afgørelsen.

Nævnets Sekretær udnævnes af Arbejdsministeren efter Nævnets Indstilling.

I et Samraad med Folketingsudvalget erklærede Arbejds- og Socialministeren sig villig til ved Indstilling til Kongen angaaende *Formandsskabet* i Arbejds- og Forligsnævnet at

medtage et Medlem, hvis Uddannelse berettiger ham til Virksomhed som *Dommer i en kollegial Ret*.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om, hvem der skal afgøre, om en Part i opstaaet Uoverensstemmelse kan anses *tilstrækkelig repræsenteret* i Nævnet igennem de efter Hovedorganisationernes Indstilling valgte Medlemmer (Stk. 2 i Be- gyndelsen), udtalte Ministeren, at dette maa vedkommende Part afgøre.

Over for Krav fra forskellig Side om, at en Organisation, som ikke føler sig repræsenteret ved Hovedorganisationernes Medlemmer af Nævnet, skulde kunne erstatte hele den vedkommende Afdeling af Nævnet med tre af den paagældende Organisation udpegede, fastholdt Ministeren, at mindst et af hvert af Hovedorganisationernes Medlemmer for Konti- nuitetens Skyld maa bevare Sæde i Nævnet.

I § 2 findes Reglerne om Nævnets *Kompetence* i Kon- flikttilfælde:

Det paahviler Arbejds- og Forligsnævnet at træffe Af- gørelse af saadanne Spørgsmaal vedrørende *overenskomst- mæssige* Løn- og Arbejdsforhold, der i Medfør af Reglerne i § 4 *indankes* eller *forelægges* for det. Nævnet kan herunder i Tilfælde, hvor Gyldighedsperioden for Løn- og Arbejdsvilkaar, der er fastsat af Nævnet, ad overenskomstmæssig Vej eller af det i § 4 nævnte Fællesudvalg, er udløbet, uden at ny Bestemmelse har kunnet træffes ad sædvanlig Vej, fastsætte, paa hvilke Vilkaar der skal arbejdes inden for paagældende Omraade.

Nævnet træffer derhos Afgørelse af Uoverensstemmelser, der forelægges det, om *kollektive eller generelle* Løn- og Ar- bejdsvilkaar for Arbejdsgivere eller Arbejdere, der *ikke er omfattet af en Overenskomst* herom, idet det er en *Betingelse* for Fastsættelse af Løn- og Arbejdsvilkaar for saadanne Arbejdsgivere eller Arbejdere, at denne af Nævnet skønnes paakrævet for at opnaa en af Hensyn til Arbejdsforholdenes rolige Udvikling ønsket Ensartethed i Lønningerne eller en Tilpasning, hvorved saavel Produktionens Omfang og Kvalitet som Antallet af beskæftigede tages i Betragtning. For saa vidt een af Parterne *ikke ønsker Uoverensstemmelsen forelagt* til Nævnets Afgørelse, kan den anden Part indbringe Spørgs- maalet om Uoverensstemmelsens Forelæggelse for Nævnet for et af Den faste Voldgiftsret nedsat *Udvalg* bestaaende af

3 Medlemmer, af hvilke Formanden skal opfylde Betingelserne for at blive valgt til Medlem af Nævnets Formandskab. Dersom dette Udvalg finder, at de for dette foreliggende Oplysninger sandsynliggør, at den i 1. Pkt. nævnte Betingelse er til Stede, forelægges Sagen for Nævnet.

Vedrørende Forstaaelsen af § 2, 1. og 2. Stykke, erklærede Ministeren, at hvor der foreligger *Overenskomst af kollektiv Art* mellem Arbejdsgiver og Arbejder, hvad enten de er *organiserede eller ej*, er Vejen til Afgørelsen af Uoverensstemmelse Fællesudvalget (§ 4) med en saaledes ændret Sammensætning af dette, som er angivet i § 1, 2. Stykke, eventuelt til Arbejds- og Forligsnævnet. Foreligger der *ikke* en saadan *kollektiv Overenskomst*, er Vejen til Afgørelsen af Uoverensstemmelsen gennem Tremandsudvalget til Arbejds- og Forligsnævnet. I dette skal ligesom i Fællesudvalget de vedkommende Parter være særligt repræsenterede som nævnt ved to Medlemmer i hver Gruppe, hvis de ikke finder, at de af Hovedorganisationerne indstillede Medlemmer repræsenterer deres Interesser fyldestgørende. — Kontrakter mellem *to Enkeltpersoner* falder ikke ind under Loven (Landstingsudvalgets Betænkning).

Endvidere blev det ved Forhandlingerne i Folketingsudvalget fastslaaet, at *Hovedorganisationer ikke kan etablere Uoverensstemmelse* i et Arbejdsforhold og ved deres Initiativ faa Sagen frem for Fællesudvalg eller Tremandsudvalg og Arbejds- og Forligsnævn. Hvor den ene eller begge Parter er uorganiserede, kan en Organisation ikke paatage sig den paagældende Sag, medmindre Ønske derom fremkommer fra vedkommende Part.

Med Hensyn til den i Stk. 2 anførte *Betingelse* for Nævnets Optagelse af en Sag, hvor Arbejdsforhold ikke er omfattet af en Overenskomst, men hvor Nævnet skønner Optagelse paakrævet for at opnaa »en af Hensyn til Arbejdsforholdenes rolige Udvikling ønsket Ensartethed i Lønningerne«, udtalte Ministeren, at hermed ikke tilsigtes at tilvejebringe samme *Lønniveau* inden for det samme Arbejdsomraade overalt i Landet eller i forskellige Virksomheder inden for samme Produktionsgren uden Hensyn til vekslende Konkurrence og Rentabilitetsmuligheder i Virksomhederne.

Endelig erklærede Ministeren, at det maa være en Forudsætning for Sagers Indbringelse for de forskellige Instanser, at der ikke under en Sags Behandling fra nogen af de paagældende Parter iværksættes *Aktion* over for Modparten.

Ifølge § 3 er Nævnet berettiget til at *afgive Indstilling*

til Arbejdsministeren om Gennemførelsen af saadanne Foranstaltninger af lovmæssig eller administrativ Karakter, der tjener til Fremme af de i § 1 nævnte Interesser. Nævnet skal være *raadgivende* for Arbejdsministeren i Tilfælde, hvor Ministeren finder det ønskeligt at forelægge dette Spørgsmaal vedrørende de under Arbejdsministeriet henhørende Anliggender, ligesom Arbejdsministeren er bemyndiget til inden for dette Omraade at *tillægge Nævnet Løsningen af særlige, afgrænsede Opgaver*.

Ved Løsningen af de i Stk. 1 nævnte Opgaver kan der tilforordnes Nævnet den fornødne sagkyndige Bistand, ligesom der, hvis det skønnes ønskeligt, af Arbejdsministeren i det enkelte Tilfælde kan beskikkes Nævnet en Leder, der ikke maa repræsentere Arbejdsgiver- eller Arbejderinteresser.

I Anledning af en Henvendelse til Folketingsudvalget fra Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri oplyste Ministeren i et Samraad med Udvalget, at han var enig i, at Nævnet har Beføjelse til i paakommende Tilfælde at tilkalde sagkyndig Bistand fra denne som fra andre interesserede Organisationer.

§ 4 handler om *Fællesudvalget*, dets *Sammensætning, Opgave og Kompetence*:

Til Behandling af saadanne Spørgsmaal om *overenskomstmæssige Løn- og Arbejdsforhold*, der ikke har kunnet ordnes ad sædvanlig overenskomstmæssig Vej, og hvis Afgørelse ikke i Henhold til Lov eller overenskomstmæssig Aftale er tillagt administrative eller fagligretlige Organer, nedsættes der efter Indstilling af de 2 Hovedorganisationer af Arbejdsministeren et Fællesudvalg bestaaende af 3 Medlemmer med 3 Stedfortrædere for hver af de nævnte Organisationer, dog saaledes at Bestemmelsen i § 1, Stk. 2, finder tilsvarende Anvendelse. Til Medlemmer og Stedfortrædere af Fællesudvalget kan ikke vælges Personer, der er valgt til Medlemmer af eller Stedfortrædere i det i Medfør af § 1 nedsatte Nævn.

Fællesudvalget optager, for saa vidt en forligsmæssig Løsning ikke kan tilvejebringes, Spørgsmaalet til Afgørelse, og opnaas der inden for Udvalget *Flertal* for Sagens Afgørelse, er denne Afgørelse bindende for Parterne, dog at Parter, der ikke er Medlemmer af en af de to Hovedorganisationer, saavel som 2 af de af Hovedorganisationerne valgte Med-

lemmer inden for en Frist af 14 Dage har *Appelret* til Arbejds- og Forligsnævnet; skønner Nævnet, at Sagen er af uvæsentlig Betydning, kan Nævnet afvise Sagen, i hvilket Tilfælde Fællesudvalgets Afgørelse er endelig.

Opnaas der *ikke* inden for Udvalget *Flertal* for Sagens Afgørelse, *forelægges* denne, saafremt en af Parterne eller 2 af de af Hovedorganisationerne valgte Medlemmer inden for en Frist af 14 Dage begærer det, Arbejds- og Forligsnævnet til Afgørelse efter Regelen i § 2.

Udvalgets Sekretær udnævnes af Arbejdsministeren efter Udvalgets Indstilling.

Som det fremgaar af Lovteksten og af det i Indledningen anførte, skal Fællesudvalget kun behandle Sager inden for det overenskomstmæssige Omraade. I øvrigt henvises til det ved § 2 bemærkede.

§ 5 indeholder processuelle Forskrifter om Sagens Behandling for Arbejds- og Forligsnævnet og bestemmer, at Sager vedrørende *Brud* paa de af Arbejds- og Forligsnævnet truffne Beslutninger eller paa Afgørelser af Fællesudvalget indbringes for Den faste Voldgiftsret.

§ 6 giver saavel Arbejds- og Forligsnævnet som Fællesudvalget og det i § 2, Stk. 2, omhandlede Udvalg Adgang til at *indkalde Enkeltpersoner og Organisationer*, der i saa Fald har Pligt til at give Møde for at meddele saadanne Oplysninger, som de paagældende Organer maatte anse for nødvendige af Hensyn til deres Afgørelser.

§ 7 paalægger Statskassen at afholde *Udgifter* til Vederlag til Nævnets Formandsskab og Formanden for det i § 2, Stk. 2, omhandlede Udvalg samt til Nævnets og Fællesudvalgets Sekretariat og den i § 3 omhandlede særlige Bistand for Nævnet.

Af § 9. Loven, der traadte i Kraft straks, gælder til *1. November 1941*, for saa vidt den ikke ved kgl. Anordning sættes ud af Kraft forinden. Saa længe Loven gælder, maa *Arbejdsstandsninger ikke iværksættes* inden for de af Loven omfattede Arbejdsomraader, medmindre det drejer sig om de særlige Undtagelsestilfælde, der er omhandlet i § 5 i Norm for Regler for Behandling af faglig Strid.

Loven af 18. Januar 1934 om *Mægling i Arbejdsstridig-*

heder som ændret ved Lov af 20. Marts 1940 (Nr. 98) sættes *ud af Kraft*, såa længe nærværende Lov har Gyldighed.

Lovforslaget blev i *Folketinget* anbefalet til Vedtagelse af Ordførerne for Socialdemokratiet, Venstre, Det konservative Folkeparti, Det radikale Venstre og Retsforbundet. Venstres Ordfører, *Krag*, udtalte Tilfredshed med, at Arbejdsro i Landet blev sikret ved Forbud mod Strejker og Lockouter, og at det oprindelige Udkast var undergaaet betydelige Ændringer i Fævor af de principielle Betragtninger og meget alvorlige Betæneligheder, som mange inden for Venstre havde næret, og som endnu ikke helt var bortelimineret; Tvangsmomenter af den Art, som fandtes i Udkastets § 8 (se Indledningen), vilde Venstre aldrig gaa med til. For Enighedens og Samarbejdets Skyld havde Partiet ikke villet nægte at række Haand til Gennemførelse af denne Lovgivning, men man fandt det ønskeligt, at der blev tilvejebragt Klarhed paa en Række nærmere angivne Punkter, hvor Forslaget syntes uklart.

Derimod tilraadede *Valdemar Thomsen* (B.) at stemme imod Forslaget. Efter hans Mening var den i Hovedorganisationernes Henvendelse til Regeringen indeholdte Henvisning til Faren for Arbejdsstandsninger kun et Paaskud, thi Arbejdsstandsninger havde gennem Aar været praktisk talt handlvst, og under den nuværende Situation var Strejker og Lockouter fuldstændig utænelige. Den Tendens, der prægede Henvendelsen, var den gammelkendte: det faglige og det politiske skal fortsat tvinges op i en højere Ented, men denne Tendens kunde ikke bære i den kommende Tid. Det fremsendte Udkast var i det allervæsentligste og i Princippet blevet antaget, og derfor blev Resultatet ogsaa, at et Fagforeningsdiktatur, som mange ellers troede skulde være forbi, nu med Venstres og de Konservatives Billigelse blev stivet af. Nævnet vilde efter alt at dømme komme til at bestaa af Folk, som ikke havde Forstaaelse af at fremme Landets produktionsmæssige og erhvervsmæssige Forhold og at afbalancere Forholdet mellem Lønninger og Priser. Selv om Bondepartiet var indforstaaet med, at Strejker og Lockouter maatte høre Fortiden til, var det derfor saare langtfra at betragte den foreslaaede Ordning som tidssvarende og forsvarlig, og hvis § 2 gennemførtes uændret, kunde Loven kun opfattes som en Udfordring mod Landbruget.

Aksel Larsen (D. K.) tog Afstand fra den i Hovedorganisationernes Henvendelse givne Begrundelse for Oprettelsen af et Arbejds- og Forligsnævn: at Arbejdsstandsninger skulde være en Fare for Produktionslivet. Man kunde ikke undgaa at faa den Tanke, at der bag Henvendelsens Ord herom i

Virkeligheden laa en Tilslutning til den nationaløkonomisk forkerte og absolut arbejdertjendtlige Idé, at hvis Arbejdernes Lønninger ikke var saa høje, ikke blev forhøjet eller eventuelt kunde tvinges ned, vilde Produktionen blomstre. Man var nu enedes om at bede om at faa den tvungne Voldgift gennemført, men saa lang Tid dansk Fagbevægelse havde eksisteret, havde baade Fagbevægelsen som Helhed og dens øverste Ledelse saavel som Socialdemokratiets Ledelse officielt været Modstandere af tvungen Voldgift. Og det Formaal: at skabe Mulighed for at tilvejebringe Ensartethed i Regler om Løn- og Arbejdsforhold paa Omraader, hvor der hidtil har hersket Vilkaarlighed i saa Henseende, var ikke naaet, da de Bestemmelser i Organisationernes Udkast, der gik i den Retning, var fjernet af Venstre. Kommunisterne var principielle Modstandere af de foreslaaede Foranstaltninger og vilde stemme imod Lovforslaget.

Th. M. Andersen (N. A.) beklagede, at en Tanke, som, rigtigt udformet, vilde kunne være sund og god, ved Gennemførelsen af det foreliggende Forslag vilde blive forvrænget og misforstaaet. Ingen havde mere end Nationalsocialisterne peget paa, at man i Spørgsmaalet Arbejdsgiver—Arbejder maatte slaa ind paa en helt ny Linie, saafremt det skulde lykkes at løfte Samfundet op af den Grøft, hvori det parlamentariske System havde kørt det, men de vilde afgjort ikke være med til, saaledes som det skete ved det foreliggende Forslag, at stikke Landsmænd Blaar i Øjnene. Selv om Regeringen ikke havde haft Dristighed til at møde frem med Fællesforslagets § 8, repræsenterede Lovforslaget »ene og alene et Forsøg paa at udlevere det arbejdende og producerende Folk endnu fastere i Kapitalmagtsens Baand«.

Folketingets Udvalg modtog Henvendelse fra forskellige Arbejdsgiverorganisationer i Landbrugserhvervet, der nærede den Opfattelse, at Lovforslagets Bestemmelser med Hensyn til Valg af Repræsentanter til Arbejds- og Forligsnævnet og Fællesudvalget ikke var fyldestgørende, for saa vidt angaar Behandling af Sager vedrørende Løn- og Arbejdsvilkaar for Arbejdsgivere, som ikke er repræsenteret igennem Dansk Arbejdsgiverforening. En anden Henvendelse, fra Fællesrepræsentationen for Haandværk og Industri, er omtalt i det foregaaende (ved § 3), hvor ogsaa de Bemærkninger, som Udvalget fandt Anledning til at knytte til §§ 1, 2 og 4, er gengivet.

Et *Flertal* (Udvalget undtagen Jørgen Gram [V.] og Ejnar Kjær [V.]) indstillede Forslaget til Vedtagelse uforandret.

Mindretallet (Jørgen Gram og Ejnar Kjær) kunde ikke medvirke til Vedtagelse af Lovforslaget, som de fandt baade uklart og uoverskueligt. Loven vilde give Plads for en saa

lang Række Fortolkninger, at det i Virkeligheden var umuligt med Bestemthed at overse dens Virkning og Omfang. Det kunde dog allerede nu ses, at Forslaget paa adskillige Omraader rakte videre, end Forholdene krævede. Mindretallet maatte navnlig fremhæve det urimelige i, at Kredsen af uorganiserede blev inddraget under Lovgivningen. »De Arbejdere og Arbejdsgivere, der ikke er gaaet ind i nogen Organisation, har derved tilkendegivet, at de ønsker selv at ordne deres Løn- og Arbejdsforhold, og det ses ikke, at der er noget i den foreliggende Situation, der nødvendiggør, at der sker Ændring i dette Forhold.«

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 85 Stemmer mod 6 (17 Medlemmer tilkendegav, at de hverken stemte for eller imod).

I *Landstinget* tog Partiernes Ordførere samme Stilling til Lovforslaget, som deres Meningsfæller i Folketinget havde indtaget. I et Udvalgs møde rejstes og besvaredes forskellige Spørgsmaal, herunder hvorvidt individuelle Aftaler faldt ind under Lovens Bestemmelser. Ministeren udtalte herom, at Kontrakter mellem to Enkeltpersoner ikke falder ind under Loven.

Medens et *Flertal* (Udvalget undtagen Elmquist [V.] og Nielsen Mann [V.]) anbefalede at vedtage Lovforslaget uforandret, kunde de nævnte to Medlemmer ikke medvirke til dets Gennemførelse. *Mindretallet* var vel enigt i, at Lockouter, Strejker og Boykotning burde forbydes under de nuværende Forhold, og var derfor ogsaa indforstaaet med, at der etableredes en Voldgift til Afgørelse af Uoverensstemmelser mellem Arbejdsgiver- og Arbejderorganisationer og Uoverensstemmelser i Tilfælde, hvor der bestaar en faglig Overenskomst mellem en Arbejdsgiver og hans Arbejdere, men *Mindretallet* kunde absolut ikke tiltræde, at ogsaa de uorganiserede Arbejdsgivere og Arbejdere droges ind under en saadan Voldgift. *Mindretallet* kritiserede dernæst ligesom *Mindretallet* i Folketingsudvalget Lovforslagets Affattelse og anførte tillige, at Valget af Formandskabet burde foretages ikke af Regeringen, men af en upartisk Institution, naar man vilde udelukke Tvivl om Nævnets Upartiskhed.

Vedtagelsen i Landstinget skete med 43 Stemmer mod 1 (B.).

---

113. Lov om Tillæg til Lov Nr. 276 af 30. Maj 1940 om det for Regulering af Arbejds lønninger gældende Pristal. (Arbejds- og Socialminister *Kjærboel*). [A. Sp. 5179. — C. Sp. 2083 og 2089].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{9}$ (F. Sp. 5466). 1. Beh. $1\frac{1}{9}$ (F. Sp. 5477). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Hartvig Frisch, Dahl, Ludvig Christensen [Formand], Levinsen, Schytz, Villumsen, Bertel Dahlggaard [Sekretær], Peder Clausager, Elgaard, Vanggaard, Oluf Pedersen, Ole Bjørn Kraft, Boeck-Hansen og Bouet). Betænkning (B. Sp. 2303) afgivet $2\frac{0}{9}$. (Ordfører: Einer-Jensen). 2. Beh. $2\frac{0}{9}$ (F. Sp. 5505). 3. Beh. $2\frac{0}{9}$ (F. Sp. 5518). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{0}{9}$ (L. Sp. 2273). 2. Beh. $2\frac{0}{9}$ (L. Sp. 2288). 3. Beh. $2\frac{0}{9}$ (L. Sp. 2290). *Loven stadfæstet 23. September 1940*. (Lov-Tid. Nr. 496). Traadt i Kraft straks.

Det Prisgrundlag, som var til Stede, da Pristalsreguleringen for Arbejdslønninger bortfaldt ved Loven af 30. Maj 1940 (Nr. 5), blev i den følgende Tid noget forrykket, og ved Fremsættelsen af Forslaget til Kornordning for 1940—41 erklærede Landbrugsministeren, at det var Regeringens Hensigt, naar de nye Kornpriser slog igennem for visse Fødevarers Vedkommende, at søge gennemført en vis *Tilpasning* mellem Arbejdslønningerne og de nye Priser.

Det er dette, der er sket ved denne Lovs § 1, idet de Beløb, som ved Loven om det for Regulering af Arbejdslønninger gældende Pristal blev fastsat som Grænse for Dyr-tidstillæg, er blevet *forhøjet* med følgende Beløb:

for <i>mandlige</i> Arbejdere, der i Henhold til Overenskomsten af 31. Oktober 1939 mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Organisationer under De samvirkende Fagforbund erholdt Regulering med 0,85 Øre pr. Time pr. Point.....	6,25 Øre pr. Time,
for <i>kvindelige</i> Arbejdere, der ved Overenskomsten erholdt Regulering med 0,55 Øre pr. Time pr. Point.....	4,15 Øre pr. Time,
for <i>Ungarbejdere</i> , der ved Overenskomsten erholdt Regulering med 0,35 Øre pr. Time pr. Point.....	2,60 Øre pr. Time.

Udbetaling af de nævnte Tillæg *begrænses* dog saaledes, at ingen Ugelønning derved forhøjes ud over *80 Kr.* Resterende Dele af Tillæg samt Tillæg til Lønninger, der udgør

80 Kr. ugentlig eller derover, indbetales af vedkommende Arbejdsgiver til Arbejdsløshedsfonden og indgaar i de Midler, der staar til Raadighed for *Arbejdsfordelingskasserne*. De i saa Henseende fornødne Regler fastsættes af Arbejds- og Socialministeren.

Tillæggene beregnes fra og med Udløbet af den ved Lovens Ikrafttræden løbende Lønningsperiode, dog senest fra og med Ugedagen efter Lovens Ikrafttrædelsesdag [23. September].

Ved Fastsættelsen af *Løntillæggets Størrelse* er man gaaet ud fra en af Det statistiske Departement foretagen skønsmæssig Opgørelse over Fordyrelsen i Forhold til Januar-Pristallet paa Husholdningsbudgettets indenlandske Fødevaregrupper. For en normal Arbejdsuge paa 48 Timer kan opnaas et Tillæg for mandlige Arbejdere paa 3 Kr., for kvindelige Arbejdere paa 2 Kr. og for Ungarbejdere paa 1 Kr. 25 Øre.

§ 2. Inden for Omraader, som er omfattet af Lov Nr. 276 af 30. Maj 1940, men hvor den i § 1 omhandlede Lønordning ikke direkte finder eller kan finde Anvendelse, gælder Bestemmelserne i § 1 med fornøden Tilpasning.

§ 3 indeholder Straffebestemmelser for Overtrædelse af Indbetalingspligten i Medfør af § 1, Stk. 2, m. m., § 4 henlægger Afgørelsen af Tvivlsspørgsmaal vedrørende Lovens Anvendelse til det i Lov Nr. 276 af 30. Maj 1940, § 2, omhandlede Nævn, ifølge § 5 gælder Loven til *1. Marts 1941*.

I Motiverne til Lovforslaget henvistes til, at samtlige de Overenskomstforhold, der er omfattet af den i Henhold til Lov Nr. 275 af 30. Maj 1940 afsagte *Voldgiftskendelse**) (Nr. 6), ikke berøres af Lønordningen af 31. Oktober 1939, og Regeringen udtalte Forventning om, at »dette Forhold løses ved Forhandling mellem Parterne, idet Regeringen, hvis en Løsning ikke findes, maa forbeholde sig at overveje en Ordning ad Lovgivningens Vej«.

I sin Fremsættelsestale anførte Arbejds- og Socialministeren tillige, at der var rejst Spørgsmaal om under en eller anden Form at yde *Invalide- og Aldersrentenydere* en Hjælp i Anledning af de indtrufne Prisforhøjelser, og at Ministeriet paa den givne Foranledning vilde tage Spørgsmaalet op til Overvejelse, uden at Ministeren dog hermed kunde tilkendegive, at der var Mulighed for dets Løsning.

*) angaaende Slagterier, Mejerier, Skovarbejde, Dræningsarbejder, Sukkerroearbejde og forskelligt andet Landbrugsarbejde.

Der blev fra *konservativ* Side ytret nogen Ængstelse for Lovens Virkninger, og naar de Konservative ikke vilde modsætte sig Lovforslaget, var det under den Forudsætning, at Regeringen fortsat vilde sætte alle Kræfter ind paa at standse Prisernes Vækst. I Sammenligning med Fastlæggelse af Prisniveauet og Igangsættelse af Arbejde kunde en Lønregulering kun være et sekundært og midlertidigt Hjælpemiddel mod Tidens Vanskeligheder. En særlig Betænkkelighed nærede man over for Bestemmelsen om, at Lønstigningen skulde føres til Tops, saaledes at Tillægget ud over en Ugeløn paa 80 Kr. blev stillet til Raadighed for Arbejdsfordelingskasserne og derved kom til at virke som en Forøgelse af Produktionsomkostningerne.

Valdemar Thomsen (B.) ansaa det for afgørende, at der skabtes det rette Forhold mellem Lønninger og Produktionspriser. For at finde dette maatte der foretages indgaaende Undersøgelser, og under de forhaandenværende Forhold vilde han finde det rimeligt at overlade baade Æren og Ansvar til Regeringen og de Partier, der støtter den.

Aksel Larsen (D. K.) gjorde gældende, at Priserne paa vigtige Livsfornødenheder var steget adskilligt mere, end Løntillægget beløb sig til, og at Lovforslaget kun var et meget beskedent Skridt i den rigtige Retning. Landarbejderne spiste man af med nogle Løfter, og der savnedes Oplysninger om, hvad man vilde gøre for de arbejdsløse og Arbejdsfordelerne. Til 2. Behandling stillede han nogle *Ændringsforslag*, der gik ud paa,

at Arbejds lønninger, der er omfattet af den i Henhold til Lov Nr. 275 af 30. Maj 1940 afsagte Voldgiftskendelse [vedrørende forskellige Landbrugsarbejder, Slagterier, Mejerier og Skovarbejde], skulde forhøjes som i § 1, Stk. 1, angivet,

at § 1, Stk. 2, med den dør fastsatte Grænse for Tillæggets Udbetaling skulde udgaa,

at Arbejdere, der i Overensstemmelse med Loven om Fordeling og Regulering af Arbejde ikke har fuld Arbejdsuge, fra Arbejdsfordelingskassen skulde have en ekstra Godtgørelse, svarende til Forskellen mellem det faktiske ugentlige Løntillæg, de modtager i Henhold til § 1, og det Beløb, Løntillægget vilde have udgjort, hvis de havde arbejdet paa fuld Uge; Udgifterne hertil skulde afholdes af Statskassen, og

at Bestemmelserne i Loven om det for Regulering af Arbejds lønninger gældende Pristal skulde ophæves, hvis Oktober-Pristallet viste Stigning i Forhold til Juli-Pristallet, saaledes at Dyrtidsregulering af Lønningerne i Henhold til Overenskomsten af 31. Oktober mellem Dansk Arbejdsgiverforening og Organisationer under De samvirkende Fagforbund atter traadte i Kraft fra og med første Lønudbetaling efter

Oktober-Pristallets Offentliggørelse. (Arbejdslønninger, der omfattes af den i Henhold til Loven af 30. Maj 1940 afsagte Voldgiftskendelse, skulde i saa Fald ligeledes reguleres efter samme Regler).

Ændringsforslagene forkastedes med 90 à 93 Stemmer mod 2.

I *Folketingets Udvalg* fremførtes nogen Betænkelighed ved Forslagets Bestemmelser vedrørende Indbetalinger i Arbejdsløshedsfonden. Da der imidlertid ogsaa knyttede sig store Betænkeligheder i Forholdet til Loven om Arbejdsfordeling til en Ordning, hvor der sker en indbyrdes Forskydning i Lønforholdene, alt efter som Lønningerne ligger under eller over 80 Kr. ugentlig, enedes man om at bibeholde Forslagets Affattelse, og Udvalget indstillede enstemmigt Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget enstemmigt med 90 Stemmer (5 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

I *Landstinget* førtes nogen Diskussion om, hvorvidt »Skruen uden Ende« sattes i Gang paa ny ved Gennemførelsen af denne Lov, hvad *Halfdan Hendriksen* (K. F.) frygtede, medens *Ministeren* bestred, at Loven med sine ganske bestemte Satser vilde føre ud i Inflation, og haabede, at Priskontrolraadet vilde være i Stand til at borteliminere de minimale Prisvirkninger, som Loven eventuelt maatte faa. — Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt med 44 Stemmer.

---

114. Lov om Uddeling af Smørrabatkort til trængende. (Arbejds- og Socialminister *Kjærbo*). [A. Sp. 5177. — C. Sp. 2081 og 2087].

Fremsat i *Folketinget* $1\frac{1}{9}$ (F. Sp. 5465). 1. Beh. $1\frac{1}{9}$ (F. Sp. 5493). 2. Beh. $2\frac{0}{9}$ (F. Sp. 5499). 3. Beh. $2\frac{0}{9}$ (F. Sp. 5504). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{0}{9}$ (L. Sp. 2286). 2. Beh. $2\frac{0}{9}$ (L. Sp. 2289). 3. Beh. $2\frac{0}{9}$ (L. Sp. 2290). *Loven stadfæstet 23. September 1940.* (Lov-Tid. Nr. 495).

Smørrabatordningen af 25. Maj 1940 (Nr. 106) blev ved Lov af 29. Juni 1940 (Nr. 107) forlænget til Udgangen af September. Da de Hensyn, der ligger bag denne Lovgivning, efter Regeringens Opfattelse stadig gjorde sig gældende i uformindsket Omfang, har Ordningen faaet Gyldighed i yderligere 3 Maaneder, til *Udgangen af December 1940*, saaledes at Socialministeren kan anvende 1 725 000 Kr. ud over de

ved nævnte Love bevilgede 1 150 000 Kr. og 1 725 000 Kr. til Fordeling af Smørrabatkort til trængende Personer i samme Omfang og paa samme Maade som hidtil; dog bruges uanvendte Restbeløb paa tilsammen ca. 300 000 Kr. til *Forhøjelse af Rabatmærkernes Paalydende* fra 50 til 60 Øre pr. $\frac{1}{2}$ kg Smør.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting. *Alfred Jensen* (D. K.) fandt dog Forslaget utilstrækkeligt og hævdede, at det egentlig var ringere end den hidtidige Lovgivning, fordi Forholdene var blevet værre.

115. Lov om internerede fremmede Militærpersoners Retsstilling. (Forsvarsminister *Alsing Andersen*). [A. Sp. 2861. — C. Sp. 209 og 225].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{19}{1}$ (F. Sp. 2133). 1. Beh. $\frac{26}{1}$ (F. Sp. 2262). 2. Beh. $\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2344). 3. Beh. $\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2355). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{7}{2}$ (L. Sp. 799). 2. Beh. $\frac{9}{2}$ (L. Sp. 836). 3. Beh. $\frac{9}{2}$ (L. Sp. 838). *Loven stadfæstet 15. Februar 1940.* (Lov-Tid. Nr. 43).

Medens Militær Straffelov ifølge sammes § 6 i Krigstid er anvendelig paa Krigsfanger, findes ingen Bestemmelse om Lovens Anvendelighed paa Personer af fremmed Krigsmagt, der af en eller anden Grund *interneres* her i Landet. For at fjerne enhver Tvivl i saa Henseende er det da i denne Lov udtrykkeligt udtalt, at fremmede Militærpersoner, som interneres her i Riget, under deres Ophold her er undergivet Militær Straffelov og Militær Retsplejelov, derunder Bestemmelsen i sidstnævnte Lovs § 61, 3. Stykke.*)

Loven omfatter alle internerede, der tilhører et fremmed Lands Værnemagt, uanset paa hvilken Maade de er kommet ind paa dansk Territorium — som Besætning paa strandet Skib eller Luftfartøj, som tilhørende en forsprængt Afdeling, der overskrider Grænsen, eller som oversendte Krigsfanger, saarede eller syge.

Naar Militær Retsplejelovs § 61, Stk. 3, er særlig fremhævet,

*) »Ej heller kan den, hvem Straf er ikendt uden Dom i Felten eller i Krigsskib paa Togt overensstemmende med de foranstaaende Regler, fordre Sagen afgjort ved Dom og derved hindre Straffens Fuldbgyrdelse . . . . .«

er Grunden den, at det paa den ene Side er i høj Grad ønskeligt, at der haves Adgang til at hævde Disciplinen blandt et Antal internerede ved en hurtigt dikteret og omgaaende eksekveret Straf, medens der paa den anden Side kan rejses Tvivl om, hvorvidt disse Folk kan siges at være »i Felten« og saaledes uden videre at falde ind under den nævnte Lovbestemmelse.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

116. Lov om midlertidige Foranstaltninger vedrørende Lodsvæsenet. (Forsvarsminister *Alsing Andersen*). [A. Sp. 2355. — C. Sp. 9 og 11].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{3}{10}$ (L. Sp. 5). 1. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 10). 2. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 22). 3. Beh. $\frac{4}{10}$ (L. Sp. 23). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 78). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Horn, Bomholt, Chr. Christiansen, H. P. Hansen [Præstø A.], Poul Hansen, Viggo Nielsen [Formand], Schytz, Kristian Nygaard [Sekretær], Steen, Duborg, Vanggaard, Erik Eriksen, Westermann, Bouet og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 11) afgivet $\frac{5}{10}$ (Ordfører: Horn). 2. Beh. $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 124). 3. Beh. $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 126). *Loven stadfæstet 9. Oktober 1939.* (Lov-Tid. Nr. 360).

Kort Tid efter Verdenskrigens Udbrud blev der ved Lov af 19. August 1914 (Aarbog 1914, Side 58) givet Forsvarsministeren Bemyndigelse til under visse Omstændigheder at paabyde Lodstvang ved Sejlads i danske Farvande og at afvige fra Lodslovens Bestemmelser om Lodspenges Fordeling m. m. Dele af denne Lov blev ophævet ved Lov om Lodsvæsenet af 17. April 1916, men de ekstraordinære Forhold har gjort det praktisk nødvendigt paa ny at give Ministeren en tilsvarende ekstraordinær Fuldmagt, idet det, navnlig hvor hurtig Afgørelse er paakrævet, ikke vilde være muligt som paabudt i Lodslovens § 52 at indhente Lodseriernes Udtalelser i alle Spørgsmaal, som berører deres pekuniære Forhold og Virkeomraade.

Loven indeholder følgende Bestemmelser:

§§ 1 og 2. Naar midlertidig *Lodstvang* paabydes i Medfør af § 11, 2. Stk., i Lov Nr. 131 af 19. April 1916 om Lods-

væsenet, bestemmer den Minister, under hvem Lodsvæsenet henhører, hvilke Forholdsregler der i den Anledning vil være at tage, herunder eventuel midlertidig *Omflytning* af Lods-personel og Materiel.

Naar de trufne Forholdsregler medfører, at de gældende Bestemmelser om *Lodspengenes Størrelse eller deres Fordeling* m. v. ikke findes egnede til Anvendelse, kan der efter Ministerens nærmere Afgørelse *afviges* fra disse Bestemmelser. — Ministeren kan derhos midlertidig *lønne* enkelte Lodser af Statskassen og lade denne afholde nødvendige Udgifter til Fartøjsmateriel m. v. Hvor denne Bestemmelse bringes i Anvendelse, oppebærer Statskassen Indtægten ved de paagældende Lodsninger.

§ 3. Ministeren bestemmer, i hvilket Omfang de *Udgifter*, nærværende Lov medfører, skal afholdes af Statskassen, og om Udgifterne ved Tvangslodsningerne helt eller delvis skal afholdes af Statskassen eller paalægges Skibsfarten.

§ 4. Inden for det af Ministeren fastsatte Omfang be- myndiges *Lodsdirektøren* til direkte at administrere Lodsvæsenet.

§ 5. Denne Lov, der har Gyldighed indtil *31. Marts 1940*, træder i Kraft straks, og samtidig ophæves Lov Nr. 178 af 19. August 1914 om midlertidige Foranstaltninger vedrørende Lodsvæsenet.

Ordførerne for Venstre og Det konservative Folkeparti i Landstinget udtalte Ønske om Lovens *Tidsbegrænsning*, og til Imødekommen af disse Ønsker foreslog Forsvarsministeren at begrænse Lovens Varighed til Udgangen af Marts 1940.

I begge Ting diskuteredes Berettigelsen af i § 3 at bruge Ordet Tvangslodsning, men der stilledes ikke Forslag om at ændre det til Lodstvang.

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting.

---

117. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 360 af 9. Oktober 1939 om midlertidige Foranstaltninger vedrørende Lodsvæsenet. (Forsvarsminister *Alsing Andersen*). [A. Sp. 3401. — C. Sp. 309 og 357].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{6}{3}$ (L. Sp. 994). 1. Beh. $\frac{8}{3}$ (L. Sp. 1057). 2. Beh. $\frac{13}{3}$ (L. Sp. 1060). 3. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 1093).

Oversendt til Folketinget. 1. Beh. $1^3/3$ (F. Sp. 3475). 2. Beh. $1^3/3$ (F. Sp. 3488). 3. Beh. $1^3/3$ (F. Sp. 3535). *Loven stadfæstet 20. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 97).

Da de Forhold, der førte til de ved fornævnte Lov af 9. Oktober 1939 hjemlede Foranstaltninger, fremdeles var til Stede, ansaa Regeringen det for nødvendigt at opretholde den bestaaende midlertidige Ordning af forskellige Forhold ved Lodsvæsenet, og ved den her omhandlede Bestemmelse blev Lovens Gyldighedsperiode forlænget til *Udgangen af Oktober 1940.*

Lovforslaget gik gennem Rigsdagen uden Omtale og vedtoges enstemmigt.

118. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 342 af 22. December 1937 om Indløseligheden af Danmarks Nationalbanks Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel*). [A. Sp. 2431. — C. Sp. 87 og 177].

Fremsat i *Folketinget* $7/11$ (F. Sp. 577). 1. Beh. $22/11$ og $23/11$ (F. Sp. 1059 og 1153). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hartvig Frisch, Einer-Jensen, Holger Eriksen, Hauge [Formand], Otto Jensen, Carl Petersen, Gustav Pedersen, Rager [Sekretær], N. P. Andreasen, Knud Kristensen, Himmelstrup, Duborg, Henning Hasle, Fibiger og Prieme). Betænkning (B. Sp. 75) afgivet $11/12$. (Ordfører: Hartvig Frisch). 2. Beh. $13/12$ (F. Sp. 1695). 3. Beh. $14/12$ (F. Sp. 1752). *Oversendt til Landstinget.* 1. Beh. $15/12$ (L. Sp. 429). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Josef Andersson, C. E. Christiansen, Fløtkjær [Formand], Hauch, Jepsen Christensen, Jensen-Aale, H. P. Johansen, Korsgaard, Fr. Kristiansen, Lange, P. C. Petersen, Schaumann, Stumph, Veistrup [Sekretær] og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 269) afgivet $19/12$. (Ordfører: Fløtkjær). 2. Beh. $20/12$ (L. Sp. 579). 3. Beh. $20/12$ (L. Sp. 609). *Loven stadfæstet 22. December 1939.* (Lov-Tid. Nr. 459).

Valutaloven af 22. December 1937 (Aarbog 1937—38, Side 305) ophørte at gælde med Udgangen af 1939. Ved nærværende Lov blev dens Gyldighed forlænget til *Udgangen*

af 1940, med den ene Ændring, at § 3, Stk. 3, vedrørende Varefortegnelse Revision, udelodes.

Efter *Handelsministerens* Mening var det under de foreliggende Forhold mere end nogen Sinde nødvendigt at opretholde denne Lovgivning med de hidtidige 3 Formaal: det valutariske, det beskæftigelsesmæssige og det handelspolitiske. Som Begivenhederne havde udviklet sig i de sidst forløbne Maaneder, var det valutariske Formaal kommet i Forgrunden, og Ministeren indledede sin Tale ved Lovforslagets Fremsettelse med en udførlig Redegørelse for *den valutamæssige Stilling* og for de Faktorer, der havde slugt de tilstedeværende Reserver og skabt et stærkt Pres paa Valutabeholdningen. Disse Faktorer var: en stærkt stigende Import af en Række Varer fra Maj til Udgangen af August Maaned, endvidere ændrede Betalingsvilkaar, der sløjfede den sædvanlige Kredit, desuden fremskyndede Betalinger af udenlandsk Varegæld og endelig den særdeles ugunstige Udvikling af Priserne for Import- og Eksportvarer. Fra 1. til 25. September gik Nationalbankens Beholdning af fremmed Valuta ned fra ca. 90 Mill. Kr. til 48 Mill. Kr., og Banken ansaa det for uomgængelig nødvendigt, at man saa hurtigt som muligt skred til Restriktioner dels af valutarisk, dels af direkte indførselskontrollerende Art. Efter at have omtalt *Diskontoforhøjelserne* af 19. September og 9. Oktober, der bragte Diskontoen op fra 3½ til 5½ pCt., gjorde Ministeren Rede for de Foranstaltninger af *valutarisk* Karakter, som Nationalbanken havde iværksat i Slutningen af September, og imødegik den Opfattelse, at man skulde have søgt gennem en delvis Realisation af Bankens Guldbeholdning at skaffe de fornødne Mængder fremmed Valuta til Betaling af Varebestillinger; det hævdedes fra Bankens Side, at dens Guldreserve spiller en væsentlig Rolle som Fundament for Danmarks Deltagelse i internationalt Finansvæsen og som Betalingsreserve over for Udlandet. De private Banker raadede heller ikke over nogen disponibel Valutareserve, og hvad Provenuet af Statens svenske Laan af 1938 angik, var det vel i sin Tid indgaaet til Nationalbanken, men anvendt til udenlandske Betalinger. Selv om man turde regne med, at der i en nærmere Fremtid vilde begynde at indgaa mere Valuta fra Skibsfarten, havde Regeringen dog ment det nødvendigt at søge tilvejebragt en Ordning, der paa længere Sigt havde den valutamæssige Situation for Øje, og at træffe Foranstaltninger til Regulering og Begrænsning af Vareindførselen og *Overførsel af Varer fra Frilisten til bunden Liste*. Den første Overførsel fandt Sted den 26. September og omfattede Varer som Svesker, Kaffe, Raatobak og Avispapir, repræsenterende en samlet Sum af ca. 70 Mill. Kr. Ved den

næste Overførsel, der skete under 24. Oktober, overførtes Varer til en samlet Indførselsværdi af ca. 147 Mill. Kr., dels Varer, der tidligere havde været paa bunden Liste (saasom Kakaobønner, The, Rismel, Huder, Petroleum, Papir og Pap i Ruller samt Jern- og Kobbertraad), dels Varer, der ikke før havde været paa bunden Liste, bl. a. Krydderier. Endelig blev der ved Handelsministeriets Bekendtgørelse af 3. November truffet Bestemmelse om yderligere Overførsel af Varer til en Værdi af 132 Mill. Kr., deriblandt Uld, Bomuld, Soya-bønner og Raajern. Stillingen var herefter den, at Varer, repræsenterende en Indførselsværdi af ca. 1 342 Mill. Kr., var underkastet Importregulering, medens der fortsat var fri Indførsel for Varer til en Indførselsværdi af ca. 322 Mill. Kr. (navnlig Korn- og Foderstoffer, Træ, Fosfat og Fisk). Handelsministeren beklagede, at det havde været nødvendigt at overføre Varer til saa betydelige Beløb til bunden Liste, men saa totalt ændrede, som Forholdene var, havde det været nødvendigt at drage Konsekvenserne heraf. Ministeren betonedes paa ny Nødvendigheden af at opretholde den gældende Valutaordning; saa længe den valutamæssige Stilling var, som den var, vilde Lovens valutariske Formaal træde stærkt i Forgrunden, men ogsaa beskæftigelsesmæssige og handelspolitiske Formaal var fortsat af den største Vigtighed.

Lovforslaget blev ved 1. Behandling i *Folketinget* anbefalet af Ordførerne for Socialdemokratiet og Det radikale Venstre. *Hartvig Frisch* (S.) gjorde særlig gældende, at det i den foreliggende Situation maatte rejse sig som et uomgængeligt Krav, at der fra et samfundsmæssigt Synspunkt blev sondret mellem det strengt nødvendige og det undværlige. Under dette Hovedsynspunkt blev det Opgaven at gennemføre Restriktionerne saadan, at man undgik at komme til at tage de Indskrænkninger, som maatte ske for at bringe Ligevægt mellem Indtægt og Udgift, i Form af Arbejdsløshed. — *Rager* (R. V.) fandt det ørkesløst at diskutere, hvorvidt Valutaloven burde forlænges eller ej, for selv de, der ikke vilde tage Medansvaret for den, ja selv de, der maaske tordnede imod den, vilde ikke i Øjeblikket, hvis Ansvar det hvilede alene paa dem, tvivle om, at en Forlængelse maatte til. Men naar man antagelig vilde være i Stand til ved Hjælp af denne Lov at holde det valutariske i Orden, rejste der sig straks det Sidespørgsmaal, om det saa ikke vilde være muligt i en ikke for fjern Fremtid igen at nedsætte Diskontoen. Taleren gav for øvrigt sin Tilslutning til et af Handelsministeren fremsat Tilbud om Genoprettelse af Rigsdagens Valutaudvalg.

Knud Kristensen (V.) kunde ikke fritage Regeringen for alt Ansvar for de opstaaede Vanskeligheder og lægge dette over paa Verdensbegivenhederne alene. Varekøbene havde

ikke været saa store, som de kunde og burde have været, og den forøgede Indførsel faldt udelukkende paa de mere forarbejdede Varer, ikke paa Raastoffer og livsnødvendige Varer for Produktionen. Det vilde formentlig ogsaa have været forsvarligt at sætte noget af vor Guldreserve ind, hvis man derigennem kunde have sparet meget betydelige Beløb for Samfundet og sikret Landet større Varebeholdninger til billigere Pris. I øvrigt var Taleren enig med Handelsministeren i, at vor valutamæssige Stilling havde været yderst svag i de senere Aar. Dette var imidlertid en Følge af hele Regeringens Erhvervspolitik, en Politik, der stillede de eksporterende Erhverv langt ringere end Producenterne for Hjemmemarkedet. Medens man havde tvunget Landbruget til at gøre sine Indkøb i Indlandet til forhøjede Priser under beskyttede Forhold, havde man frataget Landbruget Dispositionsretten over de hjembragte Værdier og derigennem hemmet dets Mulighed for at forøge sin Eksport. Venstre kunde ikke medvirke til Forlængelse af en Lov, der havde været til ubodelig Skade for det danske Erhvervsliv taget under eet, og som havde tjent til Skabelse af ulige og uretfærdige Forhold.

Henning Hasle (K. F.) undersøgte Betydningen af Importreguleringen i valutarisk Henseende paa Grundlag af Virkningen af først Overførsel til Frilisten af Varer fra den bundne Liste, dernæst Tilbageførsel af Varer til den bundne Liste. Han kom til det Resultat, at de paagældende vigtige og nødvendige Varer blev indført, hvad enten de stod paa fri eller paa bunden Liste, og i saa Fald havde man vanskeligt ved at forstaa Meningen med at sætte dem paa bunden Liste, idet Muligheden for at købe paa rette Tidspunkt derved hemmedes, hvad der atter virkede prisfordyrende. Valutaattestordningen havde ved stadig at udskyde Indkøbene af Industriens Raavarer ført til, at der maatte bruges mere Valuta til Køb af de samme Varer, og ved sin prisfordyrende Virksomhed havde Valutacentralen faktisk været medskyldig i, at Valutareserverne ikke var større ved Krigens Udbrud. — De Konservative fandt Systemet med dets Monopoltendens og voldsomme Indgreb i al Handelsfrihed uheldigt og ønskede derfor ikke at have noget Medansvar for denne Lovgivning. Efter Partiets Opfattelse var Tiden imidlertid ikke inde til et stort politisk Opgør, og de Konservative vilde derfor ikke modsætte sig, at Lovforslaget førtes igennem, men de nægtede at tage noget Ansvar for Loven, specielt for den dertil knyttede Administration.

Bondepartiets Ordfører, *Hartel*, anlagde det Synspunkt, at man aldrig vilde faa et gunstigere Tidspunkt til at afvikle Valutaordningen, idet Sælgerlandene nu i stor Udstrækning selv kunde bruge deres Varer, og Misforholdet mellem deres

og vore Salgspriser umuliggjorde Forretning efter de hidtidige Linier. Man kunde da lukke Valutacentralen og erstatte Systemet med en fornuftig *Rationering* paa en Række Omraader og skiftende Indførsel efter vor Betalingsmulighed. Der kunde gennem Brancheforeningerne indrettes en *Varefordeling*, ligesom Grosserer-Societetet og Industriraadet magtede det under Verdenskrigen. Og man kunde gaa over til et *bevægeligt Vekselskurssystem*, saaledes at Vekselskursen sattes i Forhold til vor Indtjeningsmulighed udefra. Der vilde herigennem kunne lægges den fornødne Bremseklovs paa Indførselen paa de Tidspunkter, hvor man maatte ønske at bremse denne paa Grund af manglende Midler, idet man hævede Vekselskursen og paa ganske naturlig Maade i Forbindelse med de to andre Fremgangsmaader opnaaede at sætte Tæring efter Næring. — Kunde Rigsdagens Flertal ikke gaa ind paa disse Betragtninger, vilde Bondepartiet stemme imod Lovforslaget.

Oluf Pedersen (D. R.) erkendte, at Suspensionen af Guldmontfoden maatte opretholdes, indgaaede Forpligtelser overholdes og en neutral Handelspolitik gennemføres. Men i handelspolitisk Henseende ansaa han ikke den foreslaaede Importregulering for nødvendig, i valutamæssig Henseende var Reguleringen skadelig, og det værste var de saakaldte beskæftigelsesmæssige Hensyn, der klart belystes af den Omstændighed, at jo mere man overførte til Frilisten, des mindre blev Arbejdsløsheden. Hvis Loven skulde administreres af en handelskyndig Minister, vilde næsten alt komme paa Friliste og Lovens Skadelighed formindskes i Forhold dertil. Men med den Indstilling, Ministeren havde givet Udtryk i sin Forelæggelsestale, maatte Taleren finde Loven ganske uforsvarlig, og han anbefalede at stemme imod.

Aksel Larsen (D. K.) mente, at man ikke i Tider som disse kunde klare sig uden at have et Organ til at regulere Danmarks Samhandel med Udlandet, men Valutaloven og den dermed i Forbindelse staaende Valutacentral var formentlig ikke det eneste Middel, hvormed denne Regulering kunde foretages. Kommunisternes Skepsis over for Loven var ikke mindst begrundet i den Maade, hvorpaa den var blevet administreret. Valutaloven var først blevet brugt til at manipulere med Kronekursen, og medens Loven kun i ringe Grad var benyttet til at skabe Beskæftigelse herhjemme, virkede Valutacentralsystemet i Praksis til i usandsynlig Grad at sætte Prisniveauet i Vejret, og Forslag fra kommunistisk Side om at supplere Valutalovgivningen med en effektiv og skarp Priskontrol var Gang paa Gang blevet afvist. Naar man da ikke kunde klare sig uden Valutaloven eller et lignende System, men Loven ikke bød Befolkningen noget Værn mod at blive

plyndret gennem ublu Prisforhøjelser, vilde Kommunerne tage samme Standpunkt som ved de senere Forlængelser af Loven og afholde sig fra at stemme.

Aage Henriksen (N. A.) kunde ikke medvirke til Valutacentralens Opretholdelse i dens hidtidige Form, da man maatte forvente, at den fremdeles vilde blive brugt over for Erhvervslevet, som det hidtil var sket. Men først og fremmest vilde Partiet dog gøre Indsigelse mod det skandaløse Forhold, at Importtilladelserne blev brugt som et Handelsobjekt, hvorved Varerne fordyredes til Skade for det sunde Erhvervsliv, som Valutacentralen skulde fremme, men som den i Virkeligheden havde skadet, til Fordel for Spekulationen. Det var derfor Talerens Haab, at i hvert Fald dette Forhold maatte blive ændret, hvis der ikke skulde være et Flertal for, at Loven faldt bort.

Under Samraad med *Folketingets Udvalg* begrundede *Handelsministeren*, hvorfor Lovforslaget efter Ministerens Opfattelse under de foreliggende vanskelige Forhold maatte gennemføres uændret, og hvorfor det maatte fraraades at efterkomme de Hentillinger, der havde været fremme i Udvalget, f. Eks. om større Frihed til Valg af Lande, hvor Varerne skulde aftages, eller om udvidet Bemyndigelse for de saakaldte Brancheforeninger eller om Ændringer i Reglerne for Nyimportører. Det havde ogsaa været drøftet i Udvalget at genindføre et Organ til Underretning for Rigsdagen i Spørgsmaal vedrørende Valutareguleringen, men Tanken herom havde ikke kunnet samle Udvalgets Partier. Som Bilag til Betænkningen optryktes Henvendelser fra Grosserer-Societetets Komité og Provinshandelskammeret.

Medens *Socialdemokraterne* og *Det radikale Venstre* indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, indstillede *Venstre* Forslaget til Forkastelse. Partiet nærede fremdeles den Mening, at det af Regeringen opretholdte System ikke svarede til sin foregivne Hensigt, og man henviste til Venstres gennem tidligere Ændringsforslag tilkendegivne principielle Opfattelse af en saadan Lovgivnings Formaal. Da Handelsministeren i Realiteten havde afvist principielle Ændringer i Forslaget, havde *Venstre* imidlertid anset det for formaalsløst paa ny at stille Ændringsforslag.

Det konservative Folkeparti bestred ikke, at det var nødvendigt i den foreliggende Situation at træffe importregulerende Foranstaltninger. Erfaringen havde imidlertid vist, at Administrationen af den af Regeringen foreslaede Ordning led af iøjnefaldende Skavanker, der bundede i selve Systemet. Da Mindretallet imidlertid maatte erkende Situationens Vanskelighed og under de foreliggende Omstændigheder ikke vilde rejse nogen politisk Kamp om Sagen, vilde

Mindretallet ikke modsætte sig Forslagets Ophøjelse til Lov, men ej heller yde positiv Medvirken hertil.

Christmas Møller kunde ikke følge sit Partis Udvalgsmedlemmers Indstilling, men anbefalede at stemme for Lovforslaget. Et Instrument som Valutacentralen forekom ham simpelt hen uudværligt i den bestaaende Situation, og han forstod slet ikke, at man kunde stemme for Bemyndigelseslovene i September og saa gaa imod det foreliggende Forslag.

Ved 3. Behandling vedtoges først et Ændringsforslag, stillet af Ministeren efter Henstilling af Rager, om at tage Bestemmelsen i § 3 (vedrørende Revision af Varefortegnelsen) ud af Loven. Dernæst vedtoges Lovforslaget med 64 Stemmer mod 26; 13 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

I *Landstingets* Udvalgs Betænkning understregede Flertallet (Socialdemokrater og Radikale), at der under den meget alvorlige og usikre Situation, som var skabt ved Krigens Udbrud, og som havde medført betydelige Valutavanskeligheder, vilde være meget stor Risiko ved at svække den nugældende Valutaordning, og Flertallet fastholdt, at der ikke under Udvalgets Arbejde fra Mindretallenes Side var stillet Forslag om en anden Ordning, som efter Flertallets Opfattelse kunde komme til Anvendelse under de raadende Forhold.

Venstre og Det konservative Folkeparti anførte i Betænkningen lignende Synspunkter, som deres Meningsfæller i Folkeetinget havde fremsat, og tog tilsvarende Standpunkter til Lovforslaget, idet Venstre indstillede Forslaget til Forkastelse, medens de Konservative ikke vilde modsætte sig dets Vedtagelse, men heller ikke medvirke til dets Gennemførelse.

J. S. Foget (B.) mente, at Valutaloven kunde ventes fremtidig i første Instans at blive benyttet til et Arbejde for Socialisering af hele Samfundet, og han erklærede at ville modsætte sig Forslagets Gennemførelse med alle til Raadighed staaende Midler. Ved 2. Behandling fremsatte han følgende Forslag om Overgang til næste Sag paa Dagsordenen:

»Idet Landstinget erkender, at Valutaloven, saaledes som den hidtil har været administreret, virker som en Ekspropriation af Eksporterhvervenes udenlandske Valuta, henviser Tinget til Grundlovens § 80, 1. Stykke, og forlanger en af Højesteret fastsat Erstatning udbetalt til Eksporterhvervene for det hidtil paaførte Tab, før Loven paa ny vedtages, og gaar dermed over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Denne Dagsorden blev afvist af Ministeren med Henvisning til, at der aldrig havde været rejst Tvivl om Valutalovens Grundlovsmæssighed. Fra anden Side gjorde man bl. a. gældende, at et af Rigsdagens Ting ikke kunde afgøre, om Administrationen af en Lov havde været lovlig eller ej, at Spørgs-

maalet ikke kunde bringes direkte for Højesteret, og at man ikke i saa Henseende kunde paaberaabe sig en i 1936 af et Medlem af Kolding Svineslagteris Bestyrelse fremsat Anmodning om Tilladelse til Appel til Højesteret af en Dom vedrørende Spørgsmaalet om Afleveringspligtens Grundlovsmæssighed, da denne Anmodning i sin Tid var blevet afslaaet af Justitsministeren. Dagsordenen blev derefter forkastet, idet den kun fik Forslagsstillerens Stemme, medens 4 Partier (66 Medlemmer) stemte inod.

Lovforslagets Vedtagelse i Landstinget skete med 40 Stemmer mod 17 (V. og B.).

---

119. Lov om Ændring i Lov Nr. 342 af 22. December 1937 om Indløseligheden af Danmarks Nationalbanks Sedler og om Foranstaltninger til Værn for den danske Valuta. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel*). [A. Sp. 4899. — C. Sp. 1239 og 1247].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4617). 1. Beh. $2\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4619). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hartvig Frisch, H. P. Hansen [Sorø A.] [Formand], Einer-Jensen, Otto Jensen, Gustav Pedersen, Carl Petersen, Retoft, Rager [Sekretær], Hassing-Jørgensen, Himmelstrup, Arnth Jensen, Jensen-Broby, Prieme, Korsgaard og Kristen Amby). Betænkning (B. Sp. 1189) afgivet $2\frac{2}{5}$. (Ordfører: Hartvig Frisch). 2. Beh. $2\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4624). 3. Beh. $2\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4626). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1868). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fløtkjær [Formand], C. E. Christiansen, Ingeborg Hansen, Hvid, Kr. Johansen, Steincke, Stumph, Fr. Kristiansen [Sekretær], Lannung, Jepsen Christensen, Stensballe, Villemoes, Korsgaard, Lange og Schumann). Betænkning (B. Sp. 1193) afgivet $2\frac{2}{5}$. (Ordfører: Fløtkjær). 2. Beh. $2\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1871). 3. Beh. $2\frac{2}{5}$ (L. Sp. 1872). *Loven stadfæstet 14. Juni 1940* (Lov-Tid. Nr. 314).

Loven udvider paa flere Punkter den Beføjelse, som i Valutalovens § 13 er givet Regeringen til sammen med Danmarks Nationalbank at træffe Bestemmelser vedrørende Valuta- og Pengeforhold.

Til yderligere *Modvirkning af Kapitalflugt* og til Sikring af, at Myndighederne faar den videst mulige *Adgang til at*

disponere over alle forhaandenværende Valutareserver m. v., bestemmes det i en Tilføjelse til § 13, Stk. 1, at Handelsministeren skal være bemyndiget til at foreskrive, at *Guld*, saavel møntet som umøntet, udenlandske eller *paa udenlandsk Mønt lydende Tilgodehavender, Værdipapirer* (herunder Kuponer), *Veksler, Checks, Penge* o. lign., som maatte ejes af Personer, Firmaer eller juridiske Personer, der hører hjemme eller driver Virksomhed her i Landet, eller som beror her i Landet for fremmed Regning, skal tilbydes *Danmarks Nationalbank* til Købs, og til at give nærmere Forskrifter om, efter hvilke Regler Nationalbanken skal være berettiget til at overtage disse Værdier. Ligeledes kan der gives nærmere Forskrifter med Hensyn til Adgangen til over for ikke her hjemmehørende Personer, Firmaer eller juridiske Personer at *yde Kredit* i Form af Laan eller lignende, at *paatage sig Kapitalforpligtelser* eller at *stille Sikkerhed* for Opfyldelse af Forpligtelser.

Samtidig har man udvidet *Clearingbestemmelserne* i § 13, Stk. 2, med en Tilføjelse, hvorefter det kan foreskrives, at Indbetalinger til Fordel for Fordringshavere i Lande, fra hvilke der ikke for Tiden kan opnaas Hjemførsel af danske Tilgodehavender, skal ske i danske Kroner til de af Danmarks Nationalbank fastsatte Sælgerkurser for den paagældende fremmede Valuta.

I sin Fremsættelsestale gav *Handelsministeren* Tilsagn om, at Retten til at overtage Guld og udenlandske Værdipapirer m. v. vilde blive benyttet med al mulig *Hensyntagen* til bestaaende Interesser og mod *fuld Erstatning* i danske Kroner.

Under Sagens Behandling i *Folketinget* mødte Lovforslaget Tilslutning fra alle de i det nedsatte Udvalg repræsenterede Partier. *Hartel* (B.) var utilfreds med, at Ministeren kun i Udvalget vilde besvare forskellige Spørgsmaal, som var blevet stillet. Han gik dog ikke imod Lovforslaget, men vilde afholde sig fra at stemme. Lovforslaget vedtoges derefter med 88 Stemmer mod 1, idet 2 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

I *Landstinget* indtog *J. S. Foyet* (B.) samme Standpunkt som sin Partifælle i Folketinget. Vedtagelsen skete her uden Modstemmer med 54 Stemmer.

120. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 288 af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Landets Forsyning med nødvendige Varer m. v. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærbo*). [A. Sp. 3259. — C. Sp. 287 og 317].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2945). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 2981). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. P. Hansen [Sorø A.], Einer-Jensen, Friis-Skotte, Hartvig Frisch [Formand], Hedtoft-Hansen, P. Mortensen, Carl Petersen, Hassing-Jørgensen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Knud Kristensen, Brorsen, Krag, Christmas Møller, Fibiger og Prieme). Betænkning (B. Sp. 401) afgivet $\frac{12}{3}$. (Ordfører: H. P. Hansen [Sorø A.]). 2. Beh. $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 3224). 3. Beh. $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 3228). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 1123). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1144). 3. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1146). *Loven stadfæstet 20. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 88).

Loven af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Landets Forsyning med nødvendige Varer (Aarbo 1939, Side 107) skulde efter den oprindelige Bestemmelse kun gælde til Udgangen af Marts 1940. Det er nu bestemt, at den skal forblive i Kraft til *Udgangen af Oktober* 1940. Samtidig er de hidtil i Loven om Statens Overtagelse af visse Varer indeholdte Bestemmelser om, at Sager angaaende Overtrædelser af begge Love m. m. behandles som Politisager, og om, at der eventuelt skal besikkes Tiltalte et Forsvar, ogsaa optaget i nærværende Lov. Tillige er der aabnet Adgang til i de Sager, der rejses for Overtrædelse af denne Lov, at anvende Beslaglæggelse, Ransagning, Anholdelse og Fængsling i samme Omfang som i Statsadvokatsager. Endelig er det fundet hensigtsmæssigt udtrykkeligt at udtale, at de enkelte Kommuner selv skal afholde Udgifterne ved Administrationen af de lokale Opgaver, der i Henhold til Loven maatte blive paalagt Kommunerne.

Ved Lovforslagets Fremsættelse understregede *Handelsministeren* Alvoren i den foreliggende Situation og udtalte, at Beredskabsforanstaltninger formentlig aldrig havde været mere nødvendige end netop nu, og at man maatte regne med at glide ind i strengere Fordelings- og Rationeringsforanstaltninger. Ministeren pegede paa, at i de siden Krigens Udbrud forløbne Maaneder havde 250 danske Sømænd sat Livet til

under deres Arbejde for at opretholde Tilførslerne til Danmark, og at 23 Skibe repræsenterende en Tonnage paa over 80 000 Tons Dødvægt var gaaet ned. Endvidere fremhævede Ministeren, at Landbrugets Afsætningsvanskeligheder var skærpede, Valutareserven stærkt dalende og danske Skibe i vidt Omfang bundet i Fragter paa Danmark. Prisudviklingen havde ogsaa været i høj Grad i Landets Disfavør, idet Eksportpriserne kun var steget med nogle og tyve Points, medens Importpriserne var steget ca. 70 Points.

Ministeren gav en kort Oversigt over de Foranstaltninger paa forskellige Omraader, der var truffet i Henhold til Beredskabslovgivningen (Udførselsforbud, Rationerings- og Besparelsesforanstaltninger, Prisbestemmelser m. v.), og vendte sig mod den Kritik, der var fremkommet mod denne Lovgivnings Administration. Naar man saaledes havde anført, at *Det erhvervsøkonomiske Raad* havde for stort et Medlemstal, var dertil at sige, at Regeringen ved Raadets Sættelse havde lagt Vægt paa at opfylde Ønsker baade fra Rigsdagens og fra Erhvervenes Side om en saa fyldig Repræsentation som muligt; det var formentlig ogsaa lykkedes for Raadet at gøre en samfundsmæssig god og hurtig Indsats, og den Omstændighed, at Raadet repræsenterede saa mange forskellige Interesser, havde gjort det muligt i ikke ringe Grad at gøre Brug af Raadets Medlemmers gode Arbejds-kraft gennem de nedsatte *Nævn*. Der var i alt nedsat 10 Nævn (mod ca. 40 under Verdenskrigen), og hvor Nævnene var blevet forholdsvis store, havde man nedsat snævrere *Udvalg* til at varetage det daglige Arbejde.

Regeringspartierne og Det konservative Folkeparti delte Ministerens Opfattelse af Lovens fortsatte *Nødvendighed*. Ligeledes Venstre, som dog mente, at 7 Maaneder var for lang en Løbetid, og hvis Ordfører henstillede til Regeringen at tage størst muligt Hensyn til Rigsdagen og forelægge saadanne Sager for den, som der var Mulighed for at forelægge. Det national-socialistiske Arbejderparti vilde ogsaa stemme for Lovforslaget, selv om Regeringens hidtidige Politik syntes præget af Tilfældighed, og selv om man maatte nære Betænkelighed ved at give en saadan Bemyndigelse til en Regering, hvis Medlemmer Gang paa Gang gav Udtryk for en Pessimisme uden Lige. Derimod ønskede Bondepartiet ikke at forøge Regeringens Magt, saa længe den førte en efter Partiets Mening fuldstændig ødelæggende økonomisk Politik; Regeringens Handlinger syntes præget af Inkonsekvens og Tvivlraadighed, og en Bemyndigelseslov var ikke paakrævet som under Verdenskrigen, da Regeringen nu i Løbet af faa Timer kunde faa gennemført, hvad den ansaa for paakrævet. Fra kommunistisk Side rettede man Kritik

mod de trufne prisregulerende Foranstaltninger, der syntes i nogen Grad at have virket modsat det, som Befolkningen havde tænkt sig, og fandt Grund til at spørge, hvorfor Regeringen ikke havde benyttet sin Fuldmagt til at rationere de vigtigste Varer og at gennemføre Maksimalpriser paa alle de nødvendige Varer. Medens man kunde have sørget for, at baade Skibsfarten og Brændselsimporten kom direkte under Statens Kontrol, havde man gennem Kommissioner og Nævn overgivet Administrationen af Fuldmagtslovene til Erhvervsorganisationerne, det vil sige Kapitalistklassen.

Med Hensyn til de til Lovens *Administration* tilvejebragte Organer nærede Bondepartiet den Anskuelse, at Ansvaret derigennem reelt blev forflygtiget i høj Grad, selv om det nok var formelt rigtigt — som man hævdede fra konservativ Side —, at Ansvaret for Administrationen paaahvilede Ministeren. Venstre ønskede overvejet, at Det erhvervsøkonomiske Raad blev noget formindsket, ved at Antallet af ministerielle Repræsentanter indskrænkedes eller i alt Fald ikke fik Medbestemmelsesret i Raadet.

Under et Samraad med Folketingets Udvalg gav Handelsministeren Tilsagn om, at *store principielle Spørgsmaal*, saa vidt det var muligt, skulde *forelægges Rigsdagen* ved særligt Lovforslag, ligesom Ministeren var enig i, at baade denne Lov og den følgende skulde *afvikles* før 1. November, saafremt Vilkaarene for Erhvervslivet maatte tillade det.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 88 Stemmer mod 3 (2 Medlemmer stemte hverken for eller imod), i Lands-tinget med 52 Stemmer mod 1.

---

121. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 327 af 22. September 1939 om Statens Overtagelse af visse Varer. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel*). [A. Sp. 3263. — C. Sp. 289 og 317].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2945). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 2981). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Forlængelse af Lov Nr. 288 af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Landets Forsyning med nødvendige Varer m. v. (se Side 429). Betænkning (B. Sp. 401) afgivet $\frac{12}{3}$. (Ordfører: H. P. Hansen [Sorø A.]). 2. Beh. $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 3224). 3. Beh. $\frac{13}{3}$ (F. Sp. 3228). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 1139, jfr. 1123). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1144). 3. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1146). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 115).

Loven af 22. September 1939 om Statens Overtagelse af visse Varer (Aarbog 1939, Side 112) skulde efter den oprindelige Bestemmelse kun gælde til Udgangen af Marts 1940. Den fik ved denne Lov Gyldighed til *Udgangen af Oktober 1940*.

Forslaget til Loven behandlede sammen med Forslaget om Forlængelse af Loven om ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Landets Forsyning med nødvendige Varer (se foranstaaende Sag). Vedtagelsen af den heromhandlede Lov skete i begge Ting uden Modstemmer, men enkelte Medlemmer stemte hverken for eller imod.

---

122. Lov om Forlængelse af Lov Nr. 284 af 1. September 1939 om Udbetaling af Indlaan i Banker og Sparekasser. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærbo*). [A. Sp. 3255. — C. Sp. 283 og 319].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2945). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 3043). 2. Beh. $\frac{9}{3}$ (F. Sp. 3079). 3. Beh. $\frac{12}{3}$ (F. Sp. 3195). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 1139). 2. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1144). 3. Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1147). *Loven stadfæstet 20. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 89).

Den ved Lov Nr. 284 af 1. September 1939 truffene Ordning, hvorved Handelsministeren bemyndigedes til efter Samraad med Danmarks Nationalbank og Repræsentanter for private Banker og Sparekasser midlertidigt at give nærmere Forskrifter for, hvor stort et Beløb der pr. Uge kan fordres udbetalt paa de i Banker, Sparekasser og lignende Pengeinstitutter aabnede Konti, er ved nærværende Lov forlænget indtil *Udgangen af Oktober 1940*.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

Paa et Spørgsmaal af *Himmelstrup* (V.) om, i hvilken Udstrækning Pengeinstitutterne havde gjort Brug af den ved Loven hjemlede Beføjelse, som det ved ministeriel Bekendtgørelse var overladt dem at forvalte, svarede Handelsministeren, at han ikke saa sig i Stand til at give Oplysning herom.

---

123. Lov om Foranstaltninger til Fremme af danske Erhvervsinteresser. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærbo*). [A. Sp. 4613. — C. Sp. 473 og 497].

Fremsat i *Folketinget* $27/3$ (F. Sp. 3627). 1. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3738). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Schytz, Dahl, Einer-Jensen, Leonhard Hansen [Formand], Hauberg, Bollerup Madsen, Lars M. Olsen, Rager [Sekretær], Steen, Christiani, Jensen-Broby, Marius Jensen, Boeck-Hansen, Prieme og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 531) afgivet $29/3$. (Ordfører: Schytz). 2. Beh. $30/3$ (F. Sp. 3899). 3. Beh. $30/3$ (F. Sp. 3915). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1471). 2. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1495). 3. Beh. $30/3$ (L. Sp. 1497). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 117).

Ved Lov Nr. 95 af 31. Marts 1938 blev der givet Bestemmelserne i §§ 4—19 i Lov Nr. 99 af 27. Marts 1934 om Foranstaltninger til Fremme af danske Erhvervsinteresser forlænget Gyldighed til Udgangen af Marts 1940. Ved Lov Nr. 126 af 15. Marts 1939 blev desuden det Beløb, som var stillet til Raadighed til Udlaan til Haandværksvirksomheder, forhøjet fra 2 Mill. Kr. til 4 Mill. Kr., og samtidig blev Rammerne for de paagældende Laan gjort videre, bl. a. saaledes, at det blev muligt at støtte vanskeligt stillede Haandværkere ved i højere Grad end hidtil at yde Laan til Omlægning af og Frigørelse for tyngende Gældsforpligtelser.

Den Adgang til at yde Støtte til Fremme af Erhvervslivet, som de omtalte Bestemmelser byder, er opretholdt ved nærværende Lov, hvorefter der i *Finansaarene 1940—42* stilles tilsvarende Beløb til Raadighed til de paagældende Formaal som i *Finansaarene 1938—40*. Beløbene er:

- a. til Udlaan til *Industrivirksomheder* 2 Mill. Kr.,
- b. til Udlaan til *Haandværksvirksomheder* 4 Mill. Kr.,
- c. til Fremme af Bestræbelser for *Indvinding af nye Omraader* for dansk Produktion 150 000 Kr.,
- d. til *Fremme af Eksportmulighederne for danske Produkter* og til Støtte for Eksporten af disse 200 000 Kr.
samt i Form af Garantier:
- e. til *Fremhjælpning af forbedret Teknik inden for Industrien* og til Støtte for Industrien ved *Overtagelse af større*

Leverancer til Indlandet 4 Mill. Kr. (heri indbefattet løbende Garantier),

- f. til *Fremme af Haandværkets Produktion* 200 000 Kr. (heri indbefattet løbende Garantier) og
- g. til *Fremme af Eksporten* af danske Produkter 70 Mill. Kr. (heri indbefattet løbende Eksportkredit).

I formel Henseende fremtræder Loven ikke som en Forlængelse af de hidtil gældende Bestemmelser, men som en selvstændig Lov, men den indeholder kun en enkelt *reel Ændring*, nemlig den, at Laanene til Industri og Haandværk fremtidig vil kunne ydes paa *indtil 15 Aar*, medens Laanenes Løbetid hidtil har været begrænset til 12 Aar.

Om det Omfang, hvori Loven har fundet Anvendelse til de forskellige Formaal, meddeltes udførlige Oplysninger i Bilagene til Regeringens Forslag.

Folketingets Udvalg drøftede særlig Spørgsmaalet om Forhøjelse af det ovenfor under d. nævnte *Tilskud* paa 200 000 Kr. til *Fremme af Eksportmulighederne* for danske Produkter m. m. Handelsministeren mente ikke under de nuværende Forhold at kunne ændre dette Beløb, men han gav Tilsagn om, for saa vidt det maatte vise sig nødvendigt, at søge Rigsdagens Tilslutning til Forhøjelse af Beløbet.

Lovforslagets Vedtagelse i uændret Skikkelse skete i Folketinget med 92 Stemmer mod 2 (Retsforbundet), i Landstinget enstemmigt med 52 Stemmer.

124. Lov om Forlængelse af og Ændring i Lov Nr. 287 af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærbo*). [A. Sp. 3257. — C. Sp. 399 og 425].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{6}{3}$ (F. Sp. 2945). 1. Beh. $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 3036). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, Chr. Christiansen, Fr. Dalgaard [Formand], H. P. Hansen [Sorø A.], Poul Hansen, Carl Petersen, Gustav Pedersen, Kristian Nygaard, Jensen [Gørding] [Sekretær], Duborg, Vangaard, Erik Eriksen, Boeck-Hansen, Grønning og O. Kier). Betænkning (B. Sp. 509) afgivet $\frac{27}{3}$. (Ordfører: Bomholt). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 3749). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (F. Sp. 3765).

Oversendt til Landstinget. 1. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1333). 2. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1377). 3. Beh. $2\frac{2}{3}$ (L. Sp. 1408). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 116).

Loven af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten (Aarvog 1939, Side 104) med Tillæg af 23. September 1939 (samme Aarvog, Side 106) skulde efter den oprindelige Bestemmelse ophøre at gælde med Udgangen af Marts 1940. Det er imidlertid anset for nødvendigt under de forhaandenværende Forhold indtil videre at opretholde baade Fragtnævnsordningen og Beføjelserne for Ministeren til at paabyde Hemmeligholdelse af Oplysninger om Skibes Positioner, Bevægelser og Ladninger, at fastsætte særlige Regler med Hensyn til Udstedelse af dansk Nationalitets- og Registreringscertifikat og at udstede Forbud mod Salg eller Bortfragtning til Udlandet af danske Skibe samt til at afvige fra de i Sønæringsloven indeholdte Bestemmelser og give særlige Regler om Skibes Bemanding. Lovens Gyldighedstid er derfor forlænget til *Udgangen af Oktober 1940.*

Samtidig er det fundet hensigtsmæssigt i Loven at optage en Bestemmelse om, at Ministeren kan kræve sig meddelt alle fornødne *Oplysninger til Bedømmelse af Fragtforhold*, herunder *Fragtrater* m. v., saavel af offentlige Myndigheder som af private.

Fra konservativ Side kunde man ikke se Nødvendigheden af den nysnævnte Tilføjelse til Loven, da der allerede er hjemlet Fragtnævnet Ret til at foretage tilsvarende Undersøgelser, men efter at det ved et Ændringsforslag var klargjort, at Bestemmelsen kun skal gælde, saa længe Loven som Helhed bestaar, vilde man ikke modsætte sig, at Ministeren fik den ønskede Bemyndigelse.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting. Ved 1. Behandling i Folketinget krævede *Martin Nielsen* (D. K.) Afstemning over Lovforslagets Overgang til 2. Behandling*), og ved 3. Behandling stemte 2 Medlemmer hverken for eller imod.

---

*) Vedtaget enstemmigt med 90 Stemmer; 2 stemte hverken for eller imod.

125. Lov om Ændring i Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 om danske Skibes Forsikring mod Krigsfare. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel*). [A. Sp. 2481. — C. Sp. 41 og 45].

Fremsat i *Folketinget* $17/_{11}$ (F. Sp. 941). 1. Beh. $17/_{11}$ (F. Sp. 944). 2. Beh. $17/_{11}$ (F. Sp. 948). 3. Beh. $17/_{11}$ (F. Sp. 949). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $17/_{11}$ (L. Sp. 223). 2. Beh. $17/_{11}$ (L. Sp. 227). 3. Beh. $17/_{11}$ (L. Sp. 228). *Loven stadfæstet 17. November 1939.* (Lov-Tid. Nr. 398).

I Loven af 4. Maj 1939 blev Maksimum for Krigsforsikringens Risiko for det enkelte Skib fastsat til 4 Mill. Kr. (bortset fra den saakaldte Chok-Risiko, hvor Grænsen var 6 Mill. Kr. pr. Skib). Den efter Krigens Udbrud indtraadte Stigning af Skibspriserne medførte imidlertid, at de oprindelig tegnede Forsikringssummer ikke længer vilde kunne dække Udgifterne ved Skibenes Genanskaffelse, og »Krigsforsikringen for danske Skibe« tillod derfor en Forhøjelse af Forsikringsbeløbene, som Regel med indtil 50 pCt. For de Skibe, hvis oprindelige Forsikringssum laa nær ved de 4 Mill. Kr. — det drejede sig i alt om 20 Skibe, repræsenterende ca. 15 pCt. af den samlede Tonnage —, var denne Mulighed jo imidlertid ikke til Stede, og den stedfundne Lovændring tillader derfor Krigsforsikringen at overtage en Risiko paa indtil 6 Mill. Kr. pr. Skib.

Da den samlede Risiko ikke vilde forøges med mere end knap 4 pCt. ved den foretagne Forhøjelse, ansaa man det ikke fornødent at forhøje Garantikapitalen.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

126. Lov om Ændring i Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 om danske Skibes Forsikring mod Krigsfare. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel*). [A. Sp. 4721. — C. Sp. 629 og 645].

Fremsat i *Folketinget* $27/_{4}$ (F. Sp. 4048). 1. Beh. $27/_{4}$ (F. Sp. 4051). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 172 af 12. April 1940 om Krigsforsikring af Løsøre (se Side 446). Betænkning (B. Sp. 703) afgivet $29/_{4}$. (Ordfører: Friis-Skotte). 2. Beh. $29/_{4}$ (F. Sp.

4069). 3. Beh. $2\frac{3}{4}$ (F. Sp. 4076). *Oversendt til Landstinget.*
1. Beh. $2\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1602, jfr. 1596). 2. Beh. $2\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1604).
3. Beh. $2\frac{3}{4}$ (L. Sp. 1606). *Loven stadfæstet 29. April 1940.*
(Lov-Tid. Nr. 211).

Den 9. April 1940 ændredes Vilkaarene for dansk Søfart i saa væsentlig Grad, at det maatte findes betænkeligt fortsat at lade »Krigsforsikringen for danske Skibe« overtage nye Forsikringer paa det hidtidige Garantigrundlag. Handelsministeren fremsatte derfor og fik med enstemmig Tilslutning i begge Rigsdagens Ting vedtaget et Lovforslag, hvis Hovedbestemmelse var, at der inden for den nævnte Institution skulde oprettes en ny selvstændig Afdeling, og hvorved der samtidig foretoges enkelte andre Ændringer i Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 (Aarvog for den overordentlige Rigsdagsamling 1939, Side 97).

Loven bestaar af følgende 5 Paragraffer:

»§ 1. Inden for »Krigsforsikringen for danske Skibe« oprettes *en ny Afdeling*, til hvilken henføres alle de Forsikringer, der er tegnet eller tegnes i Instituttet fra og med den 9. April 1940. Der føres et selvstændigt Regnskab for den nye Afdeling og for den øvrige Del af Instituttet. *For den nye Afdelings Forpligtelser hæfter Statskassen*, medens Grundlaget for den øvrige Del af Instituttet som hidtil er den i Henhold til Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 tegnede Garantikapital. De to Afdelinger hæfter ikke for hinandens Forpligtelser, og Krav paa den ene Afdeling kan ikke ved Modregning eller paa anden Maade gøres gældende mod den anden Afdeling.

Saafernt der inden for Instituttets Bestyrelse ikke maatte kunne opnaas Enighed om Fastsættelse af Præmier for Forsikringer i den nye Afdeling, henskydes Spørgsmaalet paa Begæring af et Bestyrelsesmedlem til endelig Afgørelse af Ministeren for Handel, Industri og Søfart.

Eventuelt *Overskud* i den nye Afdeling tilfalder med Halvdelen Forsikringstagerne i Forhold til de erlagte Præmier, medens Resten tilfalder Statskassen. For saa vidt nogen af de hidtidige Garanter maatte ønske at deltage med en ny Garantikapital i Hæftelsen for den nye Afdeling, kan Adgang hertil aabnes, saaledes at Aftale samtidig træffes om, i hvilket Omfang de paagældende Garanter skal deltage i det eventuelle Overskud, hvis et saadant fremkommer.

§ 2. For den ifølge § 1 oprettede nye Afdelings Virksomhed gælder i øvrigt de i Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939, jfr. Lov Nr. 398 af 17. November 1939, indeholdte Forskrifter, dog at Afdelingens Forsikringsvirksomhed begrænses til Skibe og Fartøjer, der *ikke er anmeldt som oplagt i danske Havne eller Farvande*. Afdelingen er endvidere berettiget til at begrænse Virksomheden f. Eks. til nærmere angivne Fartsomraader, saaledes at der ikke er Adgang eller Forpligtelse til at tegne Forsikring i Instituttet for andre Fartsomraader.

§ 3. Ministeren for Handel, Industri og Søfart kan efter Samraad med Finansministeren bestemme, at den nye Afdelings Virksomhed skal *ophøre*, ligesom Ministeren i saa Fald kan bestemme, hvorvidt den øvrige Del af Instituttet skal genoptage sin Virksomhed eller ophøre.

§ 4. Ministeren for Handel, Industri og Søfart fastsætter de nærmere Bestemmelser for Afviklingen af Instituttet og dettes enkelte Afdelinger.

§ 5. Denne Lov træder i Kraft straks og har Gyldighed indtil det i § 18 i Lov Nr. 183 af 4. Maj 1939 fastsatte Tidspunkt.«

Den i § 2, 1. Punktum, fastsatte Begrænsning af den nye Afdelings Forsikringsvirksomhed skyldes, at Skibe, der er anmeldt som *oplagt* i danske Havne eller Farvande, ved Lov Nr. 210 af 29. April 1940 (Side 446) er henvist til Krigsforsikring i det Krigsforsikringsforbund, der omfatter Løsøre.

Under Sagens Behandling i et af Folketinget nedsat Udvalg overvejede man bl. a. det Spørgsmaal, om et eventuelt *Overskud* i den nye Afdeling burde komme den gamle Afdelings Forsikringskrav til gode, saafremt det maatte vise sig, at den gamle Afdeling ikke fuldt ud var i Stand til at erstatte indtrufne Skader. Handelsministeren udtalte herom, at det efter hans Opfattelse ikke vilde være rigtigt at tage Stilling til dette Spørgsmaal, saa længe det endnu var umuligt at overse, hvordan den gamle Afdelings Status vilde blive.

Lovforslaget vedtoges i uændret Skikkelse af saavel Folketinget som Landstinget.

---

127. Lov om Ændring i Lov Nr. 184 af 4. Maj 1939 om Forsikring af Varer og Fragt mod Krigsfare til Søs. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel*). [A. Sp. 4717. — C. Sp. 633 og 645].

Fremsat i *Folketinget* $27/4$ (F. Sp. 4048). 1. Beh. $27/4$ (F. Sp. 4051). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 172 af 12. April 1940 om Krigsforsikring af Løsøre (se Nr. 129). Betænkning (B. Sp. 703) afgivet $29/4$. (Ordfører: Friis-Skotte). 2. Beh. $29/4$ (F. Sp. 4069). 3. Beh. $29/4$ (F. Sp. 4076). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/4$ (L. Sp. 1596). 2. Beh. $29/4$ (L. Sp. 1604). 3. Beh. $29/4$ (L. Sp. 1606). *Loven stadfæstet 29. April 1940.* (Lov-Tid. Nr. 212).

Loven har sin Begrundelse i den Ændring, som Vilkaarene for dansk Søfart er undergaaet efter 9. April 1940. Den gaar ud paa følgende:

§ 1. Inden for »Dansk Krigs-Søforsikring for Varer« oprettes *en ny Afdeling*, til hvilken henføres alle de Forsikringer, der er tegnet eller tegnes i Instituttet fra og med den 9. April 1940. Der føres et selvstændigt Regnskab for den nye Afdeling og for den øvrige Del af Instituttet. *For den nye Afdelings Forpligtelser hæfter Statskassen*, medens Grundlaget for den øvrige Del af Instituttet som hidtil er den i Henhold til Lov Nr. 184 af 4. Maj 1939 tegnede Garanti-kapital. De to Afdelinger hæfter ikke for hinandens Forpligtelser, og Krav paa den ene Afdeling kan ikke ved Modregning eller paa anden Maade gøres gældende mod den anden Afdeling.

Saafernt der inden for Institutkets Bestyrelse ikke maatte kunne opnaas Enighed om Fastsættelse af Præmier for Forsikringer i den nye Afdeling, henskydes Spørgsmaalet paa Begæring af et Bestyrelsesmedlem til endelig Afgørelse af Ministeren for Handel, Industri og Søfart.

Eventuelt *Overskud* i den nye Afdeling tilfalder Statskassen. For saa vidt nogen af de hidtidige Garanter maatte ønske at deltage med en ny Garantikapital i Hæftelsen for den nye Afdeling, kan Adgang hertil aabnes, saaledes at Aftale samtidig træffes om, i hvilket Omfang de paagældende Garanter skal deltage i det eventuelle Overskud, hvis et saadant fremkommer.

§ 2. For den i Henhold til § 1 oprettede nye Afdelings Virksomhed gælder i øvrigt de i Lov Nr. 184 af 4. Maj 1939 indeholdte Forskrifter, dog at der efter Omstændighederne

vil kunne tegnes Forsikringer for Vareforsendelser med *andre Landes Skibe* end de i fornævnte Lov nævnte.

§§ 3 og 4 er enslydende med de tilsvarende Paragraffer i Lov Nr. 211 af 29. April 1940 (Side 438).

Loven traadte i Kraft straks. Den har Gyldighed indtil det i § 18 i Lov Nr. 184 af 4. Maj 1939 fastsatte Tidspunkt.

Lovforslaget var i Folketinget Genstand for en Udvalgsbehandling, under hvilken man bl. a. drøftede Spørgsmaalet om Indførelse af en Krigsforsikring for Varer, der *transporteres til Lands*. Fra Forsikringssekskabernes Side mødte Tanken herom imidlertid ingen Tilslutning, og Ministeren mente heller ikke, at Trangen til en saadan Forsikring var større, end at man indtil videre kunde stille Sagen i Bero. Det overvejedes tillige, om et eventuelt Overskud i den nye Afdeling under visse Forudsætninger skulde kunne komme den gamle Afdeling til gode, men uden at nogen Afgørelse i saa Henseende blev truffet (jfr. Omtalen af Loven om Ændring i Loven om danske Skibes Krigsforsikring Side 438).

Naar det i § 1, Stk. 3, bestemmes, at et eventuelt *Overskud* i den nye Afdeling skal tilfalde Statskassen og ikke som efter den tilsvarende Lov om Krigsforsikring for danske Skibe deles mellem Staten og Forsikringstagerne, ligger Forklaringen i, at en saadan Ordning for Vareforsikringens Vedkommende vilde støde paa praktiske Vanskeligheder som Følge af det meget store Antal Forsikringstagere, det her drejer sig om.

Loven vedtoges enstemmigt og uændret i begge Rigsdagens Ting.

128. Lov om Krigsforsikring af Løsøre. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel*). [A. Sp. 4669. — C. Sp. 521 og 537].

Fremsat i *Folketinget* $10/4$ (F. Sp. 3950). 1. Beh. $10/4$ (F. Sp. 3982). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. Chr. Jensen, Dahl, Fr. Dalgaard [Formand], H. P. Hansen [Sorø A.], Jensen [Horsebæk], Retoft, Anton Simonsen, Peder Clausager [Sekretær], Valdemar Sørensen, Christiani, Elgaard, Himmelstrup, Aksel Møller, A. C. D. Petersen og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 599) afgivet $12/4$. (Ordfører: J. Chr. Jensen). 2. Beh. $12/4$ (F. Sp. 3999). 3. Beh. $12/4$ (F. Sp. 4006). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1554). 2. Beh. $12/4$

(L. Sp. 1559). 3. Beh. $1\frac{1}{4}$ (L. Sp. 1562). *Loven stadfæstet 12. April 1940.* (Lov-Tid. Nr. 172).

I Januar 1940 nedsatte Assurandør-Societetet, Grosserer-Societetets Komité, Provinshandelskammeret, Industriraadet og Landbrugsraadet et *Udvalg* til Overvejelse af Spørgsmaalet om Indførelse af en Krigsforsikring for Løsøre. Dette Udvalg, der havde Professor *Kristian Sindballe* til Formand, udarbejdede et Lovforslag om Sagen og indsendte det til Handelsministeren, af hvem det derefter i omtrent uændret Skikkelse blev fremsat i Folketinget. Paa Rigsdagen gennemførtes Lovforslaget i Løbet af tre Dage i en Affattelse, der kun med Hensyn til de i § 2, Stk. 2, anførte Undtagelser afveg fra Regeringens Forslag (se nedenfor), og som i væsentlig Grad stemmer overens med Lov af 22. December 1939 om Krigsforsikring af Bygninger (se Nr. 74).

Loven gaar i Hovedsagen ud paa følgende:

Forsikringens Omfang (§§ 1—5).

§ 1. Ved Loven stiftes et *gensidigt Forsikringsforbund*, der benævnes Krigsforsikringen af Løsøre. *Medlem* af Forbundet er enhver Ejer af Løsøre, der er forsikret efter denne Lov.

§ 2. *Forsikret* efter Loven er Løsøre, der befinder sig her i Landet og omfattes af saadan Brandforsikring, Forsikring mod Fare under Befordring til Lands eller i Luften eller Kaskoforsikring af Motorkøretøj, der er tegnet i et dansk Forsikringsselskab, gennem et herværende Generalagentur for et udenlandsk Forsikringsselskab eller i en udenlandsk Forsikringsvirksomhed, der driver Forretning her i Landet uden at have Generalagent.

Fra Forsikringen *undtages* dog Løsøre, der hører til en *Landbrugsejendom*, privat *Indbo*, saadant *mur- eller nagelfast Tilbehør til en Bygning*, der er brandforsikret sammen med denne, Genstande, der er forsikret i Dansk Krigs-Søforsikring for Varer eller kunde have været det, *Skibe* og Fartøjer, medmindre de er under Bygning og endnu ikke søsat, alt til kongelige Slotte og Palæer, militære Anlæg (der ikke er kommunale Kaserner), Lufthavne, Statsbanerne, Museer og Kirker hørende Løsøre, de Ædelstene, Perler, Smykker,

Malerier og Kunstgenstande, der ikke hører til en Erhvervsvirksomhed, samt Penge, *Værdipapirer* o. lign. Endvidere er undtaget det til kommunale Gasværker, Elektricitets- og Vandværker hørende Løsøre, saafremt de paagældende Kommuner den 18. Oktober 1939 selv bær Risikoen for Brandskade paa saadanne Effekter, uanset om de maatte have genforsikret denne Risiko.

§ 3. Krigsforsikringsforbundets *Ansvar* begynder og ophører samtidig med Ansvaret ifølge den tegnede Forsikring som nævnt i § 2.

§ 4. Det Beløb, for hvilket Forsikring som nævnt i § 2 er tegnet, er *Forsikringssum* ogsaa for den tilsvarende Forsikring efter denne Lov. Er Forsikringssummen lavere end de forsikrede Genstandes Værdi, hæfter Krigsforsikringsforbundet kun efter Forholdet mellem Forsikringssummen og nævnte Værdi.

§ 5. Forsikringen angaar *Beskadigelse* eller *Tab* af forsikrede Genstande, der er indtraadt eller indtræder som *Følge af Krigen*, herunder krigslignende Operationer, Neutralitetskrænkelser, Foranstaltninger til Værn mod saadanne samt Borgerkrig, Oprør eller borgerlige Uroligheder under Krigen eller i Forbindelse med denne, uanset i hvilket Land de maatte opstaa.

Fra Forsikringen undtages dog *Beskadigelse* eller *Tab*, der skyldes *Hindring* for Afsætning, *Ophold* under Befordring, *utilstrækkelig* eller *mangelfuld Indpakning* eller *uforsvarlig Anbringelse* af en forsikret Genstand, eller som er en *Følge af Beslaglæggelse*, *Ekspropriation*, *Rekvosition* eller *anden Foranstaltning* af dansk offentlig Myndighed.

For saa vidt angaar *Beskadigelse* eller *Tab* som *Følge* af en bestemt Forsikringsbegivenhed, *bærer den enkelte skadelidende selv* Skaden inden for 5 pCt. af Værdien før Skaden af ham tilhørende, af Forsikringen omfattede og ved Forsikringsbegivenheden beskadigede eller tabte Genstande eller, hvis det ikke uden Vanskelighed kan afgøres, hvilke Genstande der er beskadiget eller tabt, inden for 5 pCt. af Værdien før Skaden af samtlige ham tilhørende, af Forsikringen omfattede Genstande, der umiddelbart før Forsikringsbegivenheden befandt sig paa vedkommende Sted. Hvad den skadelidende godtgør, at han ifølge denne Regel selv bærer af

Beskadigelse, der er tilføjet de paagældende Genstande ved en tidligere Forsikringsbegivenhed, fragaar dog i det Beløb, som nævnte 5 pCt. udgør.

For Skader *under 200 Kr.* ydes *ingen Erstatning*.

Saafernt der af Statskassen *forskudsvi*s udredes en *Billighedserstatning* for Skade, der ellers skulde erstattes af Krigsforsikringsforbundet, bliver Beløbet at dække af dette, hvis Forsikringsbidrag maa opkræves til Dækning af andre Skader.

I det Omfang, i hvilket Forbundet erstatter Skade, indtræder det i Krav paa Erstatning af Skaden, den sikrede maatte have mod andre end Forbundet.

At Løsøre, tilhørende *Landbrugsejendomme*, ifølge § 2 er unddraget Forsikringen, skyldes, efter hvad der oplyses i Bemærkningerne til Lovforslaget, at der for saadanne Genstande opstaar saa mange særlige Spørgsmaal, at en eventuel Krigsforsikring af dem formentlig burde ske gennem et særligt Institut. Det samme gælder med Hensyn til privat *Indbo*, der nævnes blandt de særlige Undtagelser. At Loven omfatter *Skibe og Fartøjer under Bygning*, der endnu ikke er søsat, beror paa, at saadanne ikke kan optages i Krigsforsikringen for danske Skibe.

Under Sagens Behandling paa Rigsdagen blev § 2 *cændret* saaledes, at kommunale Kaserners Løsøre kom med ind under Forsikringen. Det samme gælder kommunale Elektricitets-, Gas- og Vandværkers Løsøre med den i Stk. 2, sidste Punktum, anførte Begrænsning.

Erstatninger og Forsikringsbidrag (§§ 6—13).

§ 6. *Opgørelse af Skader* foretages efter de ifølge Lov Nr. 129 af 15. April 1930 om Forsikringsaftaler gældende Regler derom. Skyldig Erstatning *forrentes* med 5 pCt. aarligt fra den Dag, da Skaden anmeldes.

§ 7. Erstatninger med Renter og Forvaltningsudgifter udredes af *Forsikringsbidrag* fra Medlemmer af Krigsforsikringsforbundet.

Er ved Midten eller Udløbet af et Kalenderaar den i § 5 omhandlede Tilstand ikke ophørt, kan *foreløbige Forsikringsbidrag* for det nærmest forudgaaende Halvaar paalignes til Dækning af Skader, der er indtruffet i Halvaaret eller tidligere.

Dækkes ikke alle Skader fuldt ud af foreløbige Bidrag, paalignes endelige Forsikringsbidrag efter Afslutningen af nævnte Tilstand.

§ 8. *Foreløbige Forsikringsbidrag* for et Halvaar paalignes dem, der er Medlemmer af Krigsforsikringsforbundet ved Slutningen af Halvaaret eller paa noget Tidspunkt inden for dette har været Medlemmer deraf.

Enhver bidragspligtig svarer foreløbigt Forsikringsbidrag i Forhold til sin Forsikringssum, hvis han har haft forsikret for samme Beløb i hele Halvaaret, og ellers i Forhold til en Gennemsnitsforsikringssum, der bestemmes som en Sjettedel af Summen af de højeste Beløb, for hvilke han har haft forsikret i Halvaarets enkelte Maaneder. Dog bortses fra Beløb, for hvilke vedkommende har haft forsikret mod Fare under Befordring til Lands eller i Luften, og hvad angaar Kaskoforsikring af Motorkøretøj, herunder Brandforsikring af afmeldt Motorkøretøj, regnes med Forsikringssummen ved Slutningen af Halvaaret eller, hvis vedkommende har Ret til Erstatning for Beskadigelse eller Tab af Køretøjet, og Forsikringen er nedsat eller ophørt efter Skadens Indtræden, med Forsikringssummen paa det Tidspunkt, da Skaden indtraf.

Det foreløbige Forsikringsbidrag for et Halvaar kan *ikke overstige $\frac{1}{2}$ pCt.* af den Forsikringssum eller Gennemsnitsforsikringssum, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes.

Medfører denne Begrænsning, at fuld Dækning for Erstatninger med Renter ikke kan opnaas, anvendes Bidrag af Beløb, hvormed Forsikringssummer eller Gennemsnitsforsikringssummer overstiger 250 000 Kr., fortrinsvis til Dækning af, hvad enkelte erstatningsberettigedes Fordringer maatte andrage ud over 250 000 Kr., og Bidrag af andre Beløb fortrinsvis til Dækning af Fordringerne i øvrigt. For saa vidt ikke andet følger heraf, ydes delvis Dækning paa saadan Maade, at Forholdet mellem Restkrav og oprindeligt Krav saa vidt muligt bliver det samme for de paagældende erstatningsberettigede.

§ 9 indeholder tilsvarende Regler om *endelige Forsikringsbidrag*, der paalignes dem, som er Medlemmer af Krigsforsikringsforbundet ved Afslutningen af den i § 5 omhandlede

Tilstand eller paa noget tidligere Tidspunkt har været Medlemmer deraf. Det endelige Forsikringsbidrag kan *ikke overstige 5 pCt.* af den Forsikringssum eller Gennemsnitsforsikringssum, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes. Medfører denne Begrænsning, at fuld Dækning for Erstatninger med Renter ikke kan opnaas, gaas der frem paa samme Maade som efter § 8, sidste Stykke.

I §§ 10—13 bestemmes bl. a., at Forsikringsbidrag *opkræves med indtil 1/2 pCt. halvvaarligt* af den Forsikringssum eller Gennemsnitsforsikringssum, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes, og at Erstatningskrav *bortfalder*, dersom Skaden ikke er anmeldt inden 3 Maaneder efter Afslutningen af den i § 5 omhandlede Tilstand. Krav paa Forsikringsbidrag med Renter har i Konkurstilfælde Fortrinsret næst efter offentlige Skatter og Afgifter, sideordnet med mulige Forsikringsbidrag efter Loven om Krigsforsikring af Bygninger.

Da Bidragskrav ikke som efter Loven af 22. December 1939 kan sikres ved legal Panteret i de forsikrede Genstande, maa det paaregnes, at ikke alle Bidrag vil kunne erholdes. Dette har man dog ikke anset for nogen afgørende Betænkelighed, idet Virkningen bliver den samme, som om de bidragspligtige, der ikke kan betale, var holdt uden for den foreslaaede Ordning, der ogsaa i saa Fald i Kraft af sit Omfang med ikke ringe Sandsynlighed kunde ventes at ville vise sig tilstrækkelig.

Forvaltning af Forsikringen (§§ 14—21).

Af § 14. Naar Forholdene gør det paakrævet, nedsætter Ministeren for Handel, Industri og Søfart et *Forvaltningsnævn* for Krigsforsikringsforbundet til Varetagelse af dets Anliggender. Forvaltningsnævnet bestaar af en Formand og ti andre Medlemmer. Af disse sidste indstilles et af Andelsudvalget, tre af Assurandør-Societetet, et af Fællesrepræsentationen for dansk Haandværk og Industri, et af Grosserer-Societetets Komité, to af Industriraadet, et af Provinshandelskammeret og et af Repræsentationer af Detailhandlere.

§§ 15—21 indeholder nærmere Regler om Forvaltningsnævnets Virksomhed m. v. Bl. a. bestemmes det i § 17, at Skader *vurderes* af Forvaltningsnævnets Vurderingsmænd. Finder Nævnet eller en erstatningsberettiget Vurderingen

af en Skade urigtig, kan dennes Størrelse begæres endeligt fastslaaet ved en i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens Kapitel 19 afholdt *Skønsforretning*, saa at der udmeldes to Skønsmænd. Opnaas der ikke Enighed mellem disse, udmelder Retten en Opmand, der fastsætter Skadens Størrelse inden for de af Skønsmændene ansatte Beløb.

Ifølge § 19 kan *Opkrævning af Forsikringsbidrag* mod Godtgørelse af rimelige Omkostninger derved forlanges foretaget af det danske Forsikringselskab, i hvilket, eller af den herværende Repræsentation for den udenlandske Forsikringsvirksomhed, i hvilken Brandforsikring eller Kaskoforsikring af Motorkøretøj er eller senest har været tegnet.

Særlige Bestemmelser (§§ 22—24).

Krigsforsikringsforbundet er fritaget for at svare Indkomstskat. Dokumenter vedrørende dets Virksomhed er stempelfri.

Lov Nr. 155 af 2. Maj 1934 om Skadesforsikringsvirksomhed m. v. kommer ikke til Anvendelse paa Krigsforsikringsforbundet.

Loven gælder ikke for Færøerne. Den traadte i Kraft straks.

Det af Handelsministeren fremsatte Lovforslag mødte paa Rigsdagen Tilslutning fra alle Sider og vedtoges enstemmigt i begge Ting. I et af Folketinget nedsat Udvalg drøftede man bl. a. Spørgsmaalene om en Forsikringsordning dels for Landbrugets Løsøre, dels for privat Indbo, og Ministeren gav Tilsagn om at ville foranledige, at disse Spørgsmaal blev overvejet i Regeringen (se Nr. 131 og 130).

129. Lov om Ændring i Lov Nr. 172 af 12. April 1940 om Krigsforsikring af Løsøre. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærbøl*). [A. Sp. 4725. — C. Sp. 627 og 655].

Fremsat i Folketinget $27/4$ (F. Sp. 4048). 1. Beh. $27/4$ (F. Sp. 4051). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Friis-Skotte, H. P. Hansen [Sorø A.], Poul Hansen, Hauge [Formand], Fr. Dalgaard, Gustav Pedersen, Carl Petersen, Kristian Nygaard [Sekretær], Valdemar Sørensen, Christiani, Knud Kristensen, Julin, Prieme, Bouet og Westermann).

Betænkning (B. Sp. 703) afgivet $29/4$. (Ordfører: Friis-Skotte). 2. Beh. $29/4$ (F. Sp. 4069). 3. Beh. $29/4$ (F. Sp. 4075). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $29/4$ (L. Sp. 1603, jfr. 1596). 2. Beh. $29/4$ (L. Sp. 1605). 3. Beh. $29/4$ (L. Sp. 1607). *Loven stadfæstet 29. April 1940*. (Lov-Tid. Nr. 210).

Efter at Danmarks Skibsfartsforbindelse med Lande uden for Østersø- og Kattegatomraadet var blevet afbrudt, maatte man regne med en betydelig Stigning i Antallet af *oplagte danske Skibe*. Der opstod herved en Vanskelighed, idet det under de ændrede Forhold ikke vilde være forsvarligt at lade »Krigsforsikringen for danske Skibe« overtage Krigsrisikoen for oplagte Skibe mod en for Rederierne overkommelig Præmie. En ny Ordning maatte derfor træffes, og man kom under de i den Anledning optagne Forhandlinger til det Resultat, at det vilde være naturligt at overflytte Forsikringen af den nævnte Risiko fra »Krigsforsikringen for danske Skibe« til »Krigsforsikringen af Løsøre«. Den derved forårsagede Udvidelse af sidstnævnte Forsikringsforbund skønnes at ville forøge Forbundets Risiko med mellem 50 og 100 Mill. Kr., men da Forbundet i Forvejen omfattede Værdier, som skønsmæssigt ansloges til 4 Milliarder Kr., ansaa man en saadan Udvidelse for ubetænkelig.

• Nærværende Lov gaar i Overensstemmelse hermed ud paa, at Skibe, der er oplagt i danske Havne eller Farvande, skal omfattes af Loven af 12. April 1940 om Krigsforsikring af Løsøre, ligesom Tilfældet i Forvejen var med endnu ikke søsatte Skibe, der er under Bygning her i Landet. Skibe og Fartøjer anses dog kun som oplagt, naar Anmeldelse om Oplægningen er sket til »Krigsforsikringen for danske Skibe«. Som *Forsikringssum* anses det Beløb, for hvilket Skibet eller Fartøjet er sø- eller brandforsikret i et dansk Forsikrings-selskab eller gennem et herværende Generalagentur for et udenlandsk Forsikringsselskab. I Tvivlstilfælde afgør Ministeren for Handel, Industri og Søfart endeligt, hvorvidt Oplægning foreligger.

Samtidig har man benyttet Lejligheden til udtrykkeligt at nævne, at *Lystfartøjer* falder uden for Lovens Omraade, hvilket kun betegner en Tydeliggørelse af den gældende Ordning.

Den nye Lov, der ikke gælder for Færøerne, traadte straks i Kraft.

Paa *Rigsdagen* vedtoges det af Handelsministeren fremsatte Lovforslag enstemmigt i begge Ting, efter at der i Folketinget var foretaget en Ændring af redaktionel Karakter. I det af Folketinget nedsatte Udvalg var der Stemning for, at *Lystfartøjer* under en eller anden Form kunde blive inddraget under Krigsforsikringen, og Ministeren gav Tilsgagn om, at dette Spørgsmaal snarest vilde blive overvejet med Fremsættelse af et supplerende Lovforslag for Øje. Det var dog Ministerens Opfattelse, at en eventuel Ordning paa dette Omraade ikke burde omfatte egentlige Luksusfartøjer. (Se Nr. 132).

130. Lov om Krigsforsikring af privat Indbo. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærbo*). [A. Sp. 4729. — C. Sp. 637 og 655].

Fremsat i *Folketinget* $27/4$ (F. Sp. 4048). 1. Beh. $27/4$ (F. Sp. 4055). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. Chr. Jensen, Dahl, Fr. Dalgaard [Formand], H. P. Hansen [Sorø A.], Jensen [Horsebæk], Retoft, Anton Simonsen, Valdemar Sørensen [Sekretær], Peder Clausager, Christiani, Knud Kristensen, Julin, Aksel Møller, A. C. D. Petersen og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 705) afgivet $29/4$. (Ordfører: J. Chr. Jensen). 2. Beh. $29/4$ (F. Sp. 4082). 3. Beh. $29/4$ (F. Sp. 4084). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $30/4$ (L. Sp. 1609). 2. Beh. $30/4$ (L. Sp. 1628). 3. Beh. $30/4$ (L. Sp. 1634). *Loven stadfæstet 30. April 1940.* (Lov-Tid. Nr. 218).

I den af Folketingets Udvalg angaaende Forslag til Lov om Krigsforsikring af Løsøre afgivne Betænkning henstillede Udvalget til Regeringen at overveje Gennemførelse af en Krigsforsikring af privat Indbo efter tilsvarende Principper som den, der lagdes til Grund for Krigsforsikringen af Løsøre. Allerede forinden havde Assurandør-Societetet gennem et dertil nedsat *Udvalg* taget dette Spørgsmaal op til foreløbig Drøftelse, og efter Handelsministeriets Opfordring udarbejdede Udvalget et Lovudkast, som blev indsendt til Ministeriet. Udvalget bestod af Professor, Dr. Kristian Sindballe som Formand, Direktør Eigil Bramsen, Direktør J. Berggreen, Direktør F. L. Crone, Direktør A. Ferdinandsen, Direktør P. Serup og Direktør J. Wissing. I det afsluttende Arbejde deltog endvidere en Repræsentant for Handelsministeriet og en Repræsentant for Forsikringsraadet.

Det af Udvalget udarbejdede Forslag blev af Handels-

ministeren fremsat for Rigsdagen i uændret Skikkelse og gennemførtes derefter med enkelte Ændringer, som omtales i det følgende i Forbindelse med Lovens *Hovedbestemmelser*.

Forsikringens Omfang. (§§ 1—5).

Af §§ 1—3. Ved Loven stiftes et *gensidigt Forsikringsforbund*, der benævnes »Krigsforsikringen af privat Indbo«, og hvori er forsikret privat Indbo, der *ikke hører til en Landbrugsejendom*, befinder sig her i Landet og omfattes af en Brandforsikring, der er tegnet i et dansk Forsikringsselskab eller gennem et herværende Generalagentur for et udenlandsk Forsikringsselskab. Omfatter en saadan Brandforsikring med Forsikringssum under 3 000 Kr. foruden privat Indbo af den nævnte Art andet Løsøre, er ogsaa det forsikret efter Loven. Krigsforsikringsforbundets Ansvar begynder og ophører samtidig med Ansvaret ifølge den tegnede Brandforsikring.

Ifølge § 4 har Krigsforsikringen samme *Forsikringssum* som Brandforsikringen, idet 50 000 Kr. dog er sat som Maksimum for den enkelte Forsikring. Er Forsikringssummen lavere end de forsikrede Genstandes Værdi, hæfter Forbundet kun efter Forholdet mellem Forsikringssummen og nævnte Værdi eller, hvis denne overstiger 50 000 Kr., efter Forholdet mellem Forsikringssummen og 50 000 Kr.

§ 5. Forsikringen angaar *Beskadigelse* eller *Tab* af forsikrede Genstande, der er indtraadt eller indtræder *som Følge af Krigen*, herunder krigslignende Operationer, Neutralitetskrænkelser, Foranstaltninger til Værn mod saadanne samt Borgerkrig, Oprør eller borgerlige Uroligheder under Krigen eller i Forbindelse med denne, uanset i hvilket Land de maatte opstaa.

Fra Forsikringen *undtages* dog Beskadigelse eller Tab, der skyldes uforsvarlig Anbringelse af en forsikret Genstand, eller som er en Følge af Beslaglæggelse, Ekspropriation, Rekvisition eller anden Foranstaltning af dansk offentlig Myndighed.

Af sin samlede Skade bærer den enkelte skadelidende selv indtil 3 pCt. af Værdien før Skaden af samtlige ham tilhørende, af Forsikringen omfattede Genstande.

For Skader *under 50 Kr.* ydes *ingen Erstatning*.

Saafrømt der af Statskassen *forskudsvis* udredes en *Billighedserstatning* for Skade, der ellers skulde erstattes af Krigsforsikringsforbundet, bliver Beløbet at dække af dette, hvis Forsikringsbidrag maa opkræves til Dækning af andre Skader.

I det Omfang, i hvilket Forbundet erstatter Skade, indtræder det i Krav paa Erstatning af Skaden, den sikrede maatte have mod andre end Forbundet.

Som Begrundelse for, at den enkelte Risiko i § 4 er begrænset til 50 000 Kr., anførtes det i Bemærkningerne til Lovforslaget, at Overtagelsen af Risikoen for særlig kostbare, paa et Sted samlede Indboer synes at ville virke for tyngende for Forbundet og i øvrigt næppe kan siges at være en Samfundsopgave, som det kan forlanges, at praktisk taget alle danske Husstande skal bidrage til. For Indboer, hvis Værdi overstiger 50 000 Kr., er i øvrigt en Forsikring for dette Beløb at opfatte som en Forsikring paa første Risiko (au premier risque), det vil sige, at Erstatningen skal dække Skaden til dennes fulde Beløb inden for Forsikringssummens Grænser.

Erstatninger og Forsikringsbidrag. (§§ 6—12).

§ 6. *Opgørelse af Skader* foretages efter de ifølge Lov Nr. 129 af 15. April 1930 om Forsikringsaftaler gældende Regler derom. Skyldig Erstatning *forrentes* med 5 pCt. aarligt fra den Dag, da Skaden anmeldes.

§ 7. Erstatninger med Renter og Forvaltningsudgifter udredes af *Forsikringsbidrag* fra Medlemmer af Krigsforsikringsforbundet.

Forsikringsbidrag paalignes enhver, der er Medlem af Forbundet ved Afslutningen af den i § 5 omhandlede Tilstand eller paa noget tidligere Tidspunkt har været Medlem deraf, i Forhold til hans Forsikringssum, hvis han har været forsikret for samme Beløb i hele Tidsrummet efter Lovens Ikrafttræden, og ellers i Forhold til en *Gennemsnitsforsikringssum*, der bestemmes som Summen af de højeste Beløb, for hvilke han har været forsikret i nævnte Tidsrums enkelte Kalenderaar, divideret med Antallet af disse Aar. Dog paalignes intet Bidrag, hvis Forsikringssummen eller Gennemsnitsforsikringssummen er 1 000 Kr. eller derunder.

Forsikringsbidraget kan *ikke overstige 3 pCt.* af den Forsikringssum eller Gennemsnitsforsikringssum, efter hvilken vedkommende Bidragspligt bestemmes.

Medfører denne Begrænsning i Pligten til at betale Forsikringsbidrag, at fuld Dækning for Erstatninger ikke kan opnaas, nedsættes Kravene forholdsmæssigt.

§ 8. Forsikringsbidrag *opkræves* efter Afslutningen af den i § 5 omhandlede Tilstand med *indtil 1/2 pCt. halvvaarligt* af den Sum, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes.

I §§ 9—12 bestemmes bl. a., at Krav paa Forsikringsbidrag med Renter i Konkurstilfælde har Fortrinsret næst efter offentlige Skatter og Afgifter, sideordnet med mulige Forsikringsbidrag efter Lov af 22. December 1939 om Krigsforsikring af Bygninger eller Lov af 12. April 1940 om Krigsforsikring af Løsøre, og at *Betaling af Erstatninger* ikke finder Sted før Afslutningen af den i § 5 omhandlede Tilstand. Opkræves Forsikringsbidrag i Rater, kan Afdrag paa Erstatninger kræves, efterhaanden som Raterne indgaar.

Bestemmelserne i §§ 6, 7 og 10 om *Forrentning af Erstatningsbeløb* blev indføjet i Folketinget, bl. a. ud fra den Begrundelse, at den skadelidte vilde faa lettere ved at opnaa Laan til Genanskaffelse af ødelagt Bohave før Erstatningens Udbetaling, naar der skulde svares Rente af Beløbet.

Forvaltning af Forsikringen. (§§ 13—19).

Af § 13. Naar Forholdene gør det paakrævet, nedsætter Ministeren for Handel, Industri og Søfart et *Forvaltningsnævn* for Krigsforsikringsforbundet til Varetagelse af dets Anliggender. Forvaltningsnævnet bestaar af en Formand og 6 andre Medlemmer. Af disse sidste indstilles 3 af Assurandør-Societetet.

I § 16 bestemmes, at Skader *vurderes* af Forvaltningsnævnets Vurderingsmænd. Finder Nævnet eller en erstatningsberettiget Vurderingen af en Skade urigtig, kan dennes Størrelse begæres endeligt fastslaaet ved en i Overensstemmelse med Reglerne i Retsplejelovens Kapitel 19 afholdt *Skønsforretning*, saaledes at der udmeldes to Skønsmænd. Opnaas der ikke Enighed mellem disse, udmelder Retten en Opmand, der fastsætter Skadens Størrelse inden for de af

Skønsmændene ansatte Beløb. Begæring om Afholdelse af Skønsforretning maa af Nævnet fremsættes snarest muligt, af den erstatningsberettigede inden to Uger efter, at Meddelelse er givet ham om Udfaldet af Vurderingen.

Opkrævning af Forsikringsbidrag kan ifølge § 17 mod Godtgørelse af rimelige Omkostninger derved forlanges foretaget af det danske Forsikringssselskab, i hvilket, eller i det herværende Generalagentur for et udenlandsk Forsikringssselskab, gennem hvilket Brandforsikring er eller senest har været tegnet.

Særlige Bestemmelser. (§§ 20—22).

§§ 20—22 fritager Forbundet for at svare Indkomstskat og for Stempelafgift af Dokumenter vedrørende dets Virksomhed, ligesom det bestemmes, at Loven om Skadesforsikringsvirksomhed ikke kommer til Anvendelse paa Forbundet. Loven gælder ikke for Færøerne. Den traadte i Kraft straks.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting. I et Udvalg, som Folketinget nedsatte til Behandling af Sagen, overvejede man bl. a., om det ikke vilde være muligt at udrede Erstatninger før Krigens Afslutning, ligesom det kan ske i Henhold til Loven om Krigsforsikring af Løsøre. For Indboets Vedkommende vilde en saadan Ordning imidlertid, efter hvad der blev oplyst, støde paa tekniske Vanskeligheder, og man enedes derfor om ikke at stille Ændringsforslag i saa Henseende, ogsaa i Betragtning af, at der ved Bestemmelsen i § 5, næstsidste Stykke, aabnes Adgang til en begrænset forskudsvis Udredning af Erstatninger ved Statens Mellemkomst.

131. Lov om Krigsforsikring af Landbrugets Løsøre. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel*). [A. Sp. 4783. — C. Sp. 1153 og 1247].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{9}{5}$ (F. Sp. 4131). 1. Beh. $\frac{15}{5}$ (F. Sp. 4166). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. Chr. Jensen [Formand], Dahl, Fr. Dalgaard, H. P. Hansen [Sorø A.], Retoft, Anton Simonsen, Jensen [Horsebæk], N. P. Andreasen [Sekretær], Valdemar Sørensen, Christiani, Hans Pinstrup, Einar Simonsen, Aksel Møller, Victor Larsen og A. C. D.

Petersen). Betænkning (B. Sp. 1091) afgivet $17/5$. (Ordfører: J. Chr. Jensen). 2. Beh. $24/5$ (F. Sp. 4451). 3. Beh. $24/5$ (F. Sp. 4455). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1702). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hans Hansen, Date, A. P. Hansen, A. Johansen, Kr. Johansen [Formand], Jørgen Møller, Thomsen, Gudiksen, Martin Sørensen [Peterslund] [Sekretær], Elmquist, Jepsen Christensen, Nielsen Mann, Krarup, J. R. Poulsen og J. S. Foget). Betænkning (B. Sp. 1191) afgivet $29/5$. (Ordfører: Hans Hansen). 2. Beh. $29/5$ (L. Sp. 1863). 3. Beh. $29/5$ (L. Sp. 1870). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 286).

Loven er et Led i den Række af Love, der tilsigter paa Basis af Gensidighed at begrænse den enkeltes Risiko for Tab som Følge af Krigssituationen. Da de tidligere vedtagne Love om Krigsforsikring af Løsøre og Indbo af praktiske Grunde og i Overensstemmelse med et fra Landbrugsside udtalt Ønske ikke omfatter Landbrugets rørlige Ejendele, var der for disses Vedkommende et Forsikringsbehov, som endnu henstod udækket. Et *Udvalg*, bestaaende af Professor Kristian Sindballe (Formand), Direktør J. Berggreen, Direktør H. C. Bjørnow, Direktør F. L. Crone, Kontorchef i Landbrugsministeriet S. Kinch, Fuldmægtig i Landbrugsraadet A. F. Knudsen, Raadsformand O. B. Koføed samt en Repræsentant for Handelsministeriet, tog derfor Sagen op til Løsning, og Resultatet af dets Arbejde blev et Lovforslag, som Handelsministeren derefter fremsatte paa Rigsdagen og fik gennemført med enkelte Ændringer.

Hvad Loven gaar ud paa, er i Hovedsagen følgende:

Forsikringens Omfang (§§ 1—5).

Det bestemmes i dette Afsnit, at der ved Loven stiftes *et gensidigt Forsikringsforbund*, »Krigsforsikringen af Landbrugets Løsøre«, i hvilket er forsikret *privat Indbo, Besætning, Avl, Gødning, Maskiner, Redskaber* og andet Løsøre, der hører til en Landbrugsejendom, befinder sig her i Landet og omfattes af en Brandforsikring eller Kaskoforsikring af Motor-køretøj, der er tegnet i et dansk Forsikringsselskab eller gennem et herværende Generalagentur for et udenlandsk Forsikringsselskab. Desuden er *Afgrøde paa Roden* forsikret, for saa vidt dertil svarende fremtidig Avl omfattes af Forsikringen. Fra Forsikringen *undtages* dog mur- eller nagelfast Tilbehør til

en Bygning, der er brandforsikret sammen med denne, samt Penge, Værdipapirer o. lign.

Det Beløb, for hvilket Forsikring af en af de nævnte Arter er tegnet, gælder som *Forsikringssum* ogsaa for den tilsvarende Krigsforsikring. For saa vidt angaar privat Indbo, kan Forsikringssummen dog ikke overstige 50 000 Kr. Er Forsikringssummen lavere end de forsikrede Genstandes Værdi, hæfter Krigsforsikringsforbundet kun efter Forholdet mellem Forsikringssummen og nævnte Værdi eller, for saa vidt angaar privat Indbo, hvis Værdi overstiger 50 000 Kr., efter Forholdet mellem Forsikringssummen og 50 000 Kr.

Angaaende *Forsikringens Rækkevidde* gælder, bortset fra nogle Særbestemmelser angaaende Husdyr m. v., tilsvarende Regler som efter de øvrige Krigsforsikringslove.

Af sin samlede Skade paa privat Indbo bærer den enkelte skadelidende selv indtil 3 pCt. af Værdien før Skaden af samtlige ham tilhørende, af Forsikringen omfattede Indbogensstande. Tilsvarende Regel gælder med Hensyn til Skade paa det øvrige Løsøre, dog at Procentsatsen ansættes til $1\frac{1}{2}$.

Saaframt der af Statskassen *forskudsvis* udredes en *Billighedserstatning* for Skade, der ellers skulde erstattes af Krigsforsikringsforbundet, bliver Beløbet at dække af dette, hvis Forsikringsbidrag maa opkræves til Dækning af andre Skader.

Erstatninger og Forsikringsbidrag (§§ 6—13).

Erstatninger med Tillæg af 5 pCt. p. a. i Rente samt Forvaltningsudgifter udredes af *Forsikringsbidrag* fra Medlemmer af Krigsforsikringsforbundet. Er ved Midten eller Udløbet af et Kalenderaar Krigstilstanden ikke ophørt, kan *foreløbige Forsikringsbidrag* for det nærmest forudgaaende Halvaar paalignes til Dækning af saadanne Skader paa andet Løsøre end privat Indbo, som er indtruffet i Halvaaret eller tidligere. Dækkes ikke alle Skader fuldt ud af foreløbige Bidrag, paalignes endelige Forsikringsbidrag efter Afslutningen af Krigstilstanden.

Foreløbige Forsikringsbidrag for et Halvaar paalignes dem, der er Medlemmer af Krigsforsikringsforbundet ved Slutningen af Halvaaret eller paa noget Tidspunkt inden for dette har været Medlemmer deraf. Enhver bidragspligtig svarer fore-

løbigt Forsikringsbidrag i Forhold til det højeste Beløb, for hvilket han har haft andet Løsøre end privat Indbo forsikret i Halvaaret. Det foreløbige Forsikringsbidrag for et Halvaar kan *ikke overstige* $1/2$ pCt. af det Beløb, efter hvilket vedkommendes Bidragspligt bestemmes. Medfører denne Begrænsning i Pligten til at betale foreløbige Forsikringsbidrag, at fuld Dækning for Erstatninger med Renter ikke kan opnaas, ydes delvis Dækning paa saadan Maade, at Forholdet mellem Restkrav og oprindeligt Krav saa vidt muligt bliver det samme for alle erstatningsberettigede.

Tilsvarende Bestemmelser gælder for de *endelige Forsikringsbidrag*, der paalignes dem, som er Medlemmer af Krigsforsikringsforbundet ved Afslutningen af Krigstilstanden eller paa noget tidligere Tidspunkt har været Medlemmer deraf. Enhver bidragspligtig svarer endeligt Forsikringsbidrag i Forhold til Summen af de højeste Beløb, for hvilke han har haft forsikret i nævnte Tidsrums enkelte Kalenderaar, divideret med Antallet af disse Aar. Det endelige Forsikringsbidrag kan *ikke overstige* 3 pCt. af det Beløb, efter hvilket vedkommendes Bidragspligt bestemmes.

Forsikringsbidrag *opkræves* med *indtil* $1/2$ pCt. *halvaarlig* af det Beløb, efter hvilket vedkommendes Bidragspligt bestemmes.

Forvaltning af Forsikringen (§§ 14—20).

Naar Forholdene gør det paakrævet, nedsætter Handelsministeren et *Forvaltningsnævn* for Krigsforsikringsforbundet til Varetagelse af dets Anliggender. Forvaltningsnævnet bestaar af en Formand, et af Landbrugsministeren udpeget Medlem og syv andre Medlemmer. Af disse sidste indstilles tre af Assurandør-Societetet, to af De samvirkende danske Husmandsforeninger og to af De samvirkende danske Landboforeninger.

Skader *vurderes* af Forvaltningsnævnets Vurderingsmænd. Finder Nævnet eller en erstatningsberettiget Vurderingen af en Skade urigtig, kan dennes Størrelse begæres endeligt fastslaaet ved en *Skønsforretning* efter tilsvarende Regler som fastsat i de tidligere vedtagne Krigsforsikringslove.

Opkrævning af Forsikringsbidrag kan mod Godtgørelse af rimelige Omkostninger derved forlanges foretaget af det

danske Forsikringsselskab, i hvilket, eller af det herværende Generalagentur for det udenlandske Forsikringsselskab, gennem hvilket Brandforsikring eller Kaskoforsikring af Motor-køretøj er eller senest har været tegnet.

Særlige Bestemmelser (§§ 21—23).

Ligesom de øvrige Krigsforsikringsforbund er Krigsforsikringsforbundet af Landbrugets Løsøre fritaget for at betale Indkomstskat og for Stempning af Dokumenter vedrørende dets Virksomhed.

Loven gælder ikke for Færøerne. Den traadte straks i Kraft.

I det af Handelsministeren fremsatte Lovforslag var *Afgrøde paa Roden* undtaget fra Forsikringen. Endvidere var den Del af en indtruffen Skade, som ikke dækkes af Forsikringen, fastsat til 3 pCt. for alt Løsøre. Endelig var Forvaltningsnævnets Medlemstal sat til 7 Medlemmer, idet saavel Husmands- som Landboforeningerne kun skulde udpege 1 Medlem hver. Paa disse tre Punkter vedtoges i Folketinget uden Afstemning Ændringsforslag, der stilledes af Handelsministeren.

Ogsaa forskellige andre Spørgsmaal overvejedes i det Udvalg, som Folketinget nedsatte til Behandling af Sagen. Udvalget var saaledes opmærksomt paa, at *Skove* ikke omfattedes af Lovforslaget, og henstillede derfor i den afgivne enstemmige Betænkning, at dette Forhold søgtes ordnet ved Samarbejde mellem Staten og de private Skovejere. Tillige fandt man det ønskeligt, at Spørgsmaalet om Erstatning for *Beskadigelser af selve Jorden*, der ligeledes var holdt uden for Forsikringen, blev optaget til Overvejelse i Regeringen.

Efter Vedtagelsen af de nævnte Ændringsforslag sluttede Folketinget sig enstemmigt til Lovforslaget.

Ogsaa i *Landstinget* var Lovforslaget Genstand for Udvalgsbehandling, og J. S. Foget (B.) stillede her to Ændringsforslag, af hvilke det ene gik ud paa, at Skader skulde kunne fordres dækket inden for et Tidsrum af 3 Maaneder fra Anmeldelsesdatoen. Det andet havde følgende Ordlyd: „Ud over de i nærværende Lov nævnte Erstatninger kan der af Krigsforsikringen udbetales *Erstatning for Driftstab*, hvor dette findes særligt paakrævet, ligesom det i Henhold til § 14 nedsatte Nævn bemyndiges til i hvert enkelt Tilfælde at nedlægge *Forbud mod ethvert Retskrav* mod skadelidte i et af Nævnet fastsat Tidsrum.“

Begge disse Ændringsforslag blev forkastet, idet kun Forslagsstilleren selv stemte for dem, men Lovforslaget blev trods denne Forkastelse vedtaget enstemmigt ogsaa i Landstinget.

132. Lov om Krigsforsikring af Lystfartøjer.
(Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærbo*). [A. Sp. 4887. — C. Sp. 1261 og 1315].

Fremsat i *Folketinget* $28/5$ (F. Sp. 4581). 1. Beh. $11/6$ (F. Sp. 4632). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (J. Chr. Jensen, Dahl, Fr. Dalgaard [Formand], H. P. Hansen [Sorø A.], Jensen [Horsebæk], Retoft, Anton Simonsen, Kristian Nygaard [Sekretær], Valdemar Sørensen, Christiani, Vanggaard, Julin, Westermann, Aksel Møller og Prieme). Betænkning (B. Sp. 1237) afgivet $19/6$. (Ordfører: J. Chr. Jensen). 2. Beh. $20/6$ (F. Sp. 4732). 3. Beh. $20/6$ (F. Sp. 4743). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $26/6$ (L. Sp. 1930). 2. Beh. $27/6$ (L. Sp. 1941). 3. Beh. $28/6$ (L. Sp. 1942). *Loven stadfæstet 1. Juli 1940.* (Lov-Tid. Nr. 354). Traadt i Kraft straks.

Under Behandlingen i Rigsdagen af Forslaget til Lov af 29. April 1940 om Ændring i Lov af 12. April 1940 om Krigsforsikring af Løsøre, ved hvilken Lov oplagte danske Skibe med Undtagelse af Lystfartøjer henførtes under Løsøreforsikringslovens Omraade, fremkom der Ønske om, at det maatte blive overvejet, hvorvidt der kunde tilvejebringes en Krigsforsikring ogsaa af Lystfartøjer, der er oplagt her i Landet eller er forankret eller fortøjet i dansk Havn, paa dansk Red eller ved dansk Kyst. Ministeriet modtog endvidere fra forskellige Sammenslutninger af Lystfartøjsejere Henvendelser med samme Formaal.

Under de herved foranledigede Overvejelser var man inde paa, om en Ordning naturligt kunde knyttes til et af de allerede oprettede gensidige Krigsforsikringsforbund, men Tanken herom blev opgivet igen, idet man ikke ønskede at belaste hverken Krigsforsikringen af Løsøre eller Krigsforsikringen af privat Indbo med en Medrisiko for denne særlige Art af Løsøre.

Da en Undersøgelse tillige viste, at der maa antages her i Landet at være mellem 6 000 og 7 000 Lystfartøjer med en Gennemsnitsværdi af omkring 2 000 Kr. eller i alt ca. 13—14 Mill. Kr., mente man det naturligst at oprette et særligt Krigsforsikringsforbund for Lystfartøjsejere paa gensidigt Grundlag.

Den ud fra disse Synspunkter gennemførte Lov er i Hovedsagen opbygget efter de samme Linier som Loven om Krigsforsikring af privat Indbo (Nr. 130), til hvilken der derfor for en stor Del kan henvises. Af Lovens Enkeltheder skal følgende fremhæves:

Forsikringens Omfang (§§ 1—5).

Der stiftes ved Loven et *gensidigt Forsikringsforbund* under Navnet Krigsforsikringen af Lystfartøjer. *Forsikret* heri er danske Fartøjer med Lystfartøjs-Certifikat, der befinder sig i dansk Aa eller Sø, er oplagt her i Landet eller er forankret eller fortøjet i dansk Havn, paa dansk Red eller ved dansk Kyst, og som omfattes af en Sø- eller Brandforsikring, der er tegnet i et dansk Forsikringsselskab eller gennem et herværende Generalagentur for et udenlandsk Forsikringsselskab. *Forsikringssummen* er dog for Krigsforsikringens Vedkommende begrænset til 10 000 Kr., saa at et overskydende Beløb lades ude af Betragtning.

Af Krigsskade paa Lystfartøj *bærer den skadelidende selv* indtil 3 pCt. af Fartøjets Værdi før Skaden, og for Skader under 50 Kr. ydes ingen Erstatning.

Erstatninger og Forsikringsbidrag (§§ 6—12).

Forsikringsbidrag paalignes enhver, der er Medlem af Forbundet ved Afslutningen af Krigstilstanden eller paa noget tidligere Tidspunkt har været Medlem deraf, i Forhold til hans Forsikringssum, hvis han har haft forsikret for samme Beløb i hele Tidsrummet efter Lovens Ikrafttræden, og ellers i Forhold til en Gennemsnitsforsikringssum, der bestemmes som Summen af de højeste Beløb, for hvilke han har haft forsikret i nævnte Tidsrums enkelte Kalenderaar, divideret med Antallet af disse Aar. Forsikringsbidraget kan *ikke overstige 5 pCt.* af den Forsikringssum eller Gennemsnitsforsikringssum, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes. Medfører denne Begrænsning i Pligten til at betale Forsikringsbidrag, at fuld Dækning for Erstatninger ikke kan opnaas, nedsættes Kravene forholdsmæssigt.

Forsikringsbidrag *opkræves* efter Krigstilstandens Ophør med *indtil 1 pCt. halvaarligt* af den Sum, efter hvilken vedkommendes Bidragspligt bestemmes.

Krav paa Forsikringsbidrag med Renter er sikret ved Søpanteret i Lystfartøjet og dets Tilbehør med Rang som den i Sølovens § 267 Nr. 6 omhandlede Søpanteret. I Konkurstilfælde har Kravet Fortrinsret næst efter offentlige Skatter og Afgifter, sideordnet med Forsikringsbidrag efter Lov af 22. December 1939 om Krigsforsikring af Bygninger, Lov af 12. April 1940 om Krigsforsikring af Løsøre eller Lov af 30. April 1940 om Krigsforsikring af privat Indbo.

Betaling af Erstatninger finder ikke Sted før efter Krigstilstandens Ophør.

Forvaltningen af Forsikringen (§§ 13—19).

Krigsforsikringsforbundets Anliggender varetages mod Godtgørelse af rimelige Omkostninger derved af *Krigsforsikringen for danske Skibe*. Skader vurderes af dertil antagne *Vurderingsmænd*. Finder Krigsforsikringen for danske Skibe eller en erstatningsberettiget Vurderingen af en Skade urigtig, kan dennes Størrelse begæres endeligt fastslaaet ved en efter Reglerne i Retsplejelovens § 19 afholdt *Skønsforretning*.

Særlige Bestemmelser (§§ 20—22).

Forbundet er ligesom de øvrige Krigsforsikringsforbund fritaget for at svare Indkomstskat, og Dokumenter vedrørende dets Virksomhed er stempelfri.

Loven gælder ikke for Færøerne.

Bestemmelsen om, at Lystfartøjerne falder ind under Krigsforsikringen, naar de befinder sig *i dansk Aa eller Sø*, blev indføjet i Folketinget, hvor man ligeledes forhøjede *Forsikringssummernes Højestebeløb* fra 5 000 Kr. til 10 000 Kr. Disse Ændringer foretoges efter Forslag af Handelsministeren med Tilslutning fra hele det af Folketinget nedsatte Udvalg. I Udvalgets enstemmige Betænkning oplyses det, at man med Ministeren har drøftet en Fortolkning, som i Bemærkningerne til Lovforslaget er givet af Begrebet *Forankring*, og som gaar ud paa følgende: »Den Omstændighed, at et Fartøj under en Sejlads kaster Anker for en kortere Tid — f. Eks. medens de ombordværende spiser —, kan ikke bringe Fartøjet ind under Lovens Omraade. Derimod vil et Fartøj, der er forankret eller fortøjet for Natteophold, omfattes af Loven.» Der var i Udvalget Enighed om, at denne Fortolkning ikke i alle Tilfælde kan følges.

I *Landstinget* kritiseredes det af *Elmquist* (V.) og *Lannung* (R. V.), at Folketingsudvalget tog Afstand fra de geuigvne Udtalelser i Bemærkningerne uden selv at sætte noget andet i Stedet. Hertil svarede *Handelsministeren*, at det efter hans Opfattelse ikke var muligt at trække en klar Linie for, hvad der var Opankring for længere Tid, og hvad der kun var lejlighedsvis Opankring. Man havde i Folketinget ønsket at gøre Forsikringen saa vid som muligt, saa at den ogsaa kom til at gælde i nogle af de Tilfælde, hvor de i Bemærkningerne anførte Forudsætninger derfor ikke var til Stede.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

133. Lov om Priser m. v. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærbøl*). [A. Sp. 4817. — C. Sp. 1183 og 1233].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4210). 1. Beh. $2\frac{2}{5}$ (F. Sp. 4282). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Gustav Pedersen, Nina Andersen, Fr. Dalgaard, H. P. Hansen [Sorø A.], Albinus Jensen, Friis-Skotte, Carl Petersen [Formand], Rasmussen [Gylling] [Sekretær], Valdemar Sørensen, Knud Kristensen, Inger Gautier Schmit, Laurits Pedersen, Prieme, Grønning og Aksel Møller). Betænkning (B. Sp. 1155) afgivet $2\frac{5}{5}$. (Ordfører: Gustav Pedersen). 2. Beh. $2\frac{5}{5}$ (F. Sp. 4474). 3. Beh. $2\frac{6}{5}$ (F. Sp. 4511). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $2\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1773). 2. Beh. $2\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1819). 3. Beh. $2\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1824). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 306).

Ved Lov Nr. 158 af 18. Maj 1937 om Prisaftaler m. v. blev der oprettet en permanent Institution, *Priskontrolraadet*, til Udøvelse af Kontrol med Aftaler og Bestemmelser om Pris-, Produktions-, Omsætnings- og Transportforhold. Fra Institutionens Oprettelse den 1. August 1937 og indtil Krigens Udbrud var det Priskontrolraadets Opgave gennem *Registrering* af de omhandlede Aftaler og Bestemmelser og ved *Undersøgelser* paa Grundlag af modtagne Klager at føre *Tilsyn* med, at Monopoler og Sammenslutninger ikke misbrugte deres økonomiske Magtposition til Opnaelse af urimelige Priser eller til Gennemtvungelse af samfundsmæssig urimelige Indskrænkninger i den fri Erhvervsudøvelse.

Efter *Krigsudbrudet* har Priskontrolraadet ført Tilsyn med Overholdelsen af de gældende ekstraordinære Prisbestemmelser m. v., og navnlig blev Raadets Beføjelser

udvidet væsentligt ved Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 364 af 19. Oktober 1939 om Varepriser m. v. Endelig blev der ved Handelsministeriets Bekendtgørelse Nr. 156 af 9. April 1940 om midlertidigt Forbud mod Prisforhøjelser m. v. tillagt Priskontrolraadet Myndighed til at afgøre alle forefaldende Spørgsmaal om Prisforhøjelser, uden at Raadets Afgørelser i saa Henseende kunde indbringes for Domstolene.

Den herved tilvejebragte Ordning var dog kun af midlertidig Karakter, og Handelsministeriet anmodede derfor Priskontrolraadet om at udarbejde Udkast til en ny Lov om Priser, omfattende dels Bestemmelserne i den hidtil gældende Prisaftalelov, dels de øvrige Regler angaaende Prisberegning med saadanne Ændringer, som efter de indhøstede Erfaringer maatte anses for paakrævede.

Raadets Udkast forelaa 10. Maj, og paa Grundlag heraf udarbejdede Handelsministeriet et Lovforslag, som i Hovedsagen fulgte Udkastet, om end med enkelte Ændringer. Dette Lovforslag fremsattes for Rigsdagen som et Led i det *Kriseforlig*, der afsluttedes mellem de i Regeringen repræsenterede Partier i Maj 1940 og gennemførtes inden Maanedens Udgang (se nærmere Side 85).

Lovforslaget undergik paa Rigsdagen kun en enkelt Ændring, som er omtalt i Forbindelse med den paagældende Bestemmelse i nedenstaaende Redegørelse for Lovens vigtigste Bestemmelser.

§ 1 giver Handelsministeren en almindelig Bemyndigelse til at træffe Foranstaltninger til fornøden *Regulering af Priser*. Ministeren kan herunder fastsætte Regler om *Maksimalpriser* samt *forbyde Tilbageholdelse* af Varer og *unødvendig Mellemhandel* m. v. For saa vidt angaar Omraader, der fortrinsvis vedrører *Landbrug og Fiskeri*, vil Maksimalpriser dog i Overensstemmelse med, hvad der i Forvejen var gældende, kunne fastsættes af Landbrugsministeren efter Aftale med Handelsministeren.

Kontrol med Priser og Prisaftaler m. v. inden for private Erhvervsvirksomheder, Andelsforeninger o. lign. udøves fortsat af det i Henhold til Prisaftaleloven af 18. Maj 1937 oprettede *Priskontrolraad*, hvis Medlemsantal man har anset det for mest hensigtsmæssigt ikke at fastsætte i den nye Lov. Som hidtil skal *Løn- og Arbejdsforhold* holdes uden for Kontrollen, der heller ikke omfatter Prisforhold og Erhvervsudøvelse, som i Henhold til særlig Hjemmel bestemmes eller godkendes af det offentlige.

§ 2 indeholder nærmere Regler om *Priskontrolraadets Organisation*. Disse Regler er omtrent uændret overført fra Prisaftalelovens § 2. Efter at Priskontrollens Omraade siden Krigens Udbrud er blevet meget væsentligt udvidet, vilde den hidtil gældende Bestemmelse om, at Raadets Medlemmer saa vidt muligt ikke maa være knyttede til Erhvervsvirksomheder eller Erhvervsorganisationer, hvis Forhold umiddelbart berøres af Loven, dog vanskeligt kunne opretholdes. Bestemmelsen er derfor blevet begrænset, saa at den kun tager Sigte paa et Flertal af Raadets Medlemmer og ikke omfatter Tilknytning til Erhvervsorganisationer.

§§ 3—7 angaaende *Priskontrolraadets Virksomhed og Forretningsførelse m. v.* stemmer ligeledes overens med de tilsvarende Paragraffer i den hidtidige Prisaftalelov, idet der kun er foretaget enkelte Ændringer, som hovedsagelig har en teknisk Karakter.

§ 8 har derimod ikke (bortset fra 1. Stykke) sit Forbillede i Prisaftaleloven, men i § 7 i Handelsministeriets Bekendtgørelse af 19. Oktober 1939, der indeholdt en *Rettesnor for de handlende*, som er berettigede til paa egen Haand at foretage Prisforhøjelser. Der er dog sket den principielt vigtige Ændring, at man har *forladt Genanskaffelsesprisen som Grundlag for Prisberegningen*. Paragraffen har følgende Ordlyd:

»Urimelige Priser og Forretningsbetingelser er forbudt.

Ingen Varepris maa ansættes højere, end hvad der for vedkommende Vare svarer til virkelig medgaaede, nødvendige Udgifter til Varens Indkøb eller Fremstilling samt Forhandling og Transport med Tillæg af en rimelig Nettoavance. Ved Fastsættelsen af *Nettoavancen* vil det yderligere være at iagttage, at den hverken procentvis eller absolut maa overstige den inden for vedkommende Branche ved Lovens Ikrafttræden ved Salg af et tilsvarende Kvantum af vedkommende Vare sædvanlige Nettoavance. For Tjeneste- og Transportydelser gælder tilsvarende Bestemmelser.

Priskontrolraadet kan dog under særlige Omstændigheder tillade Prisforhøjelser ud over de i 2. Stykke nævnte, herunder at ensartede Varepartier, der er indkøbt til forskellige Priser, kan sælges til en *Gennemsnitspris*.«

I Tilslutning hertil bestemmer § 9, at næringsdrivende

alene er berettiget til at foretage *Prisforhøjelser*, for saa vidt de til enhver Tid paa fyldestgørende Maade kan godtgøre, at de i Loven indeholdte Betingelser herfor er opfyldt, jfr. herved § 11. Denne Regel fandtes i Forvejen i § 8 i Handelsministeriets Bekendtgørelse af 19. Oktober 1939.

§ 10 forbyder *Aftaler, Vedtagelser og Bestemmelser*, der kan antages at medføre *urimelige Priser eller Forretningsbetingelser*. Et tilsvarende Forbud findes i Prisaftalelovens § 9, hvis øvrige Indhold omfattes af Bestemmelsen i den nye Lovs § 8, Stk. 1.

§ 11, der dels svarer til § 8 i Prisaftaleloven, dels til § 13 i Bekendtgørelsen af 19. Oktober 1939, om end med enkelte Ændringer, fastsætter følgende:

»Enkeltvirksomheder og Sammenslutninger inden for de materielle Erhverv, hvis Aftaler, Vedtagelser eller Bestemmelser udøver eller vil kunne udøve en væsentlig Indflydelse paa Pris-, Produktions-, Omsætnings- eller Transportforhold inden for hele Landet eller Omraader af dette, skal anmeldes til Priskontrolraadet. De af de paagældende Enkeltvirksomheder og Sammenslutninger trufne Aftaler, Vedtagelser eller Bestemmelser af den nævnte Art skal ligeledes anmeldes til Priskontrolraadet.

Priskontrolraadet registrerer de indgivne Anmeldelser.

I Tvivlstilfælde træffer Handelsministeren endelig Afgørelse af, om Anmeldelsespligt foreligger, ligesom Ministeren, hvor Omstændighederne taler herfor, kan gøre Undtagelser fra den foreskrevne Anmeldelsespligt.

De i 1. Stykke nævnte Enkeltvirksomheder eller Sammenslutninger skal foretage Anmeldelse til Priskontrolraadet angaaende *paatænkte Prisforhøjelser* for saadanne Varer eller Ydelser, som er opført paa en af Raadet herom efter Forhandling med vedkommende Erhvervsorganisationer eller Branche-foreninger offentliggjort Fortegnelse. En anmeldt Prisforhøjelse kan ikke træde i Kraft uden Priskontrolraadets Samtykke. Priskontrolraadets Afgørelse af en anmeldt Prisforhøjelses Rimelighed skal saa vidt muligt afgives inden 8 Dage efter Anmeldelsens Modtagelse.«

§ 12 indeholder tilsvarende Bestemmelser om Pligt for Erhvervsvirksomhederne til at give *Oplysninger* som Prisaftalelovens § 10.

For saadanne Varer og Ydelser, for hvilke det skønnes ønskeligt og muligt, kan Priskontrolraadet ifølge § 13 *offentliggøre Priser*, der ikke maa overskrides. Hvor særlige Omstændigheder taler derfor, kan Priskontrolraadet ligeledes offentliggøre *Avancer*, der ikke maa overskrides. Dette betegner en Udvidelse af den Beføjelse, som i Henhold til Bekendtgørelsen af 19. Oktober 1939, §§ 1—3, var givet en særlig Prisnoteringskomité til at fastsætte vejledende Prisnoteringer, men saaledes at Beføjelsen nu overgaar til Priskontrolraadet, idet man har fundet det hensigtsmæssigt, at alle Spørgsmaal vedrørende Prisforhold samles under en enkelt Institution.

§ 14 opretholder Bestemmelserne i Prisaftalelovens § 11, men i en skærpet Form, foruden at Adgangen til at gaa til Domstolene bortfalder. Det hedder nu i Paragraffen: Finder Priskontrolraadet, at Priser eller Forretningsbetingelser er *urimelige*, paahviler det Raadet at *bringe Forholdet til Ophør* ved *Forhandling* med de paagældende eller ved et *Paalæg* i saa Henseende. Et saadant Paalæg kan omfatte Ændringer i Priser eller Forretningsbetingelser samt Ændringer i eller Ophævelse af Aftaler, Vedtagelser eller Bestemmelser. Et Paalæg skal indeholde Fastsættelsen af en Frist, inden hvilken Paalægget skal være efterkommet.

§ 15. *Besværing over de af Priskontrolraadet truffne Afgørelser* eller givne Paalæg indgives til Raadet, men kan forlanges videresendt senest i Løbet af 8 Dage til et af Handelsministeren i dette Øjemed nedsat *Nævn*, bestaaende af en Formand, der skal opfylde Betingelserne for at kunne beskikkes til Højesteretsdommer, og 2 andre Medlemmer, af hvilke det ene Medlem udnævnes efter Indstilling af Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation i Forbindelse med Industriraadet. De nærmere Regler for Nævnets Virksomhed fastsættes af Ministeren. Nævnet har efter Forhandling med Handelsministeren Adgang til at antage Medhjælp, i det Omfang det skønnes fornødent, samt til hos Priskontrolraadet at indhente de til foreliggende Klagers Bedømmelse nødvendige Oplysninger. — Efter at Priskontrolraadet har udtalt sig over vedkommende Klage, afgiver Nævnet Indstilling til Handelsministeren angaaende Klagens Afgørelse. Ministerens Afgørelse er endelig. Indgivelse af Besværing

over Priskontrolraadets Afgørelser eller Paalæg har ikke opsættende Virkning.

Bestemmelsen om, at et af Nævnets Medlemmer skal udpeges af de ovenanførte Erhvervsorganisationer, blev indføjet i Folketinget.

I § 16 bestemmes, at Handelsministeren kan nedsætte *lokale Prisudvalg* med den Opgave at følge Prisudviklingen og yde Priskontrolraadet og de stedlige Myndigheder Bistand ved Tilsynet med Overholdelsen af Lovens Bestemmelser. Saadanne Prisudvalg oprettedes allerede i Henhold til Bekendtgørelsen af 19. Oktober 1939.

I øvrigt svarer Bestemmelserne i §§ 16—19 i Hovedsagen til, hvad der foreskrives i §§ 13—15 i Prisaftaleloven, idet man dog har bragt *Straffebestemmelserne* i § 19 i Overensstemmelse med de tilsvarende Regler i Lov af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Landets Forsyning med nødvendige Varer m. v.

Ifølge § 20 har Loven, der traadte i Kraft straks, *Gyldighed indtil Udgangen af Marts 1941*. I dette Tidsrum sættes Bestemmelserne i Lov Nr. 158 af 18. Maj 1937 om Prisaftaler m. v. ud af Kraft. Ministeren kan for *Færøernes* Vedkommende meddele saadanne Undtagelser fra Lovens Bestemmelser, som efter Forholdenes Natur maatte skønnes hensigtsmæssige.

De ved Lovens Ikrafttræden bestaaende Enkeltvirksomheder, Sammenslutninger, Aftaler, Vedtagelser og Bestemmelser af den i § 11 omhandlede Karakter skal inden 4 Uger efter Lovens Ikrafttræden være anmeldt til Priskontrolraadet, medmindre Anmeldelse til Raadet har fundet Sted i Henhold til § 8 i Loven af 18. Maj 1937 om Prisaftaler m. v.

I sin Fremsættelsestale i *Folketinget* fremhævede *Handelsministeren*, at de foreslaaede Bestemmelser uden Tvivl for mange selvstændige erhvervsdrivende vilde medføre en følelig Indtægtsnedgang. Dette maatte imidlertid ses paa Baggrund af de store Krav, som man stillede til praktisk talt alle Lønmodtagere i andre samtidig fremsatte Lovforslag i den Hensigt at fremme Beskæftigelsen og hindre Inflation. Som Forholdene havde udviklet sig, var det nødvendigt, at alle bragte Ofre.

Under Sagens første Behandling gav Ordførerne for de fire store Partier Lovforslaget deres Tilslutning, *Knud Kristensen* (V.) og *Prieme* (K. F.) dog kun med visse Betænkkeligheder, som navnlig gjaldt Grundlaget for Prisberegningen i Henhold til § 8. *Hartel* (B.) kunde derimod ikke stemme for Lovforslaget, idet han frygtede, at den foreslaaede Ordning kun vilde blive en Skueret, ligesom Loven af 18. Maj 1937 efter hans Opfattelse havde været det. *Oluf Pedersen* (D. R.) erkendte, at naar Pristalsreguleringen ophævedes, maatte man ogsaa kontrollere Priserne. Det var imidlertid et Spørgsmaal, om Myndighederne ikke havde Beføjelser nok i saa Henseende; hvad der tiltrængtes, var snarere faste Lovbestemmelser med Hensyn til Priserne. Som Ordfører for Kommunerne gjorde *Aksel Larsen* gældende, at det ikke var nye Lovbestemmelser, der trængtes til paa dette Omraade. Ministeren havde i Forvejen alle ønskelige Beføjelser, men han havde ikke gjort den fornødne Brug af dem. Partiet havde derfor ingen Tillid til, at Regeringen vilde forsøge at administrere en Lov som den foreslaaede i Befolkningens Interesse, og dette maatte ogsaa blive bestemmende for den Stilling, man tog til Lovforslaget.

Under den efterfølgende *Udvalgsbehandling* drøftedes bl. a. de Vanskeligheder, som § 8 vilde kunne give Anledning til i saadanne Tilfælde, hvor de næringsdrivende ikke var i Stand til at opstille fuldstændige Kalkulationer for deres Prisberegning vedrørende den enkelte Vare. Heroverfor anførte Ministeren, at de nævnte Vanskeligheder næppe vilde kunne overvindes ved at anvende andet Grundlag for Beregning af Avancen end det foreslaaede. Hvor Vanskeligheder af nævnte Art gør sig gældende, maa Afgørelse træffes ud fra et rimeligt Skøn over samtlige foreliggende Forhold. Der blev i øvrigt inden for Udvalget fra enkelt Side rejst Spørgsmaal om Muligheden for at lempe de foreslaaede Regler om *Nettoavancens Beregning*, idet det herunder anførtes, at en Lempelse f. Eks. vilde kunne tilvejebringes ved, at man opgav de Grænser, der er fastsat med Hensyn til *Nettoavancens* procentvise og absolutte Størrelse i Forhold til tidligere, saa at det afgørende Kriterium for Avancen alene blev, om denne kunde skønnes at være rimelig. Inden for Udvalget var der imidlertid ifølge den enstemmige Betænkning overvejende Stemning for at opretholde den foreslaaede Affattelse, der sideløbende med Kravet om, at Avancen skal være rimelig, opstiller to Grænser for Avancens Størrelse, nemlig den ved Lovens Ikrafttræden sædvanlige Nettoavance beregnet saavel i Procent som i Kroner og Øre. »Begge disse Grænser har deres Betydning under de Udsving, som et Prisniveau kan udvise. Den abso-

lutte Grænse vil saaledes kunne være afgørende for Prisansættelsen under et stigende Prisniveau, medens den procentvise Grænse ved eventuelt Prislefald ikke kan forøges ud over den ved Lovens Ikrafttræden gældende.»

Udvalget drøftede ogsaa, hvad der nærmere skal forstaaes ved »Forretningsbetingelser« i §§ 8, 10 og 14, og var enigt med Ministeren i, at det paagældende Udtryk baade dækker de Vilkaar, der fastsættes for en Vares Videreforhandling, og Erhvervsvirksomhedernes eget Salgssystem. Som urimelige Forretningsbetingelser vil herefter eksempelvis kunne nævnes saadanne Salgsbetingelser, som ud fra Hensyn af ikke-købmandsmæssig Karakter stiller visse erhvervsdrivende ugunstigere end andre enten ved helt at udelukke dem fra den paagældende Omsætning eller ved en Forskelsbehandling gennem Pris- og Rabatfastsættelse. Udvalget gik i øvrigt ud fra, at Bestemmelserne i § 14 ikke bringes til Anvendelse paa saadanne gennem en Aarrække anvendte Forretningsbetingelser, som efter almindelig Opfattelse anses for stemmende med god og sund Forretningsskik.

Fra Grosserer-Societetets Komité, Industriraadet, Provinshandelskammeret og Dansk Tekstil-Union modtog Udvalget *Henvendelser*, der findes aftrykt som Bilag til Betænkningen.

Efter Vedtagelsen af det forannævnte Ændringsforslag vedtog Folketinget Lovforslaget med 90 Stemmer mod 2; 8 Medlemmer — heriblandt Bondepartiet og Kommunerne — stemte hverken for eller imod.

I *Landstinget* anbefalede Ordførerne for de fire store Partier Lovforslaget til Gennemførelse, om end saavel *Stensballe* (V.) som *Halfdan Hendriksen* (K. F.) og *Axel Christensen* (R. V.) nærde nogen Betænkelighed ved § 8. To Medlemmer af Det konservative Folkeparti, *Lange* og *Stein*, havde saa væsentlige Indvendinger at gøre mod samme Paragraf, at de ikke kunde stemme for Lovforslaget, der dog vedtoges enstemmigt med 50 Stemmer.

---

134. Lov om Begrænsning af Adgangen til Udbetaling af Udbytte og Tantieme i Aktieselskaber m. v. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærbo*). [A. Sp. 4841. — C. Sp. 1193 og 1233].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{1}{5}$ (F. Sp. 4214), 1. Beh. $2\frac{3}{5}$ (F. Sp. 4317). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Retoft, Fr. Dalgaard, Holger Eriksen, H. P. Hansen [Sorø A.], Peder

Nørgaard [Formand], Gustav Pedersen, Carl Petersen, Valdemar Sørensen [Sekretær], Peder Clausager, Elgaard, Himmelstrup, Hans Conrad Koefoed, Korsgaard, Jens Thomsen og Drachmann). Betænkning (B. Sp. 1169) afgivet $\frac{25}{5}$. (Ordfører: Retoft). 2. Beh. $\frac{25}{5}$ (F. Sp. 4479). 3. Beh. $\frac{26}{5}$ (F. Sp. 4529). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1790). 2. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1820). 3. Beh. $\frac{28}{5}$ (L. Sp. 1824). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 285).

Samtidig med Gennemførelsen af en Række andre Love af ekstraordinær Karakter, derunder bl. a. om Regulering af Arbejdsløn og Arbejdstid og om Skærpelse af Priskontrollen (se nærmere Side 85), vedtoges ovennævnte Lov, der gaar ud paa følgende:

§ 1. Aktieselskaber og andre erhvervsdrivende Selskaber og Foreninger med begrænset Ansvar maa for det første Regnskabsaar, for hvilket der efter 21. Maj 1940 ved endelig Beslutning af vedkommende Selskabsmyndighed fastsættes Udbytte, ikke under nogen Form som *Udbytte til Aktionærerne* (Medlemmerne) udbetale mere end 5 pCt. af det paa Aktiekapitalen (Selskabskapitalen) indbetalte Beløb med Tillæg af et Beløb, svarende til 2 Trediedele af, hvad der gennemsnitlig i de 3 sidste, før 1. September 1939 afsluttede Regnskabsaar er udbetalt over 5 pCt. af den indbetalte Kapital.

Bestemmelsen kommer ikke til Anvendelse paa Selskaber (Foreninger), der stiftes efter 21. Maj 1940, medmindre det nye Selskab helt eller delvis maa anses som en Fortsættelse af et andet Selskab, paa hvilket Bestemmelsen vilde have fundet Anvendelse.

§ 2. Aktieselskaber, andre erhvervsdrivende Selskaber og Foreninger med begrænset Ansvar, Kreditforeninger, Hypotekforeninger og Sparekasser, Andelsselskaber og Brugsforeninger samt erhvervsdrivende Stiftelser, Fonds og lignende selvejende Institutioner maa for det første Regnskabsaar, for hvilket der efter 21. Maj 1940 ved endelig Beslutning af vedkommende Selskabsmyndighed fastsættes Udbytte, ikke til nogen, der er ansat i eller deltager i Ledelsen af Virksomheden, som *Tantième* eller som *Gratiale* eller andet af Generalforsamlingen eller Ledelsen vilkaarligt fastsat *Vederlag* udbetale mere end 2 000 Kr. med Tillæg af 2 Trediedele

af det Beløb, hvormed Gennemsnittet af de de paagældende Stillinger for de 3 sidste, før 1. September 1939 afsluttede Regnskabsaar tillagte Tantièmebeløb m. v. overstiger 2 000 Kr.

I *Selskaber, hvis Aktier (Andele) ikke er frit omsættelige*, kan der til Personer, der deltager i Ledelsen, som Tantième m. v. højst udbetales et Beløb, svarende til 50 pCt. af den Tantième m. v., der gennemsnitlig har været tillagt de paagældende Stillinger i de 3 sidste, før 1. September 1939 afsluttede Regnskabsaar.

Naar særlige Omstændigheder taler derfor, kan Handelsministeren efter derom af Virksomhedens Bestyrelse indgiven Ansøgning gøre *Undtagelser* fra Bestemmelserne i denne Paragraf, for saa vidt angaar Tantième m. v. til Personer, der er ansat i Virksomheden.

§ 3. Ingen Stilling, hvis Indehaver oppebærer Tantième m. v., kan i Tiden fra 21. Maj 1940 til 31. August 1941 aflønnes efter en højere Lønsats end den ved Lovens Fremsættelse gældende.

§ 4. Overstiger den efter Reglerne for Ansættelse af skattepligtig Indkomst opgjorte Indkomst i en Virksomhed som i § 2 nævnt for det første Regnskabsaar, for hvilket der efter 21. Maj 1940 ved endelig Beslutning af vedkommende Selskabsmyndighed fastsættes Udbytte, det i Henhold til § 1 tilladte Udbytte med Tillæg af lovpligtige Henlæggelser til Reservefonden og Henlæggelser til Betaling af Skatter, der kan paaregnes paalignet paa Grundlag af Indkomsten i det paagældende Regnskabsaar, med mere end 3 pCt. af Aktiekapitalen (Selskabskapitalen), skal Halvdelen af Resten, dog højst 5 pCt. af Aktiekapitalen, anbringes i *Laan til den ved Lov af 26. Februar 1940 om en Laanefond for kortfristede Prioritetslaan oprettede Fond*, »Laanefonden af 1940«, til den paa Laanets Tidspunkt for saadanne Laan almindelige Rente. Saafremt »Laanefonden af 1940« ikke maatte finde Anvendelse for det samlede Beløb, stilles det overskydende til Raadighed for *Statskassen* som kortfristede Laan med indtil 3 Aars Løbetid til den til enhver Tid af Nationalbanken fastsatte Diskonto. Det samme gælder hele Forskellen mellem den vedtægtsmæssige eller kontraktmæssige *Tantième* og den tilladte Tantième.

Bestemmelserne i 1. Stykke finder tilsvarende Anvendelse paa Virksomheder, i hvilke der er fastsat Udbytte i Tiden fra 1. Januar 1940 til 21. Maj 1940, dog saaledes at der ved Beregningen af Laanet regnes med det fastsatte Udbytte.

Laan til »Laanefonden af 1940« eller Statskassen skal kun ydes for eet af de i 1. og 2. Stykke omhandlede Regnskabsaar.

I Virksomhedens Regnskab skal de i 1. og 2. Stykke omhandlede Beløb opføres paa *særlige Konti*, over hvilke der ikke kan disponeres uden Samtykke af Handelsministeren. De fra »Laanefonden af 1940«, eventuelt Statskassen, modtagne Obligationer, Indskudsbeviser el. lign. kan ikke, saa længe Virksomheden fortsættes, overdrages eller pantsættes uden Samtykke af Handelsministeren.

Ifølge §§ 5 og 6 kan Skattemyndighederne kræve indsendt *Oplysninger* om Udbytter, Tantiømer og Lønninger. Opstaar der *Twist* med Skattemyndighederne angaaende Gennemførelsen af Loven, afgøres Twisten af Bestyrelsen for den ved Lov af 30. Maj 1940 oprettede Kreditfond. Den af Bestyrelsen trufne Afgørelse kan indbringes for Domstolene. — Bestyrelsen for Kreditfonden kan gøre *Undtagelser* fra Bestemmelserne i § 4 og kan herunder tillade, at de paagældende Beløb anvendes til *andet Formaal*.

§ 7 indeholder Straffe- og Erstatningsbestemmelser og fastsætter, at Loven, der traadte i Kraft straks, ikke gælder for Færøerne.

I det af Handelsministeren fremsatte Lovforslag havde § 2, Stk. 2, en noget anden Affattelse, der imidlertid paa Forslag af Ministeren blev *ændret* i Folketinget, for at Funktionærer i Selskaber med ikke frit omsættelige Aktier med Hensyn til Begrænsning af Tantiøme kunde blive ligestillet med Funktionærerne i andre Selskaber. Samtidig foretoges i § 4, ligeledes paa Forslag af Ministeren, nogle Ændringer, som navnlig tog Sigte paa at sikre »Laanefonden af 1940« mod, at der i Henhold til Loven tilflød den flere Virkemidler, end den havde Anvendelse for til Ydelse af kortfristede Prioritetslaan.

Til Forstaaelse af Loven fremhæves det i Betænkningen fra det Udvalg, der var nedsat til Behandling af Sagen i Folketinget, at Kreditfondens Bestyrelse ifølge § 6 helt eller delvis maa kunne *fritage* Aktieselskaber m. v. for at yde Laan til »Laanefonden af 1940« eller Statskassen i saadanne Tilfælde, hvor det vilde hindre ny Foretagsomhed, Opretholdelse

af Virksomhedens normale Beskæftigelse i størst muligt Omfang eller medføre Likviditetsvanskeligheder.

Det blev under Udvalgsbehandlingen fastslaaet, at *Interessensskaber, hvis Medlemmer har ubegrænset Ansvar*, ikke omfattes af Loven, at Udbyttebegrænsningen vil kunne praktiseres, selv om et Aktieselskabs Kapital maatte være delt i *Aktieklasser* (ordinære Aktier, Præferenceaktier m. v.), og at Beløb, der i Henhold til Loven indbetales til »Laanefonden af 1940«, *tilhører de paagældende Aktieselskaber*, hvilket ogsaa er Tilfældet, hvis Beløbene anvendes paa anden Maade.

Om det i § 4, sidste Stykke, omtalte Samtykke fra Handelsministeren til fri Afhændelse af de nævnte Obligationer, Indskudsbeviser el. lign. erklærede Ministeren i et Samraad, at et saadant Samtykke er tænkt givet efter 2 Aars Forløb.

Endelig rejstes i Udvalget det Spørgsmaal, om Bestemmelsen i § 3 hindrer *Lønstigninger*, der er en Følge af *Avancement* eller er *kontraktmæssigt bestemte*. Handelsministeren oplyste under Samraadet, at saadanne Lønstigninger ikke omfattes af Loven.

Paa *Rigsdagen* blev der fra forskellig Side udtalt Tvivl om, hvorvidt man havde fundet det rette Grundlag for den foreslaaede Udbyttebegrænsning, ligesom det gjordes gældende, at Tantiëmebegrænsningen vilde medføre en uforholdsmæssig Indtægtsnedgang for Funktionærer, der i væsentlig Grad oppebar deres Arbejdsvederlag i Form af Tantiëme. Ingen gik dog imod Lovforslaget, heller ikke *Aksel Larsen* (D. K.), skønt han fandt det alt for lemfældigt, særlig over for Aktionærer i Aktieselskaber med høje Udbytter og over for Bestyrelsesmedlemmer, som oppebærer store Tantiëmer. *Jens Thomsen* (B.) stillede i Folketinget Ændringsforslag om Indføjelse af en ny Paragraf af følgende Ordlyd: »Saa fremt Enkeltpersoners samlede Tantiëmeindtægter andrager mere end 5 000 Kr. for et Aar, skal det samlede Beløb, hvormed de overstiger 5 000 Kr., indbetales i Statskassen.« For dette Ændringsforslag stemte imidlertid kun Bondepartiet selv.

I den Skikkelse, som Lovforslaget havde faaet efter Vedtagelsen af de forannævnte, af Handelsministeren stillede Ændringsforslag, vedtoges det i Folketinget enstemmigt med 91 Stemmer (7 undlod at stemme) og i Landstinget enstemmigt med 50 Stemmer. Trods Forkastelsen af Bondepartiets Ændringsforslag stemte Partiet for Loven.

135. Lov om en midlertidig Sukkerordning. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel*). [A. Sp. 4663. — C. Sp. 517 og 535].

Fremsat i *Folketinget* $10/4$ (F. Sp. 3947). 1. Beh. $11/4$ (F. Sp. 3976). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Peder Nørgaard, Fr. Andersen [Formand], Hartvig Frisch, Hauge, Jensen [Horsebæk], Levinsen, Marinus Sørensen, A. M. Hansen [Sekretær], Kristian Nygaard, Løje, Duborg, Einar Simonsen, Grønning, Victor Larsen og Hartel). Betænkning (B. Sp. 601) afgivet $12/4$. (Ordfører: Peder Nørgaard). 2. Beh. $12/4$ (F. Sp. 4002). 3. Beh. $12/4$ (F. Sp. 4005). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1547). 2. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1559). 3. Beh. $12/4$ (L. Sp. 1562). *Loven stadfæstet 12. April 1940.* (Lov-Tid. Nr. 171).

Loven tager Sigte paa at opretholde en Sukkerordning for 1940—41 efter væsentlig de samme Principper, som laa til Grund for de tilsvarende Love for de 7 foregaaende Aar.

Der er dog foretaget enkelte *Ændringer*:

Roeprisen. Som Følge af de stærke Stigninger i samtlige Udgiftsposter vedrørende Sukkerroedyrkingen er Roeprisen forhøjet med 30 Øre til *2 Kr. 50 Øre* pr. Dobbeltcentner. Man regner hermed at have Dækning for Udgiftsstigningerne navnlig til Gødning og Hestekraft. Udgifterne til legemligt Arbejde og Transport lader sig derimod først beregne omkring Midten af December 1940, og der er derfor i § 3, Stk. 2, givet Ministeren Bemyndigelse til at *forhøje* Prisen paa Grundlag af en nærmere Opgørelse over visse Udgiftsstigninger. Ved denne Efterregulering vil — ifølge et af Ministeren til Folketingsudvalget givet Tilsagn — ogsaa Udsving med Hensyn til andre Poster end Arbejdsløn og Transportomkostninger komme i Betragtning, saafremt deraf skulde resultere en urimelig Pris for Dyrkerne.

Melisprisen. Paa Grund af den nævnte Forhøjelse af Roeprisen og af stigende Produktionsomkostninger paa Sukkerfabrikkerne er Melisprisen hævet fra 36 til *40 Øre* pr. kg. — Under Hensyn til Forholdenes Usikkerhed har der ikke som i tidligere Aar kunnet fastsættes noget bestemt Maksimum for Melisprisen.

Da man ikke har fundet det rimeligt at lade de af Krigen

betingede ekstraordinære Forhold faa Indflydelse paa Sukkerordningen, er efter Forhandling med Sukkerfabrikkerne Bestemmelserne i de tidligere Loves § 5 om eventuel Indflydelse paa Melisprisen af *Verdensmarkedets Prisnoteringer* udeladt.

Sukkerroearealerne. For 1938—39 og 1939—40 blev Sukkerroearealerne fastsat til ca. 71 100 Tdr. Land, hvilket Areal med normal Høst anses for tilstrækkeligt til Dækning af Landets Forbrug. Den sene Saatid i Forbindelse med, at der ikke har kunnet fremskaffes Chilesalpeter i sædvanligt Omfang, befrygtes imidlertid at medføre, at Høsten vil blive under normal saavel med Hensyn til Roeudbytte som Sukkerindhold, og Overbestyrelsen for Roedyrkerforeningerne og Sukkerfabrikkerne har derfor været enige om, at Arealerne *udvides med ca. 10 pCt.* til ca. 79 000 Tdr. Land, eller samme Areal som for Aaret 1935. — Hovedparten af Udvidelsen vil i Henhold til tidligere Tilsagn tilfalde de gamle Dyrkere; der vil dog ogsaa kunne blive Plads for nye Dyrkere, hvis de inden Lovforslagets Fremsættelse maatte have ansøgt om at komme i Betragtning.

Ikrafttræden og Gyldighedstid. Loven træder i Kraft 1. Januar 1941 og har Gyldighed til 31. December s. A. Bestemmelserne i § 3, angaaende Roeprisen og Sukkerroearealerne, traadte dog i Kraft 1. Maj 1940 og har kun Gyldighed til 30. April 1941.

Lovforslaget gik uændret gennem Rigsdagen og vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

136. Midlertidig Lov om Ændringer i Lov om Patenter, Lov om Mønstre, Lov om Varemærker og Lov om Fællesmærker. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel*). [A. Sp. 4659. — C. Sp. 531 og 537].

Fremsat i *Folketinget* $^{10}/_4$ (F. Sp. 3946). 1. Beh. $^{11}/_4$ (F. Sp. 3986). 2. Beh. $^{12}/_4$ (F. Sp. 3998). 3. Beh. $^{12}/_4$ (F. Sp. 4006). *Oversendt til Landstinget.* 1. Beh. $^{12}/_4$ (L. Sp. 1555). 2. Beh. $^{12}/_4$ (L. Sp. 1560). 3. Beh. $^{12}/_4$ (L. Sp. 1562). *Loven stadfæstet 12. April 1940.* (Lov-Tid. Nr. 170).

I Patentlovgivningen er der fastsat forskellige *Frister* dels for Erlæggelse af de foreskrevne Afgifter for Patenters Udfærdigelse og Opretholdelse, dels for Foretagelse af en Række under Patentansøgningens Behandling forefaldende Handlinger. Under den forhaandenværende ekstraordinære Situation vil imidlertid Forstyrrelser i Postgangen og andre Forhold kunne hindre Patenthavere og Ansøgere i at overholde de nævnte Frister, og da det vilde være ubilligt, om de paaældende derved skulde miste den dem i Lovgivningen tilsagte Retsbeskyttelse, er der i Lighed med, hvad der fandt Sted under Verdenskrigen, givet Handelsministeren Bemyndigelse til at fastsætte Lempelser med Hensyn til de paaældende Frister.

For Mønster-, Varemærke- og Fællesmærkelovgivningens Vedkommende gælder tilsvarende Forhold, om end Trangen til Lempelser i Fristerne her er mindre, og man har derfor fundet det rettest at lade den ved Loven hjemlede Bemyndigelse omfatte hele Lovgivningen vedrørende industriel Retsbeskyttelse.

Loven har Gyldighed til Udgangen af Oktober 1940.

Lovforslaget vedtoges uændret og enstemmigt.

---

137. Lov om Tilsyn med Begravelseskasser og Ligbrændingsforeninger. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærbo*). [A. Sp. 4593. — C. Sp. 1269 og 1287].

Fremsat i *Landstinget* $26/3$ (L. Sp. 1254). 1. Beh. $11/4$ (L. Sp. 1519). Henvist til Udvalget angaaende Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 182 af 20. Maj 1933 om Folkeforsikring (se Side 326). Betænkning (B. Sp. 1223) afgivet $18/6$. (Ordfører: A. Johansen). 2. Beh. $19/6$ (L. Sp. 1911). 3. Beh. $20/6$ (L. Sp. 1915). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $25/6$ (F. Sp. 4750). 2. Beh. $27/6$ (F. Sp. 4782). 3. Beh. $27/6$ (F. Sp. 4795). *Loven stadfæstet 1. Juli 1940*. (Lov-Tid. Nr. 355).

Naar Bestemmelserne i Folkeforsikringsloven om tvungen Begravelsesforsikring for Sygekassernes nydende Medlemmer (Nr. 86) træder i Kraft 1. Januar 1941, *overtager Sygekasserne* de Funktioner, der hidtil har været varetaget af *de til Sygge-*

kasserne knyttede Begravelseskasser, og det maa antages, at de sidstnævnte Kasser herefter vil blive ophævet.

Under disse Omstændigheder har man anset det for mest hensigtsmæssigt, at *Tilsynet med de tilbageværende Begravelseskasser*, der ikke er tilknyttet nogen Sygekasse, *overføres* fra Direktoratet for Sygekassevæsenet til *Forsikringsraadet*, der allerede udøver Tilsyn med Livsforsikringsselskaber og Pensionskasser, med hvis Virksomhed Begravelseskassernes Virksomhed er beslægtet.

Samtidig med at denne Omlægning af Tilsynet med Begravelseskasserne finder Sted, har man ment at burde *udstrække Tilsynet* til at omfatte Foreninger, der har til Formaal at afholde Omkostningerne ved *Ligbrænding*, naar deres Medlemmer afgaar ved Døden, idet ogsaa disse Foreningers Virksomhed maa betragtes som en Art Forsikringsvirksomhed, saaledes at det maa anses for rettest, at der fra det offentliges Side føres Tilsyn med det forsikringstekniske Grundlag for Foreningernes Virksomhed og Forvaltningen af de Midler, der skal tjene til Dækning af Medlemmernes Krav mod Foreningerne.

§ 1. Benævnelsen »*Begravelseskasser*« anvendes i Lovteksten baade for de egentlige Begravelseskasser og for Ligbrændingsforeningerne, idet Udtrykket *omfatter* »Foreninger, der har til Formaal ved Opkrævning af bestemte periodiske Bidrag at tilvejebringe Midler til helt eller delvis at afholde Omkostningerne ved Begravelse eller Ligbrænding eller at udbetale en Sum een Gang for alle, naar Medlemmer eller Medlemmers Børn under 15 Aar afgaar ved Døden«.

Uden for Lovens Omraade holdes saadanne Virksomheder, der allerede er undergivet Tilsyn i Medfør af Loven om Livsforsikringsvirksomhed, Loven om Tilsyn med Pensionskasser, Folkeforsikringsloven eller Loven om Statsbanepersonalets Sygekasse.

Dernæst er *undtaget* fra Lovens Omraade Foreninger, hvis *Medlemstal* er *mindre end 100*, og i hvilke den *største Hjælp*, der kan ydes til de angivne Formaal, er *mindre end 100 Kr.* Saadanne Foreninger kan dog *efter egen Begæring* *tages under Tilsyn* efter Loven og kan da ikke senere fritages for Tilsyn. Og en Forening, der *har været omfattet* af Loven, *forbliver* under Tilsyn, selv om de nysnævnte Forudsætninger for dens Undtagelse fra Loven senere maatte komme til at foreligge.

I Tvivlstilfælde afgør Handelsministeren endeligt, om en Forening omfattes af Lovens Bestemmelser.

Som *Betegnelse* for de af Loven omfattede Foreninger skal anvendes Ordet Begravelseskasse eller Ligbrændingsforening. De paagældende Foreninger er berettigede til at betegne sig som statskontrollerede.

Efter Regeringsforslaget skulde Loven omfatte Begravelseskasser uanset disses Medlemsantal og Størrelsen af den udbetalte Hjælp og saavel Foreninger, der opkræver faste Præmier, som Foreninger, hvor den udbetalte Hjælp efterskudsvis paalignes Medlemmerne. Under Behandlingen i Landstinget *undtoges* dog de ovenfor i Stk. 3 omtalte *smaa* Foreninger (med de dertil knyttede Forbehold) fra Tilsynet, og ligeledes undtoges de saakaldte *Efterskudskasser*.

Ifølge § 2 maa Virksomhed af den i § 1 omhandlede Art *kun drives af* Foreninger, der er undergivet Tilsyn i Medfør af Loven, samt af Statsanstalten for Livsforsikring og af de af Livsforsikringsloven, Pensionskasseloven, Folkeforsikringsloven og Loven om Statsbanepersonalets Sygekasse omfattede Selskaber og Foreninger. Paa den anden Side maa Begravelseskasser, der ikke maatte være knyttet til Livsforsikringsselskaber eller Pensionskasser, *ikke* uden Forsikringsraadets Samtykke *drive anden Virksomhed* end den af Loven omfattede.

§ 3 angiver de Punkter, om hvilke en Begravelseskasses *Vedtægter* skal indeholde Bestemmelser:

- 1) Kassens Navn, Hjemsted, Formaal og Virkeomraade.
- 2) Medlemmernes Optagelse (med Angivelse af den højeste og laveste Aldersgrænse for Optagelse), Rettigheder og Pligter, herunder Bestemmelser om Ansvaret for Kassens Forpligtelser og om Medlemmernes *Krav paa Godtgørelse i Tilfælde af Udtræden*.
- 3) Generalforsamlingen og Bestyrelsen samt om Adgangen til at forpligte Foreningen.
- 4) Regnskabsvæsen og Revision, Kasseeftersyn, Anbringelse og Baandlæggelse af Kassens Midler samt Overskuddets Anvendelse.
- 5) Frivillig Opløsning af Kassen og om, hvorledes dens Kapital i Tilfælde af Opløsning skal fordeles mellem Medlemmerne.
- 6) Vedtægternes Forandring.

Bestyrelsen skal vælges af og blandt Medlemmerne. Hele *Overskuddet* skal anvendes til Fordel for disse og maa kun tilfalde dem i Form af Begravelses- eller Ligbrændingshjælp, medmindre Forsikringsraadet tillader, at Overskuddet anvendes paa anden Maade.

§§ 4 og 5 indeholder Bestemmelser om *Anmeldelse* af Begravelseskasser og *Godkendelse af* disses *Vedtægter*. I Mod sætning til Begravelseskasseloven af 27. Marts 1929 foreskrives det nu, at Vedtægterne og Ændringer i disse skal godkendes af Handelsministeren.

Bestemmelsen i § 6 om, at Begravelseskassernes Midler skal *anbringes* som Indlaan i danske Banker eller Sparekasser eller i danske Stats- eller Kreditforeningsobligationer, svarer til, hvad der hidtil har været gældende for de under Sygekassedirektoratets Tilsyn staaende Begravelseskasser. Forsikringsraadet kan dog meddele Tilladelse til, at Midlerne anbringes paa anden betryggende Maade. Forskrifterne i Paragraffens Stk. 2 om Midlernes *Baandlæggelse* svarer til Pensionskasseloven af 11. Maj 1935 § 14, Stk. 2.

De fleste egentlige Begravelseskasser anvender Kalenderaaret som *Regnskabsaar*. I Overensstemmelse hermed er det i § 7 fastsat, at Begravelseskassernes Regnskabsaar regnes fra 1. Januar til 31. December, dog at Afvigelser herfra kan tillades af Forsikringsraadet. Forskrifterne i Paragraffens Stk. 2 og 3 om Opførelsen i Regnskabet af *Værdipapirer* og af *Vederlag* til Bestyrelse, Forretningsfører m. fl. svarer til Pensionskasselovens § 13, Stk. 1 og 2.

Bestemmelserne i § 8 om *Revisorer* og *Revisionens Foretagelse* stemmer ligeledes med de for Revisionen af Pensionskassernes Regnskaber givne Regler.

Der følger saa i §§ 9—11 Forskrifter om *Tilsynet med Begravelseskasser*:

§ 9. Inden 6 Maaneder efter Regnskabsaarets Udløb skal enhver Begravelseskasse til *Forsikringsraadet* indsende det reviderede og af Generalforsamlingen godkendte Regnskab samt Aarsberetning. Det er Tanken, at Forsikringsraadet uden Udgift for Kasserne skal foretage den forsikringstekniske Gennemgang af disses Status; der paalægges derfor i Stk. 2 enhver Kasse Pligt til, naar Forsikringsraadet kræver det, at indsende en Fortegnelse over dens Medlemmer

med Angivelse af de efter Forsikringsraadets Skøn fornødne Oplysninger, saasom Ydelsernes og Bidragenes Størrelse og Medlemmernes Navn, Køn og Fødselsaar; den paagældende Kasse har derefter Pligt til hvert 5. Aar inden 1. Juli at indsende tilsvarende Fortegnelse. I Stk. 3 er der dog aabnet Raadet Adgang til (af Kasser med særlig stort Medlemstal) at forlange, at Kasserne paa egen Bekostning skal lade deres Status beregne af en godkendt Aktuar.

Reglerne i § 10 om *Forsikringsraadets Gennemgang af Begravelseskassernes Aarsregnskaber og Beretninger* og dets Adgang til at *kræve Oplysninger* om Kassernes Virksomhed svarer til § 6, Stk. 1 og 2, i Begravelseskasseloven af 1929, og Reglerne i § 11 om Forsikringsraadets *Gennemgang af Kassernes Status* i Løbet af 5-aarige Perioder samt om Raadets Beføjelse til at give Anvisning paa *Forhøjelse af Medlemsbidrag* eller *Nedsættelse af Ydelsernes Størrelse* m. v. svarer til § 7 i samme Lov og Pensionskasselovens § 21, Stk. 4.

Hvis en foretagen Undersøgelse fører til det Resultat, at Fortsættelse af en Begravelseskasses Virksomhed vil være utilbørlig af Hensyn til Medlemmernes Interesser, kan Forsikringsrådet træffe Bestemmelse om, at Kassen skal *træde i Likvidation*. Under Hensyn til Begravelseskassernes særlige Forhold er det i § 12, Stk. 2, fastsat, at de ikke skal kunne tages under Konkursbehandling.

I Tilfælde af *frivillig Opløsning* skal ifølge § 13 Planen om Deling af Begravelseskassens Formue forelægges Forsikringsrådet til Godkendelse, inden den kan bringes til Udførelse.

Overensstemmende med Begravelseskasseloven af 1929 *forbyder* § 14 at *overdrage* eller *pantsætte de Ydelser, der er sikret Medlemmer af Begravelseskasser*, og disse Ydelser kan ikke gøres til Genstand for Arrest, Udlæg, Inddragelse under Konkursbehandling eller anden Retsforfølgning.

§ 15, om *Indankning af Forsikringsraadets Afgørelser* for Handelsministeren, svarer i Princippet til Pensionskasselovens § 22. Hvis Kassen inden en Frist paa 14 Dage forlanger det, skal Sagen, inden Afgørelse træffes, af Ministeren forelægges det i Livsforsikringslovens § 54 omhandlede *Nævn* til Erklæring; i saa Fald kan den ikke indbringes for Domstolene.

§ 16 handler om de Oplysninger, som Forsikringsrådet

skal give Handelsministeriet angaaende Begravelseskassernes Virksomhed, og § 17 indeholder forskellige Bestemmelser om Tvangsbøder og Straf.

§ 18. Forsikringsraadets Udgifter ved Tilsyn med Livsforsikringssselskaber, Skadesforsikringssselskaber og Pensionskasser dækkes ved Bidrag fra de paagældende Selskaber og Kasser. Da Begravelseskasserne ikke hidtil har betalt Bidrag for det af Direktoratet for Sygekassevæsenet udøvede Tilsyn, har man derimod *ikke* ment at burde paalægge disse nogen *Afgift for Forsikringsraadets Tilsyn*, men Udgifterne herved bevilges paa Finansloven.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, træder i Kraft 1. Januar 1941.

Under Sagens Behandling i *Landstinget* foretoges efter Forslag af Udvalget og med Ministerens Tilstutning de ved § 1 omtalte *Begrænsninger af Lovens Omraade*.

Et *Mindretal*, bestaaende af Venstres og Det konservative Folkepartis Udvalgsmedlemmer, kunde have ønsket indført en Bestemmelse om, at Begravelseskasser og Ligbrændingsforeninger i Lighed med Livsforsikringssselskaber m. m. fik paalagt en *Afgift til Dækning af Forsikringsraadets Tilsynsudgifter* efter denne Lov. Da Mindretallet imidlertid ikke havde kunnet trænge igennem med denne Tanke, undlod man at stille Ændringsforslag herom.

Mindretallet udtalte i Betænkningen Forventning om, at Tilsynet gøres saa simpelt som muligt, og at der tages lempe- ligt paa de allerede bestaaende Kasser.

Lovforslagets Vedtagelse skete enstemmigt i begge Ting.

138. Lov om Ændring i Lov for Færøerne Nr. 115 af 4. April 1928 om Forbud mod at drive Erhverv med berusende Drikke m. m. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Kjærboel*). [A. Sp. 4611. — C. Sp. 421 og 491.]

Fremsat i *Landstinget* $\frac{26}{3}$ (L. Sp. 1257). 1. Beh. $\frac{27}{3}$ (L. Sp. 1275). 2. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 1322). 3. Beh. $\frac{28}{3}$ (L. Sp. 1330). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3897). 2. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3915). 3. Beh. $\frac{30}{3}$ (F. Sp. 3917). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 118).

Loven af 4. April 1928, den saakaldte Ædruelighedslov, indeholdt en Bestemmelse om, at Loven skulde forelægges

til Gennemsyn for Lagtinget i Samlingen 1932. Bestemmelsen ændredes ved Lov af 25. Marts 1933 og Lov af 27. Marts 1934, saaledes at Lovens Forelæggelse blev udskudt til Lagtingssamlingen 1938. Loven kom dog først til Behandling i Lagtingssamlingen 1939, hvor den henvistes til Udvalg. Inden for Udvalget opnaaedes imidlertid ikke Enighed, idet et Flertal stillede Forslag om Etablering af et færøsk Spiritusmonopol, hvorefter Lagtinget skulde have Eneret til Indførsel og Videre salg af alle Spirituosa paa Øerne, medens Udvalgets Mindretal foreslog, at Loven skulde fornyes med en enkelt Ændring og forelægges til Gennemsyn paa ny i Samlingen 1944. Intet af disse Forslag blev vedtaget. Derimod vedtoges et ved Sagens tredje Behandling i Lagtinget fremsat Ændringsforslag, som gik ud paa at *udsætte Revisionen* af Loven til den ordinære Lagtingssamling 1940.

I Overensstemmelse med Lagtingets Indstilling bestemmes det ved den nu foretagne Lovændring, at Loven skal forelægges til Gennemsyn for Lagtinget i Samlingen 1940 og for Rigsdagen i Samlingen 1940—41.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

139. Lov om erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Christmas Møller*). [A. Sp. 4981. — C. Sp. 1967 og 1991].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{4}{7}$ (F. Sp. 4867). 1. Beh. $\frac{10}{7}$ (F. Sp. 4943). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Einer-Jensen, Holger Eriksen, Hartvig Frisch, H. P. Hansen [Sorø A.], Carl Petersen, Gustav Pedersen, Oluf Pedersen, Rager, N. P. Andreasen, Himmelstrup, Elgaard [Sekretær], Jørgen Gram, Prieme, A. C. D. Petersen [Formand] og Kristen Amby). Betænkning (B. Sp. 2217) afgivet $\frac{12}{7}$. (Ordfører: Prieme). 2. Beh. $\frac{16}{7}$ (F. Sp. 4991). 3. Beh. $\frac{16}{7}$ (F. Sp. 5012). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{17}{7}$ (L. Sp. 2040). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fløtkjær [Formand], C. E. Christiansen, Ingeborg Hansen, Hvid, Kr. Johansen, Steincke, Stumph, Lannung [Sekretær], Veistrup, Hauch, Stensballe, Villemoes, Korsgaard, Lange og Schaumann). Betænkning (B. Sp. 2243) afgivet $\frac{18}{7}$. (Ordfører: Fløtkjær). 2. Beh. $\frac{19}{7}$ (L. Sp. 2078). 3. Beh. $\frac{19}{7}$ (L. Sp. 2083). *Loven stadfæstet* 3. August 1940. (Lov-Tid. Nr. 406).

Valutaloven af 22. December 1937 fik ved Lov Nr. 459 af 22. December 1939 forlænget Gyldighed til Udgangen af 1940. Begivenhedernes Udvikling efter den 9. April 1940 medførte imidlertid en fuldstændig Ændring af Forudsætningerne for denne Lovgivning, idet det i det store og hele kun blev muligt for Danmark at opretholde Handelssamkvem med *det europæiske Kontinent*; det engelske og det oversøiske Marked blev lukket baade som Forsyningsmarked og som Afsetningsmarked for danske Eksportvarer. Mangelen paa fri Valuta baade i Danmark og i de fleste af de Lande, med hvilke vi under de ændrede Forhold har kunnet komme i Forbindelse, har dernæst bevirket, at vor Samhandel med Udlandet i udstrakt Grad har maattet baseres paa *Clearing*, altsaa i Princippet saaledes, at der fra det enkelte Land kun kan indføres i Forhold til, hvad der kan betales i Form af Varer. Handelsaftaler i Forbindelse med Clearingaftaler er afsluttet med Tyskland, Italien og Finland og indledt eller paatænkt med en Række andre Lande. For de fleste af disse Lande gælder, at de ikke for Tiden er i Stand til at modtage danske Varer i samme Forhold, som vi er interesserede i at købe Varer derfra, og at Aftalerne derfor maa fastsætte bestemte *Grænser* for, hvad vi kan importere af de enkelte Varer, afvejet under Hensyn til de enkelte Varearters Betydning for Danmarks Økonomi (*Kontingentaftaler*).

Da vor Samhandel med Udlandet saaledes udelukkende vil komme til at finde Sted paa Basis af Statsaftaler i Forbindelse med Clearingaftaler, vil en *Kontrol med Indførselen* ved Hjælp af et Statsorgan fortsat være nødvendig, og det ikke alene af Hensyn til Overholdelsen af Aftalerne, men ogsaa af Hensyn til Fordelingen af Kontingenterne mellem de danske Importører. Den Omstændighed, at Mulighederne for Indførsel fra vort nuværende Hovedmarked for Landbrugsprodukter, Tyskland, ikke svarer til vor Eksport dertil, har imidlertid muliggjort en mere *liberal* Stilling til Indførselsproblemerne; de valutariske Hensyn, der tidligere begrundede Indførselsbegrænsninger, er ikke længer til Stede, men Hovedopgaven maa være at tilføre Landet alle de for Produktionens Opretholdelse nødvendige Varer, saaledes at den størst mulige Kompensation for vor Eksport samtidig opnaas. Allerede i en Meddelelse den 1. Juli angaaende fremtidig Tildeling af Valutaattester fik Importørerne Underretning om, at man for *Tysklands og Böhmen-Mährens* Vedkommende vilde være indstillet paa uden Hensyntagen til Bevillingshavernes hidtidige Import at give Bevillinger i Overensstemmelse med de fremkomne Begæringer — bortset fra Varegrupper, hvor særlige Forhold gjorde en Fordeling mellem Importørerne nødvendig. Paa dette Omraade blev altsaa det

hidtidige Importørbegreb og Ordningen med halvårlige Valutaplener i vidt Omfang administrativt forladt, og Muligheden for Frigivelse af Indførselen fra vort vigtigste Marked har gjort det naturligt nu at *ophæve det lovfæstede Importørbegreb*. Fordeling mellem Importørerne paa Omraader, hvor Indførselsmulighederne er begrænset ved Kontingentaftaler eller faktiske Vanskeligheder for Leveringen af de ønskede Kvanta, maa derefter ske efter Forhandling mellem Myndighederne og Erhvervenes Hovedorganisationer og de interesserede Brancheforeninger. De ændrede Forhold antages dernæst at ville bevirke en saadan Reduktion og Forenkling af *Valutacentralens* Arbejde, at det vil være naturligt at foretage en *Omorganisation* af dette Arbejde.

I Forbindelse med de paatænkte Ændringer af Valutaloven fandt Regeringen det hensigtsmæssigt at søge gennemført en Forenkling af Administrationen af de Kriseforanstaltninger, der iværksattes i Henhold til *Bemyndigelsesloven* af 2. September 1939, navnlig gennem Ophævelse af *Det erhvervsøkonomiske Raad*, dog saaledes at dette Raad og *Valutaraadet* erstattes af en mindre Forsamling, først og fremmest repræsenterende Erhvervenes Hovedorganisationer. Tillige fandt man det praktisk at *samle* Bestemmelserne fra begge Love m. m. i en Lov.

Ved Lovforslagets Fremsættelse sluttede Handelsminister *Kjærbo* sin Redegørelse for Forslagets Baggrund og Hensigt med følgende Udtalelse: »Medens det i Dag vil være muligt og efter mit Skøn ogsaa rimeligt at gaa helt bort fra de tidligere detaillerede Regler om Importørbegrebet, halvårlig Bevillingsplan, detaillerede Forskrifter om Mulighederne for Importbegrænsning m. v., er det, der er Brug for, en *Bemyndigelse til Regeringen*. Nærmere betegnet vil det sige en Bemyndigelse til Handelsministeren til at udøve den nødvendige Kontrol og til at foretage en Fordeling og, naar Omstændighederne nødvendiggør det, en Regulering af Indførselen, alt efter som Forholdene i hvert enkelt Tilfælde maatte forme sig. Som hidtil er der dernæst i Dag Brug for Bestemmelser, der sætter Handelsministeren og, for saa vidt angaar Landbrugsomraadet, Landbrugsministeren i Stand til at foretage udførselsregulerende Foranstaltninger, ikke alene med Henblik paa vore Handelsaftaler, men ogsaa med Henblik paa Landets egen Forsyning med nødvendige Varer. Kontrollen med Udførselen bliver i Virkeligheden endnu mere betydningsfuld, jo mere vi maa bygge paa Handelsaftalerne og de ved disse aftalte Varekvantiteter og Varekvaliteter.«

Som nys nævnt, blev Forslaget til Loven fremsat af Handelsminister *Kjærbo*, men Forhandlingerne paa Rigsdagen blev ført af Handelsminister *Christmas Møller*. Forslaget undergik kun enkelte Ændringer.

Loven træder i Stedet for Valutaloven af 22. December 1937 (forlænget under 22. December 1939) med Tillæg af 14. Juni 1940 samt de to Bemyndigelseslove af 2. og 22. September 1939, henholdsvis om Foranstaltninger til Sikring af den nødvendige Vareforsyning og om Statens Overtagelse af visse Varer. Her skal kun Indholdet af Kapitlerne 2 og 4 nærmere omtales, idet Bestemmelserne i Kapitel 1 (§§ 1 og 2), der handler om *Indløseligheden af Danmarks Nationalbanks Sedler*, er enslydende med de tilsvarende Paragraffer i Valutaloven af 1937, og Kapitel 3 (§§ 7 og 8), om *Betalinger til Udlandet*, indeholder væsentlig de samme Bestemmelser, som blev optaget i Tillægget til Valutaloven af 14. Juni 1940 (se Nr. 119). Ogsaa *Straffebestemmelserne* m. m. i Kapitel 5 (§§ 15 og 16) forbigaas her.

Kap. 2 (§§ 3—6). *Foranstaltninger vedr. Indførsel, Udførsel og Fordeling af Varer m. v.*

I § 3 er Bestemmelserne angaaende *Indførsel* i Princippet indskrænket til en Bemyndigelse for Handelsministeren til »at træffe midlertidige Foranstaltninger til Fremme eller Regulering af Indførselen af Varer her til Landet«; Ministeren kan herunder »give nærmere Regler for Udstedelsen og Benyttelsen af Indførselsbevillinger«. Adgangen til at nedsætte et Udvalg af Repræsentanter for Hovederhvervene til Behandling af Spørgsmaal om *private Vareudvekslinger* er dog opretholdt. Ministeren kan bestemme, at der for Udfærdigelse af Indførselsbevillinger skal erlægges et *Ekspeditionsgebyr*, der ikke maa overstige 2,5 pro mille af Bevillingens paalydende Beløb; mindste Ekspeditionsgebyr udgør 1 Kr. for hver enkelt Bevilling.

Som nævnt i de indledende Bemærkninger, er det lovfæstede *Importorbegreb* ophævet. I Forbindelse hermed er Bestemmelserne i Valutalovens § 5 om Indførselsbevillingers *Gyldighedstid* og i § 10 om *Overdragelse af Indførselsbevillinger* bortfaldet.

Med Hensyn til Udstedelse af *Indførselsbevillinger* udtalte Handelsminister Christmas Møller ved Sagens Forelæggelse for Landstinget: »Det er altsaa ikke som i de gamle Valutalove næsten en Forpligtelse at benytte dette System. Hvis Forholdene former sig paa den Maade, at man mener, man kan undvære det, saa vil man naturligvis ikke benytte det, og saa har Handelsministeren Ret til at forlade det.«

Bestemmelsen om *Ekspeditionsgebyr* for Indførselsbevillinger blev omformet i Folketinget, navnlig saaledes, at 2,5 pro mille fastsloges som *Maksimum*.

§ 4 svarer til § 1 i Loven af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Landets Forsyning med nødvendige Varer, dog at det nu er udtalt, at der kan træffes Foranstaltninger med Henblik paa »Fremme eller Regulering af Vareproduktionen«, medens Bemyndigelsen til Regulering af Varepriser er udeladt. Da Paragraffen tillige er formet noget anderledes end før, gengives den her som Helhed:

Handelsministeren bemyndiges til at træffe midlertidige Foranstaltninger med Henblik paa Landets *Forsyning* med nødvendige Varer, *Forbrugsbegrænsning*, hensigtsmæssig *Fordeling* af Landets Varebeholdninger samt *Fremme eller Regulering af Vareproduktionen*.

Ministeren bemyndiges endvidere til at træffe midlertidige Foranstaltninger til Fremme eller Regulering af *Udførselen* af Varer her fra Landet. Ministeren kan herunder forbyde Omdestination til fremmed Territorium af Varer, som er under Befordring til dansk Territorium paa dansk eller fremmed Skib, Luftfartøj eller andet Befordringsmiddel, og Salg til Udlandet af saadanne under Befordring værende Varer.

Som foran omtalt er *Det erhvervsøkonomiske Raad* ophævet, jfr. ogsaa det under Omtalen af § 11 bemærkede.

§ 5 svarer til Bestemmelserne i Loven af 22. September 1939 om *Statens Overtagelse af Varer* mod Ydelse af fuld Erstatning, fastsat ved Kommissioner.

Ifølge § 6 træffes de i §§ 4 og 5 omhandlede Foranstaltninger, for saa vidt angaar Omraader, der fortrinsvis vedrører Landbrug og Fiskeri, af Landbrugsministeren efter Aftale med Handelsministeren.

Kap. 4 (§§ 9—14). *Om Lovens Administration.*

§ 9 bemyndiger Handelsministeren til at oprette de administrative Organer, der er nødvendige for Administrationen af de i Henhold til Loven besluttede Foranstaltninger*).

*) Ved Bekendtgørelse Nr. 429 af 10. August 1940 oprettedes et *Direktorat for Vareforsyning*.

Administrationen af specielle Opgaver kan henlægges til særlige Udvalg og *Nævn* eller til *Kommunerne* eller andre lokale Myndigheder.

§ 10 giver Basis for Opretholdelse af et *Ankenævn*, idet de Afgørelser, der træffes af de i § 9 omhandlede *Centralorganer*, senest 14 Dage efter modtagen Underretning om Afgørelsen kan forlanges forelagt et af Handelsministeren nedsat Nævn, bestaaende af en Formand samt af yderligere 4 Medlemmer, der vælges efter Indstilling fra Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation, Industriraadet, Arbejderbevægelsens Erhvervsraad og Landbrugsraadet i Forening med De samvirkende danske Husmandsforeninger. Nævnet afgiver Indstilling til Ministeren angaaende Klagens Afgørelse. Ministerens Afgørelse er endelig.

Som ovenfor omtalt ophæves baade Valutaraadet og Det erhvervsøkonomiske Raad. De erstattes af et *Vareforsyningsraad*, der ifølge § 11 kan nedsættes af Handelsministeren efter Samraad med Udenrigsministeren og Landbrugsministeren. Vareforsyningsraadet er *raadgivende* for Regeringen i alle Forhold, der omfattes af Loven.

Det er Hensigten gennem Vareforsyningsraadet at tilvejebringe den ønskelige Føling med Erhvervene. Raadet er tænkt at skulle være af væsentligt mindre Omfang end baade Valutaraadet og Det erhvervsøkonomiske Raad, i første Række omfattende Repræsentanter for Hovederhvervene.

§ 12 paalægger baade de til Lovens Administration knyttede Tjenestemænd og Medhjælpere, tilkaldte sagkyndige eller Repræsentanter for Erhvervsorganisationerne og Medlemmer af de i § 3 samt §§ 9—11 omhandlede *Organer Tavshedspligt* med Hensyn til, hvad de gennem deres Virksomhed bliver vidende om.

Efter § 13, Stk. 1, fastsætter henholdsvis, Handelsministeren og Landbrugsministeren nærmere Regler om de i §§ 3 og 9—11 omtalte Organers Virksomhed og Samarbejde med Erhvervene. Efter Stk. 2 kan Ministrene paabyde Afgivelse af *Oplysninger* til Belysning af Spørgsmaal, der staar i Forbindelse med Danmarks økonomiske Forhold til Udlandet, samt angaaende Varebeholdninger her i Landet og den indenlandske Omsætning og Produktion. I øvrigt kan der saavel

af offentlige Myndigheder som af private kræves afgivet alle Oplysninger, der er fornødne for Gennemførelse af Lovens Formaal.

§ 14. De med Lovens Administration forbundne *Udgifter* bevilges paa Finansloven. Udgifterne ved Varetagelsen af de Opgaver, der maatte blive henlagt til Kommunerne eller andre lokale Myndigheder, afholdes dog af de paagældende Myndigheder.

Lovens *Gyldighedstid* (§ 17), der oprindeligt var foreslaaet udstrakt til Udgangen af December 1941, begrænsedes i Folketinget til *Udgangen af Marts 1941*.

Under Rigsdagsforhandlingerne blev det fra flere Sider fremhævet, at Handelsministeren ved Loven fik en meget vidtstrakt *Bemyndigelse*, og at Lovens Virkninger vilde afhænge af dens Administration. Handelsministeren udtalte i Landstinget, at han havde til Hensigt at benytte den givne Bemyndigelse i fuld Overensstemmelse og *Forstaaelse med Erhvervslivet*. »Det er min Vilje, at man saa tidligt som muligt skal føre Forhandlinger med de enkelte Erhverv, med Organisationer og Brancher, saaledes at disse i Tide kan faa Indflydelse paa de Afgørelser, der skal træffes.« Og over for Folketingets Udvalg oplyste Ministeren, at det var Hensigten i langt højere Grad, end det f. Eks. havde været Tilfældet med Det erhvervsøkonomiske Raad, at lade *Vareforsyningsraadet* deltage i Tilrettelæggelsen af Sagerne og ogsaa i højere Grad tage det med paa Raad.

Folketingets Udvalg havde Samraad med Udenrigsministeren og Handelsministeren, og i Betænkningen aftryktes dels Svar paa en Række Spørgsmaal fra Udvalget, dels Henvendelser til dette fra Grossist-Sammenslutningen af 1930, Industriraadet, De samvirkende Købmandsforeninger og De danske Handelsforeningers Fællesorganisation samt Grosserer-Societetets Komité og Provinshandelskammeret. Der var i Udvalget Enighed med Ministeren om de foran nævnte *Ændringsforslag* (om at sætte 2,5 pro mille som *Maksimum* for Ekspeditionsgebyret for Indførselsbevillinger og om at begrænse Lovens Varighed til Udgangen af *Marts 1941*) og tillige om en *Ændring*, der gik ud paa at forlænge Klagefristen i § 10 fra 8 til 14 Dage. Desuden var der fuld Enighed inden for Udvalget om at henstille til Ministeren at søge *Vareforsyningsraadet* begrænset saa stærkt som overhovedet gørligt.

Med de nævnte *Ændringer* indstillede Udvalgets *Flertal*, der bestod af Socialdemokrater, Venstre, Det konservative

Folkeparti og Det radikale Venstre, Lovforslaget til Vedtagelse.

Et *Mindretal* (Oluf Pedersen [D. R.]) mente, at Lovforslagets Gennemførelse betød en Ophævelse af den saa omstridte, nu suspenderede *Valutacentral*, idet man antagelig afskaffede al Importbegrænsning af valutariske, handelspolitiske og beskæftigelsesmæssige Grunde. Der blev da tilbage Suspension af Guldindløseligheden, som alle havde været enige om, samt Midler til Gennemførelse af den Kontingentering, Krigsforholdene medførte. Medens enhver vilde kunne opnaa Indførelstilladelse for ikke-kontingenterede Varer, blev der for de *kontingenterede* Varer baade formelt og reelt opretholdt et Attestsystem. Mindretallet havde ønsket den frie Handel lovfæstet, Attestsystemet afviklet og Afgiften ophævet, men dette havde ikke vundet almindelig Tilslutning i Udvalget. Da Lovforslaget i Realiteten lempede den gældende Lov, vilde Mindretallet dog ikke fraraade Forslagets Vedtagelse.

Efter *Bondepartiets* Anskuelse var den mest vidtgaaende Frihed til Indkøb fra vor sydlige Nabo i Øjeblikket paakrævet. Vel var det nu ikke længer muligt at opretholde og praktisere Valutalovens System, men alligevel ønskede man formelt at aabne Adgang til dets Opretholdelse, og det var ikke sikkert, at Lovens Resultat i Praksis vilde blive en Afvikling, selv om dette havde været Koncipistens Tanke. Naar Udsigterne med Hensyn til Lovens Administration gennem den nusicdende Samlingsregering skulde bedømmes, kunde de ikke betegnes som lyse, og Partiet nærede ikke en saadan Tillid til Regeringen, at det vilde medvirke til at give den foreslaaede Bemyndigelse.

Kommunisterne vilde heller ikke være med til at give den nydannede Regering en saadan betydelig udvidet økonomisk Bemyndigelse, som det foreliggende Forslag i Virkeligheden var Udtryk for.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 83 Stemmer mod 7, i Landstinget med 58 Stemmer mod 1 (B.).

140. Lov om Bybefolkningens Forsyning med Mælk og Fløde. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Christmas Møller*). [A. Sp. 5015. — C. Sp. 1989 og 2033].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁷/₇ (F. Sp. 5032). 1. Beh. ¹⁸/₇ (F. Sp. 5100). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Nina Andersen, Dahl, H. P. Hansen [Sorø A.], Leonhard Hansen,

Jensen [Horsebæk], Jensen [Lillering], Levinsen, Valdemar Sørensen, Steen, Hans Conrad Koefoed, Jensen-Broby, Julin [Sekretær], Kristen Amby, Gerda Mundt og Victor Larsen [Formand]). Betænkning (B. Sp. 2251) afgivet ¹⁹/₇. (Ordfører: Kristen Amby). 2. Beh. ¹⁹/₇ (F. Sp. 5166). 3. Beh. ¹⁹/₇ (F. Sp. 5178). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ¹⁹/₇ (L. Sp. 2119). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bender, Andrea Brochmann, Ingeborg Hansen [Sekretær], Hvid, M. P. Madssen, Jørgen Møller, Johs. Nielsen, Fr. Kristiansen, Lannung, Bækgaard, Hauch, Jens Jensen, Rahbek, Halfdan Hendriksen [Formand] og Lisbet Hindsgaul). Betænkning (B. Sp. 2269) afgivet ³¹/₇. (Ordfører: Lisbet Hindsgaul). 2. Beh. ³¹/₇ (L. Sp. 2155). 3. Beh. ³¹/₇ (L. Sp. 2165). *Loven stadfæstet 5. August 1940*. (Lov-Tid. Nr. 415). Traadt i Kraft straks.

Under 17. Juni 1939 nedsatte Handelsministeren en *Kommission* med den Opgave at foretage en Undersøgelse af Befolkningens Forsyning med Konsummælk og -fløde og at fremsætte Forslag til en Nyordning, der vilde kunne *nedbringe Forskellen mellem Leverandørprisen paa Produktionsstedet og Detailprisen i Byerne*. Der ønskedes i Særdeleshed en Undersøgelse af Mulighederne for Nedbringelse af Omkostningerne ved Mælkens Tilbringning til Byerne, sundhedsmæssige Behandling og salgsmæssige Fordeling, medens det faldt uden for Kommissionens Opgave at beskæftige sig med *Leverandørprisen paa Produktionsstedet*.

I sin Betænkning af Juni 1940 stillede Kommissionen Forslag om at gennemføre en Prisnedsættelse for Mælk og Fløde *i to Tempi*. En mindre *øjeblikkelig* Prisnedsættelse for de almindelige Forbrugere tænktes tilvejebragt gennem en Begrænsning af Adgangen til at forhandle Mælk og Fløde i Byerne, Forbud mod Oprettelse af nye Mælkevognsruter og Udsalgssteder, Nedsættelse af Rabatter til visse Aftagere m. v. Andet Afsnit af Kommissionens Forslag indeholdt Bestemmelser til Gennemførelse af en Rationalisering af Mælkehandelen og en dermed følgende Nedsættelse af Mælkepriserne *paa længere Sigt*. Der foresloges saaledes oprettet et Centraliseringsudvalg, der skulde udarbejde Planer for Centralisering af Mælkehandelen i de enkelte Byer, og der foresloges fastsat Regler om Oprettelse af et Tilsynsraad, der skulde føre et vedvarende Tilsyn med hele Mælkehandelen.

Efter Kommissionens Nedsættelse ændrede Forholdene sig imidlertid saaledes, at Spørgsmaalet om Nedbringelse af Forskellen mellem Mælkeprisen ved Stalddør og Forbrugerprisen syntes mere paatrængende end nogen Sinde før, og under

Hensyn til Ønskeligheden af, at der snarest muligt blev foretaget en større Nedsættelse af Mælkepriserne, som efter Kommissionens Forslag først vilde kunne gennemføres paa længere Sigt, fandt man det nødvendigt at indhente Bemyndigelse for Regeringen til *omgaaende* at træffe de i saa Henseende nødvendige Foranstaltninger.

Lovens § 1 bemyndiger da Handelsministeren til efter Forhandling med Landbrugsministeren at træffe Foranstaltninger til Sikring af Bybefolkningens Forsyning med Mælk og Fløde til den *billigst mulige Pris*. Ministeren kan herunder *paalægge Kommunalbestyrelserne* i København, Købstæderne og de købstadmæssigt bebyggede Distrikter at iværksætte Forholdsregler til *Rationalisering af Handelen* med og Fordelingen af Mælk og Fløde, ligesom Ministeren kan fastsætte, at saadan Handel eller Fordeling fremtidig kun kan udøves i Henhold til *særlig Tilladelse* fra vedkommende Kommunalbestyrelse.

§ 2 indeholder Bødebestemmelser. Ifølge § 3 gælder Loven ikke for Færøerne.

Det anførtes i *Motiverne* til Lovforslaget, at en Nedsættelse af Mælkepriserne gennem Nedbringelse af Forskellen mellem Prisen ved Stalddør og Forbrugerprisen formentlig bedst og hurtigst kunde ske ved, at det blev paalagt Kommunalbestyrelserne at tage Sagen i deres Haand. Det maatte i denne Henseende forventes, at det vilde kunne blive nødvendigt at aabne Adgang til en *Koncessionering* af Mælkehandelen. Videre anførtes det, at det vilde kunne være rimeligt at drage Omsorg for, at der i København, Købstæderne og i de bymæssigt bebyggede Kommuner oprettes Udsalg, hvor Befolkningen kan afhente *Mælk i Løssalg* til særlig billige Priser. »De Foranstaltninger, der i saa Henseende kan træffes, vil blive tilrettelagt efter Forhandling med Repræsentanter for Kommunerne og de nærmest interesserede Erhvervsorganisationer.«

Der blev under Forhandlingerne i Rigsdagen baade fra Venstres og Det radikale Venstres Side ytet nogen Betænkelighed ved Tanken om *Koncessionering* af Mælkehandelen, og man var tilbøjelig til at lægge størst Vægt paa Tanken om Udsalg af *Spandemælk* til billig Pris under betryggende hygiejniske Forhold. I sin Betænkning udtalte *Folketingsudvalget*, at man fra alle Sider i Udvalget lagde særlig Vægt paa, »at den tilsigtede Billiggørelse af Mælken sker ved Udsalg af en saadan Karakter, at de kan erhverve og bevare en *Kundekreds* i alle Lag af Befolkningen, og at man ved alle Foranstalt-

ninger til Regulering af Mælkehandelen først og fremmest gør Brug af *tilstedeværende Forretninger*, som paa betryggende Vis kan fyldestgøre de Krav, der maa stilles med Hensyn til Lokaler, Hygiejne og Betjening».

I Anledning af en af *Venstres* Ordfører i Folketinget fremsat Henstilling om, at der blev givet *Mejeriernes Fællesorganisation* som omfattende praktisk talt det samlede Mejeribrug *Forhandlingsret* ved Lovens Administration, erklærede *Handelsministeren* under et Samraad med Folketingsudvalget, at »han naturligvis i alle Lovens Forhold vilde forhandle med de interesserede Erhvervsorganisationer, herunder ogsaa med Mejeriernes Fællesorganisation«. Venstre lagde imidlertid saa stor Vægt paa at faa *Forhandlingsretten* for Mejeriernes Fællesorganisation indført i selve Lovteksten, at man stillede *Ændringsforslag* herom. Ministeren kunde dog ikke modtage en saadan *Ændring*, idet han henviste til sin Erklæring og ikke fandt *Begrundelse* for at give Fællesorganisationen en *Særstilling* i Sammenligning med andre interesserede Parter.

Bondepartiet mente, at det eneste rigtige vilde være at give Mejeriernes Fællesorganisation Eneret paa at ordne Mælkesalget og Byernes Forsyning med Mælk. Ved 2. *Behandling* stillede Jens Thomsen et *Ændringsforslag*, hvori der krævedes *Tilslutning* fra »De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation« til *Iværksættelse* af de i Lovforslaget omhandlede *Foranstaltninger*. Fællesorganisationen havde — hævdede *Forslagsstilleren* — i Aarevis arbejdet med denne *Opgave*, og den havde den nødvendige *Erfaring* med praktisk *Arbejde*.

Ved *Afstemningen* forkastedes først Jens Thomsens *Ændringsforslag* med 82 Stemmer mod 2 (13 Medlemmer stemte hverken for eller imod), dernæst *Venstres* *Ændringsforslag* med 78 Stemmer mod 15.

Under *Henvisning* til *Ønskeligheden* af at faa aabnet *Mulighed* for endnu en *Prøvelse* af den omtalte *Ændring* undlod Venstre ved 3. *Behandling* i Folketinget at stemme. *Bondepartiet* stemte imod, fordi *Spørgsmaalet* formentlig blev løst langt daarlignere, end det kunde løses, hvis man tog den i De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation repræsenterede *Sagkundskab* til *Hjælp*. Stemmerne kom herefter til at staa 69 mod 1; 14 Medlemmer undlod at stemme, heriblandt *Kommunisterne*, som vel fuldt ud billigede Lovforslagets *Formaal*, men ikke kunde give *Udtryk* for en *Forhaandstillid* til *Regeringen*.

Efter *Forslag* af Hauch (V.) nedsatte *Landstinget* *Udvalg* om *Sagen*. Under et *Samraad* med *Udvalget* fremsatte *Handelsministeren* følgende *Udtalelse*: »Forinden de i *Forslaget*

nævnte Foranstaltninger iværksættes, skal Ministeren for Handel, Industri og Søfart og Ministeren for Landbrug og Fiskeri føre Forhandlinger med De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation og de i Spørgsmaalet interesserede Kommuner og Organisationer.« Herefter indstillede *hele Udvalget* Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

J. S. Foget (B.) stillede paa ny det Ændringsforslag, som Bondepartiet havde stillet i Folketinget. I den Anledning udtalte *Hauch*, at han ønskede, at Mejeriernes Fællesorganisation maatte faa den størst mulige Indflydelse paa Løsningen af Spørgsmaalet om Distribueringen af Mælken, og i og for sig ikke havde haft noget imod, om man havde overladt Fællesorganisationen at ordne Sagen helt og alene. Det foreliggende Ændringsforslag var imidlertid ikke Udtryk for, hvad Fællesorganisationen havde ønsket, nemlig at faa Lejlighed til at ordne Salget, men dets Vedtagelse kunde føre til, at man, ifald Fællesorganisationen ikke kunde tiltræde Forslag, der var ønsket af Ministeren, vilde sige i Fremtiden, som man — ganske uberettiget — havde sagt i Fortiden, at Mejeriernes Fællesorganisation stod som en Hindring for en fornuftig Ordning. — Ændringsforslaget forkastedes med 57 Stemmer mod 1.

Lovforslagets endelige Vedtagelse i Landstinget skete med 55 Stemmer uden Modstemmer.

141. Lov om Krigsulykkesforsikring. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Christmas Møller*). [A. Sp. 5019. — C. Sp. 1993 og 2003].

Fremsat i *Landstinget* ¹⁷/₇ (L. Sp. 2037). 1. Beh. ¹⁸/₇ (L. Sp. 2068). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (A. Johansen, Severin Hansen, Hvid, H. P. Johansen, M. P. Madsen, Jørgen Møller, Niels Nielsen, Axel Christensen, Lanung, Stegger Nielsen [Sekretær], Villemoes, Nikoline Winther, Jørgen Jørgensen [Formand], J. R. Poulsen og Unmack). Betænkning (B. Sp. 2253) afgivet ¹⁹/₇. (Ordfører: Jørgen Jørgensen). 2. Beh. ¹⁹/₇ (L. Sp. 2084). 3. Beh. ¹⁹/₇ (L. Sp. 2086). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ²⁰/₇ (F. Sp. 5184). 2. Beh. ²⁰/₇ (F. Sp. 5204). 3. Beh. ²⁰/₇ (F. Sp. 5205). *Loven stadfæstet 25. Juli 1940.* (Lov-Tid. Nr. 396). Traadt i Kraft straks.

Ifølge midlertidig Lov Nr. 281 af 30. Maj 1940 § 1, Stk. 1, omfattes Ulykkestilfælde, der skyldes Krigsbegivenheder, ikke — som det tidligere har været Tilfældet — af Ulykkesforsik-

ringsloven, bortset fra Forsikring efter Lovens Kapitel VII mod Følgerne af Ulykkestilfælde ved Sejlads. I Henhold til § 1, Stk. 2, kan det dog fastsættes, at Ulykkesforsikringslovens Bestemmelser skal komme til Anvendelse paa Virksomheder, til hvilke der er knyttet en særlig forud erkendelig Risiko for Ulykkestilfælde opstaaet ved Krigsbegivenheder. Men i øvrigt bestemmes det i § 2, at eventuelle Foranstaltninger til Hjælp i Anledning af Krigsulykkestilfælde vil være at ordne ved særlig Lov, hvor Hjælp ikke kan ydes paa anden Maade, herunder efter den sociale Lovgivning eller ved Finanslovbevilling. I Tilslutning hertil udtaltes det i Bemærkningerne til Lovforslaget, at en saadan særlig Lov ikke blot burde omfatte de Tilfælde, der skønnedes at begrunde Krav i Henhold til Ulykkesforsikringsloven i dens hidtidige Affattelse, og som nu er undtaget fra dens Omraade, men ogsaa andre Krigsulykkestilfælde.

Efter Forhandling med Handelsministeriet nedsatte Socialministeriet derfor i Juni 1940 et sagkyndigt Udvalg til Behandling af Sagen. Dette Udvalg, der havde Professor *Kristian Sindballe* til Formand, udarbejdede derefter et Lovforslag, som Regeringen, bortset fra et enkelt Punkt, gjorde til sit, og som ligeledes fik Rigsdagens Tilslutning, efter at det var undergaaet en mindre Ændring af redaktionel Karakter.

Den saaledes vedtagne Lov, der i sin Opbygning stemmer overens med de tidligere gennemførte Krigsforsikringslove, gaar i Hovedsagen ud paa følgende:

Forsikringens Omfang (§§ 1—3).

Ved Loven stiftes et *gensidigt Forsikringsforbund*, »Forsikringen mod Følger af Krigsulykker«, hvori er forsikret *enhver, som er invalideforsikret* efter Folkeforsikringsloven eller Loven om Statsbanepersonalets Sygekasse. Tillige omfatter Forsikringen enhver Person under 18 Aar, der har dansk Indfødsret, selv om han ikke er invalideforsikret.

Forsikringen angaar *Invaliditet eller Død*, der er indtraadt eller indtræder som Følge af Ulykkestilfælde foraarsaget af Krigen, herunder krigslignende Operationer, Neutralitetskrænkelser, Foranstaltninger til Værn mod saadanne samt Borgerkrig, Oprør eller borgerlige Uroligheder under Krigen eller i Forbindelse med denne, uanset i hvilket Land de maatte opstaa. Med Hensyn til Søfolk gælder Forsikringen dog ikke Ulykker, der er indtraadt før Lovens Ikrafttræden, og som begrunder Krav efter Lov Nr. 262 af 19. December 1936.

Medmindre Handelsministeren for bestemte Tilfælde fastsætter andet, *undtages fra Forsikringen* Krigsulykker under Ophold eller Rejse i Udlandet, der ikke finder Sted for Virksomhed med Sæde her i Landet. Endvidere undtages Invaliditet eller Død, der skyldes den forsikredes Forsæt, hans Deltagelse i Krig uden for den danske Hær eller Flaade og uden Ordre af den danske Regering eller hans Deltagelse i Borgerkrig, Oprør eller borgerlige Uroligheder.

Hvorvidt Erstatning skal ydes for Invaliditet eller Død, der skyldes den forsikredes *grove Uagtsomhed*, afgøres under Hensyn til Skyldgraden og Omstændighederne i øvrigt.

Krav paa Erstatning efter denne Lov haves *ikke*, hvis Erstatning kan kræves efter Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 om Invalidere m. v. til tilskadekomne militære værnepligtige eller i Medfør af § 1, Stk. 2, i midlertidig Lov Nr. 281 af 30. Maj 1940 efter Ulykkesforsikringsloven (se foran).

Saafernt der af Statskassen *forskudsvis* udredes en *Billighedserstatning* i Tilfælde af Invaliditet eller Død, hvorfor der ellers skulde ydes Erstatning af Krigsforsikringsforbundet, bliver Beløbet at dække af dette, hvis Forsikringsbidrag maa opkræves i Anledning af andre Invaliditets- eller Dødstilfælde.

Erstatninger og Forsikringsbidrag (§§ 4—8).

Invaliditets- eller Dødsersatning ydes i Hovedsagen efter Reglerne i Ulykkesforsikringsloven og *udredes* altid med en bestemt Ydelse *een Gang for alle*.

Erstatninger og Forvaltningsudgifter udredes af *Forsikringsbidrag*, der paalignes aarsvis i *indtil 5 Aar* efter Afslutningen af Krigstilstanden, med *indtil 12 Kr. aarligt* for enhver af de bidragspligtige og med samme Beløb for alle disse. Den enkelte Paaligning omfatter enhver, der paa noget Tidspunkt har været Medlem af Krigsforsikringsforbundet, og som ved Paaligningen er invalideforsikret og mellem 18 og 60 Aar.

Medfører Begrænsningen i Pligten til at betale Forsikringsbidrag, at fuld Dækning for Erstatninger ikke kan opnaas, nedsættes Kravene forholdsmæssigt.

Betaling af Erstatninger finder ikke Sted før Afslutningen af Krigstilstanden. *Forskud* paa Erstatninger kan ydes af

Invalideforsikringsfonden efter Regler, der fastsættes af Handelsministeren efter Forhandling med Arbejds- og Socialministeren. Erstatninger kan *baandlægges* efter Reglerne i Ulykkesforsikringslovens §§ 38 og 39.

Forvaltning af Forsikringen (§§ 9—14).

Krigsforsikringsforbundets Anliggender varetages af *Direktøren for Sygekassevæsenet*.

Direktoratet for Ulykkesforsikringen afgør, om Invaliditet eller Død foreligger, hvorvidt Invaliditets- eller Dødsersatning kan kræves, samt om Erstatningen skal *baandlægges* og i saa Fald paa hvilken Maade.

De af Direktoratet trufne Afgørelser kan *indankes* for *Ulykkesforsikrings-Raadet* eller, for saa vidt angaar Spørgsmaal om *Baandlæggelse*, for Handelsministeren, der afgør Sagerne efter Forhandling med Arbejds- og Socialministeren.

Ulykkesforsikrings-Raadets Fastsættelse af Erstatningers Størrelse er endelig. I øvrigt kan Raadets Afgørelser indbringes for Handelsministeren, der afgør Sagerne efter Forhandling med Arbejds- og Socialministeren. For Domstolene kan Spørgsmaal som her omtalt ikke indbringes.

Forsikringsbidrag *opkræves og inddrives sammen med Invalidepræmier* efter de for disse gældende Regler. Der tillægges Sygekasser og Sygeforeninger et af Handelsministeren efter Forhandling med Arbejds- og Socialministeren fastsat Beløb for Opkrævning af Præmier.

Særlige Bestemmelser (§§ 15—19).

Krav paa Invaliditets- eller Dødsersatning efter Loven om Krigsulykkesforsikring for *søfarende* af 19. December 1936 sammenholdt med midlertidig Lov Nr. 281 af 30. Maj 1940 beregnes uden det i nævnte Lov af 1936 ommeldte Tillæg til Aarslønnen af 1 900 Kr., hvis Erstatning kan kræves ogsaa efter denne Lov,

Krigsforsikringsforbundet nyder tilsvarende *Begunstigelser* som de øvrige Institutioner af samme Art.

Loven gælder ikke for Færøerne.

I de Bemærkninger, der ledsagede Lovforslaget ved dets Fremsættelse i Landstinget, paapegedes det, at en Forsik-

ringsordning som den foreslaaede ikke udelukker, at man kan gaa *andre Veje*. Saafernt Skader kun indtræffer i ret begrænset Omfang, vil det mest formaalstjenlige formentlig være at undlade at sætte Forsikringsordningen i Kraft og i Stedet yde Erstatning ad Bevillingsvejen, eventuelt suppleret med Repartition paa Arbejdsgivere, der har tegnet Forsikring i de anerkendte Ulykkesforsikringsselskaber. Paa den anden Side kan det, hvis Skaderne bliver meget omfattende, ske, at Erstatning ikke kan ydes med de fulde Beløb. I saa Fald maa det overlades til Regering og Rigsdag at tage Stilling til, om den Skade, der ikke dækkes gennem Forsikringen, skal bæres af de tilskadekomne selv eller fordeles paa videre Kredse gennem særlig Lovgivning.

I Almindelighed er de forsikrede berettigede til Erstatning, uanset om de paa anden Maade er sikret mod Krigsulykker. Naar man har gjort en Undtagelse for de af Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 omfattede *militære Invalider* og de i Medfør af § 1, Stk. 2, i midlertidig Lov Nr. 281 af 30. Maj 1940 *ulykkesforsikrede Arbejdere*, skyldes det navnlig, at Erstatningerne til militære og til ulykkesforsikrede Arbejdere i givet Fald kunde beslaglægge en alt for stor Del af Præmieindtægten, saa at Ydelserne maatte nedsættes, hvilket i første Række vilde gaa ud over de forsikrede, der ikke — som netop tilskadekomne værnepligtige og ulykkesforsikrede Arbejdere — paa anden Maade er forsikret mod Følger af Krigsulykker. Alligevel vil Medlemsskab i Forsikringen mod Følger af Krigsulykker være af Betydning for baade militære værnepligtige og ulykkesforsikrede Arbejdere, idet de paagældende herigennem er dækket mod Følger af Krigsulykker, der rammer dem paa Tidspunkter, hvor de ikke omfattes af Lov Nr. 94 af 27. Marts 1934 eller af Ulykkesforsikringsloven, saaledes som Tilfældet f. Eks. sædvanligt vil være i de paagældendes Fritid.

Om *Forsikringsbidragene* udtales i Bemærkningerne til Lovforslaget, at det har været overvejet at *graduere* disse, navnlig efter forsikredes Alder ved hans Indtræden i Forsikringen. Paa Forhaand vil man være tilbøjelig til at regne med, at Erstatningen til de ældre bliver billigere end til de unge, og at de ældre derfor ogsaa bør slippe med en tilsvarende mindre Præmie, men i Virkeligheden er det tvivlsomt, om Risikoen for de ældre er mindre end for de yngre. Endvidere er Tilvænningsvænen — og dermed Muligheden for at formindske Invaliditetens Følger — i Almindelighed større hos de unge. Det maa ogsaa erindres, at de unge som Regel har mindre Forsørgerbyrder, saa at Efterladte-Erstatningerne vil blive størst for de forsikrede i en højere Alder. Hertil kommer endelig administrative Betænkeligheder ved at opkræve varierende Forsikringsbidrag.

Bestemmelsen i Lovens sidste Afsnit om Beregningen af *Invaliditets- og Dødsrerstatning til søfarende eller deres efterladte* begrundes saaledes:

Ifølge § 1, Stk. 1, i Lov Nr. 262 af 19. December 1936 om Krigs-Ulykkesforsikring for søfarende skal Invaliditets- og Dødsrerstatning beregnes paa Grundlag af den i Ulykkesforsikringslovens § 44 omhandlede Aarsløn med et Tillæg af 1 900 Kr. Efter Bestemmelsens Stk. 2 ydes der derhos under nærmere angivne Betingelser en Tillægserstatning paa op til 10 000 Kr. Under de nuværende Forhold, hvor dansk Skibsfarts Indtjeningssevne er begrænset, er Rederne imidlertid i vidt Omfang ude af Stand til at erlægge de stærkt forhøjede Præmier, der er en Betingelse for Udredelsen af de omtalte Tillægs-Ydelser. Det foreslaas derfor, at Krav paa Invaliditets- eller Dødsrerstatning efter Ulykkesforsikringsloven og Lov Nr. 262 af 19. December 1936 beregnes uden det nævnte Tillæg til Aarslønnen af 1 900 Kr., hvis Erstatning kan kræves ogsaa efter Loven om Krigsulykkesforsikring. Herved opnaas det paa den ene Side, at Rederne lettes gennem en betydelig Nedsættelse af Ulykkesforsikringspræmien, medens paa den anden Side de forsikrede Søfolks Stilling næppe forringes, idet den ved Indtægtsgrænsens Nedsættelse formindskede Erstatning i Henhold til Ulykkesforsikringslovgivningen udlignes gennem Erstatning i Henhold til nærværende Lov, som tillige dækker Søfolk paa Tidspunkter, hvor de ikke omfattes af Ulykkesforsikringslovgivningen.

Om samme Spørgsmaal udtalte *Handelsministeren* i sin Fremsættelsestale, at Rederierne ved den foreslaaede Ordning blev lettet for en Trediedel eller en Fjerdedel af deres Udgifter til Ulykkesforsikring. Han fandt det dog tvivlsomt, om denne Lettelse under de foreliggende Forhold vilde være tilstrækkelig, og han forbeholdt sig derfor efter nærmere Forhandling inden for Regeringen og med de interesserede Parter at vende tilbage til Sagen over for Rigsdagen og dens Finansudvalg.

Under Lovforslagets Behandling i *Landstinget* gav *A. Johansen* (S.) Udtryk for nogen Betænkelighed ved, at det var *Sygekasserne*, der i paakommende Tilfælde skulde udrede *Dagpenge* til de Invalider, som omfattedes af den foreslaaede Forsikringsordning. Ifølge Bemærkningerne kunde der, saafremt Krigsulykker indtraf i betydeligt Omfang, blive Tale om enten at fritage Kasserne for Ydelser, naar Medlemmets Lidelse er en Følge af Krigsbegivenheder, eller at yde Kasserne et særligt Tilskud til Dækning af denne Risiko. Det helt sikre var imidlertid, at Sygekasserne vilde faa ekstraordinære Udgifter, hvis Krigsulykker indtraf; det mindre sikre var de Muligheder, som Sygekasserne havde for at faa Dæk-

ning for saadanne Udgifter. Hertil svarede *Handelsministeren*, at det ikke havde været muligt at udvide den foreslaaede Forsikringsordning til ogsaa at omfatte Dagpenge, naar Præmierne først skal begynde at løbe efter Krigen.

Niclasen beklagede, at denne Lov lige saa lidt som de øvrige af Krigssituationen foranledigede Love skulde have Gyldighed for *Færøerne*. Han erkendte imidlertid de særlige Vanskeligheder, som gjorde sig gældende, men henstillede, at der efter Krigen maatte blive ydet Hjælp til Færøerne paa saadanne Omraader, hvor dette maatte vise sig paakrævet — en Henstilling, som Ministeren stillede sig imødekommende over for.

Lovforslaget underkastedes i Landstinget en Udvalgsbehandling, under hvilken man drøftede Spørgsmaalet om Udvidelse af Forsikringen til at omfatte alle sygeforsikrede, derunder ogsaa det ikke ubetydelige Antal Personer, der, selv om de har stærk Tilknytning til Landet, ikke har erhvervet dansk Indfødsret. Efter Ministerens Opfattelse vilde Udvidelsen imidlertid medføre en Række Vanskeligheder, hvilket Udvalget tog til Efterretning, idet man dog i den enstemmige Betænkning udtaler sin Forventning om, at der i foreliggende Tilfælde maa kunne træffes en Ordning af de herhen hørende Spørgsmaal ad Bevillingsvejen.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

---

142. Lov om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten. (Minister for Handel, Industri og Søfart *Christmas Møller*). [A. Sp. 5117. — C. Sp. 2059, 2063 og 2077].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{8}{8}$ (F. Sp. 5258). 1. Beh. $2\frac{9}{8}$ (F. Sp. 5307). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bomholt, Chr. Christiansen, Fr. Dalgaard, H. P. Hansen [Sorø A.], Poul Hansen, Carl Petersen, Gustav Pedersen, Kristian Nygaard, Jensen [Gørding], Erik Eriksen [Sekretær], Vanggaard, Damsgaard, Boeck-Hansen, Henning Hasle [Formand] og Prieme). Betænkning (B. Sp. 2279) afgivet $\frac{4}{9}$. (Ordfører: Boeck-Hansen). 2. Beh. $\frac{4}{9}$ (F. Sp. 5346). 3. Beh. $\frac{4}{9}$ (F. Sp. 5358). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{4}{9}$ (L. Sp. 2225). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kantsø [Sekretær], Grove, Henry Hansen, Severin Hansen, Erik Jacobsen, Josiassen, Niels Nielsen, Gudiksen, Lannung, Elm-

quist, Jens Jensen, Villemoes, Halfdan Hendriksen [Formand], Stein og Unmack). Betænkning (B. Sp. 2283) afgivet $^{11}/_9$. (Ordfører: Halfdan Hendriksen). 2. Beh. $^{11}/_9$ (L. Sp. 2236). 3. Beh. $^{11}/_9$ (L. Sp. 2238). *Tilbagesendt til Folketinget*. Udvalgets Erklæring (B. Sp. 2285) afgivet $^{12}/_9$. Eneste Beh. $^{13}/_9$. (F. Sp. 5460). *Loven stadfæstet 14. September 1940*. (Lov-Tid. Nr. 481).

Ved Lov Nr. 116 af 30. Marts 1940 forlængedes Gyldighedstiden for Loven af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten, jfr. Lov af 23. September 1939, til Udgangen af Oktober 1940. Allerede i Slutningen af August s. A. fremsatte Handelsministeren imidlertid Forslag om en yderligere Forlængelse af Loven indtil Udgangen af Marts 1941, idet Regeringen fandt det nødvendigt, at Loven opretholdtes, og at Beslutningen herom blev taget i god Tid med Henblik paa Dispositioner, der skal træffes paa længere Sigt. Samtidig foresloges det nærmere at *præcisere Fragtnævnets Kompetence* gennem en ændret Affattelse af § 3. Bl. a. skulde det falde ind under Nævnets Opgave at medvirke ved Afslutningen og Administrationen af Handels- og Skibsfartsaftaler.

Lovforslaget undergik i *Folketinget* den Ændring, at Fragtnævnet kun skulde medvirke ved Afslutningen og Administrationen af Handels- og Skibsfartsaftaler, naar Regeringen maatte finde det paakrævet. Tillige indføjedes en Bestemmelse om, at Fragtnævnet skulde være at anse som en *offentlig Myndighed*, og at Klager over dets Afgørelser skulde behandles af et *Ankenævn*. Hertil sluttede *Landstinget* sig, dog først efter Vedtagelsen af et Ændringsforslag, hvorved *Ankefristen* forkortedes fra 8 til 3 Dage, foruden at det udtrykkelige fastsloges, at *Appel* til Ankenævnet *ikke skulde have opsættende Virkning*. Endelig skete der i Landstinget paa Foranledning af *Villemoes* (V.) — ved tredje Behandling — den Ændring, at de Bestemmelser i *Loven af 2. September 1939 med senere Ændringer*, der fortsat skulde have Gyldighed, blev *indføjet i Lovforslaget*, der derefter blev vedtaget af begge Rigsdagens Ting som »Lov om ekstraordinære Foranstaltninger vedrørende Skibsfarten«.

I sin endelige Skikkelse ændrer Loven tre af den hidtil gældende Lovs Paragraffer, nemlig følgende:

§ 3. Denne fastsætter i sin nye Affattelse, at Fragtnævnet til Gennemførelse af sin Opgave, derunder efter Regeringens nærmere Bestemmelse at medvirke ved Afslut-

ningen og Administrationen af Handels- og Skibsfartsaftaler samt at forebygge en uheldig Udvikling af Fragtforhold og af Skibsfartens Forhold i det hele, skal være bemyndiget til at træffe saadanne Foranstaltninger til Regulering af Fragtrater og Befragtningsforhold i øvrigt, som under de foreliggende Omstændigheder maatte skønnes hensigtsmæssige. Fragtnævnet kan saaledes foreskrive, at Befragtningsaftaler og Rejser skal godkendes af Nævnet, ligesom Nævnet kan paalægge danske Redere at lade deres Skibe foretage bestemte Rejser til Fragtrater, der bestemmes af Nævnet under Hensyntagen til Fragt- og Omkostningsniveau paa Rejsens Tidspunkt. — Fragtnævnet kan paalægge Rederne at gøre Indberetning til Fragtnævnet om deres Skibes Positioner og Rejser.

§ 4. Heri er indføjet et nyt Stk.1 af følgende Ordlyd: »Fragtnævnet er under Udøvelsen af de Nævnet tillagte Funktioner at anse som en offentlig Myndighed. De af Fragtnævnet givne Forskrifter og Paalæg kan af den, til hvem de retter sig, forlanges forelagt et af Ministeren for Handel, Industri og Søfart i dette Øjemed nedsat Nævn bestaaende af en Formand samt af yderligere 2 Medlemmer. Indankningen, der ikke har opsættende Virkning, skal, for saa vidt angaar Forskrifter af almindelig Karakter, ske inden 3 Dage efter, at Forskrifterne er udfærdiget og gjort bekendt for de interesserede, for saa vidt angaar Paabud af konkret Karakter inden 3 Dage efter, at vedkommende har modtaget Underretning om Fragtnavnets Bestemmelse. De nærmere Regler for Navnets Virksomhed fastsættes af Ministeren. Nævnet afgiver Indstilling til Ministeren for Handel, Industri og Søfart angaaende forelagte Spørgsmaals Afgørelse. Ministerens Afgørelse er endelig.«

§ 11. Det bestemmes heri, at Loven træder i Kraft straks og har Gyldighed til *Udgangen af Marts 1941*, samt at Loven af 2. September 1939 med senere Ændringer ophæves.

Loven vedtoges enstemmigt i begge Ting.

I Folketingsudvalgets Betænkning anføres det, at Udvalget forudsætter, at Ministeren, naar han skal træffe Afgørelse i en Appelsag, gøres bekendt med eventuelle Mindretals Synspunkter i Fragtnævnet og Ankenævnet. Tillige ønskede Udvalget at fremhæve, at det »ogsaa under de nuværende For-

hold — der for Skibsfartens Vedkommende er stærkt ændrede, siden Fragtnævnet oprettedes ved Lov Nr. 287 af 2. September 1939 — maa være Fragtnavnets Hovedopgave, for hvilken Opgave andre Hensyn maa vige, at disponere saaledes over den forhaandenværende Tonnage, at Landets Tilførsler først og fremmest af nødvendige Varer sikres paa den hurtigste, billigste og mest hensigtsmæssige Maade.

De Vanskeligheder, som under Krigen er opstaaet for *Skibsmæglerne*, drøftedes i begge Tingene, men uden at nogen Ordning blev truffet, idet Ministeren oplyste, at Sagen var taget op til Overvejelse i Ministeriet.

143. Lov om Ændringer i Loven om Statsbanernes Takster m. m. (Minister for offentlige Arbejder *Axel Sørensen*). [A. Sp. 4903. — C. Sp. 1249 og 1283].

Fremsat i *Folketinget* $11\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4628). 1. Beh. $12\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4645). Henvist til Finansudvalget (se Side 25). Betænkning (B. Sp. 1195) afgivet $13\frac{1}{6}$. (Ordfører: Holger Larsen). 2. Beh. $14\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4704). 3. Beh. $14\frac{1}{6}$ (F. Sp. 4713). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $18\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1875). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ch. Petersen [Formand], A. P. Hansen, Hans Hansen, Ingeborg Hansen, H. P. Johansen, Kr. Johansen, Thomsen, Gudiksen, Anna Westergaard [Sekretær], Bækgaard, Stegger Nielsen, Stensballe, Lange, Malchau og J. R. Poulsen). Betænkning (B. Sp. 1231) afgivet $18\frac{1}{6}$. (Ordfører: Ch. Petersen). 2. Beh. $19\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1899). 3. Beh. $19\frac{1}{6}$ (L. Sp. 1907). *Loven stadfæstet 21. Juni 1940.* (Lov-Tid Nr. 321).

Baggrunden for de foretagne Ændringer i Statsbanernes Takster er den gennem en Aarrække stedfundne Stigning i Banernes Udgifter paa en Række Omraader, som ikke er blevet udlignet gennem Forhøjelse af Taksterne. Fra 1931 til Krigens Udbrud indtraadte Udgiftsstigninger paa 14—15 Mill. Kr. som Følge af Lønningslov, Stigning i Arbejderlønninger, Regulering af Tjenestetid og Ferie samt Stigning i Kul- og Materialepriser, og for Tiden efter 1. September 1939 opgjordes Merudgiften til over 35 Mill. Kr. aarlig alene paa Brændselspriser (28 Millioner), Arbejderlønninger og Reguleringstillæg, hvortil kom betydelige Prisstigninger paa forskellige Forbrugsgenstande. Der blev vel i 1934 foretaget en mindre Regulering af Billetpriserne over lange Afstande og af Priserne for Abonnementskort, men Merindtægten ved denne Regulering modsvarede i det store og hele Nedgangen ved

den i 1932 foretagne Udvidelse af Dobbeltbilletternes Gyldighedstid fra 2 à 3 Dage til 8 Dage, der virkede som Takstnedsættelse for et meget betydeligt Antal Rejser. Taksterne har derfor ligget langt under Prinsniveauet.

1. De fra 1. Juli 1940 gennemførte Takstændringer tager først og fremmest Sigte paa en *Forhøjelse af Taksterne for Personer, Gods og levende Dyr med ca. 25 pCt.**). Medens en saadan Forhøjelse for Godsforsendelsernes Vedkommende kunde foretages inden for de hidtil fastsatte Maksimaltakster, krævedes der paa *Personbefordringens* Omraade, hvor de faktiske Takster for Fællesklassen har svaret til Maksimaltaksterne, en Lovændring, og Maksimum for Grundtaksten pr. Kilometer ved Befordring med almindelige Persontog og blandede Tog er derfor sat op:

for 1. Klasse fra 8,5 til 9,375 Øre.
- Fællesklassen - 5,0 - 6,25 -

2. For *Abonnementskortenes* Vedkommende er der samtidig med Takstforhøjelsen sket en Ændring af Forholdet mellem Takstberegningen for 1. Maaned og de følgende Maaneder. Prisen for Maanedskort til *samtlig*e Stationer (Fællesklassen) bliver for 1. Maaned 100 Kr. (hidtil 85 Kr.), for 2. og følgende Maaneder 80 pCt. heraf (hidtil 67 pCt.); for Kort *mellem 2 Stationer* forhøjes Prisen for 2. og følgende Maaneder med 25 pCt. i Forhold til hidtidig Pris, og denne Pris skal fremtidig udgøre 80 pCt. af Prisen for 1. Maaned**). For 15 Dages Kort er Prisen forhøjet fra 50 til 65 Kr. og for 8 Dages Kort fra 35 til 45 Kr.

En Nydannelse efter svensk Mønster er Indførelsen af saakaldte *Legitimationskort* til en Aarspris af 200 Kr., der aabner Adgang til Køb af Billetter til Statsbanerne for *halv Pris*. Indhavere af saavel Maanedskort til samtlige Stationer som af de særlige Legitimationskort faar Adgang til Kørsel paa Statsbanernes *Rutebiler* for halv Pris.

3. Hvad Taksterne for *Banepakker* angaar, giver Loven Hjemmel til en Forhøjelse, svarende til de øvrige Forhøjelser. Endvidere gives der Adgang til fremskyndet Befordring af

*) Af Hensyn til Sporvejstaksterne er Persontaksterne paa Københavns Bybane dog undtaget.

***) Herefter bliver Prisen for 1. Maaned lidt lavere end hidtil.

Banepakker mod Betaling af et af Ministeren for offentlige Arbejder fastsat Tillæg. Der tænkes herved skabt en For-sendelsesart, svarende til Postvæsenets Iipakker.

4. Ud over de fornævnte Takstændringer er det Hensigten at regulere en Række administrativt fastsatte Takster. Eksem-pelvis nævnes:

Indskrivningsgebyret for Rejsegods paa Afstande over 50 km forhøjes med 50 Øre.

Betalingen for *Pladsbilletter* forhøjes med 50 Øre.

Som Følge af den gennemgribende Nyordning af Store Bælts-Overfarten, der har fundet Sted i de senere Aar, samt forventede Udgifter til yderligere Sikring af denne Overfart under Isforhold *forøges Tarifastanden mellem Korsør og Ny-borg* fra 40 til 50 km, hvilket vil medføre, at en Billet til Fællesklassen, der med 25 pCt. Tillæg vilde koste 2 Kr. 50 Øre, vil stige til 3 Kr. 20 Øre. Taksterne for *Overførsel af Motorkøretøjer*, der normalt forhøjes med 25 pCt., faar paa Store Bælts-Overfarten et yderligere Tillæg paa ca. 10 pCt.

Samtidig med at Takstforhøjelserne træder i Kraft, ændres Befordrings- og Takstforholdene paa nogle Punkter *til Gunst for Publikum*. Foruden Indførelsen af *Legitimationskort* og *Ekspresforsendelse* af Banepakker (se foran) kan frem-hæves*):

- a. *Forlængelse af Gyldighedstiden for Dobbeltbilletter* paa Banerne hele Aaret igennem fra 8 til 16 Dage (dog begrænses Dobbeltbilletternes Gyldighedstid for Afstande under 30 km til 3 Dage).
- b. *Forhøjelse af Aldersgrænsen for Børnebilletter* paa Baner og Omnibusruter fra 10 til 12 Aar.
- c. *Udvidelse af Billigbefordringen* med Togene paa Søndage *til Week-end Rejser* fra Lørdag Middag til Mandag Middag samt til ogsaa at gælde ved Rejse paa 1. Klasse.
- d. *Udvidelse af Gyldighedstiden for Gruppebilletter* med $33\frac{1}{3}$ pCt. Rabat, saaledes at de gælder 2 Dage i Stedet for 1 Dag.

*) Realisationen af Planer om Indførelse af valgfri Gyldighed for Billetter til Statsbanernes Tog og Rutebiler paa Parallel-strækninger har under de nuværende Forhold maattet ud-skydes.

- e. *Udvidelse af Adgangen til Befordring efter Selskabsrejse-takst* ved Nedsættelse af Minimumsantallet af Deltagere og Indførelse af en for de rejsende i Langvejstrafikken samt for Rejser frem og tilbage mere gunstig Takstberegning.
- f. *Nedsættelse af Tarifaftstanden over Oddesund* fra 10 til 5 km.

Udbyttet af Takstforhøjelserne ventes at ville blive ca. 32 Mill. Kr. aarlig, hvorhos en Forhøjelse af Betalingen for Statsbanernes Ydelser for Postvæsenet regnes at kunne give henimod 1½ Mill. Kr.

Det kan i denne Sammenhæng anføres, at *Post- og Telegrafvæsenets* Udgiftsbudget ventes at ville stige med 7,8 Mill. Kr. aarlig, og at der i den Anledning er foretaget *Takstforhøjelser*, som paaregnes at ville indbringe 7,5 Mill. Kr.

I *Folketinget* stillede Ministeren for offentlige Arbejder med Finansudvalgets Tilslutning Ændringsforslag om en Nedsættelse af *Prisen for Maanedskort* til samtlige Stationer (1. Maaned) fra 107 til 100 Kr. Samtidig foretoges Reguleringer af *Priserne* paa 15 Dages Kort og 8 Dages Kort, og der skabtes større Ensartethed mellem Forhøjelsen for Kort til samtlige Stationer og Kort mellem to angivne Stationer. — Ogsaa Bemyndigelsen til Udstedelse af *Legitimationskort* blev indsat i *Folketinget*.

De nævnte Ændringer vedtoges uden Afstemning, og i den saaledes foreliggende Skikkelse gennemførtes Lovforslaget med Støtte af de 4 største Partier samt *Retsforbundet*, hvis Ordfører (Oluf Pedersen) betegnede Takstforhøjelserne som velbegrundede i Udgiftsstigningerne til Brændsel og Lønninger.

Kommunisterne ansaa derimod ikke Forslaget for sagligt begrundet, men fandt det principielt forkasteligt at sætte *Priserne* i Vejret og derved medvirke til Stigning af *Prisniveauet*. Ogsaa *National-Socialisterne* tog Afstand fra Lovforslaget; det vilde medføre en Varefordyrelse, og de kunde ikke gaa med til yderligere at fordyre Leveomkostningerne.

Ved 3. Behandling vedtoges Lovforslaget med 87 Stemmer mod 5 (3 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

En væsentlig Del af *Folketingets* Forhandlinger drejede sig om *Taksterne* for *Nærtrafikken* fra København og andre store Byer, og i *Landstinget* gav dette Spørgsmaal Anledning til Sagens Behandling i Udvalg. Ministeren og Generaldirektøren for Statsbanerne gav her en Række Oplysninger vedrørende *Nærtrafikken*, og efter at Ministeren bl. a. havde udtalt, at han betragtede det som givet, at *Takster*, der er

fastsat paa Grundlag af ganske ekstraordinære Forhold, ikke vil kunne opretholdes, naar normale Prisforhold igen indtræder, enedes Udvalget om at indstille Lovforslaget til Vedtagelse i den Skikkelse, det havde faaet i Folketinget. Vedtagelsen skete enstemmigt med 58 Stemmer.

144. Lov om Ændring af Lov Nr. 169 af 11. Maj 1935 om elektriske Stærkstrømsanlæg. (Minister for offentlige Arbejder *Axel Sørensen*). [A. Sp. 2869. — C. Sp. 223 og 307].

Fremsat i *Landstinget* $23\frac{1}{1}$ (L. Sp. 722). 1. Beh. $24\frac{1}{1}$ (L. Sp. 725). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Axel Christensen [Sekretær], C. E. Christiansen [Formand], Fløtkjær, Henry Hansen, Hendriksen, Josiassen, Laurits Knudsen, Niels Nielsen, Jørgen Otsen, K. Pedersen, Schaumann, Stensballe, Martin Sørensen [Peterslund], Thomsen og Villemoes). Betænkning (B. Sp. 323) afgivet $7\frac{1}{2}$. (Ordfører: C. E. Christiansen). 2. Beh. $9\frac{1}{2}$ (L. Sp. 835). 3. Beh. $9\frac{1}{2}$ (L. Sp. 838). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $22\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2784). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. P. Hansen [Præstø A.], Alfred Andersen, Leonhard Hansen, M. Larsen, M. F. Mortensen, P. Mortensen [Formand], Lars M. Olsen, Rager [Sekretær], Steen, Laurits Pedersen, Jørgen Gram, Julin, Drachmann, Boeck-Hansen og Falk-Jensen). Betænkning (B. Sp. 397) afgivet $7\frac{1}{3}$. (Ordfører: P. Mortensen). 2. Beh. $8\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3053). 3. Beh. $12\frac{1}{3}$ (F. Sp. 3196). *Loven stadfæstet 20. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 105).

Ved Stærkstrømsloven af 11. Maj 1935 blev forskellige Spørgsmaal vedrørende Elektricitetsforsyningsanlæggenes økonomiske Forhold inddraget under Elektricitetsraadets Forretningsomraade, medens den tidligere Elektricitetskommission kun havde haft Indseende med den tekniske Side af Anlæggene, og man fandt det derfor paakrævet at optage en *Revisionsbestemmelse* i Loven, idet det bestemtes, at den skulde forelægges til Revision i Rigsdagssamlingen 1939—40. Imidlertid har man ikke i den forløbne Tid indhøstet tilstrækkelige Erfaringer med Hensyn til, hvorledes de i Lovens § 2 givne Hovedretningslinier for Elektricitetsraadets Virk-

somhed ved Varetagelsen af de nye Opgaver af økonomisk Karakter vil virke med et længere Tidsrum for Øje, og hvorvidt de bør bibeholdes. Revisionsbestemmelsen er derfor nu med Tilslutning af Elektricitetsraadet og tillige i Overensstemmelse med »Danske Elektricitetsværkers Forening«s Synspunkter ændret saaledes, at Loven vil være at forelægge til Revision i Rigsdagssamlingen 1944—45, saa at Lovens Bestemmelser forbliver gældende i det væsentlige uændrede (jfr. ndfr.) i en ny 5-aarig Periode.

Som Følge af, at *Jævnstrømsværkerne inden for Landværkerne* gennem Nedsættelsen af et Fællesudvalg for de danske Jævnstrømsværker har organiseret sig i en Landsorganisation, og det har vist sig særdeles ønskeligt at tilvejebringe et nærmere Samarbejde med denne Organisation, har Ministeriet efter Indstilling fra Elektricitetsraadet som en midlertidig Ordning tilforordnet Formanden for nævnte Fællesudvalg til at deltage i Raadets Møder. Dette Samarbejde har virket tilfredsstillende, og det er nu lovfæstet, saaledes at *Raadet udvides med 1 Medlem*, der beskikkes som Repræsentant for Jævnstrømsværkerne inden for Landværkerne efter Indstilling af »Danske Elektricitetsværkers Forening«, i hvilken disse Jævnstrømsværker er optaget som samlet Gruppe.

Lovforslaget gennemførtes med et Par redaktionelle Ændringer. Vedtagelsen skete enstemmigt i begge Ting.

I Landstinget rejste *Hendriksen (K. F.)* det Spørgsmaal, om det ikke vilde være tilstrækkeligt at forlænge Revisionsfristen med 2—3 Aar i Stedet for med 5. Samme Spørgsmaal blev drøftet i Folketinget, særlig paa Foranledning af *Jørgen Gram (V.)*, som mente, at Sagen burde tages op til ny Behandling inden 5 Aars Forløb. Under Forhandlingerne i Folketingsudvalget blev der fra en enkelt Side fremsat Ønske om, at det i Lovens § 2, Nr. 2, nærmere blev præciseret, at den enkelte Forbruger, ved Elektricitetsraadets Afgørelser af Grænsetvist, ikke maatte formenes Adgang til paa billigst mulig Maade at blive forsynet med Elektricitet, eller dog at Lovforslaget ændredes saaledes, at Lovens Varighed begrænsedes til 2 Aar. Udvalget ønskede dog ikke at stille Ændringsforslag i den heromhandlede Retning, og man indstillede Lovforslaget i Landstingets Affattelse til Vedtagelse uforandret.

145. Lov om Bemyndigelse til Foretagelse af visse Ekspropriationer m. v. (Minister for offentlige Arbejder *Axel Sørensen*). [A. Sp. 3243. — C. Sp. 265 og 307].

Fremsat i *Folketinget* $20\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2693). 1. Beh. $22\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2801). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Strøm, M. Larsen, Lars M. Olsen, P. Mortensen, Axel Ivan Pedersen, Villumsen [Formand], Schytz, A. M. Hansen [Sekretær], Steen, Hans Pinstrup, Vanggaard, Nørskov, Westermann, A. C. D. Petersen og Boeck-Hansen). Betænkning (B. Sp. 365) afgivet $29\frac{1}{2}$. (Ordfører: Strøm). 2. Beh. $6\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2930). 3. Beh. $6\frac{1}{3}$ (F. Sp. 2932). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $8\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1057). 2. Beh. $13\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1060). 3. Beh. $15\frac{1}{3}$ (L. Sp. 1142). *Loven stadfæstet 3. April 1940*. (Lov-Tid. Nr. 153).

I Lighed med en Række tidligere Love giver denne Lov Ministeren for offentlige Arbejder Bemyndigelse til for Statsbanerne at erhverve — om fornødent ved Ekspropriation — de Arealer m. v., der udkræves til saadanne Ændringer ved Statsbanernes Stationsanlæg m. v., som vil være at foretage i Forbindelse med de *Sporforstærkningsarbejder* og lignende, hvortil Bevilling er givet eller gives ved Finansloven eller Tillægsbevillingsloven for 1940—41.

Under Forhandlingerne i Rigsdagen oplyste Ministeren, at der paa det foreliggende Tidspunkt ikke var planlagt eller paatænkt Arbejder, som vilde nødvendiggøre Erhvervelse af Arealer i det omhandlede Øjemed.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

146. Lov om midlertidigt Tillæg til Lov om Afgift af Motorkøretøjer m. v. (Minister for offentlige Arbejder *Axel Sørensen*). [A. Sp. 4975. — C. Sp. 1327 og 1961].

Fremsat i *Folketinget* $2\frac{1}{7}$ (F. Sp. 4812). 1. Beh. $3\frac{1}{7}$ (F. Sp. 4857). 2. Beh. $3\frac{1}{7}$ (F. Sp. 4864). 3. Beh. $3\frac{1}{7}$ (F. Sp. 4866). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $4\frac{1}{7}$ (L. Sp. 1992). 2. Beh. $4\frac{1}{7}$ (L. Sp. 2000). 3. Beh. $4\frac{1}{7}$ (L. Sp. 2002). *Loven stadfæstet 6. Juli 1940*. (Lov-Tid. Nr. 366).

Efter de hidtil gældende Regler skulde der svares dobbelt *Vægtafgift* af Motorkøretøjer, der ikke udelukkende be-

nytter Benzin som Drivkraft. Herfra var kun gjort en enkelt Undtagelse, nemlig for træ- eller trækulsdrevne Motorkøretøjer, som kun skulde erlægge enkelt Vægtafgift. Benzinationeringen har imidlertid gjort det nødvendigt for de motorkørende i stor Udstrækning at ændre deres Motorkøretøjer saaledes, at de kan drives med andet Brændstof end Benzin, og navnlig er *Tørv* taget i Anvendelse til Generatoranlæg. De paagældende Motorkøretøjer vilde vanskeligt være i Stand til at udrede den dobbelte Vægtafgift, og af Hensyn til Nødvendigheden af at opretholde Person- og Godstrafikken i videst mulig Udstrækning er der da for Tiden *fra 1. Juli 1940 til Udgangen af Marts 1941* indrømmet *ikke-benzindrevne Motorkøretøjer* den afgiftsmæssige Begunstigelse, at der kun skal svares *samme Vægtafgift* af dem *som af benzindrevne Motorkøretøjer*. (Ministeren for offentlige Arbejder bemyndiges til at tilbagebetale den som Følge heraf eventuelt for meget erlagte Vægtafgift).

Ved Lovforslagets Fremsættelse oplyste Ministeren, at der var udstedt Bekendtgørelse om, at *Vægten af Generatoranlægget ikke skal medregnes* i den Vægt, der lægges til Grund ved Beregningen af Vægtafgiften. Endvidere oplyste Ministeren, at der som Følge af den stadige Formindskelse af de Midler, der gennem Benzinafgiften og Afgiften af Motorkøretøjer stilles til Raadighed for Kommunerne, var udarbejdet et Lovforslag, der tog Sigte paa i rimeligt Omfang at stille *Midler til Raadighed for Kommunerne* til Udførelse af de nødvendige Vejarbejder, og som formentlig snart kunde ventes fremsat for Rigsdagen.

Lovforslaget vedtoges enstemmigt i begge Ting.

147. Midlertidig Lov om skærpet Straf for visse Overtrædelser af Borgerlig Straffelov og om Ændring af Politilovgivningen. (Justitsminister *Unmack Larsen*). [A. Sp. 4695. — C. Sp. 647 og 657].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4036). 1. Beh. $\frac{2}{4}$ (F. Sp. 4076). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Fr. Dalgaard, Bomholt, Chr. Christiansen [Formand], Holger Eriksen, Hedtoft-Hansen, Bollerup Madsen, Strøm, A. M.

Hansen [Sekretær], Steen, Vagn Bro, Elgaard, Løje, Skjerbæk, Victor Larsen og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 707) afgivet $\frac{29}{4}$. (Ordfører: Fr. Dalgaard). 2. Beh. $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4092). 3. Beh. $\frac{30}{4}$ (F. Sp. 4096). *Oversendt til Lands-tinget*. 1. Beh. $\frac{30}{4}$ (L. Sp. 1628). 2. Beh. $\frac{30}{4}$ (L. Sp. 1635). 3. Beh. $\frac{30}{4}$ (L. Sp. 1636). *Loven stadfæstet 1. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 219). Traadt i Kraft straks.

1. I Lovens § 1 er optaget Bestemmelser, som tilsigter at modvirke, at der under *Mørklægning* eller *Luftværns-tilstand* m. v. begaaes Forbrydelser, hvis Iværksættelse begunstiges af saadanne Forhold, eller som derved faar en farligere Karakter. Det bestemmes derfor, at saafremt nogen af de i Borgerlig Straffelov omhandlede Forbrydelser begaaes under saadanne Omstændigheder, at Forbrydelsens Udførelse er blevet lettet eller dens Farlighed forøget ved en af Myndighederne iværksat eller en faktisk foreliggende *Mørklægning* eller ved en under Luftangreb eller som Følge af Fare for Luftangreb bestaaende Tilstand, anses dette som en særdeles skærpende Omstændighed, og saavel den mindste som den højeste for den paagældende Forbrydelse foreskrevne *Straf forhojes til det dobbelte*. Anvendelse af *betingset Straffedom* er i saadanne Tilfælde *udelukket*. — Den angivne Forhøjelse af Straffen medfører ikke, at Nævninger skal medvirke ved Paadømmelsen.

Det oprindelige Lovforslag tog kun Sigte paa *dekreteret Mørklægning*, men i Henhold til en af Justitsministeren og Folketingsudvalget foreslaaet Ændring sidestilles hermed dels *faktisk Mørklægning* (f. Eks. som Følge af Brændselsmangel), dels Forholdene under *Luftværns-tilstand* uden for *Mørklægningstiden*, idet der ogsaa under saadanne Forhold bestaar forøget Fare for, at Forbrydelser begaaes, f. Eks. ved Beboernes Fraværelse ved Evakuering eller Ophold i Tilflugtsrum el. lign. Man var endvidere enig om, at ogsaa den Tilstand, hvor Beboerne blot som Følge af *Fare for Luftangreb* søger bort fra deres Boliger, burde sidestilles med de nævnte Forhold.

2. Politilovene af 11. Februar 1863 og 4. Februar 1871 giver Politimesteren (i København Politidirektøren) Bemyndigelse til i overordentlige Tilfælde at træffe de midlertidige Foranstaltninger for den enkelte Politikreds, som han anser

for nødvendige for at forebygge Forstyrrelse af den offentlige Orden, Fred og Sikkerhed m. v. Overtrædelse af saadan Bestemmelse er blevet straffet med Bøde eller Hæfte indtil en Maaned. Der har derimod ikke hidtil været Hjemmel for *Justitsministeriet* til direkte for hele Landet at udstede tilsvarende Bestemmelser til *Sikring af offentlig Orden, Fred og Sikkerhed* m. v., og da dette maatte anses for meget uheldigt under den nuværende Situation, er saadan Hjemmel nu tilvejebragt ved Lovens § 2, Stk. 1. Samtidig er *Straffen skærpet*, idet Overtrædelse saavel af de af Justitsministeren i Henhold til foranstaaende udfærdigede Bekendtgørelser som af de af Politimestrene (Politidirektøren) truffne Bestemmelser straffes med Bøde, Hæfte eller Fængsel indtil 2 Aar.

3. Ifølge Reglerne i Politilovene af 11. Februar 1863 og 4. Februar 1871 har Overtrædelser af de i Henhold til disse Love udfærdigede *Politivedtægter* kun kunnet straffes med Bøde, hvilket ogsaa gjaldt Overtrædelser af den Borgerne paahvilende Pligt til paa Politiets Forespørgsel at *opgive Navn og Adresse*. Som Situationen nu er, har imidlertid flere af de Forseelser, for hvilke der er fastsat Straf i *Politivedtægternes* Bestemmelser, en langt større Betydning end normalt; dette gælder særlig Bestemmelserne om Straf for *Beruseelse* og Reglerne om Iagttagelse af *Ro og Orden paa offentligt Sted*, idet der i adskillige af disse Tilfælde kan blive Trang til Anvendelse af Frihedsstraf*). Man har derfor fundet det paakrævet at foretage en væsentlig *Skærpelse af Strafferammen*, og denne er i § 2, Stk. 2, ændret til: Bøde eller Hæfte indtil 3 Maaneder eller under skærpene Omstændigheder Fængsel i samme Tid.

4. Naar Strafferammen udvides til at omfatte Fængselsstraf, udkræves der ifølge Retsplejeloven udtrykkelig Hjemmel for, at de under 2 og 3 omhandlede Sager behandles som *Politisager*, og saadan Hjemmel er givet i § 2, Stk. 3. Det tilføjes dog, at de for Statsadvokatsager gældende Regler om Anvendelse af Oplysningsmidlerne *Beslaglæggelse, Ransagning, Anholdelse og Fængsling* skal finde Anvendelse med

*) I sin Forelæggelsestale udtalte *Justitsministeren* bl. a.: »Forseelser af denne Art kan faa de alleralvorligste Konsekvenser. Beruseelse paa offentligt Sted og Gadeoptøjer af enhver Art maa paa enhver Maade søges undgaaet.«

Hensyn til de under 2 omhandlede Overtrædelser, da disse Sager kan være af stor Betydning. Med Hensyn til disse Overtrædelser bestemmes det endvidere, at der, naar der af Anklagemyndigheden nedlægges Paastand om Idømmelse af Fængselsstraf, paa Tiltaltes Forlangende skal beskikkes ham en Forsvarer.

5. Som Følge af Lovens midlertidige Karakter er det i § 3 fastsat, at der ved kgl. Anordning kan træffes Bestemmelse om dens *Bortfald*.

Med de under 1 omtalte Udvidelser vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

Ved Sagens 2. Behandling understregede *Skjerbæk* (K. F.) en Udtalelse af Justitsministeren om, at man vil blive ved de almindelige Rammer, der i Straffeloven er fastsat for de enkelte Straffearter, og at man altsaa, hvis en Straf paa Grund af de nye Bestemmelser bliver saa meget højere, at den ikke kan blive inden for den Art af Straf, som det egentlig var Tanken at anvende, maa bruge de almindelige Omsætningsregler, der findes i Straffeloven.

148. Lov om Forbud mod at bære Uniform m. v. (Justitsminister *Unmack Larsen*). [A. Sp. 2865. — C. Sp. 359 og 419].

Fremsat i *Folketinget* ¹⁹/₁ (F. Sp. 2134). 1. Beh. ²⁵/₁ (F. Sp. 2239). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (H. C. Hansen, Chr. Christiansen, Hedtoft-Hansen [Formand], Hinrichsen, Lars M. Olsen, Schytz, Yde, A. M. Hansen [Sekretær], Steen, Vagn Bro, Himmelstrup, J. E. Nørgaard, Ole Bjørn Kraft, Carsten Raft og Westermann). Betænkning (B. Sp. 477) afgivet ¹⁹/₃. (Ordfører: H. C. Hansen). 2. Beh. ¹⁹/₃ (F. Sp. 3537). 3. Beh. ¹⁹/₃ (F. Sp. 3539). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. ²⁶/₃ (L. Sp. 1262). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Stumph [Formand], Albert Andersen, Andrea Brochmann, Date, Henry Hansen, Kr. Johansen, Laurits Knudsen, Oluf Johansen, Lannung [Sekretær], Jepsen Christensen, Rytter, Thisted Knudsen, Jørgen Jørgensen, Krarup og Malchau). Betænkning (B. Sp. 513) afgivet ²⁷/₃. (Ordfører: Stumph). 2. Beh. ²⁷/₃ (L. Sp. 1277). 3. Beh. ²⁸/₃ (L. Sp. 1322). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940*. (Lov-Tid. Nr. 140).

Uniformsforbudsloven af 12. April 1933 gjaldt — med en enkelt Ændring, der blev indsat i § 4 i Loven af 28. April 1934 om Forbud mod visse S sammenslutninger — til Udgangen af Aaret 1934. Den afløstes af Lov af 22. December 1934, som navnlig undtog de bestaaende Spejderorganisationer og Frivilligt Drengesforbund fra Forbudet mod at bære Uniform, og som havde Gyldighed til 1. April 1936. Denne Lov blev atter afløst af Lov Nr. 76 af 31. Marts 1936, hvorved bl. a. Afgørelsen af Tvivlsspørgsmaal om, hvad Uniformsforbudet omfatter, blev overladt til Domstolenes Afgørelse. Loven havde kun Gyldighed til 1. April 1937, men ved Lov Nr. 65 af 31. Marts 1937 forlængedes dens Virketid med 3 Aar, til 1. April 1940.

Loven har efter Regeringens Opfattelse virket gavnligt og i betydelig Grad hemmet Udvikling af Urostiftelse i Samfundet, og i Overensstemmelse med Justitsministerens Forslag er dens Gyldighed nu yderligere opretholdt for Tiden *indtil 1. April 1942*. Der er dog foretaget enkelte Ændringer:

1. Undtagelsesbestemmelsen i § 1, Stk. 3, vedrørende Spejderorganisationer og Frivilligt Drengesforbund er omredigeret og lyder i den nye Affattelse saaledes: »Forbudet gælder heller ikke for Frivilligt Drengesforbund og ej heller for de nu bestaaende Spejderorganisationer, for saa vidt de :Henhold til den hidtil gældende Lovgivning har haft Til-ladelse til at anvende Uniform.«

Bestemmelsen fik sin endelige Form i Folketinget.

2. Medens *Straffen* for Overtrædelse af Lovens Forbud hidtil som Hovedregel var Bøde og kun i Gentagelsestilfælde, eller naar Lovovertrædelsen var begaaet af flere i Forening, kunde stige til Hæfte, har der nu fundet en Skærpelse Sted, idet den normale Strafferamme bliver *Bøde eller Hæfte*, og Straffen, naar gentagen Overtrædelse foreligger eller For-seelsen er begaaet af flere i Forening, kan stige til *Fængsel indtil 6 Maaneder*. — Ogsaa i de Tilfælde, hvor Strafansvar paahviler en Organisations *Bestyrelse*, er Straffen skærpet; navnlig er det bestemt, at der, naar Lovovertrædelsen er sket med Bestyrelsens Billigelse, som Hovedregel skal idømmes Frihedsstraf (Hæfte eller Fængsel indtil 6 Maaneder)

og kun under formildende Omstændigheder kan idømmes Bøde.

Uanset at Straffen saaledes kan stige til Fængsel indtil 6 Maaneder, har man fundet det rettest at fastsætte, at Sager vedrørende Overtrædelse af Loven behandles som *Politisager*.

Folketingets Udvalg indhentede Oplysninger om, hvor mange »Uniformssager« der i det hele har været behandlet her i Landet siden den første Uniformslovs Ikrafttræden, og om Sagerne Afgørelse. Det fremgaar heraf, at der i alt har været 98 Sager med tilsammen 515 sigtede. For 97 af de sigtede blev Sagen henlagt eller Tiltale frafaldet, i 2 Tilfælde afgjordes Sagen med Advarsel og i 23 med Bødevetagelse i Retten eller ved Bødeforelæg. Domsafgørelse fandt Sted i 391 Tilfælde med det Resultat, at 314 blev dømt, 77 frifundet.

Der var fra alle Sider i Udvalget Enighed om, at den størst mulige *Ensartethed* i Behandlingen af Uniformssager bør tilstræbes. Efter Samraad med Justitsministeren erklærede Ministeren sig villig til at foranledige, at alle Sager, der vedrører Uniformsloven, fremtidig af Politimestrene gennem *Statsadvokaterne forelægges Rigsadvokaten, inden Tiltale rejses*.

Lovforslaget gennemførtes efter Indstilling af Regeringspartierne og Venstre. Desuden gav Retsforbundet sin Tilslutning til Lovens Forlængelse.

De Konservative anerkendte vel de Foranstaltninger, der nu blev truffet til Opnaaelse af en mere ligelig Udøvelse af Loven end hidtil i Landets forskellige Politikredse, men kunde dog lige saa lidt som tidligere tiltræde Lovforslaget. — *Bondepartiet* ansaa det for inopportunt ved skærpede Straffebestemmelser at »drage Spørgsmaalet om Anvendelsen af Uniformer frem af den Ubemærkethed, hvori det faktisk nu i længere Tid har befundet sig«, medens en uændret Forlængelse kunde have passeret forholdsvis uomtalt og uden at vække større Opmærksomhed. — Ordføreren for *Det national-socialistiske Arbejder-Parti*, Frits Clausen, gjorde gældende, at der ikke var Ende paa de Latterligheder, Loven havde medført, at den endvidere havde forøget det offentlige Budget med ganske urimelige Politiudgifter, og at den taagede og dilettantiske Affattelse baade af selve Loven og af det dertil knyttede justitsministerielle Cirkulære uvilkaarligt maatte give Anledning til Misforstaaelser; men mange af disse Misforstaaelser havde ogsaa faaet Præg af at være ren og skær politisk Forfølgelse og Misbrug af Politiet som

Instrument i Regeringens Haand. Man hævdede, at man ved Hjælp af Loven vilde opretholde Ro i Landet; men skulde der opstaa politisk Uro, vilde saadan begrundet Uro fra Folkets Side ikke kunne holdes nede ved Anvendelse af ydre Magt. Til Sikring af politisk Ro var der kun een Vej, nemlig at løse de politiske Opgaver, som Tiden kræver løst.

Lovforslagets Vedtagelse skete i Folketinget med 82 Stemmer mod 16, i Landstinget med 49 Stemmer mod 11.

149. Lov om Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af Vaaben m. v. (Justitsminister *Ummack Larsen*). [A. Sp. 4765. — C. Sp. 669 og 675].

Fremsat i *Folketinget* $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 4112). 1. Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 4124). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hedtoft-Hansen, Nina Andersen, Holger Eriksen [Formand], Lars M. Olsen, Leonhard Hansen, Rasmus Hansen, Hinrichsen, A. M. Hansen [Sekretær], Steen, Vagn Bro, Nørskov, Arnth Jensen, Westermann, Ole Bjørn Kraft og Skjerbæk). Betænkning (B. Sp. 1071) afgivet $\frac{9}{5}$. (Ordfører: Hedtoft-Hansen). 2. Beh. $\frac{9}{5}$ (F. Sp. 4144). 3. Beh. $\frac{9}{5}$ (F. Sp. 4147). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $\frac{9}{5}$ (L. Sp. 1660). 2. Beh. $\frac{9}{5}$ (L. Sp. 1665). 3. Beh. $\frac{9}{5}$ (L. Sp. 1666). *Loven stadfæstet 10. Maj 1940.* (Lov-Tid. Nr. 246).

Medens Bestemmelserne i Vaabenloven af 28. April 1934 (Aarbog 1933—34, Side 357) under normale Forhold er tilstrækkelige til at sætte det offentlige i Stand til at føre den fornødne Kontrol, ansaa Justitsministeriet det for uheldigt, at Loven ikke indeholder Hjemmel til skærpede Foranstaltninger under saadanne særlige Omstændigheder, hvor de Hensyn til Brugernes Interesser, der har været af Betydning ved Afgrænsningen af Myndighedernes Ret til Indgriben, maa træde i Baggrunden over for Hensynet til Retsikkerheden. Lovens Bestemmelser er derfor nu suppleret med en almindelig Bemyndigelse for Justitsministeren til, hvor en særlig Situation kræver det, i nærmere bestemt Omfang at *forhindre eller begrænse Brugen af Skydevaaben, Ammunition og Sprængstoffer* samt at *regulere Opbevaringen* heraf (se nedenfor under 1, jfr. 3). Samtidig er der foretaget nogle mindre Ændringer paa forskellige Punkter.

1. Hovedændringerne findes i Lovens § 3. Paragraffens Stk. 1, om Paalæg af Pligt til at *anmelde* Besiddelse af Vaaben, Ammunition og Sprængstoffer, er overført uforandret fra Loven af 1934. Derimod er Bemyndigelsen for Justitsministeren til at fastsætte nærmere Bestemmelser om *Opbevaring af Oplag* af Skydevaaben nu i Stk. 2 udvidet til at omfatte alle de af Forbudet i § 1 omfattede Stoffer og Genstande. Endelig hjemler det nye Stk. 3 *Bortfald af* enhver bestaaende *Ret til Besiddelse* af de nævnte Ting uanset Tidspunktet for disses Erhvervelse, saaledes at Justitsministeren enten kan forordre Besiddelsen bragt til Ophør ved Deponering hos det offentlige under nærmere angivne Former eller kan betinge dens Fortsættelse af særlige Sikringsforanstaltninger. Stk. 3 har følgende Ordlyd:

»Justitsministeren kan under særlige Omstændigheder bestemme, at enhver, der er i Besiddelse af Genstande eller Stoffer, der omfattes af Forbudet i § 1, midlertidig skal *aflevere* disse eller træffe *særlige Foranstaltninger til deres Opbevaring*, alt efter derom nærmere af Justitsministeren fastsatte Regler. For saa vidt angaar de under Overbestyrelsen for de danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger staaende Skytteforeninger, fastsættes saadanne Regler saa vidt muligt efter Forhandling med Overbestyrelsen.«

De nye Bestemmelser i § 3 kommer ikke til Anvendelse paa de militære Myndigheder (de hidtil i §§ 4 og 9 indeholdte Undtagelsesbestemmelser for disse er nu samlede i § 8), hvorimod de gælder baade for civile Statsmyndigheder og kommunale Myndigheder, idet der ogsaa her kan blive Spørgsmaal om at indføre skærpet Kontrol, f. Eks. til Sikring af, at de ved Skov- og Vejarbejder brugte Sprængstoffer ikke ved at betros tilfældig Arbejdskraft kan komme paa Afveje.

Sidste Punktum i Stk. 3, hvorefter Udfærdigelse af de paagældende Regler for Skytteforeningerne saa vidt muligt skal ske efter Forhandling med Overbestyrelsen, blev tilføjet i Folketinget.

2. *Glatlobede Haglgeværer* og *Salonbøsser* samt Ammunition hertil er inddraget under de i § 1 nævnte Genstande, hvis Indførsel, Tilvirkning og Erhvervelse kræver særlig Tilladelse.

3. § 9 træder i Stedet for § 4 i Loven af 1934. Efter Ophævelsen af de frivillige Korps er den særlige Regel for disse slettet. Ligeledes er den selvstændige Ret for aktive *Medlemmer* af Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger til uden indhentet Tilladelse at anskaffe Øvelsesgeværer og Ammunition hertil ophævet. Paragraffens Stk. 1 lyder derefter som følger:

»De i § 2, Stk. 1*), og § 3, Stk. 1**), indeholdte Bestemmelser kommer ikke til Anvendelse paa civile Statsmyndigheder. For kommunale Myndigheders Vedkommende skal der ikke søges om Tilladelse, for saa vidt angaar Indkøb og Benyttelse af Sprængstoffer til Anvendelse ved Vejarbejder o. lign. Bestemmelsen i § 2, Stk. 1, skal ikke være til Hinder for, at de under Overbestyrelsen for de danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger staaende Skytteforeninger anskaffer og besidder Øvelsesgeværer og Ammunition dertil.«

Som en Konsekvens af den i § 3 fastsatte Afleveringspligt er hertil føjet i et nyt Stk. 2: »Under særlige Omstændigheder kan Justitsministeren bestemme, at Reglerne i Stk. 1 *midlertidig bortfalder*.«

4. I § 10, der svarer til den gamle Lovs § 11, er *Straffesammen skærpet* derved, at Maksimumsstraffen er forhøjet fra 6 Maaneders Fængsel til 2 Aars Fængsel. — Sagerne behandles som hidtil som Politisager. Dog skal der, naar der af Anklagemyndigheden nedlægges Paastand om Idømmelse af Fængselsstraf, beskikkes Tiltalte en *Forsvarer*. Yderligere bestemmes det, at de for Statsadvokatsager gældende Regler om Anvendelse af Oplysningsmidlerne *Beslaglæggelse, Ransagning, Anholdelse og Fængsling* skal finde Anvendelse.

5. Ifølge en i Folketinget foretagen Tilføjelse skal Loven forelægges Rigsdagen til *Revision* i dennes ordentlige Samling 1940—41.

Under et Samraad med Folketingets Udvalg erklærede Justitsministeren, at det i forskellige Politikredse udstedte Forbud mod *Afholdelse af Jagt* efter de løbende Forhand-

*) »Det er forbudt uden Tilladelse fra Justitsministeren eller den, han dertil bemyndiger, at forskafe sig Genstande eller Stoffer, der omfattes af Forbudet i § 1.«

***) Se ovenfor under 1 i Begyndelsen.

lingers Afslutning kunde ventes hævet i det Omfang, de ekstraordinære Forhold muliggjorde. Endvidere meddelte Ministeren, at der med det første vilde blive udsendt Retningslinier for Dispensation vedrørende *Sprængstoffers Benyttelse* i Erhvervslivet. Retningslinierne vilde tage Sigte paa i videst mulig Grad at opretholde erhvervsmæssig Sprængstofanvendelse for Personer, der af Politiet anses for egnede til denne Virksomhed.

Udvalget indstillede Lovforslaget til Vedtagelse med de under 1 og 5 omtalte, af Justitsministeren foreslaaede to Ændringer, og Vedtagelsen var enstemmig i begge Ting.

150. Lov om midlertidig Ændring af og Tillæg til Lov af 15. Maj 1875 om Tilsyn med fremmede og rejssende m. m. (Justitsminister *Unmack Larsen*). [A. Sp. 2873. — C. Sp. 267 og 395].

Fremsat i *Landstinget* $23/1$ (L. Sp. 720). 1. Beh. $2/2$ (L. Sp. 786). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Ingeborg Hansen, Severin Hansen, Josiassen, Laurits Knudsen, Jørgen Møller, Niels Nielsen, Steincke [Formand], Lannung, Anna Westergaard [Sekretær], Jepsen Christensen, Esther Malling Pedersen, Rytter, Lisbet Hindsgaul, Malchau og Jørgen Otsen). Betænkning (B. Sp. 367) afgivet $1/3$. (Ordfører: Ingeborg Hansen). 2. Beh. $6/3$ (L. Sp. 997). 3. Beh. $8/3$ (L. Sp. 1053). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $13/3$ (F. Sp. 3210). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hedtoft-Hansen, Rasmus Hansen [Formand], Hinrichsen, Horn, Lars M. Olsen, Schytz, Yde, Valdemar Sørensen [Sekretær], Kristian Nygaard, Vagn Bro, Julin, Inger Gautier Schmit, Prieme, A. C. D. Petersen og C. J. F. Sven). Betænkning (B. Sp. 483) afgivet $19/3$. (Ordfører: Hedtoft-Hansen). 2. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3714). 3. Beh. $28/3$ (F. Sp. 3762). *Loven stadfæstet 30. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 111).

Ved Lov Nr. 96 af 31. Marts 1930 foretoges en Række Ændringer i og Tilføjelser til Bestemmelserne i Fremmedloven af 1875 (Aarvog 1929—30, Side 242). Disse skulde ophøre at gælde efter den 31. Marts 1932, men Lovens Virketid forlængedes først ved Lov Nr. 281 af 11. November 1931 til

Udgangen af Marts 1934, derefter ved Lov Nr. 88 af 27. Marts 1934 (Aarvog 1933—34, Side 368), som tillige skærpede Kontrollen med rejsende fra Udlandet, til Udgangen af Marts 1936, fremdeles ved Lov Nr. 38 af 18. Februar 1936 til Udgangen af Marts 1938, og for fjerde Gang — med enkelte Forandringer og Tillæg — ved Lov Nr. 85 af 31. Marts 1938 (Aarvog 1937—38, Side 386) til Udgangen af Marts 1940.

Da de Synspunkter, som har motiveret denne Lovgivning, under den foreliggende Krigssituation gør sig gældende i endnu højere Grad end tidligere*), har Bestemmelserne i Loven af 31. Marts 1930 med senere Ændringer nu faaet Gyldighed i yderligere 2 Aar, til *Udgangen af Marts 1942*, dog med Forandringer paa nedennævnte Punkter:

1. Som Følge af, at der findes Personer, som systematisk huser fremmede, der opholder sig her i Landet paa ulovlig Maade, er det fundet paakrævet i Lovens § 3 udtrykkeligt at udtale, at ikke alene Medvirken til, at en Udlænding kommer ind i Landet uden om Paskontrollen, men ogsaa Medvirken til, at en Udlænding, der er kommet ind i Landet, *fortsætter sit ulovlige Ophold* her, er en strafbar Handling. Straffen er Bøde eller under skærpene Omstændigheder Hæfte eller Fængsel indtil 6 Maaneder.

2. For at afskære enhver Tvivl er der i § 9 optaget en Bestemmelse, hvorefter ogsaa danske Statsborgere er pligtige til, naar de overnatter paa Hotel, at udfylde *Anmeldeskort* til Brug for Politiet.

3. Efter Ønske af Rigspolitechefen og Politidirektøren i København er der (i § 12) givet Politiet Adgang til i Sager angaaende Overtrædelse af Fremmedlovgivningen at anvende *Beslaglæggelse* og *Ransagning*, idet disse Retsmidler skal kunne benyttes i samme Omfang som i Statsadvokatsager, uanset at Sager vedrørende Overtrædelse af Fremmedloven behandles som Politisager.

4. *Gebyret for Rejsepas* har hidtil været 4 Kr. i København, 3 Kr. i det øvrige Land. Da denne Forskel savner

*) Det bemærkes, at der paa Grund af den opstaaede Krigssituation og i Lighed med, hvad der er sket i alle europæiske Lande, ved Bekendtgørelse af 9. September 1939 indførtes *Pasviseringstvang* for alle Udlændinge med Undtagelse af finske, islandske, norske og svenske Statsborgere.

rimelig Grund, er der nu fastsat et for hele Landet gældende Gebyr af 3 Kr., der tilfalder Statskassen. Til Imødekommen af en Henvendelse fra Sømændenes Forbund er tilføjet i § 5, Stk. 2: »Rejsepas kan dog udstedes *uden Gebyr*, for saa vidt den paagældende er uformuende og det af Hensyn til Udøvelsen af hans Erhverv eller af andre særlige Grunde efter Politiets Skøn er nødvendigt, at han er i Besiddelse af Rejsepas.«

Gebyrfriheds-Bestemmelsen tager i første Række Sigte paa Personer, som af Hensyn til deres Erhverv maa være i Besiddelse af Pas, men den kommer ogsaa til Anvendelse paa Personer, der af andre særlige Grunde maa rejse til Udlandet, f. Eks. for at besøge nære Slægtninge, der er alvorligt syge, eller for at deltage i en nær Slægtnings Begravelse.

I *Landstinget* oplyste Justitsministeren, at det egentlig havde været Hensigten at fremsætte Forslag til en helt ny Lov paa dette Omraade, men at Ministeren som Følge af de af Krigen fremkaldte Forhold ikke havde fundet det oportunt at stille et saadant Forslag.

Landstingets Udvalg drøftede i et Samraad med Justitsministeren Spørgsmaal om Fortolkningen og Administrationen af visse Enkeltheder i Loven, ved hvilken Drøftelse der opnaaedes Overensstemmelse mellem Udvalgets og Ministerens Opfattelse af de paagældende Spørgsmaal. Udvalget indstillede derefter Lovforslaget til Vedtagelse uforandret, og det vedtoges enstemmigt i Landstinget med 61 Stemmer.

I *Folketinget* ønskede *Vagn Bro* (V.) og *Prieme* (K. F.) Udvalgsbehandling til Undersøgelse af forskellige Spørgsmaal — Prieme vilde saaledes gerne have klaret, hvilke Retningslinier der i Sager om Opholds- og Arbejdstilladelse er afgørende for Ministeriet, naar man ikke følger Hovedorganisationernes Indstilling, og han vilde sætte Pris paa, at Loven maaske i noget højere Grad, end det hidtil havde været Tilfældet, blev Genstand for Politiets Opmærksomhed, f. Eks. naar det drejer sig om Arbejdstilladelse. Det nedsatte Udvalg havde Samraad med Justitsministeren og indstillede Lovforslaget til Vedtagelse uforandret.

Th. M. Andersen (N. A.) ønskede Loven taget op til »skarp Revision«, og han hævdede, at den praktiseres med alt for stor Lemfældighed. Da de foreslaaede Ændringer dog betød en Skærpelse, vilde hans Parti stemme for Loven, men Taleren ønskede at bebude, at der fra Partiet vilde fremkomme Forslag til en ny Lov, »saa vi i Fremtiden kan blive fri for, at Emigranter tager Brødet ud af Munden paa Landets egne Børn, og saa vi kan undgaa en racemæssig

Foringelse af Folket«. Den citerede Udtalelse fremkaldte en Protest fra *Hedtoft-Hansen* (S.), som ikke kunde anerkende, at det ærede Medlem eller nogen anden »skulde repræsentere det ypperste af de menneskelige Racer«.

Lovforslagets Vedtagelse skete i Folketinget med 101 Stemmer uden Modstemmer; 5 Medlemmer stemte hverken for eller imod.

---

151. Lov om Ændring i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 om Betalingshenstand for Ejere af Landbrugs- og Skovejendomme, Fiskere m. fl. (Justitsminister *Urnack Larsen*). [A. Sp. 4689. — C. Sp. 539, 1225 og 1243].

Fremsat i *Landstinget* $^{10}/_4$ (L. Sp. 1504). 1. Beh. $^{11}/_4$ (L. Sp. 1525). 2. Beh. $^{12}/_4$ (L. Sp. 1528). 3. Beh. $^{12}/_4$ (L. Sp. 1529). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $^{20}/_4$ (F. Sp. 4028). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Carl Petersen, Christen Andersen, Jensen [Horsebæk], A. C. Mortensen, M. F. Mortensen [Formand], Retoft, Anton Simonsen, Kristian Nygaard [Sekretær], N. P. Andreasen, Løje, Laurits Pedersen, Jørgen Gram, Falk-Jensen, Boeck-Hansen og Petersen [Røj]). Betænkning (B. Sp. 1173) afgivet $^{25}/_5$. (Ordfører: Carl Petersen). 2. Beh. $^{27}/_5$ (F. Sp. 4540). 3. Beh. $^{28}/_5$ (F. Sp. 4583). *Tilbagesendt til Landstinget*. Eneste Beh. $^{29}/_5$ (L. Sp. 1832). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 289).

Ved § 1 i Lov Nr. 73 af 11. Marts 1933 blev det bestemt, at *Pantegæld i Landbrugs- og Skovejendomme* bortset fra Tilfælde, hvor Skyldneren har gjort sig skyldig i Misligholdelse ved Forringelse af Pantet, *ikke kunde fordres betalt inden 11. December Termin 1934*. Denne Frist blev ved senere Love forlænget, sidst til 11. Juni Termin 1940, og Fristen er nu yderligere forlænget til *11. Juni Termin 1941*.

Allerede efter Loven af 11. Marts 1933 aabnedes der dog den Kreditor, hvem Henstanden vilde paaføre *uforholdsmæssig Skade*, Mulighed for ved Henvendelse til Retten at faa bestemt — upaaankeligt —, at Indfrielse skulde ske til et *tidligere* Tidspunkt end i Loven fastsat. Og ved Lov Nr. 258 af 9. December 1936 udvidedes denne Ret til ogsaa at gælde Tilfælde, hvor Kreditor vilde *hindres i at skaffe*

Børn Uddannelse m. v. Disse Begrænsninger i den tvungne Henstand gælder stadig.

Efter Henstilling fra Fællesrepræsentationen for De danske Sparekasser er dernæst nu i Lovens § 1, Stk. 4, optaget en Bestemmelse, hvorefter Retten som Betingelse for Uopsigelighed kan fastsætte, at den i Pantebrevet aftalte *Rente forhøjes*. Bestemmelsen, der staar i Forbindelse med Overvejelser af paa ny at skabe Mulighed for gennem Bevilling at opnaa højere Rente end 5 pCt. for Laan mod Pant i fast Ejendom, har følgende Ordlyd: »Fremsætter en Fordringshaver Begæring om Gældens Indfrielse, kan Retten bestemme, at yderligere Henstand i Overensstemmelse med denne Lov betinges af, at den i Pantebrevet aftalte Rente fremtidig forhøjes til en af Retten fastsat Rente.«

Ifølge en i 1938 foretagen Tilføjelse til Loven kommer Bestemmelserne i Loven af 11. Marts 1933 ogsaa til Anvendelse paa de saakaldte *35 pCt.s Pantebreve*, der er udstedt i Henhold til § 5, Nr. 3, i Lovbekendtgørelse Nr. 309 af 1. December 1931*). (Denne Prioritetsgæld *forrentes* dog med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a. fra Forfaldsdagen til Henstandsperiodens Udløb; Renten tillægges Hovedstolen og forfalder sammen med denne). Endvidere kommer Loven til Anvendelse paa Gæld, for hvilken der er givet 3-aarigt *Moratorium* i Medfør af de to Moratorieler af 1933**).

I Bemærkningerne til Lovforslaget henleddes Opmærksomheden paa, at den i Lovene Nr. 73 af 11. Marts 1933, Nr. 172 af 16. Maj 1934, Nr. 139 af 24. April 1935 og Nr. 167 af 18. Maj 1937 omhandlede Henstand med Terminsydelser og Afdrag var *begrænset* til bestemte Tidsrum, nemlig

- 1) Terminsydelser i 1931 og 1932 (Lov 1933, 1934),
- 2) Afdrag i 1935 og 1936 (Lov 1935),
- 3) Terminsydelser for een Termin i 1936 eller 1937 (Lov 1937),

*) Det er her bestemt, at Laan ikke kan ydes til Gennemførelse af en Akkord, hvorved der tilbydes Kreditorerne mere end 35 pCt. af deres Tilgodehavende, men at der dog yderligere kan tillægges Kreditorerne indtil 35 pCt., naar de gaar ind paa at lade denne Del af deres Tilgodehavende indestaa i Ejendommen (vindefryse). Den nævnte Prioritet forrentes ikke, men forfalder til Udbetaling efter 5 Aars Forløb.

**) Lov Nr. 75 af 13. Marts 1933 og Lov Nr. 364 af 18. December 1933.

og at disse Regler derfor nu kun har Betydning, for saa vidt Henstandsbeløbene ikke maatte være afviklede. I saa Henseende anførtes, at Terminsydelserne fra Aarene 1931 og 1932 skal være afviklede senest i December 1941, at Afdrag fra 1935 og 1936 skal være afviklede senest i Juni 1942, og at Terminsydelser fra 1936 eller 1937 skal være afviklede senest i Juni 1940.

Fra *Bondepartiets* Side gjorde man gældende, at den foreslaaede Forlængelse af den i Loven fastsatte Frist ikke var fyldestgørende, saa længe Landmændene i vidt Omfang var afskaaret fra at skaffe sig likvid Kapital, og i Landstinget henstillede J. S. Foget til Regeringen at overveje Gennemførelse af en *Fredlysning* af kortere eller længere Varighed. Tilføjelsen om mulig Renteforhøjelse blev foretaget i Folketinget. Da Sagen derefter kom til eneste Behandling i Landstinget, udtalte Foget sin Beklagelse af den skete Ændring, der formentlig vilde faa den Virkning, at man fra alle Sider vilde forsøge at faa Laanene indfriet for derigennem at drive Renten op.

Lovforslaget i den ændrede Affattelse vedtoges enstemmigt i begge Ting, i Folketinget med 97 Stemmer, i Landstinget med 52 Stemmer.

---

152. Midlertidig Lov om bortblevne Personer fra krigsforliste Skibe. (Justitsminister *Unmack Larsen*). [A. Sp. 4707. — C. Sp. 663 og 1131].

Fremsat i *Landstinget* $\frac{26}{4}$ (L. Sp. 1591). 1. Beh. $\frac{30}{4}$ (L. Sp. 1613). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Steincke, A. P. Hansen, Henry Hansen, Ingeborg Hansen [Formand], Erik Jacobsen, Josiassen, Stumph, Gudiksen, Lannung, Rytter, Thisted Knudsen, Nikoline Winther, Halfdan Hendriksen, Stein og Unmack). Betænkning (B. Sp. 711) afgivet $\frac{3}{5}$. (Ordfører: Steincke). 2. Beh. $\frac{7}{5}$ (L. Sp. 1650). 3. Beh. $\frac{8}{5}$ (L. Sp. 1652). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $\frac{9}{5}$ (F. Sp. 4138). 2. Beh. $\frac{10}{5}$ (F. Sp. 4149). 3. Beh. $\frac{15}{5}$ (F. Sp. 4165). *Loven stadfæstet 21. Maj 1940*. (Lov-Tid. Nr. 264). Traadt i Kraft straks.

Loven er foranlediget af de Vilkaar, hvorunder Dele af dansk Skibsfart siden Krigsudbrudet i September 1939 er blevet udøvet, og hvorunder de hidtil gældende Lovregler om, hvornaar en Person tør betragtes som død, saa at hans Ejen- dele kan udlægges hans Arvinger, hans eventuelle Ægtefælle

gifte sig paa ny, en Livsforsikringssum kræves udbetalt m. m., ikke har vist sig ganske fyldestgørende.

Der har hidtil i dansk Ret (jfr. Forordning af 11. September 1839, § 14) været krævet *positivt Bevis* for at anse en Person for død med de deraf flydende Retsvirkninger. Forelaa intet saadant Bevis, henvistes Ægtefællen til ved Dom at søge Skilsmisse, naar 3 Aar var forløbet siden sidste Efterretning om den savnede, og Arvingernes Stilling reguleredes ved Forordningen af 11. September 1839, hvorefter de ved formeligt Søgmaal mod den forsvundne Arvelader først kunde opnaa Indtægtsnydelse af og senere Ejendomsret over den bortblevnes Formue; dette gjaldt, selv om der forelaa en til Vished grænsende Sandsynlighed for, at en bortbleven Person var død, blot at Fristen for Arvingernes Indtægts-erhvervelse i saa Fald bortfaldt og Fristen for deres Ejendoms-erhvervelse nedsattes fra 20 til 3 Aar.

Under de ved den nuværende Krig skabte særlige Forhold har det i en Række Tilfælde vist sig vanskeligt at føre konkret Bevis for Død, medens paa den anden Side den praktiske Sandsynlighed for, at Døden dog var indtraadt, laa betydeligt over, hvad man ellers turde regne med. Skifteretterne har i Almindelighed strakt sig vidt i Retning af at anse det for godtgjort, at Personer om Bord i *krigsforliste Skibe* var døde; men der er dog forekommet Eksempler paa, at man, bundet af Ordlyden i Forordningen af 1839, er vejet tilbage herfor til Skade for berettigede Interesser hos Ægtefælle, Arvinger m. fl. Det er dette Forhold, der søges raadet Bod paa gennem det i denne Lov optagne Sæt nye Retsregler.

Lovens § 1 indfører for bortblevne Personer, om hvem det vides, at de var *om Bord i krigsforliste Skibe*, den nye Bevisregel, at de uden yderligere Dokumentation skal anses som døde, medmindre der foreligger særlige Omstændigheder, der giver Grund til at antage, at de fremdeles er i Live.

Det er Meningen med denne Regel at opstille en alment virkende Dødsformodning, hvoraf Følgen bl. a. vil være, at den paagældendes Ægtefælle anses som Enke eller Enkemand og derfor har Ret til at indgaa nyt Ægteskab (jfr. dog § 5).

Ifølge § 2 anses et Skib som *krigsforlist*, for saa vidt det godtgøres at være forlist som Følge af krigs- eller forsvarsmæssige Foranstaltninger, eller der er overvejende Grund til at antage, at det er forsvundet under Rejse inden for Omraader, hvor saadanne Foranstaltninger maa paaregnes at have fundet Sted, og forlist som Følge af disse.

Medens der i de Tilfælde, der omhandles i Paragraffens første Led, foreligger Oplysninger om en *konkret* ulykkelig Begivenhed, tager andet Led Sigte paa Tilfælde, hvor nærmere Oplysninger om Skibets Skæbne mangler. Der bliver da at tage Hensyn til, *dels* hvor det forsvundne Skib har befundet sig, *dels* om der paa vedkommende Sted, da Skibet befandt sig dér, kan paaregnes at være truffet krigsmæssige Foranstaltninger, *dels* endelig, om Skibets Forsvinden inden for det paagældende Omraade kan antages at have en anden (naturlig) Aarsag end disse Foranstaltninger, f. Eks. Uvejr eller under-søiske Skær.

§ 3. Da det ved Afgørelsen af Arveforhold i visse Tilfælde er nødvendigt at kunne fastslaa det nøjagtige *Tidspunkt* for Arvefaldet, supplerer § 3 Dødsformodningsregelen i § 1 med en positiv Forskrift om, at de af Loven omfattede Personers Død, saafremt der kan oplyses en bestemt ulykkelig Hændelse som Aarsag, skal anses som indtraadt ved Udløbet af det Døgn, hvori denne fandt Sted, og ellers ved Udløbet af det Døgn, i hvilket de almindelige Betingelser for at kræve Forsikringssummen for det forsvundne Skib udbetalt er kommet til Stede.

Ved Bestemmelserne i § 4 søges Fremgangsmaaden ogsaa rent *processuelt* forenklet for de interesserede:

Afgørelse i Medfør af § 1 træffes ved Kendelse af den *Skifteret*, som det efter Lovgivningens almindelige Regler vilde tilkomme at behandle Dødsboet efter den paagældende. Skifterettens Kendelse er Genstand for *Kære*, der, foruden af vedkommendes Ægtefælle og Arvinger, kan iværksættes af Paatalemyndigheden. Denne har fri Proces under Sagen. Udskrift af Kendelser, hvorved en Person i Medfør af Loven anses som død, skal af vedkommende Ret straks tilstilles Paatalemyndigheden. Forinden Kærefristens Udløb maa Boet ikke udleveres til Hensidten i uskiftet Bo eller til privat Skifte, medmindre Paatalemyndigheden har givet Afkald paa *Kære*.

§ 5. Som anført ved § 1 skal Virkningerne af, at en Person i Medfør af § 1 anses for død, i og for sig være de samme som dem, der ellers knyttes til hans Død. Var han gift, bliver Ægteskabet saaledes at anse for ophørt, naar Skifterettens Kendelse foreligger, fra det i § 3 omhandlede Tidspunkt. Man har dog ment i § 5 at maatte fravige denne

almindelige Ordning, for saa vidt som det dèr er bestemt, at en tilbageværende Ægtefælle ikke skal være berettiget til at indgaa *nyt Ægteskab*, forinden der er *forløbet 1 Aar* fra det Tidspunkt, da den bortblevnes Død anses som indtraadt efter Reglerne i § 3. Grunden hertil er Ønsket om ikke ganske at præjudicere den Mulighed, at Ægtefællerne, saafremt den bortblevne viser sig at være i Live, kunde ønske at forny deres Ægteskab. Adgangen hertil søges derhos — ogsaa ud over 1-Aars Fristen — lettet gennem en Bestemmelse i Paragraffens andet Stykke, hvorefter en formelig Vielse kan undgaas, og *Ægteskabet*, hvis Parterne er enige om at ønske det, kan *fornyes ved Justitsministerens Bestemmelse*.

Dette bliver for de aldeles enkeltstaaende Tilfælde, hvorom der alene kan blive Spørgsmaal, en ny Stiftelsesmaade for et Ægteskab, idet Parterne efter Skifterettens Kendelse ikke længere har været gift.

§ 6. De økonomiske Virkninger af Skifterettens Kendelse i Medfør af § 1 vil saavel for den bortblevne som for de efterladte ganske svare til Virkningerne af hans positivt beviste Død. Saafremt det imidlertid skulde vise sig, at *den bortblevne er i Live*, har man ikke ønsket at præjudicere hans økonomiske Stilling mere end højst nødvendigt og har derfor i § 6 tillagt ham Ret til i 20 Aar fra det i § 3 omhandlede Tidspunkt at *kræve sin Formue tilbage* fra dem, til hvem den er udlagt. (Jfr. Frdn. af 11. Septbr. 1839, § 14).

Da det er »sin Formue«, den bortblevne kan kræve tilbage, bliver der ikke Spørgsmaal om at berøve Ægtefællens Boslod, hvad enten denne alt er udskiftet eller endnu indestaar i et uskiftet Bo; derimod kan han fordre Resten af det uskiftede Bo eller de Beløb, der er udlagt i Arv efter ham, med Fradrag af, hvad Modtagerne har anvendt til Dækning af hans Gæld.

§ 7. Som omtalt i Indledningen har Loven Hensyn til den særlige Tilstand, der er fremkaldt af Krigen, og Anvendelsen af Lovens Regler er derfor begrænset til de Tilfælde, hvor den paagældende har været om Bord i et Skib, der maa antages at være *krigsforlist* efter den 1. September 1939 og *inden Udløbet af 6 Maaneder efter Afslutningen af den nu-*

værende europæiske Krig. Justitsministeren fastsætter, hvornaar dette sidste Tidspunkt skal anses at foreligge. — Af Hensyn til, at der i forskellige Retskredse under ensartede Forhold er truffet forskellige Afgørelser, er der givet Loven en vis *tilbagevirkende Kraft* ved den Bestemmelse, at i Tilfælde, hvor den bortbelevnes Formue allerede er behandlet efter Reglerne i Forordningen af 11. September 1839, vil Behandlingen være at *genoptage* af vedkommende Skifteret.

§ 8. Da der med Hensyn til bortbelevne Personer, som er befordret med *krigsforliste Luftfartøjer*, er samme Sandsynlighed for deres Død som i de i Loven i øvrigt omhandlede Tilfælde, skal Lovens Regler med de af Forholdets Natur følgende Lempelser finde tilsvarende Anvendelse paa Passagerer i og Besætning paa krigsforliste Luftfartøjer.

Der førtes i Landstinget nogen Diskussion om Berettigelsen af Reglerne i § 5, idet Sagen efter *Steinckes* Mening, naar vedkommende bortbelevne Person viste sig ikke at være død og Skifterettens Forudsætning dermed var bristet, burde ordnes saaledes, at den Retskendelse, hvorefter Ægteskabet paa fejlagtigt Grundlag var opløst, omstødtes. Der var inden for Landstingsudvalget delte Meninger i saa Henseende, men efter de stedfundne Forhandlinger ønskede man ikke fra nogen Side at stille Ændringsforslag.

Lovforslaget gennemførtes da uændret, og det vedtoges enstemmigt i begge Ting.

153. Lov om Ændring i Lov om Rettens Pleje af 11. April 1916. (*Oprettelse af Retskreds Nr. 72 b: Brønderslev Købstad m. v.*). (Justitsminister *Unmack Larsen*). [A. Sp. 4701. — C. Sp. 1147 og 1237].

Fremsat i *Folketinget* $26/4$ (F. Sp. 4040). 1. Beh. $16/5$ (F. Sp. 4177). 2. Beh. $21/5$ (F. Sp. 4217). 3. Beh. $23/5$ (F. Sp. 4442). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $24/5$ (L. Sp. 1687). 2. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1702). 3. Beh. $28/5$ (L. Sp. 1827). *Loven stadfæstet 30. Maj 1940.* (Lov-Tid. Nr. 290).

Allerede i det af Justitsministeren i December 1915 fremsatte Forslag til Lov om Rettens Pleje blev der foreslaaet oprettet en selvstændig Retskreds, omfattende Børg-

lum Herred, med Tingsted i Brønderslev. Da et Flertal af de vedkommende kommunale Raad i Børglum Herred imidlertid udtalte sig for at bevare Tingstedet i Hjørring, toges Forslaget tilbage, og Børglum Herred blev ved Retsplejeloven lagt sammen med Hjørring Købstad og Vennebjerg Herred til een Retskreds, idet Embedsforretningerne paa Grund af Retskredsens Størrelse deltes mellem en Civildommer og en Kriminaldommer.

I Henhold til kgl. Anordning Nr. 268 af 13. Maj 1918 blev der saa oprettet *Bitingsted* og Kontorafdeling i Brønderslev, til hvilket foruden Vester Brønderslev (nu Brønderslev Købstad) henførtes Jerslev, Øster Brønderslev, Serridslev, Tolstrup, Stenum og Tise Sogne af Børglum Herred, og i 1926 forøgedes Kontorafdelingens Aabningstid væsentligt, ligesom der ansattes en i Brønderslev fastboende Dommerfuldmægtig, som skulde være fælles for begge Embeder.

I Anledning af, at Embedet som Kriminaldommer i Hjørring Købstad m. v. vilde blive ledigt fra Udgangen af September 1939, indstillede Brønderslev Byraad imidlertid, at der blev oprettet en *selvstændig Retskreds* med Tingsted i Brønderslev, omfattende dels det under det nuværende Bitingsted i Brønderslev hørende Omraade (se foran), dels det under Hovedtingstedet i Hjørring hørende Vrensted Sogn af Børglum Herred, dels de under Retskreds Nr. 70 Sæby Købstad m. v. hørende Hellum og Hallund Sogne af Dronninglund Herred og dels det under Retskreds Nr. 69 Nr. Sundby Købstad m. v. hørende Ingstrup Sogn af Hvetbo Herred.

Til Motivering af sin Indstilling anførte Byraadet, at den bestaaende Ordning var ufyldstgørende og medførte betydelige Ulemper for Befolkningen, idet de omhandlede Sogne hører til Brønderslevs naturlige Opland og ikke mindst i handelsmæssig Henseende er nær knyttet til denne By, der nu har over 6000 Indbyggere og er den største Købstad, der ikke er Hovedtingsted i en selvstændig Retskreds.

Da Sogneraadet for Ingstrup-Vester Hjermitlev-Alstrup Kommune modsatte sig Brønderslev Byraads Forslag, mente Justitsministeriet ikke at burde stille Forslag om, at Ingstrup Sogn blev henlagt under den foreslaaede Retskreds. Bortset herfra var det Justitsministeriets Op-

fattelse, at der af Befolkningen i det af Byraadets Forslag omfattede Omraade havde vist sig at være et saa overvejende Ønske om Oprettelse af en ny Retskreds med Brønderslev som Tingsted, at Forslaget med den anførte Begrænsning burde søges gennemført. Dette er sket ved nærværende Lov, hvorefter *den nye Retskreds omfatter*: Brønderslev Købstad med Jerslev, Øster Brønderslev, Serridslev, Tolstrup, Stenum, Tise og Vrensted Sogne af Børglum Herred samt Hellum og Hallund Sogne af Dronninglund Herred.

Retskredsen har mellem 18 000 og 19 000 Indbyggere.

De nuværende Embeder som Civil- og Kriminaldommer i Hjørring, der begge er Dommerembeder af 1. Grad, paatænkes nedlagt efter Lovens Gennemførelse, idet der i Stedet ved Normeringslov paatænkes oprettet et Embede som Dommer af 1. Grad i Hjørring Retskreds og et Embede som Dommer af 2. Grad i Brønderslev Retskreds. Hvad *de økonomiske Konsekvenser* af Nyordningen angaar, mente Justitsministeriet, at Oprettelsen af en selvstændig Retskreds i Brønderslev ikke vilde medføre aarlig Merudgift for Statskassen.

Lovforslaget gennemførtes uændret og vedtoges enstemmigt.

---

154. Lov om Ændring i Lov for Færøerne Nr. 73 af 19. Marts 1930 om Motorkøretøjer m. m. (Justitsminister *Unmack Larsen*). [A. Sp. 2717. — C. Sp. 197 og 213].

Fremsat i *Folketinget* $12/1$ (F. Sp. 2102). 1. Beh. $19/1$ (F. Sp. 2135). 2. Beh. $23/1$ (F. Sp. 2151). 3. Beh. $24/1$ (F. Sp. 2236). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $31/1$ (L. Sp. 750). 2. Beh. $2/2$ (L. Sp. 785). 3. Beh. $2/2$ (L. Sp. 797). *Loven stadfæstet 15. Februar 1940*. (Lov-Tid. Nr. 51).

I Lov for Færøerne af 19. Marts 1930 om Motorkøretøjer m. m. blev det bestemt, at et Motorkøretøj ikke maatte have større Egenvægt end 1 450 kg og større Vægt med fuld Last end 3 000 kg.

Ved Lov af 24. April 1935 ændredes denne Bestemmelse saaledes, at Amtmanden bemyndigedes til efter indhentet Erklæring fra vedkommende Kommunalbestyrelser at meddele Tilladelse til Indregistrering af Lastvogne med Egenvægt indtil 1 850 kg, og ved Lov af 14. December 1936 blev Egenvægten forhøjet til 1 850 kg og Dispensationsbeføjelsen ændret til at omfatte Motorkøretøjer med Egenvægt indtil 2 000 kg.

I Lagtingsssamlingerne 1938 og 1939 behandlede Lagtinget paa ny Spørgsmaalet om Ændring af Reglerne angaaende Vægtgrænsen for Motorvogne, og i sidstnævnte Samling vedtog Lagtinget et af Justitsministeriet stillet Forslag, som derpaa gennemførtes uændret paa Rigsdagen.

Efter den foretagne Lovændring bevares den hidtil gældende tilladte Egenvægt af 1 850 kg og største Vægt med fuld Last af 3 000 kg, men Amtmanden kan efter indhentet Erklæring fra vedkommende Kommunalbestyrelser tillade Indregistrering af Motorkøretøjer med Egenvægt indtil 2 500 kg og største Vægt med fuld Last indtil 4 500 kg.

---

155. Midlertidig Lov for Færøerne om Pantsætning af Fangst. (Justitsminister *Unmack Larsen*). [A. Sp. 2721. — C. Sp. 191 og 213].

FremSAT i *Landstinget* $12/1$ (L. Sp. 712). 1. Beh. $18/1$ (L. Sp. 713). 2. Beh. $19/1$ (L. Sp. 718). 3. Beh. $23/1$ (L. Sp. 720). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. $25/1$ (F. Sp. 2237). 2. Beh. $26/1$ (F. Sp. 2259). 3. Beh. $1/2$ (F. Sp. 2344). *Loven stadfæstet 15. Februar 1940.* (Lov-Tid. Nr. 44).

Lovens Formaal er at lette Vilkaarene for Tilvejebringelse af Kredit til det færøske Fiskeris Udrustning, og Hovedbestemmelsen gaar ud paa, at enhver, der driver Fiskeri, skal kunne give Underpant i Fangsten i Aarene 1940 og 1941 til Sikkerhed for Betaling af Gæld, der er stiftet til Udrustning og Drift af Fiskerfartøjer.

Tilsvarende Love blev givet for de 8 foregaaende Aar, og nærværende Lov, der var enstemmigt anbefalet af Lagtinget, svarer ganske til Lov Nr. 32 af 19. Februar 1938.

Det oplystes i Motiverne, at Finansiering af den færøske Fiskeridrift i de senere Aar for en stor Del er sket ved Udrustningslaan mod Pant i forventet Fangst, ydet dels af Staten, dels af lokale Banker. I Aarene 1937, 1938 og 1939 stillede Staten saaledes henholdsvis 400 000 Kr., 475 000 Kr. og 400 000 Kr. til Raadighed. Disse Laan har i Forbindelse med Laan af lokale Banker været af vital Betydning for Færøernes Fiskeridrift.

Amtmanden over Færøerne havde henstillet, om Lovens

Gyldighedsperiode ikke maatte kunne udstrækkes indtil videre. Justitsministeriet nærede dog nogen Betænkelighed ved Ordningens Gennemførelse uden Tidsbegrænsning, og Lovens Forlængelse er nu ligesom sidste Gang sket for 2 Aar.

Lovforslaget gennemførtes uændret og enstemmigt.

156. Lov om midlertidigt Tillæg til Borgerlig Straffelov. (Justitsminister *Harald Petersen*). [A. Sp. 5057. — C. Sp. 2005 og 2007].

Fremsat i *Folketinget* 19/7 (F. Sp. 5130). 1. Beh. 20/7 (F. Sp. 5184). 2. Beh. 20/7 (F. Sp. 5195). 3. Beh. 20/7 (F. Sp. 5210). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. 20/7 (L. Sp. 2138). 2. Beh. 20/7 (L. Sp. 2152). 3. Beh. 20/7 (L. Sp. 2153). *Loven stadfæstet 22. Juli 1940.* (Lov-Tid. Nr. 388).

De Begrænsninger i Bladenes Frihed til at bringe Meddelelser af forskellig Art, som de forhaandenværende Forhold nødvendigvis har maattet føre med sig, har man søgt fastlagt og gennemført ad *Frivillighedens Vej*. I Samarbejde mellem Udenrigsministeriet og Danske Dagblades Fællesrepræsentation samt Hovedstadens og Provinsens Redaktørorganisationer er der blevet udarbejdet *Retningslinier*, der i denne Henseende skulde følges af Pressen, og i Tilslutning hertil er det aftalt, at Følgerne af Overtrædelser skulde afgøres af et *kollegialt Nævn*. Denne Ordning, der blev optaget i et fortroligt Cirkulære fra Statsministeriet af 6. Maj 1940, blev dernæst tiltraadt af Foreningen af danske Fagblade, Ugeblade og Tidsskrifter, idet der paa samme Maade er truffet Aftale om Oprettelse af et kollegialt Nævn til Afgørelse af Overtrædelsessager for disse Blades Vedkommende. Gennem de to nævnte Hovedorganisationer er der fra deres Medlemmer indhentet forpligtende Erklæringer fra de derunder hørende Blade om, at de underkaster sig saavel Bestemmelserne om Retningslinierne som Bestemmelserne om Nævnenes Afgørelser af Overtrædelsessager. Dernæst er der saavel fra Dagblade som fra et stort Antal af de andre Blade uden for de to Hovedorganisationer givet uforbeholden Tilslutning til Ordningen.

Der er dog nogle Blade, som ikke har tiltraadt denne særlige Ordning. Da Justitsministeriet maatte anse det for meget uheldigt, at en Del af Pressen ikke var forpligtet til at følge de af Statsministeriet fastsatte Retningslinier for, hvad der af Hensyn til Landets Forhold til fremmede Magter kan meddeles af Pressen, fandt man det nødvendigt, at dette Spørgsmaal søgtes ordnet ad Lovgivningens Vej, saaledes at

de Retningslinier, som den danske Presse i videste Forstand med enkelte Undtagelser har sluttet sig til, bliver gældende for alle Blade, og det er en saadan Ordning, det heromhandlede Tillæg til Straffeloven tager Sigte paa.

Lovens § 1 bestemmer, at den, der ved trykt Skrift eller paa anden Maade offentligt giver Meddelelser, der er egnede til at *skade Landets Interesser i Forhold til Udlandet*, straffes med Fængsel indtil 1 Aar eller under formildende Omstændigheder med Hæfte eller Bøde.

Bestemmelsen er et midlertidigt Tillæg til Straffelovens § 100, hvor der er fastsat Straf for den, som ved offentlige Udtalelser tilskynder til eller fremkalder Fare for fjendtlige Forholdsregler mod den danske Stat eller for fremmed Magts Indblanding i den danske Stats Anliggender. Ved Bedømmelsen af, i hvilke Tilfælde der maa antages at foreligge Overtrædelse af § 1, vil de af Statsministeriet i det fortrolige Cirkulære til Pressen fastsatte Retningslinier i afgørende Grad kunne være vejledende.

Under Hensyn til Karakteren af Bestemmelsen i § 1 er det i § 2, Stk. 1, fastsat, at *Paatale* kun finder Sted efter *Justitsministerens* Paabud. Det tilføjes i Motiverne, at Afgørelse i hvert enkelt Tilfælde vil blive truffet efter Forhandling med *Udenrigsministeriet*.

§ 1 gælder alle trykte Skrifter, men i § 2, Stk. 2, bestemmes det, at saafremt den for et periodisk Skrift ansvarlige har tiltraadt en mellem Statsministeriet eller Udenrigsministeriet og Bladenes Hovedorganisationer bestaaende Aftale om Retningslinier for Bladenes Nyheds- eller Annoncestof, som skal følges af Hensyn til Regelen i § 1, og har underkastet sig en Ordning, hvorefter Overtrædelser afgøres ved et særligt Nævn, kan *offentlig Paatale* af Overtrædelsen *undlades*, og *Tiltale* kan *kun* rejses, *efter at Nævnet har haft Lejlighed til at udtale sig*.

Denne Bestemmelse vil i Praksis medføre, at der i de Tilfælde, hvor de paagældende har sluttet sig til den omtalte frivillige Ordning, som Hovedregel ikke vil blive Tale om, at den offentlige Anklagemyndighed griber ind. Der vil kun blive Spørgsmaal om offentlig Paatale i de Tilfælde, hvor Justitsministeriet efter Forhandling med Udenrigsministeriet og det særlige Nævn skønner, at der foreligger Overtrædelser af grov Karakter.

Ifølge § 2, Stk. 1, behandles Sager om Overtrædelser af § 1 som *Politisager*. Beslaglæggelse, Ransagning, Anholdelse og Fængsling skal dog finde Anvendelse i samme Omfang som i Statsadvokatsager. Nedlægges der af Anklagemyndigheden Paastand om Idømmelse af Fængselsstraf, skal der paa Tiltaltes Forlangende beskikkes ham en Forsvarer.

Loven, der ikke gælder for Færøerne, traadte i Kraft straks og gælder til *Udgangen af Aaret 1941*. Der kan ved kongelig Anordning træffes Bestemmelse om dens Bortfald forinden dette Tidspunkt.

Begrænsningen af Lovens Varighed til Udgangen af 1941 skete i Folketinget efter en Henstilling fra Venstres Ordfører.

Der førtes i begge Ting nogen Diskussion om Rækkevidden af § 1, navnlig hvorvidt en Kritik af førte Handelsforhandlinger vil blive betragtet som skadelig for Landets Interesser i Forhold til Udlandet. Herom udtalte *Justitsministeren* bl. a., at hvad der er offentligt meddelt fra de ansvarlige Ministerier, som fører saadanne Forhandlinger, selvfølgelig kan være Genstand for Debat inden for Sømmelighedens Grænser, medens Spørgsmaalet er et andet, hvis det drejer sig om hemmelige Forhandlinger; men det vilde være umuligt paa Forhaand at sige, hvorvidt fremkommen Kritik kunde karakteriseres som landsskadelig eller ikke. Bondepartiets Ordfører i Folketinget, *Hartel*, erklærede ved 3. Behandling, at han kunde have forliget sig med, at der ikke var fuld Klarhed over Rækkevidden af § 1, hvis Afgørelsen var blevet truffet ved Domsmandsret. Da Overtrædelser imidlertid skal behandles som *Politisager*, og Taleren heller ikke var tilfreds med § 2, Stk. 1, der kun kræver Beskikkelse af Forsvarer, naar Anklagemyndigheden nedlægger Paastand om Fængselsstraf (derimod ikke om Hæftestraf af samme Længde), vilde han stemme imod Lovforslaget. I Landstinget kunde *J. S. Foget* (B.) ikke stemme for Forslaget, da Loven syntes ham at aabne Udvej til at beskytte mod uønsket Kritik.

Lovforslaget vedtoges i Folketinget med 83 Stemmer mod 4, i Landstinget med 47 Stemmer uden Modstemmer.

---

157. Lov om Udbetaling af Hædersgaver til danske Sømænd og Fiskere og deres efterladte. (Af *Brorsen, Elgaard, Arnth Jensen, Jensen-Broby, Krag, Knud Kristensen, Nørskov og Vanggaard*). [A. Sp. 2713. — C. Sp. 239 og 261].

Forelagt i *Folketinget* $16\frac{1}{12}$ (F. Sp. 1984). 1. Beh. $10\frac{1}{1}$ (F. Sp. 2085). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Chr. Christiansen, Bomholt [Formand], Leonhard Hansen, Poul Hansen, Bollerup Madsen, Lars M. Olsen, Schytz, Kristian Nygaard [Sekretær], Jensen [Gørding], Brorsen, Arnth Jensen, Krag, Westermann, Boeck-Hansen og A. C. D. Petersen). Betænkning (B. Sp. 325) afgivet $15\frac{1}{2}$. (Ordfører: Chr. Christiansen). 2. Beh. $20\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2694). 3. Beh. $22\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2773). *Oversendt til Landstinget*. 1. Beh. $28\frac{1}{2}$ (L. Sp. 955). 2. Beh. $1\frac{1}{3}$ (L. Sp. 980). 3. Beh. $6\frac{1}{3}$ (L. Sp. 997). *Loven stadfæstet 20. Marts 1940.* (Lov-Tid. Nr. 93).

Under Verdenskrigen 1914—18 blev der paa Finansloven optaget Bevillinger paa 500 Kr. aarlig til enhver Enke efter en krigsforlist Sømand og 100 Kr. aarlig til hvert efterladt uforsørgt Barn.

Under Henvisning hertil forelagde Bestyrelsen for Venstre i Folketinget i December 1939 et Lovforslag, hvorefter der med Gyldighed fra 1. September 1939 »til danske *Sømænds* og *Fiskeres* efterladte, hvis Forsøger som Følge af den opstaaede Krigssituation sætter Livet til under Udøvelse af deres sømandsmæssige Gerning«, af Staten skulde ydes en aarlig Hædersgave paa 800 Kr. livsvarigt for Enker og paa 200 Kr. for Børn under 18 Aar. Tillige skulde danske Sømænd og Fiskere, der under de nævnte Forhold rammes af fuldstændig *Invaliditet*, have en livsvarig aarlig Hædersgave paa 800 Kr. plus 200 Kr. for hvert Barn under 18 Aar. I Lovforslaget bestemtes det i øvrigt, at Hædersgaverne skulde udbetales fuldt ud uden Hensyn til, om der tilkom de paagældende andre Ydelser ifølge Lovgivningen, i Henhold til Pensionsregler eller paa anden Maade.

Dette Lovforslag fik saavel fra Regeringens som fra Rigsdagspartiernes Side en velvillig Modtagelse, idet *Handelsministeren* m. fl. dog gjorde gældende, at de foreslaaede Regler trængte til at udføres nærmere. Efter at Sagen havde været til 1. Behandling i Folketinget, overvejedes den i et Udvalg, og man enedes her om en Affattelse af Lovforslaget, som var udarbejdet i Handelsministeriet og ledsaget af Bemærkninger til de enkelte Paragraffer.

I den ændrede Skikkelse, hvori Lovforslaget derefter vedtoges *enstemmigt* af begge Rigsdagens Ting, indeholder det følgende Bestemmelser:

§ 1. Omkommer en dansk Sømand eller Fisker under

Tjeneste om Bord*) paa dansk Skib eller Fartøj som Følge af Krigsbegivenheder under Sejlads i det i Henhold til § 2 fastsatte Fartsomraade, ydes der hans *Enke* en livsvarig Hædersgave paa 800 Kr. aarlig, medmindre Ægtefællerne levede separeret, eller Samlivet var ophævet. Efterlader han sig Børn, over for hvilke der paahviler ham Forsørgelsespligt, ydes der til hvert *Barn* 200 Kr. aarlig indtil Barnets fyldte 18. Aar.

Rammes en dansk Sømand eller Fisker under de i 1. Stykke angivne Forhold af saadan *Invaliditet*, at hans Erhvervsevne forringes med Halvdelen eller derover, ydes der ham en Hædersgave paa 800 Kr. aarlig. Efter hans Død overgaar Hædersgaven til hans Enke, jfr. 1. Stykke, for saa vidt han var gift med den paagældende før Krigsulykkens Indtræden. Paahviler der ham ved Krigsulykkens Indtræden Forsørgelsespligt over for Børn, ydes der til hvert Barn et Beløb af 200 Kr. aarlig indtil Barnets fyldte 18. Aar.

De i denne Paragrafs 2. Stykke omhandlede Hædersgaver *bortfalder*, for saa vidt den tilskadekomne Sømands eller Fiskers Invaliditet formindskes, saaledes at hans Erhvervsevne ikke længere er forringet med Halvdelen.

§ 2. Ministeren for Handel, Industri og Søfart fastsætter efter Forhandling med Folketingets Finansudvalg det *Fartsomraade*, for hvilket Bestemmelserne i § 1 finder Anvendelse. Ministeren kan med Tilslutning af Folketingets Finansudvalg ligeledes bestemme, at der i *særlige Tilfælde*, der ganske kan sidestilles med de i § 1 omhandlede, ydes Hædersgaver efter denne Lov.

§ 3. Dersom nogen, der oppebærer en Hædersgave efter denne Lov, foretager Handlinger, som efter Folkeforsikringslovens § 38, 2. Stykke, Nr. 2 og 3, jfr. samme Lovs § 55, vilde udelukke den paagældende fra at oppebære Invalide- eller Aldersrente, *bortfalder* Hædersgaven for stedse.

§ 4. De i § 1 omhandlede Hædersgaver medregnes ikke ved Fastsættelse af Renter i Henhold til Folkeforsikringsloven

*) Det er forudsat, at Lovens Bestemmelser foruden Personer, som forretter Skibstjeneste i snævrere Forstand, omfatter saadanne, der er antaget til Tjeneste om Bord som Kahytpersonale, Læger, Restauratører, Tjenere, Telegrafister m. v.

eller ved Fastsættelse af Bidrag i Henhold til Forsorgslovens Kap. XV og XVI.

§ 5. Ministeren for Handel, Industri og Søfart afgør endeligt, om Betingelserne for at oppebære Hædersgave efter denne Lov er til Stede.

§ 6. De i § 1 omhandlede Hædersgaver kan ikke overdrages, pantsættes eller gøres til Genstand for Retsforfølgning.

§ 7. Ingen kan oppebære mere end een Hædersgave i Henhold til denne Lov.

§ 8. Lovens Bestemmelser finder ikke Anvendelse paa Personer, der er beskæftigede om Bord i Skibe eller Fartøjer i Statens, Kommuners, Havnes eller andre *offentlige Institutioners Tjeneste*. Det samme gælder Personer, der er beskæftigede i Skibe eller Fartøjer, der sejler i Lystsejlsads o. lign.

§ 9. Ministeren for Handel, Industri og Søfart bemyndiges til at træffe de Foranstaltninger, der er fornødne til Gennemførelse af denne Lov.

§ 10. Denne Lov, hvis Bestemmelser kommer til Anvendelse paa Ulykker som Følge af Krigsbegivenheder, der under de i § 1 angivne Forhold er indtruffet i Tiden *efter den 1. September 1939*, træder i Kraft straks.

Der var i Folketingsudvalget Enighed om, at Karakteren af Hædersgave ikke maa forflygtiges. Man drøftede en Række Spørgsmaal, f. Eks. vedrørende Ydelse af Hædersgave i visse Tilfælde til ugifte Sømænds og Fiskeres efterladte Paarørende, men stillede ikke Ændringsforslag herom, idet der i § 2 er givet Adgang til Forhandling vedrørende de enkelte særlige Tilfælde, der kan tænkes at komme i Betragtning. Udvalget fandt det i øvrigt rimeligt, at de Understøttelser, der i Henhold til Finanslovbevilling udredes til Enker efter Sømænd, som er omkommet ved Krigsulykker paa Søen i Verdenskrigen 1914—18, og som normalt andrager 500 Kr., *forhøjes* til 800 Kr., og at dette sker ved en Forhøjelse af den paa Finansloven opførte Bevilling. Heri erklærede Handelsministeren sig enig.

Fra konservativ Side beklagede *Westermann* i Folketinget og *Halfdan Hendriksen* i Landstinget, at Loven ikke skulde omfatte Mandskabet paa *offentlige Fartøjer*, men *Handelsministeren* fandt det mest naturligt, at de Myndigheder, der ejer Skibene, selv i paakommende Tilfælde træffer Afgørelse

med Hensyn til Spørgsmaalet om Ydelse af Hædersgaver. Endvidere rejste i Landstinget saavel *Halfdan Hendriksen* som *J. S. Foget* (B.) Indvending mod § 1, 3. Stykke, hvorefter en Hædersgave, der er ydet som Følge af Invaliditet, kan bortfalde, hvis Invaliditetsgraden gaar ned. Denne Bestemmelse mente Handelsministeren imidlertid at maatte fastholde, idet Socialministeriet havde lagt megen Vægt paa, at der her fulgtes den samme Linie som i Ulykkesforsikringsloven.

Kort efter Lovens Vedtagelse indløb i Løbet af faa Dage Meddelelse om 7 danske Handelsskibes Krigsforlis. Udtalelser i den Anledning af Statsministeren og Tingenes Formænd findes i Folketingstidende Sp. 3541—42 og Landstingstidende Sp. 1253.

---

158. Lov om Tillæg til Lov Nr. 3 af 24. Januar 1940 om Tillæg til Lov Nr. 317 af 16. September 1939 om Afgift paa Hvede og Hvedemel. (Af *Lange, Hendriksen, Lisbet Hindsgaul, Jørgen Jørgensen, Korsgaard, Schaumann og Stein*). [A. Sp. 3013. — C. Sp. 1965 og 1991].

Forelagt i *Landstinget* ³¹/₁ (L. Sp. 749). 1. Beh. ⁷/₃ (L. (Sp. 1003). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Kr. Johansen, A. P. Hansen, Hans Hansen, M. P. Madsen, Jørgen Møller, Offersen, P. C. Petersen [Formand], Oluf Johansen [Sekretær], Anna Westergaard, Bækgaard, Jens Høyer, K. Pedersen, Krarup, Lange og J. R. Poulsen). Betænkning (B. Sp. 2211) afgivet ⁴/₇. (Ordfører: Kr. Johansen). 2. Beh. ¹¹/₇ (L. Sp. 2027). 3. Beh. ¹¹/₇ (L. Sp. 2033). *Oversendt til Folketinget*. 1. Beh. ¹⁶/₇ (F. Sp. 5009). 2. Beh. ¹⁶/₇ (F. Sp. 5035). 3. Beh. ¹⁸/₇ (F. Sp. 5100). *Loven stadfæstet 25. Juli 1940*. (Lov-Tid. Nr. 391). Traadt i Kraft straks.

Det forelagte Lovforslag gik ud paa at bemyndige Landbrugsministeren til at tilbagebetale eller undlade at opkræve den Afgift af 4 Kr. pr. 100 kg Hvedemel, der i Henhold til Lov Nr. 3 af 24. Januar 1940, jfr. Lov Nr. 119 af 30. Marts 1940 (se Nr. 39 og 40), var betalt eller skulde betales af Hvedemel solgt den 24. Januar 1940.

Motiveringen var, at Forslaget til Loven af 24. Januar 1940, der traadte i Kraft den 24. Januar ved Døgnets Begyndelse, var fremsat for Rigsdagen den 23. Januar, men først blev vedtaget den 24. om Eftermiddagen, at der derfor i Løbet af

denne Dag var solgt Hvedemel til de hidtidige Maksimalpriser, uden at Forhandlerne havde haft Ret til at kræve den ved Loven paalagte Hvedemelsafgift af 4 Kr. pr. 100 kg dækket af Køberne, og at Sælgerne som Følge heraf havde lidt et uberettiget Tab.

Ved Sagens 1. Behandling gjorde Ordføreren for Forslagsstillerne (Lange) yderligere gældende, at det var en Forudsætning for Loven af 24. Januar, at *Maksimalprisen paa Hvedemel* blev forhøjet med 4 Kr. pr. 100 kg, men at den faktisk *ikke var sat op med dette Beløb*, og at Købmændene derfor burde have 1 Kr. tilbage pr. 100 kg, samt at Forhandlerne af *Rugmel* havde maattet bære Tabet ved den samtidige stedfundne Nedsættelse af Maksimalpriserne paa de forskellige Sorter Rugmel uden at faa nogen Godtgørelse herfor.

Landbrugsministeren afviste Lovforslaget i den foreslaede Skikkelse. Man kunde efter de foreliggende Oplysninger ikke anlægge den Betragtning, at Købmændene ude omkring i Landet den 24. Januar havde været uvidende om, at den paagældende Afgift skulde betales, og der var formentlig ikke ret mange — maaske slet ingen —, som ikke havde vidst Besked. Desuden anførte Ministeren, at der sælges ca. 500 t Mel om Dagen her i Landet, hvilket kun svarer til et Afgiftsbeløb af ca. 20 000 Kr., og at der blev fradraget et afgiftsfrist Kvantum paa 1000 kg i enhver Beholdning. Ministeren ansaa det derfor for meget tvivlsomt, om nogen havde lidt Tab ved denne Lejlighed.

Som omtalt Side 201 var Landbrugsministeren og det Udvalg, som behandlede det Forslag, der førte til Lov Nr. 119 af 30. Marts 1940, enige om, at der maatte tages Stilling til det heromhandlede Lovforslag, og i Udvalgets Betænkning af 4. Juli indstillede Ministeren og Udvalget at give Loven følgende Indhold:

1. Landbrugsministeren bemyndiges til at *tilbagebetale 1 Kr. pr. 100 kg* af den Afgift paa 4 Kr. pr. 100 kg, der er opkrævet af Beholdninger af *Hvedemel*, som den 24. Januar 1940 ved Døgnets Begyndelse forefandtes her i Landet uden at være bestemt til Brug i vedkommende Besidders private Husholdning.

2. Endvidere bemyndiges Landbrugsministeren til for saadanne Beholdninger af *Rugmel* paa mindst 100 kg, der henlaa her i Landet den 26. Januar 1940 ved Døgnets Begyn-

delse, af den i Stk. 1 omhandlede Efterbeskatningsafgift at udbetale følgende *Tilskud*:

for groft Rugmel.....	2	Kr. 75 Ø.	pr. 100 kg
--- Normalmel.....	3	— 60 —	- —
— halvsigtet Rugmel.....	4	— 70 —	- —

Udbetalingen er betinget af, at der senest 14 Dage efter Lovens Ikrafttræden fremsættes Begæring herom over for Statens Kornkontor.

I denne Skikkelse vedtoges Lovforslaget enstemmigt i begge Ting.

B.

Ikke endeligt vedtagne Forslag.

---

1. Forslag til Lov om Ændring af Lov Nr. 211 af 20. Maj 1933 om Folkeskolens Styrelse og Tilsyn og Tilsynet med private Skoler. (Undervisningsminister Jørgen Jørgensen). [A. Sp. 2889].

Fremsat i Folketinget ²⁴/₁ (F. Sp. 2179). 1. Beh. ²⁰/₂ (F. Sp. 2702). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Hauberg, Bomholt [Formand], Albinus Jensen, A. C. Mortensen, P. Mortensen, N. P. Nielsen, Yde, Kristian Nygaard [Sekretær], A. M. Hansen, Arnth Jensen, Julin, Hans Pinstrup, Vesterager, A. Svensson og Gerda Mundt).

Et Forslag om Ændring af Betingelserne for Bevarelsen af Forældreraadet ved en Skole og om Ændring af Amtsskolekonsulenternes Stilling blev fremsat i sidste Samling (Aarbog 1938—39, Side 434), men vedkommende Folketingsudvalg afsluttede ikke sit Arbejde. I denne Samling var Forslaget *indskrænket* til Bestemmelserne vedrørende *Amtsskolekonsulentstillingernes Omdannelse* til selvstændige Stillinger, idet Spørgsmaalet om Forældreraadsvalg efter Undervisningsministerens Mening burde indgaa i samlede Overvejelser vedrørende Forældreraadenes Stilling i det hele og andre Ændringer i Skoletilsynsloven, som Ministeren fandt det nødvendigt at tage op til Overvejelse inden længe, idet han dog ansaa det for ønskeligt, at den for Sønderjyllands Vedkommende gennemførte Tilsynsordning blev prøvet, saa at man ogsaa paa Grundlag deraf kunde høste visse Erfaringer.

Angaaende Forslagets *Enkeltheder* henvises til Fremstillingen i Aarbogen 1938—39, Side 435—36. Ogsaa hvad den nærmere Motivering af *Partiernes* Stilling til Sagen angaar,

kan i det hele henvises til Redegørelsen i nævnte Aarbog (Side 437—38).

Medens Lovforslaget som Helhed fik Tilslutning fra *Hauberg* (S.) og *Kristian Nygaard* (R.V.), gik *Arnth Jensen* (V.) imod en stykkevis Revision af Loven om Skolens Styrelse og Tilsyn og fraraadede paa det kraftigste en Lovændring, der fuldstændig vilde forandre Amtsskolekonsulenternes Stilling og gøre dem til faste kongelig udnævnte Embedsmænd. Ogsaa *Vesterager* (K.F.) var Modstander af en stykkevis Reform af Tilsynsloven og mente, at Forslaget rummede et alvorligt Principspørgsmaal, der hellere burde hvile; Partiet kunde slet ikke være med til at vedtage Forslaget i den foreliggende Skikkelse. *Hartel* (B.) syntes ligeledes, at det havde været rigtigt at stille Sagen i Bero midlertidigt, indtil Forholdene afklarede, og saa tage det hele op i en samlet Plan for Tilsynslovgivning.

---

2. Forslag til Lov om Ændringer i og Tilføjelser til Lov Nr. 174 af 31. Marts 1926 om Brandpolitiet paa Landet og det nærmest dermed i Forbindelse staaende Bygningsvæsen. (Justitsminister *Unmack Larsen*). [A. Sp. 2505].

Fremsat i *Landstinget* ²⁴/₁₁ (L. Sp. 234): 1. Beh. ⁶/₁₂ (L. Sp. 330). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (*Bækgaard*, *Axel Christensen*, *J. S. Foget*, *A. P. Hansen*, *Hans Hansen*, *Hvid*, *Jens Jensen*, *Kr. Johansen*, *Korsgaard*, *Jørgen Møller*, *Officersen*, *P. A. Poulsen* (*Stenderup*), *Rahbek*, *Steinke* [Formand] og *Anna Westergaard* [Sekretær]). Beretning B. Sp. 2301) afgivet ¹³/₉.

Efter at der i de senere Aar fra forskellig Side havde været rettet Henvendelse til Justitsministeriet om at søge gennemført en Række Ændringer i den gældende Brandpolitilov af 31. Marts 1926, blev Sagen optaget til nærmere Overvejelse. Man kom derved til det Resultat, at Loven i det store og hele havde virket tilfredsstillende, men at den paa flere Punkter trængte til en Revision, navnlig med Hensyn til *Brandsikring af Beboelsesrum og Stalde* samt vedrørende Reglerne om *Skorstensfejernes og Brandfogdernes Stilling*, om Tidspunktet for Foretagelsen af *Brandsyn*, om Pligten til Anskaffelse af *Brandstiger* m. v. Et hertil sigtende Lovforslag blev derefter udarbejdet, og i dette optoges tillige en Række Ændringer af mere teknisk Natur, hvis Formaal er

at afhjælpe forskellige Tvivl, som Loven har givet Anledning til, at indarbejde en Række Bestemmelser, der nu er spredt i forskellige af Justitsministeriet udfærdigede Bekendtgørelser, i selve Lovteksten samt at give enkelte af Lovens Paragraffer en bedre systematisk Opbygning. Lovforslaget bygger i Hovedsagen paa nogle af Dansk Brandværns-Komité i Samarbejde med Det af danske Bygningsbrandforsikringer paa Landet oprettede Nævn og Dansk Ingeniørforening udarbejdede Udkast. Om forskellige Spørgsmaal har der tillige været indhentet Udtalelser fra Foreningen af Politimestre i Danmark, Skorstensfejerlauget af 11. Februar 1778 m. fl.

Lovforslaget bestaar af en meget omfangsrig Paragraf (1. Afsnit) og to korte (2. Afsnit). I den efterfølgende kortfattede Redegørelse for de vigtigste Ændringer, som foreslaas foretaget i Loven af 31. Marts 1926, angaar Paragraftallene udelukkende sidstnævnte Lov.

I § 1 foreslaas indført en Lempelse i Reglerne angaaende *Afstanden mellem Nabobygninger*. Medens det normalt er tilladt at opføre f. Eks. en grundmuret, haardttdækket Bygning i en Afstand af $1\frac{1}{2}$ m fra Naboskel og en haardttdækket Træbygning i en Afstand af 6,25 m fra Naboskel, maa en grundmuret, haardttdækket Bygning ikke opføres nærmere end 6,25 m ved Naboskellet i det Tilfælde, at der paa Nabogrunden i Forvejen er opført en Træbygning i den tilladte mindste Afstand fra Skellet. Dette foreslaas nu ændret, saa at Adgangen til Bebyggelse i et Tilfælde som det nævnte fremtidig bliver upaavirket af, om Nabogrunden er bebygget først eller ej.

I § 3 foreslaas bl. a. indføjet et nyt Stykke af følgende Indhold:

»I nye Bygninger skal *Beboelsesrum* være skilt fra Rum, der er bestemt til Opbevaring af Foder, Straa eller andre lige saa let fængelige Genstande, ved Væg af mindst $\frac{1}{2}$ Stens Mur, i hvilken der kun maa anbringes Døre og Dørkarme, der er beklædt med Jern, og i øvrigt ikke maa findes Aabninger af nogen Art. Ved *Beboelsesrum* paa Loftet gælder dette tillige Udgangsvejen, derunder Trapperummet, og *Beboelsesrummet* skal tillige være forsynet med et oplukkeligt Vindue til det fri af en saadan Størrelse, at det kan passeres af et Menneske. Bestemmelsen gælder ogsaa ved Nyindretning af *Beboelsesrum* i ældre Bygninger, dog at Adskillelsen

ved Beboelsesrum paa Loftet, saafremt den ikke kan føres til Grunden, kan udføres som dobbelt Bræddeskillerum, røret og pudset paa begge Sider med mindst 12 mm Kalkpuds. Beboelsesrum, der indrettes i Stueetagen i Udhuse, skal enten have Udgang direkte til det fri eller oplukkeligt Vindue til det fri af en saadan Størrelse, at det kan passeres af et Menneske.«

Samtidig stilles der skærpede Krav til Bygninger, der anvendes til *Hotel* eller *Pensionat*.

Med Hensyn til Rum, som fremtidig indrettes til *Opholdssted for Dyr*, er det krævet, at der over Træloft — hvad enten dette bestaar af Rafter eller sammenpløjede Brædder — skal anbringes et Lerlag af 8 cm's Tykkelse, og Stalde skal være adskilt fra andre Rum ved Væg af mindst $\frac{1}{2}$ Stens Mur. Desuden gives der nærmere Regler om Loftsaa-bninger og Døre i Stalde.

I § 7 foreslaas indsat en Bestemmelse om, at Rum, hvori der findes Ildsted eller Oplag af letantændelige Stoffer, eller som benyttes til visse Arter af Virksomhed, eller hvori der findes Skorsten med almindelig Rensedør, ikke maa benyttes som *Garage* til benzindrevne Motorkøretøjer (herunder dog ikke Traktorer, der udelukkende benyttes til Landbrugsarbejde). Garagerum skal have Gulv af uforbrændeligt Materiale, og der stilles forskellige Krav til Vægge, Loft og Døre samt Belysning. I Henhold til § 15 kommer de nye Bestemmelser dog kun til Anvendelse paa nyindrettede Garagerum. De skal heller ikke gælde for Garager i mindre Skure af en nærmere angiven Beskaffenhed og Beliggenhed.

§§ 8—11 er stærkt omarbejdede, idet man bl. a. har gjort Reglerne om *Ildsteder* og *Skorstene* m. v. mere udførlige, samtidig med at Kravene er skærpet paa nogle Punkter og lempet paa andre. Særlig skal nævnes, at Ildsteder i det fri kun skal kunne indrettes og anvendes med Politimesterens Tilladelse, og at man har fundet det paakrævet at paabyde en øget Skorstenshøjde, hvor der fyres med Lyng, Granris og andre lette Brændselsarter, for saa vidt Bygningen har ildfængende Tag, eller der i Nærheden findes Bygninger med ildfængende Tag. Bestemmelsen herom skal ikke blot gælde Nybygninger, men — efter Udløbet af en Frist paa 3 Aar fra Lovens Ikrafttræden — alle Bygninger.

I § 18 er optaget en Bestemmelse om, at *Petroleumsgas-Kogeapparater* (Primusapparater o. lign.) i Bygninger kun maa benyttes paa Kogepladser, hvor Væggen i mindst 30 cm's Afstand fra Apparatet er af eller er beklædt med brandsikkert Materiale. Apparaterne skal være anbragt i en tilstrækkelig stor Jernbakke, der kan rumme hele den Mængde Brændselvædske, som Apparatet kan indeholde.

Angaaende *Skorstensfejere* foreslaas i § 20 indføjet den nye Regel, at der fremtidig saa vidt muligt skal kræves *Faguddannelse* ved Nyansættelser, og at Rensning og Udbrænding af Skorstene kun maa foretages af de fast ansatte Skorstensfejere. Man har dernæst fundet det ønskeligt, at de af Amdsraadet fastsatte *Takster* for Skorstensfejernes Arbejde skal kunne ændres af Justitsministeriet, naar Hensynet til Ensartetheden taler derfor. Endvidere foreslaas det, at de nugældende Bestemmelser om Skorstensfejernes Pligt til at afgive Indberetning til Brandfogeden om forefundne Mangler ved Skorstenene samt om Brandfogedens Pligt til at efterse Kontrolbøgerne en Gang aarlig skal udgaa.

Noget nyt er det tillige, at Sogneraadet ifølge en Tilføjelse til § 29 skal kunne fastsætte et aarligt *Honorar* for Virksomheden som Brandfoged.

Ved en Tilføjelse til § 35 aabnes der Mulighed for, at Pligten til at anskaffe og vedligeholde *Stiger* kan bortfalde i Distrikter med tættere Bebyggelse med fleretages Bygninger imod, at Ejendomsbesidderne erlægger en aarlig Afgift til Kommunen. En lignende Regel indførtes for Købstadernes Vedkommende ved Lov af 3. Februar 1937.

Til § 51 foreslaas bl. a. den Ændring, at Brandfogeden ikke som hidtil skal medvirke ved *Brandsynene* som Mellemmand mellem Skorstensfejeren og Politimesteren.

Endelig skal nævnes, at Sogneraadet fremtidig skal kunne overdrage *Tilsynet med Nybygninger* i Henhold til § 53 fra Sognefogeden til den faste Skorstensfejer.

Lovforslagets 2. Afsnit indeholder Bestemmelser om Optrykning af Loven i revideret Skikkelse og om dens Ikrafttræden, der var foreslaet fastsat til 1. Januar 1941.

Under Sagens 1. Behandling i *Landstinget* anbefalede *Hans Hansen* paa Socialdemokratiets Vegne Lovforslaget til velvillig Behandling og Vedtagelse. Han ansaa det for paa-

krævet, at Brandpolitiloven blev revideret, men havde dog enkelte Bemærkninger at gøre til Justitsministerens Forslag, idet han dels fandt Bestemmelserne vedrørende Garager for lempelige, dels ønskede en Tilføjelse til § 2, gaaende ud paa, at det i Huse med 3 Beboelseslag skulde være tilstrækkeligt at have een Trappe, naar denne er udført af ikke brandfarligt Materiale.

Rahbek (V.) var ogsaa betænkelig ved Garagebestemmelserne, men af en anden Grund, idet han frygtede, at de i den foreslaaede Form vilde kunne lægge Hindringer i Vejen for en hensigtsmæssig Byggemaade paa Landet. Med Hensyn til § 2 rejste han Spørgsmaalet om, hvorvidt Skorstensfejerne behøvede at være faglærte, ligesom han henstillede til Overvejelse, om der ikke blev givet Skorstensfejerne lovlig vidtgaaende Beføjelser. Det kunde bl. a. diskuteres, om Bygningshaandværkere ikke vilde være lige saa egnede til at føre Tilsyn med Opførelsen af Nybygninger. Bestemmelsen om, at der kunde tillægges Brandfogder et Honorar, burde ligeledes drøftes nærmere, navnlig i Betragtning af, at der efterhaanden blev mindre og mindre at gøre for Brandfogderne. Ud fra disse og andre Synspunkter anbefalede *Rahbek* Lovforslaget til videre Behandling i et Udvalg.

Ogsaa *Korsgaard* (K. F.) havde forskellige Indvendinger at gøre mod Lovforslaget. Han mente saaledes, at det paa flere Punkter stillede Krav om dyrere Materialer end nødvendigt, og at Reglerne om Skorstenshøjde, om Anbringelse af Primusapparater m. v. maatte kunne lempes noget. Med Hensyn til Spørgsmaalene om Anvendelse af faglærte Skorstensfejere og om Lønning af Brandfogder nærede han lignende Betænkeligheder som *Rahbek*, idet han bl. a. fandt, at Ejeren af et Hus burde have Ret til selv at udføre Skorstensfejning. Hvis der blev taget Hensyn til de Ønsker, han havde gjort sig til Talsmand for, haabede han imidlertid, at hans Parti kunde være med til at gennemføre Lovforslaget, efter at det havde været gjort til Genstand for en grundig Udvalgsbehandling.

Axel Christensen (R. V.) mente ikke, at Lovforslaget i det store og hele var mere vidtgaaende, end man under Hensyn til de foreliggende Forhold maatte anse for forsvarligt og rigtigt, men der var alligevel enkelte Punkter, hvor han kunde ønske at faa de foreslaaede Regler lempet lidt. Det gjaldt f. Eks. med Hensyn til de Maal, der skal overholdes ved Husinstallationer. Tillige ønskede han oplyst, om man havde gjort daarlige Erfaringer i de Distrikter, der ikke betjenes af faglærte Skorstensfejere, ligesom han — i Tilslutning til, hvad der var blevet gjort gældende fra anden Side — fandt det tvivlsomt, om Skorstensfejeren burde have en saa

vidtgaende Myndighed som foreslaaet. I øvrigt henstillede han, at Smedemestrene blev fritaget for at lade deres Smedeskorstene feje, ligesom de havde været det før 1928; en saadan Fejning var efter hans Opfattelse betydningsløs og paaførte Smedemestrene en unødvendig Udgift.

J. S. Foget (B.) komplimenterede Justitsministeren for Lovforslaget, som han kun havde faa Indvendinger at gøre imod. Hver enkelt Paragraf burde overvejes grundigt i et Udvalg, men han kunde tilsige sin Medvirkning til at søge at faa det bedst mulige Resultat ud af Lovforslaget.

Efter at *Justitsministeren* havde erklæret sig villig til at forhandle nærmere om de rejste Spørgsmaal og i øvrigt anmodet om en efter Omstændighederne hurtig Fremme af Lovforslaget, henvistes dette til Behandling i et Udvalg.

Udvalget gennemdrøftede Lovforslaget i en lang Række Møder og forhandlede skriftligt med Justitsministeriet om en lang Række Detailler. Paa Grund af Arbejdets betydelige Omfang naaede Udvalget ikke at fuldføre sit Arbejde.

---

3. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 135 af 28. April 1931 om Afgift af Motorkøretøjer m. v. ændret ved Lov Nr. 122 af 23. Marts 1932. (Af *O. Kier, Bindselev, Fibiger, Henning Hasle, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft, Victor Larsen* og *A. C. D. Petersen*). [A. Sp. 4639].

Forelagt i Folketinget $2\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3629).

Lovforslaget tog Sigte paa en Ændring af Reglerne for *Erlæggelse af Vægtafgiften* af Personvogne, der ikke er indrettede til at befordre flere end 7 Personer (Føreren iberegnet), af Motorcykler samt af Paahængsvogne, resp. Sidevogne, til disse. Denne Afgift, der i Øjeblikket betales i April for hele Aaret, foresloges erlagt paa samme Maade som for alle andre Motorkøretøjer og Paahængsvogne, nemlig *kvartalsvis forud* eller for den ved Køretøjets Indregistrering resterende Del af et Kvartal.

Ordføreren for Forslagsstillerne (O. Kier) forstod vel Aarsagerne til den forskellige Opkrævningsmaade og dermed følgende forskellige Afgiftsbetalingspligt under normale Forhold; men disse Argumenter syntes ikke at kunne veje op imod det Billigheds- eller Retfærdighedskrav, at en Mand, der betaler sin Skat, maa vide, om han i alt Fald i nogen Grad kan bruge sin Vogn i den til Afgiften svarende Periode. Finansmini-

steren havde udtalt, at for saa vidt der i et helt Kvartal ikke blev tildelt Benzin til et Køretøj, vilde Afgiften for det tilsvarende Kvartal blive tilbagebetalt, og herimod var for saa vidt ikke noget at indvende saa stor, at det Rationerne blev saa smaa, at Ejeren praktisk taget ikke kunde anvende sin Vogn, havde han uden at have nogen Nytte af denne betalt sin Afgift. Og Spørgsmaalet var, om Oplægningen af Personvogne ikke vilde blive saa stor, at det pengemæssigt kunde betale sig at indrette Forholdene paa den i Lovforslaget anbefalede Maade. Ud fra denne Opfattelse, men særlig ud fra Hensynet til, at det her drejede sig om et Billigheds- eller Retfærdighedskrav, blev Lovforslaget forelagt.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

---

4. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 121 af 9. April 1936 om Foranstaltninger vedrørende Landbrugets Gæld saaledes som ændret ved Lov Nr. 69 af 31. Marts 1937, Lov Nr. 138 af 13. April 1938 og Lov Nr. 112 af 15. Marts 1939, jfr. Lovbekendtgørelse Nr. 156 af 27. Marts 1939. (Af *Hartel, Valdemar Thomsen* og *Jens Thomsen*). [A. Sp. 2715].

Forelagt i *Folketinget* 18/12 (F. Sp. 2028).

Lovforslaget gik ud paa, at der i Saneringslovens § 10 efter Stk. 3 skulde indsættes et nyt Stykke af følgende Indhold:

»Finansministeriet bemyndiges til at træffe Aftale med Danmarks Nationalbank gaaende ud paa, at Banken, saafremt Laantageren fremsætter Begæring derom, overtager til Parikurs de her omhandlede Obligationer, for saa vidt de stammer fra nybevilgede Laan.«

I Bemærkningerne til Lovforslaget udtaltes det, at Saneringsobligationernes Kurs var sunket til omkring 85, og at dette betød en ny Ulykke for de økonomisk set haardest ramte Landmænd, der er henvist til Gældssanering. »I Almindelighed har Gældssaneringsobligationer kunnet afsættes til ca. 95, og det opstaaede Kurstab har oftest maattet udredes af hjælpsomme Slægtninge, men Tab op til 15 pCt. vil det være meget svært at faa klaret, uden at den Landmand, hvis Gæld skal saneres, kommer ud for nye tyngende Forpligtelser.«

Forslaget kom ikke til Behandling i Tinget.

5. Forslag til Lov om Inddragning af de samfundsskabte Grundværdier til Afvikling af Skatter paa Arbejde og Forbrug samt Modvirkning af offentlig Gældsstiftelse. (Af *Oluf Pedersen*). [A. Sp. 3409].

Forelagt i *Folketinget* $1\frac{2}{3}$ (F. Sp. 3201).

Forslaget var nær sammenfaldende med tidligere forelagte Lovforslag (se Forslag om Ligeret til Grundværdierne, Aarboeg 1937—38, Side 462), idet der med Hensyn til Spørgsmaalene om *Grundskyld*, *Rentelettelse* og *Formueafgift* ikke var foretaget væsentlige Ændringer. Derimod foresloges den forøgede Indtægt paa ca. 160 Mill. Kr. nu anvendt til *Dækning for de ekstraordinære Udgifter og Nedsættelse af Skat og indirekte Afgifter*, idet der ikke skulde foretages ekstraordinære Afdrag paa den offentlige Gæld under Krigen.

Forslagsstilleren gjorde gældende, at Spørgsmaalet nu var blevet mere aktuelt, end maaske nogen havde ventet, og han betragtede dets Gennemførelse som tvingende nødvendig, hvis vi skulde opretholde Ordenen i den offentlige Økonomi. De 160 Mill. Kr., som vilde blive Statens Merindtægt ved Lovforslagets Gennemførelse, vilde være fuldt tilstrækkelige til, at ny offentlig Gældsstiftelse kunde undgaas. Loven vilde derfor »hindre det truende Sammenbrud af den offentlige Økonomi og hindre baade nye Skatter og Gældsstiftelse«. Det vilde ogsaa være af meget stor Betydning, at en eventuel Stigning i Jordværdi ikke blev Genstand for Spekulation og Gældsstiftelse.

Under Forslagets Behandling i *Skattekommissionen* var der fra fremtrædende Side anført imod det, at vel var Forslagets Principper rigtige, men det vilde bringe saa store Forstyrrelser i Samfundsforholdene, at det vilde gøre Fordelene tvivlsomme. *Forslagsstilleren* var dog ikke enig i denne Betragtning. Han hævdede, at Forslaget ikke alene var principielt rigtigt, men at den, der var imod Omvæltning, maatte gøre sig klart, om Forslagets Gennemførelse ikke netop vilde hindre et Sammenbrud af den offentlige Økonomi.

Idet *Forslagsstilleren* sluttelig opfordrede Regering og Rigsdag til hurtigt at optage en fordomsfri Drøftelse af de foreliggende Problemer, erklærede han sig rede til en saglig Drøftelse baade af Principper og Enkeltheder i Forslaget.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

---

6. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 138 af 24. April 1935 om Afgift for offentlig Auktion m. m. (Af Oluf Pedersen). [A. Sp. 4775].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 4121).

Lovforslaget gik ud paa, at de i Auktionsafgiftslovens §§ 1, 4 og 5 fastsatte Afgifter skulde *bortfalde* ved Auktionsalg af *indenlandske Havebrugsprodukter* gennem særligt dertil oprettede Salgssteder.

Forslaget blev forelagt med specielt Henblik paa København, hvor der havde været Afgiftsfrihed ved Auktionsalg af Havebrugsprodukter, indtil der udbrød Strid angaaende de saakaldte synkroniserede Auktioner mellem Magistraten og Lederen af »Københavns Grønttorvs Auktion«, som derpaa havde fortsat Auktionsalget efter de i Auktionsafgiftsloven fastsatte Regler.

Efter Forslagsstillerens Mening var det urimeligt at fordyre Varen, fordi der herskede Uenighed mellem Magistrat og Auktionsleder. Andre Auktionsalg af Havesager af praktisk talt samme Art var ogsaa afgiftsfrie, og Salget paa Torvene var frit for Afgift til Staten. Dertil kom, at den lavere Afgift for større Partier ($\frac{1}{4}$ pCt., naar Købesummen er mindst 100 Kr., medens Afgiften for Havebrugsprodukter ellers er 2 pCt.) virkede urimeligt over for de smaa Producenter. Dobbelt urimelig maatte Afgiften forekomme under de nuværende Forhold.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

7. Forslag til Lov om Ydelse af Dyrtdstillæg til Alders- og Invalidere nydere. (Af Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen). [A. Sp. 2477].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{14}{11}$ (F. Sp. 842). 1. Beh. $\frac{15}{11}$ (F. Sp. 856). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om midlertidigt Tillæg m. v. til Alders- og Invalidere nydere (se Side 380). Betænkning (B. Sp. 43) afgivet $\frac{16}{11}$. (Ordfører: Villumsen). 2. Beh. $\frac{16}{11}$ (F. Sp. 939). Lovforslaget *forkastet*.

Det bestemtes i Lovforslaget, at der i Anledning af Dyrtdtiden skulde tildeles alle Alders- og Invalidere nydere et maanedligt *Tillæg paa 30 pCt.* af det Beløb, hvormed Renten udbetales den enkelte Rentenyder.

Om et tilsvarende Lovforslag, der bl. a. gik ud paa indtil videre at forhøje Satserne for Alders- og Invaliderende med 20 pCt., se Aarbog 1938—39, Side 475.

Efter Forslagsstillernes Mening var tilstrækkelig *Begrundelse* for Lovforslaget givet dels i Folkeforsikringslovens meget lave Rentesatser, dels i de meget store Prisstigninger, der var forekommet i de sidste Par Maaneder.

Ordføreren for Socialdemokratiet (*Villumsen*) fandt ikke Forslaget begrundet i de faktiske Forhold, idet Priserne ikke var steget til den Højde, som det foreslaede Tillæg forudsatte. Ogsaa Ordførerne for Venstre, Det konservative Folkeparti og Det radikale Venstre tog Afstand fra Lovforslaget, medens *T. M. Andersen* udtalte, at det nationalsocialistiske Parti sympatiserede med Forslaget og ikke havde noget imod, at det blev vedtaget, men ansaa dette for uoverkommeligt i Øjeblikket. *Socialministeren* oplyste, at Lovforslagets Gen-nemførelse vilde koste Stat og Kommune mere end 42 Mill. Kr., og gjorde opmærksom paa, at Tillægget ogsaa vilde faa Indfyldelse paa Kommunehjælpen.

Folketingets Udvalg indstillede Lovforslaget til Forkastelse, og ved 2. Behandling forkastedes det med 90 Stemmer mod 2.

8. Forslag til Lov om midlertidigt Dyrtidstillæg til arbejdsløse. (Af *Alfred Jensen, Aksel Larsen og Martin Nielsen*). [A. Sp. 2479].

Forelagt i *Folketinget* ^{14/11} (F. Sp. 843). 1. Beh. ^{7/12} (F. Sp. 1569). Henvist til samme Udvalg som Forslag til Lov om Ændring i Lov af 14. April 1937 om Arbejdsanvisning og Arbejdsløshedsforsikring m. m. med senere Ændringer (se Side 341). Betænkning (B. Sp. 91) afgivet ^{13/12}. (Ordfører: *Einer-Jensen*). 2. Beh. ^{14/12} (F. Sp. 1787). Lovforslaget *forkastet*.

Lovforslaget var fremkaldt af den stedfundne Prisstigning og gik ud paa at holde de arbejdsløse nogenlunde skadesløse herfor, ved at den udbetalte *daglige Understøttelse til alle arbejdsløse* — baade dem, der var paa ordinær Hjælp, dem, der var under Fortsættelseskasserne, og dem, der fik Hjælpen i Form af Kommunehjælp — blev *forhøjet med 1 Kr.* Staten skulde yde de statsanerkendte Arbejdsløshedskasser

fuld Refusion for de Udgifter, som denne Forhøjelse af Dagpengene maatte foraarsage, og Loven skulde gælde, saa længe Detailpriserne i Gennemsnit laa over Niveauet fra August 1939; den kunde dog ikke ophæves uden Rigsdagsbeslutning.

Forslaget blev behandlet sammen med de af Socialministeren fremsatte Forslag om Ændring i Arbejdsløshedsloven og om Pristalsregulering pr. 1. December 1939 af Dagpengenes Maksimumsbeløb m. m. (A. Nr. 90 og 92). Ved Sagens 1. Behandling udtalte *Einer-Jensen* (S.) den Forudsætning, at det private Lovforslag kunde bortfalde, efter at Socialministeren havde stillet sit Forslag om Regulering af Understøttelserne, men *Alfred Jensen* (D. K.) fastholdt paa Forslagsstillernes Vegne, at deres Forslag var det bedste og det, som de arbejdsløse ønskede gennemført.

Udvalget indstillede Lovforslaget til Forkastelse, og ved 2. Behandling i Folketinget blev det forkastet med 102 Stemmer mod 3.

---

9. Forslag til Lov om Dyrtidsregulering af Lærlingelønninger. (Af *Alfred Jensen*, *Aksel Larsen* og *Martin Nielsen*). [A. Sp. 3035].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{2}{2}$ (F. Sp. 2363).

Der paalagdes i Forslaget Læremestre (Principaler) Pligt til — med Virkning fra 10. November 1939 — at yde et Dyrtidstillæg til Lønningerne for de hos dem beskæftigede Lærlinge. Tillægget skulde ydes i mindst samme Højde og efter samme Regler som Tillægget til *Ungarbejdere* i Henhold til Overenskomst mellem De samvirkende Fagforbund og Dansk Arbejdsgiver- og Mesterforening af November 1939 og reguleres kvartaarlig i Henhold til denne Overenskomsts Bestemmelser, og det skulde ydes, uanset om det paagældende Fag i øvrigt maatte høre ind under Overenskomstens Bestemmelser.

I sin Forelæggelsestale fremhævede *Aksel Larsen* (D. K.), at der ved Overenskomst af 10. November 1939 var truffet Aftale mellem Hovedorganisationerne om Pristalsregulering af Lønningerne for de Arbejdere, der omfattes af kollektive Overenskomster, og at Lovgivningsmagten havde anerkendt, at lignende Reguleringer burde foretages af Alders- og Inva-

liderenter og af Arbejdsløshedsunderstøttelse. Lærlingelønnen var derimod fastsat gennem den individuelle Lærlingekontrakt, og i det eneste Fag, hvor man havde ført Realitetsforhandlinger om en kollektiv Dyrtidsregulering af Lærlingelønningerne — Metalindustrien —, var det ikke lykkedes at naa til Aftale om en almindelig Forhøjelse af disse, men kun til en Aftale om, at Arbejdsgiverorganisationen skulde anbefale sine Medlemmer at yde et Reguleringstillæg. Rigsdagen havde imidlertid gennem sit Ansvar for Lærlingeloven utvivlsomt ogsaa et Ansvar for, at der blev øvet Ret og Skel i denne Sag, og Forslaget gik da ud paa at yde Lærlinge samme Dyrtidstillæg, som ved Overenskomsten af 10. November blev ydet Ungarbejdere (efter Oktoberpristallet ca. 1 Kr. om Ugen).

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

---

10. Forslag til Lov om Ophævelse af Lov Nr. 100 af 27. Marts 1940 om midlertidige Forbrugsafgifter m. m. (Af *Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen*). [A. Sp. 4885].

Forelagt i *Folketinget* $24/5$ (F. Sp. 4455).

Lovforslaget gik ud paa Ophævelse af Loven af 27. Marts 1940 om midlertidige Forbrugsafgifter, den saakaldte Omsætningsskat, og det var motiveret med, at de Udgifter til Beløb af ca. 200 Mill. Kr. om Aaret, som Omsætningsskatten var bestemt til at dække, nemlig Udgifter til Neutralitetsbevogtning og Tilskud til Englandseksporten, ikke længer skulde afholdes. Omsætningsskatten var bestemt til Dækning af disse bestemte Udgifter, og hvis Regeringen ønskede Dækning for andre Udgifter, maatte den henvende sig til Rigsdagen om Dækning for disse.

Forslaget kom ikke til Behandling.

---

11. Forslag til Lov om Udbetaling af Udbytte i Selskaber, der omfattes af Lov Nr. 123 af 15. April 1930 om Aktieselskaber. (Af *Frits Clausen, Th. M. Andersen og Aage Henriksen*). [A. Sp. 2461].

Forelagt i *Folketinget* $9/11$ (F. Sp. 744). 1. Beh. $16/12$ (F. Sp. 1978).

Hensigten med Lovforslaget var ifølge de Forslaget ledsagende Bemærkninger at tilvejebringe en *økonomisk Udlig-ning mellem Obligations- og Aktiemarkedet*, saa at den forhaandenværende nationale Kapital fordeles jævnt til alle Erhvervsgrene paa Grundlag af Erhvervenes sunde og naturlige Kapitalbehov og ikke som nu udelukkende efter Profitbegær.

Dette søgtes opnaaet gennem en Række Bestemmelser, af hvilke de væsentligste var følgende:

I kontante Midler maa *Udbytte* (bortset fra en Overgangsperiode, for hvilken der skulde gælde særlige Regler) *ikke overstige 6 pCt.* af Aktiekapitalen (Andelskapitalen). Den Del af Udbyttet, der overstiger 6 pCt., skal *udbetales i Kasseobligationer* af aabne Serier, udstedt af Kredit- eller Hypotekforeninger. Er Beløbet ikke deleligt med 50 Kr., afrundes det nedad til et med 50 Kr. deleligt Beløb, og for Differencen udstedes da frit omsættelige *Fondsandelsbeviser*, hvorom Lovforslaget indeholder nærmere Forskrifter.

Obligationer, der udbetales som Udbytte, kan i 3 Aar fra Udbyttets Forfaldsdag *ikke gøres til Genstand for Salg, Gave eller Bytte*. Forinden Obligationernes Udlevering til Aktionærerne (Andelshaverne) forsynes de af Selskabet med Paategning om denne Indskrænkning i Omsætteligheden.

Forinden en Obligation, der er udbetalt som Udbytte, gøres til Genstand for Salg, Gave eller Bytte, skal den *stemples* til Takst 15 pCt. af Obligationens Paalydende. Saafremt Obligationen først gøres til Genstand for Omsætning 6 Aar efter Udbyttets Forfaldsdag, nedsættes Frigørelsesstemplet til 10 pCt. af Obligationens Paalydende.

Fra Lovens Forelæggelse maa Selskaberne *ikke udstede Friaktier* eller Gældsbeviser uden fuldt Vederlag. (Ogsaa i saa Henseende indeholdt Lovforslaget dog en Overgangsbestemmelse).

Udvidelse af Aktiekapitalen (Andelskapitalen) maa ikke finde Sted til lavere Kurs end 25 Points under Aktiernes (Andelenes) statusmæssige Værdi umiddelbart efter Udvidelsen.

Bortset fra Udbytte af Aktier eller Andele skal Udbetaling af Overskud — herunder Driftslederløn, Bestyrelseshonorarer, Tantiëmer, Bonus m. m. — til Aktionærer (Andels-

havere) i *Ejendomsselskaber* for de Beløb, der overstiger 5 pro mille af Ejendomsskyldværdien, udbetales paa den ovenfor foreskrevne Maade.

I Selskaber, der ikke er Ejendomsselskaber, men hvor der til Medlemmer af Direktion eller Bestyrelse som *Gage*, *Tantième*, *Bonus eller andre Ydelser* er udbetalt et Beløb, der udgør mere end 50 pCt. af Aarets Nettooverskud med Tillæg af forannævnte Ydelser til Direktion eller Bestyrelse, skal Selskabet indsende specificeret Opgørelse over de udbetalte Beløb til Aktieselskabs-Registeret (Forsikrings-Registeret). Dette skal paase, at de udbetalte Beløb og Fordelingen af Nettooverskuddet ikke i væsentlig Grad afviger fra de i Selskabet hidtil anvendte Regler for Udbetaling af Gager, Honorarer og deslige samt for Fordelingen af Nettooverskuddet eller staar i Misforhold til den Sædvane, som hidtil har været gældende i Selskaber af lignende Karakter og Branche.

Skønnes det herefter, at der ved det af Selskabet aflagte Regnskab er tilsigtet Omgaaelse af Lovens Bestemmelser om Udbyttets Fordeling mellem kontante Midler og Fonds, skal Sagen af Aktieselskabs-Registeret (Forsikrings-Registeret) indbringes til Afgørelse ved Sø- og Handelsretten i København, der i denne Henseende skal være Værneting for alle danske Selskaber.

Obligationer, der er modtaget som Aktieudbytte, skal *ikke medregnes i den skattepligtige Indkomst*, men medregnes i den skattepligtige Formue efter Kursværdi. Renter af de nævnte Obligationer medregnes derimod i den skattepligtige Indtægt paa sædvanlig Maade.

Lovforslaget blev sammen med det under C. Nr. 12 omtalte Forslag til Beslutning forelagt for Folketinget af *Frits Clausen*, der pegede paa, at Forslaget tog Sigte paa »at modvirke den Tendens, som saa udpræget har været til Stede paa Børsen, hvor Spekulationskapitalen hemningsløst har kunnet flytte de for Erhvervslivet nødvendige Midler derhen, hvor Spekulationsgevinsten i Øjeblikket er størst, det vil sige skiftevis Aktiemarkedet og Obligationsmarkedet. Herved kan den uproduktive Spekulationskapital trods de gældende Restriktioner ved Børsmanipulationer løfte og sænke Kurserne efter Forgødtbefindende, og derved kan den endogsaa presse Rentefoden op i et urimeligt højt Niveau, som Til-

fældet er i Øjeblikket, et Niveau, som er til Skade for Landets produktive Liv og Befolkningens Velfærd.

Tilsvarende Synspunkter gjordes ved Sagens 1. Behandling gældende af *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Aage Henriksen), der gennemgik Lovforslagets enkelte Bestemmelser, som han nærmere begrundede, idet han tilføjede, at Forslagsstillerne var villige til at forhandle om mindre Ændringer, hvis Lovforslaget kunde forbedres derved. I øvrigt havde kun *Indenrigsministeren* (Bertel Dahlgaard) Ordet, og han tog stærkt Afstand fra Lovforslaget, ganske særlig ud fra den Opfattelse, at dets Gennemførelse vilde sætte de større Skatteydere i Stand til at opnaa en Skattebesparelse ved at erhverve Aktier, som afkaster et højt Udbytte. Resultatet vilde derfor — hævdede Indenrigsministeren — blive en forøget Efterspørgsel af Aktier fra disse Kredse og en deraf foraarsaget Stigning i Aktiespekulationen. »Men hertil kommer, at Gennemførelsen af Forslaget tillige vilde medføre, at der maatte udskrives nye Skatter, nye Skatter paa hele den almindelige Befolkning, for at dække den Mindreindtægt ved Skat, Staten og Kommunerne vilde faa, fordi de store Aktionærer, det her drejer sig om, faar saa stor Skattefrihed.« Vilde man modarbejde Spekulationen, maatte man følge de Veje, som Regeringen var slaaet ind paa ved Gennemførelsen af en forøget Børsskat og af ekstraordinære Skatter, der fremmer Konsolideringen, begrænser Udbytteudbetalingen og henregner Realisationsgevinst til den skattepligtige Indkomst. »At det ved Siden deraf er sundt at lede Kapitaler, der søger Anbringelse, i størst muligt Omfang hen til Placering i Obligationer, er den selvfølgelig Ting, som stadig søges fremmet af Regeringen og Staten, hvor vi har Indflydelse derpaa. Men det kan ikke ske ved Kvaksalveriforslag som dette.«

Efter at Lovforslaget var overgaaet til 2. Behandling, stillede *Ordføreren for Forslagsstillerne* Forslag om, at det skulde henvises til et *Udvalg* paa 16 Medlemmer, men dette Forslag *forkastedes* med 63 Stemmer mod 3; 24 Medlemmer stemte hverken for eller imod. Derefter skete der ikke videre i Sagen.

---

12. Forslag til Lov om Danmarks Forsvar. (Af *Frits Clausen*). [A. Sp. 3053].

Forelagt i *Folketinget* $\frac{1}{2}$ (F. Sp. 2542).

I sin Forelæggelsestale mindede Forslagsstilleren om, at Folketinget den 19. Januar enstemmigt havde vedtaget at

udtale, at man fra alle Sider i det danske Folk var enig om, at Landets Neutralitet skulde opretholdes, og at de til Raadighed staaende Midler om fornødent skulde anvendes til Værn for Rigets Fred og Uafhængighed. Der var imidlertid hverken fra Regeringens, dens Partiers eller de øvrige Partiers Side foretaget noget som helst i Retning af den gennemgribende Revision og Forbedring af vort Forsvar, som Forslagsstilleren ved nævnte Lejlighed havde slaaet til Lyd for.

Hovedprincippet i Lovforslaget var, at Danmarks *samlede* Kraft, baade i militær og erhvervsmæssig Henseende, skulde sættes ind til Værn for Riget og til Beskyttelse af Folket og dets Værdier. Som *Forsvarets Hovedopgave* nævntes i § 1 »at værne Danmarks nationale Uafhængighed og nationale Ære ved at uddanne og opøve Ungdommen i Vaabenbrug, udbygge og styrke Folkets Fædrelandssind og Viljen til national Hævdelse og at sætte disse Kræfter ind til Forsvar for Rigets Højhedsret og Neutralitet«. Og *Forsvarets Midler* skulde ifølge § 2 omfatte »Hæren, Flaaden, Flyvervaabenet og Kystværnet; under Krig eller truende Krigsfare desuden enhver dansk Statsborger, alle Institutioner, Ejendom, Materiel m. m., der befinder sig i Riget uden at nyde Eksterritorialret«.

Da den moderne Krig ikke blot kræver gennemført Organisation af de militære Kræfter, men lige saa vel af de civile Faktorer, særlig Erhvervslivet, ansaa Forslagsstilleren det for et absolut Krav, at alle Forsvarskræfter blev samlet under en *fælles Ledelse*, og i Særdeleshed, at alle militære Kræfter samledes under een Kommando. Kongen maatte nødvendigvis være Forsvarets øverste Chef; han skulde udøve sin Myndighed dels gennem Forsvarsministeren, dels gennem en med ham ligestillet *Chef for Forsvarsstaben* (General eller Admiral), som skulde have Sæde i Statsraadet.

I Motiverne til Lovforslaget betegnede Forslagsstilleren det som uretfærdigt, at der af ca. 31 000—32 000 unge Mænd, som aarlig fylder 21 Aar, kun *indkaldes* ca. 10 000, der maa bære Byrderne for alle de øvrige. Hele Landets mandlige Ungdom burde uddannes civilt og militært til Landets Forsvar, og Forslagsstilleren regnede med, at ca. 24 000 aarlig kunde bruges til egentlig Krigstjeneste, 5 000 til Landstorkorps, Forplejningstropper, Sanitetstropper m. m., 2 000 til

Kontorer, Fabrikker, civilt Luftværn m. v., og at kun 1 000 maatte kasseres helt. *Uddannelsestiden* foresloges sat til 1 Aar, hvad der maatte anses for det absolutte Minimum. Men ud fra den Opfattelse, at de, der nyder særlige Fordele i Landet, ogsaa bør yde Staten noget mere, indeholdt Lovforslaget en Bestemmelse om, at *Studenter* o. lign. (undtagen Læger og Dyrslæger) skulde forrette Militærtjeneste i 18 Maaneder. Herved vilde muligøres en Forøgelse og bedre Uddannelse af *Reserveofficererne*.

Antallet af *faste Befalingsmænd* foresloges ligeledes forøget, og det forbødes alle Forsvarets Embedsmænd at have nogen Art af lønnet Virksomhed ud over deres Virksomhed i Forsvaret.

Med Hensyn til *Befalingsmændenes Stilling* indeholdt Forslaget forskellige Ændringer, og Forslagsstilleren lagde Vægt paa, at den egnede Soldat stadig havde Mulighed for Forfremmelse. En vigtig Ændring tog Sigte paa Indførelse af *engagerede Underofficersstillinger*, hvor de paagældende under en Tjenestetid paa 3—10 Aar skulde have baade en Uddannelse, der gjorde det muligt for dem efter Hjemsendelsen at gaa over i anden Stats- eller Kommunal tjeneste, og et aarligt Gratiale, som dog først skulde udbetales ved Hjemsendelsen. De Underofficerer, der skulde fortsætte som faste Befalingsmænd, vilde blive udtaget efter en passende Tjenestetid, f. Eks. 8 Aar, og saa blive inddelt i to Kategorier, den ene omfattende dem, der maatte anses for egnede til at være militære Førere og Lærere, den anden dem, der var bedre egnede til administrativt Arbejde; de første skulde efter en passende Uddannelse udnævnes til *Officerer* og fortsætte som saadanne, medens de andre udnævntes til *Officerianter* og kunde forfremmes videre til Intendanten.

Lovforslaget indeholdt ikke Bestemmelser om det fornødne *Materiel til Hæren*, da Forslagsstilleren havde savnet den til Udformningen heraf nødvendige sagkyndige Hjælp, og han forudsatte, at Forslaget blev behandlet i en sagkyndig Kommission. I § 9 anførtes følgende *Hovedbestanddele* af Forsvaret, som hørte direkte under Forsvarsstaben: Sjællandske Generalkommando med Bornholms Værn og Livgarden, Jyske Generalkommando, Flaadedivisionen, Kystværnet, Flyvertropperne, Tekniske Virksomheder, For-

plejningstropperne, Sundhedstropperne, Veterinærtropperne, Auditørkorpset, Officerskolen og Landstormen. Forsvarets nærmere Inddeling og S sammensætning skulde derimod fastsættes ved kgl. Anordning, da Optagelse af saadanne Bestemmelser i Loven i en Tid med saa stærk Udvikling af Militærteknikken vilde udelukke den ønskelige Smidighed. I Motiverne og nogle Bilag til Lovforslaget var dog skitseret, hvorledes Forsvaret tænktes organiseret i Øjeblikket. Inden for *Fodfolket* tænktes opstillet 10 Linieregimenter og 10 Reserveregimenter foruden et Antal Jægerbatailloner, Panserbatailloner, Livgarden m. m. Regimenterne (à 4 Batailloner) skulde være noget stærkere end de nuværende, navnlig bedre udstyrede med Kanoner. Der regnedes dernæst med 4 *Rytterregimenter* og 1 selvstændig Rytterafdeling, med 7 *Artilleriregimenter* hvert paa 5 Afdelinger, 2 *Ingeniørregimenter* à 4 Batailloner og 6 *Flyverafdelinger* med i alt 20 Eskadriller (ca. 250 Maskiner af Linien). *Kystværnet* skulde organiseres dels med et Antal faste Værker ved de sandsynligste Landgangssteder paa Kysterne, dels med supplerende mobile Batterier.*) Under *Landstormen*, der foresloges inddelt efter Udskrivningskredse, henlagdes alt lokalt Luftværn bortset fra det paa de permanente Værker anbragte.

Flaadens Materiel var fastsat i Lovforslagets § 62. Der skulde derefter være mindst følgende Fartøjsmateriel af Linien: 3 Orlogsskibe med en samlet Tonnage paa ca. 24 000 Tons, 6 Minekanonbaade paa tilsammen 6 000 Tons, 18 Undervandsbaade (hvoraf 3 store søgaaende, 3 Mineundervandsbaade) og 46 Torpedobaade (af hvilke 6 større tænktes anvendt i Forbindelse med Orlogsskibene) samt 1 Krydser m. m.

*) Den aarlige *Rekruttildeling* var i Bemærkningerne opgjort saaledes: 10 Linieregimenter à ca. 1 000 Mand, 7 Jægerbatailloner à 180, 2 Panserbatailloner à 150, 4 Rytterregimenter à 400 og 1 selvstændig Rytterafdeling 150 Mand; endvidere 35 Artilleriafdelinger og ca. 5 Maaletroppe à 100 Mand, 8 Ingeniørbatailloner à 150, 6 Flyverafdelinger à ca. 100, Livgarden 500, Bornholms Værn 300, endelig Kystværnet: 16 Værker à 100 Mand og 4 mobile Afdelinger à 150. Hertil kom saa Personalet til Landstormen, Forplejningstropper m. m. foruden Mandskabet til Flaaden.

Parallelt med den militære Uddannelse maatte efter Forslagsstillerens Mening foregaa en Styrkelse af den nationale *Vilje til Selvhævdelse*, der maatte forberedes ved en national Karakterdannelse i Skolen og i Ungdomsaarene.

Loven vilde ikke kunne gennemføres for de *Pengemidler*, der hidtil var afset til Forsvaret, men Spørgsmaalet var ogsaa først og fremmest, om vi vilde værne vor nationale Uafhængighed og Ære; vi kunde lære ikke saa lidt af vore Nabolande, f. Eks. Sverige, der lige havde besluttet at ofre 1 Milliard Kr. til Landets Forsvar. Hvis Regering og Rigsdag virkelig vilde sætte alle Midler ind for at hævde Rigets Fred og Uafhængighed, vilde man ogsaa let kunne skabe den fornødne Baggrund i Folket for, at alle Kræfter samledes om at værne Danmarks Selvstændighed og Ære. En national Genrejsning og fornyet Vilje til at leve som Danske maatte være den første Forudsætning og Hovedbetingelse for en ny Forsvarslov, der laa paa Linie med den Beslutning, Folketinget havde vedtaget den 19. Januar, og som det var forpligtet til at føre videre.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

---

13. Forslag til Lov om Tilbagebetaling af erlagt Motorafgift. (Af Aage Henriksen). [A. Sp. 2423].

Førelagt i Folketinget 24/10 (F. Sp. 336).

Lovforslaget indeholdt et Paalæg til Finansministeriet om at tilbagebetale erlagt Motorafgift for det Tidsrum, i hvilket Motorkøretøjet maatte være sat ud af Drift som Følge af *Benzinrestriktionerne*. Første Tilbagebetaling skulde ske den 31. December 1939. Saafremt Staten i Tiden efter 1. Januar 1940 fortsat opretholdt Benzinrestriktionerne, skulde næste Tilbagebetaling ske den 31. Marts 1940.

Motivering for Forslaget var, at Motorafgiften er opkrævet og erlagt som en Brugsafgift, og at denne, naar Staten ved Benzinrestriktioner sætter Motorkøretøjet ud af Brug, naturligvis maa tilbagebetales for det Tidsrum, hvor Motorkøretøjet er ude af Brug.

Lovforslaget kom ikke til Behandling.

---

14. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 371 af 21. December 1938 om Fortrinsrét i Høsten for Aaret 1939 for Gæld, der stiftes af Ejere og Brugere af Landbrugsejendomme til Anskaffelse af Saasæd, Frø og Kunstgødning. (Af J. S. Foget). [A. Sp. 2475].

Forelagt i *Landstinget* ^{10/11} (L. Sp. 205). Taget tilbage ^{23/11} (L. Sp. 241, jfr. Sp. 232).

Ved Lov Nr. 349 af 28. November 1938 (Aarbog 1938—39, Side 415) blev *Fristen for Udpantning* for Gæld i Medfør af Høstpantebreve forlænget fra 1. December 1938 til 1. Marts 1939, altsaa med 3 Maaneder. I Lighed hermed gik Lovforslaget ud paa, at den i Høstpantebrevsloven af 21. December 1938 fastsatte Udpantningsfrist skulde udskydes i 2 Maaneder, fra 1. December 1939 til 1. Februar 1940, og samtidig foresloges Fristen for Pantebrevenes Udsettelse af Panteregistrene udskudt fra Udgangen af 1939 til Udgangen af Februar 1940.

Forslaget var *motiveret* med, at de økonomiske Vanskeligheder, der ved Krigens Indtræden pludselig væltede ind over Landbruget, havde virket i den Grad forstyrrende paa Landmændenes Dispositioner og Betalingsevne, at en Henstand som den foreslaaede maatte anses for absolut paakrævet og til Gavn for saavel Kreditor som Debitor.

Forslagsstilleren *tog* Forslaget *tilbage*, idet han henviste til, at Sagen var optaget til Forhandling i Folketinget og dér delvis gennemført (se A. Nr. 43).

---

15. Forslag til Lov om Ændring i Lov Nr. 137 af 13. April 1938 om Tillæg til Lov om Statshusmænds Rentebetaling. (Af J. S. Foget). [A. Sp. 2621].

Forelagt i *Landstinget* ^{1/12} (L. Sp. 304). 1. Beh. ^{10/1} (L. Sp. 669). Henvist til Udvalg paa 15 Medlemmer (Bækgaard, J. S. Foget, Gudiksen, A. P. Hansen, Henrik Jensen, Jensen-Aale, H. P. Johansen, Kr. Johansen [Formand], Oluf Johansen, Korsgaard, Krarup, Jørgen Møller, Niels Nielsen, Nielsen Mann og P. C. Petersen). Beretning (B. Sp. 2305) afgivet ^{21/9}.

Ifølge Lovforslaget skulde der i Loven af 13. April 1938 om Tillæg til Lov om Statshusmænds Rentebetaling § 3 foretages den Ændring, at den konjunkturbestemte Rente

ikke som hidtil skulde rette sig efter Forrentningsprocenten for Landejendomme med indtil 10 000 Kr.s Grundværdi, men efter *Forrentningsprocenten for Statshusmænd alene*, udregnet af Landøkonomisk Driftsbureau paa Grundlag af mindst 500 Regnskaber fra Statshusmænd i de forskellige Dele af Landet og sat i Forhold til Brugenes *Handelsværdi* i Stedet for den bogførte Værdi. Samtidig foresloges det at paalægge Driftsbureauet ved Beregningen af Statshusmændenes Forrentningsprocent ikke at ansætte *Arbejdsvederlag plus Driftslederløn* til mindre end *den gennemsnitlige Aarsløn for en organiseret Landarbejder*. Hvis særlige Omstændigheder maatte tale derfor, skulde man i øvrigt kunne fravige den gældende Skala ved Fastsættelsen af den endelige Rente-ydelse, der efter Lovforslaget skulde finde Sted efter Samraad mellem Landbrugsministeren, Finansministeren og L. S.s Statshusmandsudvalg.

Tillige foresloges efter § 3 indføjet en ny Paragraf, hvorefter *Afdrag for Henstand*, der indtil Lovens Ikrafttræden er ydet Statshusmænd, hvis Begøring herom blev fremsat, skulde *tillægges Laanets Hovedstol* og forrentes og afdrages sammen med denne.

I Bemærkningerne til Lovforslaget fremhævedes det, at dette i første Instans angik Statshusmændene, men at det tillige tog Sigte paa at understrege, at Arbejdsvilkaarene for Landbrugserhvervet som Helhed var saa utilfredsstillende, at en gennemgribende Reformlovgivning var fornøden, hvis Landbrugserhvervet som Helhed skulde kunne opnaa menneskelige Arbejdsvilkaar. Derfor maatte Staten som direkte Laangiver over for Statshusmændene gaa foran, hvorefter en Revision af hele det øvrige Landbrugs Finanseringsvilkaar med større Kraft vilde kunne fremføres.

I sin Forelæggelsestale betonedes *Forslagsstilleren* yderligere, at han ikke havde ønsket at sikre Statshusmændene nogen Særstilling, men at Lovforslaget var Udtryk for den Opfattelse, at naar Staten foretager Udstyknings af Jord og tilbyder unge Landmænd at faa Foden under eget Bord, har den ogsaa en Pligt til at skabe saadanne Forhold for dem, at de bliver i Stand til at svare enhver sit.

Ved Sagens 1. Behandling tog *Landbrugsministeren* Afstand fra Lovforslaget ud fra den Betragtning, at ingen andre Landmænd i de senere Aar havde haft saa lempelige Rentevilkaar som netop de Statshusmænd, der var inde

under Ordningen med konjunkturbestemt Rente. Denne Ordning havde under de vanskelige Forhold for Landbruget vist sin fulde Berettigelse, men dersom man krævede Rentevilkårene lempet saavel under gode som under daarlige Konjunkturer, lagde man derved Gift for det gode Princip, foruden at man slog Grunden bort under Berettigelsen for en fortsat Udstykning. »Jeg har,« udtalte Ministeren, »saa stor Tro til Betydningen af baade den konjunkturbestemte Rente for Landmændene og Udstykningssagen, at jeg maa modsætte mig, at man underminerer dem.«

Jensen-Aale (S.) kunde ikke tiltræde Lovforslaget, som det forelaa, medens *Nielsen Mann* (V.) gav Udtryk for, at Forslaget ved Siden af adskilligt, som han ikke kunde gaa med til, ogsaa indeholdt adskilligt, der tiltalte hans Parti. Bl. a. var han principielt enig med Forslagsstilleren i, at det var ønskeligt, om Handelsværdien kunde blive sat i Stedet for den bogførte Værdi som Beregningsgrundlag. Lovforslaget burde derfor overvejes i et Udvalg, i hvilket man kunde gennemdrøfte de Problemer, det oprullede. *Korsgaard* (K. F.) kunde heller ikke gaa med til Lovforslaget, medmindre det undergik væsentlige Ændringer, og *Oluf Johansen* (R. V.) udtalte, at hans Parti ikke gik til det bebudede Udvalgsarbejde med store Forventninger.

Efter Forslag af *Jensen-Aale* henvistes Sagen til Behandling i et Udvalg. Udvalget indhentede gennem Landbrugsministeriet en Række Oplysninger, men afsluttede ikke sit Arbejde.

C.

Andre Sager*).

I. Beslutninger m. m.

1. **Beslutning af Rigsdagen angaaende Statsregnskabet for Finansaaret 1937—38.** [C. Sp. 547 og 1131].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $\frac{4}{10}$ (F. Sp. 27). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Retoft [Formand], Holger Eriksen, Bollerup Madsen, Viggo Nielsen, Hassing-Jørgensen [Sekretær], Arnth Jensen, Øllgaard, Kristen Amby og Petersen [Røj]), der afgav Betænkning $\frac{15}{3}$ (B. Sp. 465). (Ordfører: Bollerup Madsen). 1. Beh. $\frac{16}{4}$ (F. Sp. 4008). 2. (sidste) Beh. $\frac{18}{4}$ (F. Sp. 4023).

Anmeldt i *Landstinget* $\frac{18}{4}$ (L. Sp. 1565). Behandlingsmaaden $\frac{20}{4}$ (L. Sp. 1582). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Kantsø [Formand], C. E. Christiansen, Ingeborg Hansen, Offersen, Lannung, Martin Sørensen [Peterslund], [Sekretær], Bækgaard, Stegger Nielsen og Stein), der afgav Betænkning $\frac{16}{5}$ (B. Sp. 1089). (Ordfører: Kantsø). 1. Beh. $\frac{17}{5}$ (L. Sp. 1669). 2. (sidste) Beh. $\frac{22}{5}$ (L. Sp. 1680).

Begge Ting vedtog — efter Forslag af paagældende Udvalg — følgende Beslutning: Statsregnskabet for Finansaaret 1937—38 godkendes.

---

*) Ud over de i dette Afsnit omtalte Forslag til Beslutning, Forespørgsler m. m. anmeldtes i Folketinget et Forslag til Beslutning (i Anledning af Kongens forestaaende 70 Aars Fødselsdag) af *Valdemar Thomsen*, *Hartel*, *Svend Nielsen* og *Jens Thomsen* og en Forespørgsel af *Aage Henriksen*. Forslaget til Beslutning blev afvist af Formanden som absolut stridende mod Grundloven, Forespørgselen blev ikke oplæst (F. Sp. 5517 og 4866).

2. Beslutning af Rigsdagen i Henhold til Lov Nr. 112 af 9. Marts 1917 om »Kongeriget Danmarks Hypotekbank« § 13. [C. Sp. 227 og 315].

Behandlet først i *Folketinget*. Anmeldt $\frac{4}{10}$ (F. Sp. 27). Behandlingsmaaden $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 78). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (Albinus Jensen [Formand], Alfred Andersen, Jensen [Horsebæk], J. Chr. Jensen [Sekretær], Rasmussen [Gylling], Julin, Christiani, Hartel og Aksel Møller), der afgav Betænkning $\frac{25}{1}$ (B. Sp. 289). (Ordfører: Albinus Jensen).

1. Beh. $\frac{9}{2}$ (F. Sp. 2462). 2. (sidste) Beh. $\frac{14}{2}$ (F. Sp. 2550).

Anmeldt i *Landstinget* $\frac{16}{2}$ (L. Sp. 883). Behandlingsmaaden $\frac{16}{2}$ (L. Sp. 896). Henvist til et Udvalg paa 9 Medlemmer (C. E. Christiansen, Kantsø [Formand], Stumph, Thomsen, Lannung, Martin Sørensen [Peterslund] [Sekretær], Jens Høyer, Stegger Nielsen og Stein), der afgav Betænkning $\frac{7}{3}$ (B. Sp. 399). (Ordfører: Kantsø). 1. Beh. $\frac{14}{3}$ (L. Sp. 1097). 2. (sidste) Beh. $\frac{15}{3}$ (L. Sp. 1143).

Ved Beslutningen godkendtes Hypotekbankens Regnskab for Tiden fra 1. April 1938 til 31. Marts 1939.

3. Beslutning af Rigsdagen om Godkendelse af Opførelsen over de Beløb, som Københavns Frihavns-Aktieselskab i Aaret 1939 har anvendt til Anlæg i Frihavnen. (Minister for offentlige Arbejder *Axel Sørensen*). [A. Sp. 4685. — C. Sp. 549 og 659].

Behandlet først i *Landstinget*. Anmeldt $\frac{10}{4}$ (L. Sp. 1503). Behandlingsmaaden $\frac{12}{4}$ (L. Sp. 1527). 1. Beh. $\frac{17}{4}$ (L. Sp. 1564). 2. (sidste) Beh. $\frac{18}{4}$ (L. Sp. 1565).

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{20}{4}$ (F. Sp. 4028). Behandlingsmaaden $\frac{24}{4}$ (F. Sp. 4033). 1. Beh. $\frac{3}{5}$ (F. Sp. 4110). 2. (sidste) Beh. $\frac{7}{5}$ (F. Sp. 4112).

Det Beløb, Beslutningen angaar, er 61 482 Kr. 51 Øre. Forslaget til Beslutning vedtoges enstemmigt i begge Ting.

4. Beslutning af Folketinget. (Af *Hartvig Frisch, Brorsen, Henning Hasle, A. M. Hansen, Valdemar Thomsen og Gregersen*). [A. Sp. 2855. — C. Sp. 189].

Anmeldt i *Folketinget* 19/1 (F. Sp. 2132). Behandlingsmaaden 19/1 (F. Sp. 2138). Eneste Behandling 19/1 (F. Sp. 2139).

I Beslutningen udtaler Folketinget, at man fra alle Sider i det danske Folk er enig om, at Landets *Neutralitet* skal opretholdes, og at de Midler, der raades over, om fornødent skal anvendes for at hævde og *værne Rigets Fred og Uafhængighed*, og Folketinget tilsiger Ministeriet sin Støtte i Arbejdet herfor.

Forslaget til Beslutning, hvis Hensigt var saavel udadtil som indadtil at skabe fuld Klarhed om Landets Stilling, blev i korte Udtalelser anbefalet til Vedtagelse af de 6 ovennævnte Forslagsstillere, repræsenterende Socialdemokratiet, Venstre, Det konservative Folkeparti, Det radikale Venstre, Bondepartiet og Retsforbundet.

Under Forhandlingen fik Forslaget Tilslutning af Det kommunistiske Parti, hvis Ordfører (*Aksel Larsen*) forudsatte, at Beslutningen vilde blive praktiseret ikke som en Neutralitet over for selve Krigen, men som en virkelig Neutralitet, og fra Det nationalsocialistiske Arbejderparti (Ordfører: *Frits Clausen*), som gik ud fra, at Beslutningen omgaaende blev efterfulgt af en gennemgribende Revision og Forbedring af vore Forsvarsmidler.

Statsministeren gav Udtryk for Ministeriets Anerkendelse af Forslaget og takkede de Partier, som, repræsenterende det danske Folk, havde ønsket, at Rigsdagens Folketing skulde fremsætte denne Tilkendegivelse. Ministeriet kunde helt og fuldt tiltræde de i Forslaget udtrykte Synspunkter angaaende Landets Neutralitet og Nationens Vilje til at værne denne og Landets Uafhængighed. »De Opgaver, som Forslaget saaledes samler sig om, er de, der foreligger, og de maa paakalde hele Nationens Interesse og Opmærksomhed.«

Statsministeren tilføjede: »Vore Ønsker om Fred gælder vort eget Land og dets Befolkning, men ogsaa vore Brodernationer i Norden, dem, som vi fremdeles ønsker at leve sammen med i en Virksomhed til Gavn for de nordiske Befolkninger. Og vort Ønske om Fred rækker ud ogsaa over Nordens Grænser.«

Forslaget til Beslutning vedtoges enstemmigt med 135 Stemmer; 1 Medlem tilkendegav, at han hverken ønskede at stemme for eller imod.

5. Beslutning af Folketinget. (Af *Svend E. Johansen*). [A. Sp. 2497. — C. Sp. 65].

Anmeldt i *Folketinget* ²³/₁₁ (F. Sp. 1177). Behandlingsmaaden ²⁴/₁₁ (F. Sp. 1194). Eneste Behandling ⁶/₁₂ (F. Sp. 1547). Beretning afgivet ¹⁵/₂ (B. Sp. 333).

Beslutningen har følgende Indhold:

Da det af Folketinget den 2. Juni 1939 nedsatte 15 Mands Udvalg, der skulde modtage og gennemgaa Akterne i de af Assistent Wilhelm Hansen fremsatte *Klager over Sct. Hans Hospitals Administration*, ikke naaede at afslutte sit Arbejde inden den overordentlige Rigsdagssamlings Slutning, beslutter Tinget paa ny at nedsætte et Udvalg paa 15 Medlemmer med den ovenfor nævnte Opgave.

Efter korte anbefalende Udtalelser af Ordførerne for de fire største Partier vedtoges Forslaget enstemmigt med 95 Stemmer.

Udvalget kom til at bestaa af E. Friis, Nina Andersen, Fr. Dalgaard (Formand), Holger Eriksen, Larsen (Bjerre), A. C. Mortensen, Strøm, Valdemar Sørensen (Sekretær), Jensen (Gørding), Vagn Bro, Julin, Elgaard, Skjerbæk, Bindslev og Svend E. Johansen.

I en *Beretning* fra Udvalget af 15. Februar oplystes det, at Udvalget havde skaffet Sagens samtlige Aktstykker til Veje, og at Udvalgets Medlemmer alle havde haft Adgang til at læse disse. Endvidere, at Udvalget havde indhentet en Udtalelse fra Justitsministeriet om et Punkt, hvorom der havde været noget afvigende Meninger mellem Anklagemyndighedens forskellige Instanser, nemlig om, hvorvidt en eventuel Strafskyld med Hensyn til 3 af Sagens Forhold efter Straffelovens Regler vilde være forældet.

Udvalgets *Flertal* (Udvalget undtagen Svend E. Johansen) udtalte i Betænkningen, at de af Assistent Wilh. Hansen fremsatte Klager over Administrationen af Sct. Hans Hospital havde været gjort til Genstand for politimæssig Efterforskning, at saavel Politimesteren i Roskilde Købstad m. v. som Statsadvokaten for Sjælland indstillede, at der ikke foretoges videre i Sagen fra Anklagemyndighedens Side, og at denne Indstilling var tiltraadt af Rigsadvokaten ved Skrivelse af 28. Februar 1938. Hermed var Spørgsmaalet om strafferetlig

Tiltale i Sagen endeligt afgjort, idet Rigsadvokatens Afgørelse ikke var paaklaget til Justitsministeriet. Udvalget maatte tage dette til Efterretning og kunde for saa vidt slutte sit Arbejde.

Da det imidlertid ved de skete Politiafhøringer var konstateret, at der paa flere Omraader har været uheldige administrative Tilstande paa Sct. Hans Hospital, fandt Udvalget Anledning til at udtale, at dette formentlig burde tages i Betragtning ved Bedømmelsen af Assistent Wilh. Hansens Paapegning af disse uheldige Forhold. Om Assistent Hansens Fremførelse af Klagerne var sket paa rette Maade eller om hans Forhold i Tjenesten i øvrigt, mente Udvalget derimod ikke at have tilstrækkeligt Grundlag for en Udtalelse, og da Sagen var behandlet og afsluttet af de kommunale Myndigheder, fandt Udvalget herefter ikke Anledning til at foretage sig videre.

Et *Mindretal* (Svend E. Johansen) kunde for saa vidt tilslutte sig Flertallets Beretning, som denne gav Udtryk for Forespørgselsens Berettigelse og i øvrigt fastslog Klagernes Rigtighed. Derimod maatte Mindretallet tage Afstand fra Beretningens sidste Stykke, da det næppe kunde være Udvalgets Opgave at udtale sig om Klagerens formelle Fremgangsmaade ved Klagemaalets Fremsættelse. Mindretallet ansaa det ogsaa for højst betænkeligt i Beretningen at fastslaa, at »Sagen er afsluttet af de kommunale Myndigheder«. Tværtimod nærede Mindretallet den Opfattelse, at »de kommunale Myndigheder har Pligt til at tage Konsekvenserne af, at Klagernes Rigtighed er godtgjort«.

---

6. Beslutning af Folketinget i Henhold til Grundlovens § 56.

Betænkning og Indstilling fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen afgivet ¹⁸/₇ (B. Sp. 2247). (Ordfører: Hartvig Frisch). Eneste Behandling af Indstillingen ²⁰/₇ (F. Sp. 5206).

I Skrivelse af 18. Juli 1940 anmodede Rigsadvokaten med Justitsministeriets Tiltrædelse om Folketingets Samtykke til, at der rejstes Tiltale mod Folketingsmand Aage Henriksen

som Forfatter til Pjecen »Fra Alberti til Steincke« for Overtrædelse af Straffelovens § 267, Stk. 1—3, i Anledning af de i Pjecen fremsatte ærefornærmende Sigtelser mod en Række nuværende og forhenværende Embedsmænd.

Med Henviſning til, at det altid har været Tingets Fremgangsmaade at efterkomme Retsplejemyndighedernes Anmodning om Tilladelse til at rejse Tiltale for Udtalelser, der er fremsat uden for Tinget, og til, at det af Sagens Akter fremgik, at de Ytringer, hvorpaa Sigtelsen støttede sig, var fremsat uden for Tinget, indstillede Folketingets Udvalg for Forretningsordenen, at Rigsadvokatens Anmodning blev imødekommet.

Under Forhandlingen oplyste Udvalgets Ordfører, at det af en Rapport i Sagen fremgik, at Folketingsmand Henriksen havde underskrevet den nævnte Pjece og saaledes bar det fulde Ansvar for Pjecens Indhold, men at han ikke selv havde forfattet den, men ikke ønskede at oplyse, hvem der er Forfatteren.

Udvalgets Indstilling, som ogsaa fik Aage Henriksens Stemme, vedtoges enstemmigt med 91 Stemmer.

---

7. Afgørelser i Henhold til § 7 i Lov Nr. 198 af 16. Juli 1927 om Vederlag og Pension m. v. for Ministre af, hvilke Hverv de under 15. September 1939 og 8. Juli 1940 udnævnte Ministre bevarer efter deres Udnævnelse til Ministre.

1. I Skrivelser af 29. September og 5. Oktober 1939 meddelte Statsministeren det af Rigsdagen i Henhold til Grundlovens § 45 nedsatte staaende Fællesudvalg, at af de under 15. September 1939 udnævnte Ministre beklædte Justitsminister *Unmack Larsen* ikke noget Hverv i offentlige eller private Virksomheder, medens Minister for offentlige Arbejder *Axel I. Sørensen* ønskede at bevare Hvervene som: Medlem af Horsens Byraad, Medlem af Den danske Købstadforenings Bestyrelse, Medlem af Bestyrelsen for Socialdemokratisk Forbund i Horsens og Medlem af Det danske Socialdemokratis Forretningsudvalg.

2. I Skrivelse af 2. August 1940 meddelte Statsministeren det ovenfor nævnte Fællesudvalg, hvilke Hverv de under 8. Juli 1940 udnævnte Ministre ønskede at bevare, nemlig:

Forsvarsminister S. Brorsen:

Medlem af Bestyrelsen for Ribe Aandssvageanstalt og Medlem af Tilsynsraadet for Sparekassen for Ribe og Omegn.

Minister for Handel, Industri og Søfart J. Christmas Møller:

Medlem af Det konservative Folkepartis Hovedbestyrelse og Medlem af A/S Den konservative Presses Bestyrelse.

Minister for offentlige Arbejder Gunnar Larsen:

Medlem af Akademiet for de tekniske Videnskaber.

Udenrigsminister E. Scavenius:

Medlem af Bestyrelsen for A/S Dagbladet »Politiken« og Formand for Bestyrelsen for Boghallen Alfred G. Hassing A/S.

Kirkeminister K. V. K. Fibiger:

Medlem af Bestyrelsen for Dansk Kirke i Udlandet, Medlem af Bestyrelsen for Santalmissionen, Medlem af Bestyrelsen for Afholdsforeningen »Det blaa Kors«, Medlem af Bestyrelsen for Herregaardsmissionen, Medlem af Bestyrelsen for Sankt Lukas Stiftelsen og Medlem af Raastofkommissionen.

Som Svar paa disse Meddelelser meddelte Fællesudvalget Statsministeren i Skrivelser af henholdsvis 5. Oktober 1939 og 30. August 1940, at det intet havde at erindre imod de nævnte Ministres Bevarelse af de ommeldte Hverv. (F. Sp. 151 og 5362, L. Sp. 50 og 2234).

---

8. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen*). [A. Sp. 2421].

Anmeldt i *Folketinget* ²⁴/₁₀ (F. Sp. 288). Behandlingsmaaden ²⁵/₁₀ (F. Sp. 338).

Forslaget gik ud paa, at Handelsministeren omgaaende ved Priskontrolraadets og Det erhvervsøkonomiske Raads Foranstaltning skulde lade foretage en Undersøgelse af de i Tiden fra 1. September til 23. Oktober 1939 indtraadte *Prisstigninger* for de i Priskontrolraadets Bekendtgørelse af 23. Oktober 1939 nævnte Varer og Varegrupper. I Tilfælde, hvor det konstateredes, at der havde fundet uberettiget Prisforhøjelse Sted, skulde Priserne nedsættes igen og de ansvarlige drages til Ansvar i Henhold til Lov Nr. 288 af 2. September 1939.

I nogle Bemærkninger til Forslaget pegedes der paa, at Priskontrolraadet ved Bekendtgørelse af 23. Oktober 1939 havde indført Anmeldelsespligt for alle paatænkte Prisforhøjelser paa en Række vigtige Varer med det Formaal fra og med 23. Oktober at forhindre uberettigede Forhøjelser af Priserne paa disse Varer, men at Priserne paa de fleste af de paagældende Varer allerede inden Bekendtgørelsens Udsendelse var steget meget stærkt, ogsaa for Varer, hvor der enten slet ikke eller kun i meget ringe Grad forelaa en Stigning i Produktions- eller Fordelingsomkostningerne. Spørgsmaalet, om Samfundet skulde anerkende en Prisstigning som berettiget eller uberettiget, kunde imidlertid ikke afgøres ud fra, om denne havde fundet Sted før eller efter den 23. Oktober, og det maatte derfor anses for rimeligt, at der med det samme foretoges en Undersøgelse af de for denne Dato stedfundne Prisstigninger.

Forslaget kom ikke til Behandling.

---

9. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Martin Nielsen, Aksel Larsen og Alfred Jensen*). [A. Sp. 2429].

Anmeldt i Folketinget ²⁷/₁₀ (F. Sp. 451). Behandlingsmaaden ²⁸/₁₀ (F. Sp. 504).

I Forslaget opfordredes Regeringen til snarest at udarbejde og i Rigsdagen fremsætte Forslag til Lov om *Betalingsmatorium* for erhvervsdrivende og andre, som paa Grund af Krigssituationen og de dermed forbundne offentlige Foranstaltninger uden egen Skyld var kommet i Vanskeligheder.

Forslaget kom ikke til Behandling.

---

10. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen*). [A. Sp. 3403].

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{7}{3}$ (F. Sp. 3047). Behandlingsmaaden $\frac{3}{3}$ (F. Sp. 3049).

I Forslaget opfordredes Regeringen til at benytte sin Myndighed ifølge Loven af 2. September 1939 om ekstraordinære Foranstaltninger til Sikring af Landets Forsyning med de nødvendige Varer til øjeblikkelig Gennemførelse af ændrede Bestemmelser om *Butikslukning*. Der vilde herved kunne spares Lys og Brændsel, ligesom alle ved Butikshandel beskæftigede vilde opnaa et væsentligt socialt Gode i Form af rimeligere Arbejdstid. »Folketinget vil mene,« — hed det videre i Forslaget — »at med Undtagelse af visse Levnedsmiddelbutikker behøver ingen Butikker at aabne før Kl. 9, og at hvis det tillades alle Butikker at holde aabent til Kl. 20 om Fredagen, kan tidlig Lørdagslukning (f. Eks. Kl. 16) indføres uden Gene for Forbrugerne. Endvidere er det utvivlsomt unødvendigt, at Bagerbutikker, Konfekturforretninger o. lign. har Tilladelse til at holde saa længe aabent, som det nu er Tilfældet.«

Sagen kom ikke til Behandling.

11. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Oluf Pedersen*). [A. Sp. 2425].

Anmeldt $\frac{27}{10}$ (F. Sp. 451). Behandlingsmaaden $\frac{23}{10}$ (F. Sp. 504).

Efter Forslaget skulde Folketinget nedsætte et Udvalg paa 15 Medlemmer foruden Forslagsstilleren til at undersøge Nødvendigheden af og Muligheden for gennem Lovgivningen at imødegaa *Nydannelse og Opretholdelse af samfundsskadelige Spekulationsværdier*, herunder:

1. Overvejelse af Lovforslag, saa *de samfundsskabte Værdier* bliver *Grundlaget for den offentlige Økonomi*,
2. Undersøgelse af en dertil knyttet *Lettelse for Gældsforpligtelser i Jordværdier*, enten gennem en Regresret for Skødehaverne over for Obligationsejerne eller ved en Renteafgift,

3. Udarbejdelse af Forslag til *Afskaffelse af Told og Skatter* til Modvirkning af den for Produktion, Omsætning og Livsophold saa knugende Dyrtd.

Udvalget, som kunde antage fornøden teknisk Bistand, skulde afgive Beretning til Tinget inden 6 Uger efter Nedsættelsen.

I Bemærkninger til Forslaget anførte Forslagsstilleren, at Lovforslag med de nævnte Formaal havde været fremsat paa Rigsdagen og var blevet henvist til Behandling i Skattekommissionen, som imidlertid havde afvist en nærmere Drøftelse ud fra det Synspunkt, at den ikke var kompetent dertil, men at dette maatte være Rigsdagens Opgave.

Da Regeringen nu var optaget af de løbende Vanskeligheder og derfor ikke kunde ventes at beskæftige sig med selve Grundlaget for en Kriselovgivning, mente Forslagsstilleren, at Folketinget selv maatte optage disse Problemer til Belysning. Det var hans Tro, at de i tidligere Samling fremsatte Lovforslag om det danske Folks Ligeret til Grundværdierne og om en Formueafgift til Afvikling af den offentlige Gæld kunde danne Grundlag for Udvalgets Arbejde, men han ønskede gerne alle Muligheder for en sund og retfærdig Lovgivning drøftet rent sagligt for derved at faa samlet en praktisk talt enig Rigsdag for en saadan Lovgivning, der bygget paa alles Ligeret vilde øge Samhørigheden i det danske Folk.

Forslaget kom ikke til Behandling.

---

12. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Frits Clausen, Th. M. Andersen* og *Aage Henriksen*). [A. Sp. 2473].

Anmeldt i *Folketinget* 9/11 (F. Sp. 725). Behandlingsmaaden 10/11 (F. Sp. 745). Eneste Behandling 16/12 (F. Sp. 1975).

Forslaget havde følgende Ordlyd:

»Under Henviſning til de økonomiske Vanskeligheder, der er opstaaet for det igangværende Byggeri og Nyanlæg ved, at Lov Nr. 78 af 15. Marts 1939, Forskudslaanene, ikke har naaet at gøre sig gældende i Praksis før Krigens Udbrud, og til det store Kursfald paa Kredit- og Hypotekforenings-Obligationerne, som nu er en Kendsgerning, opfordrer Folketinget Regeringen til at rette Henvendelse til *Nationalbanken*

om indtil videre at *overtage Kredit- og Hypotekforenings-Obligationer* udstedt til Byggeri og Nyanlæg efter 1. September 1939 til *Kursen den 15. August 1939.*«

Ved Sagens eneste Behandling udtalte *Ordføreren for Forslagsstillerne* (Frits Clausen) bl. a., at Forslaget paa en enkel og klar Maade løste det foreliggende Problem, medens det af Indenrigsministeren fremsatte og nys behandlede Lovforslag om en Laanefond for kortfristede Førsteprioritetslaan ikke løste den herskende Krise paa tilfredsstillende Maade. — *Indenrigsministeren* (Bertel Dahlgaard) afviste Forslaget, der hvilede paa den Tankegang, at det uden Hensyn til de Aarsager, der laa bag ved Kreditstramningen, skulde paalægges Nationalbanken at handle, som om disse Aarsager ikke var, og udbetale enhver Bygherre 8—10 pCt. mere for langfristede Obligationer, end Pengemarkedet betingede. Hvis man paalagde Nationalbanken en saadan Pligt, vilde det være Udgangspunktet for den vildeste Inflation gennem en vilkaarlig og ukontrolleret Udvidelse af Seddelcirkulationen, og Ministeren fandt det ganske nødvendigt af Hensyn til Landets almindelige økonomiske Stilling at afvise et saadant Forslag, som Ministeren betragtede som økonomisk Dilettanteri.

Forslaget *forkastedes* med 84 Stemmer mod 3.

---

13. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Frits Clausen*). [A. Sp. 3253].

Anmeldt i *Folketinget* ²³/₂ (F. Sp. 2809). Afvist ²⁷/₂ (F. Sp. 2835).

Forslaget til Beslutning var saalydende:

»Under Indtryk af de for vort Fædreland og for hele Norden skæbnetunge Begivenheder, der i de sidste Maaneder har udviklet sig, paalægger Folketinget Regeringen at træde i Forbindelse med Norges og Sveriges Regeringer med det Formaal at hidføre en *samlet Udmeldelse af Folkenes Forbund* i Erkendelse af, at det i den foreliggende Situation er afgørende nødvendigt for de nordiske Folk at staa i det mest ubetinget neutrale Forhold til alle Stater i Europa.

Tinget opfordrer yderligere til efter den foretagne Udmeldelse af Folkeforbundet at søge den norske og svenske Regerings Tilslutning til en fælles Henvendelse til den finske

Regering for at formaa denne til — efter ligeledes sket Udmeldelse af Folkenes Forbund — i Fællesskab med de øvrige nordiske Folk at *anmode det tyske Rige om at forsøge en Mægling i Striden mellem Finland og Sovjetunionen* for om muligt at hidføre en Afslutning af den herskende Krigstilstand paa et for begge Parters nationale Ære og Selvstændighed antageligt Grundlag.

Tinget ser i en saadan Fremgangsmaade, der foretages aabent for Verdens Øjne, en Udvej til at yde vort finske Broderfolk den Hjælp, som det saa haardt tiltrænger.»

Da Spørgsmaalet om Behandlingsmaaden skulde afgøres, stillede Hartvig Frisch (S.), Brorsen (V.), Henning Hasle (K. F.) og A. M. Hansen (R. V.) Forslag om Sagens *Afvisning*, og dette Forslag vedtoges med 88 Stemmer mod 3; (3 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

---

14. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Frits Clausen* og *Hartel*). [A. Sp. 4979].

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{2}{7}$ (F. Sp. 4811). Behandlingsmaaden $\frac{3}{7}$ (F. Sp. 4852).

Forslaget gik ud paa at bemyndige Regeringen til:

- 1) uopholdelig at indlede Skridt til Danmarks *Udmeldelse af Folkeforbundet*,
- 2) at den danske *Gesandt i England* omgaaende kaldes *tilbage*.

Forslaget kom ikke til Behandling.

---

15. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Frits Clausen*). [A. Sp. 4693].

Anmeldt i *Folketinget* $\frac{2^1}{4}$ (F. Sp. 4033). Behandlingsmaaden $\frac{2^6}{4}$ (F. Sp. 4034).

Forslaget til Beslutning havde følgende Ordlyd:

»I Anledning af de danske Soldaters heltedige Indsats for Fædrelandet den 9. April beslutter Folketinget:

- at ære de faldnes Minde ved at udtale sin dybe Taknemmelighed og Beundring for deres Offervilje og Mod,
- at takke Hærens Officerer og menige for den Troskab, hvormed alle i den danske Hær var rede til at opfylde Jeres militære Pligt,
- at bevise de faldnes efterladte sin dybtføjte Deltagelse ved at tildele dem en Hædersgave.»

Efter at Spørgsmaalet om Behandlingsmaaden var afgjort, gjorde *Folketingets Formand* opmærksom paa, at han ikke saa sig i Stand til at udtale sig om Tidspunktet for Forslagets Behandling. Forslaget syntes ham i øvrigt lidet egnet som Forhandlingsgrundlag, da det drejede sig om to Ting, nemlig for det første om at give Udtryk for Følelse og dernæst i den sidste Del om Bevilling af Hædersgave. Dette sidste var imidlertid et Lovgivningsanliggende, som ikke blot Folketinget, men ogsaa Landstinget og Statsraadet skulde tage Stilling til, og med Henblik paa dette Spørgsmaal saa Formanden sig i Stand til at oplyse, at Sagen var til Overvejelse i Regeringen, og at Lovforslag til sin Tid kunde ventes fremsat (se A. Nr. 7). Med Hensyn til den første Del af Forslaget forekom det Formanden lidet heldigt — ikke mindst i Øjeblikket — at foretage Forhandling og Afstemning over Ordlyden af en Udtalelse om et Følelsesanliggende.

Derimod gik Formanden ud fra, at man fra alle Sider vilde give ham Tilslutning, naar han i sin Egenskab af Folketingets Formand udtalte følgende:

»Da vi i Dagene efter den 9. April erfarede om de Ofre af Liv, som denne Foraarsdag var bragt af vore danske Soldater, stemtes Sindene til dyb Alvor over hele vort Land. Vi blev alle stille en Stund, Tankerne gik til hver af de faldne, til den Plet, hvor Døden indhentede dem. Vi gjorde os Forestillinger om deres sidste Stund, og Spørgsmaalet rejste sig hos os: Hvad skylder vi Eder for den dyre Indsats, I satte i Vove? I deltog jo i Kampen paa vort Folks Vegne. Alle staar vi derfor i dyb Gæld til Eder.

I vore Tanker hejste vi stiltørdigt vort smukke nationale Flag paa halv Stang til Ære for vore døde, unge Landsmænd.

I en Vaardags Morgen segnede disse danske Soldater for Fædrelandets Skyld. Nu ligger de under Mulde hver i sin

Grav spredt omkring i vort Land. Paa hvert Sted vil Soldatergraven i lange Tider være den Plet i Sognet, hvortil mange Fjed vil styre. Mange Landsmænd og Landsmandinder vil med nænsom Haand lægge en Blomst paa Graven og sige den døde en inderlig Tak.

Om den danske Soldats Mod og Pligtfølelse var der ingen Grund til at nære Tvivl. Jeg har med varm Følelse læst om den Deling af et Kompagni fra Sønderborg, som den 9. April fik til Opgave at afgive Patrouille paa 2 Gange 2 Mand, der skulde ud paa en Post, hvorfra maaske ingen vilde vende tilbage.

Da Kaptajnen spurgte, hvem der vilde melde sig frivilligt, sprang alle 24 Mand frem.

Dette Svar var tydeligt og klart. Ingen holdt sig tilbage. Hver eneste Mand var parat.

Paa tilsvarende Vis vilde det sikkert være gaaet med enhver anden Afdeling inden for vort Neutralitetsværn.

Det er et Vidnesbyrd om Aanden i den danske Hær, hvor Forholdet mellem vore Soldater af alle Grader er godt, som det ogsaa bør være.

Til denne Hær hørte 9. April-Dagens faldne. De opfyldte villigt den Pligt, der var lagt paa dem. Vi er stolte over, at de hørte til vor Nation.

Folketinget bringer de faldne Fædrelandets dybeste Tak, og vi lover, at deres Minde vil blive holdt højt i Ære af hele det danske Folk.

9. April og dens Ofre vil ikke kunne glemmes.«

(Tingets Medlemmer paahørte staaende Formandens Udtalelse).

---

16. Forslag til Beslutning af Folketinget. (Af *Frits Clausen*). [A. Sp. 5063].

Anmeldt i *Folketinget* ^{31/7} (F. Sp. 5230). Behandlingsmaaden ^{1/8} (F. Sp. 5245).

Under Henvisning til, at Justitsminister Unmack Larsen den 4. Juli 1940 i Folketinget havde erkendt, at »Elith Jensen har Krav paa Oprejsning«, og til, at Folketinget enstemmigt

havde vedtaget at nedsætte et Udvalg til Undersøgelse af Sagen, hvilken Undersøgelse skulde omfatte Embedsmændenes Ansvar, indeholdt Forslaget en Henstilling til Justitsministeren om, at »de Retsembeds mænd, der har Ansvaret for, at Elith Jensen gentagne Gange er bragt i Fængsel for at afsløre Direktør Kyhls Bedragerier inden for Forenede Danske Motorejere«, blev suspenderet fra deres Embedsforretninger, saa længe Undersøgelsen staar paa.

Endvidere udtalte Forslaget Misbilligelse af, at den af Folketingsmand Aage Henriksen udgivne Pjece, indeholdende Oplysninger om Kyhl- og Hendilsagernes Behandling, var beslaglagt af Politiet.

Forslaget kom ikke til Behandling.

Beretning angaaende den XXV. internationale Arbejdskonference i Genève 1939. [A. Sp. 2901. — F. Sp. 2342, L. Sp. 752].

II. Forespørgsler.

1. Den 10. November 1939 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 745) følgende Forespørgsel til *Finansministeren* af *Oluf Pedersen*:

»Vil Ministeren, skriftligt eller mundtligt, give Folketinget og dermed Befolkningen en Opgørelse af alle Statens Gældsforpligtelser og en Redegørelse for samtlige Statens økonomiske Garantier?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges ^{14/11} (F. Sp. 793).
Forespørgselen foretoges ^{29/11} (F. Sp. 1271).

Efter *Forespørgserens* Opfattelse blev Statens Status opgjort paa en Maade, der gav et for gunstigt Billede af den finansielle Stilling. Aktiverne var for en stor Del ansat for højt og Passiverne for lavt, hvilket bl. a. viste sig ved, at kun en Fjerdedel af Statens Renteudgift dækkedes af en tilsvarende

Renteindtægt. Reelt havde Staten derfor ikke en Nettoformue, men en Nettogæld. Særlig kritiseredes det, at den udenlandske Gæld ikke blev bogført til Dagskursen. Forespørgeren mente, at Statsgælden i Virkeligheden var steget med en halv Milliard Kroner, siden Regeringen kom til Magten, men nøjagtige Oplysninger om Stillingen savnedes, og det var saadanne, som Forespørgselen tog Sigte paa at faa tilvejebragt.

I sit Svar udtalte *Finansministeren*, at han fra Finansudvalget under 22. November 1939 havde modtaget en Skrivelse, hvori Udvalget udbad sig tilstillet en Opgørelse over alle Statens Gældsforpligtelser og økonomiske Garantier. En saadan Redegørelse var under Udarbejdelse og vilde i den nærmeste Tid blive tilstillet Finansudvalget, og Finansministeren mente, at den derefter ikke blot vilde blive samtlige Rigsdagsmedlemmer, men hele Befolkningen bekendt.

Med denne Udtalelse erklærede Forespørgeren sig tilfreds.

2. Den 17. November 1939 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 941) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Handel, Industri og Søfart* af *Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen*:

»Hvilke Oplysninger kan Ministeren give Folketinget om dansk Skibsfarts Indtægter, Udgifter, Brutto- og Nettooverskud?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges ^{21/11} (F. Sp. 1002).
Forespørgselen foretoges ^{6/12} (F. Sp. 1548).

Forespørgselen var foranlediget af nogle Udtalelser, som Ministeren for Handel, Industri og Søfart (Kjærbo) den 14. November 1939 havde fremsat i Folketinget angaaende Spørgsmaalet om, hvorvidt det i Betragtning af Rederiernes økonomiske Stilling var forsvarligt at gaa til en Forkortelse af Søfolkenes Arbejdstid (F. Sp. 823). Ministeren mente, at man, som Forholdene laa, maatte være varsom med at paalægge Skibsfarts erhvervet øgede Omkostninger, men Forespørgerne ønskede at faa denne Opfattelse begrundet nærmere gennem en Redegørelse for Handelsflaadens Indtægter og Udgifter.

En saadan Redegørelse blev ogsaa givet af *Ministeren*, der dog fandt det umuligt at udtale sig om, hvordan Nettofortjenesten stillede sig. Det vilde imidlertid være »meget uheldigt, om Forespørgselen skulde give Anledning til urigtige Forestillinger om, at Rederiselskaber er Guldgruber, saaledes at Fristelse kunde opstaa til lignende uheldige Børsspekulationer som under den forrige Krig. Opnaelse af saadanne

Krigsindtægter anser jeg for ganske usandsynlig, saaledes som Forholdene paa dette Omraade ligger i Dag. Vi maa være tilfredse, hvis Rederineringen, som jeg haaber og tror, vil kunne afkaste en god og forsvarlig Fortjeneste.«

I sit Gensvar udtalte *Ordføreren for Forespørgerne* (Aksel Larsen) bl. a., at det forekom ham, at Ministerens Redegørelse for Skibsfartens Forhold sammenholdt med Børsens meget optimistiske Vurdering af dansk Skibsfarts Udsigter i tilstrækkelig Grad underbyggede den Opfattelse, at Skibsfarten meget godt kunde opfylde sine Forpligtelser til at give Søfolkene 3-skiftet Vagt. Han fremsatte under Henvi- sning hertil følgende *Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen*:

»Folketinget fastslaar, at Skibsfartens Indtjeningsforhold er særdeles gode, og at der aldeles ikke er økonomiske Hindringer for at indføre en fornuftig Arbejdstidsordning i danske Skibe. Tinget udtaler endvidere, at nu mere end nogen Sinde har danske Søfolk Krav paa rimelige Løn- og Arbejdsvilkaar, og opfordrer derfor Regeringen til snarest at fremsætte Forslag til Lov om Arbejdstid i Skibe, hvorved Maksimalarbejds- dagen til Søs fastsættes til 8 Timer. Tinget gaar dermed over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Efter at Ministeren havde taget Afstand fra denne Paa- stand, blev den forkastet med 86 Stemmer mod 3.

---

3. Den 21. November 1939 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 1055) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Handel, Industri og Søfart* af *Carsten Raft, Bindsløv, Fibiger, Henning Hasle, Korsgaard, Ole Bjørn Kraft, Victor Larsen og A. C. D. Petersen*:

»Er Ministeren villig til at optage fornyede Overvejelser om, hvorvidt den paakrævede Nedskæring i Benzinforbruget ikke paa bedre og mere hensynsfuld Maade kan opnaas ad andre Veje end de i Benzin-Bekendtgørelsen angivne?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges ^{22/11} (F. Sp. 1058). Ved Skrivelse af ^{29/11} (F. Sp. 1271) blev Forespørgselen taget tilbage.

---

4. Den 29. November 1939 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 1333) følgende Forespørgsel til *Socialministeren* af *Alfred Jensen*:

»Hvornaar agter Ministeren at søge gennemført Dyrtids-tillæg til de arbejdsløse, som af den kommunistiske Gruppe foreslaaet?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{30}{11}$ (F. Sp. 1371).

Ved Skrivelse af $\frac{12}{12}$ (F. Sp. 1685) blev Forespørgselen taget tilbage.

---

5. Den 6. December 1939 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 1537) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Frits Clausen, Th. M. Andersen og Aage Henriksen*:

»I Henhold til den Udtalelse, Statsministeren har fremsat i Folketinget den 5. ds. om, at »det er en Selvfølge, at de i kgl. Anordning af 31. Maj 1938 fastsatte Neutralitetsbestemmelser kommer til Anvendelse ogsaa under de som Følge af den senest udbrudte Konflikt indtrædende krigerske Begivenheder«, rettes følgende Forespørgsel til Statsministeren: Finder Statsministeren i Henhold til den Henvisning, Statsministeren, ved samme Lejlighed fremkom med, vedrørende Udtalelserne paa Trekongermødet i Norge 1917 og disses fortsatte Gyldighed, det ikke betimeligt at afbryde den diplomatiske Forbindelse med Sovjetunionen?«

Spørgsmaalet om Fremme af Forespørgselen var paa Dagsordenen for et Møde den $\frac{6}{12}$. *Hartvig Frisch* (S.) gjorde Indsigelse mod Forespørgselens Fremme, og ved en herefter foretagen Afstemning blev denne nægtet med 117 Stemmer mod 3. (F. Sp. 1565).

---

6. Den 20. December 1939 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2076) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Landbrug og Fiskeri* af *Jens Thomsen, Hårtel, Svend Nielsen og Valdemar Thomsen*:

»Hvad er Ministerens Begrundelse for, at han ikke vil støtte Mejeribrugets Krav om, at Margarine, som Tilfældet er med Foderstoffer og Kunstgødning, kun maa forhandles med specificeret Angivelse af dens enkelte Bestanddele?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{20}{12}$ (F. Sp. 2078).

Forespørgselen foretoges $\frac{8}{2}$ (F. Sp. 2424).

I sin Besvarelse af den stillede Forespørgsel oplæste *Landbrugsministeren* en Redegørelse fra *Overinspektør Lohse*, hvori det gjordes gældende, at Kravet om Angivelse af Margarinerens enkelte Bestanddele var uden praktisk Betydning for Forbrugerne, og at dets Gennemførelse vilde medføre store Vanskeligheder for Margarinefabrikkerne, idet Raastofferne skifter. Desuden maatte man i saa Fald underkaste Fabrikationen en mere omfattende Kontrol end den nuværende. Både af den ene og den anden Grund vilde Følgen derfor blive en Fordyrelse af Varen.

Vilde man trods disse Vanskeligheder og Udgifter alligevel gennemføre Kravet, forekom det Ministeren, at det samme maatte ske for andre Fødevarers Vedkommende, hvis Resultatet ikke skulde blive, at Margarinen blev placeret paa en særlig fin Plads som statskontrolleret Fødemiddel. En saa omfattende Kontrol vilde det imidlertid være for kostbart at gennemføre, og Ministeren fandt derfor, at det af Forespørgerne stillede Krav maatte afvises.

Hertil svarede *Ordføreren for Forespørgerne* (Jens Thomsen), at der netop paa andre Områder, saaledes for Slagteriernes Vedkommende, var gennemført en Fødemiddelkontrol som den, Ministeren veg tilbage for at gøre Margarinen til Genstand for. I øvrigt gjorde han gældende, at Danmarks store Margarineforbrug sundhedsmæssigt set var uheldigt, og at det paaførte ikke blot Landbruget, men hele Befolkningen et økonomisk Tab, hvilket nærmere begrundedes. Han fandt det under Henvisning hertil urimeligt, at »Margarineproduktionen favoriseres i Konkurrencen med Landbruget«, og afsluttede sit Indlæg med at fremsætte følgende *Paastand paa Overgang til Dagsordenen*:

»Idet Folketinget henstiller til Landbrugsministeren snarest muligt at fremsætte Forslag om, at Margarine kun maa forhandles, naar Emballagen er paatrykt en nøjagtig Fortegnelse over Mængden af de forskellige Raastoffer, som Produktet indeholder, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Falk-Jensen (K. F.) fandt dette Krav for vidtgaaende og stillede i Stedet for følgende *Forslag til Dagsorden*:

»Idet Tinget beslutter at nedsætte et Udvalg paa 15 Medlemmer til at modtage Oplysninger og drøfte Spørgsmaalet om specificeret Angivelse af Margarinerens Bestanddele ved Margarinerens Salg til Forbrugere, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Begge disse Dagsordener blev imidlertid trukket tilbage, efter at *Marius Jensen* (V.) havde foreslaaet en tredje, som Ministeren kunde modtage, og som ligeledes fandt Tilslutning fra de øvrige Partier. Dens Ordlyd var følgende:

»Idet Folketinget opfordrer Landbrugsministeren til at lade foretage en Undersøgelse af Margarinens ernæringsmæssige, sundhedsmæssige og nationaløkonomiske Betydning sammenlignet med Smørrets og lade Undersøgelsens Resultat offentliggøre, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Denne Dagsorden *vedtoges* enstemmigt med 101 Stemmer.

7. Den 19. Januar 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2139) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Handel, Industri og Søfart* af *Oluf Pedersen*:

»Hvilke Foranstaltninger agter Regeringen at træffe imod Avance paa Overdragelse af Importtilladelse?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{23}{1}$ (F. Sp. 2151).

Forespørgselen foretoges $\frac{9}{2}$ (F. Sp. 2463 og 2549).

Som Begrundelse for sin Forespørgsel anførte *Forespørgeren*, at Avancen paa Handel med Valutaattester allerede før Krigens Udbrud var anslaaet til et Beløb af 15 Mill. Kr. aariigt, og at det i den efterfølgende Tid havde drejet sig om langt mere. Hovedsagen var dog ikke selve Avancen paa Attesterne, men hele den Varefordyrelse, som Valutacentralen medførte, og som efter *Forespørgerens* Opfattelse havde Skylden for Halvdelen af Prisstigningen siden August 1939. Afskaffede man denne ekstra Avance paa Importvarerne, vilde Avancen paa Attesterne forsvinde af sig selv.

I sit udførlige Svar paa pegede *Handelsministeren*, at det kun var Bevillinger for visse Varekategorier, der var gjort overdragelige, og at der i øvrigt gjaldt Begrænsninger i den lovlige Overdragesret »ogsaa derved, at ingen Bevilling kan overdrages mere end een Gang«; man maatte vist derfor erkende, at det Omraade, som var fastlagt for det lovlige Bevillingssalg, var afgrænset paa en hensigtsmæssig Maade. Opgaven maatte derfor være den »at undersøge, om enkelte Importører har solgt Bevillinger i unormalt stort Omfang, og om de har oppebaaret urimelige Avancer, og, hvis dette konstateres, at begrænse eller inddrage deres Bevillinger og i Stedet at stille disse Bevillinger til Raadighed for Importører, der har Brug for dem«. »Med Henblik herpaa foretager Valutacentralen . . . nu i Samarbejde med Erhvervsorganisationerne en Gennemgang af alle de Tilfælde, hvor Bevillingssalg finder Sted i uforsvarligt stort Omfang eller med urimelig Avance. Denne Gennemgang vil i de Tilfælde, hvor det viser sig, at noget urimeligt Forhold er udvist, resultere i en Tilpasning af Firmaernes Importtal efter Importbehovet eller en fuldstændig Reduktion af Importtallet i alle saadanne Til-

fælde, hvor Importører udelukkende eller i det væsentlige har indskrænket sig til at være Importør paa den Maade, at de har solgt deres Bevillinger, medens de i øvrigt ikke har drevet nogen forretningsmæssig Virksomhed.»

Dette Svar tilfredsstillede ikke *Forespørgeren*, som gjorde gældende, at Ministeren efter de Oplysninger, han havde givet, syntes »fantastisk uvidende om, hvad det i Virkeligheden er, der foregaar paa dette Omraade«. Problemet var det enkle: Hvordan kan man afskaffe de saakaldte Sofaimportører? Det kan man kun ved at afskaffe Muligheden for Spekulation i Varemangelen, og *Forespørgeren* stillede med Henblik herpaa følgende *Forslag om Overgang til Dagsordenen*:

»Idet Folketinget opfordrer Ministeren for Handel, Industri og Søfart til at træffe Foranstaltninger til Afskaffelse af den Spekulation i Varemangelen, der skaber de saakaldte Sofaimportører, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Under den fortsatte Debat foreslog *Valdemar Sørensen* (R. V.), at man skulde fastsætte en Maksimalprocent for Fortjeneste paa Salg af Valutaattester, hvilket Ministeren dog fandt uhensigtsmæssigt, idet han pegede paa, at Attesterne ikke var lige meget værd. *Forespørgeren* tog ogsaa Afstand fra Tanken herom, først og fremmest fordi han ønskede Muligheden for at opnaa en Avance paa Salg af Valutaattester helt afskaffet, men tillige under Henviisning til, at der ogsaa finder Handel Sted uden om den officielle Omsætning.

Einer-Jensen (S.) fremsatte følgende *Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen*:

»Idet Folketinget forventer, at Ministeren for Handel, Industri og Søfart fortsat administrerer Importreguleringen saaledes, at der i størst mulig Udstrækning tilfores Landet de for Produktion og Beskæftigelse nødvendige Varer, medens det som hidtil maa være Opgaven for de i saa Henseende oprettede Organer at modvirke Spekulation i Varemangel, gaar Tinget over til næste Punkt paa Dagsordenen.«

Denne *Paastand vedtoges* med 66 Stemmer mod 5, idet 32 Medlemmer hverken stemte for eller imod.

Den af *Forespørgeren* foreslaaede Dagsorden var dermed bortfaldet.

8. Den 1. Februar 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2356) følgende *Forespørgsel* til *Socialministeren* af *Alfred Jensen*, *Aksel Larsen* og *Martin Nielsen*:

»Hvilke Foranstaltninger til Hjælp for de arbejdsløse paatænker Regeringen, efter at Forværringen i deres Leveforhold nu er konstateret gennem det officielle Pristal?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{2}{2}$ (F. Sp. 2367).

Ved Skrivelse af $\frac{21}{2}$ (F. Sp. 2734) blev Forespørgselen taget tilbage.

9. Den 9. Februar anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2456) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Landbrug og Fiskeri af Løje*:

»1) Hvad er Aarsagen til, at de Løfter angaaende Fremstilling af Midler til Bekæmpelse af Mund- og Klovesygen, som Veterinærdirektøren offentlig har stillet i Udsigt, ikke er indfriet?

2) Hvilke Foranstaltninger mener Ministeren at kunne træffe til hurtig Fremskaffelse af den nødvendige Vaccine til Bekæmpelse af den nu opstaaede Epizooti?»

Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{9}{2}$ (F. Sp. 2550).

Forespørgselen foretoges $\frac{16}{2}$ (F. Sp. 2571).

Forespørgeren henviste ved Forespørgselens Fremsættelse til, at Veterinærdirektør *Gerhard Petersen* i November 1939 paa De samvirkende sjællandske Landboforeningers Delegeretmøde havde udtalt, at der var opnaaet et forholdsvis godt Resultat ved Forsøg, man havde foretaget med Vaccinering af Besætninger mod Mund- og Klovesyge, og at der nu fandtes meget store Beholdninger af Vaccine til Imødegaaelse af en ny Epizooti. Da Antallet af nye Angreb begyndte at tage stærkt til i December 1939, viste det sig imidlertid, at Veterinærdirektoratets Vaccinekontor ikke var leveringsdygtigt i nævneværdigt Omfang. »Efter hvad jeg har bragt i Erfaring« — udtalte *Forespørgeren* — »har dette været Tilfældet lige fra December Maaned og indtil dette Øjeblik, og jeg har nærliggende Eksempler paa, at Vaccine, der er bestilt midt i December Maaned til særlig truede Egne, først blev leveret ca. 7 Uger senere, og Vaccine, der er bestilt i Midten af Januar, er ikke hidtil leveret, og der kan overhovedet ikke faas Besked om, hvornaar denne Vaccine kan faas. At dette set paa Baggrund af de Udtalelser, som bl. a. Veterinærdirektøren har fremsat, er meget uheldigt og maa svække Tilliden til dem, der har med denne Sag at gøre, er umiddelbart indlysende, og det forekommer mig, at Offentligheden har Krav paa at faa Rede paa, hvad der er sket, og hvorledes hele denne Sag ligger.«

I sit Svar oplyste *Landbrugsministeren*, at han i et Samraad med Folketingets Finansudvalg den 9. Februar 1940 havde lovet at give Offentligheden Besked om Aarsagen til

den beklagelige Mangel paa Vaccine til Bekæmpelse af Mund- og Klovesygen. Ministeren havde med Henblik herpaa fra Udvalget af 7. Juli 1938 angaaende Fremstilling af Vaccine mod Mund- og Klovesygen samt Veterinærdirektøren fremskaffet en Redegørelse angaaende disse Forhold.

Det oplystes heri, at man, efter at de bevilgende Myndigheder i Sommeren 1938 havde givet Tilslutning til, at der paa Forsøgsstationen Lindholm og Statens Seruminstitut var opført de fornødne Anlæg til Fremstilling af Vaccine efter det af Afdelingsforstander ved Seruminstittet Dr. phil. S. Schmidt angivne Princip, havde fremskyndet Arbejdet mest muligt, saa at Produktionen kunde paabegyndes den 1. November 1938. Der blev derefter i Vinteren og Foraaret 1939 produceret omkring 26 000 l Vaccine, men da det indenlandske Behov efterhaanden aftog meget betydeligt som Følge af Mund- og Klovesygens Tilbagegang, og man paa daværende Tidspunkt ingen Erfaring havde for, hvor længe Vaccinen kan opbevares uden at miste sin immuniserende Egenskab, ansaa man det hen paa Foraaret for rigtigt at indstille Produktionen indtil videre. Produktionen blev dog senere genoptaget i to kortere Perioder i Løbet af Sommeren, idet der fra Udlandet ad officiel Vej rettedes Anmodning om at faa nærmere angivne Mængder Vaccine stillet til Raadighed, og man naaede herved op paa en samlet Produktion af godt 29 000 l Vaccine. Heraf blev til Udlandet afgivet i alt ca. 6 100 l Vaccine, men dette skete i det væsentlige først i Løbet af Sommeren 1939, da det indenlandske Forbrug var ringe og Lagerbeholdningerne ret betydelige. Disse androg i September 1939 ca. 5 000 l eller tilstrækkeligt til Vaccination af 125 000—150 000 Dyr, og der var ikke senere sket Formindskelse af Lagerbeholdningerne ved Eksport.

Da de i Slutningen af Oktober og i November 1939 forefaldende spredte nye Tilfælde af Mund- og Klovesyge bevirkede en ret kraftig Stigning i Efterspørgselen af Vaccine, blev Produktionen genoptaget i November, og der var herefter i Tiden indtil 15. Februar 1940 fremstillet yderligere ca. 13 200 kg Vaccine eller en Beholdning tilstrækkelig til Vaccination af 350 000—400 000 Kreaturer. Af denne Produktion havde man imidlertid indtil Dato kun kunnet udsende en mindre Mængde, da en Del af Vaccinen viste sig ikke at være tilstrækkelig afsvækket ved de Prøver paa Kvæg, som foretages for at sikre sig, at udsendt Vaccine ikke er smittefarlig. Den ikke tilstrækkeligt afsvækkede Vaccine havde derfor maattet underkastes fornyet Behandling med paafølgende Afprøvning, og heri laa Aarsagen til den skete Forsinkelse. Dette Forhold, at en Vaccine trods samme Behandling, der tidligere havde givet fortrinlige Resultater, nu viste

sig mindre afsvækket, var i øvrigt ikke noget ukendt Fænomen, idet der ogsaa i Foraaret 1939 var enkelte Vacciner, hvor Afgiftningen var vanskelig.

Redegørelsen slutter saaledes: »I Øjeblikket er en betydelig Mængde Vaccine, som man, efter de nu indhøstede Erfaringer, har givet en stærkere Afsvækning end hidtil anvendt, under Afprøvning, og der er derfor nu Grund til at haabe, at der inden længe vil være en større Mængde Vaccine klar til Udsendelse.«

Forespørgeren fandt ikke Ministerens Svar helt tilfredsstillende, idet han bl. a. mente, at det maaske havde skortet noget paa Samarbejde mellem de forskellige Myndigheder og Institutioner, der havde med Sagen at gøre. Han slog i øvrigt til Lyd for, at Staten overtog hele Bekæmpelsen af Mund- og Klovesygen, saa at Vaccinen blev stillet gratis til Raadighed overalt, hvor der var Brug for den. Hovedsagen var imidlertid, at der kom Gang i Fremstillingen af Vaccine, saa man kunde faa Smittesoten standset, før Ødelæggelsen blev katastrofal.

Under den efterfølgende Debat gav *H. P. Hansen* (Sorø A.) (S.) som Medlem af Vaccine-Udvalget en udførlig Redegørelse for, hvad der var sket i Sagen, og der fremsattes saavel fra hans som fra anden Side stærkt anerkendende Udtalelser angaaende Dr. Schmidts Indsats i Arbejdet for at bekæmpe Mund- og Klovesygens Hærgninger. Heroverfor bemærkede *Forespørgeren*, at han heller ikke havde villet kritisere Dr. Schmidts Arbejde. Det var kun beklageligt, at dette gode Arbejde hidtil kun i saa ringe Grad var kommet Landbruget til Nytte.

10. Den 14. Februar anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2549) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Handel, Industri og Søfart af Jensen-Broby, Brorsen, Elgaard, Arnth Jensen, Krag, Knud Kristensen, Nørskov og Vanggaard*:

»Hvad er — ud over de paa Grund af Issituationen opstaaede Vanskeligheder — Aarsagerne til den nuværende katastrofale Brændselsmangel?

Er de fremkomne Forlydender om, at Regeringen paa-tænker en Statsmonopolisering af Brændselsimporten, rigt-tige?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges ¹⁵/₂ (F. Sp. 2561).
Forespørgselen foretoges ¹⁶/₂ (F. Sp. 2627).

Ordføreren for Forespørgerne (Jensen-Broby) indledede med at pege paa, at den *Brændselskrise*, som var opstaaet i Vin-

teren 1939—40, først og fremmest var *et københavnsk Fænomen*. I de fleste Provinsbyer og paa Landet havde man i Tide sørget for tilstrækkelige Forsyninger; dér kendte man kun enkelte Steder til Vanskeligheder. Fra Venstres Side havde man ønsket at give Handelsministeren Lejlighed til at give en offentlig Redegørelse for, hvilke Dispositioner Ministeren havde truffet i November, December og Januar Maaned, og navnlig for Aarsagen til, at omkring 100 danske Dampere med 200 000 Tons Kul, Cinders og Koks var gaaet til Norge og Sverige. Tillige ønskede man at faa Oplysning om, hvorvidt det var rigtigt, hvad der havde været Forlydender fremme om, at man havde Planer om en *Statsmonopolisering* af Brændselsimporten. Det var næppe de private Importører, der havde svigtet deres Opgave. I den første Tid, efter at Brændselsnævnet var nedsat, gik det meget godt med at faa Forsyninger til Landet. Det var først, da *Fragtnævnet* blandede sig i det og krævede Fragterne for engelske Kul nedsat, at det gik galt. Man ventede paa, at Fragterne skulde blive billigere, og imedens gik Kullene København forbi. »Harve der ikke været god Grund for den højtærede Handelsminister til at gribe ind og sikre Københavns Kulforsyning?«

Handelsministeren imødegik den fremsatte Kritik med en udførlig Redegørelse, i hvilken han bl. a. henviste til, at Regeringen allerede tidligt havde søgt at sikre Landet de størst mulige Brændselstilførsler. Ikke alene var der for Statens Regning oplagret store *Beredskabsbeholdninger*, men Handelsministeriet havde i Foraaret 1939 henstillet til Gas- og Elektricitetsværkerne at forsyne sig saa rigeligt som muligt med Brændsel, ligesom Sagen var blevet drøftet med Repræsentanter for Industrien og Kulimportørerne, over for hvilke man gav Tilsagn om de fornødne *Valutabevillinger* til Indkøb af Reservebeholdninger af Kul og Koks. Skønt Importen af forskellige Grunde gik væsentligt ned i December, blev der da ogsaa i 1939 som Helhed betragtet indført et større Kvantum udenlandsk Brændsel end i 1938 og i 1936—38 i Gennemsnit. Desuden var der blevet truffet en Række *Brændselsrestriktioner* m. v., som tog Sigte paa at nedbringe Forbruget.

Naar Brændselsituationen alligevel efterhaanden havde antaget en kritisk Karakter, skyldtes det efter Ministerens Opfattelse navnlig følgende Forhold: 1) den skærpede Blokadesituation, der indtraf i Løbet af December Maaned, 2) at Effektiviteten for de danske Skibe, der nu helt og holdent selv maatte besørge Transporterne til England, var mere end halveret paa Grund af de lange Rejser, 3) at den skærpede Krigsførelse medførte, at Skibsfarten paa England laa stille fra lidt før Jul til et Stykke ind i Januar, fordi man fra Besætningernes Side nærede Betænkeligheder ved at sejle, og ende-

lig. 4) at der, efter at det var lykkedes at træffe saadanne Foranstaltninger mod de nævnte meget store Vanskeligheder, at vi sikkert med Sparsommelighed kunde være kommet igennem Vinteren uden større Afbræk, indtraf en Frost- og Isperiode af en saadan Voldsomhed, at Tilførslerne saavel sydfra som vestfra praktisk talt standsede.

Angaaende Spørgsmaalet om en *Monopolisering af Brændselsimporten* oplyste Handelsministeren, at Regeringen havde maattet overveje, hvorvidt en Centralisering af Indkøbene vilde kunne føre til en større Sikkerhed for jævne Tilførsler og til lavere eller i hvert Fald mere ensartede Priser. En Centralisering kunde imidlertid meget vel tænkes gennemført paa anden Maade end gennem det, man normalt forstaa ved Monopolisering. Spørgsmaalet vilde i øvrigt under alle Omstændigheder, hvis det skulde blive aktuelt, hvad Ministeren ikke endnu kunde sige noget om, blive forelagt for Det erhvervsøkonomiske Raad eller, dersom Lovforanstaltninger skønnedes fornødne, for Rigsdagen.

Ordføreren for Forespørgerne kunde ikke helt godkende den Redegørelse, Ministeren havde givet. Bl. a. gjorde han gældende, at Bekendtgørelsen af 2. September 1939, som forbød Konjunkturavance, havde bevirket, at mange Kulimportører blev forsigtige i deres Dispositioner; senere maatte man ogsaa ændre Bekendtgørelsen. Desuden var der en Tid visse Forventninger om Fred, som bidrog til, at der blev holdt igen med Indkøbene. »Her i Landet lod man Importørerne skøtte sig selv, hvis en saadan Situation skulde indtræffe. Det var ganske anderledes i vort Naboland Sverige, hvor Staten gav Importørerne en Stødpude paa ca. 20 Mill. Kr., saaledes at de roligt kunde sætte alle Kræfter ind paa at skaffe Brændsel hjem uden at være truet af Ruin, hvis en pludselig Fredsslutning gav et voldsomt Prisfald.« Fragtnævnets Dispositioner fandt Ordføreren heller ikke heldige, og hvad Brændselsrestriktionerne angik, mente han, at der var blevet grebet for sent ind.

Christmas Møller (K. F.) erkendte, at man først i December fik Klarhed over, hvor alvorlig Brændselsituationen var. Men saa snart den stærke Nedgang i Tilførslerne var konstateret, hurde man have sikret sig den størst mulige Tonnage i Stedet for at bestræbe sig paa at faa Transportomkostningerne ned. Der var begaaet en utvivlsom Fejl, som havde bevirket, at Tilførslerne gik stærkere ned end nødvendigt. Denne Kritik kunde *Ministeren* imidlertid ikke billige, idet han bl. a. pegede paa, at de Fragter, som rent faktisk kunde opnaas i den danske Kulfart, paa et vist Tidspunkt laa et Stykke under de af Fragtnævnet efter Forhandling med Regeringen fastsatte Maksimalfragter.

Ogsaa fra anden Side fremsattes der kritiske Bemærkninger mod de af Regeringen eller under Regeringens Ansvar truffne Dispositioner vedrørende Landets Brændselsforsyning under Krigen, men uden at dette resulterede i nogen Beslutning af Tinget.

11. Den 23. Februar anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2833) følgende Forespørgsel til *Ministeren for offentlige Arbejder* af *Boeck-Hansen*:

»Hvilke Foranstaltninger har Ministeren for offentlige Arbejder iværksat for under den herskende Afspærring af den normale Forbindelse mellem Rigets Landsdele at opretholde Landets Trafik- og Postforbindelser bedst muligt, og hvilke Foranstaltninger agter Ministeren at foreslaa for i Fremtiden bedre at kunne imødegaa eventuelt opstaaede Vanskeligheder?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $27/2$ (F. Sp. 2836).
Forespørgselen foretoges $14/3$ (F. Sp. 3238).

Der kunde efter *Forespørgserens* Mening ikke med Rette lægges et stort Ansvar paa en Minister, som kun et halvt Aar havde beklædt sit Embede, men det kunde nok siges, at man maatte være forberedt paa saa haarde Vintre som den i Aar indtrufne, og Forespørgeren vilde f. Eks. tro, at det havde været bedre, om Statsbanerne havde paataget sig Istransporten over Store Bælt, da al anden Befordringsmaade over Bæltet var udelukket. Naar Spørgsmaalet nu blev, hvad man i paakommende nye Tilfælde kunde tænke sig at gøre, for at det ikke skulde blive nødvendigt at give saa hurtigt op ved Store Bælt, laa Bygningen af en Bro over Bæltet utvivlsomt langt ude i Fremtiden. Derimod kunde Taleren tænke sig, at man i hvert Fald havde taget op til Overvejelse de Tanker, som af højtansete Ingeniørfirmaer var fremsat om Bygningen af et Færgeløje ved Halskov og et ved Knudshoved, og Statsbanerne syntes at have taget lidt for overlegent paa dette Spørgsmaal. Men det centrale i Sagen var dog formentlig, om ikke Statsbanerne skulde have deres egen Isbryder, saa at de havde en god og moderne Isbryder til eget Brug og kunde have den »i Fred«, saa at de ikke stadig skulde hjælpe Handelsskibe. Det burde være en ret stor Isbryder, og den skulde sikkert indrettes saaledes, at Passagerer kunde sejle med den. Den økonomiske Side af Sagen tænkte Forespørgeren sig ordnet gennem en særlig Isbryderafgift paa alle Passagerer og alt Gods, som kom over Store Bælt.

Ministeren for offentlige Arbejder gav en detaljeret Oversigt over de indtrufne Isvanskeligheder, idet Ministeren ønskede dermed at »vise Karakteren af de betydelige og i det lange Løb stadig stigende Vanskeligheder ved at gennemføre Sejladsen«, men ogsaa at understrege, at Statsbanerne stadig havde »gjort Forsøg paa at finde nye Udveje, naar det viste sig umuligt at opretholde en Overfart, og at overvinde Vanskelighederne ved og efter Genoptagelsen af Farten«. Det maatte ved Bedømmelsen heraf ogsaa tages i Betragtning, at det var nødvendigt for Statsbanerne, at Færger og Skibe ikke ved en for lang Opretholdelse af Overfarten eller ved en for tidlig Paabegyndt Sejlads i Isen blev saa beskadiget, at Statsbanerne ikke havde deres Flaade intakt, naar normale Forhold paa Overfarterne atter indtraadte og man stod over for Afviklingen af den ekstraordinært store Trafik, som maatte paaregnes at sætte ind, saa snart Isvanskelighederne ophørte. Hvad særlig Spørgsmaalet om Muligheden for at etablere Automobilfart over Isdækket paa Store Bælt angik, henviste Ministeren bl. a. til en Erklæring fra Generalinspektøren for Ingeniørtropperne, der gik ud paa, at han ikke kunde paatage sig noget som helst Ansvar for en Vej lagt over Isdækket paa Bæltet. Og Isbaadstransport vilde under de givne Forhold have været af saa ringe Betydning, at man havde ment hellere at maatte lade det være under Hensyn til den dermed forbundne Fare og den Kritik, man under alle Omstændigheder vilde blive udsat for. At man paa et sent Tidspunkt var gaaet ind paa at udlane nogle af Statsbanernes Isbaade til Fiskeriforeningerne i Korsør og Nyborg, havde udelukkende sin Grund i, at de paagældende Organisationer havde anmodet om Tilladelse til at laane Baadene, idet de tilbød at tage Ansvaret for deres Benyttelse og for Udvælgelse af kvalificeret Mandskab til Transportens Bestridelse. — Ministeren gjorde dernæst Rede for de Foranstaltninger, der var truffet med Hensyn til Postbesørgelsen mellem Landsdelene og de dermed forbundne Vanskeligheder. Bl. a. pegede Ministeren paa, at det af tekniske Aarsager ikke havde været muligt at etablere Flyvning over Strækningen Nyborg—Korsør Nor eller Korsør Nor—Marslev. — Det maatte erkendes, at den strenge Isvinter havde medført Tab for Erhvervslivet, Statsbanerne og Postvæsenet, og naar Spørgsmaalet blev, hvorledes saadanne i Fremtiden kunde forebygges, maatte Overvejelserne formentlig foreløbig samle sig om Bestræbelser for at faa tilvejebragt fornødent Materiale, paa Grundlag af hvilket der vilde kunne stilles Forslag om Bevillinger til Udvidelse af Isbrydermateriellet. Personlig var Ministeren tilbøjelig til at være enig med Forespørgeren om, at man maatte se at naa dertil, at Statsbanerne fik en Isbryder, der hovedsagelig

var til Raadighed for Statsbanerne, og som om muligt ogsaa kunde fungere som Færge, i hvert Fald en Isbryder, der kunde paatage sig Overførelse af Passagerer. Desuden vilde det være rigtigt stadig at være opmærksom paa, at et Samarbejde mellem Staten og Dansk Luftfartselskab vilde kunne afbøde de værste Virkninger af indtrædende Nødssituationer, og Forholdene paa den nuværende Landingsplads ved Marslev maatte moderniseres og forbedres af Staten. Spørgsmaalet om Flytning af Færgestationerne i Korsør og Nyborg blev behandlet i et Udvalg, og trods alt, hvad der forelaa for Ministeren, vilde han anse det for rimeligt, at dette Projekt blev undersøgt til Bunds, men efter Ministerens foreløbige Skøn maatte Udgifterne ved dets Gennemførelse antages at staa i et for urimeligt Forhold til de Fordele, der vilde kunne opnaas ved dets Gennemførelse. — Sluttelig udtalte Ministeren sin Anerkendelse og Paaskønnelse af det Arbejde, der i de foreløbne vanskelige Uger var ydet fra Statsbanernes, Postvæsenets, Isbrydningsvæsenets og Luftfartselskabets Side.

Forespørgeren takkede Ministeren for hans Tilslutning til Tanken om Bygning af en Isbryder specielt til Statsbanernes Brug. I øvrigt fremførte han nogen Kritik af forskellige af Statsbanernes Dispositioner. Det forekom ham saaledes underligt, at man havde været nødt til at sætte Lyntogene helt i Staa, fordi de ikke kunde overføres med Færgerne. Lyntogene havde maattet kunne anvendes paa andre Strækninger, og den økonomiske Fordel ved den Slags Materiel var ikke alene, at det var brændselsbesparende, men i lige saa høj Grad, at det kunde køre hele Tiden. Hertil svarede *Ministeren*, at tilside Boggier kun kan optøes for Udførelse af Bremseeftersyn i opvarmede Haller, der har en Længde af mellem 80 og 90 m, og som er forsynede med Spor og Eftersynsgruber, og saadanne har Statsbanerne kun i København.

Under den følgende Diskussion drøftedes bl. a. Spørgsmaalet om Muligheden for Bygning af en Bro over Store Bælt. Herom udtalte *Bollerup Madsen* (S.), at det — selv om Spørgsmaalet ikke trængte sig paa til Løsning i Øjeblikket — faktisk var den eneste effektive Løsning af Problemet: en uhindret Trafik over Store Bælt i en Situation som den her omhandlede, og *Christiani* (V.) mente, at vel var Bygningen af en Storebæltbro et stort Spring, men dog ikke større, end at det nok vilde blive gjort. *Hassing-Jørgensen* (R. V.) betegnede Broens Bygning som en Opgave af saa stort økonomisk Omfang, at man maatte være meget taalmodig. — Et andet Hovedemne under Forhandlingen var Luftfartselskabets Indsats til Overvindelse af Vanskelighederne. Medens denne høstede Anerkendelse af *Bollerup Madsen* og *Hassing-Jørgensen*, mente *Erik Eriksen* (V.), at Luftfartselskabet ikke

havde været absolut heldigt med Tilrettelægningsen af Vinterens Trafikflyvning.

---

12. Den 23. Februar 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2810) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Landbrug og Fiskeri* af *Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen*:

»Er Ministeren opmærksom paa de meget store Vanskeligheder og økonomiske Tab, som Frostperioden og Dyrtiden paa Brændsel har forvoldt Gartnerne, og hvilke Foranstaltninger paatænker Regeringen for at yde Erhvervet fornøden Støtte i denne Situation?«

Fremme af Forespørgselen nægtedes $27/2$ (F. Sp. 2835) med 89 Stemmer. (6 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

---

13. Den 6. Marts 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 2929) følgende Forespørgsel til *Socialministeren* af *Alfred Jensen, Aksel Larsen og Martin Nielsen*:

»Hvornaar agter Regeringen at gøre noget for at skaffe Lærlingene Dyrtidstillæg? Hvorledes stiller Ministeren sig til det af den kommunistiske Gruppe den 17. Januar d. A. anmeldte og den 2. Februar forelagte Lovforslag om Dyrtidsregulering af Lærlingelønningerne?«

Fremme af Forespørgselen nægtedes $7/3$ (F. Sp. 2980) med 94 Stemmer mod 2.

---

14. Den 30. April 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 4098) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Handel, Industri og Søfart* af *Aksel Larsen, Alfred Jensen og Martin Nielsen*:

»Hvad agter Regeringen at foretage sig for at sikre, at dens egne Forordninger bliver overholdt, og at Hovedstaden sikres de fornødne Forsyninger af Flæsk og Kødvarer?«

Fremme af Forespørgselen nægtedes $30/4$ (F. Sp. 4107) med 95 Stemmer mod 1. (4 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

---

15. Den 8. Maj anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 4122) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Landbrug og Fiskeri af Jens Thomsen, Hartel, Svend Nielsen og Valdemar Thomsen*:

»Med hvilken Begrundelse saboterer Ministeren Smørlovens Bestemmelser og lader Landbruget betale det Tilskud, som mindrebemidlede opnaar til Indkøb af Smør?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges $\frac{9}{5}$ (F. Sp. 4134).

Forespørgselen foretoges $\frac{27}{5}$ - $\frac{28}{5}$ (F. Sp. 4541 og 4582).

Ordføreren for Forespørgerne (Jens Thomsen) meddelte indledningsvis, at der ved en Drøftelse i Bondepartiet var blevet rettet det Spørgsmaal til Partiets Repræsentanter i Mejeriorganisationerne, om det var sandt, at Landbrugsministeren saboterede Smørloven. De paagældende Repræsentanter kendte ikke noget hertil og maatte saavel af denne Grund som i Betragtning af Landbrugets daarlige Arbejdsvilkaar anse Rygterne for usande; men en omgaaende Undersøgelse viste desværre, at Rygtet talte sandt. — En til Brug for den danske Handelsdelegation i England foretagen sagkyndig Beregning af Produktionsprisen for Smør havde vist, at denne var 3 Kr. 72 Øre pr. kg. Naar denne Pris nu syntes høj, var det, fordi Smørprisen ad kunstig Vej i mange Aar havde været trykket urimelig langt ned her i Landet, saa at Producenterne af Verdens fineste Smør maatte nøjes med Verdens mindste Smørpris. I Smørloven blev det fastsat, at Mejerierne skal have 3 Kr. pr. kg som Mindstepris for det Smør, der afsættes paa Hjemmemarkedet, og naar Landbrugsministeren senere havde bestemt, at det forøgede Forbrug af Smør skulde betales med *Eksportprisen*, var dette i direkte Strid med Loven. Forespørgselen gik derfor ud paa, hvilken Beføjelse Ministeren havde til at sabotere Smørloven.

Landbrugsministeren gengav først Smørlovens Bestemmelse om, at Landbrugsministeren med Tilslutning af Landbrugsraadet og De samvirkende Husmandsforeninger kan lade opkræve en Afgift af det Smør, der sælges paa Hjemmemarkedet, en Afgift, der maa udgøre Forskellen mellem 3 Kr. pr. kg og Københavns Smørnotering eller den dertil svarende Pris, og som fordeles efter Regler, der fastsættes af Ministeren med Tilslutning af Landbrugsraadet og De samvirkende Husmandsforeninger. I de siden Smørordningens Gennemførelse forløbne Aar var der aarlig solgt 30—31 Mill. kg Smør paa Hjemmemarkedet, medens dette i 1939 aftog ca. 84 Mill. kg Margarine. Efter 9. April var det imidlertid blevet nødvendigt at placere betydelig mere Smør paa Hjemmemarkedet end hidtil i Stedet for Margarine. Med en Begrænsning af Margarineproduktionen til ca. 25 pCt. vilde de tilstedeværende

Raastoffer til Margarineproduktionen kunne strække til i godt et Aar. Da Detailprisen paa Smør paa Hjemmemarkedet (3 Kr. 50 Øre pr. kg) laa ca. 2 Kr. over Margarinetailprisen, vilde de Befolningskredse, som hidtil hovedsagelig havde spist Margarine, ikke have Raad til at spise Smør i tilnærmelsesvis det Omfang, som deres Margarineforbrug gik ned, hvis Smørprisen ikke bragtes noget ned. For at faa placeret saa meget Smør som muligt paa Hjemmemarkedet i Stedet for Margarine, og for at Befolkningens Fødestofforbrug ikke af økonomiske Grunde skulde blive alt for ringe, var der da foreløbig gennemført en Ordning, som for det første sikrede det ringe til Raadighed værende Kvantum Margarine for den mindst bemidlede Del af Befolkningen, og dernæst gennem Smørrabatmærker gav mindre velstillede, som nu maatte gaa over til at købe det dyrere Smør, Mulighed for at faa Raad til at købe Smør. Det var fremdeles Hensigten at opkræve en Afgift af det sædvanlige Kvantum Smør, der afsættes paa Hjemmemarkedet, og lade denne Afgift som hidtil komme Smørproducenterne til gode. Det var endvidere Hensigten at betale Landbruget Eksportprisen for det ekstra Kvantum Smør, der nu blev taget fra Eksporten og afsat paa Hjemmemarkedet ved Hjælp af Smørrabatmærker, men da det sikkert vilde være uigennemførligt at have to Priser paa Smør i Detailhandelen, en højere Pris paa Smør, hvorpaa der er Afgift, og en lavere paa Smør uden Afgift, maatte man opkræve den samme Afgift for alt Smør, der sælges paa Hjemmemarkedet — det vil sige Forskellen mellem 3 Kr. pr. kg og Smørnoteringen —, og benytte det Afgiftsbeløb, der maatte indkomme ved Ekstrasalget, til Uddeling af Smørrabatmærker til mindre velstillede, i første Række til Børn. Rabatmærkeordningen var anslaaet til at ville koste ca. $1\frac{3}{4}$ Mill. Kr. maanedlig, og da Afgiften ved Ekstrasalget af Smør formodentlig kun vilde dække ca. Halvdelen af dette Beløb, maatte Staten tilskyde Resten. Det var saaledes ikke paa nogen Maade paatænkt ved Administrationen af Smørloven at sabotere Lovens Fordele for Landbruget eller at overlade til Landbruget at betale Tilskuddet til Rabatmærkerne. Det var Forbrugerne og Staten, som i Fællesskab betalte Rabatmærkerne.

Ordføreren for Forespørgerne betegnede Ministerens Svar som langt fra tilfredsstillende. Det var nærliggende at antage, at Nedsættelsen af Smørprisen var foranlediget af det Tilskud, der blev ydet mindrebemidlede til Indkøb af Smør, men ellers maatte det erkendes, at Nedsættelsen af Smørprisen med de nuværende Priser paa Eksportsmør androg meget mere end Tilskuddet til Smørrabatmærkerne. Des mere alvorlig var Sagen for Landbruget. Havde det kun været

selve Tilskuddet, Landbruget skulde udrede, vilde Udgiften vel andrage ca. 2 Mill. Kr. i første Omgang, hvorimod Afdraget i Smørprisen med de nuværende Eksportpriser antagelig vilde andrage 12—13 Mill. Kr. — Medens man i andre Lande lagde Afgift paa Margarine, gik man her den modsatte Vej og tog Afgift af Smør, og det paalagdes Landbruget at give Tilskud til mindrebemidlede til Indkøb af Smør, skønt Flertallet af de Landbrugere, der fik paalagt denne Afgift, var langt daarligere stillet i økonomisk Henseende end mange af dem, der modtog Tilskuddet. Det var en haarrejsende uretfærdig Politik, og hvis man fortsatte ad samme Baner, vilde det hele ende i Afgrunden. — Efter at have omtalt de Særbyrder, der i nogle Aar blev paalagt Landbruget gennem Kødordningen, og henstillet til Ministeren at rette nogle af de Fejl, som blev begaaet ved Udbetalingen af Statens Tilskud for Dyr, som er døde af Mund- og Klovesyge, udtalte Forespørgeren, at der nu var Mulighed for at faa Eksportprisen paa Smør saa meget op, at Produktionsprisen blev dækket, hvis vi selv vilde medvirke dertil. Det kunde blive skæbnsvangert for Smørprisen i Fremtiden, men ogsaa for Landets Frihed, saafremt vi ved fornem Tilbageholdenhed afviste de Muligheder for Forstaaelse, der forelaa i Øjeblikket. Produktionsprisen paa Smør var af Sagkundskaben opgjort til 3 Kr. 72 Øre pr. kg, Prisen paa Hjemmemarkedet var i Henhold til Smørloven kun 3 Kr. Der var ingen Grund til at nedsætte denne Pris, og Forespørgeren fremsatte derfor følgende *Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen*:

»Idet Folketinget misbilliger, at Ministeren for Landbrug og Fiskeri ikke overholder Smørlovens Bestemmelser, kræver Tinget Loven respekteret og gaar dermed over til næste Sag paa Dagsordenen.«

Carl Petersen (S.) og *N. P. Andreassen* (R. V.) kunde ikke anerkende Berettigelsen af den fremkomne Kritik og anbefalede at stemme imod denne Dagsorden. Ogsaa Det konservative Folkeparti vilde stemme imod, idet Ordføreren (*Falk-Jensen*) gik ud fra, at den trufne Ordning hvilede paa Aftale med Landbrugsraadet og De samvirkende Husmandsforeninger. Paastanden om, at Landbrugsministeren havde saboteret Smørloven, kunde da ikke faa Tilslutning fra konservativ Side. Men det kunde saa diskuteres, om det var rigtigt, at man over for denne Lov benyttede Penge til sociale Foranstaltninger. Overhovedet trængte hele Spørgsmaalet om at uddele Ernæringskort, ogsaa Smørkort, til at blive taget op til Overvejelse. Om Venstres Stilling udtalte *Løje*, at det vilde have væsentlig Indflydelse paa denne, hvis Ministeren under de ekstraordinært indtraadte Forhold havde forhandlet med Mejeribrugets Organisationer og faaet en vis Tilslutning til den trufne Ordning.

Oluf Pedersen (D. R.) mente ikke, at Ordningen kunde kritiseres fra det Synspunkt, at den var til Skade for Landbrugets Interesser. Det kunde maaske diskuteres, hvorvidt man burde være kommet til Lovgivningsmagten, og hvorvidt det var her, man skulde tage Bestemmelse om Fordelingen, i Stedet for at det skulde ske i Kraft af en Bemyndigelse, som Ministeren dog maatte erkendes at have i Medfør af Smørloven. Men i Realiteten var det i alt Fald ganske givet, at det skete hverken var Sabotage eller urimeligt. — Taleren rettede et skarpt Angreb paa Bondepartiets Politik gennem Aarene som bestemt ud fra Klasseinteresser. En saadan Politik var i fuldkommen Strid med alt Demokrati og i Strid med Rigsdagens Forudsætning. Han fandt det urimeligt, at »de Folk stadig væk faar Lov til at tale Moral til os andre«, og anbefalede, at Tinget afviste dette skarpt gennem følgende *Dagsorden*:

»Idet Folketinget tager den af Ministeren givne Rede-gørelse til Efterretning, udtaler Tinget, at der ikke skal administreres ud fra Særinteresser, men ud fra Ønsket om Varetagelse af alles Tarv og dermed Helhedens Vel, og gaar dermed over til næste Punkt paa Dagsordenen.«

Landbrugsministeren imødegik de af Ordføreren for Forespørgerne anførte Betragtninger. Det var ikke rigtigt, at Landmændene betalte Afgift til sociale Foranstaltninger, og det havde ikke været Smørlovens Forudsætning, at man skulde hindre Folk i at faa Margarine til 150—170 Øre pr. kg og saaledes tvinge dem til at give 3 Kr. 50 Øre for Smør i Detailhandelen. Det vilde være umuligt for en stor Del af Befolkningen at dække sit Fedtstofforbrug til en saadan Pris. Da der blev Tale om at gennemføre en større Placering af Smør paa Hjemmemarkedet, blev det derfor et naturligt Spørgsmaal, til hvilken Pris dette skulde afleveres. Til en Pris af 3 Kr. pr. kg vilde det være umuligt at placere 50 Mill. kg Smør paa Hjemmemarkedet i Stedet for Margarine. Ministeren havde baade før og efter den 9. April forhandlet med Mejeri-brugets Ledelse om at placere mere Smør paa Hjemmemarkedet og for at opnaa dette at begrænse Margarineproduktionen, og under disse Forhandlinger havde man været enig om, at naar der skulde placeres et ekstra Kvantum Smør paa Hjemmemarkedet, skulde Landbruget have Eksportprisen for dette Smør. Selvfølgelig maatte en saadan Omplacering ikke betyde, at Landbruget led noget Tab. — Smørloven var, hævdede Ministeren, en Bemyndigelseslov baade med Hensyn til Optrævningen af Afgiften og Fordelingen af denne, og ingen kunde med Rette sige, at den stedfundne Administration var i Strid med Lovens Ord. Derfor havde Ministeren ikke noget imod, at *Oluf Pedersens Dagsorden* blev vedtaget.

Valdemar Thomsen (B.) var sikker paa, at Ministerens

Fortolkninger af Loven vilde blive underkendt af Domstolene. Hverken Ministeren eller nogen anden kunde, hvis Loven skulde overholdes, disponere over en eneste Øre af de Midler, Afgiften indbringer, til andre Formaal end en Forøgelse af den alt for lave Smørpris, og Afgiften skulde helt og ubeskaaret komme Producenterne til gode. Derfor var det en Pligt for Folketinget at misbillige, hvad der her var sket.

Oluf Pedersens Dagsorden, der blev anbefalet af Carl Petersen og N. P. Andreasen, *vedtoges* med 97 Stemmer mod 3. Dermed var den af Jens Thomsen foreslaaede Dagsorden bortfaldet.

---

16. Den 17. Maj 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 4182) følgende Forespørgsel til *Udenrigsministeren* af *Frits Clausen*:

»Hvorledes begrunder Regeringen den Kendsgæring, at der ikke over for den engelske Regering er nedlagt Protest imod Besættelsen af det danske Amt Færøerne og Kongeriget Island?«

Fremme af Forespørgselen *nægtedes* $17/5$ (F. Sp. 4194) med 95 Stemmer mod 5.

---

17. Den 12. Juni 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 4640) følgende Forespørgsel til *Justitsministeren* af *Svend E. Johansen*:

»Hvad agter Justitsministeren at foretage sig for at give Repræsentant Elith Jensen Opregnsning for de ham overgaaede Straffedomme — foranledigede af, at han har paavist kriminelle Forhold i »Forenede danske Motorejere« —, nu da det ved Byretsdom af 24. Maj d. A. er godtgjort, at han har haft Ret i sin Anklage?«

Mener Justitsministeren, at Anklagemyndigheden og Justitsministeriet har handlet korrekt ved at nægte at undersøge den af Elith Jensen gennem Aar fremsatte Anklage?«

Fremme af Forespørgselen *vedtoges* $13/6$ (F. Sp. 4692).
Forespørgselen *foretoges* $2/7$ (F. Sp. 4814).

Forespørgeren gjorde i korte Træk Rede for Forespørgselsens Baggrund:

Siden 1930 havde Repræsentant Elith Jensen Gang paa Gang anmodet Myndighederne om at foretage kriminel Undersøgelse af Forholdene i »Forenede danske Motorejere« og denne Organisations Forsikringselskab, da han havde grundet Formodning om, at der foregik bedrageriske Transaktioner. Politiet, Anklagemyndigheden og Justitsministeriet havde imidlertid hver Gang afslaaet at foretage en Undersøgelse med den Motivering, at en saadan ikke skønnedes at ville vise noget strafbart Forhold. Elith Jensen idømtes i 1930 en Bøde paa 1 000 Kr. for Injurier mod Selskabernes administrerende Direktør Kyhl, i 1933 60 Dages Hæfte for væsentlig de samme Injurier, og i 1935 idømtes han 40 Dages Hæfte for at have krænket Statsadvokat Harald Petersen ved at paastaa, at Statsadvokaten beskyttede en Lovovertræder. — Det var nu uden for al Tvivl, at Elith Jensen skulde have Erstatning for den krænkende Adfærd, Myndighederne havde vist over for ham, og for Fortabelse af Velfærd. Justitsminister Steincke havde ogsaa under Finanslovdebatten i 1937—38 (F. Sp. 5546) udtalt, at hvis den indledede Undersøgelse viste, at Elith Jensen havde haft Ret i nogen af sine Paastande, og at han uden at kunne kende Enkeltheder i Selskabets Forhold og saaledes ikke var slaaet ned paa det rette dog havde haft grundet Formodning om, at han havde Ret, burde der gives ham Oprensning. Forespørgeren gik ud fra, at Justitsministeren vilde bekræfte dette og give Besked om, hvordan den Side af Sagen tænktes ordnet. — Men tilbage var Myndighedernes Behandling af Elith Jensens gentagne Klager, og Forespørgeren udtalte sin Forundring over, at Anklagemyndighedens forskellige Organer havde troet sig i Besiddelse af saa synske Evner, at de uden Undersøgelse af Klagerne havde kunnet hævde gennem Aarene, at en Undersøgelse ikke vilde udvise noget strafbart Forhold. Et af den i 1938 nedsatte Kommissionsdomstols Resultater havde været, at den tidligere Kontorchef i »Forenede danske Motorejere« Forsikringselskab ved Byrettens Dom af 24. Maj 1940 var idømt 8 Maaneders Fængsel for Aktieselskabsforbrydelse og Meddelagtighed i Bedrageri. Dommen var gjort betinget, fordi det erkendtes, at Kontorchefen havde handlet under Pres af sin overordnede, Direktør Kyhl. Hermed var fastslaaet Berettigelsen af Elith Jensens Klager over »Forenede danske Motorejere« og hans Karakteristik af Direktør Kyhl, og det Spørgsmaal rejste sig, om ikke de stedfundne Bedragerier kunde være afsløret 6—7 Aar tidligere, hvis Anklagemyndigheden i Stedet for at tro paa Synskhed havde undersøgt de af Elith Jensen fremsatte Klager.

Justitsministeren (Unmack Larsen) nævnte først de

Straffedomme, der i Aarenes Løb var overgaaet Elith Jensen, og omtalte derefter den Kommissionsdomstol, der efter Direktør Kyhls Død ved egen Haand var nedsat i April 1938 til grundig Undersøgelse af de af Elith Jensen mod Ledelsen af »Forenede danske Motorejere« rejste Sigtelser for straffbare Forhold samt andre i Forbindelse hermed staaende Forhold. Efter Undersøgelsens Afslutning afgav Anklagemyndighedens Repræsentant under Sagen, Politiaadvokat Bach, Indberetning til Justitsministeriet, og i Overensstemmelse med hans Indstilling, der blev tiltraadt af Rigsadvokaten, rejstes Tiltale mod Kontorchefen i Forsikringsafdelingen og mod den statsautoriserede Revisor, der havde haft Selskabernes Revision, samt mod en Filialbestyrer af en Forsikringsafdeling. Ved Byrettens Dom af 24. Maj 1940 dømtes Kontorchefen bl. a. for Meddelagtighed i Bedrageri, og det kunde anses for givet, at ogsaa Direktør Kyhl havde været ansvarlig, ligesom han havde været bekendt med urigtig Regnskabsaflæggelse for 1936. Derimod maatte det anses for tvivlsomt, om det ved Byretsdommen var godtgjort, at Elith Jensen havde haft Ret i sin Anklage. De to Forhold, som ved Byretsdommen var anset for straffbare, havde Elith Jensen overhovedet ikke nævnt i sine Anmeldelser, og det maatte i det hele taget siges, at de fleste og vigtigste af de Sigtelser for bestemte straffbare Forhold, som Elith Jensen havde fremsat, ikke var blevet bekræftet ved Kommissionsdomstolens Undersøgelse. — Under de Overvejelser, som efter Byretsdommens Afsigelse var taget op i Justitsministeriet, var Ministeren personlig gaaet stærkt ind for nu at faa en endelig Afgørelse af denne Sag og dens forskellige Udløbere, idet det var hans bestemte Mening, at hvis det skønnedes rimeligt og billigt, at Elith Jensen skulde have Oprejsning, maatte der ogsaa kunne findes Udveje derfor. Det var nu Ministerens Hensigt at anmode en fuldstændig upartisk Voldgiftsret om at gennemgaa hele Sagen og træffe Afgørelse om, hvorvidt der ud fra et rent Billighedshensyn bør gives Elith Jensen Oprejsning, og i bekræftende Fald bestemme, hvilken Oprejsning der skal ydes ham. Behandlingen skulde ikke blot angaa de Elith Jensen overgaaede Straffedomme, men Sagen i sin Helhed, altsaa ogsaa Politiets, Anklagemyndighedens og Justitsministeriets Forhold i de Elith Jensen'ske Sager. Ministeren agtede da at anmode den særlige Klageret, hvis Opgave netop er at afgøre, hvorvidt der bør gives Oprejsning for tidligere trufne Afgørelser, om at paatage sig Hvervet som Voldgiftsret i denne Sag. — Ogsaa det i Forespørgselsens andet Led stillede Spørgsmaal vilde blive behandlet af den særlige Klageret, og saa længe dennes Afgørelse ikke var truffet, vilde Ministeren anse det for urigtigt at fremkomme med nogen Udtalelse.

Forespørgeren takkede Ministeren for hans Redegørelse og for hans Beredvillighed til at medvirke til at yde Elith Jensen Oprejsning. Det var muligt, at Sagen kunde ordnes gennem Nedsættelsen af et uvildigt Nævn, et Nævn, hvis Sammensætning Rigsdagen dog formentlig maatte have Indflydelse paa.

I sine følgende Bemærkninger gav Taleren en detaljeret Fremstilling af, hvad han betegnede som Politiets og Anklagemyndighedens utrolige Pligtforsømmelse og Justitsministeriets rutinemæssige Sanktion og Beskyttelse af Pligtforsømmelsen. Elith Jensen havde Ret: Politiet, Anklagemyndigheden og Justitsministeriet havde virkelig beskyttet Lovovertrædere i denne Sag, og hvad der var meget værre: de havde straffet den Borger, der gjorde opmærksom paa Lovovertræderne. For Embedsmændene: Politi og Advokaturer, og for Justitsministeriet var Forholdet det, at »Forenede danske Motorejere«-Sagen, sammenholdt med Søjlehus-Sagen og Skt. Hans-Sagen, aabenbarede en beskyttende Tendens fra Myndighedernes Side, naar det drejede sig om berettigede Klager over officielle eller halvofficielle Institutioner, en Tendens, der tilsyneladende ganske manglede, naar det var private Borgere, det drejede sig om. Derfor maatte Embedsmændenes Forhold til »Forenede danske Motorjere«-Sagen undersøges til Bunds.

Justitsministeren kunde efter hele det Standpunkt, han havde taget til Sagen, ikke inklude sig paa en Diskussion om Detailler. Elith Jensen maatte under en eller anden Form have Oprejsning, men dette overlod Ministeren ganske rolig til den Afgørelse, der nu skulde træffes af uvildige Embedsmænd. — Ministeren kunde i øvrigt ikke lade *Forespørgerens* stærke Ord imod Embedsmændene staa uimodsagt; han betonedede, at Justitsministeriets Embedsmænd aldrig havde skelet til, om det behagede ham som socialdemokratisk Minister eller ej, at denne eller hin Afgørelse blev truffet; disse Afgørelser var altid blevet truffet ud fra det rent saglige Skøn, og Ministeren nærede den sikre Overbevisning, at saaledes var Afgørelsen ogsaa truffet i denne Sag.

Vagn Bro (V.) kunde anerkende de Udtalelser, som baade den tidligere og den nuværende Justitsminister havde fremsat, og han vilde ikke bestride, at Ministeren havde anvist den rette Vej med Sagens Henviisning til en særlig Voldgiftsret. Men det forekom ham ikke ret og rimeligt, at Tinget paa staaende Fod skulde tage Standpunkt, og han stillede derfor følgende *Paastand paa Overgang til næste Sag paa Dagsordenen*:

»Idet Tinget beslutter at nedsætte et Udvalg paa 15 Medlemmer til at modtage og indhente Oplysninger i Anledning

af de i nærværende Forespørgsel omhandlede Forhold, gaar Tinget over til næste Sag paa Dagsordenen.»

Medens *Frits Clausen* (N. A.) fandt det urimeligt, at en saa gammel Sag skulde overgives til en parlamentarisk Kommission og trækkes endnu mere i Langdrag, blev Dagsordenen anbefalet af *Skjerbæk* (K. F.) og *Valdemar Thomsen* (B.). Ogsaa *Forespørgeren* kunde tiltræde den foreslaaede Dagsorden, ligeledes *Justitsministeren*, som erklærede sig villig til at afgive de fornødne Oplysninger, idet han forstod det saaledes, at det derefter var Meningen, at Sagen snarest henvistes til Afgørelse ved en særlig Voldgiftsret.

Efter at Vagn Bros Paastand paa Overgang til Dagsordenen var *vedtaget* enstemmigt med 100 Stemmer, nedsattes følgende *Udvalg* til at modtage og indhente Oplysninger angaaende Elith Jensen-Sagen:

Fr. Dalgaard, Bomholt, Chr. Christiansen, Holger Eriksen, Hedtoft-Hansen [Formand], Strøm, A. M. Hansen, Steen [Sekretær], Vagn Bro, Inger Gautier Schmit, Julin, Skjerbæk, Kristen Amby, Aksel Møller og Svend E. Johansen.

I en *Beretning* af 13. Sept. 1940 (Till. B. Sp. 2299) meddelte Udvalget, at det havde modtaget en Række Aktstykker saavel fra Hr. Elith Jensens beskikkede Forsvarer som fra hans private Sagfører. Da Udvalget imidlertid betragtede sin Opgave som begrænset til at indhente Oplysninger om Fremgangsmaaden angaaende det i Forespørgselen nævnte Forhold efter den Anledning, Justitsministerens Besvarelse i Folketingsmødet af 2. Juli 1940 gav, laa det efter Udvalgets Opfattelse uden for dets Opgave at tage Stilling til de fremsendte Aktstykker.

Udvalget, der gentagne Gange havde Samraad med Justitsministeren, saavel Hr. Unmack Larsen som Hr. Harald Petersen, modtog fra Ministeren Meddelelse om, at Hr. Elith Jensen igennem sin Sagfører havde vendt sig mod den paa-tænkte særlige Voldgiftsret, jfr. følgende Ord i Skrivelse af 6. September 1940: »Paa Foranledning af Meddelelser i Dagspressen om, at Udvalget skulde have henvist Sagen til »en særlig Voldgiftsret«, bestaaende af tre Medlemmer af Klageretten, tillader jeg mig paa min Klients Vegne i Ærbødighed at indstille til det høje Udvalg, at Sagen ikke saaledes maa blive afgivet til Afgørelse uden for Udvalget endside af en »Voldgiftsret«, der bærer sit Navn med Urette allerede af den Grund, at Sagens Parter er uden Indflydelse paa dens Sammensætning.« Ministeren havde derfor i Sinde at overgive hele Sagen til *den særlige Klageret*, saavel vedrørende Forespørgselsens 1ste som 2det Stykke. Ministeren havde derhos over for Udvalget anført, at han paa Anklagemyndighedens Vegne agtede at udtale saavel over for den særlige Klageret

som over for den eller de Domstole, der eventuelt maatte faa med Sagerne at gøre, at der ved Sagernes Afgørelse ogsaa bør lægges Vægt paa *Billighedshensynet*.

Idet Udvalget understregede det sidstnævnte Hensyn, tiltraadte *hele Udvalget* den nævnte Fremgangsmaade.

18. Den 12. Juni 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 4640) følgende *Forespørgsel til Justitsministeren og Minister Henning Hasle af Frits Clausen*:

»Af hvilken Grund har Justitsministeren i Aar forbudt de nationale Foreninger i Aarhus at føre Dannebrog gennem Gaderne under den aarlige nationale Tilkendegivelse paa Valdemarsdagen den 15. Juni?«

Fremme af Forespørgselen *nægtedes* $\frac{13}{6}$ (F. Sp. 4691) med 85 Stemmer mod 4. (1 Medlem stemte hverken for eller imod).

19. Den 28. Juni 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 4801) følgende *Forespørgsel til Udenrigsministeren af Aage Henriksen*:

»Hvad agter Ministeren at foretage sig i Anledning af, at det er oplyst:

at Direktør K. S. Sthyr fra *Dansk Cementcentral* samtidig er ansat som Leder af et under Udenrigsministeriet oprettet Kontor, der skal behandle Spørgsmaal om Foranstaltninger til Modvirkning af for Danmarks Økonomi skadelige Prisudviklinger,

at Ingeniør Klem fra Ingeniørfirmaet F. L. Smith & Co. er blevet ansat som Handels- og Industriattaché i Berlin (idet bemærkes, at der bestaar en nær økonomisk Forbindelse mellem Dansk Cementcentral og F. L. Smith & Co.),

at Udenrigsministeriet i *Strid med de faktiske Forhold* i Oktober f. A. har oplyst, at Kvægeksperten ikke kunde udfylde det til Raadighed værende Eksportkontingent til Italien,

at Ministeriet i Stedet har anvist *Cementmaskiner* som Basis for en foreslaet Vareudveksling med Italien, hvorved

en bestemt Industrigruppe paa utilbørlig Vis er blevet søgt favoriseret til Skade for Landbrugets berettigede Interesser?

Hvorledes begrunder Ministeren den skete Favorisering af de nævnte Industrifirmaer?»

Fremme af Forespørgselen nægtedes $\frac{2}{7}$ (F. Sp. 4813) med 103 Stemmer mod 8.

---

20. Den 28. Juni 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 4802) følgende Forespørgsel til *Minister Hauch* af *Jens Thomsen*:

»Er Minister Hauch bekendt med de usandfærdige Beskyldninger i Venstrepresen mod Knud Bach og Folketingsmand Hartel angaaende en paastaaet Rejse til Berlin den 18. April, som skulde have skadet Danmarks Handelsaftaler? Vil Minister Hauch bestride, at Knud Bach og Hartel efter Aftale med og for at imødekomme ham afstod fra en før den 9. April planlagt Rejse?

Hvad agter Ministeren i Sandhedens Interesse at foretage sig for at godtgøre de to Mænds loyale Adfærd over for Ministeren?»

Fremme af Forespørgselen nægtedes $\frac{2}{7}$ (F. Sp. 4814) med 105 Stemmer mod 8.

---

21. Den 5. Juli 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 4939) følgende Forespørgsel til *Justitsministeren* af *Frits Clausen*:

»Hvorledes begrunder Justitsministeren, at Medlemmer af D. N. S. A. P. Natten til den 3. Juli d. A. i Dommervagten i København er blevet underkastet Fængsling, uden at Betingelserne for Fængsling efter Retsplejelovens § 780 foreligger?

Hvorledes begrunder Justitsministeren, at Fængslingskendelserne blev afsagt saa hurtigt efter Anholdelsen, at der ikke var Tid og Lejlighed til for de anholdte at sikre sig juridisk Bistand?»

Fremme af Forespørgselen nægtedes $\frac{5}{7}$ (F. Sp. 4940) med 85 Stemmer mod 4.

22. Den 10. Juli 1940 anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 4943) følgende Forespørgsel til *Justitsministeren* af *Svend E. Johansen* og *Hartel*:

»Hvad agter Justitsministeren at foretage sig i Anledning af, at Sagfører Johs. Christensen i aabne Breve af 20. April, 8. og 24. Juni 1940 til Justitsministeren har krævet indledet kriminel Undersøgelse mod Bestyrelse og Revision i A/S Burmeister & Wain for Afgivelse af urigtige og vildledende Beretninger og Aflæggelse af falsk Regnskab?«

Fremme af Forespørgselen nægtedes ¹⁶/₇ (F. Sp. 4990, jfr. 4987) med 102 Stemmer mod 3.

---

23. Den 5. September anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 5359) følgende Forespørgsel til *Statsministeren* af *Hartel*, *Svend Nielsen*, *Jens Thomsen* og *Valdemar Thomsen*:

»Har der, i Forbindelse med Forhandlingerne om en Toldunion med Tyskland, fra dansk Side været stillet Forslag om en Opskrivning af den danske Krone?

I bekræftende Fald, hvorledes begrunder Regeringen da et saadant Ønske?«

Fremme af Forespørgselen nægtedes ⁶/₉ (F. Sp. 5360) med 97 Stemmer mod 2.

---

24. Den 6. September anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 5359) følgende Forespørgsel til *Ministeren for Landbrug og Fiskeri* og til *Arbejds- og Socialministeren* af *Aksel Larsen*, *Alfred Jensen* og *Martin Nielsen*:

»Hvornaar agter Regeringen at opfylde det af Ministeren for Landbrug og Fiskeri givne Løfte om Lønregulering i Anledning af Brødprisernes Forhøjelse og om Rabatmærker for de daarligst stillede?«

Fremme af Forespørgselen vedtoges ¹¹/₉ (F. Sp. 5369).

Ved Skrivelse af ¹⁹/₉ (F. Sp. 5467) blev Forespørgselen taget tilbage.

---

25. Den 6. September anmeldtes i *Folketinget* (F. Sp. 5360) følgende Forespørgsel til *Justitsministeren* af *Frits Clausen, Th. M. Andersen* og *Aage Henriksen*:

»Hvad agter Justitsministeren at foretage sig i Anledning af, at Elith Jensen paa ny har været tiltalt for Bedrageri, hvilken Tiltale ved Rigsadvokatens Resolution af 19. f. M. er taget tilbage, efter at det havde vist sig, at Sagen var rejst paa urigtigt Grundlag fra Anklagemyndighedens Side?

Vil Justitsministeren foranledige en Undersøgelse af Anklagemyndighedens strafferetlige Ansvar i denne Sag, efter at det har vist sig, at Politiet forgæves har forsøgt at paavirke en Række Personer til at indgive Bedragerianmeldelse mod Elith Jensen, og at Politiet desuagtet har benyttet en af de paagældende Personer som »Anmelder« uden dennes Ønske?

Vil Justitsministeren foranledige, at Rigsadvokatens Resolution om Sagens Bortfald bekendtgøres gennem Ritzaus Bureau?»

Fremme af Forespørgselen nægtedes $11\frac{1}{9}$ (F. Sp. 5368) med 91 Stemmer mod 3.

III. Valgs Prøvelse.

A. Folketinget.

1. Efter at Konsulent Aage Fogh, der repræsenterede Frederiksborg Amtskreds, havde nedlagt sit Mandat fra 5. Oktober 1939, indtraadte 1. Stedfortræder for Det radikale Venstre i nævnte Amtskreds, Parcellist P. D. Jensen, Lyngø, som Folketingsmand for Amtskredsen (F. Sp. 26 og 124).

Indstilling om Godkendelse af Parcellist P. D. Jensen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{5}{10}$ (F. Sp. 125).

2. Efter at Godsejer A. C. Duborg, der repræsenterede Svendborg Amtskreds, var afgaaet ved Døden den 8. Juni 1940 (F. Sp. 4627), meddelte 1. Stedfortræder for Venstre i nævnte Amtskreds, Landstingsmand A. L. H. Elmquist, at han ikke ønskede at modtage Mandatet, hvorefter næste

Stedfortræder, Konsulent Kristen Damsgaard, Vester Sker-ninge, modtog dette. (F. Sp. 4756).

Indstilling om Godkendelse af Konsulent Kristen Dams-gaard som Medlem af Tinget vedtoges $27/6$ (F. Sp. 4782).

B. Landstinget.

1. Efter at 9. landstingsvalgte Medlem, fhv. Minister C. Th. Zahle, havde nedlagt sit Mandat fra den 3. Oktober 1939, indtraadte Fuldmægtig Frk. Anna Westergaard, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den 11. Marts 1939 var valgt til 1. Stedfortræder for C. Th. Zahle, som tingvalgt Medlem af Tinget. (L. Sp. 2 og 8).

Indstilling om Godkendelse af Fuldmægtig Frk. Anna Westergaard som Medlem af Tinget vedtoges $4/10$ (L. Sp. 10).

2. Efter at 3. landstingsvalgte Medlem, Redaktør J. P. M. Simonsen var afgaaet ved Døden den 7. Oktober 1939 (L. Sp. 48), meddelte Folketingsmand A. C. Mortensen, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den 11. Marts 1939 var valgt som 1. Stedfortræder for Det socialdemokratiske Parti, at han nedlagde dette Hverv, hvorefter næste Stedfortræder for Partiet, det 9. Medlem for 1. Landstingskreds Fru Andrea Brochmann, indtraadte som tingvalgt Medlem. (L. Sp. 49).

3. Efter at Fru Andrea Brochmann var blevet tingvalgt Medlem, indtraadte Sekretær Erik Jacobsen, København, der i Valgbogen stod opført som Stedfortræder for Fru Andrea Brochmann, som 9. Medlem for 1. Landstingskreds. (L. Sp. 49).

Indstilling om Godkendelse af Fru Andrea Brochmann som tingvalgt Medlem og af Sekretær Erik Jacobsen som Medlem af Tinget vedtoges $20/10$ (L. Sp. 60 og 61).

4. Efter at 6. Medlem for 5. Landstingskreds, Borgmester N. P. Jensen havde nedlagt sit Mandat fra den 1. November 1939 (L. Sp. 60), meddelte de to nærmeste Stedfortrædere for denne, Borgmester Frantz Hansen, Fredericia, og Redaktør Søren M. Jensen, Kolding, at de ikke ønskede

at modtage Mandatet (L. Sp. 67 og 68). Mandatet gik derefter over til Murmester M. P. Madsen, Vamdrup (L. 68 og 103).

Indstilling om Godkendelse af Murmester M. P. Madsen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{9}{11}$ (L. Sp. 105).

5. Efter at 8. landstingsvalgte Medlem, fhv. Minister N. P. Fisker var afgaaet ved Døden den 26. December 1939, indtraadte 4. Medlem for 6. Landstingskreds, Laurits Knudsen, der ved Valget af landstingsvalgte Medlemmer og disses Stedfortrædere den 11. Marts 1939 var valgt som Stedfortræder for Det socialdemokratiske Parti, som tingvalgt Medlem. (L. Sp. 667 og 668).

6. Efter at Landstingsmand Laurits Knudsen var blevet tingvalgt Medlem, indtraadte Borgmester Th. Jensen, Nørre Sundby, der i Valgbogen stod opført som 1. Stedfortræder for Laurits Knudsen, som 4. Medlem for 6. Landstingskreds.

Indstilling om Godkendelse af Laurits Knudsen som tingvalgt Medlem og af Borgmester Th. Jensen som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{19}{1}$ (L. Sp. 717 og 718).

7. Efter at 12. Medlem for 6. Landstingskreds, Gaardejer Henrik Jensen var afgaaet ved Døden den 12. Maj 1940, indtraadte Realskolebestyrer P. J. Ravn, der i Valgbogen stod opført som 1. Stedfortræder for den afdøde, som 12. Medlem for 6. Landstingskreds.

Indstilling om Godkendelse af Realskolebestyrer P. J. Ravn som Medlem af Tinget vedtoges $\frac{22}{5}$ (L. Sp. 1667, 1679 og 1680).

IV. Valg til Kommissioner og Hverv.

1. Valg af 16 Medlemmer og Suppleanter for disse til det udenrigspolitiske Nævn (nedsat i Henhold til § 1 i Lov Nr. 137 af 13. April 1923).

Valget foretoges af det staaende Fællesudvalg valgt i Henhold til Folketingets Forretningsordens § 7, 2. Stykke, og Landstingets Forretningsordens § 9, 2. Stykke (se Side 25 og 26).

Til Medlemmer valgtes ($\frac{4}{10}$ 1939): 1) Folketingsmand C. N. Hauge (Formand) med Suppleant Folketingsmand Bomholt, 2) Folketingsmand Hartvig Frisch med Suppleant Folketingsmand H. C. Hansen, 3) Folketingsmand Hødtoft-Hansen med Suppleant Folketingsmand Otto Jensen, 4) Folketingsmand J. P. Nielsen med Suppleant Folketingsmand P. Mortensen, 5) Folketingsmand Hans Rasmussen med Suppleant Folketingsmand Rasmus Hansen, 6) Landstingsmand Ch. Petersen med Suppleant Landstingsmand A. Johansen, 7) Landstingsmand Jørgen Møller med Suppleant Landstingsmand C. E. Christiansen, 8) Landstingsmand Steincke med Suppleant Landstingsmand Fløtkjær, 9) Folketingsmand A. M. Hansen (Sekretær) med Suppleant Folketingsmand N. P. Andreasen, 10) Folketingsmand Hassing-Jørgensen med Suppleant Landstingsmand Hermod Lannung, 11) Landstingsmand Hauch med Suppleant Landstingsmand Jepsen Christensen, 12) Folketingsmand Brorsen med Suppleant Folketingsmand Himmelstrup, 13) Folketingsmand Krag med Suppleant Folketingsmand Duborg, 14) Landstingsmand Axel B. Lange med Suppleant Folketingsmand Henning Hasle, 15) Folketingsmand Ole Bjørn Kraft med Suppleant Folketingsmand Fibiger og 16) Folketingsmand A. Svensson med Suppleant Folketingsmand Drachmann. (F. Sp. 2 og 123, L. Sp. 8 og 47).

I Stedet for Venstres ovennævnte Medlemmer og Suppleanter i Nævnet valgtes senere ($\frac{24}{5}$ 1940): Folketingsmand Knud Kristensen med Suppleant Folketingsmand Jørgen Gram, Folketingsmand Himmelstrup med Suppleant Folketingsmand Duborg samt Landstingsmand Jepsen Christensen med Suppleant Landstingsmand Stensballe. Endvidere Landstingsmand Halfdan Hendriksen som Suppleant for Landstingsmand Lange og Folketingsmand A. C. D. Petersen som Suppleant for Folketingsmand Ole Bjørn Kraft henholdsvis i Stedet for Ministrene Henning Hasle og Fibiger. (F. Sp. 4177 og 4461, L. Sp. 1669 og 1700).

I Stedet for Indenrigsminister Knud Kristensen og afdøde Folketingsmand Duborg valgtes endelig Fællesudvalget ($\frac{12}{7}$ 1940): Folketingsmand Krag til Medlem og Folketingsmand Vagn Bro til Suppleant. (F. Sp. 4987 og 5035, L. Sp. 2034 og 2035).

2. Valg af 1 Medlem til Dansk-Islandsk Nævns danske Afdeling for Tiden indtil 30. November 1942.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{4}{10}$ 1939): Folketingsmand H. C. Hedtoft-Hansen i Stedet for afdøde Folketingsmand Hans Nielsen. (F. Sp. 123, L. Sp. 47)

---

3. Valg af 1 Medlem til Toldraadet (oprettet i Henhold til § 44 i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 om Toldafgifterne m. m.) for Tidsrummet indtil 31. Marts 1940.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{4}{10}$ 1939): Folketingsmand Einer-Jensen i Stedet for afdøde Folketingsmand Hans Nielsen. (F. Sp. 123, L. Sp. 48).

---

4. Valg af 1 Medlem til det i § 2 i Lov af 19. Februar 1932 om Efterforskning og Indvinding af Raastoffer i Kongeriget Danmarks Undergrund nævnte Udvalg.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{4}{10}$ 1939): Folketingsmand Bomholt i Stedet for afdøde Folketingsmand Vilhelm Rasmussen. (F. Sp. 124, L. Sp. 7 og 48).

---

5. Valg af 8 Medlemmer til »Rask-Ørsted Fondets Komité« (oprettet i Henhold til § 2 i Lov Nr. 555 af 4. Oktober 1919) for Tidsrummet fra 1. November 1939 til 31. Oktober 1943.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($\frac{4}{10}$ 1939): Nationalbankdirektør Bramsnæs, Folketingsmand Hartvig Frisch, Udenrigsminister, Dr. phil. P. Munch, Folketingsmand Rager, Folketingsmand, Dr. phil.. Krag, Bankdirektør Jensen-Stevens, Professor J. Oskar Andersen og Professor Ellinger. (F. Sp. 124 og L. Sp. 48).

---

6. Valg af 4 Medlemmer til Lønningsraadet (nedsat i Henhold til § 48 i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931) samt 4

Stedfortrædere for samme for Tidsrummet fra 1. Oktober 1939 til 30. September 1943.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (⁹/₁₀ 1939): Folketingsmand M. K. Sørensen med Stedfortræder Folketingsmand N. P. Nielsen, Landstingsmand Veistrup med Stedfortræder Folketingsmand A. M. Hansen, Folketingsmand Søren P. Larsen med Stedfortræder Landstingsmand S. Stegger Nielsen, Folketingsmand Vesterager med Stedfortræder Folketingsmand Bouet. (F. Sp. 152, L. Sp. 50).

---

7. Valg af et Medlem til Ligningsraadet (oprettet i Henhold til §§ 2 og 8 i Lov Nr. 108 af 31. Marts 1938).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁷/₁₁ 1939): Fhv. Folketingsmand Hans Clausager i Stedet for afdøde Proprietær N. J. Andersen. (F. Sp. 152 og 1001, L. Sp. 50 og 230).

---

8. Valg af 4 Medlemmer til Nævnet vedrørende Udenrigsministeriets Tjenestemænds Udetillæg (nedsat i Henhold til § 117 i Lov Nr. 98 af 31. Marts 1931) **for Tidsrummet fra 18. November 1939 til 17. November 1943.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁷/₁₁ 1939): Folketingsmand Holger Larsen, Landstingsmand Stensballe, Folketingsmand Korsgaard og Landstingsmand Veistrup. (F. Sp. 569 og 1002, L. Sp. 104 og 230).

---

9. Valg af 16 Medlemmer til Sygekasseudvalget (valgt i Henhold til § 6, Stk. 2 og Stk. 3, i Lov af 7. Maj 1937 om Folkeforsikring).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁷/₁₁ 1939): Folketingsmændene Holger Larsen, Villumsen, A. C. Mortensen, Medlem af Folketinget Fru Nina Andersen, Folketingsmand P. Mortensen, Landstingsmændene A. P. Hansen, A. Johansen, Offersen, Folketings-

mand A. M. Hansen, Landstingsmændene Bækgaard, K. Pedersen, Folketingsmændene Søren P. Larsen og Vanggaard, Medlem af Landstinget Fru Lisbet Hindsgaul, Folketingsmand Victor Larsen og Landstingsmand Unmack. (F. Sp. 569 og 1001, L. Sp. 103 og 229).

---

10. Valg af Medlemmer samt Stedfortrædere for samme til de i § 17 i Lov Nr. 373 af 30. Juni 1919 om Fæstegodsets Overgang til Selveje og om Brug af Huse paa Landet omhandlede 3 Kommissioner for Tidsrummet fra 1. April 1939 til 31. Marts 1943.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (^{17/11} 1939): For Sjælland og Lolland-Falsters Stifter: 1) Husmand Søren Hansen, Stolpehusene pr. Haarlev, med Stedfortræder Husmand Holger Sørensen, Kallerup pr. Kalundborg; 2) Husmand Niels Nielsen, Ramløse pr. Helsingø, med Stedfortræder Husmand Ejnar Hansen, Skafterup pr. Sandved. For Fyns Stift: 1) Landstingsmand P. C. Petersen med Stedfortræder Sogneraadformand Jacob Hansen, Dalum pr. Hjallese; 2) Proprietær Marius Madsen, Hunslev Skovgaard pr. Kjølstrop, med Stedfortræder Folketingsmand A. C. D. Petersen. For Jylland: 1) Fhv. Landstingsmand Rasmus Nielsen, Lillering, med Stedfortræder fhv. Folketingsmand O. Thorhaug; 2) Gaardejer Bjerre Jensen, Gudum pr. Lemvig, med Stedfortræder Gaardejer Georg Mikkelsen, Sinding pr. Skægkær. (F. Sp. 1001, L. Sp. 230).

---

11. Valg af 4 Medlemmer til Overbevillingsnævnet (nedsat i Henhold til § 21 i Lov Nr. 129 af 15. Marts 1939) for Tidsrummet fra 1. Januar 1940 til 31. December 1941.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (^{18/12} 1939): Landstingsmand C. F. Sørensen, Folketingsmand Valdemar Sørensen, fhv. Landstingsmand Rasmus Nielsen, Lillering, og Folketingsmand Henning Hasle. (F. Sp. 1178 og 1986, L. Sp. 231 og 515).

---

12. Valg af 2 Revisorer for Kongeriget Danmarks Hypotekbanks Regnskab for Tidsrummet fra 1. Januar 1940 til 31. December 1942 (i Henhold til Lov Nr. 298 af 6. December 1924).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{18/12}$ 1939): Landstingsmand Laurits Knudsen og Folketingsmand N. Elgaard. (F. Sp. 1843 og 1986, L. Sp. 426 og 515).

13. Valg af 3 Medlemmer til Rigsretten.

Af Landstinget valgtes ($^{20/10}$ 1939): Landstingsmand Lannung (i Stedet for Zahle) og Landstingsmand Steincke (i Stedet for Simonsen). (L. Sp. 61 og 62).

Senere ($^{27/6}$ 1940) valgtes Landstingsmand S. C. Nørgaard (i Stedet for Hauch). (L. Sp. 1940).

14. Valg af 12 Medlemmer til Toldraadet (oprettet i Henhold til § 44 i Lov Nr. 108 af 29. Marts 1924 om Toldafgifterne m. m.) **for Tidsrummet fra 1. April 1940 til 31. Marts 1946.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{15/3}$ 1940): Fhv. Folketingsmand, Redaktør P. Andersen, fhv. Folketingsmand Smørum, Maaløv, fhv. Landstingsmand, Borgmester P. Christensen, Helsingør, Folketingsmændene Einer-Jensen, Gustav Pedersen, Landstingsmændene Ch. Petersen, Axel Christensen, Folketingsmand Rager, Landstingsmændene Hauch, Villemoes, Halfdan Hendriksen og fhv. Landstingsmand L. Laursen, Stenstrup. (F. Sp. 2834 og 3487, L. Sp. 1201).

15. Valg af 1 Medlem til Skattelovkommissionen af 1937.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev ($^{12/7}$ 1940): Folketingsmand Himmelstrup i Stedet for afdøde Folketingsmand Duborg. (F. Sp. 4939 og 5036, L. Sp. 2002 og 2035).

16. Valg af 2 Medlemmer til Statens Jordlovsudvalg for Tidsrummet indtil 11. November 1940.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹²/₇ 1940): Folketingsmændene Jens Sønderup og Petersen (Røj) i Stedet for henholdsvis Forsvarsminister Brorsen og Kirkeminister Fibiger. (F. Sp. 4987, 4990 og 5036, L. Sp. 2026, 2034 og 2035).

---

17. Valg af 1 Medlem til Landsskatteretten (oprettet i Henhold til § 8 i Lov Nr. 108 af 31. Marts 1938).

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹²/₇ 1940): Folketingsmand Jensen-Broby i Stedet for Indenrigsminister Knud Kristensen. (F. Sp. 4987 og 5036, L. Sp. 2027 og 2035).

---

18. Valg af 1 Medlem til Repræsentantskabet for Danmarks Nationalbank for Tidsrummet indtil 31. Marts 1941.

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹²/₇ 1940): Landstingsmand Halfdan Hendriksen i Stedet for Kirkeminister Fibiger. (F. Sp. 4989 og 5036, L. Sp. 2034 og 2035).

---

19. Valg af 1 Medlem til Arbejdsnævnets Afdeling angaaende Arbejdsløshedsforsikringen (oprettet i Henhold til § 35 i Lov af 14. April 1937 med senere Ændringer) **for Tidsrummet fra 1. August 1940 til 6. Maj 1944.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹⁹/₇ 1940): Landstingsmand Rahbek i Stedet for Landstingsmand Stensballe, der havde ønsket at udtræde af Nævnet. (F. Sp. 4990 og 5209, L. Sp. 2034 og 2137).

---

20. Valg af 14 Medlemmer til Jernbaneraadet (oprettet i Henhold til § 9 i Lov Nr. 40 af 25. Februar 1925) **for Tidsrummet fra 29. Juli 1940 til 28. Juli 1945.**

Valget foretoges af det under Nr. 1 nævnte Fællesudvalg.

Valgt blev (¹²/₇ 1940): Fhv. Folketingsmænd Bjerring, Knud Hansen, Niels Andreasen, Folketingsmand M. K. Sørensen, Landstingsmændene Laurits Knudsen, Charles Petersen, A. Johansen, fhv. Landstingsmand Jørgen Hald, Gaardejer Emil Hansen, Batum pr. Viborg, Folketingsmand Elgaard, Landstingsmand Stensballe, fhv. Folketingsmand J. C. A. Larsen, Folketingsmand P. Korsgaard og fhv. Folketingsmand H. F. Ulrichsen. (F. Sp. 5036, L. Sp. 2035).

V. Forretningsordenen.

Beslutning af Landstinget om Ændringer i Forretningsordenen angaaende Medlemmernes Benævnelse m. m. [B. Sp. 347. — C. Sp. 259].

Anmeldt ¹⁶/₂ (L. Sp. 895). Behandlingsmaaden ²¹/₂ (L. Sp. 907). 1. Beh. ²³/₂ (L. Sp. 935). (Ordfører: Ingeborg Hansen). 2. (sidste) Beh. ²⁸/₂ (L. Sp. 954).

Den væsentligste af de i Landstingets Forretningsorden foretagne Ændringer gaar ud paa at indføre den samme Omtaleform, som siden 1918 har været benyttet i Folketinget, saa at Medlemmerne benævnes: Det ærede Medlem Hr., Fru eller Frøken med Tilføjelse af Navn uden Titulatur.

Foruden en rent sproglig Ændring i § 19 er dernæst foretaget en Tydeliggørelse af § 47, saa at det klart fremgaar, at Medlemmer, som svarer »stemmer ikke«, ikke tæller med ved Udregningen af den tre Femtedeles Majoritet, dér kræves til Afgivelse fra Forretningsordenens Forskrifter.

Den hidtil anvendte Omtaleform: at benævne Medlemmerne ved Valgkredsen og ved den Orden, hvori de var valgt, for de kongevalgte (tingvalgte) den Rækkefølge, hvori de var valgt, har været brugt i Landstinget siden 1850. Naar et *Flertal* inden for Udvalget for Forretningsordenen (Socialdemokrater, Radikale Venstre og Konservative Folkeparti) nu foreslog at gøre en Forandring, var dette begrundet med, at den hidtidige Benævnelse faldt vanskelig for i hvert Fald største Delen af dem, der skulde bruge den. »Med den stigende Partideling bliver der flere Ordførere, og ofte deltager andre Medlemmer i Forhandlingerne, saaledes at baade Tingets

Formand, den eller de paagældende Ministre og Tingets Medlemmer let kommer ud for at skulle benævne en hel Række Medlemmer ved 2 Tal, der ikke paa nogen Maade karakteriserer det paagældende Medlem og derfor ikke kan støtte Hukommelsen. Det har da ogsaa vist sig, at langt det største Antal af Ministrene og Tingets Medlemmer ofte er utilbøjelige til at anvende denne Form under Forhandlingerne og i Stedet for bruger Benævnelsen »den ærede Ordfører« eller »det ærede Medlem« uden nærmere Betegnelse af, hvilken Ordfører eller hvilket Medlem der hentydes til«. Flertallet mente da, at naar Omtaleformen voldte Vanskeligheder ved Benyttelsen eller slet ikke blev brugt, burde den ikke opretholdes, men erstattes af den Form, der i mange Aar har virket tilfredsstillende i Folketinget.

Venstre kunde ikke medvirke til denne Ændring. Mindretallets Ordfører (Rytter) gjorde gældende, at Forbudet mod Navns Nævnelse i sin Tid var indført, fordi man ønskede, at Sagens Behandling saa vidt muligt skulde være upersonlig, og han troede, at det personlige vilde træde lige saa kraftigt frem i Nutiden, som det vilde have gjort i gamle Dage. Taleren kunde heller ikke indrømme, at den hidtil brugte Benævnelsesmaade ikke karakteriserede det paagældende Medlem, og naar Folketinget var gaaet over til en anden Omtaleform, var det, fordi man efter Grundlovsændringen af 1915 og den ændrede Valgmaade havde været nødt til det. Af Hensyn til Traditionen mente Venstre derfor, at den hidtidige Benævnelsesmaade burde opretholdes.

Flertallets Ændringsforslag, som fik Tilslutning af *J. S. Foget* (B.), vedtoges enstemmigt med 35 Stemmer (11 Medlemmer stemte hverken for eller imod).

Ændringen af § 47 var anbefalet af Socialdemokrater, Radikale Venstre og Venstre, medens *de Konservative* ikke kunde medvirke til dens Gennemførelse. Naar man nu ønskede at fastslaa den foreslaaede Fortolkning, som dog ikke var uomtvistelig, burde man efter Mindretallets Mening med det samme have fastsat en højere Procentsats for det Antal Medlemmer, som skal kunne beslutte en Afgivelse fra Forretningsordenen. En saadan Afgivelse burde være Undtagelsen, men især burde der være Enighed om dens Nødvendighed, og Lange, der talte som Ordfører for Mindretallet, kunde i hvert Fald ikke se nogen Grund til, at det skulde være lettere at fravige Fristerne i Landstinget, end det er i Folketinget, hvor der kræves $\frac{3}{4}$ Majoritet. Mindretallet havde da ogsaa i Udvalget stillet Forslag om en saadan Majoritet som Betingelse for Afgivelse fra Forretningsordenen, men havde ikke faaet Tilslutning dertil.

Det paagældende Ændringsforslag, der ogsaa støttedes af

J. S. Foget, vedtoges enstemmigt med 38 Stemmer (11 stemte hverken for eller imod).

Ved sidste Behandling vedtoges Indstillingen enstemmigt med 42 Stemmer.

VI. Andragender.

Betænkning fra Folketingets Finansudvalg angaaende Andragender, henvist til Udvalget. [B. Sp. 403].

Udvalget, der havde behandlet 4 Andragender, gjorde ingen Indstilling.

Sagregister.

	Side
Aktieselskaber, Udbetaling af Udbytte i, privat Forslag	550
— — — — —, se Udbytte.	
Alders- og Invaliderebetændere, Tillæg til, Lov	380
— — — — —, — — — — —	382
— — — — —, — — — — —	400
— — — — —, — — — — —, privat Forsl.	547
Amtskommunerne, ekstraordinært Tilskud til, Lov . . .	285
Amtsskolekonsulenter, se Skoletilsynsloven.	
Andragender	614
Arbejdsanvisning (Sammensætning af Kontorernes Bestyrelser), Lovændring	344
— og Beskæftigelse, Fremme af, Lov . .	357
Arbejdsfordeling og -regulering, Lov	362
Arbejdsforhold, Lov	401
Arbejdskonflikter, Afgørelse af, Lov	93
Arbejds lønninger, Pristalsregulering af, Lov	85
— — — — —, — — — — —, Lovtillæg	412
— — — — —, se Brødprisernes Forhøjelse.	
Arbejdsløse, Dyrtidstillæg til, privat Forslag	548
— — — — —, — — — — —, Forespørgsler om .577 og	581
Arbejdsløshedskasser, Statstilskud til vanskeligt stillede, Lov	349
— — — — —, Statstilskud til vanskeligt stillede, Lov	353
— — — — —, Statstilskud til vanskeligt stillede, Lov	355

	Side
Arbejdsløshedsforsikrede, Brændselshjælp til, se Brændselshjælp.	
Arbejdsløshedsloven (Aabning af Fortsættelseskasser), Lovændring	353
— (Pristalsregulering af Dagpengeydelse- rnes Maksima), Lovændring	349
— (Pristalsregulering af Løngrænser og Udjævning af Tilskudsskalaen), Lovændring	341
— (Pristalsregulering af Understøttel- sessatser og Statstilskud m. m.), Lovændring	344
— , se Arbejdsanvisning, Arbejdsløse og Arbejdsløsheds-kasser.	
Arbejdsstridigheder, Mægling i, Lovændring	375
— , se Arbejdsforhold og Arbejdskon- flikter.	
Arveafgift, Lovforlængelse	152
Auktionsafgift, privat Forslag	547
B ageriloven, Lovændring	393
Banker og Sparekasser, Udbetaling af Indlaan i, Lov- forlængelse	432
Begravelsesforsikring, se Folkeforsikringsloven.	
Begravelseskasser og Ligbrændingsforeninger, Tilsyn med, Lov	474
Bemyndigelseslov, se Varer.	
Benzinafgiften, Forhøjelse af, Lov	145
— , — , Lovforlængelse	149
— , — , —	150
— , — , —	150
Benzinforbruget, Nedsækering af, Forespørgsel om	577

	Side
Beskæftigelse, se Arbejdsanvisning og Beskæftigelse.	
Betalingshenstand for Landmænd, Fiskere m. fl., Lov- ændring	519
Betalingsmoratorium for erhvervsdrivende, Forslag til Beslutning	568
Bevillingslov, se Midlertidig Bevillingslov.	
Boligbyggeri, Laan til, Lovændringer	265
Borteblevne Personer fra krigsforliste Skibe, Lov	521
Brandpolitiet paa Landet, Ændringer, Regeringsforslag	539
Brugsforeningsskat, se Indkomst- og Formueskat.	
Brændselhjælp til arbejdsløshedsforsikrede, Lov	388
Brændselsmangel og Brændselsmonopol, Forespørgsel om	584
Brændselsmaterialer, Fremskaffelse af indenlandske, Lov	241
— , — — — , Lov- tillæg	244
Brødprisernes Forhøjelse, Lønregulering i Anledning af, Forespørgsel om	602
Brødprisernes Forhøjelse, Lønregulering i Anledning af, se Arbejdslønninger, Hvede og Hvedemel og Korn- ordning for 1940—41.	
Brønderslev Købstad, Oprettelse af Retskreds, Lov . .	525
Burmeister & Wain, Forespørgsel ang. Sigtelser mod Bestyrelse og Revision	602
Butikslukning, Forslag til Beslutning om	569
Bygninger, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Børsskat, se Stempelafgift.	
Chokolade- og Sukkervareafgiften, se Forbrugsafgifter og Forbrugsafgifterne.	
Civilbefolkningens Beskyttelse, se Luftværnsforanstalt- ninger.	
Civilbeskyttelsestjeneste, Lov	313

	Side
Dagsordener:	
Arbejdskonflikters Afgørelse (Valdemar Thomsen) ..	95
Elith Jensen-Sagen (Vagn Bro)	598
Forbrugsafgifter (Aksel Larsen).....	119
Indkomst- og Formueskattens Forhøjelse (Svend E. Johansen).....	123
Landbrugets Priser og Produktionsomkostninger (1. Oluf Pedersen. 2. Aksel Larsen)	166 og 168
Landbrugets Priser og Produktionsomkostninger (Valdemar Thomsen)	176
Margarine, Forhandling af (1. Jens Thomsen. 2. Falk-Jensen. 3. Marius Jensen).....	579
Skibsfartens Fortjeneste (Aksel Larsen).....	577
Smørordning, Sabotering af (1. Jens Thomsen. 2. Oluf Pedersen).....	593 og 594
Valutaattester (1. Oluf Pedersen. 2. Einer-Jensen) .	581
Valutalovens Forlængelse (J. S. Foget).....	426
Danmarks Forsvar, privat Forslag	553
Dannebrog, Forbud mod at føre det gennem Gaderne i Aarhus Valdemarsdag, Forespørgsel om.....	600
Ekspropriationer, Bemyndigelse til visse, Lov.....	506
Elith Jensen-Sagen, Beretning om	599
— — — , Forespørgsler om.....	595 og 603
— — — , Forslag til Beslutning om.....	574
Embedsløgeværnsnets Ordning, Udskydelse af Revisionen, Lov	316
Ensilagebeholdere, Opførelse af, Lov.....	222
Erhvervsinteresser, Fremme af danske, Lov.....	433
Erhvervsøkonomiske Foranstaltninger, Vareforsyning m. v., Lov	480

	Side
Finanslov	46
Finland og Sovjetunionen, Mægling mellem, Forslag til Beslutning	571
Finland, Udtalelse af Statsministeren om	60
Fisk, Auktionssalg af, Lov	256
— , Indkøb af, se Oksekød.	
— , Ind- og Udførsel af, Lov	249
Fiskere, Betalingshenstand for, se Betalingshenstand.	
— Hædersgaver til, se Hædersgaver.	
Fiskeri, se Færerne og Saltvandsfiskeriloven.	
Fiskerierhvervet, Støtte til, Lov	250
— , — , —	252
Fiskerilove, Ændringer i, Lov	254
Flæsk, Fordeling af, se Oksekød.	
Foder- og Gødningsstoffer m. m., Handel med, Lovtillæg	231
Folkeforbundet, Udmeldelse af, Forslag til Beslutning	571
— , — , —	572
Folkeforsikringsloven, Ændring i (Tilskud til Medicin), Lov	398
— , Ændringer i og Tilføjelser til (Be- gravelsesforsikring m. v.), Lov	326
Folkeskolens Tilsyn, se Skoletilsynsloven.	
Forbrugsafgifter, midlertidige, Lov	110
— , — , Ophævelse af, privat For- slag	550
Forbrugsafgifterne, Ændringer i, Lov	105
Fordeling af Arbejde, se Arbejdsfordeling.	
Formueskat, se Indkomst- og Formueskat.	
Forretningsordenen, Landstingets, Ændringer i	612
Forsvar, se Danmarks Forsvar.	
Fortsættelseskasser, se Arbejdsløshedsloven.	
Fragtnævn, se Skibsfarten.	

	Side
Fragttilskud, se Landbrugets Eksportpriser.	
Fremmedloven, Ændringer i, Lov.....	516
Frihavnsselskabets Regnskab, Beslutning om	562
Funktionærloven, Ændringer i, Lov.....	394
Fælleskommunale Udligningsfond, Tilskud til kommunale Arbejder fra den, Lov.....	373
Fællesmærkeloven, Ændringer i, se Patentloven.	
Fællesudvalg, se Partiernes Fællesudvalg.	
Færøerne:	
Alders- og Invalidereventydere, Tillæg til, Lov	383
Forbud mod Erhverv med berusende Drikke, Lovændring	479
Forbud mod Fiskeri med Bundslæbevod, Lovændring	256
Motorkøretøjer, Lovændring.....	527
Pantsætning af Fangst, Lov.....	528
Protest mod Besættelsen af, Forespørgsel om.....	595
Tuberkuloseundersøgelse af Fiskerskibes Mandskab, Lov.....	316
Udviklingen efter 9. April.....	61
G artnerne, Støtte til, Forespørgsel om.....	590
Gesandt i England, Tilbagekaldelse af, Forslag til Beslutning	572
Glødelamper, Afgift af, se Forbrugsafgifter.	
Grundforbedringsloven, Ændring af, Lov.....	226
Grundlovens § 56, Samtykke i Henhold til.....	565
Grundstigningsskyld, Ændring af Revisionsbestemmelsen, Lov.....	153
Grundværdier, Inddragning af, se Samfundsskabte Grundværdier.	
Grønland, Udviklingen dèr efter 9. April.....	62

Gæld paa fast Ejendom, Begrænsning af, se Pantsætning.
Gødningsstoffer, se Foder- og Gødningsstoffer.

H andelsaftaler, Forespørgsel om en paastaaet Rejse til Berlin angaaende Danmarks	601
Henriksen, Aage, Samtykke til Tiltale mod Folketings- mand	565
Hovedstadens Forsyning med Flæsk og Kød, Forespørg- sel om	590
Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme, Lov	213
Husmandsbrug, se Mindre Landbrug.	
Hvede og Hvedemel, Afgift paa, Lov	196
— - — , — —, —	200
— - — , — —, —	201
— - — , — —, —	206
— - — , — —, —	535
Hypotekbankens Regnskab for 1938—39, Beslutning om	562
Hædersgaver til efterladte efter faldne og til saarede 9. April, Lov	97
Hædersgaver til efterladte efter faldne 9. April, Forslag til Beslutning	572
Hædersgaver til Sømænd og Fiskere, Lov	531
Høstpanteret, Lov	208
— , privat Forslag	558
I ndbo, privat, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Indfødsret, Erhvervelse og Fortabelse af, Lovændring .	293
Indfødsrets Meddelelse, Lov	292
— — — , —	324
— — — , —	325
Indførselsafgift, se Forbrugsafgifter.	

	Side
Indkomst- og Formueskat til Staten, Forhøjelse for 1939—40, Lov..	120
— - — - — for 1940—41, Lov.....	123
— - -- - — , Paaligning og Opkrævning af, Lovændringer ..	138
Indkomstskat til Københavns Kommune, Lovtillæg ..	287
Indkvartering, Lov.....	302
Indlaan, Udbetaling af, se Banker og Sparekasser.	
Industrifirmaer, Favorisering af, Forespørgsel om	600
Internerede Militærpersoners Retsstilling, Lov	417
Invaliderentyndere, se Alders- og Invaliderentyndere.	
Island, Protest mod Besættelsen af, Forespørgsel om .	595
-- , Udviklingen dør efter 9. April.....	63
Isvanskeligheder, Foranstaltninger imod, Forespørgsel om	587

Jensen, se Elith Jensen.

Jordfordeling, se Sønderjyske Landsdele.

Kommunale Arbejder, Tilskud fra den fælleskommunale
Udligningsfond til, se Fælleskommunale Udlignings-
fond.

Kommunale Udvalg, se Arbejdsanvisning og Beskæf-
tigelse.

Kommunal Laanefond, Lovændring..... 291

Kooperative Virksomheder, Beskatning af, se Indkomst-
og Formueskat.

Kornordning, Lov..... 182

— for Høstaaret 1940—41, Lov..... 184

Kortfristede Prioritetslaan, Laanefond for, Lov..... 258

Kreditfond, Oprettelse af en, Lov..... 157

	Side
Kredit- og Hypotekforeningsobligationer, Nationalbankens Overtagelse af, Forslag til Beslutning	570
Kredit til Køb af Varer i U. S. A., Lov	104
Krigsforsikring (Bygninger)	295
— (Indbo)	448
— (Landbrugets Løsøre)	452
— (Lystfartøjer)	457
— (Løsøre)	440
— — , Lovændring	446
— (Skibe), Lovændring	436
— — , —	436
— (Skove og Plantager)	237
— (Varer og Fragt)	438
Krigsulykkesforsikring, Lov	491
Kroneopskrivning, Forespørgsel om	602
Kvægtuberkulose, Bekæmpelse af, Lov	194
Københavns Indkomstskat, se Indkomstskat.	
Kødordning, se Kvægtuberkulose.	
Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger:	
Udligning mellem, Lov	163
— — , —	168
— — , —	172
Landbrugets Gæld, se Pantsætning og Saneringsloven.	
Landbrugets Løsøre, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Landbrugsprodukter, Udførsel af, Lov	234
Lejeloven, Ændring i, Lov	272
— , — , —	277
Ligbrændingsforeninger, se Begravelseskasser.	
Lodsvæsenet, Lov	418
— , Lovforlængelse	419

	Side
Luftværnsforanstaltninger (Pligt til at stille fast Ejen- dom m. m. til Raadighed ved), Lovforlængelse	307
— , Forlængelse og Tillæg, Lov.	307
— , Tillæg, Lov	310
— , se Civilbeskyttelsestjeneste.	
Lystfartøjer, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Lærlingelønninger, Dyrtidsregulering af, privat Forslag	549
— , — - , Forespørgsel om	590
Løntillæg til Tjenestemænd, midlertidigt, Lov	154
Løsøre, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
M argarine, Forhandling af, Forespørgsel om	578
Medicin, Sygekassernes Tilskud til, se Folkeforsikrings- loven.	
Mergelselskaber, Begunstigelser for, Lov	227
Merindkomstskat, se Indkomst- og Formueskat for 1940—41 .	
Midlertidig Bevillingslov	99
Militærinvalidere, se Sønderjyske Landsdele.	
Militærpersoner, internerede, se Internerede Militær- personers Retsstilling.	
Mindre Landbrug, Ændring i Lov om	221
Mineralvand, Afgift af, se Forbrugsafgifter.	
Ministeriet	2,3 og 43
Ministre, deres Bevarelse af Hverv	566
Moratorium, se Betalingshenstand og Betalingsmorato- rium.	
Motorafgift, Tilbagebetaling af erlagt, privat Forslag . .	557
Motorkøretøjer, Vægtafgift af, Lovændring	506
— , — - , privat Forslag	544

	Side
Mund- og Klovesyge, Vaccine mod, Forespørgsel om..	582
Mægling i Arbejdsstridigheder, se Arbejdsstridigheder.	
Mælk og Fløde, Bybefolkningens Forsyning med, Lov	487
Mønsterloven, Ændringer i, se Patentloven.	
N ationalsocialistisk Arbejderparti, Forespørgsel om	
Fængsling af Medlemmer af.....	601
Naturfredningsloven, Tillæg til, Lov.....	77
Neutralitet og Uafhængighed, Beslutning om.....	562
Niende April, se Hædersgaver og Proklamation og Re-	
geringserklæring.	
— — , Udtalelse af Folketingets Formand om	
de faldne.....	573
Normeringslov.....	100
O ksekød, Flæsk, Sødmælk og Fisk, Fordeling til træn-	
gende Personer, Lov.....	386
Omsætningsafgift, se Forbrugsafgifter.	
Overarbejde, Forbud mod, Lovforlængelse.....	377
P antsætning af fast Ejendom, Begrænsning af Adgangen	
til, Lov.....	318
Papir og Pap, Afgift af, se Forbrugsafgifter.	
Parfumer m. m., Afgift af, se Forbrugsafgifter.	
Partiernes Fællesudvalg.....	43
Patentloven m. fl. Love, Ændringer i, Lov.....	473
Personlige Tillæg til Rentenydere, Grænsen for, se Alders-	
og Invaliderrentenydere.	
Plantesygdomme, Bekæmpelse af, Lovtillæg.....	230
Politolovgivningen, se Straffeloven.	
Prioritetslaan, se Kortfristede Prioritetslaan.	

	Side
Priser, Lov	460
Prisstigninger, Undersøgelse af, Forslag til Beslutning.	567
Pristalsregulering, se Arbejdslønnings, Arbejdsløshedsloven og Forbrugsafgifter.	
Proklamation og Regeringserklæring 9. April	39
R adiolamper, Afgift af, se Forbrugsafgifter.	
Regulering af Arbejde, se Arbejdsfordeling og -regulering.	
Retsplejeloven, Ændring i, se Brønderslev Købstad.	
S aasæd, Laan til Anskaffelse af, Lov	210
— , se Høstpanteret.	
Saltvandsfiskeriloven, Ændring i, Lov	253
Samfundsskabte Grundværdier, Inddragning af:	
privat Lovforslag	546
Forslag til Beslutning	569
Saneringsloven, Ændring i, privat Forslag	545
Sankt Hans Hospital, Beslutning om Undersøgelse af Klager over Administrationen (samt Beretning)	564
Skatkammerbeviser, Udstedelse af, Lov	103
Skibe, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Skibsfarten, Foranstaltninger vedrørende, Lov	434
— — — — —	497
Skibsfartens Fortjeneste, Forespørgsel om	576
Skoletilsynsloven, Ændring i, Regeringsforslag	538
Skove og Plantager, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Smørordning, Lov	177
— , Lovforlængelse	179
— , Sabotering af, Forespørgsel om	591

	Side
Smørrabatkort til trængende, Lov	389
— - — , Lovforlængelse	392
— - — , —	416
Sommertid for 1940, Lov	82
— - — , Lovforlængelse	84
Sovjetunionen, Afbrydelse af diplomatisk Forbindelse med, Forespørgsel om	578
Spekulationsværdier, samfundsskadelige, se Samfundsskabte Grundværdier.	
Spiritus, Tillægsafgiften paa, se Forbrugsafgifterne.	
Statsanstalten for Livsforsikring, Lovændringer	159
Statsbanepersonalets Sygekasse, Lovændring	334
Statsbanernes Takster, Ændringer i, Lov	500
Statsboligfondslaan, Lempelse i Afdragsvilkaarene for, Lov	264
Statsgældsbeviser, Lov	101
Statshusmænds Rentebetaling, Ændring i Lov om, privat Forslag	558
Statsregnskabet for 1937—38, Beslutning om	561
Status, Statens, Forespørgsel om	575
Stempelafgift ved Overdragelse af offentlige Værdipapirer, Lovændring	151
Straffeloven og Politilovgivningen, Lovændringer	507
Straffeloven, Tillæg til, Lov	529
Stærke Drikke, Omsætningsafgift af, se Forbrugsafgifter.	
Stærkstrømsanlæg, elektriske, Lovændring	504
Sukkerordning, Lov	472
Svineregulering, Lov	180
Sødmælk, Indkøb af, se Oksekød.	
Sømænd, Hædersgaver til, se Hædersgaver.	
— , Udtalelser i Anledning af Krigsforlis om, se Hædersgaver.	

	Side
Sønderjyske Landsdele:	
Jordfordeling mellem Landejendommene, Lov	219
Militærinvalidere og deres efterladte, Forhøjelse af Tillæg til, Lov	385
T antième, se Udbytte og Tantième.	
Tillægsbevillingslov	73
Tinglysning af Gæld, se Pantsætning af fast Ejendom.	
Tjenestemænd m. fl., Løntillæg til, se Løntillæg.	
Tobaksafgifterne, se Forbrugsafgifter og Forbrugsafgif- terne.	
Told- og Afgiftsbestemmelser, midlertidige, se Forbrugs- afgifter.	
U afhængighed, se Neutralitet og Uafhængighed.	
Udbyttebetaling i Aktieselskaber, se Aktieselskaber.	
Udbytte og Tantième, Begrænsning af, Lov	467
Udligning mellem Landbrugets Priser og Omkostninger, se Landbrugets Eksportpriser.	
Ulykkesforsikring, se Krigsulykkesforsikring.	
Ulykkesforsikringsloven, Dagpenge i Henhold til, Lov.	335
— , Undtagelse af Krigsulykker, Lov	337
Undergrundsloven, Forlængelse og Tillæg, Lov	81
Uniformsforbud, Lov	510
V aaben, Handel med samt Tilvirkning og Besiddelse af, Lov	513
Valg til Kommissioner og Hverv	605
Valgs Prøvelse	603
Valutaattester, Avance paa Handel med, Forespørgsel om	580

	Side
Valutaloven, Forlængelse af, Lov.....	420
— , Ændring i, Lov.....	427
— , se Erhvervsøkonomiske Foranstaltninger.	
Vareforsyning, se Erhvervsøkonomiske Foranstaltninger.	
— , se Varer.	
Varekredit i U. S. A., se Kredit.	
Varemærkeloven, Ændringer i, se Patentloven.	
Varer, Landets Forsyning med nødvendige, Lovforlængelse.....	429
— , Statens Overtagelse af visse, Lovforlængelse...	431
— , se Erhvervsøkonomiske Foranstaltninger.	
Varer og Fragt, Krigsforsikring af, se Krigsforsikring.	
Vægtafgift, se Motorkøretøjer.	
Værnepligtslovgivningen, Ændringer i, Lovforlængelse.	305
Ølskatten, Forhøjelse af, se Forbrugsafgifter og Forbrugsafgifterne.	

